

ТОРАТИ КИТАБУ

ТОРАТИ КИТАБУ

**Датуршон, Жефон, Левит,
Исраилжынмуди фур,
Чунфэ фалу**

Фаний Китабуди Яңжюйұан

2011

Торати Китабу
(Датуршон, Жефон, Левит,
Исраилжынмуди фур, Чунфэ фалү)

На хуэйзў йүян фанхади

Ба зыжиди пинлүн жочў жыгэ жўхо дафадилэ:
ibt_inform@ibt.org.ru

ISBN 978-5-93943-176-7
© Фаний Китабуди Янжюйчан, 2011

Мулұ

Шұян	7
Датуршон	9
Жефон	120
Левит	218
Исраилжынмуди фур	285
Чунфә фалұ	376
Хуадян	456

Гүйқун Китабушон зандёди минзыди цыйзы

Датур – Датуршон
Жефон – Жефон
Левит – Левит
Фур – Исраилжынмуди фур
Фалұ – Чунфә фалұ

Щүян

Гүйжун нянжяму!

Нимуди мянчян на хуэйзүй йүян ту йихуэй фанхади Торати Китабу. Тасы Гүйжун Китабуди йигэ буфын. Хўда ги жынму ба дин ёжинди Фу гигили – жысы Гүйжун Китабу. Тасы зэ йиче шыжешон дин нянди дэ зунхўди, йинцысы до дун-яди сангэ дин дади жёмыншон – жысы яхўти, христиан дэ ислам – йиче Гүйжун Китабу хуэйжэс тади юди буфынсы гүйжунди.

Мый йигэ жын, булүн та зэ натар жў, тасы найигэ минзүди дэ щинфу нагэ жёмын еба, ё зо йигэ нынгу ба жыгэ фу на зыжиди фуму йүян няншонни. Гүйжун Китабу ги йиче сыхуршон жўди жынмуди заён вынти ги хуэйдадини: замуда натар лэди, виса заму хуёдини, виса зэ шыжешон жымущезы ха сијор, жын вучонлиди йиху са ба та дындини.

Гүйжун Китабу литу ю 60 дуэ бын фуни, ба таму гэён Хўдади шынжынму хын дуэди быйняншон щели. Та ба зоха шыже до заму шыдэди ту йигэ быйняншонди сыйчин либян тифэдини.

Ба Гүйжун Китабу нын фынчын лёнгэ да буфын. Зэ ту йигэ буфын литу ю Торати, Зэбур, шынжынмуди фу дэ лисы фуни. Ди эргэ буфынсы Инжил (ба Инжил кёжя фандо хуэйзүй йүяншонли). Торати Китабу – жысы Хўда ги Муса шынжын гихади ву бын фалу фу: Датуршон, Жефон, Левит, Исраилжынмуди фур дэ Чунфэ фалу (ги мый ии бын фу вэму щелигэ байир щүян).

Жы ву бын фу гуон бусы кэтурди, таму хансы йиче Гүйжун Китабуди жун-ё фу. Зэ таму литу тифэдисы: замужя Хўда ба

Щұян

дун-я дә жынму зохали, замужа жынму зә дун-яшон санкэли, замужа таму гантуә гүнахарли, замужа Хўда ба Гәҗяди минжын жянчўлә, лян таму динли хәтунли зэмусы ги таму ба Тади фалу гигили.

Торати Китабусы на гўдә яхўти йұян щехади. На хуэйзўйұян фан жыгә фуди сыхур, сыйұн гўдә яхўтиди бынвынли. Нянжыму дан ба замужяди хуади йисы бү жыдоли, таму нын зә жы йи бүн фуди йирди хуадяншон ба таму зожян.

Фаний Китабуди Яңжюйған ги фаниижынму, бянжижынму зэмусы ги шелұха чўбан жы бүн фуди сыхур бонли монди жынму чынщин дощедини.

Хуэйзўжынму ба жы йи бүн фу надо шуни дансы нян, жыгә до вәмушонсы да щихуан.

Фаний Китабуди Яңжюйған.

ДАТУРШОН

Датуршон фуди щүян

Торати Китабу лян Датуршон фу кэсыдини. Жысы Муса фалу литуди ту ии бын фу (на яхүти хуа «Торасы» жётё хуэйжәсі фалу).

Датуршон фу на яхүти йүян ю гәҗяди минзыни – жысы «Берешит» (зусы «Датуршон»), на грек йүян «Генесис» (зусы «Фасын»). Зә жы ии бын фу литу фәдисы шыже, димян, жынзү, Исраил минжын чўши либян сыйчин.

Фуди туршон (1-11 буфын) тифәдисы замужя Хўда лян Тади хуа ба чұан шыже зохали. Кәсы Хўдади вида гуон бусы зә жыгәшон. Суйжан жынму ба гўнахар ганха да Та гынчян лийғанли еба, кәсы Хўда ба та зохади жынму мә лёхади, хан цощиндини. Вончян чиди шыжеди йиче лисы – жысы Хўда дә жынму жунжянниди лянщи.

Йиху зә жёнфә литу (12-50 буфын) тифәдисы нәще жын, ба сый Хўда жянчүләли, жे тамуди хубый чынха Тади минжынни. Зә Ибращимә, Исхар, Ягүбә дә Ягүбәди шы эргә эрзы сынхуә либян щёфә литу фәдисы Хўда ги таму гихади щүян: тамуди хубый чынха фур дуәдини, ба Хўда ги таму щұхади нәгә димян жаншонни, таму ги йиче жынзү чынха бәрәкәтини. Суйжан таму бусы дин ходи жынму еба, зә Датуршон фу литу заму ба тамуди ванжён дә бухо ганбан е няндини, – кәсы таму ги Хўдади жёхө гили хуэйдали, зунхү Тали.

Зэ Датуршон фу литу нын канжян гэши-гүйнди тицэ дэ ше фуди ёнзыни, – жы есы дашихуанди щүфэ, есы жүнмий щёфэ, есы минзү дэ жынмуди миндан, есы сывын ёнзыди панвон. До вэмушон бу гуанван, йинцысы йиче бынвын лян хуа гынзыди фашу тянмандини. Билүн, зо жынди сыхур (жын на яхүти хуа фэдисы «Адам», Хүда ба та лян түү зүшонли (на яхүти хуа түсү «Адама»; Датур 2:7). Ди эрлэ, жын ё вуло жыгэ түү дини (2:5, 3:23), ди санлэ, вучонлиди иху, та йүан хуэйдо түү дититуни (3:19). Жымужяди хуа гынзыди фашу ба щүфэ вон хони дабандини, хан ба зуэзожя фэди вонщён е жё вон хони дунни. Юди сыхур хуа гынзыди фашу бёфэ минзыди хуэйжэсэ дилишүэ минзыди чүшьидини. Билүн, Вавилон чынпуди минзы на яхүти хуасы «Бавел» да «балал» («хуэдэ» дунцышон чүлэли) нын бёфэ замужя Хүда зэ нэтар ба димяншон жүди йиче жынди йүян хуэдэли зэмусы вон натар ба димяншонди йиче жын сакэли (11:9). Кэсэ ба жыгэ хуа гынзыди фашу дансы фанчи, дуэди сыхур фанбугуэлэ. Зэ жыгэ фаниишон ба жымужяди жун-ё чинкуон е зыгидини.

Замужя Хүда ба тян, димян дэ таму литуди йиче дунщи зохали

1 Датур Хүда ба тян дэ димян зохали. ²Димянсы луандундунди зэмусы кунди, ийкуэзы хинан зэ мэйир кын потуни, Хүдади Лин зэ фи мяншон фидини. ³Хүда фэсэ: – Жё гуонлён юха.

Гуонлён зу юли. ⁴Хүда канжян гуонлёнсэ ходи, ба гуонлён лян хинан фынкэли, ⁵ба гуонлён жёчын быйтянили, ба хинан – еванили.

Хушон долэли, ганзо е долэли – жысы ту йитян.

⁶Хүда фэсэ:

– Жё тян динзы зэ фиди донжунни юха, жё та ба фиди шонха фынкэ.

Зу жымужя чынли. ⁷Хўда ба тян динзы зохали зэмусы ба дихади фи да тян динзы готуди фи фынкэли. Зу жымужя чынли. ⁸Хўда ба тян динзы нанчын «тянли». Хушон долэли, ганзо е долэли – жысы ди эртян. ⁹Хўда фэсы:

– Жё тян дихади фи шудо йичур, жё ган ди чүлэ.

Зу жымужя чынли. ¹⁰Хўда ги ган ди нанлигэ минзы «димян», ба шуцуанди фи жёчын «хэли». Хўда канжянли, жыгэ дуёму хо.

¹¹Йиху Хўда фэсы:

– Жё зэ димяншон заёнди цому жончүлэ: ги зырди цомё зэмусы жочү гэжяди ёнзы ги зырди заён фу. Тади зыр зэ тади готян литуни.

Зу жымужя чынли. ¹²Димян ба цому сынчүлэли: жочү гэжяди ёнзы ги зырди цомё зэмусы жочү гэжяди ёнзы ги зырди заён фу. Тади зыр зэ тади готян литуни. Хўда канжянли, жыгэ дуёму хо. ¹³Хушон долэли, ганзо е долэли – жысы ди сан тян.

¹⁴Хўда фэсы:

– Жё тян динзышон ю гуонлён, ба быйтян дэ евансын щёкэ, ба жызы, сыйжи дэ нянщян зыги. ¹⁵Жё гуонлён зэ тян динзышон, зущён дын йиён, ба димян жолён.

Зу жымужя чынли. ¹⁶Хўда ба лёнгэ да гуонлён зохали: дади – жё пый быйтянни, щёди – жё гуан евани* зэмусы ба щинщю зохали. ¹⁷Хўда ба таму гэдо тян готули, жё таму жо димянни, ¹⁸гуан быйтян дэ евани зэмусы жё ба гуонлён лян хинан фынщёкэни. Хўда канжянли, жыгэ дуёму хо. ¹⁹Хушон долэли, ганзо е долэли – жысы ди сан тян.

²⁰Хўда фэсы:

– Жё фи литуди заён хуёвар фандандан. Жё чёр да димян готу вон тяншон фи.

²¹Зэмусы Хўда хан ба хэ литуди хын дади есын, зэ фи литу фанданданди гэён хуёвар дэ заён чёр зохали. Хўда канжян жыгэ дуёму хо, ²²зу ги таму гили кухуанли:

---

* 1:16 Жы зусы жэту дэ йүэлён.

— Ниму вон дуёни йин, ба хэниди фи жанман, жё чёр зэ димяншон е вон дуёни йин.

²³Хушон долэли, ганзо е долэли — жысы ди ву тян.

²⁴Хүда фэсэй:

— Жё димян ба заён хуёвар сынчүлэ: сынлин, пачун дэз заён есын.

Зу жымужя чынли. ²⁵Хүда зэ дишон ба заён есын, сынлин, пачун дэз хуёвар ду зохали. Хүда канжянли, жыгэ дуёму хо.

²⁶Хүда фэсэй:

— Жё Заму жочү замуди ёнзы дэ щёнфа ба жынму зоха, жё таму гуан йиче хэниди йү, тяншонди чёр, йиче димянди сынлин, есын дэ пачун.

²⁷Зу жымужя Хүда жочү Гэжяди ёнзы ба таму зохали, ба нанжын дэ нүжын зохали. ²⁸Хүда ги таму панвонли холи зэмусы фэди:

— Ниму сын-ёнчи, вон дуёни йинчи, ба димян жанман зэмусы гуан та; гуан хэниди йү, тяншоди чёр дэ йиче димянди хуёвар.

²⁹Хүда фэсэй:

— Вэ ги ниму ба йиче ги зырди цомё, йиче ги зырди фуди готян гидини, жё ниму чыни. ³⁰Ги димянди есын, тяншонди чёр, йиче пачун дэ ю минди хуёвар, — Вэ ба чинцо дэ цэфи гидини, жё таму чыни.

Зу жымужя чынли. ³¹Хүда ба Гэжя зохади йиче дунщи канли — саду тэ холи. Хушон долэли, ганзо е долэли — жысы ди лю тян.

2 Зу жымужя ба тян дэ димян, йиче тяншонди дэ димянди дунщи ду зохали. ²Ди чи тян Хүда ба Гэжяди гункү зүванили. Ди чи тян Та ба гун ванчынлиди йимяр, хуанхали. ³Хүда ги ди чи тянди нэйтян панвонли холи, ба та зүчүн гүйжүн жызыли, йинцысы нэйтян Та ба зохади гункү ванчынлиди йимяр, хуанхали. ⁴Жы зусы зүэзо тян дэ димянди лисы.

Зэ Эдем фуйғанни

Анлахў Торля зо тян дэ димянди сыхур,⁵ дишон мэю йи-
гэ дунзы, мэю цомё, йинцысы Анлахў Торля ги димяншон
мэ дафа йү зэмусы мэю вуло тади жын.⁶ Гуонсы да ди литу
тончүлэди ий гүзы фи ба димян вон шыни мынли.⁷ Нэхур
Анлахў Торля на дишонди тү золигэ жын, ги тади бизы литу
ба хуэ чи чуйгили, жын zu хуэли.⁸ Йиху Анлахў Торля зэ
дунфонни, Эдем литу зэлигэ фуйғанзы, zu нэтар Та ба зо-
хади жын нандунхали.⁹ Анлахў Торля ги йуанзыни ба заён
жокан дэ хочыди готян фу зэшонли. Йуанзыди донжунни
жонди йигэ ги минди фу зэмусы хан ю йигэ фуни, жыгэ
фу нын жё жын жыдо, — сасы хади, сасы ходи.¹⁰ Да Эдем
литу тонди йигэ хэ; та жё йуанзыдини, йиху та фынчын сы
гүзыли.¹¹ Ту йигэ хэ жёдисы Фисон: та жочү Хавила жуви
дифон тондини — жысы ю жинзыди вэр.¹² (Нэгэ дифонди
жинзысы ходи, нэтар хан ю бдолах щён дэ оникс шытуни.)
¹³ Ди эргэ хэ жёдисы Гихон: та жочү йиче Куш дифон тон-
дини*. ¹⁴ Ди сангэ хэ жёдисы Тигр: та да Ассирия дунбонгэ
тондини. Ди сыгэ хэсэы Евфрат.¹⁵ Анлахў Торля ба жын
нандундо Эдем йуанзыни жё та вуло дэ жокан жыгэ йуан-
зыни. ¹⁶ Анлахў Торля ги жын гилигэ фынфу:

— Ба йуанзы литуди йиче фушонди готян ни ду нын чы,
¹⁷ гуонсы ба йигэ фушонди готян ни бу нын чы (жыгэ фу
нын жё ни жыдо — сасы ходи, сасы хади), йинцысы сый
чы нэгэ фушонди готян, нэйтян та яндин вучондёни.

¹⁸ Йиху Анлахў Торля фэсы:

— Жын йигэр хуёдини, жыму бу хо. Вэ ги та зо йигэ
бонбан, лян та йиёнди.

¹⁹ Анлахў Торля лян дишонди тү зёли заён есын дэ чёр-
ли. Йиху ба таму линдо жын гынчян, щён каныхар, ба са
минзы жын ги таму нангини. Жын ба замужяди минзы ги

---

* 2:13 Куш дифон зочян зэ Африкади дун-быйбонгэнилэ, жы зусы
зэ жыхурди Египет, Судан дэ Эфиопия сангэ гуйжяди донжунни.

таму нангили, йиче хүэвар зу ба нэмужяди минзы дайшонли.²⁰ Жын ги йиче жяниди сынлин, чёр дэйиманди есын ба минзы нангили, кэсү таму литу ги гэж я мэдэй зошон зүшён та ийёнди бонбан.²¹ Нэхур Анлахү Торля жё жын фили шыжёли, та фиди нэгэ курни ба тади йигынзы лыйба дынчүлэли, ба нэгэ вэр на жути бячёли.²² Анлахү Торля на нэйигынзы лыйба золигэ нүжин, йиху ба та линдо нэгэ жын гынчянли.²³ Жын фэсы:

— Жыгэ гүдүсү вэди гүдү литуди,
жутисы вэди жути литуди.
Ба та жёчын нүжинни,
йинцысы та да жынди шынзышон нахади.

²⁴ Йинви жыгэ мый йигэ жын да нён-лозы гынчян зудё, лян тади нүжин чынфон пыйдуйдини, лёнгэр чынха йигэ шынзыдини.

²⁵ Таму лёнгэр: нанжын дэ нүжинсы жиншынзы, таму е жыбудо, щю — жысы са.

3 Анлахү Торля зохади чунсын литу дин жяндисы чончун. Чончун вынли нүжинли:

— Хүда жынши бу жё ниму чы йүзэнзыниди мый йигэ фушонди готянма?² Нүжин хуэйдади:

— Йүзэнзыниди йиче фушонди готян вэму ду нын чы,³ гуон ба донжун нэгэ фушонди готян бу нын чы. Хүда фэсы бу жё вэму чы нэгэ фушонди готян, ба та бу жё ду, йинцысы яндин вучонни!

⁴ Чончун фэсы:

— Ниму бу вучон,⁵ йинцысы Хүда жыдлони, дансы чыли нэгэ готян, нимуди нянжин зу зынкэни; ниму гэж я, зүшён Хүда йиён, нын жыдо ха-хони.

⁶ Нүжин канжянли, нэгэ фушонди готян хокан, шён зэмусы нын ги эргили. Та жюлигэ готян зу чышонли. Ги тади нанжын е гилигэ готян — нанжын лян та йидарни чыли.⁷ Тамуди нянжин донвэр зынкэли, дунли — тамуди шынзы жиндини. Йинви нэгэ ги гэж я на инжирфуди еер

бянлигэ гэ куазыди лянлянзы. ⁸Хушон хан лёнди сыхур таму тинжянли, замужя Анлахү Торля зэ йүанзыни зудини, зу чёндо фу быйхули.

— ⁹Ни зэ натарни? — Анлахү Торля жёли жынли.

¹⁰Нэгэ жын хуэйдади:

— Вэ тинжянли, замужя Ни зэ йүанзыни зудини. Вэ зу хэли пали, йинцысы вэди шынзы жиндини, йинви нэгэ чёнхали.

— ¹¹Сый ги ни фэли нисы жиншынзыди? — Жү вынли. — Ни ба Вэ бу жё чы нэгэ фушонди готян чылима?

¹²Жын хуэйдади:

— Ни ги вэ гихади нэгэ нүжын, — та ги вэ гили нэгэ фушонди готянли, вэ зу чыли.

— ¹³Ни виса жымужя ганли? — Анлахү Торля вынли нүжынли.

Та хуэйдади:

— Чончун ба вэ хундёли, йинви нэгэ вэ чыли.

¹⁴Анлахү Торля ги нэгэ чончун фэсы:

— Ви ни ганхади жыгэ сыйчин,

Вэ ба ни зуйни:

йиче сынлин дэ есын литу

зыю нисы жухади,

ни зэ дўзышон пани,

йибыйзы чы түни.

¹⁵Вэ жё ни дэ нүжын лёнгэр

чынха дуйтуни,

Нимуди хубый иижя лян иижя

е чынха дуйтуни:

Тади эрзы да ниди туни,

ни ба та да жүэхугыншон динни.

¹⁶Жү ги нүжын фэсы:

— Ни хуэ вавади сыхур яндин чылини,
ён вавади сыхур шу тындунни.

Ни вонщён ниди нанжынни:

та ги ни дон жонгуйдини.

¹⁷ Жў ги нанжын фэсы:

— Тинли ниди чижын хуади йимяр,
ни ба Вё бу жё чыди готян чыли!

Зу ви ни — димянсы жухади:

Ни да димяншон шу кўди дый лёншыни.

¹⁸ Ба цыязы дунзы

та ги ни жончўлэни,
ни чы тандониди ецони.

¹⁹ Хан тоншон ни зын гәҗяди кулённи.

Йиху йұан хуэйдо тү литуни,
йинцысы ба ни да тү литу нахади,
йинви нисы тү,
ни йұанхуэй чынха түни.

²⁰ Ту йигә жын, Адан,

ти гәҗяди нұжын нанлигә Хэва минзы, йинцысы та
чынха дун-яшонди йиче жынди мамали*. ²¹ Анлахў
Торля на пизы зўлигә йишон ги жын дэ тади щифузы
чуангили. ²² Йиху Анлахў Торля фэсы:

— Ба ха-хо жыдолиди йимяр, жын жыхур чынха зулян
Заму литуди йигәли. Кан, бә жё та ба ги минди фуди го-
тян чы, чынха йинавар хуәди!

²³ Анлахў Торля ба жын да Эдем йұанзыни ганчўчили,
жё вуло дини (да натар ба та нахади.). ²⁴ Ба жын ганчўчи,
Та ги Эдем йұанзыди дунбонгә гәлигә Херувим**, шуни
нади да сымян жуанди хуә до, жё та каншу ги минди фу-
гынчян чиди лўуни.

Каин дэ Авель

4 Адан лян тади щифузы Хэва тунли чуонли. Та ба вава
хуэшонли, йиху сын-ёнлигә эрзы — Каин. Хэва фэсы:
— Чечў Жўди бонцу вә дыйлигә эрзы!***

* 3:20 «Хэва» (яхўти йүян) — жыгә хуа щён «ги сынхуәди», «ги минди».

** 3:24 «Херувим» — жысы фусы Хўдади йигә тяňшян.

*** 4:1 «Каин» (яхўти йүян) — жыгә хуа щён «дыйшонди».

² Йиху та ба Каинди щүнди Авель сын-ёнхали. Авель чынха фон-ёнди жынли, Каинсы жуонжяхан. ³⁻⁵ Гуэли-щезы жызы Каин ба дишонди лёнши ги Жў налэ жұчын гүrbанили. Авель е да тади тушур ёнчұн литу жянчүләли жигә ёнгозы, ба тамуди ю ги Жў жұгили.

Жў щихуанди жешули Авельди гүrbанили, кәсі ба Каинди гүrbани мә жын, йинви нәгә та чишонләли, тади лян фали юцули. ⁶ Жў вынли Каинли:

— Виса ни чишонләли? Виса ни фон ляндини? ⁷ Ни дансы ган хо сычин, ба ту тәчелә. Дансы бу ганли, гүнахар зэ мын гынчян дындини. Гүнахар щён гуан нини, кәсі ни ё ги та дон жонгүйдини.

⁸ Каин ги гәжяди щүнди Авель фәсы:

— Заму зу тандони.

Таму доли тандонили. Нэтар Каин ги щүнди Авель щяли шули, ба та дасыли. ⁹ Жў вынли Каинли:

— Ниди щүнди зэ нанини?

Каин хуэйдади:

— Бу жыдо. Нандый вәсы жокан щүндиди жынма?

¹⁰ Жў фәсы:

— Ни ганлигә са сычин? Ниди щүндиди ще зэ димяншонни: ще ги Вә чў шындини. ¹¹ Нисы жудёди; йинви ни лян щүндиди ще ба ди яндёли, димян бу жешу нили. ¹² Замужя ни вуло жуонжя еба, кәсі та ги ни бу ги шучын. Да жыгә сыхур ни чынха юванжын дә лишёнжынни.

¹³ Каин ги Жў фәсы:

— Жыгә зуй до вәшон жундихын, вә шубучүй. ¹⁴ Ни ба вә да димяншон жүйдини, вә да Ниди мянчян цонхани. Вә чынха юванжын дә лишёнжынли — мый йигә жын ба вә нын дасы.

¹⁵ Кәсі Жў фәсы:

— Сыйдан ба Каин дасыли, ги та ба чи ләзыди чу богини.

Жў зу ги Каинди шыншон зўли йигә жихо, бә жө пынжян тади жын ба та дасыли. ¹⁶ Каин да Жў гынчян зудёли, жўдо Нод дифоннили, зэ Эдем йұанзынниди дунбонгә.

¹⁷ Каин лян тади щифузы тунли чуонли, та ба вава хуэшонли, йиху сын-ёнлигээрэзы Енох. Каин зу нэгэ сыхуршон щюгэли чынпули, ба та нанчын Енохли, лян гэжээрзыди минзы ийён. ¹⁸ Енох чынха Ирадди дадали, Ирад чынха Мехиаельди дадали, Мехиаель чынха Мафусалди дадали, Мафусал чынха Ламехди дадали. ¹⁹ Ламех чүли лёнгэ щифузы: ту йигэ жёдисы Ада, ди эргэ – Цилла. ²⁰ Ада сын-ёнлигээрзы Цувал. Та чынха зэ жонфон литу жүди жынму дэ фон-ёнди жынмуди дадали. ²¹ Тади щүндиди минзысы Цувал. Та чынха йиче на лира дэ суөназы фади жынмуди дадали. ²² Цилла сын-ёнлигээрзы Тувалкаин, тасы зүтэж ясъиди дэ тун пынпышыди тежён. Тувалкаинди мыймыйсы Ноема. ²³ Ламех ги гэжяди лопөму фэсы:

– Ада дэ Цилла, ниму ба вэ тин!

Лопөму, ниму тин, вэ фэ сани!

Дансы нанжын шонли вэ – вэ дасы нэгэ жынни!

Дансы эрвазы дали вэ – вэ дасы нэгэ эрвазыни!

²⁴ Ги дасы Каинди жын ба чи лэзыди чу богини, кэсү ги дасы Ламехди – чи бянжя чиши хуэй.

²⁵ Адан кэ лян тади щифузы тунли чуонли. Та сын-ёнлигээрзы, нанлигэ Сиф минзы, йинцысы Хэва фэли: «Хүда ги вэ цыминлигэ щин эрзы, жё тихуан щянчян Каин дасыди Авельни»*. ²⁶ Сиф гынчян сын-ёнлигээрзы, минзы жёдисы Енос; зу да нэхур дашон жынму бэвонтуэ Жёли.

Аданди хубый

5 Жысы Аданди хубый. Хүда ба жын зохади сыхур, жочу гэжяди ёнзы золи тали. ² Та ба нанжын дэ нүжын зохали, ги таму панвонли холи. Зохади сыхур, Хүда ги таму ба минзы е нангили – «жын».

³ Адан йибый саншы суйди сыхур дыйлигээрзы, лян та ийёнди. Адан ги та нанлигэ минзы Сиф. ⁴ Ба Сиф сын-ён-

* 4:25 «Сиф» (яхүти йүян) – жыгэхуа щён «цымингиди».

хади йиху, Адан хуэли бабый суй; та хан дыйли эрнүли.
⁵Хуэдо жюбый саншы суйшон, Адан вучонли.

⁶Сиф йибый лин ву сайди сыхур дыйлигэ эрзы Енос. ⁷Ба Енос сын-ёнхади йиху, Сиф хуэли бабый лин чи суй; та хан ю эрнүлэ. ⁸Хуэдо жюбый шы эр суйшон, Сиф вучонли.

⁹Енос жюшы сайди сыхур дыйлигэ эрзы Каинан. ¹⁰Ба Каинан сын-ёнхади йиху, Енос хуэли бабый шыву суй; та хан ю эрнүлэ. ¹¹Хуэдо жюбый лин ву суйшон, Енос вучонли.

¹²Каинан чиши сайди сыхур дыйлигэ эрзы Малелеил.

¹³Ба Малелеил сын-ёнхади йиху, Каинан хуэли бабый саншы суй; та хан ю эрнүлэ. ¹⁴Хуэдо жюбый шы суйшон, Каинан вучонли.

¹⁵Малелеил люшы ву сайди сыхур дыйлигэ эрзы Иаред.

¹⁶Ба Иаред сын-ёнхади йиху, Малелеил хуэли бабый саншы суй; та хан ю эрнүлэ. ¹⁷Хуэдо бабый жюшы ву суйшон, Малелеил вучонли.

¹⁸Иаред йибый люшы эр суйшонди сыхур дыйлигэ эрзы Енох. ¹⁹Ба Енох сын-ёнхади сыхур, Иаред хуэли бабый суй; та хан ю эрнүлэ. ²⁰Хуэдо жюбый люшы эр суйшон, Иаред вучонли.

²¹Енох люшы ву сайди сыхур дыйлигэ эрзы Мафусал.

²²Мафусал сын-ёнхади йиху, Енох хуэли санбый суй, та жочү Хүдади лўфу зули, та хан ю эрнүлэ. ²³Енох хуэли санбый люшы ву суй. ²⁴Та жочү Хүдади лўфу зули. Йиху Енох бу жянли, Хўда ба та жешухали.

²⁵Мафусал йибый башы чи сайди сыхур дыйлигэ эрзы Ламех.

²⁶Ламех сын-ёнхади йиху, Мафусал хуэли чибый башы эр суй; та хан ю эрнүлэ. ²⁷Хуэдо жюбый люшы жю суйшон, Мафусал вучонли.

²⁸Ламех йибый башы эр сайди сыхур дыйлигэ эрзы.

²⁹Ламех ги та нанлигэ Нух минзы зэмусы фэсы: «Зэ Жў жудёди дишон, жыгэ вава ги заму зэ димяншон ганди гункўшон қуан щинни*.

---

* 5:29 «Нух» (Нухар, яхўти йүян) – жыгэ хуа щён «куан щин».

³⁰ Нух сын-ёнхади йиху, Ламех хуэли вубый жюшы ву суй; та хан ю эрнүлэ. ³¹ Хуэдо чибый чиши чи суйшон, Ламех вучонли.

³² Нух вубый суйди сыхур дыйли сангэ эрзы: Сим, Хам, Иафет.

Нухди лисы

6 Жынму зэ димяншон йүэшин дуэхали. Таму е сын-ён нүзымули. ² Ба жынмуди нүзымуди жүнмый канжян, Хүдади эрзыму, ба сый каншон, зу ба та ги гэжя чүшонли. ³ Йинви нэгэ Жү фэсы:

— Вэди Лин лян жынму йинавар бу зынжон, йинцы тамусы жути; жё тамуди гуонийн жызы чынха йибий эршы суй.

⁴ Зу нэгэ сыхур дэ вонхуди жызышон димяншон хан ю да ханзыди жынни, йинцысы Хүдади эрзыму* до жынмуди нүзыму гынчян лэдини, нүзыму да тамушон сын-ён эрнүдини. Таму чынха шонвоннянд чүли минди батырли. ⁵ Жү канжянли, жынму зэ димяншон ганли дуэшо ха сычин; таму щинниди нети есы хади. ⁶ Ба жынму зэ димяншон зохади йимяр, Хүда хухуэйли, щинни е пэ-фанли. ⁷ Жү zu фэсы:

— Вэ ба зохади жынму да димяншон щёмедёни, лян таму ба йичеди есын, пачун дэ чёр. Ба таму зохади йимяр, Вэ хухуэйдини. ⁸ Жү гуон ба йигэ жын каншонли, тади минзы жёди Нух.

⁹⁻¹⁰ Жысы Нухди лисы. Нух ю сангэ эрзыни: Сим, Хам дэ Иафет. Зэ жүди йиче жын литу гуон Нухсы гундоди дэ мэцуэди жын. Та жочү Хүдади лўфу зудини.

¹¹ Димян зэ Хүдади нянжинни чынха сыбудыйдили: тади готу ха сычин мандёли. ¹² Хүда канжянли, димян чынха сыбудыйдили: жынму ду зэ жя лўшон зудини. ¹³ Хүда ги Нух фэсы:

* ^{6:4} «Хүдади эрзыму» — жыгэ хуа нын зыфэ видади линшузынму хуэйжэсү Хүдади тянщянму.

— Вэ ба димяншон жүди жын ду щёмердёни: зэ димяншон тамуди ха сычин мандини. Вэ ба таму лян димян йидарни щёмердёни.¹⁴ Кэсси ни на гофер муту бан ги гэжя зүйигэ чуан, ги литу щён жижян фонзы, ба ли-вэ на сунжё жанчүй.¹⁵ Чончисы йибый вушыгэ метр, куандисы эрши вугэ метр, годисы шы вугэ метр,¹⁶ ба динзы зэ вонгони зүйлангэ метр, да бонни зүйигэ мын. Ба чуан литу зүчын санцынызы.¹⁷ Вэ ба димян на хунфи яндёни, ба ииче юминди щёмердёни. Зэ димян готу жүди ду шадёни.¹⁸⁻¹⁹ Кэсси лян ни вэ щён дин хэтунни. Ни лян ниidi эрзыму, щифузы, эрзыди щифурму жиндо чуан литучи зэмусы ба лэнгэ фон сынлини, гунди дэ муди, надо чуан литу, жё таму, зулян ни ийён, ба мин жюха.²⁰ Жё мый йидуйдурди чёр, сынлини дэ димяншонди заён хуэвар лян ни йидарни жиндо чуан литу, жё ба мин жюха.²¹ Ни ги гэжя дэ сынлини ба заён чыди нашон, — ги гэжя дэ таму ба лэнши шелуха.²² Нух зу жочү Хүда гихади фынфу ганли.

7 Хүда ги Нух фэсы:

— Ни лян ниidi жаяццаа йидарни жиндо чуан литу. Вэ канжяндини, ииче жүди жын литу гуонсы ни до Вэшон гундоди.² Ни да ииче ганжин сынлини литу ба чи дуйдур муди дэ гунди, да ииче буганжинди литу ба йидуйдур муди дэ гунди³ зэмусы да ииче тяншонди чёр литу ба чи дуйдур муди дэ гунди нашон. Жё таму йиху зэ димяншон вон дуэни йинчи.⁴ Чи тянди йиху Вэ ги димяншон ба йү дафачини (та щя сышы тян дэ сышы вэцчини). Вэ ба Вэ зоходи ииче хуэвар да димяншон щёмердёни.

5 Нух зу жочү Хүда гихади фынфу ганли. 6 Нух любий суйди сыхур, хунфи фатуэли.⁷ Нух лян тади эрзыму, тади щифузы лян эрзыди щифурму йидарни жинли чуан литули, дуэли хунфили.⁸ Да йиман сынлини литу, ганжинди дэ буганжинди, чёр дэ заён димяншонди пачун,⁹ ги чуан литу лэли йи дуйдур, муди дэ гунди, — жочү Хүда фэхади.¹⁰ Чи тянди йиху хунфи фатуэли.¹¹ Нух любий

сүйди нэйинян, эр йүү шы чиди нэйтян, дихади мэйир кынди фичүан ду кэкэли, тяншонди шанзы е кэкэли; ¹²йү вон димяншон щяли сыши тян дэ сыши вэщи. ¹³Зу нэйтян Нух лян тади эрзыму Сим, Хам дэ Иафет, лян щифузы дэ эрзымуди шифур ду жиндо чуан литули, ¹⁴лян таму йидарни йиче есын дэ сынлин жочү гэжяди ёнзы зэмусы йиман димяншонди пачун жочү гэжяди ёнзы дэ йиче чёр (ю моди дэ ю бонзыди) жочү гэжяди ёнзы е ду жинчили. ¹⁵Таму литу сый ю хүэ чи йидуйдуржя жиндо Нуходи чуан литули, ¹⁶мый йигэ ёнзыди гунди дэ муди, — замужя Худа ги Нух фэли. Жү да Нуходи хуту ба чуанди мын гуанчёли. ¹⁷Хунфи фали сыши тян. Фи шонлэди сыхур, ба чуан гончелэли, чуан зу футуэли. ¹⁸Фи зысы вонче чедини, ба димян яндёли. Чуан зэ фи готову фудини. ¹⁹Фи йүэщин голи, ба йиче зэ тян дихади го сан ду гэчёли. ²⁰Фи ли го сан на чигэ метр челэли, сан ду зэ фи литу бужянли. ²¹Зу нэхур димяншон жүди йиче хуэвар ду шэдёли: чёр, сынлин, есын дэ димяншонди йиче пачун зэмусы йиман жын. ²²Димяншон сый ю хүэ чи, ду вучонли. ²³Йиче димяншонди жын, сынлин, заён хуэвар дэ тяншонди чёр — таму ду да димяншон щёмедёдини. Гуонсы Нух лян та зэ чуан литуди хуэвар ба мин жюхали. ²⁴Хунфи фали йибий вушы тян.

8 Худа ба Нух дэ лян та зэ чуан литу йидарниди есын дэ сынлин жичелэли. Худа вон димяншон ба фын дафачили, фи тунхули, ²дихади мэйир кынди фичүан гуанчёли, тяншонди шанзы ду гуанчёли, йү жүхали. ³⁻⁴Фи манмар да димяншон хачили, йибий вушы тянди йиху фи тунтуэли: чийүэ шы чиди нэйтян чуан зандо Аратди саншонли. ⁵Фи манмар тунди йичыр до шайтүэли. Шайтүэди ту йитяншон санди диндир чүлэли. ⁶Гуэли сыши тян. Нух ба зүхади чуонзы кэкэ, ⁷зу да чуан литу ба йигэ лова фончүчили. Димян хан мэ ганлиди йимяр, жыгэ лова зэ тяншон фидилэ. ⁸Йиху Нух ба йигэ гэзы

фончүчили, щён канихар, фи тунли мэю; ⁹кэсы гэзы ба луёди вэр мэ зожуё, та йүан фихуэйлэли, йинцысы йиче ди хан зэ фи литуни. Нух чынкэ шу ба гэзы надо чуан литули. ¹⁰Гуёли чи тян, та кэ ба гэзы фончүчили. ¹¹Нэгэ гэзы хубар фихуэйлэли – зуйтузы литу чеди маслина-фуди еер, Нух ба хунфи жёхади дунли. ¹²Та кэ дынли чи тян, йүанхуэй ба гэзы фончүчили, кэсы нэгэ гэзы зэ мэ фидилэ. ¹³Нух любой лин ии сүйди нэйинян, жынйүэ чүй ии фи сынхачили. Нух ба чуан кэкэ канжянли: димян гандёли. ¹⁴⁻¹⁵Эр йүэ эршы чи тянди нэйтян, димян ганлиди йимяр, Хүда ги Нух фэди:

— ¹⁶Ни лян щифузы, эрзыму лян тамуди щифур да чуан литу ду чүлэ. ¹⁷Ба йиче хуёвар, чёр, тугү дэ димяншонди пачун линчүлэ: жё таму вон дуёни йинчи, ба димян жанман.

¹⁸Нух лян тади эрзыму, щифузы лян эрзымуди щифур да чуан литу чүлэли; ¹⁹йиче димяншонди есын, чёр, пачун жочү гэжяди ёнзы е чүлэли.

²⁰Нух ги Жү гэлигэ шо гүrbаниди жуёзы; та да мый йигэ ёнзыди ганжин сынлиин дэ чёр литу жянчүлэли жигэ, жули шоди гүrbанили. ²¹Жү ба шо гүrbаниди щён видошишон разыли, ги Гэжя фэсы:

— Вэ ви жынмуди ганбан ба димян зэ бу жули. Да нянчинди сыхур жынмуди вонщён ха еба, кэсы Вэ зэ бу щёме йиче юминдили. ²²Че димян юди сыхур, тади готу са жунзы, шу шучын, дун дэ жэ, щятян дэ дунтян, быйтян дэ еван зэ бужёли.

9 Хүда ги Нух дэ тади эрзыму гили кухуанли:

— Ниму дуэйү сын-ён, ба димян жаншон. ²Жё димяншонди йиче есын, тяншонди йиче чёр, димяншонди йиче пачун, хэниди йиче йүр зунхү ниму: Вэ ба таму ги нимуди шуни жёгидини. ³Ба йиче юминди сынлиин Вэ гиди жё ниму чыни, зущёнсы зочян Вэ ба чинцо дэ цэфи гихади йиён. ⁴Кэсы ниму йидяр ду бу нын чы ю щеди

жу, йинцысы мин зэ ще литууни.⁵ Ви нимуди ще, сый ёли нимуди минли (буфә жысы сынлини хуэйжәсү жын), Вә е ё тади минни.⁶ Сый дансы садё жын, данлин жын ба та е садёни, йинцысы жын жочү Хүдади ёнзы зохади.⁷ Нимудуэйү сын-ён, ба димян жаншон.

⁸Хүда ги Нух дэ тади эрзыму фәсы:

— ⁹⁻¹¹Вә лян ниму дэ нимуди хубый зэмусы да чуан литу чүлэди йиче хуэвар (чёр, сынлини дэ есын) дин хәтунни. Да жыгә сыхур хунфи ба йиче хуэвар зэ бу щёмели, ба димян зэ бу зүгүонли.

¹²Хүда фәсы:

— Жызусы Вә лян ниму дэ йиче хуэвар динха йинаварди хәтунди жихо:¹³ Вә зэ йүнцэ литу щянчүлэлигэ гон — жызусы Вә лян димяншон жүди жынму дэ хуэвар динха хәтунди жихо.¹⁴ Вә дан жисы да димян готу ба йүнцэ шудо йидарни, йүнцэ литу чүлэгэ гонни.¹⁵ Нэхур Вә зу ба Вә лян ниму дэ лян йиче хуэвар динхади хәтун щёнчелэни; хунфи зэ бу щёме йиче хуэварли.¹⁶ Вә дан ба йүнцэ литуди гон канжян, зу ба гәжя лян димяншон жүди жынму дэ йиче хуэвар динхади йинаварди хәтун жичелэни.

¹⁷Хүда ги Нух хан фәсы:

— Жысы хәтунди жихо. Вә ба та лян йиче зэ димяншон жүди хуэвар диншонли.¹⁸ Да чуан литу чүлэди Нуходи эрзымысы Сим, Хам (тасы Ханаанди дада) дэ Иафет.¹⁹ Таму сангәрсы Нуходи эрзы, зу да тамушон йиче димяншонди жын сын-ёнхади.²⁰ Нух вуло дидини; тасы ту йигэ жын, сый ба путойчанзы жуншонли.²¹ Йихуэй Нух ба путожю хәшон зуйдёли, йинви нэгэ та жиншины зэ гәжяди жонфон литу тонхали.²² Ханаанди дада Хам ба тади щю канжянли, зу ба жыгэ ги лёнгэ дищүн фәли.²³ Сим дэ Иафет ги гәжяди шыншон пыйлигэ позы, вонху тунди жинли жонфон литу, ба дадади щю лян позы шанчүли. Таму ба лян вонгуэ мә жуан, йинви нэгэ ба дадади жиншины мә канжян.²⁴ Нух зуйгуэлэди йиху, жиншинлэ, ба щё эрзы ганхади жыдоха,²⁵ фәсы:

— Ханаансы жүдёди. Жё та чынха дишүнмуди лин-йирди нү!

²⁶ Та хан фәли:

— Жё вәму куажён Сим бәвонди Анлахү Торля! Жё Ханаан чынха Симди нүчи. ²⁷Хұда панвонди жё Иафетди хубый жүдо сыжу-бахани! Жё Иафет хубый жүдо Сим хубыйди жонфонди донжуунни! Жё Ханаан чынха тади нү.

²⁸Хунфи гуәлиди йиху, Нух хуәли санбый вушы суй. ²⁹Хуәдо жюбый вушы суйшон, Нух вучонли.

10 Жысы Нуҳди эрзымуди Сим, Хам дә Иафетди хубый. Хунфи гуәлиди йиху, Сим, Хам дә Иафет юли эрнүли.

² Иафетди эрзыму: Гомер, Магог, Мадай, Иаван, Фувал, Мешех дә Фирас. ³Гомерди эрзыму: Аскеназ, Рифат дә Фогарма. ⁴⁻⁵Иаванди эрзыму: Элиса дә Фарсис зэмусы киттейжынму дә роданейжынму (таму ба хәянзыди дифон дә хәдо җашонли). Жы зусы Иафетди хубый, таму жүди дифон, тамуди жяшя дә минзү: тамуди мый йигә минзү ю ғәҗяди йүянни.

⁶Хамди эрзыму: Хуш, Мицраим, Фут дә Ханаан. ⁷Хушди эрзыму: Сева, Хавила, Сафта, Раама дә Савтекса. Раамди эрзыму: Шева дә Дедан. ⁸⁻⁹Хуш ю йигә эрзы Нимродни; тасы дун-яшонди ту йигә батыр зэмусы до Жү мянчян тасы йигә видади давижын. (Зу да жытар чүләлигә кугәр: «Зә Жүди мянчян ни зущёны Нимрод йиёнди вида давижын!») ¹⁰Датур тади хуоншонди гүйжасы Вавилон, Урук дә Аккад (таму ду зә Сеннаар гүйжяни). ¹¹Нимрод да жыгә гүйжасы зудо Ассирияли, зә нэтар та гәлигә Ниневия чынпу, Реховот-Ир дә Калах чынпу, ¹²зә Ниневия дә Калах чынпуди (жысы жинчын) донжуунни гәлигә Ресен чынпу.

¹³ Мицраимди хубыйсы лудәйжынму, анамейжынму, лехавейжынму, нафтухейжынму, ¹⁴ патрусейжынму, каслухейжынму дә кафтөрөйжынму (тамуди хубыйсы филистимжынму).

¹⁵Ханаанди эрзысы Сидон (жысы тади тушур) дэ Хет,
¹⁶тамуди хубыйсы евусейжынму, аморейжынму, гер-
гесейжынму, ¹⁷хиввейжынму, аркейжынму, синейжынму,
¹⁸⁻¹⁹арвадейжынму, цемарейжынму дэ хаматейжынму. Йиху
хананейжынмуди жяшя куанкуанди ба жымужяди дифон
жаншонли: да Сидон тамуди гүйжя доли Герар бонгэрли,
йиху доли Газы дифонли, да Содом, Гоморра, Адма дэ Це-
воим чынпу до Лаша дифонли. ²⁰Жы зусы Хамди хубый;
тамуди жяшя, минзү дэ жүди дифон. Тамуди гэ зү фэдисы
гэжяди хуа.

²¹Сим е ю эрнули. Тасы йиче Еверди эрзымуди хубый,
Иафетди да гэгэ. ²²Симди эрзымусы Елам, Ашшур, Ар-
факсад, Луд дэ Арам. ²³Арамди эрзымусы Уц, Хул, Гефер
дэ Маш. ²⁴Арфаксат ю йигэ эрзы Салани, Салади эрзысы
Евер. ²⁵Евер гынчян сын-ёнхади лёнгэ эрзы: ту йигэ жёдисы
Фалек, йинцысы zu нэгэ сыхур димян фынщёкэдини, ди
эргэсү Йоктан. ²⁶Йоктан е ю эрзымун: Алмодад, Шалеф,
Хацармавеф, Иерах, ²⁷Гадорам, Узал, Дикла, ²⁸Овал, Ави-
маил, Шева, ²⁹Офир, Хавила дэ Иовав. Жы ду зусы Иоктанди
эрзыму, ³⁰таму жүди дифон да Меша вон дунбонгэ, до Се-
фар саншондини. ³¹Жы зусы Симди хубый; тамуди жяшя,
минзү дэ жүди дифон, тамуди гэ зү фэдисы гэжяди хуа.

³²Жы зусы Нух эрзымуди жяшя, тамуди щинмин дэ да
таму гынчян чүлэди йиче минзү – хунфи гуэлиди йиху,
димяншонди йиче минзү zu да таму гынчян чүлэди.

Вавилонди го лу

11 Нэгэ сыхур чүан дун-я ю йигэ йүянни, йимур-ий-
ёнди хуани. ²Да дунбонгэ зутуэ, жынму доли Сен-
наарди пинтанили, zu нэтар таму жүхали. ³Таму йижя
ги йижя фэсы:

— Лян бый тү заму зүщезы жуанту зэмусы ба та зэ хуэ
литу шойихар.

Зу жымужя таму шытуди вифыншон сыйүнтуэ жуан-
тули, шыхуэйди вифыншон — хию.

— ⁴Заму гэ йигэ чынпу, лян тян ийён годи йигэ лу, — жынму фэсы. — Зу жымужя заму ба миншын дыйшонни, зэ бэ жё дун-яшон мэ йинщёнди сакэли.

⁵Жү халэ щён канихар жынму гэхади чынпу дэ луни.

⁶Жү фэсы:

— Тамусы йигэ минзү, таму йүндисы йигэ йүян. Жы цэсэ тамуди датур сычин! Зү са — са ду да тамуди шушон лэни. ⁷Заму хачи ба тамуди йүян хуэдё, жё таму йижя ба йижя зэ бэ дунли!

⁸Жү ба таму да нэтар ги йиче дун-яшон сакэли; зу жымужя таму ба гэжяди чынпу мэ гэчүлэ. ⁹Йинви нэгэ жыгэ чынпу жёдисы Вавилон*; Жү зэ нэтар ба димяншон жүди йиче жынди йүян хуэдёли, да нэтар ги дун-яшон ба йиче жын сакэли.

Симди хубый

¹⁰Жысы Симди хубый: хунфи эрнян гуэлиди йиху, Сим ийбый сүйди сыхур дыйлигэ эрзы Арфаксад. ¹¹Арфаксад сын-ёнхади йиху, Сим хуэли вубый суй; та хан ю эрзыму дэ нүзымуни. ¹²Арфаксад саншы ву сүйди сыхур дыйлигэ эрзы Сала. ¹³Сала сын-ёнхади йиху, Арфаксад хуэли сыйбый лин сан нян; та хан ю эрзыму дэ нүзымуни. ¹⁴Сала саншы сүйди сыхур дыйлигэ эрзы Евер. ¹⁵Евер сын-ёнхади йиху, Сала хуэли сыйбый лин сан нян; та хан ю эрзыму дэ нүзымуни. ¹⁶Евер саншы си сүйди сыхур дыйлигэ эрзы Фалек. ¹⁷Фалек сын-ёнхади йиху, Евер хуэли сыйбый саншы суй; та хан ю эрзыму дэ нүзымуни. ¹⁸Фалек саншы сүйди сыхур дыйлигэ эрзы Рагав. ¹⁹Рагав сын-ёнхади йиху, Пелег хуэли эрбый лин жю суй; та хан ю эрзыму дэ нүзымуни. ²⁰Рагав саншы эр сүйди сыхур дыйлигэ эрзы Серух. ²¹Серух сын-ёнхади йиху, Рагав хуэли эрбый лин чи суй; та хан ю эрзыму дэ нүзымуни. ²²Серух саншы сүйди сыхур дыйлигэ эрзы Нахор. ²³Нахор сын-ёнхади йиху, Серух

* ^{11:9} «Вавилон» (яхүти йүян) — жыгэ хуа щён «хуэхади».

хуэли эрбый суй; та хан ю эрзыму дэ нүзымуни.²⁴ Нахор эршы жю суйди сыхур дыйлигэ эрзы Фарра.²⁵ Фарра сын-ёнхади йиху, Нахор хуэли йибый шы жю суй; та хан ю эрзыму дэ нүзымуни.²⁶ Фарра чиши суйди сыхур, та гынчян сын-ёнхади эрзымусы Ибрамэ, Нахор дэ Аран.

Фарради хубый

²⁷ Жысы Фарра дэ тади хубый: Фарра гынчян сын-ёнхади эрзымусы Ибрамэ, Нахор дэ Аран. Аран гынчян ю йигэ эрзыни, минзы жёдисы Лут.²⁸ Тади дада Фарра хуэди сыхур, Аран зэ гэжяди зүгүй, халдейжынму дифонди Ур чынпуни вучонли.²⁹ Ибрамэ дэ Нахор чүли щифурли: Сара чынха Ибрамэди щифурли, Нахорди щифурсы Малика, Аранди нүзы (Арансы Малика дэ Искади дада).³⁰ Сара бу нын сын-ён, та мэю эрну.³¹ Фарра лян гэжяди эрзы Ибрамэ, сунзы Лут (Аранди эрзы) дэ щифур Сара, Ибрамэди щифузы, да халдейжынмуди дифонди Ур чынпу йидарни зудё, щён вон Ханаан дифоншон чи; кэсам таму доли Харран чынпунили, зу зэ нэтар жүхали.³² Нэтар эрбий лин ву суйшон Фарра вучонли.

Хүда ханли Ибрамэли

12 Жү ги Ибрамэ фэсэй:

– Ни ба гэжяди зүгүй, чинчин-лүжян дэ дадади фонзы лёха, до Вэ ги ни зыгиidi дифоншон чи.² Вэ ба ни зүчүн вида минзүди дадани, ги ни ги Вэди бэрэктини зэмусы жё ни дый миншынни: зу жымужя ни гэжя чынха бэрэктини!³ Сый ба ни куажён, Вэ е ба та куажённи зэмусы ги та ги бэрэктини! Сый жу нили, Вэ е жу тани! Йинви жыгэ димяншон жүди йиче жын чечүй ни зу юха Вэди бэрэктини!

⁴ Ибрамэ зу жочёу Жү ги та фэхади хуа шонли лўли; Лут лян Ибрамэ йидарни зудёли. Ибрамэ чиши ву суйди сыхур, та да Харран чынпуни зудёли.⁵ Та ба гэжяди щифузы Сара, жыэрзы Лут, зынхади йиче цэбый дэ таму зэ

Харран чынпу юди йиче жын линшон, лян таму йидарни зули Ханаан дифонли. Таму доли Ханаанли, ⁶йиху доли ли Сихем бу йұанди йиқуә Море жүчілөфу гынчянили. Нәгә сыхур зә жыгә дифонни хананейжынму жүдини.

⁷Жү до Ибрамә гынчян фәсы:

— Вә ба жыгә дифон ги ниди хубый гигини!

Ибрамә зу зә нәтар ви ги та гынчян ләди Жү гәлигә шо гүрбаниди жуәзы. ⁸Йиху та зули саннили. Жыгә сан ко Вефиль чынпуди дунбонгә зандини. Зу зә нәтар Ибрамә залигә йинпан (Вефиль ли та зә щибонгәни, Гай — зә дунбонгәни). Зә нәтар Ибрамә ги Жү гәлигә шо гүрбаниди жуәзы, бэвонли Жүли. ⁹Йиху Ибрамә вон Ханаан дифонди нанбонгә зули.

Ибрамә доли Египетли

¹⁰Нәгә дифоншон вәнян доләли. Ибрамә зули Египет, нәтар затуә жүди вәрли. ¹¹До Египет гынчян, та ги Сара фәсы:

— Вә жыдонаи, ни тә жұндиҳын. ¹²Египетжынму канжян ни зу дунни, нисы вәди щифузы, йинви нәгә ба ниди мин люхани, ба вә дасыни. ¹³Ни ги таму фә, нисы вәди мыймый, жыгә до вәшон ю хони: жымужя ни ба вәди мин жюхани!

¹⁴Ибрамә доли Египетли. Зә нәтар жынму ба Саради жұнмый канжянли. ¹⁵Хуоншон жяниди гуанжынму канжян та, зә хуоншон мянчян куатуә тади жұнмыйли, йинви жыгә ба Сара линдо нәгә гүйжяди хуоншонди жянили. ¹⁶Чечү Саради йинийир, Ибрамәди сычин холи: та гынчян юли хошо ён, ню, лұлұзы, луэтүә, нан-нұ нұли. ¹⁷Нәгә гүйжяди хуоншон ба Ибрамәди щифузы линдо гәжяди фонзыниди йимяр, Жү жә нәгә гүйжяди хуоншон лян тади жящя шули да бәляли. ¹⁸Гүйжяди хуоншон ба Ибрамә хандо гынчян фәсы:

— Ни ганлигә са? Виса ги вә мә фә, тасы ниди щифузы? ¹⁹Виса ни ба та жёчын мыймыйли? Вә зу ви жыгә

вонщёнди ба та чүшонни! Ни ба ниди щифузы линшон күэ да жытар зу!

²⁰ Та гиди фынфу жё ба Ибрамэ лян щифузы дэ тади ииче цэбый суншон зуни.

Ибрамэ лян Лут иижся линкэ иижяли

13 Ибрамэ ба тади ииче цэбый нашон, лян щифузы дэ Лут йидарни да Египет зудё, йүан доли Негев дифонли. ²Жыгэди йиху Ибрамэ фали цэли – ю тугүли, жинзы лян йинзыли. ³⁻⁴Да Негев та йүан доли Вефильли, до Гай дэ Вефиль донжунниди вэршонли (зочян зэ жытар та за йинпанли зэмусы гэлигэ шо гүrbаниди жуэзы). Нэтар Ибрамэ бэвонли Жёли. ⁵Лян Ибрамэ зужуанди Лут гынчян е юли гэжяди тутгү дэ жонфонли. ⁶Дифон кэжя ги таму лёнгэр бу гули: тамуди цэбый дуэди йимяр, йидарни жүчи тэ зыйчяли. ⁷Зу ви жыгэ Ибрамэди дэ Лутди фон-ёнжынму зынжонкэли (Зу нэгэ сыхур зэ жыгэ дифоншон жүди хананейжынму дэ периззейжынму). ⁸Ибрамэ зу ги Лут фэсэ:

– Замусы чинчин-лүжян, йинви жыгэ заму дэ замуди фон-ёнжынму бу нын зынжон. ⁹Жы ииче дифон зэ ниди мянчянни – заму ба та фынкэ. Ни дан жянчүлэ зуэбонгэ, – вэ зу ба юбонгэ жяншонни. Ни дан жянчүлэ юбонгэ, – вэ зу ба зуэбонгэ жяншонни.

¹⁰Лут канжянили, йиманди Иордан хэди чуандо йичир до Сигор гынчян ю хошо фини, зущёnsы Жё зэхади йүанзы хуэйжэсы Египетди фужү димян (Нэгэ сыхур Жё ба Содом дэ Гоморра чынпу хан мэ Ѣмёдё). ¹¹Лут ба Иордан хэди чуандо жяншон, да дунбонгэ зули. Зу жымужя тамуди лү фынкэли: ¹²Ибрамэ жүдо Ханаан дифонли, Лут – зэ чуандоди чынпу бонгэрнили. Та зэ Содом чынпу гынчян зали йинпанли. ¹³Содом чынпуни жүди жынму дусы щин хади жынму. Таму зэ Жё мянчян ганли хошо гүнахар.

Ибрамэ бандо Хевронли

¹⁴Лут да Ибрамэ гынчян зудёди йиху, Жү ги Ибрамэ фэди:

— Жуангүәчи! Да жытар ни ба быйбонгэ дэ нанбонгэ, дунбонгэ дэ щибонгэ канйихар. ¹⁵Ба ни канжянди жы йиче дифон зущён йинаварди цэбый Вэ ги ни дэ ниди хубый гигини. ¹⁶Вэ ба ниди хубый, зущён сазы йиён, вон дуэни йинни: зущён фубучүлэди сазы йиён, зу нэмужя ба ниди хубый е фубучүлэ. ¹⁷Ни чи, ба Вэ ги ни щён гиди нэгэ дифон жуанийгуэр, да жыбонгэ до нэбонгэ.

¹⁸Ибрамэ ба тади йинпан шушон доли Хеврон дифон гынчянди Мамре жүчүлөфуди фулиннили, зу зэ нэтар та жүхали зэмусы ги Жү гэлигэ шо гүrbаниди жуэзы.

Ибрамэ ба Лутди мин дажюхали

14 ¹⁻² Нэгэ сыхур сыгэ хуоншон: Сеннаар гуйҗяди хуоншон Амрафел, Елласар гуйҗяди хуоншон Ариох, Еlam гуйҗяди хуоншон Кедарлаомер дэ Гоим гуйҗяди хуоншон Фидал лян данлинди вугэ хуоншон: Содом чынпууди хуоншон Бара, Гоморра чынпууди хуоншон Бирша, Адма чынпууди хуоншон Шинав, Севоим чынпууди хуоншон Шемевер дэ Бела (жыхур жёди Сигор) чынпууди хуоншон датуэ жонли. ³Жы вугэ хуоншон ба тамуди жүндүй шудо Сиддим чуандонили (жыхурсы Сыхэ). ⁴Шы эр нян таму шули Кедорлаомер хуоншонди япыйли, шы сан няншон фанчелэли. ⁵Ди шы сы няншон Кедорлаомер лян тади лянбонжя лэли. Таму зэ Аштероф-Карнаим чынпууни ба рефаимжынму, зэ Гам дифоншон ба зузейжынму, зэ Кириафаим дифонни ба эмейжынму ⁶дэ зэ Сеир сан дифоншон ба хоррейжынму дабэли; ба таму йичыр жуйдё савэ бянниди Эл-Фаран дифонли. ⁷Да нэтар таму жуандо Мишпат фичүан (жыхур жёдисы Кадес), зу ба зэ Хацэцон-Тамара жүди амаликжынму дэ аморейжынмуди димян зүгүонли.

⁸Содомди хуоншон, Гоморради хуоншон, Адмади хуоншон, Севоимди хуоншон, Белади (жыхур жёдисы Сигор) хуоншон до тамуди мянчян лэ зэ Сиддим чуандони лян таму датуэли: ⁹лян Кедорлаомер, Эламди хуоншон, Фидал, Гоимди хуоншон, Амрафел, Сеннаарди хуоншон дэ Ариох, Елласарди хуоншон. Сыгэ хуоншон лян вугэ хуоншон фандуйли. ¹⁰Сиддим чуандони ю хошоди кынни, кын литу хи-ю мандёдини. Гоморра дэ Содомди хуоншонди жүндуй да нэтар вонху поди сыхур, хошо жын дедо кын литули. Шынхади жынму вон санни подёли. ¹¹Дыйшынжынму ба Гоморра дэ Содомди занхади йиче лёншы дэ цэбый чёншон зудёли. ¹²Таму ба Содом жүди Ибрамэди жыэрзы Лут е линшон зули зэмусы ба тади йиче цэбый нашонли.

¹³Йигэ подёди жын до Ибрам э яхүтижын гынчян лэ, ба жышезы сычин ги та ду фэли. Нэхур Ибрам э зэ йигэ жүчилёфулин гынчян жүдини (жыгэ жүчилёфулинди жүжинсы йигэ аморрейжын, минзы жёди Мамре; та, тади дишүнму Эшкол дэ Анер дусы Ибрамэди лянбонжя).

¹⁴Тинжян тади жыэрзы Лут зэ дүшманди шунини, Ибрам э да гэжяди жяни шули санбый шы багэ нын дажонди жын (таму дусы зэ Ибрамэди жяни сын-ёнхади), зу лян таму ба сыгэ хуоншон жуйдо Дан чынпули. ¹⁵Хили ба тади жынму фынчын жигэ дуйву, ба дүшман чүанчү, дабэли, йиху йичыр жуйдо Хова чынпу гынчянли, зэ Дамаскди быйбонгэ. ¹⁶Та да дүшман гынчян ба йиче цэбый, ба Лут дэ тади йиче цэбый, нүжин дэ гуэгуэчиidi жынму йүанхуэй ду дёшонли.

Мелхиседек ги Ибрам э панвонли холи

¹⁷Ибрам ба Кедорлаомер дэ тади лянбонжя дабэ хуэйлэди сыхур, зэ Шаве чуандони (жыхур жёдисы Хуоншонди чуандо) Содом чынпуди хуоншон доли тади мянчянли. ¹⁸Мелхиседек, Салимди хуоншон*, Вида Хүдади ахун ги

* ^{14:18} «Салим» – данлинжя фэди «Иерусалим».

Ибрамэ ба мэмэ дэ путожю налэ, ¹⁹ лян жымужяди хуа ги та панвонли холи:

— Жё Видади Хўда, тян дэ димянди Зуэзожя ги Ибрамэ ги бэрэкэти! ²⁰ Жыган Видади Хўда! Та ба дўшман ги ниди шуни жёгили!

Ибрамэ ги Мелхиседек да та юди йиче дунцишон ба шычир фынгили.

²¹ Содомди хуоншон ги Ибрамэ фэсы:

— Ни гуон ба вэди минжынму ги вэ гиги, ба цэбый ги гэжя люха.

²² Ибрамэ ги Содомди хуоншон фэсы:

— Вэ ба шу зачелэ дуйчў Видади Анлахў Торля, тян дэ димянди Зуэзожя дў жуни: ²³ Да ниди дунци литу вэ съяса ду бу на — зусы йигыр щян булүн хэшонди хэдэзы. Йиху ни зэ бэ фэли: «Жысы вэ ба Ибрамэ зўчын ючянханли».

²⁴ Вэ съяса ду бу на, чўгуэ вэди жынму чыдёди чыди. Хан лян вэ зэ жоншон чихади жынму Анер, Эшкол дэ Мамре жё ба гэжяди фынзы линшон.

Xўда лян Ибрамэ динли хэтунли

15 Жыгэ съчин гуэлиди йиху, Ибрамэ жянли йигэ гуэ съчин: та ба Жўди хуа тинжянли:

— Ибрамэ, бэ хэпали! Вэсы ниди Донпан. Ни дый хын дади шонхони.

² Ибрамэ фэсы:

— Видади Жў! Мэю эрнуди йимяр, вэ ёшон ниди шонхо зў сани? Вэди жичынжынсы да Дамаск чынпуни лэди Елиезер.

— ³ Йинцысы Ни ги вэ мэ ги эрнӯ, — Ибрамэ фэсы, — зуви жыгэ вэ жяниди йигэ нў чынха вэди жичынжынни!

⁴ Ибрамэ ба Жўди хуа тинжянли:

— Бэ, та бу нын дон ниди жичынжын: ниди эрзы ё чынха ниди жичынжынни.

⁵ Жў ба Ибрамэ да жонфон линчўлэ фэсы:

— Ни ба тян канихар, ба тяншонди щиншю фуйихар: нын фугуэлэма? Зу жымужя ниidi хубый, лян щиншю йиён, дүэни.

⁶Ибрамэ щинбули Жўли, Жў ба жыгэ сыйчин жынчын гундодили. ⁷Жў ги Ибрамэ фэсы:

— Вэсъ ба ни да халдейжынму дифонди Ур чынпуни вон жытар линлэди Жў. Вэ щён ба жы йикуэзы дифон ги ни гиги, жё сыхуанни.

— ⁸Видади Жў-я! — Ибрамэ фэсы. — Вэ да нани нын жыдо, жы йикуэзы дифон вонху чынха вэдини?

⁹Жў фэсы:

— Ни ги Вэ лалэ йигэ сан сүйди вуню, сан сүйди мужү-лү, сан сүйди гун-ён, налэ йигэ бангэзы дэ йигэ гэвазы.

¹⁰Ибрамэ ба жыщезы сынлин налэ канчын лён бангэрли, ба таму йигэ дуйчу йигэ бэхали. Ба чёр та мэ кан.

¹¹Нэлойин ду фихалэ, луэдо сышу готули, кэсы Ибрамэ ба таму гандёли. ¹²Жэту луэди сыхур, Ибрамэ фижуэли, хэпалалади хинан ба та нячўли. ¹³Жў фэсы:

— Ни жыдоха, ниidi хубый вонху зэ понжынди гуйжяни сыйбый нян дон нўни, шу япыйни. ¹⁴Кэсы Вэ ги жэмэ та-муди минзў яндин дин зуйни, — жыгэди йиху ниidi хубый да нэтар ба да фугуй дыйшон зудёни. ¹⁵Ни пиннан-вусыди зудё нэгэ дун-яшонни. Ни тэ лоди сыхур ба ни цэ сундёни. ¹⁶Гуонсы ниidi хубыйди ди сыйбызы цэ нын хуэйдо жытар, йинцысы аморрэйжынму ганхади гўнахар хан мэ манни.

¹⁷Жэту луэдёли, хинан долэли. Зу нэгэ сыхур лэлигэ гон янди хуэлу дэ хуэбон, таму зу да канкэди сынлин донжунни гуэли. ¹⁸⁻²¹Зу нэйтятан на жымужяди ёнзы Жў лян Ибрамэ динли хэтунли:

— Вэ ба жы йикуэзы дифон ги ниidi хубый гини: жы йикуэзы дифон да Египетди хэ гынчян йичыр до вида-ди Евфрат хэни, зусы ба кенейжынму, кенезейжынму, кедмонейжынму, хеттейжынму, ферезейжынму, рефаим-жынму, аморрэйжынму, хананейжынму, гергесейжынму дэ евсейжынмуди дифон ду гини.

Агарь дэ Ислам

16 Сара, Ибрамэди щифузы, мэю эрнү. Та ю йигэ нүнүни, тасы египетди нүжин, минзы жёдисы Агарь.

²Сара ги Ибрамэ фэсы:

— Жү ги вэ бу ги эрнү. Ни лян вэди нү фи жёчи, данпа та ги вэ сын-ёнгэ эрзыни.

Ибрамэ тинли Саради хуали, ³Сара зу ба тади нүнү, египетди нүжин Агарь, ги гэжяди нанжын гиги, жё таму лёнгэр фи жёчили. Нэхур йида Ибрамэ жёдо Ханаан дифоншон, гуэли кэжя шы нянли. ⁴Ибрамэ лян Агарь тунли чуонли. Агарь зу хуэшон вавали, йинви нэгэ та канбуче тади жёжын Сарали. ⁵Сара ги Ибрамэ фэсы:

— Ви вэди дижян ни ги хуэйдани. Вэ ги ни ба вэди нү гиги жё лян та фи жёни, кэсы та ба вава хуэшон, канбуче вэли. Жё Жү ги заму лёнгэр пин гундо!

— ⁶Ниди нү зэ ниди шунини, — Ибрамэ хуэйдади, — щён замужя ганли, зу нэмужя ганчи.

Сара хынхынди ба Агарь жэмэтүэли. Агарь мэ шучү да та гынчян подёли. ⁷Жү дафалэди йигэ тянцян зэ кунтани, вон Сур зуди лүшонди йигэ фичуан гынчян ба Агарь зожуэ, ⁸зу вынли:

— Агарь, Саради нү, ни да нани лэ? Вон нани зудини? Та хуэйдади:

— Вэ да вэди нүжүжын Сара гынчян подини.

⁹Тянцян фэсы:

— Ни хуэйчи, ги ниди нүжүжын дигэ ту.

¹⁰Тянцян кэ фэсы:

— Вэ ба ниди хубыйди фур зүчын зу нэму дуэдини, сый ду фубугуэлэ таму. ¹¹Ниди шыншон юни, — тянцян фэсы, — ни сын-ёнгэ эрзыни. Ги та нан йигэ минзы Исмаил*, йинцьыс винанди сыхур Жү тинжян нили. ¹²Ниди эрзы вонху, зущён йигэ е лүлүзы, гуэ жызыни; та фандуй йиче

* 16:11 «Ислам» (яхүти иуян) — жыгэ минзыди йиссысы «Хўда тинжянли».

жынни, йиче жын е фандуй тани; та лян тади дишүнму зынжонни.

¹³ Ги лян та фәли хуади Жў Агарь нанлигә минзы: «Нисы жянха вәди Хўда», йинцысы Агарь фәди:

— Сый ба вә канжянли, вә е жянли Тали!

¹⁴ (Йинви жыгә жынму ба нэгә фижин нанчын Беэр-Лахай-Роили*. Та зэ Кадес дэ Баред донжуннини.) ¹⁵ Агарь ги Ибрамэ сын-ёнлигә эрзы, Ибрамэ ба сын-ёнхади эрзы жёлигә Исмаил. ¹⁶ Зу нэгә сыхур Ибрамэ кәҗя башы лю суйли.

Суннэти – жыссы хәтунди жихо

17 Ибрамэ жюшы жю сүйди сыхур, Жў доли та гынчян фәсы:

— Вәсы Вида Хўда. Жё ни зэ Вәди мянчян жў, чынха йигә мәңгуэди жын. ² Вә щён лян ни дин хәтун, ги ни дуан хошо хубый.

³ Ибрамэ гуйдо дихали; Хўда кә фәсы:

— ⁴ Да жыгә сыхуршон Вә лян ни дин хәтунни. Ни чынха хошо минзүди дадани. ⁵ Да жыхур дашон ниди минзы бусы Ибрамэ, ниди минзысы – Ибрашимэ, йинцысы Вә ба ни зўчын хошо минзүди дадани**. ⁶ Вә ба ниди хубый зўчын дуэйүдини: да ни гынчян чўлэ хошо минзүни, ниди хубый литуди ющезы жын чынха хуоншонни! ⁷ Вә лян ни дэ ниди хубый дин йигә хәтунни – йинаварди хәтун, ги ни дэ ниди хубый: Вә чынха ниди Хўда дэ ниди хубыйди Хўдани. ⁸ Вә ги ни дэ ниди хубый ба ни зэ жытар щұанжин жўди жы йикуэзы дифон гини, – ба йиман Ханаан дифон Вә ги ниди хубый гигини. Жыгә дифон йинавар чынха ни дэ ниди хубыйдини. Вә зу дон тамуди Хўдани.

⁹ Хўда ги Ибрашимэ фәсы:

* 16:14 «Беэр-Лахай-Rou» (яхүти йүян) – жыгәди йиссысы: «Ба вә канжянлиди хуә Хўдади фижин».

** 17:5 «Ибрашимэ» – жыгә хуа щён «Хошо минзүди дада».

— Кэсү ни е ё зунхү лян Вэ динхади жыгэ хэтунни; йиху ниди хубый, йибыйзы гын йибыйзы е ё зунхүни.

¹⁰ Вэ лян ни дэ ниди хубый динлигэ хэтун, йинви жыгэ ниму ду ё зунхү тани: ги нимуди нанжынму ду яндин ё зүү суннэтини. ¹¹ Ниму ги гэжя зүү суннэти, жы зусы лян Вэ динха хэтунди жихо. ¹²⁻¹³ Ги мый йигэ сын-ёнхади эрвазы ди ба тянди нэйтян ё ба суннэти зүдёни — зу жымужя йибыйзы гын йибыйзыди. Буфэ зэ ниди жяни сын-ёнхади эрвазы хуэйжэс бусы да ниди зыршон хуэхади, ги вэгүйжынму гынчян мэхади эрвазы, ги таму ду яндин ё зүү суннэтини: зэ жяни сын-ёнхади дэ гэшон мэхади. Шындо ниму шынзышонди жы йигэ жихо зыфэди Вэ лян ниму динли йинаварди хэтунли. ¹⁴ Кэсү нагэ нанжын мэ зүү суннэти, ба тади минзы яндин да Вэди минжын литу чүдёни, йинцысы та мэ зунхү лян Вэ динхади хэтун.

¹⁵ Хүда ги Ибрахимэ хан фэсы:

— Да жыгэ сыхур ни ба щифузы зэ бэ жё Сарали, ба та жё Сарэни. ¹⁶ Вэ ги та ги бэрэктини зэмусы жё та ги ни сын-ёнгэ эрзыни. Вэ ги та ги бэрэктини, жё та чынха хошо минзүди мамани; тади хубый литуди ющезы жын вонху чынха хуоншонни.

¹⁷ Ибрахимэ падо диха, шымир-лэшёди сылёнли: «Йибый сүйди ложын нын ю ваванима? Жюшы сүйди Сарэ хан нын сын-ён вавама?» ¹⁸ Та ги Хүда фэсы:

— Дансы Исмаил хуэса, дый Ниди йигэ панвон!

¹⁹ Кэсү Хүда фэсы:

— Ниди щифузы Сарэ ги ни сын-ёнгэ эрзыни, ни ги та нан йигэ минзы Исхар. Вэ лян та дэ тади хубый дин йигэ йинаварди хэтунни. ²⁰ Вэ ба ни че Исмаил либян фэхади чито е тинли: Вэ ги та ги бэрэктини, жё тади хубый дуэйүни зэмусы ги та ги хошо хубыйни. Да Исмаил гынчян чүлэ шы эргэ вонзыни: та чынха вида минзүди дадани.

²¹ Миннян зу жыгэ сыхуршон Сарэ ба эрзы сын-ёнхани. Лян тади эрзы Исхар Вэ дин хэтунни.

²²Хўда ги Ибрашимэ ба жыщезы хуа фёван, зудёли. ²³Зу нэйитян Ибрашимэ жочў Хўдади фынфу ги гэжяди эрзы Исмаил дэ зэ тади жяни сын-ёнхади йиче нанжын, мэхади нў — ги йиман жянниди нанжын ду ба суннэти зўдёли. ²⁴Ибрашимэ ги гэжя зў суннэтиди сыхур, та жюшы жю суйли; ²⁵тади эрзы Исмаил зў суннэтиди сыхур, та шы сан суйли. ²⁶Зу нэйитян ги Ибрашимэ дэ тади эрзы Исмаил ба суннэти зўдёли ²⁷зэмусы ги йиман зэ Ибрашимэ жяни сын-ёнха жўди нанжын дэ йиче зэ вэгуйжын гынчян мэхади нў ду ба суннэти зўдёли.

Хўда ги Ибрашимэ щули эрзыли

18 Шонву жын жәди сыхур, зэ Мамре жўчылёфуди фулинни, Ибрашимэ зэ гэжя жонфонди мын гынчян зуәди сыхур, Жў доли та гынчянли. ²⁻³Ибрашимэ ба ту тэчелэ канжянли, тади мянчян занди сангә Жын. Та да жонфон мынни подо таму гынчян, чончон бэлиха фәсы:

— Вәди Жў! Ни да вә, Ниди нў гынчян бә гүәли, жё вә дэчын Ни! ⁴Ги Ниму ба щи жүәди фи налә, щи жүәчи. Зэ фу диха Ниму щехуан, ⁵вә ги Ниму дуанләштер мәмә, жё Ниму заншер шон лўди жин, йинцысы Ниму да вә, Нимуди нў гынчян гуәдини.

Таму хуэйдади:

— Тэ холи, ни зу нэмужя ганчи!

⁶Ибрашимэ хуонхон-монмонди подо жонфон литу ги Сарэ фәсы:

— Ни куэ на сангә кило дин ходи мян, ба мян хуэха луәштер мәмә.

⁷Йиху та подо нючүн литу, жянлигэ дин ходи жуон нювазы ги нў гигили, жё та ганжин ба нювазы зэха зў бянийини. ⁸Ибрашимэ гэжя ги Кижынму ба нэпизы, нэзы, нювазыди жу дуандичили, гэжя зэ фу диха занха дынли, жисы таму чыбани. ⁹Таму вынли Ибрашимэли:

— Ниди щифузы Сарэ зэ нанини?

Та хуэйдади:

— Зэ жонфон литууни.

¹⁰Кижын кэ фэсы:

— Миннян зу жыгэ сыхур Вэ йүанхуэй до ни гынчян лэни, зу нэгэ сыхур Сарэ сын-ёнгэ эрзыни.

Сарэ зэ жонфон мын гынчян, зэ нэгэ Кижынди жибый хуту ба са ду тинхали. ¹¹Таму лёнгэр, Ибрахимэ дэ Сарэ, нэхур кэжясы ложын зэмусы Сарэди мый йигэ йүэхэ нүжынди бин е жүхали. ¹²Та шымир-лэшёдий сылёнли: «Вэди сыхур гуэли зэмусы вэди жонгуйди е лоли; вэ да нани ю жыгэ щихуанни?» ¹³Кэсү Жү ги Ибрахимэ фэсы:

— Виса Сарэ Ѣёдини: «Вэ лоли, нандый хан нын сын-ённ вавама?» ¹⁴Нандый ю Жү ганбучынди сычиннима? Вэ миннян фэхади нэгэ сыхуршон йүанхуэй до ни гынчян лэни, Сарэ зу сын-ёнгэ эрзыни.

¹⁵Сарэ хэпади йимяр, чэхуонди фэсы:

— Вэ мэ Ѣё!

Кэсү Та хуэйдали:

— Бэ, ни Ѣёли.

Ибрахимэ ви Содом чынпууди жынму чито Хүдали

¹⁶Ви шон лў, Кижынму челэли. Таму дуйчү дихади чуандо, Содом чынпууди нэбонгэ канлихар. Ибрахимэ сун Тамучили. ¹⁷Жү ги Ибрахимэ фэсы:

— Вэ да ни гынчян бу ман Вэ ганди сычин. ¹⁸Йинцысы да нишон чүлэ видади дэ лилёндади минзүни, чечү ни димянди йиче жын дый бэрэкэтини. ¹⁹Ви нэгэ Вэ ба ни тёжянли, жё ни ги эрнү дэ йиче гэжяди хубый фэги, жё таму да Вэди лўшон зу, ган гундо сычин. Зу жымужя, Вэ, Жү, ба ги ни Ѣхади са ду жё чынни.

²⁰Жү фэсы:

— Содом дэ Гоморра чынпууди жынму ганхади гүнахар дуэдихын, тамуди зүй жундихын. ²¹Вэ хачи Ѣён каныхар, йиман ду ю зуйнима? Данпа бусы йиман? Ё цайихарни.

²²Лёнгэ Кижын жуангүәчи вон Содом чынпуни зутуәли, кәсы Ибрашимэ шындо Жү мянчянли. ²³Доли Та гынчян Ибрашимэ фәсы:

— Нандый Ни лян хажынму йидарни ба гундожынму е щёмедёнима? ²⁴Дансы жыгә чынни ю вушигә гундожын, нандый Ни ба та щёмедёнима, ви жы вушигә жын бу фоншә тама? ²⁵Жымужя бу щин! Ни жымужя бу нын ган! Ни ба гундожынму лян хажынму йидарни бу нын щёмедё. Жымужя бу щин! Ни ги чұан дун-я дин зуйни. Нандый Ни нын дин бугундоди зуйнима?

²⁶Жү хуэйдади:

— Вә дансы зә Содом чынпу литу зочүлә вушигә гундожын, ви таму Вә ба жыгә чынпу фоншәни.

²⁷Ибрашимэ кә фәсы:

— Вәсі хуэй дә тү, кәсы вә данзы фонда щён ги вәди Жү фә: ²⁸дансы вушигә гундожын литу бу гу вугә — нандый ви вугә бу гуди жын Ни ба хүлун чынпу далансандёнима?

Жү хуэйдади:

— Бу далансандё, дансы зә та литу зожуә сышы вугә гундожын.

²⁹Ибрашимэ бутынди вынли:

— Дансы нэтар цә зожуә сышыгәна?

Жү хуэйдади:

— Дансы нын зожуә сышыгә, Вә е бу далансандё жыгә чынпу.

³⁰Ибрашимэ фәсы:

— Жё вәди Жү ги вә фәхади хуашон бә чишонләли. Дансы нэтар гуон ю саншыгә гундожынна?

Жү хуэйдади:

— Вә ба чынпу фоншәни, дансы зә литу зожуә саншыгә гундожын.

³¹Ибрашимэ фәсы:

— Вә данзы фонда щён вынийхар вәди Жү: дансы нэтар цә эршыгәна?

Жү хуэйдади:

— Ви эршыгэ е фоншэни.

³² Ибрашимэ фэсы:

— Бэж ё вэди Жү чишонлэли, жысы вэди линийр вынти: дансы нэтар цэ шыгэна?

Жү хуэйдади:

— Ви шыгэ е фоншэни.

³³ Ба хуа фэба, Жү зудёли. Ибрашимэ е хуэйли жяли.

Содом чынпууди жынму ганхади гүнахар

19 ¹⁻² Нэ лёнгэ тяншян доли Содом чынпули. Кэжя хитуэли. Лут зэ чынпууди гэмэн гынчян зуэдини. Ба южуанжя канжян, та занчелэ, доли таму гынчян бэлиха, фэсы:

— Чин ниму, вэди Жү, до нимуди нүди жяни. Ниму нын ба жүэши, зэ вэди жяни зан йивэщи, ганзо йизор зэ шон лү.

— Бу, — Таму хуэйдади. Вэму зэ хонзынни гуэ йивэчини.

³ Кэсү Лут ниннин жёли, таму дайнинхали. Та ба южуанжя линдо гэжяди жяннили, ба хушонди фан шэлүхали, луэлищезы мэмэ, таму зу чыли. ⁴ Таму хан мэдый фини, чынпууди жынму — Содомди йиче нанжын, ло-шо ду ба Лутди фонзы вичүли.

— ⁵ Зэ ниди жяни занди нэцэзы Жын зэ нанини? — таму ги Лут ханди. — Ба таму линчүлэ, вэму гү тамуни.

⁶⁻⁷ Лут да мынни чүлэ, ба мын гуанчү фэсы:

— Вэди дищүнму, ниму бэ ган ха сыйчинли! ⁸ Вэ ю лёнгэ нүзүни, таму хансы гүнён, — вэ ба таму ги ниму гигини, щён зү са зүчи, гуонсы ба вэди жянини Кижынму бэ дули!

— ⁹ Гун! — таму фэсы. Нисы лищёнжын, ни зэ жытар хан гуаннима? Вэму жыхур ги ни ган би ги таму ганди хан хади сыйчинни!

Таму ба Лут сонди щён ба мын даланни, ¹⁰ кэсү Лутди Кижынму йүнхуэй ба Лут ладо фонзыни, ба мын суэчүли; ¹¹ хан жё йиман зэ мынкан гынчян занди ло-шо жынди нянжин хали, йинви нэгэ таму замужя зо еба, кэсү ба вон фонзыни жинди мын зобужуэли.

Лут да Содом чынпуни зудёли

¹² Кижынму ги Лут фэсы:

— Зэ жыгэ чынпуни ни хан ю сыйни? Щин нүшү, эрзыму, нүзыму, зэ ю сыйни? Ба йиман да жытар линчүчи: ¹³ Вәму ба жыгэ чын щёмедёни! Жытарди жынмуди гүнахар тэ дали, Жү ба вәму дафалэ жё щёме тамулэли.

¹⁴ Лут чўчи ги нүзымуди щин нүшүму фэсы:

— Куэ да жыгэ чынпуни зу! Жү ба та жыхур зу щёмедёни.

Кәсү таму дончын Лут фащёдини. ¹⁵ Кәжя тян лёнтуэли. Тянщянму цуйтуэ Лутли:

— Куэ да жытар ба ниди щифузы дэ лёнгэ нүзы линшон зу! Були ни гәжя лян ю гүнахарди чынпу йидарни шәдёни!

¹⁶ Кәсү Лут бухуон-бумон. Зу нэгэ сыхур тянщянму ба Лут, тади щифузы дэ лёнгэ нүзы да шуни линшон гәжя ба таму да чынпуни линчүчили, йинцысы Жү щитын Лутли. ¹⁷ Нэхур йигэ тянщян ги Лут фэсы:

— Ни по! Ба мин жюха! Вонху бә vonli! Зэ жыгэ чуандони бә занли, вон санни по, були вучонни!

¹⁸ Лут хуэйдади:

— Бу, вәди Жү! ¹⁹ Ни до вәшон, ниди нүшон тэ холи! Ниди щин до вәшон вандихын: ни ба вәди мин жюхали! Кәсү до саншон вә побучи — бэля нян вәдини, вә зу вүчонни. ²⁰ Нэгэ щё чынпу ли жытар бу йүан, вә нын подо нэтар чи. Вон нэтар вә подичини, нэгэ чынпу щё, зэ нэтар вә ба мин нын жюха!

²¹ Тянщян фэсы:

— Хо, ви ни вә ба жыгэ ё зүшонни: вә ба ни фәхади жыгэ щё чынпу хүшанхани. ²² Кәсү вон нэтар куэ по: ни дансы бу до нэтар, вә бу нын ха шу (йинви нэгэ жыгэ чынпу жёдисы Сигор*).

* ^{19:22} «Сигор» (яхүти йүян: «Цаар») — жыгэ щё чынпуди минзы щён данлинди йигэ хуа «Цаар» (яхүти йүян: «щёди», «суйди»).

Ба Содом дэ Гоморра далансандёли

²³ Жэту чүлэди сыхур Лут доли Сигорли. ²⁴ Жү да тяншон ба жуёди сунжё, зущён йүй ийён, щядо Содом дэ Гоморра чынпунили. ²⁵ Зу нэмужя ба лёнгэ чынпу, ииче чуандо, йиман жын дэй ииче зэ дишон жонди щёмедини. ²⁶ Лутди щифузы мэ жынчүй вонху канлиха — та зу бянчын ян жүзыли.

²⁷ Чинба ганзо Ибращимэ доли зочян зэ Жү гынчян занди вэршонли, ²⁸ ба Содом, Гоморра дэ чуандо вонлиха, та канжянли: зущёны хуэлуди ян да димяншон воншон шончидини.

²⁹ Зу жымужя щёме чуандониди чынпууди сыхур, Хүда ба Ибращимэ жичелэли. Хүда щёме Лут жүхади чынпууди сыхур, ба та да нэтар линчүчили.

Ба Моав дэ Бен-Амми сын-ёнхали

³⁰ Да Сигор Лут лян лёнгэ нүзы зули саншонли: зэ Сигор литу та мэган шын, хэпали. Таму жүдо санниди йигэ ёдуннили.

³¹ Лутди да нүр ги мыймий фэсэй:

— Дада лоли. Дун-яшон жочүй жынмууди куйчын лян заму йидарни фиди нанжын е мэюди. ³² Заму ба путожю ги дада гуанги лян та фижёлэ. Напа да гэжяди дадашон еба, кэсы заму дый эрнүни!

³³ Хили таму ги дада ба путожю гуангили. Да нүзы лэ лян та фили жёли, дада е мэ дун, йүй са сычинли, — нүр замужя лян та фихали, замужя зудёли. ³⁴ Ди эртян та ги мыймий фэсэй:

— Зуэргэ хили вэ лян дада фили. Жиргэди хили заму йчанхуэй ги та ба путожю гуанги, ни лэ лян та фиха. Напа да гэжяди дадашон еба, кэсы заму дый эрнүни!

³⁵ Таму хили кэ ги дада ба путожю гуангили. Щё нүр лян та фили жёли, дада е мэ дун, йүй са сычинли, — нүр замужя лян та фихали, зу нэмужя зудёли. ³⁶ Зу жымужя

Лутди лёнгэ нүр ба вава да гәҗяди дадашон хуэшонли.

³⁷ Да нүр сын-ёнли йигә эрзы, ги та нанлигә минзы Моав.

Та зусы жиргәди моавжынмуди дада. ³⁸ Щё нүр е сын-ён-

ли йигә эрзы, ги та нанлигә Бен-Амми минзы. Та зусы

жиргәди аммонжынмуди дада.

Ибраһимә дә Авимелех

20 Да жыгә дифонни зудё нанбонгә, Негев дифоншон, Ибраһимә щян жүдо Кадес дә Сурди донжунали, йиху жүдо Герарли. ² Та ба Сарә жәди гәҗяди мыймый, йинви нәгә Герарди хуоншон Авимелех ба жын дафачи жә җейин Сарә чили, Авимелех зу ба та ги гәҗя нашонли. ³ Кәсы хили фимын дини Хўда доли Авимелех гынчян фәсү:

— Йинви ни ба жыгә нүжын ги гәҗя нашонли, ни вўчонни. Тасы чўли мынди. ⁴ Кәсы Авимелех ба Сарә хан мә ду.

— Вәди Жў-я! — та голи жоли. Нандый Ни ба мәңгуәди минжын щёмедёнима? ⁵ Нәгә жын гәҗя ги вә фәли, нәгә нүжынсы тади мыймый! Нүжын гәҗя е ги вә фәли, нәгә жынсы тади гәгә! Вәди лёнщин ганжин, шу е мәзүйди!

— ⁶ Дуйдини, Хўда фимындини ги та хуэйдади. Вә жыданни, ниди лёнщин ганжиндини. Йинви нәгә Вә мә жә ни ба нәгә нүжын чүшон, донли ни зэ Вәди мянчян бә ган гўнахарли. ⁷ Жыхур ни ба жыгә нүжын тиги тади нанжын. Тасы шынжын, та читоди жә ни хуәхани. Кәсы жиха: дансы ни ба та ги нанжын бу гиги, ни дә ниди чинчин ду вучондёни!

⁸ Ди эртян чинба ганзо Авимелех ба гәҗяди жынму шушон, ба жыше хуа ги таму ду фәли, — таму ду хәпали.

⁹ Авимелех ба Ибраһимә жёдо гынчян ги та фәли:

— Ни ги вәму зўли сали? Вә ба ни замужя дыйзуйли? Виса ни ба вә дә вәди гүйжя ги жыму дади гўнахаршон сонжинчили? Жымужя мә ганди! ¹⁰ Виса ни жымужя ганли?

¹¹ Ибраһимә хуэйдади:

— Вэ сылёнли, зэ жыгэ дифоншон жынму бу пащён Хўда, ви вэди щифузы нын дасы вэ. ¹² Зэмусы тасы вэди жыншиди мыймый — вэ дадади нұзы, гуон мамасы данлинди. Та чынха вэди щифузыли, ¹³ кәсы Хўда жё вэ ба нён-лозыди жя лёха вон йұанни южуанди сыхур, вэ ги та фәли: «Чин ни, заму до нани еба, ни фә вәсүни ниди гәгә».

¹⁴⁻¹⁵ Авимелех ги Ибрашимә ба ён, ню, нан-нұ нұ ду дуангили, ба Сарә йұанхуэй ги та гиги, фәсы:

— Вэди йиче дифон зэ ниди лянмянчянни: натар ни щён жүй, нэтар зу жүчи.

¹⁶ Ги Сарә та фәсы:

— Вэ ги ниди гәгә ги йичян йинчянни. Жыгэ зэ ниди чинчинди нянчянту ба ниди вичү шанчүни зэмусы ни кә юха миншынни.

¹⁷⁻¹⁸ Ви Сарә, Ибрашимәди щифузы, Жү ба Авимелех жяниди йиче нұжын зўчын бу нын сын-ёндили. Кәсы Ибрашимә читоли Хўдали, Хўда зу ба Авимелех дэ тади щифузы, нұнұ ду канхоли, йинви нәгә таму ду кә сын-ёнтуәли.

Ба Исхар сын-ёнхали

21 Жү жочү гәжя щұхади хуа ба Сарә жичеләли: Жү ванчын гәжя щұхади хуали. ² Сарә ба вава хуэшонли; Хўда динхади нәгә сыхур, та ги суйфу дади Ибрашимә сын-ёнлигә эрзы. ³ Ибрашимә ба Сарә сын-ёнхади эрзы жөлигә Исхар, ⁴ ди ба тянди нәйтіян, жочү Хўдади фынфу, ги та зўли суннәтили. ⁵ Исхар сын-ёнхади сыхур, Ибрашимә йибый суйли. ⁶ Сарә фәсы:

— Хўда ги вэ зўлигә шыщё сыйчин: сый тинжян жыгэ ду щёни*.

⁷ Та кә фәсы:

— Сый ги Ибрашимә нын фә, тади Сарә нэ вавани? Жысыма, та лолиди сыхур вэ ги та сын-ёнлигә эрзы!

---

* 21:6 «Исхар» (яхүти йүян) — жыгә минзы щён «Та щёдини».

⁸ Вава е жонли. Ба нэ гидоди нэйтян, Ибращимэ гуэлгэ да янши.

Ибращимэ ба Агарь дэ Исмаил дафа зудёли

⁹⁻¹⁰ Сарэ канжянли, замужя египетнүжын Агарь сын-ёнхади эрзы Исмаил кан Исхарди щёшурдини, зу ги Ибращимэ фэсы:

— Ни ба жыгэ нүнү лян тади эрзы ганчүчи! Жыгэ нүжынди эрзы бу нын лян вэди Исхар йидарни жичын ниди фугуй.

¹¹ Ибращимэ ба жымужяди хуа тинжян, тэ пэфанди.

¹² Кэсэ Хёда фэсы:

— Ви эрзы дэ нүнү ни зэ бэ пэфанди. Замужя Сарэ ги ни фэли, ни зу нэмужя зүй, йинцысы да Исхаршон ни дый Вэ щухади хубийни. ¹³ Ги нүнүди эрзы Исмаил Вэ е ги хошо эрнүни, жё таму чынха йигэ да минзүни, йинцысы та есы ниди эрзы.

¹⁴ Ди эртянди ганзо йизор Ибращимэ ги Агарь гилишезы мэмэ дэ йи пидэ фи — ба йиман гэдо тади жягуэзшон, лян вава йидарни дафа зули. Агарь зудёли, кэсэ зэ Вирсавия савэни мили лүли. ¹⁵ Пидэ литуди фи е ванли. Та ба вава гэдо йигэ фу дунзы диха, ¹⁶ гэжя гуэчили, бу шён кан вавади вучон. Зуэдо ли вава бу йуанди вэршон, күтуэли. ¹⁷ Кэсэ Хёда ба вава күди шынчи тинжянли; Хёдади тянщян да тяншон ханли йишиян:

— Ни зали Агарь? Бэ хэпали! Хёда ба ни лёдёди вава күди шынчи тинжянли. ¹⁸ Челэ, вава гынчян чи, ба тади шу жуачу! Вэ ба тади хубий зүчын да минзүни.

¹⁹ Йиху Хёда ба Агарьди нянжин зынкэли, Агарь зу канжян фижинли. Та доли жин гынчян, ба пидэ гуанман жё вава е хэли. ²⁰ Зу да нэгэ сыхур Хёда зэ ба вава мэлэ. Та жонда, жүдо савэнили, чынха да жянди чёншули. ²¹ Та зэ Фаран савэни жүли, тади мама ги та ба щифур да Египет чулэли.

Ибращимэ лян Авимелех динли хэтунли

²² Зу нэгэ сыхур Авимелех лян тади жүндуйди тузы Фихол доли Ибращимэ гынчянили. Авимелех фэсы:

— Зэ ни ганди йиче сыйчиншон Хўда ги ни ги бонцуудини. ²³ Йинви жыгэ вэ щён жё ни зэ Хўдади мянчянни дүйигэ жу, йүнзун ни бу нын хун вэ, вэди эрну дэ вэди сунзы: замужя вэ ги ни ган холи, ни зу нэмужя ги вэ дэ ги ни жүди гүйжя ган хони!

²⁴ Ибращимэ дўли жули, ²⁵ кэсү бучинийчанди вынли, виса Авимелехди жынму ба тади фижин чёндоли.

— ²⁶ Вэ бу жыдо, сый ба жыгэ зўли, — Авимелех хуэйдади. — Ни ги вэ сыса ду мэ фэ. Вэ ту йибян ба жыгэ хуа тиндини.

²⁷ Ибращимэ ги Авимелех дуанлищезы ён, ню зэмусы лян та динлигэ хэтун. ²⁸ Ибращимэ ба чигэ муёнгозы да ёнчун литу фынкэли, ²⁹ Авимелех вынли:

— Виса ни ба жы чигэ муёнгозы да ёнчун литу фынкэли?

— ³⁰ Чин ни ба жы чигэ муёнгозы да вэ гынчян жешушха, — Ибращимэ хуэйдади, — йинви фижинсы вэди, вэвали тали, жё таму чынха жыгэди жихо.

³¹(Нэгэ вэр жёдисы Вирсавия, йинцысы таму лёнгэр зэ нэтар дўли жули*). ³² Зэ Вирсавия лян Ибращимэ ба хэтун динха, Авимелех дэ тади жүндуйди тузы Фихол хуэйли филистимжынмуди дишонли. ³³ Ибращимэ зэ Вирсавия зэли йикуэ тамариск фу, зу зэ нэтар бэвонли йинавар хуэди Анлахў Торляли. ³⁴ Йиҳу Ибращимэ зэ филистимжынмуди дифоншон жўли хын дуэди жызы.

Ибращимэди гўrbани

22 Жыгэ сыйчин йўлиди йиҳу, гуәли бу дуэди сыхур, Хўда зыян Ибращимэли.

* 21:31 «Вирсавия» — жыгэ хуади йисысы «Чигэ (муёнгозыди) фижин» хуэйжэсси «Дўли жуди фижин».

- Ибрашимэ! — Хўда ханли.
- Вә тиндини, — Ибрашимэ хуэйдади.

²Хўда фәсы:

— Ни ба ниди эрзы — луәмур йигә щинэди эрзы Исхар линшон зэ Мориа дифонни чи. Нэтар, зэ Вә ги ни зыги迪 саншон, ни ба та ги Вә жүчын шоди гўrbани.

³Ди эртянди ганзо йизор Ибрашимэ ги жу гўrbаниди сычиншон канлищезы цэхуё, туёдо лулўзышон, ба Исхар дэ лёнгэ хуэжи линшон шонли лўли, вон Хўда фәхади нэгэ дифоншон чили. ⁴Ди сан тянди нэйтян, та лойчанни канжян нэгэ дифонли.

— ⁵Ниму шындо жытар, ба лулўзы канчўщер, — Ибрашимэ ги хуэжиму фәсы. — Вә линшон вава бэвон Хўдачини, йиху йуан хуэйдо ниму гынчянни.

“Та ба жу гўrbаниди цэхуё гэдо Исхарди жятуэзышонли. Йиху ба жуэди тан дэ дозы нашон, таму лёнгэр вончян зули. ⁷Исхар ба Ибрашимэ ханли йишиш:

- Ада!
- Зали, вәди ва? — Ибрашимэ хуэйдади.

Исхар вынли:

— Заму ю жуэди тан дэ цэхуёни, кәсы насы шо гўrbаниди ёнгозы?

— ⁸Вәди ва, — Ибрашимэ ги та фәсы, — Хўда жыдони, шо гўrbаниди ёнгор зэ нанини!

Таму лёнгэр кә вончян зутуэли. ⁹Доли Хўда ги таму фәхади нэгэ вэршон, Ибрашимэ гэлигэ шо гўrbаниди жуэзы, ба цэхуё луэдо готули. Та ба Исхар бончў, гэдо шо гўrbани жуэзышонди цэхуё готу, ¹⁰ба дозы начўлэ жёнмур зэ эрзыни. ¹¹Кәсызу нэгэ сыхур Жўдафалэди йигэ тянщян да тяншон ханли йишиш:

- Ибрашимэ, Ибрашимэ!
  - Вә тиндини, — Ибрашимэ хуэйдади.
- ¹²Ни ги вава бә щя шули, — тянщян фәсы. Ни ба та бә зў сыйса! Жыхур Вә жыдони, ни пашён Хўдани: ни ба гәжяди эрзы — луәмур йигэ эрзы мә щитын ги Вә гили!

¹³ Нэгэ курни Ибрахимэ ба цовэниди йигэ гун-ён канжянили, тади гэ зэ цовэшон чандини. Та гуэчи, ба гун-ён лашон, зэ жуха эрзыди вифыншон ба гун-ён жүшон, шо-дёли. ¹⁴ Ба йүха жыгэ сыйчинди дифон Ибрахимэ нанлигэ Яхве-Ирэ (да жытар чүлэлигэ кугэр: «Зэ Яхведи саншон цэ нын жыдо»*). ¹⁵ Жүди нэгэ тянцян кэ да тяншон ханли Ибрахимэли:

— ¹⁶ Жү жымужя фэдини: «Ви ни ганхади жыгэ сыйчин — ба гэжяди эрзы, луэмур йигэ эрзы мэ щитын ги Вэ гили, Вэ на Вэ гэжяди минзы дү жуни: ¹⁷ Вэ яндин ги ни ги бэрэктини! Вэ яндин ги ни дуан хубыйни, тамуди фур, зүщён тяншонди щинцю дэ хэяншонди сазы йиён, дуёни. Ниди хубый ба дүшманди чынпу ду жаншонни! ¹⁸ Йинви ни тинли Вэди хуали, димяншонди йиче минзү чечү ниди хубый ба бэрэктэй дыйшонни».

¹⁹ Йиху Ибрахимэ до тади хуэжири нэтар, лян таму иидарни хуэйдо Вирсавияли — жүдо нэтарли.

Нахорди хубый

²⁰ Жыгэ сыйчин йүлиди йиху, гуэли бу дуёди сыхур ги Ибрахимэ фэли, тади шүнди Нахорди щифузы Малика сын-ёнли эрзымули: ²¹ Уц (жысы тушузы вава), Вуз, Кемуил (жысы Арамди дада), ²² Кесед, Хазо, Пилдаш, Идлаф дэ Вафуил. ²³ Вафуил гынчян сын-ёнлигэ нүзы Ревекка. Жысы Малика ги Ибрахимэди щүнди Нахор сын-ёнхади багэ эрзы. ²⁴ Чүгуэ жыгэ Нахорди нүнү Реума ги та ба Тевах, Гахам, Тахаш дэ Маах сын-ёнхали.

Саради вучон

23 Сарэ хуэли йибый эршы чи суй. ² Та зэ Ханаанди дифоншон, Кириаф — Арба (жыхур жёдисы Хеврон) вучонли. Ибрахимэ ви пэфэн Сарэди вучон күли, ³ йиху да вонжын гынчян гуэчи, та ги хеттейжынму фэсы:

* 22:14 «Яхве-Ирэ» (яхүти йүян) — жыгэ хуади йисысы «Жү жыдони».

— ⁴Вә бусы жытарди, вәсы лищёнжын. Ниму ги вә ги йигә щя мәтиди вәр, жә вә ба вәди вучонлиди щифузы сундё.

— ⁵⁻⁶Вәмуди жонгуйди! Ни ба вәму тинийхар! – хеттейжынму хуэйдади. Вәмуди жунжянни нисы Хўда щинэди, гүйжунди вонзы. Ни ба ниidi щифузы сундо вәмуди дин ходи фынйұаншон: вәму ду ги ни ба гәҗяди зўбыйди фынйұаншонди вәр гини.

⁷ Ибрашимә челә ги жыгә дифонди минзў – хеттейжынму бәлиха, ⁸⁻⁹фәсы:

— Ниму дансы дайин жә вә ба мәти сундё жытар, чин ниму щин йигә хо: ниму ба Цохарди эрзы Ефрон читоди жә та ба тади ди бянниди Махпела ёдун мәги вә. Та жы дуәшо, вә зә нимуди мянчян ба чян йиман ду чўги, мәшонни, жә та чынха сун мәтиди вәр.

¹⁰ Зә хеттейжынму донжунни зуәди Ефрон ги Ибрашимә гили хуэйдали (ба жыгә хуа чынпу гәмын гынчян шуцуанди йиче хеттейжын ду тинжянли):

— ¹¹Жымужя бу дуй, вәди жонгуйди! Ни ба вә тинийхар: вә щён ба жы йикуэ ди лян ёдун дуангидини. Вәди минжынсы вәди гўва: вә ба жы йикуэ ди дуангидин, жә ни ба мәти сундё!

¹² Ги жытар жўди жынму бәлиха, ¹³Ибрашимә ги Ефрон фәли (ба та фәхади хуа йиман шуцуанди жын ду тинжянли):

— Чин ни тин вәди хуа: ни да вә гынчян ба жы йикуэ диди жячян жешуха, вә зу ба мәти сундо нэтарни!

¹⁴ Ефрон хуэйдади:

— ¹⁵Хо, вәди жонгуйди! Чин ни тин вәди хуа! Жы йикуэ диди жячянсы сыйбый йинчян – жы до заму лёнгәршон щёндасы дуәма? Чин ни зә нэтар ба мәти сундё!

¹⁶ Ибрашимә ги Ефрон динхади жячян дайинхали, зу ги та зә гўва-хеттейжынму мянчян фәчүләди жячян, сыйбый күэ йинзы гигили. (Мый йигә йинчянди фынлён дусы жочў мәмәжынди куйчын суанхади.) ¹⁷⁻¹⁸ Зу жымужя зә

Мамре бонгэрниди, Махпела ёдун гынчянди Ефронди ди чынха Ибращимэ гөҗядили; лян ёдун дэ зэ дини жонди йиче фу. Жыгэдий гүвасы зэ чынпу гэмьиншон шуцуанди йиче хеттейжын.¹⁹ Жыгэдий йиху Ибращимэ ба гөҗядиди шифузы Сарэ сундо ёдун литули. Жыгэ ёдун зэ Ханаан дифоншонди, Мамре бонгэрниди (жыхур жёдисы Хеврон), Махпела динини.²⁰ Хеттейжынмуди зочянди нэйикуэ ди дэ ёдун доли Ибращимэди шунили, та чынха сун мэтиди вэрли.

Исхар чүли щифурли

24 Нэгэ сыхуршон Ибращимэ кэжя чынха суйфу дади ложынли. Зэ мый йигэ ганди сычиншон Жү ги та ги бонцудини.²⁻³ Ибращимэ ги гуан та жяниди дин лоди хуэжи фэсы:

— Ни ба шу гэдо вэди куазышон, дуйчү Анлахү Торля, тян дэ диди Хүда, дү жу, ни бу нын ги вэди эрзы чү Ханаан бындиди нүзы.⁴ Ни ё до вэди зүгүйни, вэди чинчинжяни, — зу да нэтар ни ё ги вэди эрзы Исхар чүлэгэ щифурни.

⁵Хуэжи вынди:

— Дансы нэгэ нүзы лян вэ йидарни вон жыгэ дифоншон бу щён лэнэ? Вэ жё ниidi эрзы хуэйдо нэгэ зүгүйнима да натар ни лэли?

— ⁶Йүнзун жымужя бэ ганли, — Ибращимэ хуэйдади. Ба вэди эрзы вон нэтар бэ дафали!⁷Хүда, тянди Жү, ба вэ да нён-лозыди жяни, да вэди зүгүй вончү линди сыхур, ги вэ фэли зэмусы дүли жули, Та ба жыгэ дифон гиги вэди хубыйни. Та гэжя ё ба йигэ тянщян дафадо ниidi мянчян, жё ни ги вэди эрзы чүлэгэ щифурни.⁸Дансы нүзы лян ни бу щён лэ, жыгэ дүхажуди хуа лян ни мэю ляншили, кэсси ни бу нын ба вэди эрзы вон нэтар дафа!

⁹Хуэжи ба шу гэдо жонгуйди куазышон, дүли жули.¹⁰Йиху нэгэ хуэжи зэ жүжин гынчян нали шыгэ луэтүэ, заён жычянди дунщи шонли лүли. Та ё до Месопотамия дифоншон Нахор жүди чынпунини.

¹¹Доли нэтар, та ба луётуэ бондо чынпу вэтууди фижин бонгэрнили. Кэжя хубарли. Зу нэгэ сыхур нүзыму да чынпуни чүлэ да филэдини. ¹²Ибращимэди хуэжи фэсы:

— Вэди жүжын Ибращимэ бэвонди Анлахү Торля! Жиргэ Ни ги вэ дафалэгэ хо йүнчи, ба вэди жүжын бэ вондёли! ¹³Жысыма, вэ зэ фижин бонгэрни зандини, зэ жытар чынпуниди нүзыму да фидини. ¹⁴Вэ Ѣён ги таму литуди йигэ фэ: «Чин ни, жё вэ да ниди гуанзы литу хэшёр фи». Та дансы фэ: «Чин ни хэ. Ба ниди луётуэ вэ е йинни», — та зусы Ни ги Ниди нү Исхар зоходи щифур. Жё жыгэ сыйчин чынха йигэ жихо: Ни ба вэди жүжын мэ вондё.

¹⁵Та ба жыгэ хуа хан мэ фэванни, йигэ гүнён кэжя доли та гынчянли, тади жягуэзышон данди гуанзы. Жыгэ гүнёнди минзы жёди Ревекка, тасы Вафуилди нүзы (Вафуилсы Малика дэ Ибращимэ Ѣүндиди Нахорди эрзы). ¹⁶Ревекка жонди тэ хокан, хансы гүнён — нанжынму лян та мэ фи жё. Та доли жин гынчян ба гуанзы гуанманли. Та вонху зуди сыхур, ¹⁷Ибращимэди хуэжи подо та гынчян, фэсы:

— Чин ни, жё вэ да ниди гуанзы литу хэшер фи!

— ¹⁸Чин ни хэ, вэди жонгуйди, — та хуэйдади. Ганжин зу да жягуэзышон ба гуанзы чүхалэ, жё Ибращимэди хуэжи хэли. ¹⁹Йиху та фэсы:

— Жыхур вэ ги ниди луётуэ ду ба фи е далэни, жё таму хэгү.

²⁰Та куэкуэди ба фи додо йин тугүди цо литу, йганхуэй подо жин гынчянли — зу жымужя та дали фили, ба луётуэ ду йин боли. ²¹Нэгэ хуэжи йишиэн ду мэ чү, кан тали, Ѣён жыдо, Жү ги тади лүшон гили хо йүнчилиму. ²²Луётуэ хэгүлиди йиху, та ги нэгэ гүнён гилигэ вон бизышон дэди жин хуанзы (тади фынлён бонжерсы 5 грамм), хан гили лёнгэ жин жуэзы (тади фынлён бонжерсы 100 грамм). ²³Йиху та зу вынли:

— Чин ни ги вэ фэ, нисы сыйди нүзы? Ни дадади жяни нын зошон занди вэрма?

²⁴⁻²⁵ Та хуэйдади:

— Вэсүй Вафуилди нүзы (Вафуилсы Малика дэ Нахорди эрзы). Вэму ю хошо мыйцо дэ тугүди цолёни. Занди вэр е зошонни.

²⁶⁻²⁷ Ибрашимэди хуэжи гүйха бэвонли Жүли, та зу фэсы:

— Вэ куажён вэди жүжын Ибрашимэ бэвонди Анлахү Торля! Та ба ги вэди жүжын гихади Ѣүян шышин-шийиди ванчынли. Жүдуандуар ба вэ линдо вэди жүжынди чинчин жянили!

²⁸ Ревекка подо мамади жяни, ба жыше сычин ду фэли.

²⁹⁻³⁰ Ревеккади гэгэ Лаван ба мыймайди хуанзы дэ жин жуэзы канжян зэмусы жыдо, нэгэ жын фэли сали, та ганжин вон жин нэтар зули, доли Ибрашимэди хуэжи гынчянили. Нэгэ хуэжи лян тади луэтүэ хан зэ жин гынчян зандини. ³¹Лаван фэсы:

— Жү гиха бэрэктэди жын! Чин ни до вэди жяни. Виса ни зэ жытар зандини? Вэ кэжя ги ни ба фонзы шелү бянийили, ба луэтүэди вэр е шэлүхали.

³² Ибрашимэди хуэжи жиндо фонзынили. Ба луэтүэ ду гэкэ, ги таму ба мыйцо дэ цолё налэли, ги кижын дэ лян та йитун лэди жынму ба щи жүэди фи налэли. ³³Ба чыди е дуандилэли, кэсү Ибрашимэди хуэжи фэсы:

— Ба вэ вон жытар дафалэди сычин фэба, вэ нэхур цэчыни.

— Ни фэ, — таму хуэйдади.

³⁴ Та зу фэтүэли:

— Вэсүй Ибрашимэди хуэжи. ³⁵Жү ги вэди жүжын гили бэрэктэли, ги та цыминли фугуили: ён дэ ню, жин-йин, нан-нү нү, луэтүэ дэ лулүзы. ³⁶Вэди жүжынди Ѣифузы Сарэ лолиди сыхур, ги та сын-ёнлигэ эрзы; жүжын ба йиче цэбый ги та гуэгили. ³⁷Вэди жүжын жё вэ дүли жули, бу жё ги тади эрзы чү Ханаан дифонди бындиди нүзы, ³⁸жё вэ до тади зүгүйни, чинчинжяни, зу да нэтар ги тади эрзы чүлэгэ Ѣифурни. ³⁹Вэ ба жүжын вынли: «Дансы нэгэ нүзы лян вэ бу Ѣён лэнэ?» ⁴⁰Та ги вэ жы-

мужя хуэйдали: «Жў, ба вәди гуонийин жызы жыдоди йимяр, – Та гәжя ба йигә тянщян лян ни дафачини, зәниди лүшон ги хо йүнчини, жё ни ги вәди эрзы да вәди зў литу, да вәди жящяни чүләгә щифурни.⁴¹ Ни дан до вәди чинчинжя, дансы таму ги ни бу ги нұзы, нәхур ни дүхади жу лян ни мәю лянчили».⁴² Жиргә до жин гынчян вә фәли: «Жў, вәди жўжын Ибрашимәди Хўда! Ни дансы щён ги вәди лүшон ги хо йүнчили»,⁴³ жысыма, вә жыхур зә жин гынчян зандини. Ги ти филәди нагә нұзы вә дан фә: «Чин ни жё вә да ниди гуанзы литу хә йидяр фи».⁴⁴ Та дансы хуэйда: «Чин ни хә, ги ниди луәтуә вә е далә фини», – нә зусы Жў ги вәди жўжынди эрзы жянхади щифур».⁴⁵ Вә хан мәдый сылён жыгәни, Ревекка кәжя зә жягуэзышон данди гуанзы доли жин бонгәрни, гуантүә фили. Вә вын та ёли фили.⁴⁶ Та суйбяр ги вә ба гуанзы гиги, фәсө: «Чин ни хә. Ба ниди луәтуә вә е йин бони». Вә хә боли, йиху та ги луәтуә ба фи е наләли.⁴⁷ Вә вынли: «Нисы сыйди нұзы?» Та хуэйдали: «Вафуилди нұзы (Вафуилсы Нахор дә Маликади эрзы)». Вә зу ги та ба бизышон дәди хуанзы дә жуәзы гигили,⁴⁸ гәжя гуйха бэвонли Жўли. Вә куажёнли вәди жўжын Ибрашимә бэвонди Анлахў Торляли, йинцысы Та ба вә дуандуар линдо жытарли, жё ги вәди жўжынди эрзы ба та шүндиди суннүр чүшонни.⁴⁹ Жыхур хуа зә нимушонни: ниму щён жё вәди жўжынди чито чынма бу чын? Ниму гигә хуэйда, жё вә жыдоха, ё зў сани.

⁵⁰ Лаван дә Вафуил хуэйдади:

– Ба жыгә сыйчин Жў динли, йинви нәгә вәому бу нын фә «дуй» хансы «бу дуй».⁵¹ Жысыма, Ревекка, – ни ба та линшон чи. Жё ниди жўжынди эрзы жочў Жў фәхади хуа ба та чүшон.

⁵² Ба жыгә хуа тинжян, Ибрашимәди хуәжи йұанхуэй гуйха бэвонли Жўли.⁵³ Йиху та ги Ревекка ба йишон, жин-йинзыди бәшү начүләли, ги тади гәгә дә мама е дуанли гуйҗун лищинли.⁵⁴ Жыгәди йиху та лян ләди

жынму ба фан чыба, фижёчили. Ди эр тянди ганзо йизор Ибращимэди хуәжи фәсы:

— Чин ниму, жё вә хуэйдо вәди жүжын нэтар чи.

⁵⁵ Ревеккади мама дә гәгә хуэйдади:

— Жё та зэ вәмуди жяни хан зан шы тян!

— ⁵⁶ Ниму бә дон вәли, — Ибращимэди хуәжи фәсы. Жү ги вәди лў гили хо йүнчили йимяр, чин ниму жё вә хуэйдо вәди жүжын гынчян!

— ⁵⁷ Заму ба Ревекка хандилә, — таму фәсы, жё та гәжя дин жүйи.

⁵⁸ Таму ба Ревекка хандилә вынли:

— Ни лян жыгә жын чи бу чи?

Та хуэйдади:

— Чини.

⁵⁹ Таму ба Ревекка, нәхатади нүжын, Ибращимэди хуәжи дә лян та тунлүди жынму дафади сыхур, ⁶⁰ лян жымужяди хуа ги Ревекка панвонли холи:

— Вәмуди мыймый! Жё ниди хубайди фур чынха чянчян-ванванди! Жё ниди эрнүму ба дүшманди чынпу ду жаншон!

⁶¹ Ревекка лян тади нү хуәжиму чидо луәтуә готову, гыншон Ибращимэди нәгә хуәжи зутуәли. Та лади Ревекка вон жяни хуэйдини. ⁶² Исхар цә да Беэр-Лахай-Рои хуэйләли (та нәхур зэ Негев дифоншон жўли). ⁶³ Хушонди сыхур та доли тандони йиканса, — ба до гынчянди луәтуә канжянли. ⁶⁴ Ревекка ба Исхар е канжянли. Та да луәтуә готову халә, ⁶⁵ вынли Ибращимэди хуәжили:

— Вон заму жыбонгә ләди нәгә жынсы сый?

— Нәсы вәди жүжын, — хуәжи хуэйдади.

Ревекка ба гэту нашон, ба гәжя шанчўли. ⁶⁶ Ибращимэди хуәжи ги Исхар ба гәжяди южуан фәбалиди йиху, ⁶⁷ Исхар ба Ревекка линдо тади мама зочян жўди нәгә жонфоннили, Ревекка чынха тади щифурли. Исхар щинэ Ревеккали, йинви нәгә тади пәфан до вучондёди мамашон е гуәли.

Ибращимэди данлин хубый

25 Ибращимэ кэ банлигэ жя, тади щин лопэ, минзы жёдисы Хеттура, ²ги та сын-ёнли эрзыли: Зимран, Иокшан, Медан, Мадиан, Ишбак дэ Шуах. ³Иокшан гынчян сын-ёнхади Шева дэ Дедан. Деданди хубыйсы ашурейжынму, летушайжынму дэ леумейжынму. ⁴Мадианди эрзыму: Ефа, Ефер, Ханох, Авида дэ Елдага. Таму дусы Хеттуради хубый. ⁵Ба юди ииче цэбый Ибращимэ гуэги Исхарли. ⁶Ба нүнүмуди эрзыму Ибращимэ хуэди сыхур зу дафадо дунбонгэли – дунбонгэди дифон ли Исхар йүан. Ги таму е гилищезы цэбый.

Ибращимэди вучон

⁷ Ибращимэ хуэли йибый чиши ву суй. ⁸Та зэ жыгэ дун-яшон хуэгу, хын дади суйфушон вучонли, зули тади зүзүй-быйбый гынчянли. ⁹Тади эрзыму Исхар дэ Исмаил ба Ибращимэ сундо ли Мамре бу йүанди Ефрон – хеттейжын Цохар эрзыди динили – Махпела ёдуннили. ¹⁰Жыйикуэ дисы Ибращимэ да хеттейжын гынчян мэгуэлэди: ба Ибращимэ дэ Сарэ зу сундо нэтарли.

¹¹ Ибращимэ вучонлиди йиху, Жү ги тади эрзы Исхар гили бэрэкэтили. Исхар зэ Беэр-Лахай-Рои фижин гынчян жүли.

Исмаилди хубый

¹² Жысы Сарэди нүнү, египет нүжын Агарь ги Ибращимэ сын-ёнхади эрзы Исмаилди хубый. ¹³Исмаил эрзымуди минзы, жо суйфу дади: Наваиф (Исмаилди тушузы), Кедар, Адбеел, Мивсам, ¹⁴Мишма, Дума, Масса, ¹⁵Хадад, Фема, Иетур, Нафиш дэ Кедма. ¹⁶Жысы Исмаилди эрзыму, шы эргэ минзүди шы эргэ вонзы, – тамуди минзы, щёнжуон дэ йинпан. ¹⁷Исмаил хуэдо йибый санши чи суйшон вучонли, – зули тади зүзүй-быйбый гынчянли. ¹⁸Тади хубый зэ Египет бянни (зу Ашур чиди лүшон), да

Хавила вон Суради нэгэ дифонни жёли. Таму лян зыжиди чинчин ду мэ лэвонди.

Ба Исаө дэ Ягүбэ сын-ёнхали

¹⁹Жысы Ибращимэди эрзы Исхар дэ тади хубыйди лисы, (Ибращимэсы Исхарди дада). ²⁰Исхар сы шы сүйди сыхур ба Ревекка чүшонли. Ревеккасы Месопотамия дифоншон жёди арамейжын Вафуилди нүзы, арамейжын Лаванди мыймий. ²¹Исхарди щифузы мэю эрнү. Исхар ви гэжяди щифузы читоли Жёли. Жё ба тади чито тинжянили: Ревекка хуэшонли. ²²Зэ дўзы литуди эрзыму йижя лян йижя датуэ чуйли.

— Жыма, — Ревекка фэсы, са сычин дын вэдини?

Та zu вын Жёчили. ²³Жё ги та фэсы:

— Лёнгтэ минзү да ниди дўзыни чүлэнни. Йигэди личи би ди эргэди да. Дади чынха щёдиши хуэжини.

²⁴Зуэй югэ сыхур доли, жысыма, Ревеккади дўзыни югэ фонфорни. ²⁵Ту йигэ ёнхади йүэвазысы хунхунди, хуншын готу жонди мо, зущён есынди пизы; ба та жёчын Исавли*. ²⁶Хуту, на шушур жуади Исавди жүэхугын, ди эргэ ёнхали; ба та нанчын Ягүбэли**. Таму сын-ёнхади сыхур Исхар люшы суйли.

Исаө ба гэжяди тушузыди чуанши мэдёли

²⁷Эрвазыму жондали. Исаө чынха тандониди жынли; та лисуэ давидини. Ягүбэсы мяншанди жяниди жын. ²⁸Тамуди дада Исхар нэ чы ечёрди жу, йинви нэгэ та ба Исаө канди хо; кэсү мама Ревекка щинэ Ягүбэ.

²⁹Йихуэй, Ягүбэ но бантонди сыхур, Исаө фататади да давидишон хуэйлэли.

— ³⁰Ни ги вэ ба жыгэ хун янсыиди гишер жё вэ хэ! Вэ фали! — та ги Ягүбэ фэсы.

* 25:25 «Исаө» (яхүти иүян) — жыгэ хуа щён «Жон моди (жын)».

** 25:26 «Ягүбэ» (яхүти иүян) — жыгэ хуа щён «Жуа жүэхугынди (жын)».

(Йинви жыгэ ба та жёчын Едомли*.)

— ³¹Ни ги вә ба тушузыди чүаншы мэги, — Ягүбэ хуэйдади.

— ³²Лян тушузыди чүаншы вә нын зў йигэ са? — Исафэсы, — вә жыхур вучонни!

— ³³Щяントуни дў йигэ жу! — Ягубэ фэсы. Исаф ги Ягүбэ ба тушузыди чүаншы мэгиди йимяр, дўли жули. ³⁴Нэхур Ягүбэ цэ ги та гилищер мэмэ дэ хун дуди бантон. Чыба, хэба, целэ, зули, Исаф е ба нэгэ тушузыди чүаншы мэгуюнчян.

Исхар зэ Герар дифоншон жүдини

26 Гуйжяни вэнян кё долэли (зушён зочян, Ибрашимэди сыхуршон), Исхар зули Герар чынпунили, филистимжынмуди хуоншон Авимелех гынчянли. ²Жүдо Исхар гынчян фэсы:

— Ни вон Египет бэ чи, жўдо Вә ги ни зыгиди нэгэ дифонни. ³Ни зэ нэгэ дифоншон занха, Вә лян ни зэ йидарнини, ги ни ги бэрэкэтини. Вә ба ги ни дада Ибрашимэ дўхади жу ванчынни: ба жыгэ дифон ги ни дэ ниди хубый гигини. ⁴Вә ба ниди хубый зўчын дуэйудини, зулян тяншонди щинцю йиён, зу нэму дуэ зэмусы ги таму ба жышезы дифон ду гигини. Чечў ниди хубый димяншонди йиче минзў ба бэрэкэти дыйшонни, ⁵йинцысы Ибрашимэтин Вәли, зунхў Вәди йиче фынфу, минлин дэ фалули.

“Исхар жўдо Герар чынпунили. ⁷Дансы бындижынмуда ташон вынкэ Ревеккали, та хуэйдади:

— Жысы вёди мыймый.

Ба «цифузы» та мэган фё: зэ хэпа ви Ревекка таму ба та дасыни, йинцысы Ревекка жонди тэ хокан. ⁸Гуэли бушоди жызыли. Йихуэй Авимелех, филистимжынмуди хуоншон, да чуонзышон канжянли, замужя Исхар ба Ревекка щихандини. ⁹Та ба Исхар хандилэ вынли:

* 25:30 «Едом» (яхўти йүян) — жыгэ хуа щён «Хунди».

— Тасы ниди щифузым?! Виса ни фәли тасы ниди мыймый?

Исхар хуэйдади:

— Вә дансы жынчын тасы вәди щифузы, вә хэпа ви та ба вә дасыни.

— ¹⁰Ни ги вәму зўлигә са? — Авимелех фәсы. Дансы вәму литуди йигә жын лян та тунли чуон, до вәмушон жысы дуәму дади гүнахар!

¹¹Авимелех ги тади минжын гилигә фынфу:

— Сый дансы ба жыгә жын дә тади щифузы ду, ги та дин сыйзүйни.

¹²Жүдо нэгә гуйҗяни, Исхар жунтуә мыйзыли. Жү ги та гили бэрэкетили: зу нэйинян тади шучын чынха йибый лэзыли. ¹³Тади фугуй йүә дуәли. Та чынха хын дади ючянханли: ¹⁴жыхур та гынчян ю хошо ёнчүн, нюочүн дә хуәжини. Филистимжынму нянжәтуә тали. ¹⁵Таму ба йиче фижин лян тү мәчүли; жыще жинсы Ибращимә хуәди сыхур тади нүму вахади. ¹⁶Нэхур Авимелех ги Исхар фәли:

— Зутуә. Ни до вәмушон чынха лилёндадили.

¹⁷Исхар зудо Герар чуандонили, зэ нэтар зали йинпанли.

¹⁸Зэ нэтар та цун вали жинли; жыще жинсы Ибращимә хуәди сыхур вахади, кәсы Ибращимә вучонлиди йиху, филистимжынму ба таму ду мэдёли. Исхар ги нәще жин ба зочян та дада Ибращимә нанхади минзы йүанхуэй нангили. ¹⁹Йихуэй тади нүму зэ чуандони ва диidi сыхур, ба йику фичүан зожуәли, ²⁰кәсы герарди фон-ёнжынму лян Исхарди фон-ёнжынму зынжончеләли, таму фәсы:

— Жысы вәмуди фи!

Ви жыгә жин зынжонлиди йимяр, ба та зу нанчын Есекли*. ²¹Данлин вачүләли йику жин; ви та кә зынжонли, ба та жёчын Ситнали**. ²²Нэхур Исхар зэ йүанчүр

* ^{26:20} «Есек» (яхүти йүян) — жыгә хуади йиссысы «зынжон».

** ^{26:21} «Ситна» (яхүти йүян) — жыгә хуади йиссысы «да чуй».

кә вали йику жин, нанлигә минзы Реховоф*, йинцысы та фәли: «Жў линийрни ги вәму гилигә куандади дифон, жё вәму зэ жыгә дифоншон дуэйүхани». ²³ Йиху Исхар хуэйдо Вирсавияли. ²⁴ Зэ нэтар, ту йивэщи Жў до та гынчян фәсы:

— Вәсы ни дада Ибрашимэди Хўда. Бә хәпали: Вә лян ни зэ йидарнини. Вә ги ни ги бэрэктини зэмусы ба ни-ди хубый зўчын дуэйүдини. Вә ба жыгә ви Ибрашимэ, Вәди нў, зўни.

²⁵ Исхар зу зэ нэтар гэлигә шо гўrbаниди жуәзы, бэвонли Жўли, йиху зэ нэтар зали йинпанли. Тади нўватуё жинли.

Исхар лян Авимелех динли хәтунли

²⁶ Зу нэгэ сыхур да Герар чынпуни Авимелех лян тади гуанжын Ахузаф, жүндуйди тузы Фихол до Исхар гынчянли.

— ²⁷ Виса ниму зэ вә гынчян лэли? — Исхар вынли. Зо-чян ниму жянбудый вә зэмусы ба вә ганчўчили.

— ²⁸ Вәму канжяндини, Жў лян ни зэ йидарнини, — та-му хуэйдади. Йинви нэгэ вәму щён жё дўхади жу ба заму бончў. Заму дин йигә хәтун! ²⁹ Ни дўгә жу: ни ги вәму бу ган ха; вәму ги ни е мә ган сыса ха сырчин, гуонсы хо, жё ни пиннан да вәму гынчян зудё. Жыхур Жў ги ни гили Тади бэрэктили!

³⁰ Исхар ги таму гуэлигә янщи: таму чыли, хәли. ³¹ Ди эр тянди ганзо йизор таму йижя ги йижя дўли жули. Исхар ба кижынму сунли, таму пиннан-вусыди йчанхуэй зули.

³² Зу нэйтятн, ва жинди нўму ба фи зожуәлиди йимяр, ги Исхар гили щинли. ³³ Исхар ги нэгэ жин нанлигә минзы Шива**. (Йинви нэгэ йичыр до жыхур жыгә чынди минзысы: «Бэер-Шива»).

* 26:22 «Реховоф» (яхўти йуюн) — жыгә хуади йисысы «куандади дифон».

** 26:33 «Шива» (яхўти йуюн) — йисысы «дўхади жу».

Исавди щифурму

³⁴ Исав сышы сүйди сыхур ба хеттейжынди Беэрди нүр Иегудифь чүшонли, хан ба хеттейжынди Елонди нүр Васемафа чүшонли. ³⁵ Исхар дэ Ревекка лян таму йидарни жүди нандихын.

Исхар ги Ягүбэ панвонли холи

27 Жыхур Исхар кәҗя лоли, нянжин е мали. Йихуэй та ба да эрзы хандо гынчянили:

- Вәди эрзы! – та ги Исав фәсы.
- Вә тиндини, дада! – нэгэ хуэйдади.

² Исхар фәсы:

– Вә кәҗя лоли, е бу жыдо, зэ хуё дуэмущерни. ³ Ни ба гун лян жян нашон зэ тандони да ежичи. ⁴ Надилэ, ги вә ба вә Ѣинэди чыди зў щён, вә чыба, вучонлиди зычян ги ни панвонгэ хони.

⁵ Кәсы Ревекка ба тамуди хуа тинхали. Исав зудё да ежичиди нэгэ сыхур, ⁶⁻⁷ та зу ги Ягүбэ фәсы:

– Вә тинҗянили, ниди дада ги ниди гәгэ Исав фәди, жё та ба ежи налэ зў щённи. Дада чыбалиди йиху, зэ Жүди мянчян ги Исав ги гәҗяди зычян вучонлиди панвонни. ⁸ Жысыма, вәди эрзы, ни тин, вә ги ни фә, ни ё зў сани. ⁹ Ни чүн литу чи, жянчүлэ лёнгэ жүлү. Вә ба таму, дада замужя нэ чы, ба чыди зу нэмужя зў щённи; ¹⁰ ни зу дуандичи, жё та чыба ба гәҗяди зычян вучонлиди панвон ги ни гиги.

– ¹¹ Вәди гәгэ Исав хуншын готу жонди мо, – Ягүбэ хуэйдади, кәсы вәди жупизы гуондини. ¹² Дансы дада мынмынди ба вә дуйихана? Та дансы жыдо вә хун тадини, нэхур та ги вә бу панвон хо, дозэсы та жу вәни.

¹³ Кәсы мама фәди:

– Жё жыгэ жу шындо вәшон, вәди эрзы. Ни гуон тин вә. Ни чи налэ.

¹⁴ Ягүбэ ба жүлү налэли. Замужя Исхар нэ чы, Ревекка зу нэмужя ба чыди зў щёнли. ¹⁵ Йиху та ба да эрзы Исав-

ди дин ходи йишон нашон, ги щё эрзы Ягүбэ чуангили.
¹⁶ Ба Ягүбэди шу лян бәзы на жүлү пизы бочёлиди ¹⁷йиху, ги Ягүбэ ба зўхади жу дэ мәмә гигили. ¹⁸ Та жиндо дада гынчян фәсы:

— Ада!

— Зали, вәди ва! — Исхар хуэйдади. Нисы нагә?

— ¹⁹ Вәсү Исав, ниди тушузы, — Ягүбэ хуэйдади. Вә ба ни фәхади йиче ду зўшонли. Ни челә, зуәха, чы ежи, йиху ги вә панвонгә хо.

— ²⁰ Вәди эрзы, — Исхар вынли, — ни за ба ежи жуади жыму күэ?

Нэгэ хуэйдади:

— Ни бәвонди Анлахү Торля ги вә ба хо йүнчи дафалэли.

— ²¹ Вәди эрзы, ни до вә гынчян. Вә щён ба ни дуйихар: ни жыншысы вәди эрзы Исавма?

²² Ягүбэ доли дада гынчянли, Исхар ба та дулихар фәсы:

— Шынчисы Ягүбэди, шусы Исавди.

²³ Йинви Ягүбэди шу готу, зущён Исавди йиён, ю мони, Исхар ба та мә жындый, зу ги та панвонли холи.

— ²⁴ Ни зусы вәди эрзы Исавма? — дада вынли Ягүбэли.

Ягүбэ фәсы:

— Зусыди, ада.

²⁵⁻²⁶ Исхар зу фәли:

— Ни жё вә ба ниди ежи чышер, вәди эрзы, вә зу ги ни панвон хони.

Ягүбэ ги дада ба чыди дэ путожю дуанлэли. Хәба, чыба, Исхар фәсы:

— Ни до вә гынчян лә, вәди эрзы, ба вә щинтынйихар.

²⁷ Ягүбэ доли дада гынчян, ба та щинтынли. Ба тади йишон видо вынжян, Исхар на жымужяди хуа ги та панвонли холи:

— Вәди эрзыди видо — жысы Жү гиха бэрэкэтиди тандоди видо. ²⁸ Панвонди жё Хўда ги ни ба тяншонди луфи гиги, димянди готян, жё мәмә дэ путожю дуэйүди. ²⁹ Жё данлин минзў фусы ни, жё жынму ги ни ди ту. Ги дишүнму

ни дон җонгуйди: ни мамади эрзыму ги ни ди туни. Сый ба ни жу, та гәжя чынха жудёдини, сый ги ни панвон хо, нэгэ е хони!

Исав читоди жёе Исхар ги та панвон хони

³⁰ Исхар ги Ягүбэ панвонли холи. Ягүбэ жён да Исхар гынчян чүлэ, Исав да давидишон хуэйлэли. ³¹ Та е ба чыди зү щён, ги дада налэ фэсы:

— Ада! Ни челэ, ба вэ налэди ежи чыщер зэмусы ни ги вэ панвонгэ хо.

— ³² Нисы сый? — Исхар вынли.

Нэгэ хуэйдади:

— Вэсы ниди эрзы, ниди тушузы, Исав.

³³ Исхар хэпалиди йимяр, жанжан-чичиidi фэсы:

— Наму сый, ган ни лэди нэгэ сыхур, ба ежи налэ жёе вэ чыли? Вэ ги та панвонли холи, нэгэ панвон зу лян та шынхани!

³⁴ Ба жыгэ хуа тинжян, Исав дашын дэ пэфанди хантуэли:

— Ада, ни ги вэ е панвонгэ хо!

³⁵ Жысы ниди щүнди до вэ гынчян лэли, — Исхар фэсы. Та чэхуонди ба ниди панвон дёдэли.

³⁶ Исав фэсы:

— Ягүбэ, ба та жымужя жёди мэ цүэ: та кәжя лён бян ба вэ хундёли. Щянутуни ба вэди тушузыди чуаншы дёдёли, жыхур ба вэди панвон! Нандый, — Исав вынли дадали, — ги вэ йигэ панвон ду мэ шынма?

³⁷ Исхар хуэйдади:

— Вэ ба та зўчын ниди җонгуйдили, ба йиче дищүн зўчын тади нүли, ги та ба мэмэ дэ путожю панвонгили. Вэ ги ни хан нын зў йигэ са, вэди эрзы?

— ³⁸ Нандый, — Исав кэ вынли Исхарли, — ни гынчян, вэди ада-я, цэ ю йигэ панвоннима? Ни ги вэ е панвонгэ хо, вэди ада!

Исав зу дашын күтуэли. ³⁹ Исхар ги та фэсы:

— Ниди жя ли фужуди дифон дэ тяншонди луфи йуани. ⁴⁰Ни на ниди до гүэ жызыни, ни фусы щүндини. Кэсы сыхур доли — ни фанчелэни, ба жягуэзышон быйди жун данзы лёхалэни.

⁴¹ Йинви Ягүбэ да дада гынчян ба панвон нашонли, Исаф ги Ягүбэ жили чули. «Дада вучонлиди йиху, — Исаф сылёнди, — вэ ба вэди щүндид Ягүбэ дасыни!» ⁴²Ба да эрзы мушёнхади жыгэ сычин ги Ревекка сунгили. Та ба ёш эрзы Ягүбэ жёлэ, фэди:

— Ниди гэгэ Исаф щён ба ни дасыни. ⁴³ Вэди эрзы, ни тин, вэ ги ни фэ сани: ни вон Харран дифон, вэди гэгэ Лаванди жяни по. ⁴⁴ Ни зэ нэтар жүщезы сыхур, дынди жё ни гэгэди чи ёш. ⁴⁵ Тади чи ёшлиди зэмусы ба ни ганхади нэгэ сычин вондёлиди йиху, зу нэгэ сыхур вэ дафачи жынни, жё ба ни да нэтар линхуэйлэни. Вэ мэшин йитян ба лёнгэр ду дюдё!

⁴⁶ Ревекка ги Исхар фэсы:

— Ви Исафди щифурму, хеттейнүжынму, вэди гуонийин жызы чынха буходили. Дансы Ягүбэ ба бынди, хеттейжынмуди нүзү, зущён жыщегэму, чүшон, нэхур вэ мэю хүэди лўли!

Исаф хан чули йигэ щифур

28 Исхар ба Ягүбэ хандилэ ги та панвонли холи, гили жымужяди фынбули:

— Ни бэ лян хананежынди нүзү же хунли. ² Ни вон Месопотамия дифон, ни мамади дада Вафуил жяни чи, зу нэтар ба та гэгэ Лаванди йигэ нүзү чүшон. ³ Жё Вида Хўда ги ни ги бэрэкэти! Жё ниди хубый сын-ёнди, йин дуэ, жё хошо минзү да ни гынчян чүлэ! ⁴ Жё Хўда ги ни дэ ниди хубый ба ги Ибрашимэ гихади бэрэкэти гиги, жё ниди, зулян лищёнжын йиён, жыхур жёди дифон (жы зусы Хўда ги Ибрашимэ дуанхади нэгэ дифон) чынха ниди!

⁵ Исхар лян эрзы ли белиди йиху, Ягүбэ зули Месопотамияли, Лаванди жянили (Лавансы арамейжын, Вафуилди эрзы, Исау дэ Ягүбэди мама, Ревеккади гэгэ).

⁶⁻⁷ Исау жыдоли: тади дада Исхар ги Ягүбэ гиди кухуан жё зэ Месопотамия чу шифурчини; лян кухуан йитун, дада ги Ягүбэ гиди фынфу, бу жё чу хананейжынди нүзы; Ягүбэ зүнху дада дэ мамади йимяр, кэжя зули Месопотамияли. ⁸⁻⁹ Нэхур Исау ба та дада бу щихуан хананейжынмуди шифур дунлиди йимяр, зудо исмаилжяли, зу ги гэжя кэ чүлигэ шифур – Махалафь, Наваиофди мыймый, Ибращимэ эрзыди Исмаилди нүзы.

Ягүбэ зэ Вефиль жяянхади фимын

¹⁰ Ягүбэ да Версавия чүлэ, зули Харранли. ¹¹ Доли йичүр хилиди йимяр, та занхали, ба шыту жындо ту диха, фихали. ¹² Фимындини Ягүбэ мынжяянилгэ ба тян дэ димян лянди йигэ тижя: Хүдади тянщаинму зэ жыгэ тижяшон шонлэ-хачи зудини. ¹³ Жү зэ готу занди ги та фэсы:

– Вэсү ниди баба Ибращимэ дэ дада Исхар бэвонди Анлахү Торля. Вэ щён ба жы йикуэ ди, зэ натар ни жыхур фидини, гиги ни дэ ниди хубыйни. ¹⁴ Ниди хубый, зущён сазы йиён, дуөхани, таму зэ дунщи-нанбый ду жүни. Чечү ни дэ ниди хубый, димяншонди йиче минзү ба Вэди бэрэктэй дайшонни. ¹⁵ Вэ лян ни зэ йидарнини: булүн ни до нани, Вэ каншу нини, ба ни йучан дафадо нэгэ гуйжянини. Вэ ба ни бу лёха: Вэ щүхади ду чынни.

¹⁶ Ягүбэ щинлэ хуэйдади:

– Жү жынши зэ жыгэ вэршонни, кэсы вэ мэ жыдо!
– ¹⁷ Жыгэ вэр дуэмү хэпа! – та хади фэсы. – Жысы Хүдади жя, тянди гэмийн!

¹⁸ Ди эр тянди ганзо йизор Ягүбэ ба та жынди нэгэ шыту нашон, дуандуар, зущён гуйжун шыту, жё занхали; ги шыту готу долищезы чин-ю. ¹⁹ Ба жыгэ вэр та жёчын Ве-

фильли* (зочян нэгэ чынпу жёдисы Луз). ²⁰ Ягүбэ гилигэ жымужяди вардэ:

— Хүда-я, дансы Ни лян вэ зэ йидарни, зэ лүшон каншу вэ, ги вэ ги чыди, чуанди; ²¹ вэ дансы пиннан-вусы хуэйдо нён-лозыди жяни, нэхур Ни чынха вэ бэвонди Хүдани. ²² Зэ жытар вэ гэхади да шыту чынха Хүдади жяни; да Ни ги вэ гихади йиче дуншишон, вэ ги Ни ба шычир гигини.

Ягүбэ доли Лаванди жянили

29 Ягүбэ вон йүннин зули. До дунфон жынму жүди дифоншон, ² та зэ тандони канжянили йику жин, зэ тади бонгэрни сан чүн ён тондини (зэ жытар сүчон йин тугүдини). Жинди ку лян да шыту нячүдини: ³ йиче чүн шудо жытарди сыхур, фон-ёнжынму ба жыгэ шыту нүэгуэчи, йин ёндени, йиху кэ ба жин нячүдини.

— ⁴ Дишүнму, нимусы наниди? — Ягүбэ вынли фон-ёнжынмули.

— Да Харран лэди, — нэщему хуэйдади.

⁵ Та вынли:

— Ниму ба Нахорди эрзы, Лаван жыдонима бу жыдо? Таму хуэйдади:

— Жыдени.

— ⁶ Та жүди замугэ? — Ягүбэ вынли.

— Жүди хо, — ги та хуэйдади. Нэма, тади нүзы Рахиль ёди ёнчүн вон жытар лэдени.

— ⁷ Жэту хан години, — Ягүбэ ги фон-ёнжынму фэсы, — шу сынличи хан зощер. Ниму ба ён ду йинийхар, вон цочонни ёдичи.

⁸ Кэсъи таму хуэйдади:

— Чүн бу шуцуанди йитун, вэму бу нын да жытар зу. Ё ба жин готуди шыту гунгуэчини, нэхур вэму цэ нын йин ён.

⁹ Таму щүанхуонди сыхур, Рахиль ёди дадади ёнчүн долэли, тасы нү фон-ёнжя. ¹⁰ Канжян та лян ёнчүн, Ягү-

* 28:19 «Вефиль» (яхүти йүян) — йисысы «Хүдади жя».

бэ доли жин гынчян, ба шыту гунгуёчи, йинтуё ёнли.
¹¹⁻¹² Йиху та ба Рахиль щинтынлихар, дашын күди фэди,
тасы та дадади чинчин, Ревеккади эрзы. Рахиль похуэйчи
ги дада фэчили. ¹³ Ба вон таму жяни лэди Ягүбэ вэсын
тинжян, Лаван зу почёучи жейин кижынчили, ба та бочү
щинтынли, линдо гэжяди жянили. Ягүбэ ба йүхади жы-
щезы сычин ги та ду фэли. ¹⁴ Лаван фэсы:

— Жынши нисы вэди чинчин, вэди гүду дэ шынзы!
Йида Ягүбэ зэ Лаванжя жүха, гуэли кэжя йигэ йүэли.

Ягүбэ ви Рахиль дэ Лия ги Лаван зү хуэдани

¹⁵ Йихуэй Лаван ги та фэсы:

— Нисы вэди чинчин еба, ни быйкар ги вэ зү хуэнима?
Ни ги вэ фэ, ни щён ё замужяди гунчянни?

¹⁶ Лаван ю лёнгэ нүзыни: дади жёдисы Лия, щёдисы —
Рахиль. ¹⁷ Лияди нянжин хокан, кэсы Рахиль жонди тэ
жүнмий. ¹⁸ Ягүбэ щинэ Рахильли, та зу ги Лаван фэсы:

— Ви ниidi щё нүзы Рахиль, вэ ги ни зү чи нянди хуэни.
— ¹⁹ Нынчын, — Лаван ги та хуэйдади, — жя понжынди
гунту, жё та лян ни жехун. Ни шындо жытар.

²⁰ Ви Рахиль Ягүбэ ги Лаван зүли чи нян хуэ, кэсы нэ
чи нян до ташон зущёнсы жи тян, — та зу нэмү щинэ Ра-
хиль. ²¹ Жысъима, линийир та ги Лаван фэсы:

— Вэди щифур зэ нанини? Сыхур долэли, вэ ё чу тани.
²² Лаван ба йиман линжү хандилэ гуэлигэ щисы. ²³ Хи-
ли та ги Ягүбэ ба гэжяди нүзы Лия линлэли, Ягүбэ лян
та фили жёли. ²⁴ Лаван ба гэжяди нүнү Зелфа ги Лия ги-
ти жё цыху тани. ²⁵ Доли ди эр тянди ганзоли — Ягүбэди
мянчянсы Лия!

— Ни лян вэ зүлигэ са? — Ягүбэ ги Лаван фэсы. Щёндасы
вэ ви Рахиль ги ни мэ зү хуэма? Виса ни ба вэ хунхали?

— ²⁶ Вэму жытарди куйчынсы, — Лаван хуэйдади, — щян-
туни ё чүжя да нүзыни, йиху цэ ба щёди. ²⁷ Жыма, дансы
Лияди щисыди йичи гуэ, вэ ба щё нүзы ги ни е гигини,
зу ви жыгэ ни ё ги вэ хан зү чи нян хуэни.

²⁸ Ягүбэ дайнинли. Щисыди нэйичи гуэлиди йиху, Лаван ги та ба щё нүзы Рахиль чўжягили, ²⁹ ба гэжяди нүнү Валла ги нүзы гиги жё цыху тани. ³⁰ Ягүбэ лян Рахиль е тунли чуонли. Та ба Рахиль би Лия нэди дуэ, зуви та ги Лаван хан зўли чи нян хуэ.

Ягүбэди эрнуму

³¹ Жў канжянли, Лия бусы щинэди, йинви жыгэ жё та дуэйү сын-ённи, Рахиль чынха бу ёндили. ³² Лия хуэшонли, син-ёнлигэ эрзы, ба та жёчын Рувимли*.

— Жў ба вэди пэфган канжянли, — та фэсы. Жыхур, хаба, вэди нанжын нэ вэни.

³³ Йиху та йұан хуэшонли, кэ син-ёнлигэ эрзы.

— Жў тинжянли, вэ бусы щинэди, — та фэсы, — ги вэ кэ цыминлигэ эрзы!

Ба эрвазы нанчын Щимэли**. ³⁴ Йиху кэ хуэшонли, цун син-ёнлигэ эрзы.

— Жыхур вэди нанжын яндин жандё вэшонни, — та фэсы, йинцысы вэ ги та син-ёнли сангэ эрзы!

Ги вава нанлигэ Левий*** минзы. ³⁵ Та йұанхуэй хуэ вавали, кэ син-ёнлигэ эрзы.

— Жыхур вэ куажён Жўни! — та фэсы.

Ба вава нанчын Яхўтили****. Жыгэди йихута зэ мә син-ён.

30 Рахиль канди та бу нын ги Ягүбэ син-ён вавади иимяр, нянжетуэ жежели.

— Ги вэ ги йигэ вава, — та ги Ягүбэ фэсы, — були вэ вучонни!

² Кэсъя Ягүбэ чишонлэ ги та хуэйдади:

— Щёнда вэсы Хўдама, ги ни бу ги эрнү?

* 29:32 «Рувим» — жыгэ минзы щён «Та ба вэди пэфган канжянли».

** 29:33 «Щимэ» — жыгэ минзы щён «Та тинжянли».

*** 29:34 «Левий» — жыгэ минзы щён «Жандёди (жын)».

**** 29:35 «Яхўти» — жыгэ минзы щён «Куажён».

³Жысыма, Валла, вәди нүнү, — Рахиль фәсы. — Лян та ни фи жёчи, жё та ги вәди кәшце готу сын-ёнгә вава. Да та гынчян еба, кәсы вә ю эрнүни!

⁴Рахиль ба гәҗяди нүнү гиги нанжынли, жё лян та фи жёни. Ягүбә лян Валла фили жёли, ⁵та хуэшонли, ги Ягүбә сын-ёнлигә эрзы.

— ⁶Хўда ги вә ганлигә гундо, — Рахиль фәсы. Та ба вәди чито тинжянли, ги вә гилигә эрзы.

Та ба эрвазы нанчын Данли*. ⁷Валла кә хуэшонли, ги Ягүбә йұан сын-ёнлигә эрзы.

— ⁸Вә лян жеже хынхынди пинли, — Рахиль фәсы, — ба та вә пингуәли!

Та зу ба эрзы нанчын Неффалимли**. ⁹Нәгә сыхур Лия, канжян та зә бу нын сын-ёнди йимяр, ба гәҗяди нүнү Зелфа гиги Ягүбә жё лян та фи жёни. ¹⁰Зелфа ги Ягүбә сын-ёнлигә эрзы.

— ¹¹Чынгун! — Лия фәсы.

Ги вава нанлигә Гад*** минзы. ¹²Зелфа ги Ягүбә сын-ёнли ди эргә эрзы.

— ¹³Йұнчи! — Лия фәсы. Нұжынму ба вә жёчын ю йұнчидини!

Ги вава нанлигә Асир**** минзы.

¹⁴Йихүй, шу мызыди сыхур, Рувим зә тандони золищер мандрагор готян***** ги гәҗяди мама Лия наләли. Рахиль ги Лия фәсы:

— Чин ни, жё ба ни эрзы зожуәди нәшезы мандрагор готян гиги вә.

— ¹⁵Ни ба вәди нанжын жёдёди хан бу гума? — Лия фәсы. Жыхур хан шён ё вә эрзы зожуәди мандрагорма?

---

* 30:6 «Дан» — жыгә минзы щён «Ган гундоди (жын)».

** 30:8 «Неффалим» — жыгә минзы щён «Хынхынди пин».

*** 30:11 «Гад» — жыгә минзы щён «Чынгун».

**** 30:13 «Асир» — жыгә минзы щён «Йұнчи».

***** 30:14 «Мандрагор готян» — жынму фәди, дансы ба жыгә готян чышон, нанжын нә нұжынни.

— Жыгэ ванщи, — Рахиль щүгили, — нанжын лян ни фини, вэ лян мандрагор хуанни.

¹⁶Хушон Ягүбэ хуэйдо жянили. Лия до та гынчян фэсы:

— Ни до вэди фонзыни. Вэ ба ни да мыймай гынчян лян вэ эрзы зожуэди мандрагор готян хуаншонли!

¹⁷Жў ба Лияди чито тинжянли: та кэ хуэшонли, ги Ягүбэ сын-ёнли ди вугэ эрзы.

— ¹⁸Жысы, Лия фэди, — йинви вэ ба нанжын лян гэжяди нүнү фынли, Хўда ги вэ гихади шонхо.

Та ги эрзы гилигэ Иссахар* минзы. ¹⁹Лия кэ хуэшонли, ги Ягүбэ сын-ёнли ди люгэ эрзы.

— ²⁰Хўда ги вэ дуанлигэ гуйжун лищин! — та фэсы. Жыхур, хаба, вэди нанжын куа вэни, йинцысы вэ ги та сын-ёнли люгэ эрзы!

Ба эрзы нанчын Завулонли**. ²¹Йиху Лия сын-ёнлигэ нүзы, ба та нанчын Динали. ²²Кэсы ба Рахиль Хўда е жичелэли, ба тади чито тинжянли, ба та зўчын нын сын-ён вавадили. ²³Рахиль хуэшонли; сын-ёнлигэ эрзы, зу фэди:

— Хўда ба вэ да щюшон дуёдёли.

²⁴Та ги эрзы нанлигэ Юсуф*** минзы зэмусы читоли:

— Жё Жў ги вэ зэ тян йигэ эрзы!

Ягүбэ читоди жё Лаван ба та фонкэни

²⁵⁻²⁶Юсуф сын-ёнхади йиху, Ягүбэ ги Лаван фэсы:

— Чин ни, жё вэ лян эрнү дэ щифузыму хуэйдо жяни, вон зўгуй чи. Ви таму вэ ги ни зўли хуэли. Ни гэжя жыдени, ги ни вэ фили дуэмущезы гункў!

— ²⁷Чин ни, тинийхар вэ! — Лаван ги та фэсы. Вэ суан гуали, жыдоли: чечү ни Хўда ги вэ е гили Тади бэрэкэтили. ²⁸Ни ги вэ фэ, ни ё замужяди гунчянни?

* 30:18 «Иссахар» — жыгэ минзы щён «Шонхо».

** 30:20 «Завулон» — жыгэ минзы щён «Тэнэ».

*** 30:24 «Юсуф» — жыгэ минзы щён «Жў тянгили».

— ²⁹Ни гәжя жыдени, — Ягүбэ хуэйдади, — замужя вә ги ни зўли хуәли, йида вә лә ниди чүн чынха замужядили.

³⁰Вә доләди сыхур, ниди сынлин бу дуә, жыхур дуәшо! Зу жымужя Жү, вә доләди йимяр, ги ни е гили бэрэкәтили! Жисы вә ви вәди жяшя зў хуәни?

— ³¹Ни фә, ни ё замужяди гунчянни? — Лаван вынди.

— Вә да ни гынчян бу ё сыса, — Ягүбэ хуэйдади, — вә вончян чи е нын ги ни фон дә жокан ниди тугү, кәсы лян йигә тёҗян. ³²Жиргә заму ба йиче чүн жуангүәлә, жё ни да нэтар ба йиче ю дяндянзы, ю пянпянзыди хи ён, ю пянпянзыди дә ю дяндянзыди жүлү жянчүлә, ги гәжя люха. Кәсы вонху жымужяди сынлин чынха вәди гунчянни. ³³Зу жымужя ни бу нанди ба вәди шыщин нын цажуә: да жыгә сыхур дашон, ни дан щён ба вәди гунчян канихар, ни дан зә вәди чүн литу зочүлә йигә мәю дяндяр, пянпярди жүлү хуэйжәсі бусы хи ён, ни зу жыдени, нэсы вә да ниди чүн литу тухади.

— ³⁴Вә дайинни, — Лаван фәссы. Зу жочү ниди хуа ган.

³⁵Зу нэйтитян Лаван ба йиче хуади, ю пянпярди гунжүлү, йиче ю дяндяр дә пянпярди лян бый йинзыди мужулү, ба йиче хи ён жянчүлә, гиги гәжяди эрзымули, ³⁶таму ли Ягүбэ вон йұанни зули сан тян лў.

Ягүбэ фонли Лаванди шынхади тугүли. ³⁷Та ба платан, бадан дә быйён фуди лю жыжызы нашон, да таму готу ба жи люзы пизы бәдоли, жё нэтар бый цәхүә чынха гуондили.

³⁸Ба жымужяди жыжызы та гәдо фи цо литули (сынлин да натар хәдини), жё жүлү дә ён ду хә фиди сыхур, кан жышезы жыжызыни — зу нэгә сыхур таму пый дуйни.

³⁹Жүлү дә ён пый дуйди сыхур, канли ю додор жыжызыди йимяр, таму щяхади жүлүгозы дә ёнгозы дусы хуади, ю дяндяр дә ю пянпярди. ⁴⁰Ягүбэ ба ёнгозы фынчүлә, жё таму кан Лаван чүнниди хуа-хи сынлинни. Жыхур Ягүбэ ю гәжяди чүнни, ба таму та ли Лаванди чүн данлин фонли. ⁴¹Жин дади сынлин пый дуйди сыхур, Ягүбэ ги цо литу, зә тамуди нянмянчян гә жыжызыдини, жё таму

зэ жыше жыжызы гынчян пый дуйни.⁴² Сучячяр сынлиин пый дүйди сыхур, та ба жыжызы мә гәди. Зу жымужя сучячяр сынлиин шындо Лаван гынчянли, ю жинди – Ягүбэ гынчянли.⁴³ Ягүбэ чынха жынши ючянханли, та гынчян иу хошо ёнчүн дэ жүлүчүнни, нан-нү нү, луэтүэ дэ лүлүзы.

Ягүбэ да Лаван гынчян подёли

31 Ягүбэ жыдоли, Лаванди эрзыму ба та жымужя федини:

– Ягүбэ ба заму дадади йиче дунщи ду нашонли! Чечү заму дадади цэбый та дыйли фугуЙли!

² Ягүбэ гәжя канлэли, Лаван бу щён зочян ийён, лян та хо. ³ Жү ги Ягүбэ фәсы:

– Ни хуэй жя, чинчин нэтар чи. Вә лян ни зэ йидарнини.

⁴ Ягүбэ дафади жын жё ба Рахиль дэ Лия жёдо та фон-ёнди нэгэ тандонини, ⁵ ги таму фәли:

– Вә канди нимуди дада бу щён зочян ийён, лян вә хо. Кәсы вә дадади Хўда лян вә зэ йидарнини. ⁶ Ниму гәжя жыдени: вә ба йиче жин заншон, ги нимуди дада фили гункүли, ⁷ кәсы та ба вә хунли зэмусы ба динхади гунчян зысы гэбяндини. Гуонсы Жү мә жё та ги вә ган ха. ⁸ Дансы нимуди дада ги вә фә: «Ниди гунчянсы ю дяндярди сынлиин», – йиче сынлиин ду щяди ю дяндярди. Дан фә: «Ниди гунчянсы хуа сынлиин», – йиче сынлиин щяди хуади. ⁹ Зу жымужя Хўда ги вә ба ниму дадади чүн гигили.

¹⁰ Йихуэй, сынлиин пый дүйди сыхур, фимындини вә жянли, йиче падо мужүлүшонди гунжүлү дусы хуади, ю дяндяр дэ ю пянпярди. ¹¹ «Ягүбэ!» – Хўдади йигэ тянщян ба вә фимындини ханли. Вә хуэйдали: «Вә тиндини!» ¹² Та ги вә фәсы: «Ни кан, йиче пый мужүлүди гунжүлү дусы хуади, ю дяндяр хуэйжәсү ю пянпярди. Вә ба Лаван ги ни зў сади ду канжяндини. ¹³ Вәсы ниди Хўда; зэ Вефиль Вә до ни гынчянли; нэтар ни ба чин-ю додо йикуэ да шытушонди йиху, ги Вә гили вардэли. Ни чөлэ, да жыгэ гүйжя зу, вон гәжяди зүгүйни чи».

¹⁴ Рахиль дэ Лия ги Ягүбэ хуэйдади:

— Нандый вэму да дадади цэбый литу хан дый фынзынима? ¹⁵ Та ба вэму суандисы понжын: ба вэму мэдёли, ба йиче ви вэму нахади чян та чыдёли. ¹⁶ Дансы жымужяли, Хўда да вэмуди дада гынчян жёдёди йиче цэбый — жысы вэмуди дэ вэму эрзыди. Замужя Хўда ги ни фэдини, ни зу нэмужя ган.

¹⁷ Ягүбэ ба тади ваму дэ щифузыму нандундо луэтүэшон, ¹⁸ ба зынхади йиче фугуй шушон, ба зэ Месопотамия та дыйхади сынлин нашон, вон Ханаан дифон, ги гэжяди дада Исхар жёди нэбонгэ зутуэли.

¹⁹ Лаван зу нэгэ сыхур жё ёнмочили, Рахиль ба дада жяниди жигэ каншу жяди хўдамуди ёнзы тули.

²⁰⁻²¹ Зу жымужя Ягүбэ ба арамейжын Лаван хундёли: ги та съса мэ фэ, туту-мэмэ лян гэжяди йиче цэбый да та гынчян зудёли. Да Евфрат хэ гуэчи, Ягүбэ вон Галаад сан нэбонгэ зутуэли.

Лаван нянли Ягүбэли

²² Ди сан тянди нэйтаян ба Ягүбэ зудёди ги Лаван сунгили. ²³ Нэхур Лаван ба чинчин-ляншуму шуцуан, нянутэ Ягүбэли. Чи тянди йиху ба таму зэ Галаад саншон няншонли. ²⁴ Зу нэ ванщи фимындии Хўда до арамейжын Лаван гынчян фэсы:

— Ни кан, ги Ягүбэ бу нын ган ха!

²⁵ Лаван кэжя ли Ягүбэ бу йүнанли: Ягүбэ зэ Галаад саншон зали йинпанли, зу зэ нэтар, Галаад саншон Лаван лян чинчинму е ба йинпан зашонли. ²⁶ Лаван ги Ягүбэ фэсы:

— Ни зүй садини? Ни ба вэ хунхали! Ба вэди нүзыму, зущён жоншон дыйхади гуэгуэчиidi жынму ийён, ганшон зули! ²⁷ Виса ни да вэ гынчян туту-мэмэ зули, ба вэ хунхали, ги вэ съса ду мэ фэ? Вэ ба ни нын лян гошинди чүзы, щёнчинди йин сун, ²⁸ кэссы ни зуди сыхур мэ жё вэ ба нүзыму дэ сунзыму ду щинтынийхар! Ни ганли, щён мынту ийён, ганди сыйчинли. ²⁹ Вэ нын ги ниму ви ганхади

жыгэ сыйчин хохоржя хуанги, кэсү жиргэди ванщи ни дадади Хүда ги вэ фэли: «Ни кан, ги Ягүбэ бу нын ган ха!»

³⁰Дуйли, ни да вэ гынчян зудёли, йинцысы щёнли гэжяди чин жяли. Кэсү виса ни тули вэди хүдамуди ёнзыли?

— ³¹Вэ хэпали, — Ягүбэ ги Лаван хуэйдади, — сылёнди, ни ба ниди нүзүмү йүан нагуэчини. ³²Кэсү ба ниди хүдамуди ёнзы дансы да сий гынчян зожуэ, нэгэ бу хуэ! Жё замуди чинчин дон гүважынму: ба вэ юди йиче нимуца, дансы ю нимудили — надичи!

(Ягүбэ мэ жыдо Рахиль тули хүдамуди ёнзыли).

³³Лаван ба Ягүбэди, Лияди дэ лёнгэ нүнүди жонфон цагуэлэли, кэсү сыса ду мэ зожуэ. Да Лияди жонфон чүлэ, та жиндо Рахильди жонфон литули. ³⁴Рахиль зу нэгэ сыхур ба хүдамуди ёнзы сыйдо луэтүэди нанзы литули, гэжя зүэдо готули. Дада цатуэ тади жонфонли, кэсү сыса е мэ зожуэ, ³⁵Рахиль ги та фэсы:

— Жё вэди жонгуйди бэ хэ чили, вэ бу нын зандо тади мянчян: вэ хэ нүжын биндини.

³⁶Кэсү жыхур Ягүбэ чишонлэли, ги Лаван жёнзуили:

— Вэ ю са цүэни, ганли са зуйли, ни ба вэ няншонди?

³⁷Ни ба вэди йиче дунщи цагуэлэли — ни додисы ба гэжяди са зожуэли? Ги вэ зыги, жё чинчинму пин гундо! ³⁸Эрши нян вэ ги ни зүли хуэли. Зу нэгэ сыхур ниди муён дэ мужулу ду мэ людёгуэ. Вэ ба ниди чүнниди ён мэ чыгуэ.

³⁹Дансы, ю ийбян, ба сынлин жё есын чэли, вэ ба таму ги ни мэ налэди, вэ гэжя ги ни хуан жонли. Булүн быйтян хуэйжэсэй еван — ни жё вэ ви нэгэ тудёди сынлин пыйли.

⁴⁰Быйтян жэту сэ вэдини, хили вэ нэ дундини, йи няр ду мэ зади. ⁴¹Вэ зэ ни жяни гуэли эрши нян. Шы си нян ви

ниди нүзүмү ги ни фили гункүли, лю нян — ви сынлин, кэсү ни зысы гэбян ги вэ динхади гунчянли. ⁴²Дансы лян вэ йидарни мэю вэ дадамуди Хүда, зусы Ибрашимэ дэ Исхарди Хүда (Ибрашимэ ба Та тэнэли, Исхар пащён Тали),

ни ба вэ лян кун шу дафа зудёни. Кэсү Хүда канжян вэди вичу дэ гункүдини: зуэргэди хили Та гэжя хүли вэли!

Ягүбэ лян Лаван динли хәтунли

43 Лаван ги Ягүбэ хуэйдади:

— Жысы вәди нұзыму, вәди сунзыму, вәди сынлин. Ниди нянмянчян йиче дусы вәди. Нандый вә ба гәҗяди нұзыму дә сунзыму дайзуйним? 44 Заму дин йигә хәтун, жё заму донжунни югә гүва.

45 Ягүбэ зу нали йи күэ да шыту, дуандуар ба та гәхали, зүшён гүйжүн шыту йиён, 46 йиху ги гәҗяди чинчинму фәсы:

— Ниму шы шыту.

Таму шыли йидуй шыту, зә тади бонгәрни чыли, хәли.

47 Лаван ба жыгә дуй нанчын Иегар-Сагадуфали, Ягүбэ жёчын Галаадли*. 48 Лаван фәсы:

— Жиргә жы йидуй шытусы замуди хәтунди гүва.

Йинви нәгә ба жыгә дифон жёди Галаад. 49 Хан жёди Мицпа**, йинцысы Лаван кә фәли:

— Вәму йижя ба йижя канбужянилиди йиху, жё Жү цакан заму. 50 Ни дансы дайзуй вәди нұзыму хуэйжәсы чўгуә таму зә чу щифузы, жиха: бусы жын, Хўдасы замуди гүва!

— 51-52 Ни кан, — Лаван ги Ягүбэ кә фәсы, — жысы йидуй шыту зэмусы зә таму донжунни вә гәхади жыгә гүйжүн шыту — таму дусы замуди гүва. Вә лян ха щин бу нын гуә ниди шыту дуйди мян, ни лян ха щин е бә гуә вәди шыту дуйди мян дә гүйжүн шыту. 53 Жё Ибрашимәди Хўда дә Нахорди Хўда (зусы тамуди дадаму бэвонди Хўда) ги заму пин гундо!

Ягүбэ на гәҗяди дада Исхар пащёнди Хўда дўли жули.

54 Йиху Ягүбэ зә жыгә саншон жұлигә гүrbани, ба чинчинму чинди жё чы фанли. Чыбалиди йиху, таму шындо санни занли йивәщи. 55 Ди эр тянди ганзо йизор Лаван

* 31:47 «Иегар-Сагадуфа» (арамей йүян), «Галаад» (яхүти йүян) — жылёнгә минзыди йиссызы йиёнді: «Гүвади йидуй шыту».

** 31:49 «Мицпа» (яхүти йүян) — жыгә минзыди йиссызы «Жоканди лў».

челэ, ба сунзыму дэ нүзыму щинтынли, ги таму панвонли холи, ииху дуйчүү жяни шонли лўли.

Ягүбэ шэлүуди ийн Исаини

32 Ягүбэ зу лўди сыхур, та ба Хўдади тянщянму пынжянли.² Канжян таму, Ягүбэ фэсы:

— Жысы Хўдади йинпан.

Зу ба жыгэ вэр нанчын Маханаимли*.

³ Ягүбэ ба гэжяди сунщинжиныму дафадо тади гэгэ Исаинчянли, Сеир дифонли, Едом гуйжянили,⁴ жё таму ба жымужяди хуа сунгини:

«Ги вэди жўжын, Исаин. Ниди нў, Ягүбэ жымужя фэдини:
„Вэ хын дуэди сыхур зэ вэгүй, Лаванжя жўли.⁵ Жыхур
вэ ю поню дэ лулўзыни, ёнчун, нан-нү нўни. Вэ ги ни,
вэди жўжын, дафа жыгэ щиндини, воншёнди жё ниди
шин до вэшон хони“».

⁶ Сунщинжиныму хуэйлэ, ги Ягүбэ фэсы:

— Вэму зэ ниди гэгэ Исаинжя чили. Та вон ни гынчян лэдини, лян та йидарни сыйбай жын.

⁷ Ягүбэ хэпазали. Та ба гэжяди жынму, ёнчун, тугүй, луэтүэ фынчын лёнгэ йинпанли.⁸ «Дансы, — Ягүбэ сылёнди, — Исаин пуди чи ба йигэ йинпан даван, ди эргэ йинпанниди жынму нын подё». ⁹ Ягүбэ голи жоли:

— Жў-я! Вэди дадамуди Ибращимэ дэ Исхарди Хўда! Ни зочян ги вэ гихади фынфу жё вэ хуэй жяни, зўгуй чини; Ни щуди хў вэни!¹⁰ Вэ бу жыгүй жешу Ни ги ниди хуэжи фанчон гиди нэчин дэ хойи. Зочян вэ гуэ Иордан хэди сыхур, Вэ шуни гуон нади йигэ жўгунзы, жыхур вэ юли лёнгэ йинпанли.¹¹ Ни ба вэ да вэди гэгэ Исаинди шуни жюха! Вэ хэпани: та лэ ба вэму йиман лян нүжинму дэ ваваму йидарни дасыни!¹² Ни ги вэ щули гэжяди хўчўли, Ни щули: вэди хубай чынха мэю фурдини, зущён хэяншонди сазы йиён!

* 32:2 «Маханаим» (яхўти ийян) — жыгэди йисысы «Лёнгэ йинпан».

¹³ Ягүбэ зэ нэтар гуәли йиванщи, ди эр тянди ганзо йизор да гәҗяди чүнни ги Исав җяңли лищинли: ¹⁴⁻¹⁵ эрбый мужүлү, эршыгә гунжүлү, эрбый муён, эршыгә гун-ён, саншыгә жи нәзыди луәтуә лян луәтуәгозы, сышыгә вүнү, шыгә поню, эршыгә музолулұзы дә шыгә жёлүлүзы.

¹⁶ Та зу ба жыще сынлин йибазыжя фынкә, ги мый йибазы гәлигә ё сынлинди жын, ги таму ба сынлин жёги, фәсы:

— Ниму вончян чи, йижә гын йижяди. ¹⁷ Жысы ба вәди тәгә Исав пынҗян, — Ягүбэ ги ё чүнди ту йигә жын фәсы, — Та вын нини: «Нисы сыйди нү? Вон нани чидини? Ёди сыйди сынлин?» ¹⁸ Ни фә: «Жысы ниди нүди — Ягүбәди сынлин, ги тади жүжын Исав дафачиди лищин. Ягүбэ гәҗя зә вәму хуту зудини».

¹⁹ Ги ди эргә ё чүнди жын, ди сангә дә ги йиче данлинди Ягүбэ гиди фынфу жё лян Исав йүмянди сыхур зу жымужя фәни ²⁰ зэмусы яндин ё фәни: «Ниди нү — Ягүбэ зә вәму хуту зудини». Зу жымужя, чечү щянуни дафачиди нәщезы лищин, Ягүбэ щён жё Исавди щин ван. «Йиху, — Ягүбэ сылёнди, — вә гәҗя лян та җяңмянни. Данпа, нәхур та ба вә лян хо щин жейинни». ²¹ Ба лищин чянуту дафазудё, Ягүбэ шындо йинпан гуәли йиванщи.

Ягүбэ зә Пенуэл лян дыйдо Сый балли жёли

²² Кәсесы нәйивәщи Ягүбэ челә, ба тади лёнгә щифузы, лёнгә нү хуәжи, шы йигә эрзы цучелә гуәли Иавок хәли. ²³ Та ба йиман ду нуәдо данлин хәянзышонли, ба йиче гынчян юди, нагуәчили, ²⁴ гәҗя йигәр шындо зочян занхади нәгә вәршонли. Жысыма, дыйдо Сый до тян лёнди сыхур лян та балли жёли. ²⁵ Кансы ба Ягүбэ дабугүәди йимяр, дыйдо Сый ба та да куазышон далиха — гүду ду да гүҗезышон чүләли, ²⁶ — зу ги Ягүбэ фәсы:

- Ни ба Вә лёкә. Кәҗя тян лёнли.
- Бу лёкә, Ни ги вә панвонгә хо, — Ягүбэ хуэйдади.
- ²⁷ Ниди минзы жёди са? — дыйдо Сый вынли.

Та хуэйдади:

— Ягүбэ.

²⁸Дыйдо Сый зу фәсы:

— Да жыгә сыхур дашон ба ни бу жё Ягүбэ, ба ни жё Исраилни*, йинцысы ни лян Хўда дэ жынму банли жёли — ба таму йиншонли.

— ²⁹Чин Ни ги вә фә, Ниди минзысы са? — Ягүбэ вынли.

Кәсү дыйдо Сый хуэйдади:

— Бә вын Вәди минзыли.

Та зу ги Ягүбэ панвонли холи. ³⁰Ба йүха сычинди нэгэ вәр Ягүбэ нанчын Пенуэлли**, йинцысы та фәди: «Зэ жытар вә мян дуй мян жянли Хўдали, хан хуәхали». ³¹Жәту чүлэли. Ягүбэ да Пенуэл зудёли. Та чүәди зукэ лўли. ³²(Йинви жыгә Исраилди хубый йичыр до жиргә бу чы куазышонди жинжинзы — йинцысы зу да куазыди жыгә жинжинзышон дыйдо Сый ба Ягүбэ дали).

Ягүбэ лян Исав иули мянли

33 Ягүбэ канжянли: Исав вон та гынчян лэдини, лян та йидарни сыйбый жын. Ягүбэ ги Лия, Рахиль дэ лёнгә нү хуәжиди вава гиди фынфу, жё зандо мамади бонгәрнини. ²Та жё таму жымужя занхали: туни — тамуди ваму, тамуди хуту — Лия дэ тади ваму, тамуди хуту — Рахиль дэ Юсуф. ³Ягүбэ гәҗя доли чянтули; ганту до гәгәди мянчян, та жили чибянди гун. ⁴Кәсү Исав подо та гынчян, ба та бочү, жұдо конзышонли, щинтынли — таму лёнгәр кўли. ⁵Ба нүжынму дэ ваму канжян, Исав вынли:

— Тамусы ниди сый?

Ягүбэ хуэйдади:

— Жысы Хўда ги ниди нү цыминхади эрнү.

⁶Нү хуәжи лян гәҗяди ваму доли Исав гынчян, ги та бәлиха. ⁷Йиху Лия дэ тади ваму дочи бәлиха, линийрни Юсуф лян Рахиль е бәлиха. ⁸Исав вынли:

* 32:28 «Исраил» — жыгә минзы ўён «Лян Хўда банха жёди жын».

** 32:30 «Пенуэл» (яхүти ўян) — жыгәди йиссысы «Хўдади лянмян».

- Вә зэ лўшон пынжянди нэгэсы са чүн?
- Нэсы вә воншёнди жё ниidi щин до вэшон хони, вэди жўжын.
- ⁹Вэди са ду гудини, щунди, — Исаф фэсы. Ни ба ниidi цэбый ги гэжя люха.
- ¹⁰Бу, — Ягўбэ хуэйдади, — ниidi щин дан до вэшон хо, ба вэди лищин жешуха! Лян ни вэ йүмян, зущёнсы лян Хўда мян дуй мян зэмусы ниidi щин до вэшон зу жымуван! ¹¹Ни ба вэди лищин жешуха, йинцысы Хўда ги вэ ба са ду гилили, вэ са ду юни.

Ягўбэ читоди жё Исаф жешу лищинни, Исаф дайинхали.

- ¹²Заму ё шон лўни, — Исаф ги Ягўбэ фэсы. Вэ лян ни йидарни чини.

¹³Кэсъя Ягўбэ хуэйдади:

- Ни жыдо жыбудо, вэди жўжын, вэди ваму фадоли. Вэди муён дэ вуню дусы жи нэзыди: дансы ба таму гантуэ, таму йиман йитян литу сыйдёни. ¹⁴Вэ чинди, жё ни, вэди жўжын, щянутуни зу, вэ — ниidi нў, хуту манмар, замужя сынлин дэ ваму зудини, зуни. Зу жымужя до ни гынчянни, вэди жўжын, до Сеирни.

- ¹⁵Дансы нэгэли, вэ ба вэди йибазы жын ги ни люхани, — Исаф фэли.

Кэсъя Ягўбэ хуэйдади:

- Бу ё! Гуон жё ниidi щин, вэди жўжын, до вэшон ван!
- ¹⁶Зу нэйтятян Исаф шонли эржэзыди лўли, вон Сеир зутуэли. ¹⁷Кэсъя Ягўбэ вон Сокхоф зутуэли. Зу зэ нэтар та ги гэжя гэлигэ фонзы, ги сынлин далигэ вэпынзы. (Йинви нэгэ жыгэ вэр жёди Сокхоф*.) ¹⁸Да Месопотамия хуэйлэ, Ягўбэ пиннан-вусы доли Ханаан дифоншонди Сихем чынпунили, ли чынпу бу йуан залигэ йинпан. ¹⁹Та заха йинпанди нэ йикуэ дифон Ягўбэ да Емморди эрзыму на йибый йинчян мэшонли. (Емморсы Сихемди дада.) ²⁰Зу

---

* 33:17 «Сокхоф» (яхўти йуян) — жыгэ минзыди йисысы «Вэпынзы».

зэ нэтар та гэлигэ шо гүрбаниди жуэзы, ба та нанчын Эл-Элохе-Исраилли*.

Лян Дина нингүди фили жёли

34 Йихуэй Лия ги Ягүбэ сын-ёнхади нүзы Дина чүчи, щён канихар бынди гүнёнмуни.² Нэгэ гуйжяниди вонзы евейжын Емморди эрзы Сихем ба та канжян, жуачү нингүди лян та фили жёли.³ Та ба Ягүбэди нүзы Дина каншонли, лян та гуанванли, ги та фэли чинжэ хуали.⁴ Сихем ги гэжяди дада Еммор фэсы:

— Ни ги вэ ба жыгэ гүнён чуги.

⁵ Ягүбэ жыдоли, Сихем ба тади нүзы Дина зүчын буганжиндили. Зу нэгэ сыхур тади эрзыму зэ тандони фон сынлиндини; Ягүбэ ган таму хуэйлэ, сыса ду мэ зү.⁶ Еммор, Сихемди дада доли Ягүбэжя щён лян та щуанихарни.⁷ Зу нэгэ сыхур Ягүбэди эрзыму ба йүхалиди жыдо, да тандони хуэйлэли. Таму пэфанди дэ чихынхынди, йинцысы гү Ягүбэди нүзы, лян та фижё — жы до Исраилшонсы дин далянди сондый: жымужя бу нын ган!

⁸ Еммор фэсы:

— Сихем, вэди эрзы нэли нимуди нүзыли. Чин ниму, жё вэди эрзы лян та жехун!⁹ Жё заму чынха чинчин; нимуди жя чу вэмуди нүзыму, вэмуди жя чу нимуди нүзыму.¹⁰ Ниму лян вэму иидарни жү, вэмуди гуйжя зэ ниму мянячинни — ниму нын зэ жытар жүха, сунсун-дундуунди южуан, жан димян.

¹¹ Сихем гэжя ги Динади дада дэ дищүнму фэли жымужяди хуали:

— Ниму щин йигэ хо, ба ниму фэхади са ду вэ ги ниму гини!¹² Ниму дин йигэ дин дади жячян дэ дин фугуйди лишин — вэ ба ниму фэхади са ду гини, гуонсы ниму ба жыгэ нүзы ги вэ чуги.

---

* 33:20 «Эл-Элохе-Исраил» (яхүти йүян) — жыгэди йиссысы «Исраилди Хүдасы Видади».

¹³ Ягүбэди эрзыму, йинви ба тамуди мыймый зўли буганжинлиди йимяр, ги Сихем дэ тади дада сы гуэди хуэйдали:

— ¹⁴ Вэму бу нын жымужя ган, — таму фэсы. Ба мыймый гиги мэ зўха суннэтиди нанжын — жы до вэмушонсы хэцю. ¹⁵ Ниму дан жешу йигэ тёжян, вэму зу дайинни: ниму ё чынха лян вэму йиёндини, ги нимуди нанжын йиман ё ба суннэти зўшонни. ¹⁶ Зу нэгэ сыхур вэму ба гэжяди нүзыму жё ниму чүни, ба нимуди нүзыму вэму е чүни, вэму зу лян ниму жүдо йидарнини, чынха йигэ минзүни. ¹⁷ Дансы ниму бу тин вэмууди хуа, е бу зў суннэтили, нэхур вэму ба мыймый нашон зуни.

¹⁸ Еммор дэ Сихем лян жымужяди тёжян дайинхали. ¹⁹ Сихем зу нэгэ курни ги гэжя ба суннэти зўли — та зу нэму нэ Ягүбэди нүзы. Сихем зэ дадади жяящя литусы дин тэнэди жын. ²⁰ Зу жымужя, зандо гэжяди чынниди гэмьын мянчян, Еммор дэ Сихем ги таму чынни жүди жынму фэли:

— ²¹ Жыще жын дусы замуди ляншу. Жё таму зэ замуди дифонни жё, сунсун-дундуунди южуан. Вэр ги тамушон е дуэ. Вэму чү тамуди нүзы, ба вэмууди нүзы е жё таму чү. ²² Кэсэ вэё лян заму жё дэ чынха йигэ минзү, таму ю йигэ тёжянни: жё ги замуди йиче нанжын яндин, зущён тамуди нанжын йиён, зў суннэтини. ²³ Тамуди чүн, тамуди цэбый дэ тамуди тугү — жы ду чынха замудини, дансы заму ба тамуди тёжян жешуха, таму зу лян заму йидарни жёни!

²⁴ Чынпууди жынму ги Еммор дэ Сихем дайинли, йиче чынпууди нанжын ги гэжя ба суннэти зүдёли. ²⁵ Ди сан тянди нэйтитян, таму бушинди нэгэ сыхур, Динади гэгэму, Ягүбэди эрзы Щимэ дэ Левий ба до нашон, мэю нанви жинли чын литу, ба йиче зэ литу жүди нанжын дасыли. ²⁶ Ба Еммор дэ Сихем е кансыли, да Сихемди жяни ба Дина линшон зудёли. ²⁷ Ягүбэди эрзыму ба жынму садёди йиху, хуэйдо нэгэ вэршонли, йинцысы зэ нэтар ба тамуди мыймый зўчын буганжиндили, таму ба чынпууди йиче

фугуй дёчёншонли. ²⁸ Таму ба ён, ню, лулүзы ёшон зули, ба йиче зэ тандони дэ чынпуни зожуэди ду нашонли, ²⁹ ба йиче жындиг фугуй нашонли, ба ваму дэ нүжинму линшон зули, ба фонзыниди йиче ду чёншонли.

³⁰ Ягүбэ ги Щимэ дэ Левий фэсы:

— Ниму ги вэ ба бэля дэлэли! Ниму ба вэ жё бындиди жынму — хананейжынму дэ ферезейжынму жянбудыйни. Замуди жын шо, таму дансы шудо йидарни ба вэ дасыни, нэхур замуди зүй е зу мэюдёни!

³¹ Кэсэ Щимэ дэ Левий ги та хуэйдади:

— Лян вэмуди мыймый, зущён лян мэ гэжя шынзыди нүжин, жымужя бу нын ган!

Хүда ги Ягүбэ панвонли холи

35 Хүда ги Ягүбэ фэсы:

— Ни чөлэ, вон Вефиль чи. Зу нэтар жүха, ги ни гынчян лэхади Хүда (ни да Исаев гэгэ гынчян поди нэгэ сыхур) гэ йигэ шо гүрбаниди жуэзы.

² Ягүбэ ги гэжяди жяща дэ йиче жын фэли:

— Ба ниму гынчян юди йиче понжын хүдамуди ёнзы эрдэ, ба гэжя зүй ганжин, ба иишон хуаншон. ³ Заму вон Вефиль чини. Зэ нэтар ги вэ йү бэляди сыхур гиха бонцуди дэ лян вэ зэ мангачур йидарни южуанхади Хүда гэ йигэ шо гүрбаниди жуэзы.

⁴ Таму ги Ягүбэ ба понжын хүдамуди ёнзы ду гигили, да эрдуэнянзышон ба хуанзы махалэ е гиги Ягүбэли. Ба жыше дунщи Ягүбэ мэдо Сихем чынпу гынчянди жүчилёфу дихали. ⁵ Таму шонли лүли. Хүда ба жувиди чынпуни жүди жынму хахүди, мэ жё таму нян Ягүбэди эрзыму. ⁶ Ягүбэ лян гэжяди жынму доли Ханаан димянди Луз чынпунили (жыхурсы Вефиль). ⁷ Зу зэ нэтар та гэлигэ шо гүрбаниди жуэзы. Та ба жыгэ вэр нанчын «Эл-Вефиль»ли, йинцысы зу зэ жытар Ягүбэ да гэгэ гынчян поди нэгэ сыхур, Хүда до та гынчянли.

⁸ Нэха Ревеккади нүжын Девора вучонли. Ба та мэдо Вефиль бонгэрнили, жүчүлөфу дихали, ба жыгэ жүчүлөфу нанчын Аллон-Бахутли*.

⁹ Ягүбэ да Месопотамия хуэйлэди йиху, Хүда кэ зэ та гынчян лэли, ги та панвонли холи. ¹⁰ Та фэсы:

— Ниди минзысы Ягүбэ, кэсү жиргэ дашон ба ни бу жё Ягүбэ. Жыхур ниди минзысы Исаил!

Зу жымужя Та ги Ягүбэ ба Исаил минзы нангили. ¹¹Хүда хан ги та фэли:

— Вэсү Вида Хүда. Жё ни сын-ён дэ вон дуэни йин: минзү да нишон чүлэнти, хошоди минзү! Да нишон хуоншонму чүлэнти! ¹² Ги Ибращимэ дэ Исхар гигилиди нэгэ дифон, Вэ ги ни дэ ниди хубый гигини.

¹³Хүда да Ягүбэ гынчян зудёди йиху, ¹⁴ Ягүбэ зэ Хүда лян та фэхади нэгэ вэршон гэли йигэ да шыту, ги шытушон ба путожю дэ чин-ю догили. ¹⁵ Та ба жыгэ вэр нанчын Вефильли.

Рахильди вучон

¹⁶ Таму ба Вефиль гуэлиди йиху, ли Ефрафа бу йуанди нэгэ вэршон, Рахиль зуэйдэти сыхур доли. Та зуэнанзали, ¹⁷ Рахиль шули тындунли.

— Бэхэпали, — ло-нёнпэ фэсы. — Ни кан, ни кэ дыйлигээрэз!

¹⁸ Линийр дуан чиди Рахиль ги эрзы нанлигэ Бенони** минзы. Кэсү дада ба та нанчын Вениаминли***. ¹⁹ Зу жымужя Рахиль вучонли. Ба та мэдо вон Ефрафа зуди нэгэ лүбянили. (Ба Ефрафа жыхур жёдисы Вифлеем.) ²⁰ Ягүбэ гитади фынкын готу гэлигэ да шыту. Та до жыгэ сыхур хан зэ нэтар зандини — зэ Рахиль фынкын готуди да шыту.

* 35:8 «Аллон-Бахут» (яхүти ѹуян) — жыгэ хуади йиссысы «Күшынди жүчүлөфу».

** 35:18 «Бенони» — жыгэ минзыди йиссысы «Вэ шуха тындунди эрзы».

*** 35:18 «Вениамин» — жыгэ минзыди йиссысы «Юшуди эрзы».

²¹ Исаил кэ шонли лўли. Мигдал-Гадер нэбонгэ та залигэ йинпан.

Ягўбэди эрзыму

²² Зэ нэтар занди сыхур, Ягўбэди тушур Рувим лян дада тун чуонди нүнү Валла фили жёли. Дада ба жыгэ жыдоли.

Ягўбэ ю шы эргэ эрзыни: ²³Лияди эрзыму: Рувим (Ягўбэди тушузы), Щимэ, Левий, Яхўти, Иссахар дэ Завулон.

²⁴Рахильди эрзыму: Юсуф дэ Вениамин. ²⁵Рахильди нүнү Валлади эрзыму: Дан дэ Неффалим. ²⁶Лияди нүнү Зелфади эрзыму: Гад дэ Асир. Жысы зэ Месопотамия дифонни сын-ёнхади Ягўбэди эрзыму.

Исхарди вучон

²⁷ Ягўбэ доли гәжяди дада Исхар жўди нэгэ Мамре, Кириаф-Арба дифоннили (жыхур жёдисы Хеврон). Зэ нэтар щянутуни Ибращимэ жўли, ииху Исхар. ²⁸Исхар хуёли йибый башы суй. ²⁹Та зэ жыгэ дун-яшон хуёгу, хын дади суйфушон вучонли, зули зўзў-быйбый гынчянили. Тади эрзыму Исаав дэ Ягўбэ ба та сундёли.

Исавди хубый

36 Жысы Исавди (та еси Едом) хубый. ²Исаав лян лёнгэ Ханаанди нүзы жели хунли: Ада, хеттейжын Елонди нүзы дэ Оливема, Анади нүзы (Анасы евейжын Цивеонди эрзы). ³Хан чўли Васемафь, Исмаилди нүзыли, тасы Навацофди мыймый. ⁴⁻⁵Ада ги Исаав сын-ёнлигэ Елифаз, Васемафь сын-ёнли Рагуил, Иеус, Иеглом дэ Корей. Жысы зэ Ханаан сын-ёнхади Исавди эрзыму.

⁶ Исаав ба гәжяди щифузыму, эрзыму, нүзыму, йиче жын дэ зэ Ханаан дыйхади чун, йиче тугў, йиче цэбый шушон, зули данлин гуйжянили, да тади щунди Ягўбэ гынчян вон йўянни зули. ⁷Тамуди цэбый дуёди йимяр, лёнгэр жўдо йидарни тэ зыйчяли: таму жўди нэгэ дифон

ги лёнгэр дэ тугуди чүн бу гули. ⁸Исав жүдо Сеир сан дифоннили. (Исав – тасы Едом).

⁹Жысы зэ Сеир сан дифонни жүди Исавди хубый (Исавсы идумейжынмуди дада). ¹⁰Исавди эрзыму: Елифаз – жысы Ада ги та сын-ёнхади эрзы. Рагуил – жысы Васемафь сын-ёнхади эрзы. ¹¹Елифазди эрзыму: Феман, Омар, Цефо, Гатам дэ Кеназ. ¹²(Лян Елифаз тун чуонди нүнү Тимна ги та сын-ёнлигэ Амалик). Жысы Исав щифузыди Адади сунзыму. ¹³Рагуилди эрзыму: Нахаф, Зерах, Шамма дэ Миза. Жысы Исав щифузыди Васемафьди сунзыму. ¹⁴Оливема, Анади нүзы (Анасы Цивеонди эрзы) ги Исав сын-ёнли Иеус, Иеглом дэ Корей. ¹⁵Жысы Исав эрзымуди жяцца. Исав тушузыди Елифазди хубый: Феманди жяцца, Омарди, ¹⁶Корейди жяцца, Гафам дэ Амаликди жяцца. Жысы Елифазди жяцца, Адади хубый, таму зэ Едом димяншон жүдини. ¹⁷Исав эрзыди Рагуилди хубый: Нахафди жяцца, Зерахди жяцца, Шамм дэ Мизди жяцца. Жысы Рагуилди жяцца, Исав щифузыди Басематди хубый, таму зэ Едом димяншон жүдини. ¹⁸Исав щифузыди Оливемади хубый: Иеусди жяцца, Иеглом дэ Корейди жяцца. Жысы Ана нүзыди, Исав щифузыди Оливемади жяцца. ¹⁹Жысы Исавди хубый (та есы Едом) дэ тамуди жяцца.

Сеир хоррейжынди хубый

²⁰Зэ жыгэ гуйжяни жүди Сеир хоррейжынди эрзыму: Лотан, Шовал, Цивеон, Ана, ²¹Дишон, Эцер дэ Дишан. Жысы зэ Едом гуйжяни жүди хоррейжынмуди жяцца, Сеирди хубый. ²²Лотанди эрзыму: Хори дэ Геман. Лотанди мыймыйсы Фамна. ²³Шовалди эрзыму: Алван, Манахаф, Эвал, Шефо дэ Онам. ²⁴Цивеонди эрзыму: Аиа дэ Ана (зу нэгэ Ана, фон Цивеон дадади лүлүзыди, зусы та зэ савэни ба жэ фиччан зожуэли) ²⁵Анади эрнүму: Дишон дэ Оливема, Анади нүзы, ²⁶Дишонди эрзыму: Хемдан, Эшбан, Ифран дэ Херан. ²⁷Эцерди эрзыму: Билган, Зааван дэ Акан. ²⁸Дишанди эрзыму: Уц дэ Аран. ²⁹⁻³⁰Жысы

хоррейжынмуди жяцца: Лотанди жяцца, Шовалди жяцца, Цивеонди жяцца, Анади жяцца, Дишонди жяцца, Эцер дэ Дишанди жяцца. Жысы зэ Сеир димяншон жүди хоррейжынмуди жяцца.

Едомди хуоншонму

³¹Исраилжынму хан мэю хуоншонди сыхур, жыще жын зэ Едом вили вонли: ³²щянутуни Веорди эрзы Бела вили вонли, тади жинчынсы Дингава. ³³Бела вучонлиди йиху, да Восор лэди Зерахди эрзы, Иовав вили вонли. ³⁴Иовав вучонлиди йиху, да феманжынмуди гуйжяни лэди Хушам вили вонли. ³⁵Хушам вучонлиди йиху, Беддади эрзы (Бедад зэ Моав дифонни ба Мадиан дифоншонди жынму дабэли) Гадад вили вонли, тади жинчын жёдисы Авиф. ³⁶Гадад вучонлиди йиху, да Масрека лэди Самла вили вонли. ³⁷Самла вучонлиди йиху, да хэ бонгэниди Реховооф чынпуни лэди Саул вили вонли. ³⁸Саул вучонлиди йиху, Ахборди эрзы Баал-Ханан вили вонли. ³⁹Баал-Ханан, Ахборди эрзы вучонлиди йиху, Гадар чынха хуоншонли, тади жинчын жёдисы Пау. Гадарди щифузысы Мегетавеель, Матредди нүзы, Мезагавди суннүр.

⁴⁰Жысы Исауди жяцца, таму жүди дифон дэ тамуди минзы: Фимнади жяцца, Алвади жяцца, Иетефди жяцца, ⁴¹Оливемади жяцца, Элади жяцца, Пинонди жяцца, ⁴²Кеназди жяцца, Феманди жяцца, Мивцарди жяцца, ⁴³Магдиил дэ Ирамди жяцца. Жы зусы Едомди жяцца дэ зэ нэгэ гуйжяни таму жүди дифон. Идумейжынмуди дадасы Исау.

Юсуф дэ тади дишүнму

37 Ягүбэ жүдо Ханаанли – зэ тади дада зочян жүхади нэгэ гуйжянили.

²Жысы Ягүбэ жяцяди лисы.

Юсуф шы чи суйли. Та лян дишүнму фон ёндини, ги Валла дэ Зелфади эрзыму бонли монли зэмусы ба таму ганди бу хо сычин та ги дада сундини. ³Ягүбэ шонли суй-

фуди сыхур, ба Юсуф сын-ёнхали, йинви нэгэ Ягүбэ ба та би данлин эрзыму щинэди дуэ, — ги та хан дуанлигэ хуа хансанзы. ⁴ Дишүнму канжян тамуди дада ба Юсуф би таму щинэди дуэ, зу нэму хынтуэ Юсуфли, йигэ хо хуа ги та ду мэшин фэли.

⁵ Йихуэй Юсуф зүлигэ фимын. Та ба фимын ги дишүнму фэгили — таму йүэщин жянбуудай тали.

— ⁶ Ниму тинийхар, — та фэсы, — вэ мынжян сали! ⁷ Зүщёнсы зэ тандони заму кун кунзыдини, вэди кунзы дуандуар занхали, нимуди кунзы ба та вичёли зэмусы ба ё гуха ги та бэли!

⁸ Дишүнму хуэйдади:

— Ни вонщёнди ги вэму дон хуоншоннима? Щён дон вэмууди тузынима?

Таму йүэщин жянбуудай тали — ви тади фимын дэ фэхади нэгэ хуа. ⁹ Юсуф кэ зүлигэ фимын, та йүанхуэй ба фимын ги дишүнму фэли:

— Вэ мынжянили, зүщёнсы жэту, йүэлён дэ шы йигэ щинцю ги вэ бэлиха!

¹⁰ Та ба жыгэ фимын ги дада дэ дишүнму фэлиди йиху, дада мали тали:

— Ни мынжян са фимындини? Нандый вэ, ниди мама дэ ниди дишүнму ду до ни гынчян лэ, гуйдо диха ги ни бэнима?

¹¹ Дишүнму чишонлэли, кэсү дада ба та фэхади хуа жихали.

Ба Юсуф мэдё, линдо Египетли

¹² Йихуэй Юсуфди гэгэму зудо Сихем бонгэрни фон дадади ёнчили. ¹³ Исраил ги Юсуф фэсы:

— Ниди дишүнму зэ Сихем бонгэрни фон ёндини. Вэ щён ба ни вон нэтар е дафачини.

— Вэ бянийидини, — Юсуф ги дада хуэйдади.

— ¹⁴ Ни чи, — дада фэсы, — канийхар, тамуди сычин замугэ, сынлин пиннандинима. Хуэйлэ ги вэ фэги.

Дада лян Юсуф лимянили, гуәли Хевронди чуандо, Юсуф до Сихемли.¹⁵ Зэ нэтар та пынҗянлигә жын.

— Ни зэ жытар зо садини? — та ба тандони жуанди Юсуф вынли.

— ¹⁶ Вә зо вәди дищүнмудини, — Юсуф хуэйдади. Ни ги вә фәйихар, таму зэ натар фон ёндени?

— ¹⁷ Таму да жытар зудёли, — нәгә жын ги та фәди, — вә тинҗянли, таму фәсы вон Дофан чини.

Юсуф няншон дищүнму чили, — ба таму зэ Дофан зожуәли.¹⁸ Нәшему лойғанни зу канжян Юсуфли, ганту та долә, шонлёнди дасы тани.

— ¹⁹ Жысыма, нәгә зў фимынди жын ләдини! — таму иижя ги иижя фәсы.²⁰ Заму ба та дасы, эрдө фижин литу, йиху фә, есын ба та нёсыли. Нәхур кан, замужя тади фимын чынни!

²¹ Рувим тинҗян жыгә, ба Юсуф жюхали.

— Заму ба та бә дасыли, — Рувим фәсы.²² Бә жё ще тонли! Ба та лян гәҗяди шу дасыди гунту, заму ба та эрдө нәгә кунтанди фижин литу.

(Жыншыди, та вонщёнди ба Юсуфди мин жюха, ги дада сунхуэйчини).

²³ Жён Юсуф до дищүнму гынчян, таму да тади шынзышон ба хуа хансанзы махалә,²⁴ ба та жуачү эрдө фижин литули. Фижин кундини, литу мәю фи.

²⁵ Жёныр дищүнму зуәха чыни, таму канжянли, да Галаад нэбонгә исмаилҗяди жынмуди луәтуә лянзы ләдини — тамуди луәтуә вон Египет ба ўён сунжё, бальзам йүә дә ладан ўён лашон чидини.²⁶ Яхүти фәсы:

— Заму дасы ўңди ю са хочүни? Хан ё ба дасы тади зуй цонхани.²⁷ Заму ба та ги исмаилҗяди жынму мәги, замуди шу е ганҗинхани. Та есы замуди ўңди, замуди ще.

Дищүнму дайинхали.²⁸ Мадиан дифоншонди мәмәжынму до гынчянди сыхур, дищүнму ба Юсуф да фижин литу дынчүлә, ги исмаилҗяди жынму на эрши күэйинзыди жячян мәгили, нәшему ба та да Египет линшон

зули.²⁹ Рувим хуэйлэ, до фижин гынчян йиканса – Юсуф мэюли! Пэфанди йимяр, та ба гэжяди йишон чэланли.

–³⁰ Эрвазы мэюди! – Рувим до дишүнму гынчян фэсы. Зү сани? Вэ жыхур вон нани чини?

³¹ Нэхур дишүнму ба Юсуфди хансанзы нашон, зэлигэ гунжүлү, зэ нэгэ ще литу ба хансанзы хүзөнли.³² Иху ги дада налэ фэсы:

– Жысыма, вэму ба са зожуэли! Ни кан – жысы ни эрзыди хансанзыма?

³³ Ягүбэ йикан зу хантуэли:

– Вэ эрзыди хансанзы! Ба та жё есын нёсыли! Ба вэди Юсуф чэсыли!

³⁴ Ба гэжяди йишон чэлан, ба йикуэзы цүмабу бондо куазышон, Ягүбэ ви гэжяди эрзы күли хошо жызы.³⁵ Эрзыму дэ нүзыму ду лэ чүанфэ тали, кэсы Ягүбэ мэшин шу чүанфэ.

– Бу! – та фэсы. Вэ кү вэди эрзыни! Лян күшыр вэ зу вэди эрзы гынчянни, вон нэгэ дун-я чини!

Та хан ви Юсуф күли.

³⁶ Мадиан дифоншонди жынму нэгэ сыхур ба Юсуф линдо Египет ги Потифар, хуоншонди йигэ гуанжын, щябинди тузы, мэгили.

Яхүти дэ Фамарь

38 Зу нэгэ сыхур Яхүти ба дишүнму лёха, лян йигэ одолламижын, минзы жёдисы Хира, жүдо йибин-чирли.² Зэ нэтар та ба йигэ хананейжынди Шуади нүзы каншонли. Яхүти лян та жели хун, йидарни фихали,³ та хуэшонли, сын-ёнлигэ эрзы – ги та нанлигэ Ир минзы.⁴ Та кэ хуэшонли, сын-ёнли ди эргэ эрзы, ги та нанлигэ Онан минзы.⁵ Иху цун сын-ёнлигэ, ба та жёчын Шелали (жыгэ сыйчин зэ Кезив йүхади).⁶ Ги гэжяди тушузы Ир Яхүти чүлигэ щифур, тади минзы жёдисы Фамарь.⁷ Кэсы Ирди ганбан дыйзуй Жүли, йинви нэгэ Жү ба тади мин ёдэли.

⁸ Яхүти ги Онан фэсы:

— Ни лян ни гэгэди гуафу жүчи. Ни ба ни гэгэ ти-хуаншон, ги та ба хубый люха. ⁹ Кэсү Онан жыдодини, Фамаръ сын-ёнхади ваму бу суан тади вава, йинви нэгэ мый иибян, лян та фи жёди сыхур, Онан ба зыр садо дишондини, бу жё ти гэгэ хуэ вава. ¹⁰ Тади жыгэ ганбан е дайзуйли Жүли, йинви нэгэ Жү ба тади мин е ёли.

¹¹ Нэхур Яхүти ги Фамаръ фэсы:

— Вэди эрзы Шела мэ жондади йимяр, ни чи, зүшён гуафу ийён, зэ ниди нён-лозыди жяни жүчи.

Та фэ жыгэ хуади сыхур сылёнли: «Зэ бэ жё щёди, лян дади ийён, вучондё».

Фамаръ зу хуэйдо нён-лозыди жянили. ¹² Гуэли хошоди сыхур, Шуади нүзы, Яхүтиди щифузы вучонли. Зун щёди жызы ванлиди ииху, Яхүти лян гэжяди лянуу одолламижын Хира зули Фамна жё ёнмочили. ¹³ Фамаръ ба тади гунгун зули Фамна жё ёнмочиди жыдолиди ииху, ¹⁴ та ба гуафуди иишон хуандё, ба лян на гэту шанчү, зуэдо вон Фамна зу лўди Енаим чынпууди гэмүн чянутли. (Та жыдоли, Шела жондали еба, кэсү ба та ги Шела бу чүдини). ¹⁵ Канжян Фамаръ, Яхүти ба та мэ жындый, дончын хүлонди нүжынли, йинцысы тади лян на гэту шанчүдини. ¹⁶ До нэгэ нүжын гынчян, та зуэдо лў бонгэрни фэсы:

— Вэ лян ни фини.

Кэсү та зун мэ жыдо нэсү тади щифур!

Нүжын вынли:

— Ни ги вэ ги сани, дансы ни лян вэ фи?

— ¹⁷ Вэ ги ни дафалэ йигэ жүлүни, — та хуэйдади.

Кэсү нүжын фэсы:

— Бэ дафали, ба динчян люха.

— ¹⁸ Ни ё замужяди динчянни? — Яхүти вынли. Та хуэйдади:

— Ё ниди ю чуэзыди гэжызы, ёшонди дэзы дэ шуниди жүгүнзыни.

Яхүти ба ёхади дунщи ду гиги, лян та фили жёли. Фамаръ да ташон хуэшонли,¹⁹ йиху челэ, зудёли, да ляншон ба гэту мадё, кэ ба гуафуди йишон чуаншонли.²⁰ Яхүти щён ба гэжяди гэжызы, дэзы дэ жүгунзы йүнхуэй нашон, зу ба гэжяди ляншу одолламижын лян жулү ги нэгэ нүжын дафачили, кэсы нэгэ золэ-зочи, мэ зожуэ та.²¹ Нэхур та ба бындиди жынму вынли:

— Зэ Енаим лў бонни зуёди хўлонди нүжын зэ нанини?

Кэсы таму ги та хуэйдади:

— Нэтар мэю хўлонди нүжын.

²² Та до Яхүти гынчян фэсы:

— Вэ мэ зожуэ та. Бындиди жынму фэдини, нэтар мэю хўлонди нүжын.

²³ Яхүти хуэйдади:

— Нэще дунщи жё зэ та гынчян шынхачи. Заму бэ сондый гэжяли. Вэ ги та ба жулү дафачили, кэсы ни ба та мэ зожуэ!

²⁴ Сан йүэ йиху ги Яхүти фэли:

— Фамаръ, ниди щифур хўлонди ба лян дахали, жыхур та хуэ вавадини.

— Ниму ба та зэ хуэдуйшон шодё, — Яхүти гили фынфули.

²⁵ Ба Фамаръ вон шу зуйди вэршон нашон чиди сыхур, та читоди жё ги гунгун фэгини:

— Сыйсы жыгэ дунщиди жүжын, зу да нэгэ жыншон вэ хуэшонли. Ни кан, ба жыгэ гэжызы, ёшонди дэзы дэ жүгунзы жындыйлиму?

²⁶ Яхүти жындыйли.

— Та фэ дуйдини, вэ мэ дуйди, — Яхүти фэсы. Вэ ба та ги вэди эрзы Шела мэ чүгиди йимяр, зу жымужя йүли.

Яхүти лян та зэ мэ фи жё.²⁷ Фамаръ зуэ йүэди сыхур долэли, та жыдоли, та хуэдисы фонфор.²⁸ Та ёнди сыхур, вавади шушур чүлэли, ло-нёнпэ ги та готу бонлигэ хун щян, фэсы: «Тасы туни ёнхади».²⁹ Кэсы йүэвазы ба шушур йүн дынжинчили, тади шүнди туни чүлэли. «Ни замужя ба лў дакэли?» — ло-нёнпэ вынли; ги йүэвазы нанлигэ

Фарес* минзы. ³⁰ Тади хуту ёнхади ді эргәди вава шушон бонди хун щяншяр. Ба та жёчын Зарали**.

Юсуф дә Потифарди щифузы

39 Ба Юсуф линдо Египет ләли. Зә нэтар йигә египетжын, минзы жёдисы Потифар, – хуоншонди гуанжын, щяебинди тузы, – ба Юсуф да исмаилҗяди жынму гынчян мәшонли. ² Жү лян Юсуф зә йидарни, йинви нәгә та ю хо йүнчини. Юсуф зә тади египет жүйынди жяни жүхали. ³ Тади жүйын ба Жү лян Юсуф зә йидарниди канжяны, йинцысы зә йиче Юсуф ганди сычиншон, Жү ги та ги бонцудини. ⁴ Египетжын Потифар ба Юсуф каншонлы, та чынха нәгә жынди хуәжили, йиху жүйын жё Юсуф гуан тади жя дә йиче дунщили. ⁵ Зу да нәгә сыхур, чечү Юсуф Жү ги египетжын гили бәрәкәтили; тади жя дә тандо юли бәрәкәтили. ⁶ Ба гәҗяди йиче дунщи жүйын ги Юсуф жёдәгили, жё та гуанни; да жыхур дашон жүйынди цоцинсы чы дә хә.

Юсуф жонди тә хокан. ⁷ Жүйынди щифузы ба та каншонлы, фәсы:

– Ни лян вә фиха.

⁸ Кәсіс Юсуф мә дайин, ги та хуәйдади:

– Жүйын ба та гуанди йиче дунщи ги вә жёгили, та жыхур зә жяни мә гуан сыйсади. ⁹ Зә жыгә жяни мәю йигә би вә видади жын. Жытар ги вә мәю сыйса жинчүди, – чүгуәни: нисы тади щифузы. Замужя вә нын ган жымужяди ха сычин, жочү Хўда ган гўнахар?!

¹⁰ Мый иитян жүйынди щифузы чұанфәли Юсуфли, кәсіс Юсуф мә дайин лян та фи жё. ¹¹ Йихуэй ви зү гәҗяди хуә, Юсуф жиндо жүйынди фонзынили. Нәхур фонзыни сыйду мәюди, ¹² нәгә нүжын ба та да йишеншон жуачү кә фәли:

* 38:29 «Фарес» – жыгә минзы щён «ба лў дакэли».

** 38:30 «Зара» – жыгә минзы нын ю жымужяди йисыни «Хунхурди, зущён ганзоди шочи йиён».

— Ни лян вэ фиха.

Ба гэжяди йишон шындо тади шуни, Юсуф да фонзыни почүчили.¹³ Нүжын канжяныли, Юсуф почүчили, кэсүй ийшон шындо тади шунили,¹⁴ та ба хуэжиму хандилэ фэсы:

— Ниму кан: ба жыгэ яхүтижын линдо жытар жё та чуашё замунима! Та лэ вонщёнди лян вэ фижёни! Вэ дашын хантуэли.¹⁵ Та ба вэ ханди зылулуди шын тинжян — ба йишон ду шынхали, да фонзыни подёли!

¹⁶ Нүжын ба Юсуфди йишон шындо та гынчяныли, дынди жисү тади нанжын хуэйлэни.¹⁷ Ихух та ги нанжын фэли:

— Ни линлэди нүү, нэгэ яхүтижын, зэ вэ гынчян лэли, щён чуашё вэни!¹⁸ Вэ зылулуди хантуэли. Та ба гэжяди йишон ду шынха, поли!

¹⁹ Тинжян щифузыди хуа: «Жысыма, ниди нүү жёнмыр лян вэ зүү сани», — Юсуф жүжынди чи шонлэли.²⁰ Та гиди фынфу жё ба Юсуф жуачүү, ядо хуоншон я жынмуди банфонзы литууни.

Зу жымужя Юсуф до банфонзынили.²¹ Кэсүй Жүү лян та зэйидарнини, ги та гилигэ хойи: банфонзыниди тузыди щин до Юсуфшон ванли.²² Ба банфонзыни зуэди йиче жын та гиги жё Юсуф жоканни. Банфонзыни йү са сычин, Юсуф ду ги хуэйдадини.²³ Зу жымужя банфонзыниди тузы сыса ду бу гуанли, — йинцүсүй Жүү лян Юсуф зэйидарнини, ги тади йиче сычиншон ги бонцудини.

Юсуф ги банфонзы зуэди лёнгэ жын пэшёли фимынли

40 Жыгэ сычин гуэлиди ихуху, хуоншонди гуан путожюди тузы дэхуоншонди дуан мэмэди тузы зэегипет хуоншонди мянчян ба цүэ сычин ганхали.² Хуоншон ги тади гуанжынму — гуан путожюди тузы дэхуоншон я жынмуди банфонзынини, зу зэ Юсуф зуэди нэгэ банфонзы литу. Банфонзыди тузы жё Юсуф фусы нэ лёнгэ гуанжынни. Гуэли бу дади гунфу,⁵ ыйбаян хили лёнгэ зуэ банфонзыди жын — гуан путожюди тузы дэхуоншон

мәмәди тузы зўлигә фимынли. Мый йигә мынжянили гәҗяди, ю йисыди фимынли. ⁶Ди эр тянди ганзо йизор Юсуф доли таму гынчян канлэли, кәсы таму лёнгәрди шинни бу нанвын.

— ⁷⁻⁸Ниму цу садини? — Юсуф вынли.

Хуоншонди гуанжынму ги лян таму йидарни, зэ тади жүжын фонзыни яхади Юсуф, хуэйдади:

— Вәму зўлигә фимын, кәсы мәю пәщё тади жын.

Юсуф фәсы:

— Пәщё — жысы да Хўдашонди. Ниму ги вә ба фимын фәйихар.

⁹Гуан путожюди тузы фәсы:

— Вә мынжянили, зущёнсы вәди мяңчян — путо ёнзы.

¹⁰Та готов сангә жызы. Таму жонтуәли, хуар чүләли, путо жешонли, фули. ¹¹Вәди шуни нади хуоншон хә путожюди гуангуар. Вә ба путо жюшон, нячын путофи, додо гуангуар литу ги хуоншон дуандичили.

— ¹²Жыма ниidi фимынди пәщё, — Юсуф ги та фәсы. Сангә жызы — жысы сан тян. ¹³Сан тян гуәлиди йиху, хуоншон кә ба ни тәчелэнни: ба ни йұан гәдо зочян виғыншонни, ни кә, зущён нәхур йиён, ги та дуан путожю гуангуарни. ¹⁴Кәсы ни ган йигә хо сырчин: дансы йұнчи суй ни, ни бә вондёли; лян хуоншон фә хуади нәгә сырхур жичелә вә, ба вә да жытар фончүчи! ¹⁵Йинцысы ба вә да яхўтижынмуди дифонни тушон ләли! Зэ жытар вә е мә ган сыса ха, кәсы ба вә ядо банфонзынили.

¹⁶Дуан мәмәди тузы канжян пәщёсы ходи, ги Юсуф фәсы:

— Вә мынжянили, зущёнсы вәди тушон сангә куонзы; ¹⁷готуди куонзы литу — ги хуоншон шохади заён мәмә; кәсы чёр да жыгә куонкуонзы литу доди чыдини.

— ¹⁸Жыма ниidi фимынди пәщё, — Юсуф ги та фәсы. Сангә куонзы — жысы сан тян. ¹⁹Гуәли сан тянди йиху, хуоншон ба ни е тәчелэнни: ба ни дёдо фушон, чёр фидилә до ниidi шынзыни.

²⁰ Сан тянди йихусы хуоншонди сынжы; та ги гәҗяди гуанжынму гүәлигә янщи. Ба нэ лёнгә жын та зу нэйитян зэ жынмуди нянянчян тәчеләли: ба гуан путожюди тузы дэ дуан мәмәди тузы. ²¹ Ба гуан путожюди тузы йүан гәдо зочян вифыншонли, жё та кә ги хуоншон дуан хә путожюди гуангварни. ²² Ба дуан мәмәди тузы – дёхали: йиман, замужя Юсуф пәщёли, зу нэмужя чынли. ²³ Кәсү гуан путожюди тузы ба Юсуф дэ тади чито вондёли.

Юсуф ги Египетди хуоншон пәщёли фимынли

41 Эр нян гүәлиди йиху, хуоншон зўлигә фимын: зущёнсы та зэ Нил хә бонгәрни зандини. ² Да Нил литу чүләли чигә ню. Хоканди, жуонди, таму зэ хәянзышонди визы литу фондини. ³ Таму хуту да Нил литу чүләли чигә данлин ню, бинтэзыди, сучячяди, лян таму зандо йидарнили. ⁴ Жысыма, нәще бинтэзы дэ сучячяди ню ба хокан дэ жуон ню ду чышонли! Хуоншон жинцинләли. ⁵ Та фижуәлиди йиху, кә мынжяялгә данлин фимын: чигә мыйсуйзы да йигә гангаршон жончүләли, хоканди, боборди. ⁶ Таму хуту жончүләли чигә кунди, жәфын да-хади мыйсуйзы. ⁷ Жызыма, нәще кун мыйсуйзы ба чигә боборди, литу ю мыйзыди мыйсуйзы чышонли! Хуоншон жинцинләли. Жы зусы тади фимын. ⁸ Ди эр тянди ганзо йизор хуоншон жинди, ба йиче египетди суан гуади жын дэ ю эргилиди жын хандилэ, ги таму ба фимын фәгили, кәсү сыйый ба та мәдый пәщёкэ. ⁹ Зу нэгә сыхур гуан путожюди тузы ги хуоншон фәли:

– Вә ба гәҗяди туниди гүнахар сылёнчеләли! ¹⁰ Йихуэй хуоншон ги гәҗяди нүму чишонләли, ба вә дэ дуан мәмәди тузы ядо щябин тузыди банфонзы литули. ¹¹ Йибян хили вәму лёнгәр мынжяялгә фимын, ю йисыди фимын. ¹² Вәму гынчян ю йигә хүәжини, яхүтижын, щяебин тузыди нү. Вәму ги та ба зүхади фимын фәгили, та ги вәму ба фимын пәщёкэли – ги мый йигә фәли, тади фимынди йисысы са. ¹³ Та замужя фәли, зу нэмужя чын-

ли: ба вә йұанхуэй дафадо зочян виғыншонли, ба нәгә, данлинди, дәхали.

¹⁴Хуоншон дафади жын жә хан Юсуф чили. Ба та ганжин да банфонзыни начүлә, ба хұзы гуажин, йишен хуандё, та зу зандо хуоншон мянчянили.

Хуоншон фәсы:

— ¹⁵ Вә зўлигә фимын, кәсі сысый ду бу нын ги вә ба та пәщёкә. Вә тинҗянили, ни, дансы ба фимын тинҗян, нын пәщёкә та.

— ¹⁶ Жыгә сыйчин мә зә вәшон, — Юсуф хуэйдади. Хұда ви хуоншонди пиннан ги пәщёни.

¹⁷Хуоншон ги Юсуф фәсы:

— Вә мынжянили, зушёнсы вә зә Нил хәянзышон зандини, ¹⁸да Нил хә литу чүләли чигә ню. Жуонди, хоканди, таму зә хә янзышонди визы литу фондини. ¹⁹Таму хуту да Нил литу чүләли чигә данлин ню, бинтәзыди, сучячяди: жу лян гүду, — зә Египет вә мә жянгуә жыму суди ню.

²⁰Нәще, бинтәзы дә сучячяди ню ба чигә жуон ню чышонли! ²¹Жуон ню шындо тамуди дўзынили, кәсі ба тамуди бо дўзы канбулә: ню, зущён зочян ийён, хан зусы нәмугә сучячяди. Вә зу жинщинләли. ²²Ииху вә зўлигә данлин фимын: чигә мыйсүйзы да йигә гангаршон жончүләли, хоканди, литуди мыйзы боборди. ²³Таму хуту жончүләли чигә щиширди, кунди, жәфын даҳади мыйсүйзы, ²⁴— зу нәще щишир мыйсүйзы ба чигә хокан мыйсүйзы мәшын чышонли! Вә ба гәжяди фимын ги суан гуади жынму фәли, кәсі таму ги вә мә гишон сысади хуэйда.

²⁵Юсуф ги хуоншон хуэйдади:

— Жы лёнгә фимын тунийидини. Хұда ги ни фәли, Та щён ган сани. ²⁶Чигә хо ню — жысы чи нян, чигә хо мыйсүйзы — жы есы чи нян. Йинви нәгә, жы лёнгә фимын тунийидини. ²⁷Таму хуту чүләди нәще сучячяди дә буходи ню — жысы зәләди чи нян. Зәмусы чигә лян жәфын даҳади кун мыйсүйзы, жы е зусы та — чи нянди вәнян. ²⁸Зу жымужя вә ги хуоншон фәдини: Хұда ги ни фәдини, Та

щён ган сани. ²⁹Чи нянди фужу нян вон Египет димяншон долэдии, ³⁰кэсү таму хуту, чи нянди вэнян долэни, жинжонди йимяр, зочянди фугуйди йинзы ду бу шын. Вэнян ба гуйжя зүй кунни, ³¹да туниди фугуйшон йинзы ду бу шын – зу жыму жинжон дади нэгэ вэнян. ³²Жыгэ фимын лён бян мынжянилиди йинийирсы Хүда ба жыгэ сүчин кэжя динхали, Хүда щүнжин жё та чынни. ³³Йинви жыгэ хуоншон ё жянчүлэгэ ю эргилиди, цунминжынни, зу жё та гуан Египет гуйжяни. ³⁴Жё хуоншон зэ Египет гуйжяни хан ба цагуанжынму жянчүлэ, жё таму жыхур лэди нэгэ фугуйди чи няншон да минжын гынчян ба ву фынзыди жуонжя шушон, ³⁵жё вон чынпуди хуоншонди цонфон литу шу лёнши. ³⁶Нэхур зэ Египет гуйжяни ги нэ чи нянди вэнян занхади лёнши зу юни, – гуйжя ба вэнян нын шугуэ!

Юсуф гуан Египет гуйжядини

³⁷Юсуфди хуа до хуошон дэ тади гуанжынмуди щиннили.

– ³⁸Ба данлин жымужяди жын зобушон, – хуоншон ги гуанжынму фэсү, – йинцысы Хүдади Шын Лин лян та зэй иидарникин!

³⁹Йиху та ги Юсуф фэди:

– Йинви Хүда ги ни ба жы йиче сүчин кэкэли, мэю би ни эргили дади цунминжын. ⁴⁰Да жыгэ сүхур дашон ни гуан вэди гуйжяни, вэди минжын тин ниди хуани. Гуонсы на хуоншонди вифын вэ би ни го. ⁴¹Вэ ба ни зүчын йиче Египет гуйжяди гуанжынли!

⁴²Та ба гэжяди ю чуэзыди гэжызы мадё ги Юсуф дэгили. Та ги Юсуф чуанли йишиэн бэ мабуди гуйжун йишон, ги тади бэзьшон гуалигэ жин лянлянзы. ⁴³Та ги Юсуф гилигэ зэ гуйжяни ди эргэ жын зуэди машэ. Юсуф зуди сүхур, тади хуэжи йи лүй хандини: «Тын лүй, тын лүй!». Зу жымужя хуоншон ба Юсуф зүчын йиче Египет гуйжяди гуанжынли.

⁴⁴Египетди хуоншон ги Юсуф фэсү:

— Вэ на вэди хуоншонди чүаншы ги фынфудини: да жыгэ сыхур дашон зэ Египетди димяншон сый ду бу нын зу йи бу, шу е бу нын дунтан, дансы бу вын ни!

⁴⁵Хуоншон ги Юсуф нанлигэ щин минзы, Цафнаф-Панеах, ги та ба Илиополь чынпуди ахунди Потиферади нүзы Асенефа чүгили. Зу жымужя хуоншон ба Юсуф дафачи жё гуан Египетни. ⁴⁶Юсуф саншы сүйди сыхур зандо Египетди хуоншонди мянчянли. Та да хуоншон гынчян зудё, ба йиче Египет гүйжя зужуанли. ⁴⁷Чигэ фужү нян литуди ди гили хошо шучын. ⁴⁸Ба жы няншян зэ Египет шухади йиче лёншы Юсуф ги чынпуни фынгили: ги мый йигэ чынпу — да бонгэр тандони шухади жуонжя. ⁴⁹Та шухади лёншы, зущён хэянзышонди сазы йиён, дуэ, фучи ду фубугуэлэли.

⁵⁰Вэнян хан мэ доди нэгэ сыхур, Асенефа, Илиополь чынпуди ахунди Потиферади нүзы ги Юсуф сын-ёнли лёнгэ эрзы. ⁵¹Ги тушузы Юсуф нанлигэ Манассия* минзы, йинцысы та фэди: «Хўда жё вэ ба вэди йиче бэля дэ нён-лозыди жя вондёли». ⁵²Ба ди эргэ нанчын Ефремли**, йинцысы та фэди: «Хўда зэ зуөнанхади дифоншон ги вэ гили вамули». ⁵³Линийр шучынди нэ чи нян доли йиршонли. ⁵⁴Зущён Юсуф зозор фэхади нэ чигэ вэнян долэли. Нэгэ вэ доли йиче гүйжяли, кэсү Египет гүйжяни мангеччур ду ю занхади лёншыни. ⁵⁵Кэсү йиче египетжын е нэли вэ дүзыли, таму вын хуоншон ётуэ мэмэли, хуоншон фэсы:

— Ниму зэ Юсуф гынчян чи, та фэса, ниму зу зў са.

⁵⁶Чүан дун-яшон дусы вэнян. Юсуф ба цонфон кэкэ ги египетжынму мэтүэ лёншыли. (Зэ Египет гүйжяни вэнянди жинжон йүэщин дали.) ⁵⁷Да линжяди гүйни жынму ду е зэ Египет, Юсуф гынчян лэ мэ лёншыдини, йинцысы йиче жын зэ димяншон шу вэдини.

* 41:51 «Манассия» — жыгэ минзы щён «Жё вондёни».

** 41:52 «Ефрем» — жыгэ минзы щён «Гили вамули».

Юсуфди дишүнму зэ Египет мэ жызылэли

42

¹⁻² Ягүбэ тинжян Египет ю лёншыни, зу ги эрзы-
му фәди:

— Ниму иижя ба йижя вон садини? Вә тинжянли, Еги-
пет ю лёншыни. Ниму зэ нэтар чи, мәщезы лёншы, жё
ба заму бә вәсыли.

³ Юсуфди шыгә дишүн зули Египет мэ лёншычили.

⁴ Гуон ба Вениамин, Юсуфди чин щүнди, Ягүбэ да гын-
чян мә фонкә: зэ хәпа лян та йү бэля. ⁵ Ягүбэди эрзыму,
лян данлин жынму йиён, доли Египет мэ лёншылэли,
йинцысы йиче Ханаан дифон е шу вәдини. ⁶ Таму доләди
нәгә гүйҗяди гуанжынсы Юсуф, — та гуан мэ лёншыди
сычиндини. Дишүнму доли та гынчян, чончонди ги та
бәлиха. ⁷ Та ба ләлиди жынму вонлиха, зу жындыйли,
кәсү жуончын понжын, нинниди вынли:

— Ниму да нани ләли?

— Вәму да Ханаан дифон мэ лёншылэли, — таму хуэйдади.

⁸ (Юсуф ба гәҗяди дишүнму жындыйли, кәсү таму ба
та мә жындый!)

⁹ Юсуф ба зочян гәҗя зўхади фимын сылёнчелә фәсы:

— Нимусы цагуанжынму. Ниму лә щён цайихар, вәму
гүйҗяниди мә хүчүди вәр зэ нанини.

— ¹⁰ Мәю, вәмуди жонгуйди! — таму хуэйдади. Вәму, ни-
ди нү, мә лёншылэли. ¹¹ Вәму дусы дишүнму, йигә дадади
эрзыму, вәмусы шыщинжынму! Вәму, ниди нү, йүнзүн
мә донгуә цагуанжынму!

— ¹² Бу, — Юсуф фәсы, — ниму цаләли, вәму гүйҗяди
мәю хүчүди вәр зэ нанини.

— ¹³ Вәмусы, ниди нүму, шы эргә дишүн, — таму хуэй-
дади. Вәмусы йигә дадади эрзыму, да Ханаан дифоншон
ләди. Дин щёди щүнди лян дада шынхали. Йигә дишүн
кәҗя мәюли.

— ¹⁴ Жысыма, — Юсуф фәди, — вә фәли: нимусы цагуан-
жынму. ¹⁵ Кәсү вәму щён зыян ниму. Вә на хуоншонди

мин дў жуни: дансы нимуди дин щёди щұнди жытар бу лә, ба ниму да жытар бу фонкә. ¹⁶ Ниму дафа йигә жын жё лин нимуди щұндичи, данлин жын шындо банфонзынини – нәхур заму канни, нимуди хуасы шыдима бусы шыди. Дансы бусыдили – ниму зусы цагуанжынму! Вә на хуоншонди мин дў жуни!

¹⁷ Зу жымужя Юсуф ба таму на сан тян ядо банфонзынили. ¹⁸ Ди сан тянди нәйитян та ги таму фәли:

– Вә замужя фә, ниму зу нәмужя зў, йинцы вәсү пащён Хүдади жын. ¹⁹ Ниму дансы шыщинжынмули, жё ниму литуди булұн сый шындо банфонзыни, жё шынхади жынму ба лёншы ги нә вәди жынму нахуэйчи, ²⁰ йиху лян дин щёди щұнди до вә гынчян лә. Дансы нимуди хуа йичесы шыди, нәхур ба нимуди мин жюхани.

Таму зу жымужя ганли.

– ²¹ Жысы заму ви щұнди шу зуйдини! – таму йижя ги йижя фәсү. Вәму канжян тади пәфанди, кәсү замужя та ба заму читоли еба, зун мә щитын та. Жыхур пәфандоли замушонли!

²² Рувим фәсү:

– Вә ги ниму зочян мә фәгуәма: «Ги жыгә эрвазы бә ган хали»? Кәсү ниму мә тин. Жыхур заму ви тади ще хуан жондини.

²³ Ба Юсуф дун тамуди хуади, дищүнму бу жыдо, – йинцысы Юсуф чечү фаниижын ги таму фәли хуали. ²⁴ Юсуф зугуәчи, күтуәли. Йиху кә лә, лян таму кә фәли хуали, йиху ба Щимә жянчүлә, гиди фынфу, жё дищүнмуди мянчян ба та бончүни.

Юсуфди дищүнму хуэйдо Ханаан дифонли

²⁵ Йиху Юсуф гиди фынфу, жё ба тамуди кудә на лёншы жуонманни, ба мый йигә жынди йинзы йұанхуэй гәдо тади кудәнини зэмусы жё гищезы шон лўди чыдини. Зу жымужя ганли. ²⁶ Дищүнму ба лёншы туәдо лулұзышон, да нәтар зудёли. ²⁷ Хили, щехуанди сыхур, таму литуди

йигэ ба кудэ гэкэ щён ви лүлүзыни, кэсү хоту ба гэжяди йинзы канжянили.

— ²⁸Вэди йинзы йүн до вэ гынчянли! — та ги дишүнму фэсы. Жысыма, зэ хотуни!

Тамуди щин кэтынли йиха. Далигэ лынжан, таму йижя вынтуэй йижяли:

— Хүда ги заму зүли сали?

²⁹Доли Ханаан дифон, дада гынчян, эрзыму ги та ба лян таму йиче йүхади фэли:

— ³⁰Гуан нэгэ гуйжяди жын лян вэму ниннинди фэли, ба вэму дончын цагуан таму гуйжяди жынмули. ³¹Вэму фэли, вэмусы шыщинжынму, бусы цагуанжынму. ³²Вэму йимансы шы эргэ дишүн, дусы йигэ дадади эрзыму, йигэ дишүн кэжя мэюли, дин щёди жыхур зэ Ханаан лян дада йидарники. ³³Кэсү гуан нэгэ гуйжяди жын ги вэму хуэйдади: «Вэ зыянни, ниму фэди шыхуама бусы шыхуа: ба ниму литуди йигэ вэ жё шынхани, данлин ба лёнши ги жяниди нэ вэди жынму нахуэйчи, ³⁴лян дин щёди щүнди йүн хуэйдо вэ жытар. Нэхур вэ цэ щинфуни, ниму бусы цагуанжынму, нимусы шыщинжын — вэзу ба нимуди гэгэ е лёкэни зэмусы жё ниму зэ вэмуди гуйжяни сунсун дундун южуанни».

³⁵Таму да кудэ литу чутуэ дуншили, мый йигэ дишүнму да кудэ литу ба гэжяди жябозы лян йинзы зожуэли. Ба жыгэ канжян, дишүнму дэ дада хэли пали.

— ³⁶Ниму ба вэди эрзыму йижя лян йижя дёдёдини, — Ягүбэ ги таму фэсы. — Юсуф мэюли. Щимэ мэюли. Жыхур щён ба Вениамин линшон зу. Йиче бэля до вэшонли!

³⁷Рувим ги дада хуэйдади:

— Ни ба вэди лёнгэ эрзы дасы, дансы вэ ба Вениамин йүнхуэй бу линхуэйлэ. Ни ба та жёфуги вэ, — вэ яндин жё та хуэйлэнти.

— ³⁸Бу, — Ягүбэ фэсы, — вэди эрзы лян ниму бу чи. Тади гэгэ вучонли, Вениамин йигэр шындо вэ гынчянли.

Дансы зэ лүшон лян та йүгэ бэляна? Ви нимуди цуё, вё, суйфу дади лохан, пэфанди йимяр, вон нэгэ дун-я чини!

Юсуфди дишүнму лян Вениамин хуэйдо Египетли

43 Кэсү вэнянд жинжон йүэщин дали. ² Да Египет налэди лёнши ванлиди йиху, дада ги таму фэсы:

— Ниму чи зэ мэшэр лёнши!

³ Яхүти хуэйдади:

— Нэгэ жын ги вэму гиди ниннинди фынфу, дансы вэму лян дин щёди щүнди йидарни бу лэ, бу жун до тади мянчян. ⁴ Ни дансы ба та лян вэму лёкэ, вэму ги ни мэ лёншичини. ⁵ Дансы бу лёкэли, вэму е бу нын чи, йинцисы нэгэ жын фэли, дансы мэю щё щүндили, вэму бу жун до тади мянчян.

— ⁶ Ниму виса жымужя нанви вэни? — Исаил фэсы. Виса фэли, ниму хан ю йигэ щүндини?

⁷ Таму хуэйдади:

— Нэгэ жын ба йиман ду вынли: ба вэмуди жя, ба чинчин, дада гончёндинима, хан ю дишүнму. Та вынли, вэму хуэйдади. Вэму да нани жыдлони, та гиди фынфу, жё ба дин щёди щүнди линдо та гынчянни?

⁸ Яхүти зу ги гэжяди дада Исаил фэли:

— Ни ба та лян вэ лёкэ, вэму зу чини. Нэхур йиман ду хүэхани — вэму, ни дэ замуди эрну да нэ вэ дүйшон ба мин жюхани. ⁹ Вэсы тади божын, та яндин хуэйлэни. Да вэ гынчян ни вын: дансы вэ ба та йүанхуэй ги ни бу линдилэ, нэхур до ванди сыхур вэ до нишон ю зуйни. ¹⁰ Дансы вэму бу мэян, вэму кэжя лён бян лэ-чили!

— ¹¹ Нэхур, — Исаил фэсы, — жымужя зүй: ба гэжяди кудэ на йиче, заму гуйжяни фужуди, зущёны бальзам йүэ, фынми, щён сунжё, ладан щён, хэту, бадан ду жуонман, ги нэгэ жын, зущён лишин йиён, сунги. ¹² Ба йинзы на лён лэзы дуэ — ба ги ниму гэдо кудэ литуди нэгэ йинзы хуанги; нэтар, данпа, таму цуэли. ¹³ Ба Вениамин линшон, ниму йүан вон нэгэ жын гынчян чи. ¹⁴ Жё Вида Хўда ба

нэгэ жынди щин до нимушон зүй ван, жё та ба нимуди гэгэ дэ Вениамин фонкэ! Кэсү до вэшон – дансы вэ ё дюдээр эрнү, зу нэмужяйүни.

¹⁵ Дишүнму ба лищин нашон, ба лён лэзыди йинзы е нашон, доли Египет, зандо Юсуфди мянчянли – жы йибян лян Вениамин йидарни. ¹⁶ Юсуф канжян Вениамин лян таму зэ йидарнини, ги тади гуан жяхүди жын фэсы:

– Ба жыше жын ни линдо вэди жяни. Йүн намущезы сынлин, зу ба нэмущезы зэдэе, ба чыди зүй бяний – жиргэди шонву таму лян вэ чы фанни.

¹⁷ Гуан жяхүди жын жочү Юсуфди хуа ганли, ба дишүнму линдо тади жянили. ¹⁸ Дишүнму жин Юсуф жяниди йимяр, хэли пали, йижя ги йижя фэтуэли:

– Ба заму вон нэтар ви туниди кудэ литуди йинзы линшон чидини! Таму, хаба, мынмынди пушон лэ, ба заму нячүү, нингүди зүчүн нүү, ба замуди лулүзы ду чёншонни!

¹⁹ Йинви нэгэ до жяниди мынканшон таму ги гуан жяхүди жын фэли:

– ²⁰ Чин ни, вэмууди жүжүн, жё вэму фэ лён жү хуа! Вэму кэжя зэ жытар лэли йибян мэли лёншыли. ²¹ Иху хуэйли жяли, кэсү хили, щехуанди сыхур, вэму ба кудэ гэкэ канжянли: мый йигэ жынди кудэ готу ю тади йинзыни, та намущер чүгили, зу нэмущер гэдини. Вэму ба жыгэ йинзы йуанхуэй налэли. ²² Вэму хан налэщезы мэ лёншыди йинзы. Вэму е бу жыдо, сый нэхур ба йинзы гэдо вэмууди кудэнили.

– ²³ Ниму фонцин, – гуан жахүди жын ги таму фэсы, – бэхэпали. Данпа, нимуди Хүда, зусы ниму дадамуди Хүда, чёчёр ги ниму ба жыгэ фугуй гэдо кудэнили. Ба нимуди йинзы вэ нэхур манли жешухали!

Ба Щимэ ги таму линчүлэ, ²⁴ нэгэ жын чинди жё йиман ду жин Юсуфди жянили. Иху та ба щи жүэди фи налэли, ги лулүзы ба цолё е гигили. ²⁵ Шонву жейин Юсуфди йимяр, дишүнму ба лищин бэкэли: ги таму кэжя фэгили, нэтар таму йидарни чы фанни. ²⁶ Юсуф доли жяниди

сыхур, таму ги та чончонди бэлиха, ба лишин дуангили.

²⁷ Юсуф ба таму вынхулиди йиху, кэ вынли:

— Ниму ги вэ тифэхади ниму ло дадади сычин замугэ?
Та гончёндинима?

— ²⁸ Вэмуди дада, ниди нў, хуэдини дэ гончёндини, —
дишүнму хуэйдади, йиху чончон ги Юсуф бэлиха.

²⁹ Юсуф ба гэжяди чин щүнди Вениамин канлиха.

— Жысы, — та фэсы, — нимуди, ги вэ фэхади дин щёди
щүндима?

Та кэ фэсы:

— Жё Хўдади щин до нишон ван, вэди ва!

³⁰ Юсуфди щин до щүндишон зу нэму чинжэли, та дуан
ийдяр мэ қўха. Та монмонди зули данлин фонзыни, зэ
нэтар кўли. ³¹ Йиху ба лян щидё, кэ доли кижынму гын-
чянли, ба гэжя жуадо шуни, гиди фынфу жё ба чыди
налэни. ³² Ги Юсуф данлин дуан чыдили, ги кижынму
данлин, ги египетжынму е данлин. (Египетжынму дан лян
яхўтижынму йидарни чы фан, зу чынха буганжиндини.)
³³ Дишүнму жочў суйфуди зуёдо Юсуфди мянчянли, чёчи-
ди йижя вон йижядини. ³⁴ Юсуф да гэжяди жуэзышон ги
таму дафали чыдили — ги Вениамин, зэхалэ, би данлин
на ву лэзы дуэ. Таму лян Юсуф йидарни хун чы да хэли.

Юсуф ба тади йин ванванзы чёнхали

44 Юсуф ги гуан тади жяхўди жын фэсы:

— Таму нын на дуёмушер зу ги нэмушезы, кудэ
литу ба лёнши жуонман. Ги мый йигэ кудэди готу ба тади
йинзы гэшон. ² Ги дин щё щүндиди кудэни, лян йинзы
йидарни, ба вэди йин ванванзы е гэги.

Замужя Юсуф фэли, гуан жяхўди жын зу нэмужя зўли.

³ Ди эр тянди ганзо йизор, ба кижынму лян тамуди лулўзы
йидарни дафашон хуэйчили. ⁴ Дишүнму да чынни чўлэ,
хан мэдый зу йўнани, Юсуф зу ги гуан жяхўди жын фэсы:

— Ни куэ нян тамучи! Няншон, зу фэ: «Виса ниму ги
ганхади хо сырчин хуан ха сырчиндини? ⁵ Виса ниму тули

вэди жүжынди йин ванванзыли? Вэди жүжын да нэгэ ванванзы литу хэдини, зэмусы на та суан гуадини. Ниму ганлигэ ха сычин!»

«Гуан жяхүди жын ба таму няншон, замужя жё та фэни, та зу нэмужя фэли. ⁷Дишүнму хуэйдади:

— Вэмууди жүжын, виса ни жымужя фэни? Вэму, ниди нүму, бу нын жымужя ган. ⁸Ба вэму кудэ литуди йинзы ду вэму йүанхуэй ги ниму да Ханаан надилэли! Нандый вэму да ниди жүжынди жяни нын ту йинзы хуэйжэсүү жинзыма? ⁹Дансы вэму литуди сый гынчян ба тудёди зожуэ, жё ги та дин сыйзуйчи, вэму ду ги ниди жүжын дон нүни.

— ¹⁰Ниму замужя фэли, зу нэмужя жё чынха, — гуан жяхүди жын хуэйдади. Дансы сый гынчян ба тудёди зожуэ, нэгэ зу чынха вэди нүни, данлин ду пиннанди хуэй жяни.

¹¹Дишүнму монмонди ба кудэ нахалэ зу гэкэли. ¹²Гуан жяхүди жын жочё суйфу — да лода до дин щёди — ду цакан тамули, зэ Вениаминди кудэни ба ванванзы зожуэли. ¹³Дишүнму пэфанди йимяр, ба йишон ду чөланли, кэ ба лүлүзы тошон вон чынпуни зутуэли. ¹⁴Яхүти дэ дишүнму долэди сыхур, Юсуф зэ жянини. Таму гүйдо тади мянчянили, ¹⁵кэсү Юсуф ги таму фэсы:

— Виса ниму зүли жыгэли? Нандый бу жыдома, зущён вэ йиёнди жымужяди жын нын суан гуани?

— ¹⁶Вэму ги ни, вэмууди жүжын, нын фэ сани? — Яхүти фэсы. — Замужя ба гэжя щибыйни? Худа ба вэмууди цүэжекэдини. Да жыхур дашон вэму дусы вэмууди жонгуйди нү — нэгэ, зэ сый гынчян ба ванванзы зожуэли, дэ данлинди.

— ¹⁷Бу дуй, — Юсуф фэсы. — Вэ жымужя бу зүй! Да сый гынчян ба ванванзы зожуэли, нэгэ зу чынха вэди нүни, данлин ду пиннан-вусы вон дада гынчян чи.

Яхүти ви Вениамин читоли Юсуфли

¹⁸Нэхур Яхүти до Юсуф гынчян фэли:

— Вэди жүжын! Вэ чито ни жё ниди нү лян ни фэ хуа. Ни ги ниди нүшон бэ чишонлэли, йинцысы ни зушён хуоншон йиён! ¹⁹ Ни, вэди жүжын, вынли ниди нүмули, вэму ю дада дэ данлин дищүнму. ²⁰ Вэму ги ни, вэмуди жүжын, хуэйдали, вэмуди дада хуэдини, кэсү лоли, та хан ю йигэ дин щёди эрзыни. Жысы тади лолиди сыхуршонди вава. Да мамади эрнүму литу, та йигэр хуэхали — тади гэгэ вучонли. Дада ба та щинэдихын. ²¹ Ни гиди фынфу, жё вэму ниди нүму, ба дин щёди щүндийн линдо ни гынчян лэнни. ²² Вэму ги ни, вэмуди жүжын, фэли, та бу нын лё дада: та дан ликэ дада, дада зу вучондёни. ²³ Кэсү ни ги вэму, ниди нүму, фэли, дансы лян щё щүндийн дадарни бу лэ, нэхур бу жун зэ ниди мянчян зан. ²⁴ Вэму хуэйдо жяни, до дада, ниди нү, гынчян ба ниди хуа, вэди жүжын, ги та сунгили. ²⁵ Йиху вэмуди дада гиди фынфу, жё вэму кэ мэшер лёншыни. ²⁶ Вэму ги та хуэйдали, мэю щё щүндийн вэму бу нын чи, йинцысы мэю та вэму бу жун зэ ниди мянчян зан. ²⁷ Вэмуди дада, ниди нү, ги вэму жымужя фэли: «Ниму гэжя жыдени: вэди щифузы ги вэ сыйн-ёнли лёнгэ эрзы. ²⁸ Йигэ мэюли. Вэ дунли: ба та жё есын нёсыли. Зэ вэ мэ жян та. ²⁹ Жыхур ниму щён ба ди эргэ линшон зуни. Дансы лян та йүгэ бэляна? Ви нимуди цүэ, вэ, суйфу дади лохан, пэфанди йимяр, вон нэгэ дун-я чини!» ³⁰⁻³¹ Вэ дан мэю вэ дадади эрзы (та щинэдии эрзы), хуэйдо ниди нү, вэди дада гынчян, дада дансы канжян мэю тади эрзы, та зу вучонни. Нэхур вэмуди дада, ниди нү, быйтту лохан, ви вэмуди цүэ, пэфанди йимяр, вон нэгэ дун-я чини! ³² Вэсы божын, вэ ги дада щухали: тади эрзы яндин хуэйчини. Дансы вэ ба та бу линдо жяни, до ванди сыхур вэ до ташон ю зуйни. ³³ Вэди жүжын! Йинви жыгэ, жё вэ, ниди хуэжи, зэ вэди щүндиди вифыншон чынха ниди нү, шындо жытар! Жё та лян дищүнму дадарни хуэйчи. ³⁴ Мэю та вэ бу нын хуэйчи зэмусы бу нын кан дадади пэфан!

Юсуф ги гэжяди дишүнму фэли, тасы сый

45

Юсуф зэ понжынди мянчян кэжя жынбучүли.
— Ниму ду чүчи! — Юсуф ханли йишиян.

Сый ду мэ зэ гынчянди сыхур, Юсуф ги дишүнму фэли, тасы сый.² Кэсы та зу нэмү дашынжя кўли, египетжынму ду тинжянли, шынчи доли хуоншонди фонзынили.

—³ Вэсэ Юсуф, — та ги дишүнму фэсы, — Вэди дада хан хуәдинима?

Кэсы ба таму хажинлиди йимяр, дишүнму хуа ду фэбучүлэли.

—⁴ Ниму гынчян лэ, — Юсуф фэсы.

Дишүнму доли та гынчянли.

— Жысы вэ, Юсуф, — та ги таму фэсы, — ниму вон Египет мэчүиди щүнди.⁵ Кэсы ниму бэ зуэнанли, ви жыгэ бэ нанви гэжяли, йинцысы Хўда ба вэ дафадо жытар жё ба нимуди мин жюхани.⁶ Жысыма, кэжя эр нян жынму нэ вэдўзыдини зэмусы хан ву нян жынму бу нын шу жуонжя.⁷ Хўда ба вэ зэ нимуди туни дафадо жытарли, жё ниму дэ нимуди хубый зэ жыгэ димяншон хуәхани — хуәхани дэ дуэйүхани.⁸ Бусы ниму — жысы Хўда ба вэ дафадо жытарли; Та зўди жё вэ ги хуоншон чынха зущён дада йиёнли, зўчын йиче тади жяниди жонгуйдили, йиче Египет гуйжяди гуанжынли.⁹ Ниму жинкуэ вон вэди дада гынчян чи, ги та фэ: «Зу жымужя ниidi эрзы Юсуф фэдини: Хўда ба вэ зўчын йиче Египетди гуанжынли. Бэ мәянли, жё вон вэ гынчян лэ.¹⁰ Ни лян ниidi эрзыму дэ сунзыму йидарни, лян йиче ёнчүн, сынлин, тугў дэ цэбый лэ, жўдо ли вэ бу йчанди нэгэ Гесем дифонни.¹¹ Зэ нэтар вэ ба ниidi гуонийин жызы зўди жё ни, ниidi жящя, ниidi сынлин ду бу зуэнан, йинцысы чяントу хан ю ву нянди вәнянни».

—¹² Ниму кан! — Юсуф ханли йишиян. — Вениамин, вэди щүнди, ни кан! Жысы вэ, вэ лян ниму фэ хуадини!¹³ Ниму ги вэди дада фэги, зэ Египет вэ дуёму вида дэ ю

миншын. Ниму ба жытар жянхади ду фәги, ганжин ба дада вон жытар линшон лә!

¹⁴ Та ба тади щұнди Вениамин бочүй, дашын күтуәли. Вениамин бочүй та е ханди күли. ¹⁵ Йиху дашын күди, Юсуф ба данлин дишүнму бочүй щинтынли; жыгәди йиху тади дишүнму лян та фәтуә хуали.

¹⁶ Юсуфди дишүнму доли та гынчянді нәгә щинвын е садо хуоншонди жинлу-бодянили. Хуоншон дә тади гуанжынму гошинзали. ¹⁷ Хуоншон ги Юсуф фәсы:

— Ни ги дишүнму фәги, жә таму ба лұлұзы тошон вон Ханаан дифоншон чи, ¹⁸ жә да нәтар ба дада дә гәҗяди жаящя линдилә. Вә ги таму зә Египет ба дин ходи дифон гигини, — жә таму зә жыгә дифон фонкуә жүчи! ¹⁹ Ни ги таму гигә фынфу, жә таму зә Египет ба ла вamu дә нұжынмуди мачә нашон; жә таму ба гәҗя лян дада лашон лә. ²⁰ Жә ниму бә шәдый шынхади дуншили: Египетди дин ходи чынха нимудини!

²¹ Израилди эрзыму зу жымужя зўли. Юсуф жочүй хуоншонди фынфу ги таму ба мачә дә лўшонди чыхә гигили ²² зэмусы ги мый йигә жын гили щин йишенли. Ги Вениамин гили санбый йинчян дә ву то щин йишен. ²³ Ги тади дада зә шыгә тохади гун лұлұзышон ба йиче египетди дин ходи дунши дафачили, зә шыгә мулұлұзышон — лёншы, мәмә дә данлин зә лўшон чыди чыхә.

— ²⁴ Ниму чи, лўшон бә зынжонли, — ликәди сыхур та ги дишүнму фәли.

²⁵ Таму да Египет зудё, хуэйдо Ханаан дифоншонли, дадади нәтарли.

— ²⁶ Юсуф хуәдини, — таму ги Ягүбә фәли, та жыхур гуан йиче Египет гүйҗядини.

Ягүбәди щин кәтынли йиха: та мә щинфу. ²⁷ Кәсү эрзыму ги та ба Юсуфди йиче хуа фәгили, та лян гәҗяди нянжин ба Юсуф ги та дафаләди, жә ба та лашон зуди нәшезы мачә жянли, — тади щин йиха голи. ²⁸ Исраил фәсы:

— Гули! Юсуф, вэди эрзы хуэдини?! Мэ вучонди зычян, вэ яндин чи лян та йүмянни!

Ягүбэ дэ тади жяяща бандо Египетли

46 Исраил ба йиче гэжяди цэбый шушон, шонли лўли. До Вирсавия нэтар, та ги Хўда, — та дада Исхарди Хўда, — жулигэ гүrbани. ²Хўда хили фимындини ханли тали:

- Ягүбэ, Ягүбэ!
- Вэ тиндини! — Исраил хуэйдади.

³Хўда фэсы:

— Вэсы ни дадади Хўда. Бэ хэпали, вон Египет чи: зэ нэтар Вэ жё ниidi хубый чынха йигэ да минзўни. ⁴Вэ гэжя лян ни вон Египет чини; йиху Вэ гэжя да нэтар ба ниidi хубый кэ линчўлэни. Юсуф лян гэжяди шу ба ниidi нянжин шанчўни.

⁵ Зу жымужя Ягүбэ ба Вирсавия лёхали. Зэ хуоншон ги таму гихади машэшон, Исраилди эрзыму лали Ягүбэ, ваму дэ нүжынмули; ⁶тамуди чянту ёли гэжяди чүнли, лали зэ Ханаан дыйхади цэбыйли. Зу жымужя Ягүбэ лян гэжяди хубый иидарни бандо Египетли. ⁷Ба йиче гэжяди хубый: эрзы, сунзы, нүзы дэ суннүр та линдо Египетли.

⁸Жысы бандо Египетди Исраил эрзымуди минзы: Ягүбэ дэ тади эрзыму. Ягүбэди тушузы — Рувим. ⁹Рувимди эрзыму: Ханох, Фаллу, Хецрон дэ Харми. ¹⁰Щимэди эрзыму: Иемуил, Иамин, Огад, Иахин, Цохар дэ хананейнүжынди эрзы Саул. ¹¹Левийди эрзыму: Гирсон, Кааф дэ Мерари. ¹²Яхүтиди эрзыму: Ир, Онан, Шела, Фарес дэ Зара. Ир дэ Онан зэ Ханаан дифонни вучонли, Фаресди эрзымусы Есром дэ Хамул. ¹³Иссахарди эрзыму: Фола, Фува, Иов дэ Шимрон. ¹⁴Завулонди эрзыму: Серед, Елон дэ Иахлеил. ¹⁵Жысы Лия ги Ягүбэ зэ Месопотамия сын-ёнхади эрзыму, та хан сын-ёнли йигэ нүзы Дина. Эрзы дэ нүзы — йимансанши сангэ жын.

¹⁶ Гадди эрзыму: Цифион, Хагги, Шуни, Эцбон, Ери, Ароди дэ Арели. ¹⁷ Асиреди эрзыму: Имна, Ишва, Ишви дэ Бриа. Тамуди мыймыйсы Серах. Бриади эрзыму: Хевер дэ Малхиил. ¹⁸ Жысы Ягүбэ да Зелфа гынчян дыйхади хубый – шы люгэ жын. Зелфасы Лаван ги гәжяди нүзы Лия гихади нүнү.

¹⁹ Ягүбэди шифузы Рахиль сын-ёнхади эрзыму: Юсуф дэ Вениамин. ²⁰ Зэ Египет Илиополь чынпуни ахунди Потиферади нүзы, Асенефа ги Юсуф сын-ёнхади эрзымысы Манассия дэ Ефрем. ²¹ Вениаминди эрзыму: Бела, Бехер, Ашбел, Гера, Нааман, Эхи, Рош, Муппим, Хуппим дэ Ард. ²² Жысы Ягүбэ да Рахиль гынчян дыйхади шы сыгэ хубый.

²³ Данди эрзы: Хушим. ²⁴ Неффалимди эрзыму: Иахцеил, Гуни, Иецер дэ Шиллем. ²⁵ Жысы Ягүбэ да Валла гынчян дыйхади хубый – чигэ жын. Валласы Лаван ги тади нүзы Рахиль гихади нүнү.

²⁶ Лян Ягүбэ йидарни до Египетди жыжырди хубый, бу суан шифурму, йиман люшы люгэ жын. ²⁷ Лян зэ Египет Юсуф гынчян сын-ёнхади лёнгэ эрзы йидарни суанчүлэ, бандо Египетди Ягүбэди жяяща йиман ю чишигэ жынни.

Ягүбэ дэ тади жяяща зэ Египет жүдини

²⁸ Ягүбэ ба Яхүти дафадо чянули, ги Юсуф гынчян, жё Юсуф ба таму зэ Гесем дифонни жейинни. Таму доли Гесемли. ²⁹ Юсуф гиди фынбу жё ба тади машэ тошонни, ииху зудо Гесем жейин дада Исраил чили. Та зандо дадади мянчян, ба та бочү, зэ тади хуэвэни чончонди күли. ³⁰ Исраил фэсы:

– Жыхур, вэ ба ниди хуё мянзы жянлиди йимяр, вэ нын вучон.

³¹ Юсуф ги гәжяди дишүнму дэ дадади жяяща фэсы:

– Вэ ги хуоншон фәчини, да Ханаан вэди дишүнму дэ дадади жяяща до жытар лэли, ³² тамусы фон-ёнди жын, фон сынлиндини, ба сынлин дэ тугү, суйди дэ дади, йиче цэййл лян гәжя йидарни нашон лэли. ³³ Дансы хуоншон ба

ниму жёдилэ, вын нимуди гунзуөхүө,³⁴ ниму ги жымужя-ди хуэйда: «Вэму, ниди нўму, зущён вэмуди зўзў-быйбый йиён, да сүйди сыхур зусы фон-ёнди жынму». Нэхур ба ниму zu шындо Гесем дифоннини, йинцысы ба йиман, сый фон ёндими, египетжынму суандисы буганжинди.

Вэнян долэли

47 Доли хуоншон гынчян, Юсуф фэсы:

— Вэди дада дэ дищүнму лян сынлин чүн, Ѣёди дэ дади, гэжяди цэбый да Ханаан долэли. Жыхур таму зэ Гесем дифоннини.

²Юсуф ба вугэ дищүн линдо хуоншон гынчянли. ³Хуоншон вынли, таму ган садини, нэшему хуэйдади:

— Вэму, ниди нўму, зущён вэмуди зўзў-быйбый йиён, фон ёндими.

⁴Хан фэли:

— Вэму доли жыгэ дифоншон Ѣён жүй курни. Ги вэму, ниди нўму, мэю фон-ёнди вэр, йинцысы жыхур Ханаан дифонди жынму нэ вэдини. Вэму чин ни, жё вэму, ниди нўму, жүдо Гесем дифонни.

⁵Хуоншон ги Юсуф фэсы:

— Ниди дада дэ дищүнму доли ни гынчянли, ⁶ийче египетди димян зэ ниди мянчянни: ни ба таму бандо заму гуйжяниди дин ходи вэршон. Жё таму жүдо Гесем дифоншон. Ни дансы зэ таму литу ба йүндиги жын нын зошон, жё таму жокан вэди сынлин чүн.

⁷Иху Юсуф ба хуоншон лян гэжяди дада Ягүбэ жыншили. Ягүбэ ги хуоншон панвонли холи, ⁸нэгэ зу вынли:

— Ни жи суйли?

— ⁹Зэ жыгэ дун-яшон вэ хуэли йибый саншы суй, — Ягүбэ хуэйдади. Жыгэ би вэди зўзў-быйбый хүэхади шо еба, кэсэ жыще южуанхади нянцянсы нанди.

¹⁰Ги хуоншон кэ панвонлигэ хо, Ягүбэ зудёли. ¹¹Юсуф, жочү хуоншонди фынфу, ба дада дэ дищүнму бандо Египетди дин ходи дифоннили, Раамсес чынпу жувиди дি-

фонни. ¹² Ги дада, дищүнму дэйиче дадади жяща, Юсуф жочу́ жяниди ваму фынли лёншили.

¹³ Египет дэ Ханаан вэнянди жинжон зу нэмүү дади йимяр, гуйжяни көкжя мэю лёншили. ¹⁴ Ги жынму мэ лёншиди сыхур, Юсуф ба йиче египет димяншон дэ Ханаан димяншонди йинзы шудо хуоншонди жинлу-бодяннили. ¹⁵ Египет дэ Ханаан мэю йинзыди йимяр, египетжынму доли Юсуф гынчян фэсы:

— Ги вэму гишер лёнши! Нандый жё вэму зэ ниди мянчян вучоннима? Йинзы мэюли.

— ¹⁶ Дансы йинзы мэюли, — Юсуф хуэйдади, — ниму ба сынлин ёдилэ, вэ ба лёнши на сынлин хуанни.

¹⁷ Таму ба гэжяди сынлин чүн ёди лэли, Юсуф ба лёнши лян сынлин хуанли: на ма, ён, ню дэ лүлүзы. Зу нэ йинян литу та ги таму на лёнши хуанли сынлинли.

¹⁸ Ди эр нян египетжынму лэ жымужя фэли:

— Вэму бу манхүү ни, вэмууди жонгайди, вэмууди йинзы дэ вэмууди сынлин — йиче ду доли ниди шунили. Жыхур, чүгуэ вэмууди шынзы дэ дифон, вэму ги ни сыса гибушонли. ¹⁹ Нандый ни жё вэму зэ ниди мянчян вучоннима, жё вэмууди дифон кундёнима? Ни ба вэму дэ вэмууди дифон хуанчын лёнши, вэму зу чынха хуоншонди нүни, вэмууди дифон чынха тади цэбыйни. Гуонсы ни ги вэму гишер жунзы, жё вэму ба мин жюха, жё дифон бэ кундёли.

²⁰ Зу жымужя Юсуф ба йиче Египет дифон ги хуоншон мэшонли. Вэнян тэ жинжон дади йимяр, египетжынму, йиман ду ба гэжяди дифон мэги тали. Йиче дифон чынха хуоншон гэжядили, ²¹ ба египетжынму зэ йиче гуйжяни — да жыбонгэ до нэбонгэ — Юсуф зүчын хуоншонди нүли. ²² Гуонсы ба Египет ахунмуди дифон Юсуф мэдий мэшон, йинцысы таму да хуоншон жешухади дифоншон ёнхүэ гэжядини, йинви нэгэ таму мэ тамуди дифон. ²³ Юсуф ги египетжынму фэсы:

— Жыхур вэ ба нимуди дифон дэ ниму гэжя ги хуоншон мэшонлиди йимяр, ниму ба жунзы нашон жун дичи. ²⁴ Да

жыгэ сыхур дашон ба ву фынди йилэзыди жуонжя ниму ё гиги хуоншонни, ба данлин ву фынди сылэзы ги гэжя, жяни дээрну ё шынхани: ги чыди дэ жун диди.

²⁵ Египетжынму хуэйдади:

— Ни ба вэмууди мин жюхали! Ниди щин до вэмуушон вандихын, вэмууди жонгуйди. Да жыгэ сыхур дашон вэмуусы хуоншонди нү.

²⁶ Ба Юсуф динхади фалу вужин зэ Египет хан зунхүүдини: ги хуоншон ба ву фынди йилэзы жёонжя гидини. Гуонсы Египет ахунмуди дифон мэ чынха хуоншонди.

Ягүбэди линийрди чито

²⁷ Исраилжынму жёдо Египетди Гесем дифоннили. Зу зэ нэтар таму жанли дифонли, сын-ён тамуди вамули, жын фур е дуэхали. ²⁸ Ягүбэ зэ Египет жёли шы чи нян; та хуёли йибый сыши чи суй. ²⁹ Вучон долиди йимяр, та ба Юсуф хандилэ фэссы:

— Ни щин йигэ хо, ба шу гэдо вэди куазышон ги вэ дүжү, ни ба вэди чито бу нын вондё, жё та ванчын: ба вэди мэти зэ Египет бэ сунли! ³⁰ Вэ вучонлиди йиху, ни ба вэ да Египет начүлэ, ба вэ сундо зүзүй-быйбыйди фынйүаншон.

— Ни замужя фэли, вэзу нэмужя зүни, — Юсуф хуэйдади.

— ³¹ Ни ги вэ дүжу, — Ягүбэ фэссы.

Юсуф дүли жули; зэ чуоншон фиди Ягүбэ манмар чэлэ, ги та бэлийихар, долигэ Ѣе.

Ягүбэ ги Ефрем дэ Манассия панвонли холи

48 Гуёли бу дуэди сыхур, жыдоха тади дада бущинди, Юсуф ги та гынчян ба лёнгэ эрзы, Манассия дэ Ефрем линдилэли.

— ² Ниди эрзы Юсуф лэли, — жынму ги Ягүбэ фэли.

Ягүбэ ба йиче жин заншон, зуэдо чуоншон, ³ ги Юсуф фэссы:

— Йихуэй, зэ Луза, Ханаан дифонни, Вида Хўда доли вэ гынчянли. Та ги вэ гили бэрэктэли ⁴ зэмуусы фэли:

«Вә жё ниди хубый сын-ёнди йин дуәни, жё хошо минзў да ни гынчян чүлэ, ба жыгә дифон, зущён йинаварди цэбый, ги ниди хубый гигини». ⁵ Жысыма, жыхур, – Ягүбэ ги Юсуф фәсү, – вә ба ниди лёнгә, вә хан мәдо Египетди сыхур, сын-ёнхади эрзы суанчын гәҗядини. Жыхур Ефрем дэ Манассия, зулян Рувим дэ Щимэ йиён, чынха вәдини. ⁶ Йиху ни дан ю данлини эрзыму, – нэсы ниди; таму чечү Ефрем дэ Манассия да таму жичынди цэбый литу ба гәҗяди фынзы линшонни. ⁷ Вәди Раҳиль, – Ягүбэ фәсү, – шон лўди сыхур, ли Ефрафа бу йұан вучонли. Нәхур вә да Месопотамия вон Ханаан хуэйләдини. Вә зу ба та сундо нәтарли – вон Ефрафа чиди нәгә лў бяннили (ба Ефрафа жыхур жёдиси Вифлеем).

⁸ Ба Юсуфди ваму канлиха, Исраил вынли тали:
– Жысы сый?

– ⁹ Жысы зэ жытар Хўда ги вә цыминхади эрзыму, – Юсуф хуэйдади.

– Ни ба таму линдо вә гынчян лә, – Исраил фәсү, – жё вә ги таму панвонгә хо.

¹⁰ Лолиди йимяр, Исраилди нянжин е мали, шын канбужянли. Юсуф ба ваму линдо дада гынчянли; Исраил ба таму бочү, щинтынли, ¹¹ ги Юсуф фәсү:

– Вә е мә вонщён жян ниди хуә мяң, кәсы жыхур Хўда жё вә ба ниди эрзыму жянли.

¹² Юсуф ба гәҗяди ваму да Исраилди туйшон нахалә, – чончон ги дада бәлиха. ¹³ Юсуф ба гәҗяди эрзыму линдо Исраил гынчянди сыхур, жё Ефрем зандо тади юбонгәли (ли Исраил – зэ зуәмянни), жё Манассия зандо зуәбонгәли (ли Исраил – зэ юмянни). ¹⁴ Кәсы Исраил ба ю шу гәдо дин щёди эрзы, Ефремди тушонли, ба зуә шу гәдо тушур, Манассияди тушонли; тади шу зу даачын шызыли. ¹⁵⁻¹⁶ Исраил ги Юсуф на жымужяди хуа панвонли холи:

– Хўда-я! Зэ Ниди лянимянчян вәди дадаму, Ибрашимэ дэ Исхар жўли! Йичыр до жыхур Нисы вәди йинаварди

Фон-ёнжя! Нисы ба вэ да ииче бэляшон жюха минди Тяншян! Жё Ни ги жы лёнгэ эрвазы панвонгэ хо! Жё вэди минзы дэ вэ дадамуди – Ибрашимэ дэ Исхарди – минзы чечү жы лёнгэ эрвазы шынха! Жё таму зэ димяншон дый хошо эрну дэ хубый!

¹⁷ Юсуф канжянили, тади дада ба ю шу гэдо Ефремди тушонли, сылёнди жысы мэ дуйди, ба дадади шу нашон, вонщёнди ба тади шу да Ефремди тушон гэдо Манассияди ту готовни.

– ¹⁸Бусы жымужя, дада, – Юсуф фэсы. – Жысы тушузы, ни ба ю шу гэдо ташон. ¹⁹Кэсы Исраил мэ дайин, зу фэди:

– Вэ жыдени, вэди эрзы. Да Манассия гынчян е чүлэйигэ вида минзүни. Кэсы щёди ба дади пингуэни; да та гынчян чүлэ хошо минзүни.

²⁰Жысы Исраил ги жы лёнгэ эрвазы нэйтян панвонхади хуа:

– Ниму ги исраилжынму чынха бэрэктини. Таму иижя ги иижя панвонди фэни: «Жё Хўда ба ни зүчүн зүшён Ефрем дэ Манассия!»

Зу жымужя та ба Ефрем гэдо Манассияди чянутли. ²¹Йиху Исраил ги Юсуф фэсы:

– Вэ щүанжин вучонни. Кэсы Хўда лян ниму зэ йидарнини, та ба ниму йуанхуэй линдо нимуди зүзүй-быйбий жёди дифоншонни. ²²Вэ ги ни – бусы ги ниidi дишүнму – ба йигэ фужу дифон, Сихем гигини. Вэ ба жыгэ дифон на до дэ гунжян да аморейжынму гынчян дагуэлэли.

Ягүбэди шукурди хуа

49 Ягүбэ ба гэжяди эрзыму хандилэли:

– Ниму шуцуан: вэ ги ниму фэни, замужяди сычин vonчян дын нимудини. ²Ниму йидарни лэ, Ягүбэди эрзыму, ниму тин, – ба гэжяди дада, Исраил тин!

³Рувим, вэди тушур! Нисы вэди лилён, Нисы вэ чын нанжынди йиху сын-ёнхади ту йигэ эрзы, Ни би ииче вэди эрзымуди дин тэнэди, лилён дин дади! ⁴Ни зүшён

санни халэди фафи йиён; кэсы ни бу нын дон ту йигэ, ни лян дадади нүжын фили жёли – ба вэдэ бивэ зүй зонли!

⁵Щимэ дэ Левий, дишүнму! Нимуди дозысы дэдүди жүнчи! ⁶Вэ бу цанжя нимуди хуэй, зэ нимуди базы литу вэ бу зуанган. Дансы ниму чишонлэли – дасы жынни; хунхуэкэли – ба поню зүчын баянханни. ⁷Ниму сыйд чисы жухади, йинцы тамусы дэдүди. Вэ ба ниму зэ Исаил гуйжяни фынкэни! Жё ниму зэ гэжяди минжын литу сакэни!

⁸Яхүти, ниди дишүнму куажён нини! Ниди шу зэ ниди дүшманди бэзышонни. Ниди дишүнму зэ ниди мянчян ди туни. ⁹Яхүти, вэдэ эрзы, ни зүщён нянчин сзызы, ба нёсъиди сынлин янхачиди йиху, зудёдини. Зүщён цонхади сзызы тондо дишонни – сый нын жиндуун сзызыни? ¹⁰Яхүти ба хуоншонди жүгунзы жуадини; тади хубый йинавар гуан гуйжяни. Минжын вонху ги та чүү фини, ги та ди туни. ¹¹Та ба лүлүзы зэ пурто тёшон бондини, пурто ёнзышон бон суй лувазыдини. Ба йишон та зэ хун пуртожю литу щидини. ¹²Тади нянжин би пуртожю хи; тади я би нээзы бый.

¹³Завулон зэ хэянзышон жүни, нэтар чуан ду зандини. Тади бянже до Сидон чынпунини.

¹⁴Иссахар зүщён жин дади лү, зэ туэзы донжуунни тондини. ¹⁵Та канжянали, нанвынсы ходи, жыгэ димян е жүнмий, зу ба гэжяди жибий сыйдо жун данзы дихали, зу жымужя чынха хуэжили.

¹⁶Дан гуан гэжяди минзүни; та есы Исаилди йигэ зүй.

¹⁷Дан чынха, зүщён лүшонди чончуунни, зэ лүшон пади ю дүди чончун. Ба ма диндо туйшонни, чи мади жын е зу пахани.

¹⁸Жүй, Ни ба вэ хүшанха! Вэ зывон Нини!

¹⁹Ба Гад дан жё йибазы зыйку пушон – та зу жуангүэлэ жуй тамуни.

²⁰Асир гынчян фужу чыди, ба хуоншонди чыхэ та гундини.

²¹Неффалим зүщён зыюди юлүгор, та син-ён хокан вавазыни.

²² Юсуф зүщён фужу путо ёнзы, фичұан гынчянди путо ёнзы. Тади жыжыр жочу чөншон пудини. ²³ Дүшман пушон та ләли, ги та боли чули, шуйи годи чөншу лян та дали жонли. ²⁴ Кәсы тади гун фанчонсы нинди, йинцысы ги та ги жиндисы Ягүбэди Хұдади да лилён зэмусы Фон-ёнжяди минзы, Исаилди Да Шыту! ²⁵ Тасы ниди дадади Хұда, Та ги ни ги бонцудини; Тасы лилёндади Хұда, Та ги ни ги бәрәкәтини. Та ги ни ги тяншонди йұни, дихади фичұанни, ню, ма кә чұнди, ваму дуә, ²⁶ жे ниди ләншы чынни, хуар чинчир кәни; же шонвоннянді сан ги ни ги бәрәкәтини, же йинаварди санпәпәр ги фужу лищинни! Вә панвонди же ба йиче бәрәкәти ги Юсуф гигини; тасы дишұнму литу жяңчұләди жын.

²⁷ Вениамин зүщёны елон: ганзо йизор қын жуахади сынлиндини; хушон чә зохади чыдидини.

²⁸ Жы зусы шы эргә Исаилди зў дә дада ги таму панвонхади хо. Ги мый йигә зў – гәжяди панвон.

Ягүбэди вучон

²⁹ Ягүбә ги эрзыму фәсъи:

– Вә щұанжин вучонни. Ниму ба вә мәдо вәди зў-зў-быйбый бонгәрни, хеттейжын Ефронди тандониди ёдунни. ³⁰ Жыгә ёдун зэ Ханаан дифоншонни, Мамре бонгәрнини, Махпела тандонини. Ба жыгә тандо Ибращимә да хеттейжын Ефрон гынчян, зүщён сун мәтиди вәр, мәшонли. ³¹ Зә нәтар ба Ибращимә дә тади щифузы Сарә, Исхар дә тади щифузы Ревекка мәдәдини, нәтар вә ба Лия е сундёли. ³² Жыгә тандо дә ёдун зэ хеттейжынму гынчян мәхади.

³³ Ги эрзыму ба жымужяди йитуә гиги, Ягүбә фидо чуоншон вучонли, зули зўзў-быйбый гынчянли.

50 Юсуф падо дадади шынзы готов, дашын күди, щинтын вонжынди лянли. ² Ги гәжяди хуәжи-дәфуму та гиди фынфу, же ба Исаилди мәти лян бальзам йұә мәдони.

³Сыши тян, жочү куйчын, дэфуму ба шынзы лян бальзам мәли, чиши тян египетжынму ви та пёфанли. ⁴Зун шёди сыхур гуәлиди йиху, Юсуф ги хуоншонди гуанжынму фәли:

— Жё нимуди щин до вәшон ван, ниму ги хуоншон фәйихар, ⁵вәди дада хуәди сыхур жё вә дўли жули: вучонлиди йиху, вә ба та ё сундо Ханаанни, мәдо та зочян ги гәҗя шелүхади нәгә фын литуни. Чин ни жё вә чи ба дада сундё, йиху вә хуэйләни.

⁶Хуоншон дайинхали:

— Ни чи, ба дада сундё. Ба дўхади жу ванчын.

⁷Юсуф шонли лў сун дадачили, лян та йидарни йиче хуоншонди гуанжын, хуоншон гынчянди йиче жын, Египет гүйҗяниди йиче дажын, ⁸йиче Юсуфди жящя, тади дищүнму дэ йиче таму дадади жящя йидарни ду чили; Гесем дифонни гуонсы тамуди вава дэ сынлин шынхали. ⁹Ба та лян мачә сунли, чи мади бин дэ хошо жын. ¹⁰Додо Горен-Гаатад, Иордан хә нэбонгә, таму пёфанди дашын күтүәли – чи тян таму кўли Юсуфди дадали. ¹¹Зэ жытар жўди хананейжынму тинҗян Горен-Гаатади кўшын, фәди:

— Ниму тин, египетжынму пёфанди замужя кўдини!

(Йинви нәгә Иордан хә нэбонгәди жыгә вәр жёдиси Авел-Мицраим*).

¹² Эрзыму ба дадади вонщён ванчынли: ¹³ба та надо Ханаан, сундё Махпела тандониди ёдун литули. Ба жыгәли Мамре бу йұанди вәр зочян Ибращимә да хеттейжын Ефрон гынчян, зущён сун мәтиди вәр, мәшонли. ¹⁴Ба мәти сундёлиди йиху, Юсуфди дищүнму дэ йидарни ләди йиче жын ду хуэйли Египетли.

Юсуф жё тади дищүнмуди щин наనвынхали

¹⁵Жыхур, дада вучонлиди йиху, Юсуфди дищүнму сылёнтуәли: «Дансы Юсуф, зущён туни йиён, ги вәму ю чи,

* 50:11 «Авел-Мицраим» (яхўти йүян) – жыгәди йисысы «Египет жынмуди кўшын».

ви вэму ги та ганхади нэгэ ха дан бочуна?»¹⁶ Таму чинди жын жё ги Юсуф фэни:

— Дада ванди зочян ги вэму йитуэди,¹⁷ жё ги ни фэни: «Чин ни фоншэ ниди дищүнмуди гүнахар, тамуди цуэ дэ ги ни ганхади нэгэ хэ». Ни ба вэму фоншэ, йинцы вэмусы ни дадади Хүдади нүому!

Юсуф күли, тинжян жымужяди хуа.

¹⁸ Дищүнму лэ, гуйдо та мянчян фэли:

— Вэмусы ниди нү!

— ¹⁹ Бэ хэпали, — Юсуф хуэйдади. Нандый вэсы Хүдама?²⁰ Ниму ги вэ ганли хали, кэсэ Хүда ба жыгэхэн зүчийн холи: ба дуэмущэзы жынди мин зэ жыгэди йинийиршон жюхали!²¹ Бэ хэпали. Вэ яндин ба ниму дэ нимуди ваму жоканни.

Жыщер хуа жё тамуди щин нанвынхали.

Юсуфди вучон

²² Зу жымужя Юсуф лян та дадади жяшя жүдо Египетли. Та хуэли йибый шы суй; ²³ та ба гэжяди чунсунзы, зусы Ефремди сунзыму, ду жянли; хан ба Махирди йүэвазыму гэдо кэще готули. (Махирсы Манассияди эрзы.)

— ²⁴ Вэ щуанжин вучонни, — Юсуф ги гэжяди дищүнму фэли. Кэсэ жызы долэни, Хүда жичелэ ниму, ба ниму да жытар линдо Та ги Ибрацимэ, Исхар дэ Ягүбэ щухади нэгэ дифоншонни.

²⁵ Юсуф жё Исаилди эрзыму дүли жули, жисэ Хүда ба таму жичелэ, жё таму зуди сыхур яндин ба тади мэти да Египет е нашон зуни. ²⁶ Юсуф йибый шы суйшон зэ Египет вучонли. Ба тади мэти лян бальзам йүэ мэдо, гэдо гуанцэ литули.

ЖЕФОН

Жефон фуди щүян

Торати Китабуди ди эр бын фу лян жымужяди хуа датурдини: «Жысыма, жысы Ягубэ эрзымуди минзы...» – зу да жытар тади яхўиди минтон «Минзы» чүлэли. Йиху зэ грекди фаниишон фу дыйли «Эксодос» минзыли (жысы «Зудё»). Зэ жы ии бын фушон ба Исаил минжын сынхуэ литуди йигэ жун-ё сычин бёди щедини – жысы да нүцэшон чүлэдиди жефон. Йинви нэгэ зэ хуэйзү фаниишон ба жы ии бын фу жёдисы «Жефон». Бушоди нян таму зэ лилёндади Египет гуйжя, зущён нүйиён, жўли. Жыгэ сычинсы зэ замуди шыдэ зочянди бонжер 1500 няншон йўхади.

Зэ фуди ту йигэ банди (1-19 буфын) тифэдисы Муса шынжынди сынхуэ. Хўда ба та жянчўлэ, жё та ба исраилжынму да египетди япыйшон жефончўлэнни. Зэ фуди ди эргэ банди зыфэдисы замужя (20-40 буфын) Хўда лян исраил минжын зэ Синай саншон динли хётунли зэмусы ги таму ба дин ёжинди фалу гили. Жытар хан щеди замужя минжын лян Та ба хётун пёланли зэмусы щёнциди ба Хўдади гуйжун жонфон щедини. Жыше фалуди жун-ё буфынсы юминди шыгэ Датянмин.

Зу жымужя чечў Зыжиди видади сынор, чечў Зыжиди фалу, Хўда ги Муса шынжын дэ исраилжынму ба Зыжиди жыншыди минзы дэ Тади щин кэкэдини. Бусы данлинди, гуонсы луэмур йигэ Хўда фэгуан дун-я дэ

жынмуди чұаншыдени. Йинви нәгә Хүда ёчюди жे жынму гуон бэвон Тани.

Зә жыи бын фу литу Анлахү Торля ханди жә жынму пащён дә шинэ Тани, зунхү Тади фынфуни, ба данлин жын, зулян гәжя йиён, шанщин канни. Йиху Эрса Мәсих фәгини, Гүйжун Китабуди жүн-ё йисы зу зә жыл лёнгә фынфу литуни.

Исраилжынму зә Египет шули япыйли

1 Ягүбәди эрзыму ба гәҗяди жяяща линшон, лян Ягүбә эйидарни доли Египетли. Ягүбә эрзымуди минзы жәдиси: ² Рувим, Щимә, Левий, Яхүти, ³ Иссахар, Завулон, Вениамин, ⁴ Дан, Неффалим, Гад дә Асир*. ⁵ Ягүбә хубыйди фур йиман ю чишигә жынни. Тади йигә эрзы Юсуф зочян зу зә Египетни. ⁶ Йиху Юсуф вучонли. Тади минжын лян тамуди нә йидә жын е вучонли. ⁷ Исраилжынму** сын-ёнли хошо ваму, йинви жыгә тамуди фур дуәхали, чынха вида минзүли, ба чұан Египет жүманли.

⁸ Йиху ба Египет хуоншонди вифын йигә шин хуоншон жаншонли, та жынбудый Юсуф. ⁹ Жыгә хуоншон ги египетжынму фәди:

— Ниму кан, исраилжынди фур дуәхали, тамуди ли-лён би замуди дали. ¹⁰ Мынмынди жон дан челә, таму лян дуйтуму йидарни нын пушон лә, да замуни, йиху да жытар подёни. Заму яндин ё сы йигә жянчё, жә тамуди фур зә бә жонли.

¹¹ Зу жымужя египетжынму ба цакан нүмуди гуанжынму дафачи, нингүди жә исраилжынму шу күни, зў жүн хуәни, зу на жымужяди фонфа ба таму жәмәли. Исраилжынму ги хуоншон щюгәли лёнгә чынпу, минзы жәди Пифом дә

* ^{1:4} Жысы Ягүбәди шы эргә эрзы. Таму зусы исраилжынмуди зү-зү-быйбы. Вончян да тамушон чүләли шы эргә зү.

** ^{1:7} «Исраилжынму» зусы Ягүбәди хубый, тади данлин минзы жәди «Исраил».

Жефон 2

Раамсес, жё ги хуоншон чынха зан лёншиди дифонни.

¹² Египетжынму ба исраилжынму замужя жәмә еба, кәсы исраилжынму йүәщин дуәхали; таму сандо сыйжу-бахали, йинви жыгә египетжынму хәпатуә исраилжынмули.
¹³⁻¹⁴ Египетжынму дәдүди жё исраилжынму шу жинкүни, ба тамуди гуонйин жызы зўди тә нанли; жё таму туә түкәни, зэ дини зў хуәни, тамуди мин күдихын.

¹⁵ Египет хуоншон ба яхүтиди лёнгә ло-нёнпә жёлә (ийгә минзы жёди Шифра, ди эргәди минзы жёди Фуа), ги таму фәди:

— ¹⁶ Ниму ги яхүти нүжынму жешу йүәвазыди сыхур хохор кан, таму дан сын-ён эрвазы, ниму зу ба йүәвазы дасы; дан сын-ён нұзы, шынха, жё хуәчи.

¹⁷ Кәсы жы лёнгә ло-нёнпә пащён Хүданы, жочү хуоншонди фынфу мә ган, таму ба вамуди мин люхали. ¹⁸Хуоншон ба таму жёлә, вынли:

— Ниму виса жымужя гандини? Виса ба эрвазыму ду шынхали?

¹⁹ Нүжынму хуәйдали:

— Яхүтиди нүжынму бу щён египетнүжынму: тамуди гончён ходихын, вәму хан мә до гынчян, таму кәҗя ёнхали.

²⁰⁻²¹ Жы лёнгә нүжын пащён Хүдади йимяр, Хүда хохор жокан тамули, ги тамуди жя гили бәрәкәтили. Исраилжынму йүәщин дуәхали, таму чынха видади минзүли.

²² Линийир Египетди хуоншон ги тади йиче минжын гилигә фынфу:

— Ба яхүтиди эрвазыму жыни сын-ёнха, яндин эрдө Нил хәни, ба нұзыму шынха жё хуәчи.

Ba Musa сын-ёнхали

2 Зу нәгә сыхур Левийди йигә хубый лян йигә гүнён жели хунли. Жыгә гүнён лян тасы йигә зўди хубый.

² Тади щифур сын-ёнли йигә эрзы. Мама канди жыгә вава тә хокандихын, ба та цонли сангә йүә. ³ Мама ба жыгә вава вонху зэ бу нын цонди йимяр, на визы бянли йи-

гә куонзы, ба литу на сунжё жанчү, бә жё фи жинчи, ба вава гәдо куонзы литули. Йиху та ба куонзы цондё Нил хә бонгәрниди визы литули. ⁴ Жыгә вавади жеже зандо лойғанни люшын канли, йиху йү сани.

⁵ Египет хуоншонди нүр зэ хәни щизорләли. Тади нүхуәжиму зэ хәянзышон лә-чи лондини. Мынмын хуоншонди нүр ба визы литуди йигә куонзы канҗян, зу жё хуәжи ги та наләли. ⁶ Хуоншонди нүр ба куонзы кәкә йиканса: куонзы литу фиди йигә эрвазы. Канҗян жыгә вава күдини, хуоншон нүрди щин до ташон ванли, зу фәди:

— Жысы яхүтижынмуди вава.

⁷ Нәгә жекурни вавади жеже чүлә, ги хуоншонди нүр фәди:

— Жё вә чи, зо йигә яхүти нүжын, жё та лә ги ни ба жыгә вава нәда, нынчынма?

⁸ Хуоншонди нүр фәди:

— Хо, ни чи!

Нәгә нүр зу подичи, ба вавади мама жёдиләли. ⁹ Хуоншонди нүр ги нәгә нүжын фәди:

— Ба жыгә вава нашон чи, ги вә нәда; вә ги ни чў гунчянни.

Нәгә нүжын ба вава нахуәйчи нәчили. ¹⁰ Гуәлище жызы, жыгә вава жондали, мама ба та ги хуоншонди нүр линдиләли. Жыгә вава ги хуоншонди нүр чынха зүшён эрзы йиёнли. Хуоншонди нүр фәди:

— Вә да фи литу ба жыгә вава лочүләди йимяр, ба тади минзы жёчын Муса!*

Муса жөчүй Мадиан дифон подёли

¹¹ Гуәлище жызы Муса жондали. Йихуэй та чўчи щён ба тади минжын яхүтижынму далойихарни. Ба таму замужя шу күди, зў жун хуәди Муса канҗянли. Йибян та канҗянли, замужя йигә египетжын ба тади дищүн литуди йигә

* ^{2:10} «Муса» — жыгә минзы щён яхүтиди хуа «Да фи литу лочүләди».

Жефон 2

яхўтижын дадини. ¹² Муса ба жуви канлихар, ба сыйсый зэ мә канжян, та ба нэгэ египетжын дасы, ба мәти цондё сазы литули. ¹³ Ди эртян Муса кә доли нэтарли. Та ба лёнгэ да чуиди яхўтижын канжян, зу ги ю цуәди жын фәди:

— Виса ни чифу ни гәҗя минзүди жындини?

¹⁴ Нэгэ жын хуэйдади:

— Сый жё ни ги вәму дон линшу дэ вынгуансыди жынни?

Ни щён ба вә, зущён нэгэ египетжын йиён, е дасынима?

Муса тинҗян жыгэ хуа щинни хәли пали, зу сылёнди:

— Дажя кәҗя жыдоли, вә ганлигә са сыйчин!

¹⁵⁻¹⁶ Египет гүйҗяди хуоншон тинҗян жыгэ сыйчин, щён ба Муса дасыни. Йинви жыгэ Муса подёли, доли Мадиан дифон, жүдо нэтарли. Йитян, Муса зэ да фиди жин бонгэрни зуәди сыхур, Мадиан дифоншонди йигэ ахунди чигэ нүр да филэли. Таму ба хә фиди ён цо на фи гуанман, щён йин таму дадади ённи, ¹⁷ кәсү жигэ фон-ёнжынму лэ, ба таму да нэтар жуйдёли. Нэхур Муса челэ, ба гүнёнму хўхали, хан ги таму бонмон дали фили, ба тамуди ён ду йинболи.

¹⁸ Гүнёнму хуэйлэ, тамуди дада Рагуил вынли тамули:

— Виса ниму жиргэ хуэйлэди жыму зо?

¹⁹ Таму хуэйдади:

— Йигэ египетжын ги вәму бонли монли, ба чифу вәмуди фон-ёнжынму жуйдёли, хан ги вәму бонмон дали фили, ба ён ду йинболи.

²⁰ Дада ба таму кә вынли:

— Нэгэ жын зэ нанини? Ниму виса ба та шындо нэтарли? Куэ чи, ба та чиндилэ, жё лян заму йидарни чы фанлэ!

²¹ Муса дайинха, жүдо жытарли; Рагуил ба гәҗяди нүр, минзы жёди Сепфора ги Муса гигили, жё Сепфора жяли тали. ²² Сепфора сын-ёнлигэ эрзы. Муса фәди:

— Вәсы зэ вэгүй жүди лищёнжын, йинви нэгэ вә ги жыгэ вава нан йигэ Гирсам* минзыни!

* 2:22 «Гирсам» — жыгэ минзы щён яхўтиди хуа «лищёнжын», «вэгүйжын».

²³ Гуәли жи нян, Египетди хуоншон вучонли. Исраилжынму зўди хуә жундихын, таму ду шынхуандини. Таму читоди жё Хўда ба таму жюхани, ги таму бонмонди жё ба таму да закўни жефончўлэни. ²⁴Хўда ба тамуди шынхуан тинжян, ба Та лян тамуди зўзў-быйбый Ибрашимэ, Исхар, Ягўбэ зочян динхади хётун жичелэли. ²⁵Хўда ба исраилжынму шу япыйди гуонийин жызы канжян, цошинли тамули.

Хўда ба Муса жяянчўлэли

3 Муса фон та вэфу Иофорди* ёндини (Иофорсы Мадиан дифоншонди йигэ ахун). Йитян Муса ба ёнчун ёдо савёни, доли Хорив сан гынчянли. Жысы Хўдади гуйжун сан. ²Мынмынди Муса зэ жытар ба Жў дафалэди тянщян зэ хуә жуәди цыязы литу канжянли. Муса канди: цыязы литу хуә жуәдини, кәсы цыязы мә жуәдё.

³ Та сылёнли:

— Жысы йигэ чигуэ сырчин: виса цыязы жуәдини, кәсы жуәбудё? Жё вэ вончян чи канихар!

⁴ Жў канжян Муса доли гынчянли, зу да цыязы литу ханли:

— Муса! Муса!

Муса хуэйдади:

— Вэ зэ жытарни!

⁵Хўда фәди:

— Ни зандо лойғанни! Ба жүэшонди хэ туәдё, йинцысы ни зэ йигэ гуйжунди вэршон зандини. ⁶Вәсү ниди зўзў-быйбыиди Хўда; зусы Ибрашимэ, Исхар, Ягўбэди Хўда.

Муса хәпади йимяр, ба лян мынчўли, бу ган вон Хўда.

⁷Жў хан ги та фәди:

— Вэ канжянли, замужя Вәди минжын зэ Египет шу жәмәдини. Вә е тинжянли, замужя таму дашын ханди, жё Вә ба таму да закўни жефончўлэни. Вә ба тамуди

* ^{3:1} *Иофор* — жысы Рагуилди данлиндигә минзы.

тынкү жыдоли. ⁸ Йинви жыгэ Вә халә, щён ба таму да египетжынмуди шуни жефончүләни, ба таму да жытар линчүчи, линдо куанда хо дифоншонни. Нэгэ дифон фужүдихын, нэтар нюнэзы дэ фынми тондини. Зэ нэтар хананейжынму, хеттейжынму, аморрейжынму, ферезейжынму, евейжынму дэ иевусейжынму жүдини. ⁹ Жынши Вә ба Вәди минжынди шынхуан тинҗянли, е канҗянли, замужя египетжынму ба таму чифудини. ¹⁰ Щүанзэ Вә ба ни дафадо Египетди хуоншон гынчян чини. Ни чи, ба Вәди минжын да Египет линчүлэ.

¹¹ Кәсү Муса ги Хўда фәди:

— Вәсы сыйса? Вә замужя нын до Египетди хуоншон гынчянни, замужя ба исраилжынму линчүләни?

¹² Хўда фәсы:

— Вә лян ни зэ йидарнини. Ни ба исраилжынму да Египет линчүлэди йиху, ниму зэ жыгэ саншон бэвон Вәлэнни: жы зусы Вә ги ни гихади жихо.

¹³ Муса фәди:

— Вә до исраилжынму гынчян ги таму дан фә: «Нимуди зүзүй-быйбыиди Хўда ба вә дафадо ниму гынчянли», таму нын вын вә: «Тади минзы жёди са?», нэхур жё вә фә сани?

¹⁴ Хўда ги Муса фәди:

— ВӘСҮ ВӘ. Ни чи, ги таму фә: «Ба вә ги ниму дафалэди нэгэ Хўдади минзы жёди „ВӘСҮ ВӘ“*».

¹⁵ Хўда ги Муса хан фәди:

— Ни ги исраилжынму фә: «Анлахў Торля ба вә дафалэли. Тасы нимуди зүзүй-быйбый, зусы Ибращимэ, Исхар дэ Ягүбэ бэвонди Анлахў Торля». Жынму йибыйзы гыншон йибыйзы йинавар на жыгэ минзы хан Вәни. ¹⁶ Ни чи, жё исраилжынмуди ложынму шудо йидарни, ги таму фәги: «Нимуди зүзүй-быйбый, зусы Ибращимэ, Исхар дэ Ягүбэ

* 3:14 «ВӘСҮ ВӘ» (яхүти йүян: «ЭХЬЕ АШЕР ЭХЬЕ») — жыгэ хуа хан ю данлин йигэ йисыни: «Вәсы йинавар юди». Жыгэ хуа щён данлин йигэ хуа: «Жў» (яхүти йүян: «ЯХВЕ»).

бэвонди Анлахў Торля, доли вэди мянчян лэ, фэди: „Вэ щяншяр канжян нимули, е канжян египетжынму ги ниму ганли сали.¹⁷ Вэ щүли: Вэ ба ниму да Египет линчүлэни, бэ жё ниму зэ шу жэмэли. Вэ ба ниму линдо хананейжынму, хеттейжынму, аморрейжынму, ферезейжынму, евейжынму дэ иевусейжынму жёди фужу димяншонни, нэтар нюнэзы дэ фынми тондини“».

¹⁸Исраилжынму тин ниди хуани. Йиху ни лян Исраилди ложынму ё до Египет хуоншонди мянчян, ги та фэни: «Яхүтижынму бэвонди Анлахў Торля доли вэму мянчяни. Жыхур ни ги йигэ кухуан, жё вэму зу савэни, зу сан тянди лү, ги вэму бэвонди Анлахў Торля ба гүrbани жүги». ¹⁹Вэ жыдонаи, Вэ дан нингүди бу жё Египетди хуоншон ба ниму фонкэ, та ба ниму йүнзун бу фонкэ. ²⁰Кэсы Вэ на Вэди да лилён ба египетжынму жэмэни, на гээнди кэрамэти ба таму зуйни. Линийр Египетди хуоншон ба ниму фонкэни. ²¹Вэ жё египетжынму тэнэ нимуни, йинви жыгэ ниму да нэтар чүлэди сыхур кун шу бу чүлэ. ²²Мый йигэ исраилнүжын до линжүжя чи, ба та жяни жёди египетнүжын дэ линжүди египетнүжынди жин-йин дунци лян йишон ёшонни. Ниму ба нэще дунци ги нимуди эрнү чуангидэ дэшон, зу жымужя ба египетжынмуди фугуй нашон зуни.

Хүда ги Муса ба щян кэрамэтиди лилён гигили

4 Муса ги Жү хуэйдади:

— Исраилжынму дан бу щинфу вэли, бу тин вэди хуали, дан фэ: «Хүда йүнзун зэ ниди мянчян мэ лэгуэ!», нэхур жё вэ замужя банни?

²Жү вын тадини:

— Ниди шууни нади са?

Муса хуэйдади:

— Жысы жүгунзы.

³Жү фэди:

— Ни ба та педо диха.

Жефон 4

Муса ба жүгунзы жыни педо диха, жүгунзы донвэр зу бянчын чончунли; Муса да та гынчян подёли. ⁴ Жү ги Муса фәди:

— Ни ба шу чынкә, ба чончунди йиба жуачү.

Муса ба шу чынкә, ба чончунди йиба жуачү, чончун йұанхуэй бянчын жүгунзыли.

⁵ Жү хан фәди:

— Ни дан жымужя зў, исраилжынму зу щинфуни: тамуди зўзў-быйбый, — зусы Ибрашимә, Исхар дә Ягүбә бэвонди Анлахү Торля жыншы доли ниди мянчянли.

⁶ Жү ги Муса кә фәди:

— Ни ба шу чуәдо хуэвәни.

Муса зу ба шу чуәдо хуэвәнили. Та ба шу йұанхуэй да хуэвәни чүчүлә йиканса: тади шушон мағынбин қуәкуәзы жонманли, зүщён шүә йиён, быйбырхали.

⁷ Жү фәди:

— Жыхур ни ба шу йұанхуэй чуәдо хуэвәни.

Муса зу жымужя зўли, йиху ба шу чүчүлә йиканса: шу кә холи, кә лян хуншын йиёнли. ⁸ Жү хан фәди:

— Таму дан бу щинфу ни, хуэйжәсы бу щинфу ту йигә кәрамәти, жыгә кәрамәти жё таму яндин щинфуни. ⁹ Таму хан дан бу щинфу жы лёнгә кәрамәти зэмусы бу тин ниди хуа, ни чи, зэ Нил хәни ёштер фи, додё диха, фи зу бянчын щени.

¹⁰ Кәсы Муса чито Хұдади фәсы:

— Жү! Ни ба вә бә дафали: вә йұнзун мә донгуә фәжязы, зочян е бусы жымужяди жынлә. Щянзә Ни лян вә, Ниди нү, фәхуади сыхур вә е бусы йигә фәжязы. Вәсы йигә фәбулә хуади, шәту нинди жын.

¹¹ Жү ги та фәди:

— Сый ги жын ба зуйбазы гигили? Сый жё жын чын яба хуэйжәсы жё жынди эрдуә лунни? Сый жё жын канжянни хуэйжәсы жё нянжин хани? Жы зусы Вә, Жү! ¹² Ни щянзә зу чи! Вә ги ни бонмон фә хуани; Вә гәжя ги ни жёгини, жё ни ё фә сани.

¹³ Кәсы Муса йұанхуэй хуэйдади:

— Бу, Жў! Чин Ни ба данлин сый дафачи!

¹⁴ Ви Мусади жыгә хуа Жўди чи шонлә, зу фәди:

— Нандый ни мәю гәгәма, минзы жёди Харунә, та есы Левийди йигә хубый? Вә жыдони, тасы йигә фәжязы. Щянзә та чүлә жейин нини; ба ни канжян, та яндин го-щинни. ¹⁵ Ни ги та фәги, та ё фә сани; Вә ги ни лян та бонмон фә хуани. Вә гәҗя ги ниму жёгини, жё ниму ё зў сани. ¹⁶ Харунә зущён ниди зуй йиён, та ги исраилжынму ти ни фә хуани. Ни ги Харунә, зущён Хўда йиён, пәщёги, жё та ё фә сани. ¹⁷ Ни ба жыгә жўгуңзы нашон, йинцысы ни вонху на жыгә дунщи щян кәрамәтини.

Муса хуэйли Египетли

¹⁸ Муса хуэйлә, до та вәфу Иофорди мянчян фәди:

— Чин ни ба вә фонкә, жё вә хуэй Египет чи, ба вәди чинчинму далойихар, таму хан ду хуәдинима хансы мә хуәди.

Иофор дайинли, зу ги Муса фәди:

— Хо, ни пиннан-вусыди чи!

¹⁹ Муса хан зэ Мадиан дифоншонди сыхур, Жў ги та фәди:

— Ни хуэй Египет чи, йинцысы щён ба ни дасыди нәшे жын кәжя вучонли.

²⁰ Муса жё тади щифузы лян лёнгә эрзы чидо лүшон, гәҗя жочў Хўдади фынфу ба жўгуңзы нашон, вон Египет зули. ²¹ Жў ги Муса кә фәди:

— Вә ги ни ба щян гәён кәрамәтиди бынсы гигили. Ни доли Египет, яндин ё зэ Египет хуоншонди мянчян ба жыще кәрамети ду щянгини. Кәсы Вә жё тади щин нинни, зу жымужя та ба Вәди минжын бу фонкә. ²² Нэхур ни ё ги Египетди хуоншон фәни: «Жў жымужя фәдини: „Исраилсъ Вәди тушузы! ²³ Вә жё ни ба Вәди эрзы фонкә бэвон Вәчини, кәсы ни бу дайин. Йинви жыгә Вә ба ниди ту йигә эрзы дасыни!“»

²⁴Хили зэ лўшон Муса зэ жонфонни хуанхали. Зэ нэтар Жў доли та гынчян, Ѣён ба та дасыни. ²⁵⁻²⁶Йинви жыгэ Мусади щифузы Сепфора нали йигэ шыту дозы, ги гэжяди эрзы зўли сўннэтили, йиху на вавади бабазышон гэхалэди пипизы ба Мусади жўэ нэгилихар, зу ги та фёди:

— Ни зусы вэ на ще хуангүэлэди нўщў!

Йинви жыгэ Жў ба Муса мэ дасы. «На ще хуангүэлэди нўщў», — жысы та фёди зўха суннэтиди ще. ²⁷Нэгэ сыхур Жў ги Харунэ фёди:

— Ни чўчи, до савёни жейин Мусачи.

Харунэ доли Хўдади сан гынчян, ба Муса йўжянли. Харунэ ба Муса канжян, зу ба та щинтынли. ²⁸Муса ги Харунэ фёли, Жў замужя ба та дафалэли, гиди фынфу, жё та фё сани, щянчўлэ са кэрамэтини. ²⁹Зу жымужя Муса лян Харунэ доли Египет, жё Исаил ложынму ду шудо йидарнили. ³⁰Харунэ ба Жў ги Муса фёхади хуа ги таму ду жёнли. Йиху Муса зэ исраилжынмуди мянчян ба нэ жигэ кэрамэти щянли. ³¹Жынму ду щинфули. Таму тинжян Жў жокан таму лэли, ба таму шу жэмэди канжянли, таму зу гуйха бэвонли Жўли.

Муса лян Харунэ зэ Египет хуоншонди мянчянни

5 Йиху Муса лян Харунэ доли Египет хуоншонди мянчян фёди:

— Исаилжынму бэвонди Анлахў Торля жымужя фёдини: «Ни ба Вәди жынму фонкэ, жё таму до савёни гуёжечи, бэвон Вәчи».

²Египетди хуоншон фёди:

— Жўсъ Сыйса? Виса вэ ё тин Тади хуани зэмусы ба исраилжынму фонкэни? Вэ жынбудый Жў; вэ е ба исраилжынму бу фонкэ!

³Муса лян Харунэ кё фёди:

— Яхўтижынму бэвонди Хўда доли вёмуди мянчянли. Щунзэ ни ги йигэ кухуан, жё вёму зэ савёни зу сан тянди лў, зэ нэтар ги Анлахў Торля ба гўrbани жўги. Вэ-

му жымужя дан бу ган, нэхур Та жё вэму хэ жун бинни хуэйжэсү жё дүшман ба вэму щёмедёни.

⁴ Египетди хуоншон ги таму лёнгэр фэди:

— Виса ниму донгуа нэще минжындини, бу жё таму зү хуэ? Бэ жёда тамули; ниму гэжя е ган нимуди хуэчи! ⁵ Ниму кан: исраилжынмуди фур кэжя би Египетди жынфур дуэхали. Жыхур ниму хан щён жё таму ба хуэ лёханима?

⁶ Зу нэйтян Египетди хуоншон ги гуанжынму дэ исраилжынмуди бансыди тузыму гиди фынфу фэди:

— ⁷ Да жиргэ дашон, исраилжынму туэ түкэди сыхур, ниму ги таму бэ ги мыйцоли. Жыхур жё таму гэжя зо мыйцочи, ⁸ кэсы ба жуантуди фур, зущён зочян, жё таму ду зүгу, йикуэ жуан ду бэ жё шо. Таму щянди йимяр, зу чито вэдини, жё ба таму фонкэни, ги тамуди Хўда жу гўrbаничини. ⁹ Жё таму ё зү хан жунди хуэни. Таму дан монли, зу мэю тин щянхуади гунфули.

¹⁰ Египетди гуанжынму лян исраилжынму бансыди тузыму чи, ги исраилжынму фэди:

— Хуоншон фэди, та ги ниму зэ бу гунйүн мыйцоли.

¹¹ Жыхур ниму гэжя булүн зэ натар зо мыйцочи, кэсы ниму ба жуантуди фур, зущён зочян, ё зүгуни, йикуэ ду бу нын шо.

¹² Зу жымужя исраилжынму чүчи зэ Египетди сыйбу-бахани мыйцоди вифыншон шу мыйцазыдини. ¹³ Египетди гуанжынму нин гўди, жё таму мый йитян ба жуантуди фур зүгуни, зущён таму ю мыйцоди сыхур зўлиди йиён. ¹⁴ Жыхур хуоншонди гуанжынму ба зочян да исраилжынмуди жунжянни жянчлэди тузыму на бянзы дади, вын тамудини:

— Виса зўхуэди жынму ба жуанту, зущён зочян йиён, мэ зўгуди?

¹⁵ Нэще исраилжынди тузыму до Египет хуоншонди мяянчян, читоди фэди:

— Хуоншон! Виса ни ги ниди нўму жымужя гандини?! ¹⁶ Гуанжынму ги вэму бу ги мыйцо еба, жё вэму туэ

жуантуни! Щұанзә хан да вәмудини! Ни кан, ниди египетжынму ганди жыгәсі гүнахар.

¹⁷Хуоншон фәди:

— Ниму щянди йимяр, зу читодини, жё вә ба ниму фонкә, ги нимуди Жү жү гүrbаничини. ¹⁸Чи, куэкуэди зў хуәчи! Вәму ги ниму бу ги мыйцо, кәсы ниму, лян зочян ииён, ба жуанту ё зў гуни.

¹⁹ Исаилжынмуди тузыму тинҗян ба жуантуди фур, лян зочян ииён ё зў гуни, таму минбыйли: да бәля доли тамуди тушонли! ²⁰Таму да Египет хуоншон гынчян зудё, ба вәту дынди Муса лян Харунә канҗянли. ²¹Таму зу ги Муса лян Харунә фәди:

— Жё Жү яндин жыдоха, ниму ги вәму ганлигә са сычин! Ниму жё Египетди хуоншон лян тади гуанжынму хәхын вәмуни, жё таму юли дасы вәмуди йинийирли. Жү яндин зуйшин нимуни!

²² Муса чито Жүди фәсі:

— Жү! Ни виса жымужя жәмә Ниди минжындини? Виса Ни ба вә дафадо жытар ләли? ²³Да вә до Египет хуоншонди мянчян ви Ниди минзы фәхуади сыхур дашон, хуоншон ба Ниди минжын йүәщин дәдүди жәмәкәли, кәсы Ни ба таму мә жефончүлә!

6 Жү ги Муса фәди:

— Жыхур ни кан, Вә ги Египетди хуоншон зў сани. Вә ба та бижянди, жё та гәжя ба Вәди минжын фонкәни. Вә жыншы бижянди, жё та ба исраилжынму да гәжяди гүйҗяни ганчүчини.

Xұда шұхади хуа

²Хұда ги Муса фәди:

— Вәсы Жү! ³Вәсы Чуанннынди Хұда. Зочян Вә зә Ибраһимшә, Исхар, Ягүбә мянчян ләгуә. Кәсы ба Вәди гүйжун минзы «Жү» Вә йұнзун ги таму мә щянгуә. ⁴Зочян Вә лян таму динли хәтунли, щуди ба таму бандо Ханаан

дифоншонни. Нэгэ сыхуршон таму зэ нэгэ дифоншон, лян лищёнжынму йиён, жүгуэ.⁵ Жыхур Вэ тинжянли, исраилжынму замужя шынхуандини, йинцысы египетжынму ба таму, зущён нүйиён, жэмэдини. Вэ зу ба динхади нэгэ хэтун жичелэли.⁶ Йинви жыгэ ни чи, ги исраилжынму жымужа фэ: «Хүда фэди: „Вэсэ Жүй! Вэ ба ниму да Египет линчүлэни, да египетжынмуди япый ба ниму жефончүлэни, бу жё ниму, зущён нүйиён, зэ шу жэмэли. Вэ ба Вэди ю да лилёнди шу чынкэ, ги египетжынму дин сынза зуйни. Вэ ба нимуди мин жюхани. ⁷ Ниму чынха Вэди минжынни, Вэсэ нимуди Хүда. Вэ ба ниму да египетжынмуди шуни жефончүлэни, нэхур ниму зу жыдони, Вэ, Анлахү Торля, – зусы нимуди Жүй.⁸ Зочян Вэ ги Ибращимэ, Исхар, Ягүбэ дүли жули, ба Ханаан дифон ги таму гигини. Вэ ба ниму яндин линдо нэтарни, жё нэгэ дифон ихиха нимудини. Вэсэ Жүй!“»

⁹ Муса ба жыще хуа ги исраилжынму фэли, кэсэ таму бу тин тади хуа, йинцысы тамуди хуэ тэ жундихын зэмусы щинни кэжя мэю зывонли. ¹⁰ Жүй ги Муса фэди:

– ¹¹ Ни чи, ги Египетди хуоншон фэ: «Ни яндин ба исраилжынму да Египет ё фонкэни».

¹² Муса ги Жүй фэди:

– Исраилжынму бу тин вэ, нандый Египетди хуоншон тин вэнима? Вэсэ йигэ фэбулэхуади жын.

¹³ Жүй ги Муса лян Харунэ гиди фынфу фэди:

– Ниму чи, ги исраилжынму дэ Египетди хуоншон фэ: Вэ, Жүй, ги ниму гиди фынфу, жё ба исраилжынму да Египет линчүлэни.

Муса лян Харунэди зүй

¹⁴ Жы дусы исраилжынму мый йигэ жяцяди зүзүй-бый-бый: Ягүбэди тушузыди минзы жёди Рувим. Рувимди сыгэ эрзысы: Ханох, Фалу, Хецрон дэ Харми – жысы Рувимди худэ. ¹⁵ Щимэди люгэ эрзысы: Иемуил, Иамин, Огад, Иахин, Цохар дэ Саул (Саулди мамасы хананейнүжын) – жысы

Шимэди худэ. ¹⁶Левийди сангэ эрзысы: Гирсон, Кааф дэ Мерари. Левий хуэли йибый саншы чи суй. ¹⁷Гирсонди лёнгэ эрзысы: Ливни дэ Шимеи; таму гэжя ю хошо хубыйни. ¹⁸Каафди сыгэ эрзысы: Амрам, Ицгар, Хеврон дэ Узиил. Кааф хуэли йибый саншы сан суй. ¹⁹Мерариidi лёнгэ эрзысы: Махли дэ Муши. Жы зусы Левийди зүй дэ тади хубый. ²⁰Амрам ба гэжяди гүгү Иохавед чүшонли; та ба Харунэ лян Муса сын-ёнхали. Амрам хуэли йибый саншы чи суй. ²¹Ицгарди сангэ эрзысы: Кора, Нефег дэ Зихри. ²²Узиилди сангэ эрзысы: Мисайл, Елцафан дэ Сифри. ²³Харунэ ба Елисавета чүшонли (Елисаветасы Аминадавди нүүр, есы Наассонди мыймый). Елисавета ги Харунэ сын-ёнли сыгэ эрзы: Надав, Авиуд, Елиазар дэ Ифамар. ²⁴Коради сангэ эрзысы: Асир, Елкана дэ Авиасаф – жысы Коради зүй. ²⁵Харунэди эрзы Елеазар ба Футиилди йигэ нүүр чүшонли. Елеазарди шифур ги та сын-ёнли йигэ эрзы, минзы жёди Финеес. Жы зусы Левий хубыйди тузыму дэ тамуди жяящя.

Харунэ зүщён Мусади фэжязы

²⁶Жү ги Харунэ лян Муса зочян гиди фынфу, жё таму ба исраилжынму жочүй мый йигэ жяящя йибазы лян йибазы да Египет линчүлэни. ²⁷Жы лёнгэ жын зочян читоли, жё Египет хуоншон ба исраилжынму фонкэни. ²⁸Зочян Жү зэ Египет ги Муса фэгуэ:

– ²⁹Вэсы Жү! Ни ё ба Вэ ги ни фэхади йиче хуа ги Египетди хуоншон фэгини.

³⁰Кэсү Муса фэди:

– Хўда-я! Ни жыдлони, вэ бусы йигэ фэжязы, Египетди хуоншон тин вэди хуанима?

7 Жү фэди:

– Вэ жё ни ги Египетди хуоншон чынха зүщён Хўда ийённи, жё ниди гэгэ Харунэ ги та, зүщён ниди фэжязы йиён, фэ хуани. ²Ни ба Вэ ги ни гихади йиче фынфу

ги Харунэ фәги, жё та ги хуоншон фә, жё хуоншон ба исраилжынму да тади гүйжяни фонкэ.³⁻⁴ Кәсы Вә жё хуоншонди щин нинни. Вә ги Египет щянчүләли хошо кәрамәти дә чёчи сыйчин еба, кәсы хуоншон хан мә тин ниди хуа. Нәхур Вә ги Египет дин сынза зуйни. Вә ба Вәди минжын – Исраилди эрнү, йибазы лян йибазы да нәгә дифон линчүләни.⁵ Вә ба Вәди шу чынкэ, зуй тамуни, ба исраилжынму да нәгә гүйжя линчүләни, нәхур египетжынму zu жыдони – Вәсы Жў!

⁶Муса лян Харунэ жочў Жўди фынфу ганли. ⁷Таму лян Египетди хуоншон фә хуади сыхур, Муса нәхур кәҗя башы суйли, Харунэ башы сан суй.

Харунәди жўгуңзы

⁸Жў ги Муса лян Харунэ фәди:

– ⁹Хуоншон дан жё ниму щян йигә кәрамәти, ни ги Харунэ фәги, жё ба жўгуңзы эрдё хуоншон мянчян, нәгә жўгуңзы zu бянчын чончунни.

¹⁰Муса лян Харунэ до хуоншон мянчян, жочў Жў гихади фынфу ганли: Харунэ ба жўгуңзы нашон, эрдё Египетди хуоншон лян тади гуанжынмуди мянчянли, нәгә жўгуңзы zu бянчын чончунли. ¹¹Хуоншон донвәр ба тади суан щинщюди дә суангужынму жёдилә, жё таму е на гәҗяди фачи жымужя ганли. ¹²Таму ба шуниди жўгуңзы эрдё диха, нәще жўгуңзы е бянчын чончунли; кәсы Харунәди жўгуңзы ба тамуди жўгуңзы ду щишонли. ¹³Замужя Жў фәли, Египет хуоншонди щин ниндөли, та мә тин Муса лян Харунәди хуа.

Зэ Египет йули ту иигә бэлляли – ўзе

¹⁴Жў ги Муса фәди:

– Египет хуоншонди щин ниндиҳын, та мәщин фонкэ Вәди минжын. ¹⁵Миргә ганзо хуоншон жочў Нил хә зуди сыхур, ни до тади мянчян. Зэ шуни ба нын бян чончунди нәгә жўгуңзы нашон, до хәянзышон, ба хуоншон дынди.

¹⁶ Ни ги хуоншон жымужя фэ: «Яхүтижынму бэвонди Анлахү Торля ба вэ дафалэ жё вэ ги ни фэни: ни ги йигэ кухуан, ба Жүди минжын фонкэ, жё таму зэ савэни бэвон Тачи, кэсы ни йичыр до щянзэ бу тинхуа. ¹⁷ Жү жымужя фэдини: „Щянзэ ни жыха: Вэ зусы Жү“! Ни кан, вэ на жыгэ жүгунзы ба Нил хэниди фи дайихар, фи донвэр zu бянчын щени. ¹⁸ Йү ду сыйдёни, хэди фи чудёди йимяр, египетжины бу нын хэ жыгэ фи!»

¹⁹ Жү ги Муса кэ фэди:

— Ни ги Харунэ фэги, жё та ба жыгэ жүгунзы нашон, ба тади шу жочү Египет йичеди хэ, фичү, лоба дэ жин чынкэйихар, фи zu бянчын щени. Чүан Египетди гуйжяни сыйжу-бахани ду ю щени: фи тунзыни дэ шыту гонзыни дусы ще.

²⁰ Муса лян Харунэ жочү Жүди фынфу ганли. Харунэ зэ Египетди хуоншон лян тади гуанжынмуди мянчян ба жүгунзы чынкэ, ба Нил хэниди фи далийихар, хэниди фи донвэр zu бянчын щели. ²¹ Хэниди йү ду сыйдёли, фи чудёди йимяр, египетжины бу нын хэ жыгэ фили. Чүан Египет мангэчүр дусы ще. ²² Йиху хуоншонди суан щинщюди дэ суангужынму на гэжяди фачи е жымужя ганли, жё фи бянчын щели. Зущён Жү фэхади йиён, Египет хуоншонди щин хан нинди, бу тин Муса лян Харунэди хуа. ²³ Египет хуоншон хуэйли гэжяди жинлу-бодяннили, щинни йидяр ду бу цошин жыгэ сыйчин. ²⁴ Египетди йиче жын бу нын хэ Нил хэниди фи йимяр, таму зэ хэди жувини ва кындини, щён да ди литу ба хэди фи вачүлэнни. ²⁵ Да Жү жё Нил хэниди фи бянчын щеди нэйтаян дашон, кэжя гүэли чи тянли.

Ди эргэ бээля – лэгүазы

8 Жү ги Муса фэди:

— Ни чи, ги Египетди хуоншон фэ: «Жү жымужя фэдини: „Ни ба Вэди минжын фонкэ, жё таму бэвон Вэчи. ² Ни дан ба таму бу фонкэ, Вэ зуйшин ниди гуйжяни.

Вэ ба лэгуазы дафадо Египетди йиче дифоншонни.³ Нил хэ литуди лэгуазы фанданданни; таму да хэ литу чүлэ, жин ниди жяни дэ фижёди фонзыни, тёдо ни фи жёди чуоншонни, ниди гуанжынмуди дэ минжынди жянини, жин хуэлу литуни, тёдо хуэ мянди пын литуни.⁴ Лэгуазы тёдо ниди минжын дэ гуанжынмуди шыншонни!“»

⁵ Жү ги Муса фэди:

— Ни ги Харунэ фэ, жё та ба жүгунзы нашон, ба шу жочү Египет дифонди йиче хэ, фичү дэ лоба чынкэйихар, жё лэгуазы ду чүлэ, ба чүан Египет гуйжя пуман.

⁶ Харунэ ба жүгунзы нашон, ба шу жочү Египетди йиче ю фиди дифоншон чынкэлихар, лэгуазы донвэр зу да фи литу тёчүлэ, ба чүан Египет гуйжя пуманли.⁷ Кэсы суангужынму ба гэжяди фачи сышон, жё лэгуазы ба чүан гуйжя е пудёли.⁸ Египетди хуоншон ба Муса лян Харунэ жёдилэ, ги таму фэди:

— Чин ниму чито Жү ба жыще лэгуазы да вэ дэ вэди минжын гынчян жуйчүчи, нэхур вэ зу ба нимуди жынму фонкэни, жё таму чи ги Жү ба гүрбани жүгини.

⁹ Муса хуэйдади:

— Вэ щён ви ни чито Жүни. Ни гэжя ба сыхур динха, вэ лэ ви ни, ви ниди гуанжынму дэ минжын чито Хүдани. Нэхур Хүда ба йиче лэгуазы да ни гынчян, да ниди фонзыни ганчүчини; таму ду сыдёни, гуон шындо Нил хэ литуни.

¹⁰ Египет хуоншон фэсы:

— Ни миргэ ви вэ чито.

Муса фэди:

— Вэ жочү ниди хуа ганни, жё ни жыха: чүан дун-яшон мэю данлинди, зүшён вэмуди Анлахү Торля йиёнди!¹¹ Лэгуазы да ни гынчян, да ниди жяни, ниди гуанжынму дэ ниди минжын гынчян зудёни, таму гуон шындо Нил хэ литуни.

¹² Муса лян Харунэ да Египет хуоншон гынчян зудё, Муса читоли Жүли, жё Та ба зочян дафадё Египет хуоншон гынчянди лэгуазы нашон зудёни.¹³ Жү жочү Мусади чито

ганли: мый йигэ фонзыниди, йұанзыниди лян диниди ләгуазы ду сыдёли. ¹⁴ Египетжынму ба сыдёди ләгуазы шучын дуйли, сыдёди ләгуазыди чу видо ба чұан гүйжя гуанманли. ¹⁵ Хуоншон йиканса: бәля гуәли, ләгуазы ду сыдёли, тади шин йұанхуэй ниндёли, зущён Жў фәхади йиён, та бу тин Муса лян Харунәди хуа.

Ди санғә бәля – қонийин

¹⁶ Жў ги Муса фәди:

– Ни ги Харунә фәги, жё та на жүгунзы ба дишонди тү дайихар: Египетди йиче дифоншонди тү зу бянчын қонийинни.

¹⁷ Таму зұжымужя ганли. Харунә на жүгунзы ба дишонди тү далихар, Египет йиче дифоншонди тү ду бянчын қонийинли, таму ба жынму лян тугү винянили. ¹⁸ Суангужынму е щён жё тү бянчын қонийинни, кәсы таму мәю жыгә бынсы. Нәхур қонийин ба жынму лян тугү ду винянили.

¹⁹ Суангужынму ги Египетди хуоншон фәди:

– Жысы Хўда ганхади сыйчин!

Кәсы хуоншонди шин кә ниндёли, зущён Жў фәхади йиён, та бу тин Муса лян Харунәди хуа.

Ди сығә бәля – хавын

²⁰ Жў ги Муса фәди:

– Миргә ганзо йизор Египетди хуоншон жочү хә зуди сыхур, ни до тади мянчян, ги та фә: «Жў жымужя фәдини: „Ни ба Вәди минжын фонкә, жё таму бәвон Вәчи.

²¹ Ни дан йұанхуэй ба таму бу фонкә, нәхур Вә лян хавын зүйшинни, ниди гуанжынму дә йиче минжынни; египетжынмуди жяни дә Египетди йиче дифоншон ду юха хавынни. ²² Кәсы нәйтіян Вәди минжын жүди Гесем дифоншон йигә хавын ду бу фидичи. Вә жымужя ганди йинцысы щён жё ни жыха: Вә, Жў, – зусы чұан димяншонди Жў! ²³ Вә ба Вәди минжын лян ниди минжын фынкәни. Жыгә кәрамәти миргә зу йұни!“

²⁴ Жў зу жымужя ганли: кә чүнди хавын фидо Египет хуоншонди жинлу-бодянли, тади гуанжынмуди фонзыни дэ чўан Египетди дифоншонли. Египет мангачур шули хавынди чибули. ²⁵ Египетди хуоншон ба Муса лян Харунэ жёдилэ, ги таму фәди:

— Чи, зэ вэди гуйжяни ги нимуди Хўда ба гўrbани жўги!

²⁶ Муса фәди:

— Жымужя ганбучын, йинцысы вәму дан зэ жытар ги Анлахў Торля жў гўrbани, египетжынму чишонлэни. Египетжынму дан канжян вәму жўди гўrbани дэцә тамудини, таму на шыту ба вәму дасыни! ²⁷ Вәму яндин ё жочў Анлахў Торляди фынфу ганни: зэ савәни, зу сантянди лўй, ги Анлахў Торля ба гўrbани жўгини.

²⁸ Египетди хуоншон фәди:

— Вә ги ниму ги кухуанни, жё ниму до савә ги ниму бэвонди Анлахў Торля ба гўrbани жўги; кәсы ниму тә бә зуди йуанли. Ниму ви вә чито Хўда.

²⁹ Муса хуэйдади:

— Жысыма, вә да ниди мянчян зудё, чито Жўчини, миргә хавын зу да ни, ниди гуанжынму дэ ниди йиче минжын гынчян фидёни. Кәсы ни зэ бә хун вәмули, бә донгуа вәму ги Жў жў гўrbаничи.

³⁰ Муса да Египет хуоншонди мянчян зудё, читоли Жўли. ³¹ Жў зу жочў Мусади чито ганли. Йиче хавын да Египет хуоншонди, тади гуанжынму дэ минжынди гынчян йигә ду мә шынха, фидёли. ³² Кәсы жы йихуэй Египет хуоншонди щин кә ниндёли, та ба исраилжынму мә фонкэ.

Ди вугә бэля – сынлини вынбин

9 Жў ги Муса фәди:

— Ни чи, до Египет хуоншонди мянчян, ги та фә: «Яхўтижынму бэвонди Анлахў Торля жымужя фәдини: „Ни ба Вәди минжын фонкэ, жё таму бэвон Вәчи. ²⁻³ Ни дан ба таму бу фонкэ, Вә жё ниди ма, лўй, луэтуюә, ню, ён

лян жұлұ – йиче сынлин хә вынбинни. ⁴ Вә ба исраилжынмуди йиче сынлин дә египетжынмуди йиче сынлин фынкәни. Исраилжынмуди сынлин йигә ду бу сы. ⁵ Вә, Жү, кәжә ба жызы динхали: миргә жыгә сычин зу зә жытар йүни!“»

⁶ Жү ди эртән жочў Та фәхади ганли: египетжынмуди йиче сынлин хәли вынбин, сыйёли, кәсы исраилжынмуди йигә сынлин ду мә сы. ⁷ Египетди хуоншон дафади хуәжиму цакан исраилжынмуди сынлинчили. Жысыма, исраилжынмуди йигә сынлин ду мә сыйё! Кәсы Египет хуоншонди щин хан нинди, та ба исраилжынму мә фонкә.

Ди люгә бәля – күәкуәзы

⁸ Йиху Жү ги Муса лян Харунә фәди:

– Ниму да хуәлуни манмар жуа йиба хуэй; йиху жә Муса ба жыгә хуэй зэ Египет хуоншонди мянчян жочў тян садо кунжунни. ⁹ Жыще хуэй, зущён тү, садо Египет дифоншонди гәли-гәлорни, йиху жынму дә сынлинди шыншон чў күәкуәзыни.

¹⁰ Муса лян Харунә шуни ба хуэй жуашон, доли хуоншон мянчянли. Муса ба хуэй садо кунжуннили. Жыгә хуэй донвәр зу жә жынму лян сынлинди шыншон чўли күәкуәзыли. ¹¹ Суангужынму зэ бу нын до Мусади мянчян ләли, йинцысы таму, лян йиче египетжын йиён, хуншыншон е чўли күәкуәзыли. ¹² Замужя Жү ги Муса фәли, Египет хуоншонди щин хан нинди, та бу тин Муса лян Харунәди хуа.

Ди чигә бәля – лынзы

¹³ Жү ги Муса кә фәди:

– Миргә ганзо йизор ни до Египет хуоншонди мянчян, ги та фә: «Яхүтижынму бәвонди Анлахү Торля жымужя фәдини: „Ни ба Вәди минжын фонкә, жә таму бәвон Вәчи. ¹⁴ Йинцысы жы йихуэй ни кә дан бу тин Вәди хуа, Вә гуон бусы зуйщин ниди гуанжынму дә минжынни,

Вә лян таму йидарни яндин е зуйщин нини. Жымужя жё ни жыха: чұан дун-яшон мәю данлинди, зүшён Вә йи-ёнди Хұда! ¹⁵ Вә дан ба ни лян ниidi минжын на вынбин зуйли, ниму дазо ду вучонли. ¹⁶ Вә ба ниidi мин хұхали, йинцысы Вә щён ги ни щянчүлә Вәди лилённи, жё Вәди миншын сандё чұан дун-яшонни. ¹⁷ Кәсіи ни хан фандай Вәди минжындини, бу щён ба таму фонкә. ¹⁸ Миргә зу жыгә сыхур Вә жё щя да лынзыни. Да Египет гүйжя личеләди нәйтіян дашон, йұнзун мә щягуә жыму сынзади лынзы. ¹⁹ Щянзә ни ба жынму дафачи, жё таму ба Египет диниди йиче сынлин лян нәтар юди йиче дунщи ду шудо фонзыни. Нагә жын лян сынлин дан шындо тандони, таму бу жиндо фонзы литу, щяхаләди лынзы ба таму ду дасыни!“»

²⁰ Жұди жыще хуа ба Египет хуоншонди ющезы жын хади йимяр, таму зу ба гәҗяди нү дә сынлин ганжин линдо фонзынили. ²¹ Данлинди жын мә тин Жұди хуа, щинни йидяр ду мә цоцин гәҗяди нү дә сынлин, ба таму шындо динили. ²² Жұ ги Муса фәди:

— Ни ба шу жочү тян чынкә, лынзы зу щядо Египетди йиче минжын, сынлин дә дини жонди цошонни.

²³ Муса ба жүгүнзы жочү тян чынкәлихар, Жұ зу ба за-

луй, лынзы дә дян дафадо чұан Египетди дижешонли. ²⁴ Лян щя лынзы дә шан дян; да Египет гүйжя личеләди

нәйтіян дашон, йұнзун мә щягуә жыму дади сынза лынзы. ²⁵ Лынзы ба Египет диниди йиче дунщи щемедөли:

ба жынму дә сынлин, дини жонди цо дә фу ду дадёли. ²⁶ Гуон исраилжынму жұди Гесем дифоншон мә щя лынзы. ²⁷ Египет хуоншон ба Муса лян Харунә кә жёдилә, ги таму фәди:

— Жы йихуэй вә ганли гүнахарли. Вә лян вәди минжын ду цуәли, Жұсы Гундоди. ²⁸ Чин ниму чито Жұ, жё жыгә залуй лян лынзы жұха! Вә дайнини, чи, вә ба ниму фонкәли, ниму зә жытар бә шынли.

²⁹ Муса ги та фәди:

— Вә жыни да жыгә чынпуни чўчи, ба шу чынкә, чито Жүни: нэхур залуй лян лынзы донвәр жүхани. Жымужя жё ни жыха, — Хўдасы чұан дун-яди Жў. ³⁰ Кәсы вә жыдени, ни лян ниidi гуанжынму хан бу пашён Анлахў Торля!

³¹Лынзы ба хўма лян дамый ду дадёли, йинцысы нэхур хўма жён кәли хуарли, дамый е юли мыйсуйзыли. ³²Лынзы ба мыйзы мә дасы, йинцысы мыйсуйзы хан мә чўләни. ³³Муса да Египет хуоншонди мянчян зудё, да чынпуни чўчи, ба шу чынкә читоли Жўли. Залуй лян лынзы донвәр жўхали, йү е бу щяли. ³⁴Кәсы Египетди хуоншон йиканса: йү, лынзы лян залуй мәюли, та цун гантуә гўнахарли. Хуоншон лян гуанжынмуди щин кә ниндёли. ³⁵Зущён Жў зочян ги Муса фәхади йиён, Египет хуоншонди щин кә ниндёли, та мәщин ба исраилжынму фонкә.

Ди багә бэля – хуончун

10 Жў ги Муса фәди:

— Ни чи, до Египет хуоншонди мянчян. Вә жё та лян тади гуажынмуди щин ниндёли, Вә ўён зә таму жунжянни щян Вәди кәрамэтини. ² Вә ўён жё ни ги ниidi эрзы, ни эрзыди эрзыму фәни: Вә ги египетжынму ганли сали, щян замугә кәрамәтили. Ба жыще сырчин ниму ё жихани: Вәсы Жў!

³Муса лян Харунә до Египет хуоншонди мянчян фәди:

— Яхўтижынму бэвонди Анлахў Торля жымужя фәдини: «Ни хан вон жисы бу тин Вәди хуани? Ни ба Вәди минжын фонкә, жё таму бэвон Вәчи. ⁴Ни дан ба таму бу фонкә, жысыма, миргә Вә ба хуончун дафадо ниidi гүйҗянини. ⁵Чян-ванди хуончун ба Египет йиче дифон зо-нянни, жынму ба димян ду канбужянни. Зочян лынзы ба са мә дасы, жыхур хуончун ба шынхади чыдёни, ба дини жонди фу ду чыдёни. ⁶Хуончун до ниidi жянини, до ниidi йиче гуанжын дә минжынди жянини, ба йиче фонзы жанманни. Ниди зўзў-быйбый ба жымугә бэля да

таму жүдо жытарди нэйтян дашон, йичыр до жиргэди жызы, йүнзун мэ жянгуё».

Муса ба хуа фәван, жуангуәчи, да Египет хуоншонди мянчян чўчили. ⁷ Египет хуоншонди гуанжынму ги хуоншон фәди:

— Жыгә жын хан вон жисы жәмә замуни? Ни ба нәще исраилжын фонкә, жё таму бәвон тамуди Анлахү Торлячи. Нандый ни хан канбужяна, Египет гүй нянкәр ланбодайли?

⁸ Египетди хуоншон жё Муса лян Харунэ йұанхуәй до тади мянчян, ги таму фәди:

— Хо, ниму чи, бәвон нимуди Анлахү Торлячи. Сый лян ниму ё чини?

⁹ Муса хуэйдади:

— Вәмуди ло-шо, эрнү ду чини, лян йиче ён дә ню, йинцисы вәму яндин зэ нәтар ё гүә жечи, бәвон вәмуди Жүни.

¹⁰ Египетди хуоншон фәди:

— Вә на нимуди Жү дў жудини: вә бу жё ниму ба нимуди щифузы лян ваму линшон зу! Ниму яндин ю ха вонщёни. ¹¹ Бу, будайчын! Ниму дан щён бәвон нимуди Жүчи, вә гуон жё нимуди нанжын чини.

Хуоншон ба жыгә хуа фәба, зу ба Муса лян Харунэ жуйчўчили. ¹² Йиху Жү ги Муса фәди:

— Ни ба шу жочў Египет чынкэйихар, жё хуончун ба чұан гүйжя жанман. Таму лә, ба дишон жонди йиче цо чыдёни; зочян лынзы ба са мә дасы, хуончун ба шынхади ду чыдёни.

¹³ Муса ба жүгүнзы жочў Египет дифоншон чынкәлихар. Жү жё дун фын гуачелә, гуадо Египет гүйжянили. Жыгә дун фын жынжыр гуали йитян дә йиванщи; ган до ганзо, фын ба хошо хуончун гуадилэли. ¹⁴ Хуончун до ли Египетди йиче дифоншонли. Чян-ванди хуончун ба дипизы пуманли. Жыму дуәди хуончун зэ жыгә дифоншон зочян мә йүгүә, йиху е мә йүгүә. ¹⁵ Хуончун зу нәму дуәди йимяр, таму ба чұан димян гәчўли, сыйжу-баха ду

хидёли! Таму ба тандониди лынзы мә дасыди йиче цо лян фушондиgotян du чыдёли. Египетди йиче дифоншон лян йигә люзоцор дэйигә фуеер du мә шынха.¹⁶ Египетди хуоншон хуонхун-монмонди ба Муса лян Харунэ кә жёдилэ, ги таму фәди:

— Вә ги ниму бэвонди Анлахү Торля дэгиди ниму ганли гүнахарли!¹⁷ Щүанзэ чин ниму ба вәди гүнахар жы йихуэй е фоншә! Ниму читоди жё ниму бэвонди Анлахү Торля ба жыгэ бэлэя да вә гынчян жәгуәчи.

¹⁸ Муса да Египет хуоншон гынчян чүчи, читоли Жүли.¹⁹ Жү жё щифын гуачелэли; жыгэ да фын ба йиче хуончун гуадо Хүнхэ литули. Зу жымужя Египет дифоншон йигә хуончун du мәюли.²⁰ Кәсы Жү жё Египет хуоншонди щин кә ниндёли, та мәщин ба исраилжынму фонкэ.

Ди жюгә бэлэя – хинан

²¹ Йиху Жү ги Муса кә фәди:

— Ни ба шу жочү тян чынкэйихар, да хинан ба чүан Египет зоняяни.

²² Муса ба шу жочү тян чынкэлихар, да хинан ба чүан Египет зоняяни сан тян.²³ Египетжынму йигә ба йигә канбужянили, сан тян таму зэ занди вэршон мә дунтан. Кәсы исраилжынму жүди дифоншон ю гуонлённи.²⁴ Египетди хуоншон ба Муса жёлэ, фәди:

— Чи, бэвон нимуди Анлахү Торлячи! Ба нимуди нүжын лян ваму du линшон чи; кәсы жё нимуди ню, ён яндин шындо жытар.

²⁵ Муса хуэйдади фәсы:

— Бу, будыйчын! Ни яндин ги вәму ё ба жү гүрбаниди дэшо гүрбаниди сынлин гигини, жё вәму ги Анлахү Торля хохор ба гүрбани жуги.²⁶ Вәму ба йиче сынлин ё нашон зуни, йигә du бу нын шынха. Вәму яндин гәҗя ги Анлахү Торля ба жү гүрбаниди сынлин ё жянгини. Хан мә до нэтарди зычян, вәму бу жыдо, ба нагә сынлин ё ги Анлахү Торля жүгини.

²⁷ Кәсы Жў жё Египет хуоншонди щин кә ниндёли, та мәшин ба исраилжынму фонкэ. ²⁸ Хуоншон ги Муса фәди:

— Ни да жытар гун! Бә жё вә зэ жяннили. Вә зэ йихуэй ба ни дан канжян, ни вучонни!

²⁹ Муса фәди:

— Ни фә дуйдини: жыншы ни зэ бу жян вәли.

Ди шыға бәля – тушузымуди вучон

11 Жў ги Муса кә фәди:

— Вә ги Египетди хуоншон лян тади минжын дафа линийрди йигә бәляни. Йиху та яндин ба ниму фонкәни, хан ба ниму ду да жытар ганчүчини. ² Ни чи, ги исраилжынму фәги, жё таму да линжү гынчян ба жин-йин дунши ёшон.

³ Жў жё египетжынму тэнэ исраилжынмуни. Египетди гуанжынму лян минжын е тэнэ Мусадини, сылёнди тасы йигә вида жын. ⁴ Муса ги Египетди хуоншон фәди:

— Жў жымужя фәдини: «Жиргә бан-ени Вә да Египетди жунжянни зугуәчини. ⁵ Египетди мый йижязыди ту йигә эрзы ду вучонни; да щянзэди хуоншонди ту йигә эрзышон датур, йичыр до зэ мәфонни мә мянди нүнүди ту йигә эрзышон. Йиче сынлинди тушузы е сыйёни. ⁶ Египетди дифоншон мангәчүр нын тинжян дакў-луанхуди шынчи; жымугә сынза юцу Египет хан мә йүгуәни, вонху е бу йули. ⁷ Кәсы исраилжынму жянниди гувазы жочў жын дә сынлин ду бу чў шынли! Нэхур ни зу жыдони: Вәсы Жў! Вә ба египетжынму лян исраилжынму фынкәни».

⁸ Линийр Муса фәди:

— Дансы ниди гуанжынму до вәди мянчян лә, гуйха, читоди жё вә лян вәди минжын да жытар зудё, нэхур вә цә да жытар зудёни.

Муса чихынхынди да Египет хуоншонди мянчян зудёли. ⁹ Жў зочян ги Муса фәгуә:

— Египетди хуоншон бу тин ниди хуа, зу жымужя Вә зэ Египет хан нын щян дуэйүди кәрамэти.

¹⁰Муса лян Харунэ зэ Египет хуоншонди мянчян щянли жыщезы кәрамэти, кәсы Жў жё хуоншонди щин ниндёли, хуоншон ба исраилжынму да тади гүйжяни мә фонкэ.

Исраилжынмуди Пасха жечи

12 Жў зэ Египет ги Муса лян Харунэ фәди:

— ²Ба жыгә йүә суанчын нимуди жынйүә*. Да жыгә йүә дашон щин нян кэтурни. ³Ниму ги исраилжынму ду фәги: жы йүәди ди шы тян жё мый йижязыди жонгуйди яндин ви тади жяцца жян йигә ёнгозы хуэйжәсү жүлүгозы. ⁴Тади жяццади жынкузы дан шо, ба йигә ёнгозы йиха чыбушон, нэхур жё та лян тади дин жинди линжү жочү жяни ю жи күжын, зу ба ёнгозы фынкэ. Жяни жигә жын нын чышон, зу жочү нэ жигә жынфур фынкэ. ⁵Сынлин литу ниму яндин ё жяңчүлэ йигә йисуиди, мәю дуанбянди гун-ёнгозы хуэйжәсү гунжүлүгозыни. ⁶Жё жыгә сынлин зэ нимуди жяни шындо жыгә йүәди ди шы си тянди хили. Йиху жё ийче исраилжын ба гәжя щүхади сынлин зэдё. ⁷Зэ сыйжяди жяни чы жу, минжын зу ба нэгә фонзыди лёнханиди мынкуон лян мынкуон готу на зэха ёнди ще ё мәдёни. ⁸Нэ йиванщи таму ба ёнжу зэ хуәшон ё кофу, чыдёни; лян кү цо дэ мәю жёмянди мәмә ё чыни. ⁹Ба ёнжу яндин ё кофуни, бу нын чы сын жу, е бу нын чы зэ фи литу жүхади жу. Ниму яндин ё чы хүлүн кохади ёнгозыни, лян ту, туйбазы дэ ийче чончон-дүдү. ¹⁰Ниму бу нын ба шынхади жу гәдо ди эртян. Жу дан мә чышон шынхали, хили ба та яндин ё зэ хуә литу шодёни. ¹¹Ниму чыкэли, ёни ба дэзы лыйшон, жүэшон ба хә чуаншон, шуни ба жүгунзы нашон, куэкуэди ё чыни — жысы Жўди Пасха жечи.

* 12:2 На яхүти йүян ба жынйүә жёди «Авив»; жыгә бонжерсы замуди си йүә.

¹² Нэйиванщи Вэ зугуэ Египет, ба йиче тушузы – эрвазы дэ сынлини гун тушузы ду садёни. Вэ ги таму зыгини: Египетди йиче хүдаму бу жы сыса. Вэсы Жў! ¹³ Мынкуоншонди ще зусы ниму зэ нани жўди жихо. Вэ канжян жыгэ ше, зу да нимуди фонзы гынчян зугуэчини. Вэ зуй египетжынмуди сыхур, ба ниму йидяр ду бу хэ. ¹⁴ Ниму няннян яндин ё гуэ жыгэ жечини, ви Жў зунхў тани. Нимуди хубый е яндин ё зунхў жыгэ жечини – жысы Вэ ги ниму гиха йинаварди фалу.

Мэю жёмян мэмэди жечи

¹⁵ Жў хан фэди:

– Жы чи тян литу ниму бу нын чы ю жёмянди мэмэ, гуон ё чы мэю жёмянди мэмэни. Да ту йитян дашон, ниму зу ба жяниди йиче жёмян чудё. Сый жы чи тян литу дан чы ю жёмянди мэмэ, ба тади минзы яндин да Вэди минжынди жунжянни чудёни. ¹⁶ Ту йитян дэ ди чи тян ниму шудо йидарни бэвон Хўда. Жы лён тян, чўгуэ шэлү чыди, ниму са хуэ ду бу нын ган. ¹⁷ Ниму ё зунхў жыгэ мэю жёмянди мэмэ жечини, йинцысы зу жы йитян Вэ ба нимуди йиче зў да Египет линчўлэли. Ниму лян нимуди хубый яндин ё зунхў жыгэ жечини – жысы Вэ ги ниму гиха йинаварди фалу. ¹⁸ Да ту йигэ йүэди ди шы сы тян хушон дашон, до ди эрши йитянди хушон, ниму бу нын чы ю жёмянди мэмэ. ¹⁹ Жы чи тян литу ниму жяни бу нын гэ жёмян. Чы ю жёмян чыдиidi жын булүн бынгуйжя сын-ёнхади хуэйжэсси вэгуйжын еба, ба тамуди минзы яндин да Вэди минжынди жунжянни чудёни. ²⁰ Ниму бу нын чы ю жёмянди чыди; ниму жўди йиче дифоншон ду ё чы мэю жёмянди мэмэни.

Исраилжынму ту йихуэй гуэли Пасха жечили

²¹ Муса ба исраилжынди йиче ложын жёдилэ, ги таму фэди:

— Жё мый йижязыди жўжын жянчўлэ йигэ ёнгозы, ба та зэдё, ниму гуэ Пасха жечичи.²² Ниму ба зэдёди ёнгозыди ще додё пынпышыни, на йиба иссоп цо, ба та зэ жыгэ ще литу мыншы, йиху ба мын лян мынкуон готу на ще мэдё. Йичыр до ди эр тян ганзо сый ду бэ чў мын.²³ Жўса египетжиымуди сыхур, ба мынкуоншон лян мын готу мэхади ще канжян, да жытар зугуәчини. Жў жё хэ минди тянщян бу жин нимуди жя, ба ниму бу дасы.²⁴ Ниму лян нимуди эрзыму яндин ба жыще фынфу, зущён фалу ийён, ё зунхўни.²⁵ Жисы ниму до Жў ги ниму щухади дифоншонли, ниму ё зунхў жыгэ жечиди ганбанни.²⁶ Нимуди эрнү дан вын ниму: «Жыгэ куйчын ю са йисыни?»²⁷ Ниму ё хуэйдани: «Жысы ги Жў жуди Пасха* жечиди гўrbани, йинцысы Та зэ Египет да исраилжыымуди жя гынчян зугуәчили. Жў ба египетжиымуди дасыли, кэсы ба замуди мин жюхали».

Исраилжыиму гуйха бэвонли Жўли.²⁸ Таму зу жочў Жў ги Муса лян Харунэ гихади фынфу ганли.

Ба Египетди тушузы-эрвазы ду садёли

²⁹ Бан-ени Жў ба египетжиымуди йиче тушузы-эрвазы садёли: да щянзэди хуоншонди ту йигэ эрзы дашон йичыр до банфонзыни зуәди фанжыымуди тушузышон. Ба йиче сынлинди тушузы е дасыли.³⁰ Хили Египетди хуоншон дэ тади гуанжыиму лян чуан гуйҗяди минжын ду жиншинлэли. Египетди сыжу-бахани нын тинжян да-кү-луанхуди шынчи, йинцысы мый йижязы вучон жынли.³¹ Египетди хуоншон хили зу ба Муса лян Харунэ жёдилэ, ги таму фэди:

— Күэ да жытар зу! Ниму лян нимуди исраилжыиму куэкуэди да вэди гуйҗяни чўчи. Жочў нимуди йиче чито бэвон нимуди Анлахў Торлячи!³² Ба нимуди ёнчүн дэ нючүн ду ёшон чи. Ниму ги вэ е панвонгэ хо.

* 12:17 *Пасха* — жыгэ хуа щён яхўтиди хуа «Да гынчян зугуәчили».

³³ Египетжынму ба исраилжынму цуиди, жё куэкуэди да тамуди гүйжани зудёни, таму фәди:

— Ниму дан бу зу, нэхур вәому ду вучонни.

³⁴ Исраилжынму ба мәю жёмянди мян гәдо хуәмян пынни, на йишон гүәчү (нэгэ сыхур таму хан ги жыгэ мян литу мә гә жёмян), быйдо жягуэзышонли. ³⁵ Таму жочү Муса гихади фынфу зэ египетжынму гынчян ёли жин-йин дунзи дэ йишонли. ³⁶ Жү жё египетжынму тэнэ Тади минжынни. Исраилжынму ё са, египетжынму зу гили сали. Зу жымужя исраилжынму ба египетжынмуди фугуй нашон зули.

Исраилжынму да Египет чүлэли

³⁷ Исраилжынму да Раамсес чынпуни чүлэ, бущин йичыр зудо Сокхоф дифоннили. Бу суан нүжынму лян ваму, гуон нанжын ю любой чян жынни. ³⁸ Исраилжынму ёди ню дэ ён да Египет зули. Лян таму йидарни хошо данлин минзүди жын е чүлэли. ³⁹ Зэ лүшон таму да Египет начүлэди мәю жёмянди мян луәли мәмәли, йинцысы египетжынму ба таму куэкуэди да нэтар ганчүчили, таму ба данлин чыди ду мә шелү бянний.

⁴⁰ Исраилжынму зэ Египет жүли сыйбый саншы нян.

⁴¹ Сыйбый саншы нян гүәлиди нэйтятн, Жүди минжынди зүйиман да Египет чүлэли. ⁴² Жы йиванщи Жү гәжя бохүли исраилжынмули, ба таму да Египет линчүлэли. Жысы Жүди йиванщи! Исраилжынмуди йибыйзы гын йибыйзы жы йиванщи ё бу фижё.

Замужя ё гүэ Пасха жечини

⁴³ Жү ги Муса лян Харунэ фәди:

— Жысы Вә ги ниму гихади Пасха жечиди фалү: данлин минзүди жынму бу нын чы жыгэ Пасха жечиди ёнгозы.

⁴⁴ Ниму ги мәхади нү яндин ё зүй суннэтини, йиху та цэ нын чы жыгэ ёнгозыди жуни. ⁴⁵ Зэ ниму жяни дон киди данлин минзүди жын лян гүха зўхуэди жын е бу нын чы

жыгә Пасха жечиди жу. ⁴⁶ Ниму ба жыгә жу яндин ё зэжяни чыни, вон вэту бә начүчи. Ба ёнгозыди гүдүйигэ ду бә жәхүэ. ⁴⁷ Йиче исраилжын ё зунхүй жыгә жечини. ⁴⁸ Мә зүй суннэтиди жын бу нын чы жыгә жу. Зэ ниму жунжянни жүди нагә вэгуйжын дан щён зунхүй Пасха жечиди күйчын, ниму яндин щянутуни ги тади жяниди йиче нанжын ба суннэти ё зүдёни. Зу жымужя таму чынха зущён сын-ёнхади исраилжынни, нәхур таму цэ нын чы Пасха жечиди ёнгозы. ⁴⁹ Мый йигә сын-ёнхади исраилжын лян ниму жунжянни жүди вэгуйжын йимур-ийён ё зунхүй жыгә фалұни.

⁵⁰ Исраилжынму ду зунли Жүй чечү Муса лян Харунэ гихади фынфули. ⁵¹ Жүйзу нәйтіян ба исраилжынму да Египет линчүләли.

«Ниму ба жыы йитян жиха»

13 Жүй ги Муса фәди:

— ²Ниму ба йиче тушузы ги Вә ё гигини, йинцысы исраилжынмуди ту йигә эрзы лян сынлинди тушузы дусы Вәди.

³ Муса ги исраилжынму фәди:

— Ниму ду ба жыы йитян ё жихани. Жиргә ниму да Египет зудёли — жысы ниму донли нүди дифон. Жиргәсі Жүй на Тади да лилён ба ниму линчүләди жызы. Ниму бу нын чы ю жёмянди мәмә. ⁴ Ниму да Египет чўчиidi жы йитянны жынйү*, — жы зусы ту йигә йү. ⁵ Жүй зочян ги нимуди зүзүйбый дүли жу ба хананейжынму, хеттейжынму, аморрэйжынму, евейжынму дә иевусейжынму жүди дифон ги ниму гигини. Жисы Жүй ба ниму линдо тон нюнэзы дә фынмиди фужу дифоншон, ниму ё няннян гуә жыгә жечини. ⁶Чи тян литу чўгуә мәю жёмянди мәмә ниму бә чыданлин мәмә, йиху ди чи тянди нәйтіян ниму ё гуә жыгә

---

* 13:4 На яхүти йүян ба жынйүә жёди «Атив»; жыгә бонжерсы замуди сы йү.

жечини, жинян Жўни. ⁷Жы чи тян литу ниму яндин ё чы мэю жёмянди мэмени. Ниму жўди дифоншон бу нын гэ жёмян хуэйжэсы ю жёмянди мэмэ. ⁸Жечи датурди нэйтян ни ё ги эрзы пәщёни: «Заму гуэ жыгэ жечиди йинийирсы Жў ба заму да Египет жефончўлэди сыхур, щянили вида кэрамэтили». ⁹Ни гуэ жыгэ жечиди сыхур, жыгэ ги ни зущён зэ ниidi шушон дэ бынлушон дэди йигэ жихо йиён, жё ни йинавар нян дэ щишүэ Жўди фалуни, йинцысы Жў на Гэжяди да лилён ба заму да Египет линчўлэли. ¹⁰Ниму ё няннян зэ динхади жыгэ сыхуршон гуэ жыгэ жечини.

Тушузыму либянди фынфу

— ¹¹Жў зочян ги заму лян замуди зўзў-быйбый дўли жули, Та ба заму линдо Ханаан дифоншонни. ¹²Йинви нэгэ ни ба йиче тушузы яндин ги Жў ё жугини. Мый йигэ сынлинди гунтушузы есы Жўди. ¹³Кёси ба луди гунтушузы ни на ёнгозы ё хуангүэлэнни. Ни дан на ёнгозы ба та бу хуангүэлэ, нэхур яндин ба лувазыди бэзы ё жэхуэйни. Ни яндин ё ба ниidi ту йигэ эрзы е хуангүэлэнни. ¹⁴Вонху нимуди эрзы вын нимуни: «Жыгэ ю са йисыни?» Ни жымужя хуэйда: «Жў ба вэму на да лилён да Египет – вэму дон нўди дифоншон – линчўлэли. ¹⁵Нэхур Египет хуоншонди щин ниндёли, ба вэму бу фонкэ, Жў ба Египетди тушузыму – да жынди ту йигэ эрзы дашон йичыр до сынлинди тушузы – йиче ду дасыли. Йинви жыгэ вэму ба йиче сынлинди гунтушузы ги Жў жугидини, ба ту йигэ эрзы ду хуангүэлэдини». ¹⁶Ни зунхў жыгэ фынфу, йинцысы жыгэ ги ни, зущён зэ ниidi шушон лян бынлушон дэди йигэ жихо йиён, жё ни жиха: Жў на Гэжяди да лилён ба заму да Египет линчўлэли.

Йунцэ жўзы дэ хуэ жўзы

¹⁷Египетди хуоншон ба исраилжынму фонкэди сыхур, Хўда ба таму да филистимжынмуди дифон, да нэгэ же-лўшон мэ лин. Хўда фэди:

— Дансы пащён Вәди минжын пынҗян дажонди сычин, таму щинни хухуэйни, йүнхуэй щён хуэй Египет чини.

¹⁸ Йинви жыгэ Хүда ба таму да йүн лүшон, зугуэ савэ вон Хунхэ линшон зули. Исраилжынму нади жүнчи да Египет чүлэ, кэжя шэлүди да жонни. ¹⁹ Муса ба вучонлиди Юсуфди гүдү нашон зули, йинцысы Юсуф вучонди зочян жё исраилжынму зэ тади мянчян дүли жули, фэсы:

— Хүда жю ниму минди сыхур, ниму яндин ба вәди гүдү да жыгэ вэршон лян ниму йидарни нашон зу.

²⁰ Исраилжынму да Сокхоф дифоншон зудё, доли Ефам дифоншонли, зэ нэтар таму зали йигэ йинпан. Жыгэ вэр зэ савэди бянжени. ²¹ Быйтян Жү зэ йүнцэ жүзыни зэ таму туни зуди, зы лүдини; хили Жү зэ хуэ жүзыни зэ тамуди туни зуди, на хуэ ги таму жолёндини. Зу жымужя жё таму йитян, йиванщи нын зу лў. ²² Быйтян йүнцэ жүзы, хили хуэ жүзы бу тынди зэ таму туни зудини.

Исраилжынму гүэли Хунхэли

14 Жү ги Муса фәди:

— ²Ни чи, ги исраилжынму фәги, жё таму жэгуэлэ, зандо Пи-Гахироф дифонди дуймянзы, Мигдол дифон лян Хунхэди донжуунни, ко Ваал-Цефон гынчян. Ба йинпан задо Хунхэ гынчян. ³ Египетди хуоншон сылёнди, исраилжынму мили лўли, савэ ба таму дончүли. ⁴ Вэ жё хуоншонди щин ниндёни, та чүлэ, жуй нимуни. Вэ ба Египетди хуоншон лян тади жүндуй дабэни. Нэхур таму зу тэнэ Вәни, жыхани – Вәсы Жү!

Исраилжынму зу жымужя ганли. ⁵ Египетди хуоншон тинжян исраилжынму кэжя подёли, та лян тади гуанжынму щинни хули хуэй, фәди:

— Заму ганли йигэ са сычин?! Заму жё исраилжынму подёли, жыхур заму ба жышезы нү дюдёли!

⁶⁻⁷ Египетди хуоншон шонли машэ, ба лин жүндуйди жүнгуан дэ жүндуй жёдилэ, лян любой дин ходи машэ

дэ Египетди йиче данлинди машаа йидарни да Египет чүлэли.⁸ Жүү жё Египет хуоншонди щин ниндэли; хуоншон чүлэ, жуй исаилжынмуудини еба, исаилжынму ту нади гогорди, йидяр ду мэ хэпа да Египет зудёли.⁹ Египетди жүндүй, йиче ма, машаа лян машон чиди жүнжынму ба исаилжынму зэ Хунхэ бонгэрни няншонли. Тамуди йинпан зэ жытар задини; нэгэ вэр ко Пи-Гахироф дифон гынчянни, зэ Ваал-Цефон дифонди дуймянни.¹⁰ Исаилжынму йиканса: Египетди хуоншон лян жүндүй ба таму жүйшонли, тэ хэли пали, зу читоди жё Жүү ба тамуди минжюхани.¹¹ Таму ги Муса фэди:

— Нандый зэ Египет мөю сун вэмууди вэрма? Ни виса ба вэму линдо жыгэ савэни вучонлэли? Ни ба вэму да Египет линчүлэ, ни кан, ни ганлигэ са сычин!¹² Нандый вэму чүлэди сыхур ги ни зочян ба жыгэ нын йүди сычин мэ фэгүэма? Вэму ги ни фэли: «Ни бэ гуан вэмууди сычин, жё вэму зэ Египет дон нүчи до вэмуушон ходихын». Зэ Египет йинавар дон нү би зэ савэни вучонди чёнщёр!

¹³ Муса хуэйдади:

— Ниму бэ хэпали! Занди вынвырди. Жиргэ ниму канжянни, замужя Жүү жю нимууни! Ниму ба жыще египетжын йүнзүн зэ бу жян.¹⁴ Жүү ви ниму жынжандини; ниму гуон ё нанвынхани.

¹⁵ Жүү ги Муса фэди:

— Ни виса лади күшыр чито Вэдини? Ни жё исаилжынму вончян зу.¹⁶ Ни ба ниди жүгунзы начелэ, жочү хээзы чынкэйихар. Хэниди фи фынкэн, исаилжынму да ганнан дишон нын зугуэчи.¹⁷ Вэ жё египетжынмуди щинчон ниндэни, йинви жыгэ таму жиндо хэ литу жуй нимууни. Кэсү Вэ ба Египетди хуоншон, ба тади жүндүй, машаа лян чи мади жүнжын ду дабэни. Таму тэнэ Вэни!¹⁸ Вэ ба таму дабэди йиху, таму зу жыдени – Вэсү Жүү!

¹⁹Хүдади тянщян зочян зэ Исаил дуйвуди туни зудилэ, щуанзэ зандо Исаил дуйвуди хутули. Йүнцэ жүэзы

е зандо Исаил дуйвуди хутули, ²⁰ зандо египетжынму лян исраилжынмуди жүнжяннили. Ги египетжынму йүнцэ чынха хинанли, кэсү ба исраилжынму жолёнли. Йинви жыгэ жынжыр йиванщи Египетди жүндүй мәдый до исраилжынму гынчян. ²¹⁻²² Муса жочүү хэ ба шу чынкэлихар, Жүүзу на дунфын ба хэниди фи гуатуэли. Дунфын гуали жынжыр йиванщи, фи фынкэли, зүшён лёнтү чён йиён, занхали, хэ дизы ганли. Исраилжынму да ган дизышон гуэли хэли. ²³ Египетжынму жуй исраилжынмудини, таму лян ма, мачэ дэ машон чиди жүнжынму е ду жинли хэзы литули. ²⁴ Тян лёндиди зычян, Жүүда хуэ жүзү лян йүнцэ жүзү литу ба Египет жүндүй вонлихар, жё таму йиха ду луанхуонли. ²⁵ Жүү жё Египет мачэди гүлүү нондё ни литули, гүлүү бу жуанли. Египетжынму фэди:

— Жүү ги исраилжынму бонмон да замудини. Заму куэ-куэди да тамуди мянчян ё пони!

²⁶ Жүү ги Муса фэди:

— Ни ба шу жочүү хэзы чынкэ, жё фи йуанхуэй хэдо йидарни, ба египетжынму лян тамуди мачэ дэ машон чиди жүнжынму ду янсычи.

²⁷ Муса ба шу жочүү хэ чынкэли, ганзо хэниди фи йуанхуэй хэдо йидарнили, зүшён зочян йиёнли. Египетжынму жочүү да филон подини, Жүү ба таму ду зэ хэ литу янсыли. ²⁸ Хэниди фи, зүшён зочян йиён, до йидарнили, ба йиче жуй исраилжынмуди мачэ, чимади жүнжынму лян Египетди жүндүй янсыли — йигэ ду мэ шынха. ²⁹ Исраилжынму да хэди гандизышон зуди сыхур, фи фынкэдини, зүшён лёнтү чён йиён. ³⁰ Нэйтаян Жүү ба исраилжынмуди мин да египетжынмуди шуни жюхали. Исраилжынму жянли: египетжынмуди мэти зэ хэяншонни. ³¹ Исраилжынму канжян замужя Жүү на гэжяди да лилён ба египетжынму дабэли, таму хэпади тэнэли Жүүли, ба Та дэ Тади хуэжи Муса шинбули.

Mуса дэ Mariamdi чүзы

15 Муса лян исраилжынму ги Жү чонлигэ чүзы:

Вэ куажён Жүни,
йинцысы Та ба вида дыйшын налэли!
Та ба Египетди ма дэ машон чиди жүнжынму эрдё
хэ литули!

² Жүсү вэди Бохўжя;
Та ба вэди мин жюхали!
Тасы вэди Хўда, вэ щён куажён Тани!
Тасы вэди дадади Хўда, вэ щён куажён Тани!
³ Жүсү Жүнжын;
«Жү» – зусы Тади минзы!
⁴ Та жё Египетди жүндуй дэ тамуди мачэ дедо хэ
литули,

ба дин ходи жүнгуанму зэ Хунхэ литу янсыли!
⁵ Шын хэ ба таму гэчүли,
зущён шыту йиён, ба таму яндё хэ дизынили!
⁶ Жү! Ниди юшу ю бибучынди да лилённи!
Жү! Ниди юшу ба дуйтуму да суйли!
⁷ Ни на вида лилён ба фанчелэди жынму дабэли!
Ниди чи ба таму, зущён хуё шо мыйцоди йиён,
шодёли!

⁸ Ни жочү хэзы чуйли йику чи, фи дуйдо
ийдарни,
зущён чён йиён, занхали!
Хэ дизы гандёли.
⁹ Дуйту фэди: «Вэ щён ба таму няншон жуачүни.
Ба тамуди фугуй суйбяр чёншон, фынкэни.
Вэ ба до начүлэ, ба таму ду садёни».
¹⁰ Жү! Ни гуон чуйли йику чи,
хэ зу ба египетжынму янсыли!
Таму, зущён щила йиён, яндё шын фи литули!

¹¹ Жў! Зущён лян Ни йиёndи, хан ю Видади
Хўданима?!

Сый хан, зущён Ни йиён, гуйжун дэ сынза?
Сый хан, зущён Ни йиён, нын щян кэрамэти?

¹² Ни ба Ниди юшу чынкэли,
дитў ба дуйтуму мэчўли!

¹³ Ни ба Ни жюхади жыгэ минжын на йұнзун
гэбүдёди нэчин линдини!

Ни на Ниди да лилён ба таму вон Ниди гуйжун
дифоншон линдини.

¹⁴ Минзў тинжян, зу хэли па, луанхуонли.
Филистимжынму дали лынжанли.

¹⁵ Ба Едом дифоншонди вонзыму хажинли;
сынза ба Моав дифоншонди линшужынму
жуачўли;

Ханаан дифоншон жўди жынму пёфандали.

¹⁶ Сынза дэ хэпа ба таму жуачўли!

Жў! Таму канжян Ниди да лилён
хэпади, зущён шыту йиён, зандини,
дынди, жисы чынха Ниди минжын
да тамуди мянчян зугуәчини!

¹⁷ Ни ба Ниди минжын линдо Ниди го саншон, ба
таму, зущён фу йиён, зэдо нэтар!

Нэсы Ни, Жў, ги Ни Гәжя жянчўлэди
жўди вэр,

зусы Ни Гәжя щюгэхади гуйжун Сы!

¹⁸ Жў! Ни йинаварсы Хуоншон,
Ниди Хуоншонди чұанли йұнзун бу ван.

¹⁹ Исраилжынму да ган дишон гуәли хәзыли, кәсы
Египетди машә, ма дэ машон чиди жұнжынму жинли хә
литуди сыхур, Жў жё фи хәчў ба таму ду янсыли.

²⁰ Харунэди жеже Мариам нұшынжын шуни ба балагүр
нашон, данлин нұжын лян та йидарни йихани да балагүр-
дини, йихани тё тёвудини. ²¹ Мариам ги таму чонтуәли:

— Заму ё куажён Жўни,

Йинцысы Та ба вида дыйшын налэли!
Та ба Египетди ма дэ машон чиди жүнжынму ду
эрдёх эх литули!

Мерра дифоншонди кү фи

²² Йиху Муса ба исраилжынму да Хунхэ гынчян линшон зудё, доли Сур савәнили. Зэ жыгә савәни таму зули сан тян, зобужуэ хәди фи. ²³ Таму доли Мерра дифоншонли, кәсү нэтарди фи е хәбучын, йинцысы фи күдихын. Йинви жыгә ба нэгэ дифон жёди Мерра*. ²⁴ Исраилжынму гондо Мусади вынли тали:

— Жё вәму хә сани?

²⁵ Муса читотуэ Жўли, Жўзу ба йикуэзы муту ги та зыгили. Муса ба муту нашон, эрдё фи литу, фи донвэр кәҗя нын хәли. Жўзэ нэтар ба Тади фалу дэ минлин ги таму гигили, хан зэ нэтар ба таму зыянли. ²⁶ Анлахў Торля фәсы:

— Ни дан тин Вәди хуа, зэ Вәди мянчян ган гундо, зунхў Вәди минлин, нэхур Вә на египетжынму шухади йигә бэля ду бу зуйшин ни, йинцы Вәсы канхо ниди бинди Жў!

²⁷ Йиху исраилжынму доли Елим дифоншонли; нэтар ю шы эргэ фичүан лян чи шыгә мизорфуни. Таму зэ фи бонгәрни ба йинпан захали.

Манна лёнши лян нанчун чёр

16 Исраилди йиче минжын да Елим дифоншон чишиң зудёли. Таму да Египет чүлэ ди эргэ йүэди шыву тянди нэйитян доли Син савәнили. Таму занди жыгә вэр зэ Елим лян Син савәди донжууннини. ² Исраилжынму зэ жыгә савәни гондо Муса дэ Харунэли, ³ ги таму лёнгәр фәди:

— Жўзочян дан ба вәму зэ Египет дасы — жыгә до вәмушон дуәму хо! Зэ Египет вәму зэ жу гуә гынчян зуәдилэ,

---

* 15:23 «Мерра» (яхўти йүян) — жыгә хуади йисысы «Кү видо».

дўзы йинавар чы бодини. Кәсы ниму ба вәму линдо жыгә савәни, щён жё вәму зэ жытар вәсынима?

⁴ Жү ги Муса фәди:

— Вә ги ниму да тяншон ги чыдини. Жё минжын мый иитян чўчи, нәйитян сыйүн дуәшо лёнши, зу шу дуәшо. Жымужя Вә нын зыян таму, кан таму ба Вәди фынфу зунхўнима бу зунхў. ⁵ Ди лю тянди нәйитян жё таму ба лён тянди лёнши шуха, ба чыди шәлүха.

⁶ Муса лян Харунә ги исраилжынму фәди:

— Жү ба ниму да Египет линчўләли — ниму ба жыгә жиргә хушон зу жыдохани. ⁷ Миргә ганзо йизор ниму ба Жүди лилён дә гуонлён канҗянни. Та ба нимуди гондо кәҗя тинҗянли. Сый дансы гондо вәму, та гондо Жүдини!

⁸ Муса кә фәди:

— Жү хушон ги ниму ги жуни, ганзо ги ниму ги чыбоди лёншини, жё ниму разыни, йинцысы Та кәҗя тинҗянли, замужя ниму гондо Тадини. Ниму дан гондо вәму, шыдашы жы зусы ниму гондо Жүдини!

⁹ Муса ги Харунә фәди:

— Ни чи, жё йиче исраилжын шудо йидарни, зандо Жүди мячян, йинцысы Та кәҗя ба тамуди гондоди хуа тинҗянли.

¹⁰ Харунә ги Исраилди йиче жын фәхуади сыхур, таму ба ту жуангүәчи жочү савәни йиканса, мынынди ба Жүди гуонлён зэ йүнцә литу канҗянли. ¹¹ Жү ги Муса фәди:

— ¹² Вә кәҗя ба исраилжынмуди гондо хуа тинҗянли. Ни ги таму фәги: хушон таму чы жуни, ганзо чы чыбоди лёншини. Жымужя таму зу жыдони, Вә, Анлахў Торлясы, тамуди Жү!

¹³ Хушон йида чүн нанчун чёр фидилә, луәдо дипизышон, ба йинпан ду пудёли. Ганзо лўфи луәдо йинпанди сыйгу-баханили. ¹⁴ Лўфи гандёди йиху, савәниди димяншон пули йициңзы, зущён хили луәхади фон йиёнди, бә пянпяр дунщи. ¹⁵ Исраилжынму ба жыгә дунщи канҗян, бу жыдо жыгәссы са, зу йигә вын йигәдини:

— Жысы са-я?

Муса ги таму фәди:

— Жы зусы Жү ги ниму гихади лёншы. ¹⁶ Жү зочян гиди фынфу: ниму ду ё шу жыгә дунщини; мый йигә жын гәжя нын чы дуәшо, та зу ё шу дуәшони. Мый иижязыди йикузы жын гуон нын шу лёңгә кило.

¹⁷ Исраилжынму жочү гихади фынфу ганли: ющезы жын шуди дуә, ющезы жын шуди шо. ¹⁸ Жынму лён жыгә дунщициды сыхур йиканса: сый шуди дуә, та мәю дуәйүди; сый шуди шо, ги та гули. Мый йигә жын нын чы дуәшо, та зу шули нэмущер. ¹⁹ Муса ги таму фәди:

— Бу жун жё сый ба жыгә лёншы шындо ди эр тян.

²⁰ Кәсү ющезы жын мә тин Мусади хуа, люхалишер лёншы. Доли ди эр тян ганзо йизор, люхади нәщезы лёншы литу сынли чунли, юли чу видоли. Жымужя ганди жынму жё Муса чишонләли. ²¹ Мый йитян ганзо йизор жынму жочү гәҗяди чышу шу лёншыдини. Жәту сәди сыхур, жыгә лёншы зу щёдөли.

²² Ди лю тян таму дуәйү шули лёнләзыди лёншы, мый йигә жын шули сыгә кило. Минжынди йиче линшу ги Муса ба жыгә сычин фәгили. ²³ Муса ги таму хуэйдади:

— Жү кәҗя гили фынфули: миргәсү заму хуанди жызы. Миргәсү бәвон Жүди гүйжун шанбә. Жиргә ниму ё цо сани, зу цоха, ё жү сани, зу жүха, ба шынхади лёншы ги миргә люха.

²⁴ Таму жочү Муса гихади фынфу ганли: ба шынхади лёншы ги ди эр тян люхали, жыще лёншы литу е мә сын чун, е мәю са чу видо. ²⁵ Муса фәди:

— Жиргә ниму чы люхади лёншы! Йинцысы жиргәсү бәвон Жүди гүйжун шанбә жызы. Ниму зә йинпан вәтү жиргә зобужуә лёншы. ²⁶ Ниму ё лютян шу лёншыни, ди читянсы шанбә, нәйитян йинпан вәтү са ду мәю.

²⁷ Доли ди чи тянди нәйитян, ющезы жын йұанхуәй чүчи зо лёншычили, кәсү таму ба са ду мә зожуә. ²⁸ Жү ги Муса фәди:

— Ниму до жисы хан бу щён зунхў Вәди фынфу? ²⁹ Ниму жиха, Вәсы Жў! Вә ё жё ниму хуан ии тянни, йинви жыгә ди лю тян Вә ги ниму ги лён тянди лёншыни; до ди чи тян, мый йигә жын ё шындо жянини, бә чўчили.

³⁰ Йинви жыгә исраилжынму ди чи тян ду хуанхали. ³¹ Исраилжынму ба жыгә лёншы жёди «манна», та зущён кориандрди жунзы, янсый байбырди, видо зущён лян фынми луәхади бинзы йиён. ³² Муса фәди:

— Жў ги заму гиди жымужяди фынфу: ба лёнгә кило манна ги замуди хубый люха, жё таму кан: Жў ба заму да Египет линчўлэди сыхур, зэ савәни ги заму гили лёншыли.

³³ Муса ги Харунэ фәди:

— Ни на йигә гуанзы, ги литу до лёнгә кило манна, гәдо Жўди мянчян. Жысы ги замуди хубый люхади.

³⁴ Харунэ жочў Жў ги Муса гихади фынфу ганли. Та ба жыгә гуанзы гәдо хәтун щёнзы гынчян цонхали.

³⁵⁻³⁶ Исраилжынму ба манна чыли сышы нян, йичыр до таму жўдо Ханаан дифоншонди нэгә сыхур. ³⁶ (Нэхур жынму лён лёншыди фынлён ю эршыгә литр.)

*Да шыту литу тончўләди фи
(Фур 20:1-13)*

17 Исраилди йиче жын жочў Жўди фынфу да Син савәни чишины зудёли. Доли Рефидим дифоншон, таму ба йинпан захали; нэтар мәю хәди фи. ² Исраилжынму кә гондотуә Мусали, таму фәди:

— Вәму конли, ни ги вәму ба фи гиги!

Муса хуэйдади:

— Ниму виса гондо вәдини? Виса ниму зыян Жўдини?

³ Кәссы минжын конли, хан гондо Мусали. Таму фәди:

— Ни виса ба вәму да Египет линчўлэли? Ни щён жё вәму лян вәмуди эрнү дэ сынлини консынима?

⁴ Муса читотуә Жўли:

— Хўда-я! Жё вә лян жыгә минжын замужя банни? Таму куэ зу на шыту ба вә дасыни.

⁵Жү ги Муса фәди:

— Ни лян жигә исраилжынмуди ложын йидарни зудо минжын туни. Ни шуни ба зочян дали Нил хә фиди нэгэ жүгунзы нашон. ⁶Зэ Хорив санди ий күэ да шытушон Вә зандо ниidi мянчянни. Ни ба нэ йикуэ да шыту на жүгунзы дайихар, фи zu тончүлэнни, жё жынму хәчи.

Муса зэ Исраил ложынмуди мянчян zu жымужя ганли. ⁷Ба нэгэ дифон жёлигэ Масса дэ Мерива*, йинцысы исраилжынму зэ нэтар зынжон дэ зыян Жүли:

— Жү хан лян заму зэ йидарнима, мә зэ?

Исраилжынму лян амаликжынму дали жонли

⁸Амаликжынму лэ, доли Рефидим дифонни лян исраилжынму дакэ жонли. ⁹Муса ги Навинди эрзы Иса фәди:

— Ни жянчүлэ жигә жын, шәлүди миргэ лян амаликжынму да жончи. Миргэ вә ба Хүдади жүгунзы надо шуни, зандо сан динзышонни.

¹⁰Навинди эрзы Иса жочү Муса гихади фынфу ганли: чўчи лян амаликжынму дали жонли. Нэгэ сыхур Муса, Харунэ лян Ор шонли сан динзышонли. ¹¹Муса дан ба шу зачелэ, исраилжынму ба жон йиндини; та ба шу дан лёхачи, амаликжынму йиндини. ¹²Кәсы йиху Мусади шу фали, Харунэ лян Ор налэли ий күэзы шыту, жё Муса зуәдо готули. Таму лёнгэр зандо лёнхани йичыр до жэту луәди сыхур, фули Мусади шули. ¹³Зу жымужя Навинди эрзы Иса ба амаликжынму дабэли. ¹⁴Жү ги Муса фәди:

— Ни ба жыгэ дыйшын щеха, бә жё хубый вондёли, хан ги Навинди эрзы Иса фәги: Вә ба йиче амаликжын ванчүан щёмедёни!

¹⁵Муса ги Жү щюгэлигэ жү гүрбаниди жуәзы, ги та нанли йигэ минзы, жёчын «Жүсү вәди Чи». ¹⁶Та фәди:

* ^{17:7} «*Масса*» дэ «*Мерива*» — жү лёнгэр хуа щён яхүтиди хуа: «Зынжон» дэ «Зыян».

— Жү дў жудини, Та йинавар лян амаликжынму жынжанни.

Иофор дало Мусалэли

18 Мусади вэфу Иофор — тасы Мадиан дифоншонди ахун — тинҗянили, Хўда ба исраилжынму да Египет линчўлэди сыхур, ги Муса лян Тади минжын ганлиса сыйчинли.²⁻³ Иофор зу лэ, ба Муса далоли, хан линди Мусади щифузы Сепфора (зочян Муса ба тади щифузы шындо вэфуди жянили) лян лёнгэ эрзы. Сепфоради йигэ эрзыди минзы жёди Гирсам, йинцысы Муса зочян фәгуә: «Вәсү зэ вэгүй жўди лищёнжын».⁴ Данлин йигэ эрзыди минзы жёди Елиезер*, йинцысы Муса зочян фәгуә: «Вә дадади Хўдасы вәди Бонбан, ба вәди мин жюхали, мә жё Египетди хуоншон ба вә дасы».⁵ Иофор линди Мусади щифузы лян лёнгэ эрзы доли савәнили. Нэтар Муса ба йинпан задо Хўдади гуйжунди сан гынчянили.⁶ Иофор жё жынму ги Муса фәли: «Ниди вэфу, ниди щифузы лян лёнгэ эрзы лэли».⁷ Муса тинҗян жыгэ хуа, чўчи жейин вэфучили, ба Иофор лўчў щинтынли. Таму йигэ ба йигэ вынхули, йиху жинли Мусади жонфоннили.⁸ Муса ба Жў замужя жюли исраилжынмуди мин, ги Египетди хуоншон лян тади минжын ганхади йиче сыйчин ду ги Иофор фәли. Та хан ги вэфу ба исраилжынму зэ лўшон йухади йиче кўнан либян фәли зэмусы замужя Жў ба тамуди мин жюхали.⁹ Иофор тинҗян жы йиче сыйчин гошинзали.¹⁰ Та фәди:

— Жыган Хўда! Жў да Египетди хуоншон лян тади минжынди шуни ба ниму жефончўлэли! Жыган Хўда! Жў да дон нўди япыйшон ба ниму жефончўлэли!¹¹ Жиргэ вә жыдоли: Жў би данлин йиче хўдаму вида, йинцысы египетжынму ба исраилжынму жәмәди сыхур, Жў ба жыше вида сыйчин ганли!

* 18:4 «Елиезер» (яхўти йүян) — жыгэ хуади йиссысы «Хўдасы вәди Бонбан».

¹² Иофор ги Хұда ба шоди гүрбани лян данлин гүрбани жұғили. Харунә лян Исраилди ложынму лә, лян та йидарни зә Хұдади мянчян чыли жыгә гүйжун чыдили.

Муса ба линшу жынму жяңчүләли

(Чунфә фалу 1:9-18)

¹³ Ди эр тян Муса вынли минжынди гуансыли, жынму зә тади мянчян да ганзо йичыр зандо хушонли. ¹⁴ Иофор ба жыгә канжян, вынли Мусали:

— Ни ги жыше жын ган садини? Виса ни йигәр зуәдини, жё жынму да ганзо йичыр до хушон зә ниди туаныйтарни зандини?

¹⁵ Муса хуэйдади:

— Вә яндин ё жымужя ганни, йинцысы минжын до вә гынчян лә, читоди жё вә вын Хұдади вонщённи. ¹⁶ Лөнгә жын юли са сычин, зу лә зо вәдини, жё вә вын тамуди гуансыни, сыйди дуйдини, сыйди цуәдини. Вә хан ги таму пәшшө Хұдади фалу дә минлиндини.

¹⁷ Иофор фәди:

— Ни жымужя мә ган дуйди. ¹⁸ Ни кан, ни лян ниди минжын фадәли. Ни йигәр ба жыше сычин ганбулә. ¹⁹ Ни тинийхар вәди хуа, вә ги ни ги йигә йиҗян, панвонди жё Хұда лян ни зә йидарни. Ни ё чынха минжынди бё-фәни, ба тамуди сычин ги Хұда фәни. ²⁰ Ни ба Хұдади фалу дә фынфу ги таму жётёди пәшшөх, жё таму жыдо, ё ган сани, замужя гуә гуонийин жызыни. ²¹ Чүгуә жыгә ни да минжынди жүнжянни жяңчүлә жигә ю бынсыди жын, жё таму ги исраилжынму дон линшу: мый йичян жын литу – йигә линшу; йибый жын, вушыгә жын, шыгә жын ду жё ю тамуди линшу. Ни ё пащён Хұдади, ба нын кочүди, бу чы чянди жынму жяңчүләни. ²² Нәшце линшу жын са сыхур ду нын вын минжынди гуансы. Ёжинди сычин либяп таму нын вын ни, ба щё сычин гәжя нын гандё. Зу жымужя таму ба ни данди данзы лян ни нын фынкә, жё ги ни чинчёрха. ²³ Ни дан жочу Жұди фынфу

жымужя ган, нэхур ни бу фа, ба минжынди гуансы күэ-куэди е нын вындё.

²⁴ Муса ба вэфуди жуйи тинли, ²⁵ зэ исраилжынму жун-жянни ба ю бынсыди, нын ган сыйчинди жынму жянчүлэ, жё таму ги мый йичян жын, йибый жын, вушыгэ дэ шыгэ жын донли линшули. ²⁶ Таму са сыхур ду вын жынмуди гуансыдини, са ёжинди сы либян вын Мусадини, ба щё сыйчин гэжя гандини. ²⁷ Иху Муса ба Иофор суншон зули, Иофор зу хуэйли та гэжя жүди дифонли.

Исраилжынму зэ Синай сан гынчянни

19 ¹⁻²Исраилжынму да Рефидим дифонни зудёли. Таму да Египет зудё, сан йүэ чүй и доли Синай савенили. Зэ йигэ сан гынчян таму ба йинпан захали. ³Муса шонли сан лян Хўда йүмянчили. Жү да саншон ба Муса ханди, жё та ги Ягүбэди хубый, исраилжынму фэгини:

— ⁴Ниму кэжя жянли: Вэ, Жү, ги египетжынму ганли сали. Вэ ба ниму замужя каншудини, зущён муйин ба гэжяди йинвазы зэ бонзышон байди, ба ниму надо Вэ гынчянли. ⁵⁻⁶Ниму дан тин Вэди хуа, зунхў Вэди хэтун, нэхур ниму чынха Вэди минжынни. Чүан дун-я дусы Вэди, кэсы гуон нимусы Вэ жянчүлэди гүйжун минжын, нимусы бэвон Вэди ахунму.

⁷ Муса да саншон халэ, ба Исраилди ложынму жёдилэ, ба Жүди фынфу йижү лян йижү ги таму фэли. ⁸Исраилжынму йишин-йижиди хуэйдали:

— Вэму жочү Жүди хуа яндин ганни.

Муса ба тамуди хуэйда ги Жү фэгили. ⁹Жү ги Муса фэди:

— Вэ зэ йүнцэ литу до ни гынчян лэнэ, жё Вэди минжын тинжян, Вэ лян ни замужя фэ хуадини, да жыгэшон жё таму йинавар щинфу нини.

Муса ба исраилжынмуди хуа ги Жү фэгили. ¹⁰Жү ги та хуэйдади:

— Ни чи, ги минжын фэги: жир лян мир таму ба гэжя ё зүй ганжинни, ба иишон щижинни, ¹¹до хургэ шэлүү бян-

йи, йинцысы нэйтян Вэ, Жү, халэ до Синай саншон, жё йиче исраилжын ду нын канжян Вэни. ¹² Ни ё зэ санди жувини хуа йигэ лүлүзыни, ги минжын фэги: таму бу нын гуэ жыгэ лүлүзы, бу нын шон сан, е бу нын зэ жыгэ сан гынчян зан. Сый ба жыгэ сан на жүэ ташон, ба та яндин ё дасыни. ¹³ На шыту ба та дасы хуэйжэсэ на жян чуэсы, сый ду бу нын ду тади мэти. Жын хуэйжэсэ сынлин дан мэ зунхү жыгэ фынфу, ба чуй лабади шынийн тинжян дан шон сан, ба та яндин ё дасыни.

¹⁴ Муса да саншон халэ, ги минжын гиди фынфу, жё таму ба гэжя зү ганжинни, шэлү бяний бэвон Жүни. Минжын ба гэжяди иишон щижинли. ¹⁵ Муса ги таму фэди:

— До хургэ ниму ду ё шэлү бянийни; ниму бу нын жин щифузыди фонзы.

¹⁶ Ди сан тянди ганзо йизор залуйди шын щёнтуэли, шантуэ дянли, йикуэ йүнцэ до саншонли, ба зущён чуй лабади да шынийнди щёншины тинжянни. Йинпанниди жынму тинжян жыгэ сынзазади щёншины, хэпади ду дакэ лынжанли. ¹⁷ Муса ба жынму да йинпанни линчүлэ, таму ду жейин Хүдачили. Таму зандо сан гынзы дихали. ¹⁸ Синай саншон мо яндини, йинцысы Жү зэ хуэ литу зандо саншонли. Жыгэ ян лян хуэлу литу чүлэди ян ийён. Сан ду жантуэли. ¹⁹ Жыгэ сыхур лабади шынчи йүэшин дали. Муса лян Хүда фэли хуали, Хүда на залуй ги Муса гили хуэйдали. ²⁰ Жү зандо Синай санди динзышон, жё Муса шонлэни. Муса зу шонли санли. ²¹ Жү ги та фэди:

— Ни хачи, ги жынму ги йигэ ниннинди фынфу: таму бу нын ба ни хуахади лүлүзы зугуэчи кан Вэлэ, бэ жё жынму вучонли. ²² Ахунму ё шянтууни ба гэжя зү ганжинни, йиху цэ нын до Вэ гынчян. Таму жымужя дан бу ган, Вэ зуйщин тамуни.

²³ Муса ги Жү фэди:

— Ниди минжын бу нын шонлэ, йинцысы Ни фэли: жыгэ сансы Ни жянчүлэди, Ни хан гиди фынфу, жё зэ санди жувини хуа йигэ лүлүзыни.

²⁴ Жў ги Муса фәди:

— Ни хачи, ба Харунэ линшонлә, кәсы ахунму дә минжын бу нын зугуә лўлўзы, до Вә жытар, бә жё Вә ба таму зүйдёли.

²⁵ Муса да саншон халә, доли минжын гынчян, зу ба Жўди хуа ги таму йиман фәли.

Шығә Датянямин

(Чунфә фалу 5:1-21)

20 Жысы Хўда фәҳади хуа:

— ² Вәсы ни бэвонди Анлахў Торля. Вә зочян ба ни да Египет, ни дон нўди дифоншон линчўлэли. ³ Чўгуә Вә ни ба данлинди хўдаму бә бэвон!

⁴ Ни жочў тяншон готуди, дишон хуэйжәсы фи диниди хуэвар ги гәжя са ёнзы ду бә зў, ⁵ бә бэвон, е бә фусы таму, йинцы Вәсы ни бэвонди Анлахў Торля. Вә, зущён чыцўди нанжын ийён, сый хэхын Вә, Вә зуйщин тани, е зуйщин тади санбыйзы, сыйбыйзыди хубыйни. ⁶ Кәсы сый нэ Вә, зунхў Вәди минлин, Вәди щин до нэгә жыншон дә тади хубыйшон вандихын, йичыр до тади ди йичянди байзышон ванни.

⁷ Быйкар бә тифә Вәди минзы. Сый дан быйкар тифә Вәди минзы, Вә яндин зуйщин тани.

⁸ Ни ба шанбәди нэйтян бә вондё зэмусы ё ба жыгә гуйжунди йитян зунхўни. ⁹ Лю тян ни зў хуә, са сычин ду нын ган, ¹⁰ кәсы ди чи тянсы Вә жянчўлэди шанбә. Жы йитян напа сый: ни, ниди эрнү, нан-нү нў, сынлини хуэйжәсы ниди жяни жўди вэгуйжын — сыйсий са хуә ду бу нын ган. ¹¹ Вә, Жў, лю тянди сыхур ба тян, ди, хә лян литуди йиче ду зохали, ди чи тянди нэйтян Вә хуанхали. Йинви жыгә Вә, Жў, ги шанбәди жы йитян панвонли берэкетили зэмусы ба жы йитян жянчўлэли.

¹² Тэнэ ниди нён-лозы, жё ниди гуонийн жызы зэ Вә ги ни гихади дифоншон чынха чониўанди.

¹³ Бә дасы жын.

¹⁴ Бэ ган хүлонди гүнахар.

¹⁵ Бэ ту сыса.

¹⁶ Ги жын бэ дон жя гүва.

¹⁷ Бэ нянжэ данлин жынди фонзы, шифузы, нан-нү нү, ню, лү хуэйжэсы данлинди са.

Минжын хэли пали

(Чунфэ фалу 5:22-23)

¹⁸ Минжын тинжян залуйди щёншын дэ чуй лабади да шынийн, канжян шанди дян, саншон жуэди хуэ, моди ян — таму хэпазали; зандо лойцанни ¹⁹ ги Муса фэди:

— Чин ни ги вэму фэ хуа, вэму яндин тинни. Хёда дан ги вэму фэ хуа, вэму хэпа вучонни!

²⁰ Муса ги таму хуэйдади:

— Ниму бэ хэпа, Хёда щён ба ниму зыянйихарни, жё ниму пащёнди тэнэ Тани, тин Тади хуани, бу ган гүнахарни.

²¹ Кэсэ минжын хан зэ лойцанни зандини, гуон Муса йигэр вончян зули, жинли Хёда занди хи йүнцэ литули.

Шо гүрбаниди жуэзы либянди фалу

²² Жү ги Муса гиди фынфу:

— Ни ги исраилжынму жымужя фэ: «Ниму канжянили: Вэ, Жү, замужя да тяншон лян ниму фэли хуали.

²³ Чүгуэ Вэ, ни ги гэжя на жинзы хуэйжэсы йинзы бэ зү данлинди хүдаму, е бэ бэвон таму. ²⁴ Ниму на тү ги Вэ ба шо гүрбаниди жуэзы зүшон, зэ жыгэ гүрбаниди жуэзышон ниму ба ню, ён ги Вэ жүчын шодёди дэ пиннанди гүрбани. Зэ Вэ ги ниму динхади бэвон Вэди мый йигэ вэршон Вэ долэ, ги ниму панвон хони. ²⁵ Ниму дан на шыту ги Вэ зү шо гүрбаниди жуэзы, ба шыту вон пинни бэ кан. Йинцысы на канпинди шыту ба шо гүрбаниди жуэзы хүзөнни. ²⁶ Ги Вэ бэ зү ю тэтэзыди шо гүрбаниди жуэзы, йинцысы ниму шон тэтэзыди сыхур, бэ жё ба нимуди щюти канжянили».

Сыйун нүди фалу
(Чунфə фалу 15:12-18)

21 Ни ба жыше фалу ги исраилжынму фэги: ²«Ни дан мэ йигэ яхүтиди нүү, жё та лю нян фусы ни. Долиди чи нян ни ги та йуанхуэй ба зыю гиги, та ги ни са чян ду бу гэ. ³Та ги ни дон нүди зычян дан мэ жехун, зукэли жё та йигэр чи. Ги ни дон нүди зычян та дан кэжя жели хунли, да ни гынчян зуди сыхур жё та ба гэжяди щифузы линшон чи. ⁴Дансы жүжын ги та ба щифузы чүгили, йиху щифузы ги та сын-ёнли эрнүли, тади щифузы лян эрнү дусы тади жүжынди, нэхур та йигэр ё зудёни. ⁵Кэсы нэгэ нү дан фэ: «Вэ нэ вэди жүжын лян вэди щифузы дэ эрнүни. Вэ бу Ѣён ё зыю, да жытар бу зу», ⁶нэхур жё тади жүжын ба та линдо бэвон Хүдади вэршон, йиху жүжын на жуйзы ба тади эрдуэ данданзы зэ мын хуэйжэсэ мынкуоншон нонтун. Зу жымужя та йибыйзы чынха та жүжынди нүни.

⁷Сый дан ба гэжяди нүүр мэдё, жё дон нүнүү, жыгэ нүнүү бу нын, зущён наннүй ийён, дый зыю. ⁸Ба та мэшонди нэгэ жүжын зочян дан Ѣён чү тани, кэсы йиху бу нэ тали, жүжын ё жё нүнүди дада ба нүүр мэхуэйчини. Жүжын бу нын ба нүнүү ги данлин минзүди жын мэдё, йинцысы та ба гэжя ги нэгэ нүнү щухади хуа пэхуэли. ⁹Сый дан ба мэхади нүнүү ги гэжяди эрзы чүги, жё жыгэ нүнүү ги та дончын зущён гэжяди нүүр ийён. ¹⁰Сый дан ба ди эргэ щифузы башонли, жё та ги дапэзы, зущён зычян ийён, ба чыди, иишон гунийүншон зэмусы та лян щифузы хан ё лэвонни. ¹¹Та ги дапэзы ба жы сангэ сычин дан бу ган, нэхур жё та яндин ги та ба зыю гиги, зэ щифузы гынчян бу нын ё линганди чян.

Ги даха жынди жын ё дин са зуйни

¹²Сый дан ба жын дали, йиху нэгэ жын вучонли, ги далиди жын яндин ё дин сизуйни. ¹³Сый дан бусы байир,

мэфончүди ба жын дасы, та нын подё Вэ динхади дифоншон, шындо нэтар. ¹⁴ Кэсү сый дансы бабайир ба жын дасы, ги та яндин ё дин сыйзуйни. Напа та подё Вэди шо гүрбаниди жуэзы гынчян, вонщёнди ба сыйзуй дуёдёни еба, ба та ё дасыни.

¹⁵ Сый ба гэжяди нён-лозы дали, ги та яндин ё дин сыйзуйни.

¹⁶ Сый дан ба жын тушон, йиху мэдэли хуэйжэсү ги гэжя шынха жё ги та дон нүни, ги тухади нэгэ жын яндин ё дин сыйзуйни.

¹⁷ Сый дуёщянли нён-лозыли, ги та яндин ё дин сыйзуйни.

¹⁸⁻¹⁹ Лёнгэ жын дачуйди сыхур, дансы йигэ ба ди эргэ на шыту хуэйжэсү чуйту дали, кэсү ба та мэ дасы (дээли шонли, фидо чуоншонли), йиху чөлэ, жүди жүгунзы чүмын нын зу лў, нэхур даха тади нэгэ жын яндин жочү та бущинхади жызы ги та ё пый чянни зэмусы ба та канха бинди чян е ё пыйгини.

²⁰ Сый дан ба гэжяди наннү хуэйжэсү нүнү на бонбонзы дали, нү донвэр вучонли, ги жүжын ё дин зуйни. ²¹ Кэсү дан гуэли ий-лён тян нү вучонли, ги жүжын бу дин зуй, йинцысы та ба гэжяди цэбый дюдёли – жыгэ зусы ги та динхади зуй.

²² Лёнгэ жын дачуйди сыхур дан ба хуэй вавади нүжын шонли, ви жыгэ нүжын ба вава щёйүэдёли, кэсү та мэ дэ данлинди са шон, нэхур шонха нүжынди нэгэ жын яндин ё пый чянни. Нүжынди нанжын фэ дуёшо чян, та зу ё зэ вынгуансыди жынмуди мянчян ба нэцэзы чян пыйгини. ²³⁻²⁵ Кэсү нэгэ нүжын дэхади шон дан тэ жунли, нэхур ги нэгэ жын ё дин жымужяди зуйни: мин хуан мин, нянжин хуан нянжин, я хуан я, шу хуан шу, жүэ хуан жүэ, шохади шон хуан шохади шон, дахади шон хуан дахади шон, на бянзы дахади шон хуан бянзы дахади шон.

²⁶ Сый дан ба гэжяди наннү хуэйжэсү нүнүди нянжин дали ий чуй, ви жыгэ нүди нянжин хадёли, жүжын яндин ё ба нэгэ нү фонкэни – жысы та ви нянжин пыйхади.

²⁷ Жүжын дан ба нүди я дадёли, та ба нэгэ нү ё фонкэни, – жысы та ви я пыйхади зью.

Сыйұн сынлинди фалұ. ²⁸ Ню дан ба нанжын хуэйжәсі нүжын дисы, ба нэгэ ню ё на шыту дасыни, ба тади жу бәчы. Нюди жүжын мәю зуй. ²⁹ Кәсіс найигә ню дан зочян чинчир шонгуә жын, ги нюди жүжын ба жыгә либян фәгүә, кәсіс та мә тин, ба ню хохор мә бон, йинви жыгә ню ба жын дисыли, нәхур ба нэгэ ню ё на шыту дасыни, ги нюди жүжын дин сыйзүйни. ³⁰ Ги нюди жүжын дан ви ню дисыди жынди мин фа чян, та яндин ба ги та динхади йичеди чян ё пыйгини. ³¹ Ню дан ба эрвазы хуэйжәсі яту дисы, ба жыгә сыйчин е ё жочү жыгә фалұ вон кә суанни. ³² Ню дан ба наннү хуэйжәсі нүнү дисы, нюди жүжын яндин ё ги нүди жүжын пый саншыгә йинчянни; ба ню ё на шыту дасыни.

³³ Сыйдан ба фижин мә гәчү хуэйжәсі вали йигә щин жин, кәсіс ба тади гәзы кәкә лёхали, йинви жыгә ню хуэйжәсі лұ дедо жин литу, ³⁴ нэгэ жын яндин ё ги сынлинди жүжын пый чянни, ба сышу ги гәҗя шынхани. ³⁵ Ню ба линжүди ню дан дисы, нәхур жә лёнгә жүжын ба жыгә ню мәдә, ба чян лян жу тинтир фынкә. ³⁶ Найигә ню дан зочян чинчир лян данлинди ню дили жөнли, кәсіс нэгэ нюди жүжын мә тин, ба ню йұанхуәй хохор мә бон, нәхур та яндин ба хүә ню ги линжү ё пыйгини, ба дисыди ню ги гәҗя шынхани.

Пый чян либянди фалұ

22 Сыйдан ба тухади йигә ню хуэйжәсі ён зәдёли хуэйжәсі мәдёли, та яндин ё ви йигә ню пый вугә нюни, ви йигә ён пый сыйгә ённи. ²⁻⁴ Зыйвазы яндин ё ба йиче тухади дунщи пыйгини. Та дан мәю пыйди сали, нәхур зу ба та мәдә, жә дон нүчи – жысы та ви гәҗя тухади дунщи пыйхади. Ба та тухади сынлин, бугуан ню, лұ хуэйжәсі ён (сынлин хан хуәди сыхур) дан зә та гынчян зожуәли, нәхур та ё ви йигә сынлин пый лёнгәни.

Сый дан хили туту-мәмәди жин данлин жынди жяни, жүжын ба та зожуә дасыли, дасы тади нэгэ жүжын мәю зүй. Дансы жымужяди сыйчин жэту чүлэди хуэйжэсү тянчи лёнди сыхур йүли, нэхур дасы тади жүжын ю зуйни.

⁵ Сый зэ дини хуэйжэсү путо йүанзыни фон гәҗяди ню, ёнди сыхур, тади сынлин дан ба жынжя дини жонди жунзы чыли, нэхур та яндин ба гәҗяди дини жонди дин ходи жунзы хуэйжэсү путо ги жынжя ё пыйгини.

⁶ Сый зэ гәҗяди дини шо цыязыди сыхур, хуә дянзы дан дедё данлин жынди дини, хуә ба нэгэ жынди мәшүхади хуэйжэсү гәхалэди мыйзы шодё, нэхур дянха хуәди жын яндин ги жынжя ё пыйгини.

⁷ Сый дан гили чинйүан ба данлин жынди чян хуэйжэсү гүйжунди дунщи бохүчүни, йиху зыйвазы дан ба жыше дунщи да тади жяни тудё, ба зыйвазы жуачүли, нэхур зыйвазы яндин ё пый лён лэзыни. ⁸ Ба зыйвазы дан мә жуачү, нэхур нэгэ жяниди жүжын яндин до бэвон Хүдади вэршон ё дў жуни, йинцысы та мә на жынжя ги та йитуәхади цэбый.

⁹ Лёнгэ жын дан зынжён сыйсы ню, ён, лу, йишонди хуэйжэсү данлин дюдё дунщиди жүр, таму ё до бэвон Хүдади вэршонни. Хўда ба сый дан суанчын ю зуйди, нэгэ жын зу ё ги ди эргэ жын пый лён лэзыни.

¹⁰ Сый дан ба тади лу, ню, ён хуэйжэсү данлин сынлин ги данлинди жын йитуәха жё та канни, кәсы сынлин дан сыдё, дэли шонли хуэйжэсү жё зыйвазы тудёли зэмусы ги жыгэ сыйчин мәю гүважын, ¹¹ нэхур жокан сынлинди жын яндин ё до бэвон Хүдади вэршон дў жуни, фәни, та ба ги та йитуәхади жынжяди сынлин мә ту. Зу жымужя сынлинди жүжын ё ги жыгэ сыйчин ги чинйүанни, жокан сынлинди жын са ду бу пый. ¹² Ба сынлин дан да жокан сынлинди жын гынчян тудёли, нэхур та яндин ё ги жүжын пыйгини. ¹³ Есын дан ба сынлин нёссы, жокан сынлинди жын яндин ба шынхади сышу ё налэ, ба гәҗяющи быйни, нэхур та бу пый сыса.

¹⁴ Сый дан ги данлинди жын, тади жўжын мә зэ нэтарди сыхур ба сынлин жеги, сынлин дан дэли шонли хуэйжәсү сыйдёли, нэхур жеха сынлинди жын ё ги жўжын яндин пыйгини. ¹⁵ Нэгэ сыхур жўжын дан зэ нэтар, жеха сынлинди нэгэ жын са ду бу пый. Сынлин дан гўхади, ги жўжын ба гўхади нэщезы чян ё гигини.

Жынли-дэдо либян зэмусы жёмынди фалу

¹⁶ Сый дан ба мә жехунди гўнён жошон, лян та йидарни фили жёли, та яндин ё ви жыгә гўнён чў жехунди чянни, йиху ба та ё чүшонни. ¹⁷ Гўнёнди дада дан ги дуанжуэхуа, ба нүр ги та бу ги, нэгэ дифонди жынму чў щифурди сыхур чў дуәшо жехунди чян, та е ё ги гўнёнди дада чў нэщезы чянни.

¹⁸ Ги суангуди нұжын яндин ё дин сзыйни.

¹⁹ Сый лян сынлин фи жё, ги та ё дин сзыйни.

²⁰ Чўгуә ги Вә, Жў, сый дан ги данлинди хўдаму жү гўрбани, ги та яндин ё дин сзыйни.

²¹ Ба лищёнжын бә жәмә, е бә чифу. Ниму жиди, ниму гәҗя зочян зэ Египет е донли лищёнжынли. ²² Бә чифу гуафу дә етиму. ²³⁻²⁴ Ниму дан чифу таму, Вә, Жў, ба таму дашын ханди чито тинҗян, Вә чишонлә ба ниму садёни, нэхур нимуди щифузы зу чынха гуафуни, эрну е чынха етимуни.

²⁵ Ни дан ба чян ги Вәди минжын литуди булۇн найигә чүнжын жеги, ни бу нын, зүшён фонжонжын ииён, зэ та гынчян дуәйү ё чян. ²⁶ Ни дан динчянди вәршон на жынжяди йишен, жәту луәди зычян ни яндин ги та хуанги, ²⁷ йинцы жысы тади луәмур йижян йишен, на жыгә йишен та ба гәҗяди шынзы гәдини. Мәю жыгәли, та на са ба гәҗя гуәчү, фижёни? Та читоди жё Вә ги та бонмонни, Вә яндин тинҗянни, йинцы Вәсы щинванди Хўда.

²⁸ Бә дәцэ Хўдали, е бә жума ниди минжынди линшу.

²⁹ Ни ба щин шучынди ту йибян шухади лёншы, путожю лян чин-ю ги Вә ё гигини. Ба ниди тушузы ги Вә е

гигини.³⁰ Ба ниди йиче поню, гун-ёнди тушузы е ги Вә гигини. Таму дансы щяхали, жё таму лян вуню хуэйжәсү му-ён шын чи тян, до ди ба тян ё ги Вә гигини.

³¹ Нимусы Вәди минжын, йинви жыгә ниму бә чы есын нёсси迪 сынлини жу, ба нәгә жу ги гувазы гиги жё чычи.

«Ниму ё дон гундо дә шыщин жынмуни»

23 Ни бә сун щянхуа; ги бугундожын бә бонмон, ги та бә дон жя гўва. ²Дүәйибанзы жын дан ган ха сычин, ни гыншон таму бә ган. Зә вынгуансыди вәршон ги хуэйдади сыхур, дүәйибанзы жын дан ба гундо зўфанд, ни гыншон таму бә зу. ³Вын гуансыди сыхур ви чүнжынди чүн бә пянщён та.

⁴ Ни дан ба ниди дўшманди мили лўди ню хуэйжәсү лу пынжян, ба та ги жўжын ладичи гиги. ⁵Дансы ниди дўшманди туә жун дунщиди лу дедёли, ни вонгуә бә зу, ги лу бонийхар, ба та лачелэ.

⁶ Ба чүнжынди гуансы вон гундони бан. ⁷Бә чәхуон, бә хә гундожынму дә мәю цуәди жынди мин, йинцысы Вә яндин зуйшин ган жымужя ха сыйди жынни. ⁸Бә чы чян, йинцысы чыхади чян ба жынди нянжин зў хадёни зэмусы ба гундожынди сыйчин зўфандни.

⁹ Бә чифу лишёнжын. Ниму жыдо лишёнжынди гуон-йин жызыни, йинцысы ниму гәҗя зочян зэ Египет е донгуә лишёнжын.

Ди чи нян зэмусы ди чи тянди фалу

¹⁰ Ни ба ниди ди жун лю нян, шу лю нянди шучын, ¹¹ди чи нян ни бә жун та, жё ди хуан йи нян, е бә шу диниди сыса, жё чүнжынму чы нәще дишон жончўлэди готянчи, ба шынхади жё есын чычи. Ни лян ниди путо дә олива йұанзы е жымужя ё бани.

¹² Лю тян ни ган сыйчин, ди чи тян ни ё хуанхани, жё ниди нү лян ни гўхади вәгүйжын, ниди ню, лулұзы ду хуан йитян.

¹³ Ба Вә, Жү, ги ниму фәхади жыще хуа ниму яндин ё зунхүни. Ниму чўгуә Вә бу нын чито данлин хўдаму, ба тамуди минзы ду бә тифә.

Сангә дин ёжинди жечи
(Жефон 34:18-26; Чунфә фалу 16:1-17)

¹⁴ Няннян ниму ё ви Вә гуә сангә жечини. ¹⁵ Жынйүәни (зу жыгә йүәни ниму да Египет чўлэли) ниму ё гуә Мәю жёмян мәмәди жечини. Жочў Вә ги ниму гихади фынфу, жыгә жечиди чи тян литу ниму бу нын чы ю жёмяндиги мәмә. Ниму бу нын кун шу бэвон Вәлэ.

¹⁶ Ни да ниди дини шу ту йигә шучынди сыхур, ё гуә Гә мыйзыди жечини.

Чуютнан шу готянди сыхур, ни ё гуә Вәпышыди жечини.

¹⁷ Кочў жы сангә жечи, ни жяниди йиче нанжын йиняни литу сан бян ё до Вәди мянчян бэвон Вәни, нимуди видида Жўни.

¹⁸ Ни ги Вә жү гўрбаниди сыхур, лян гўрбани йидарни бә жү ю жёмяндиги мәмә.

Гуә жыще жечиди сыхур, ба жүха гўрбаниди сынлинди ю бу нын шындо ди эр тян ганзо.

¹⁹ Няннян ба щин шучынди ту йихуэй шухади лёнши надо ни бэвонди Анлахў Торляди сыни.

Ни ба жүлүгозы зэ та мамади нэзы литу бә жү.

Хўдади тянщян зэ исраилжынмуди туни зуни

²⁰ Вә ба тянщян ги ни дафадо тунини, Та зэ лўшон бохў нини. Та ба ни линдо Вә ги ни шәлүхади дифоншонни.

²¹ Ни ё люшын тин тади хуани. Ни бу нын фандуй та, йинцысы Вә ба та дафачили, та бу фоншә фандуйди ганбан.

²² Ни дан тин тади хуа, зунхў Вәди йиче фынфу, нэхур Вә лян ниди йиче дўшман да жонни. ²³ Вәди тянщян зэ ниди туни зуди, ба ни линдо аморрейжынму, хеттейжынму, ферезейжынму, хананейжынму, евейжынму дэ иевусейжынму жўди дифоншонни. Вә ба таму ўёмердёни. ²⁴ Ни

бэ бэвон тамуди хўдаму, е бэ фусы таму, гыншон тамуди жёмын бэ жуан. Ни ба тамуди муту ваваму далан, ба таму бэвонди шыту жўзы йиман цыйдё. ²⁵ Ниму дан бэвон Вэ, нимуди Анлахў Торля, Вэ ги ниму ги чыди лян фини, е бу жё ниму хэ бин. ²⁶ Ниму дифоншонди нужынму бу щёйүэ вава, сын-ён тамуни. Вэ ги ни ги чон шуфуни.

²⁷ Вэ жё ниди дўшман пащён Вэни. Вэ жё лян ни да-жонди жынму луанхуонни; йиче дўшман жэгуәчи, да ниди мячян подёни. ²⁸ Вэ ба хуонмифыр дафадо ниди мячянни, жё таму ба евейжынму, хананейжынму дэ хеттейжынму да ни гынчян гандёни. ²⁹ Кэсы Вэ ба таму да ни гынчян йиняндигызы литу бу ган, бу жё нэгэ дифон кундё, жё есын ба нэгэ дифон бэ жанман. ³⁰ Вэ ба таму манмар да нэтар ганни, йичыр до нэгэ сыхур, жисы нимуди жынфур дуэхани, нэхур ниму нын ба нэгэ дифон надо гэжяди шуни. ³¹ Вэ жё ниди бянже да Хунхэ до Дижуунхэ гынчянни, да савэ до Евфрат хэ гынчянни. Вэ ги ниму ба лилён гигини, жё ба нэгэ дифоншон жўди жынму дабэни, ниму ба таму да нимуди мячян ганзуни. ³² Ни лян таму хуэйжәсү лян тамуди хўдаму бэ дин хэтун! ³³ Бэ жё таму зэ ниди гуйжяни жў, йинцысы таму жё ни ги Вэ ган гўнахарни. Ни дан бэвон тамуди хўдаму, жыгэ вонху ги ни чынха хэ минди вонни».

Хўда лян исраилжынму динли хэтуни

24 Жў ги Муса фәди:

— Ни лян Харунэ, Надав, Авиуд дэ чишигэ Исраилди линшу до Вэди саншон лэ, зандо йчанийгар бэйиха. ² Гуон ни йигэр до Вэ гынчян, бэ жё данлин жынму вончян зу, е бэ жё минжын лян ни йидарни шон сан.

³ Муса да саншон халэ, ги минжын ба Жў фәхади йиче хуа дэ фынфу фәгили. Исраилжынму йищин-йижи хуэйдади:

— Вэму жочў Жўди хуа яндин ганни.

⁴Муса ба Жүди йиче фынфу щешонли. Ди эр тян ганзо йизор та зэ сан гынзы диха щюгэли йигэ шо гүrbаниди жүэзы, хан гэли шы эргэ шыту жүэзы – мый йигэ шытусы ви Исраилди шы эргэ зүди йижязы. ⁵Йиху Муса ба жигэ Исраилди щёхуэр дафачи, жё ги Жү ба нювазы ладилэ, жучын шоди гүrbани дэ пиннанди гүrbанили. ⁶Муса ба сынлинди бангэзы ще додё пын литу, ба шынхади бангэзы садё шо гүrbаниди жүэзышонли. ⁷Йиху та ба динха хэтунди фу налэ, ба Жүди йиче фынфу ги минжын дашын нянли. Минжын фэди:

– Вэму жочү Жүди хуа яндин ганни, е хохор тин Тади хуани.

⁸Нэхур Муса на пын литуди ще ба минжын салихар, ги таму фэди:

– Жыгэ щесы Жү жочү Тади фынфу лян ниму динха хэтунди жихо.

⁹Йиху Муса, Харунэ, Надав, Авиуд лян чишигэ Исраилди линшу йидарни шонли санли. ¹⁰Таму ба исраилжынму бэвонди Хўда канжянили; Тади жүэ диха, зущён на гуйжун сапфир бошы шыту йиён, пухади лў, ланинийирди, зущён тянди янсый йиён. ¹¹Хўда ба жыще Исраилди линшу мэ шон. Таму ба Хўда жянли, йиху Исраилди линшуму чыли, хәли.

Муса зэ Синай саншонни

¹²Жү ги Муса фэди:

– Ни шонли сан ё до Вэди жытар лэни. Ни зэ жытарди сыхур, Вэ шён ги ни ги лён пян шытуни. Вэ ги жыгэ шытушон ба жётё Вэди минжынди йиче фалу дэ фынфу щешонли.

¹³Муса лян тади бонбан Иса шэлү бянийили. Муса шонли Хўдади саншонли. ¹⁴Та ги Исраилди линшуму фэди:

– Ниму зэ жыгэ йинпанни йичыр до вэму хуэйлэ, дын вэму. Харунэ дэ Ор лян ниму шынхани, ниму дан ю са сычин вын таму лёнгэр.

¹⁵ Муса шонли Синай санли, йүнцэ ба сан жәчүли.
¹⁶⁻¹⁷ Жүди гуонлён луәдо саншонли. Исраилжынму ба жыгә гуонлён, зущён зә сан динзышон жуәди хуә йиён, канжянили. Йүнцэ ба сан жәчүли лю тян, ди чи тян Жү да йүнцэ литу жёли Мусали. ¹⁸ Муса шончи, жиндо йүнцэ литули. Та зә нэтар занли сышы тян дә сышы ванщи.

*Ги Хүдади гүйжүн жөнфон дуанхади лищин
(Жефон 35:4-9)*

25 Жү ги Муса фәди:

— ²Ни ги исраилжынму фәги, жё таму ба лищин ги Вә налэ. Сый жынщин гәжя щён ги Вә дуан лищин, ниму жешуха. ³⁻⁴ Ниму ба жымужяди лищин жешуха: жинзы, йинзы дә тун; хо мабу, данчин, зыхун дә хунлонлор янсыйди ёнмо зэмусы жулұмо, ⁵⁻⁷ гун-ёнди хун янсый пизы, жұнмый пизы, зожүәфуди муту; ги дынзан гуанди чин-ю, гәён щён видоди цо (на жыщезы цо ба гүйжүн щён-ю дә шоди щён пыйхади), ги Исраилди да ахун чуанди ефод хансанзышон дә конзышон на оникс дә данлин гүйжүн шыту занхади конзышон дәди лян-лянзы. ⁸ Жё минжын ги Вә гә йигә гүйжүн жонфон, Вә жүдо тамуди жунжяnnини. ⁹ Ба Хүдади гүйжүн жонфон лян та литуди йиче жаяхуә ниму жочү Вә ги ни зыгиди ёнзы зўха.

*Хәтүн щёнзы
(Жефон 37:1-9)*

¹⁰ Ниму на зожүәфуди муту зў йигә щёнзы. Жыгә щёнзыди чондуансы йибый шыгә сантиметр, куандисы люшы люгә сантиметр, годисы люшы люгә сантиметр. ¹¹ Ба жыгә щёнзы на жыншиды жин езы да литу дә вәту бочү, хан ги жувини ба жин бянбяр дашон. ¹² Зў сыгә жин чұанчұанзы, йиху ба таму нандо щёнзыди сыгә туйтуйзышон: жыбонгә лёнгә, нэбонгә лёнгә. ¹³ На зожүәфуди муту зў лёнгә ганзы, ба таму на жин езы бочү, ¹⁴ йиху ба

ганзы щёндо щёнзы лёнханиди жин чұанчұанзы литу, жे ба хәтун щёнзы на жы лёнгә ганзы нын гончелә. ¹⁵ Ба жы лёнгә ганзы ё шындо жин чұанчұанзы литуни, ба таму вончүй бә чў. ¹⁶ Ба Вә ги ни гигиди лён пян шыту (готу шеди Вәди фынфу) гәдо жыгә щёнзы литу.

¹⁷ Ни ги хәтун щёнзы на жыншыди жин езы зў йигә гәгэзы, чондуансы йибый шыгә сантиметр, куандисы люшы люгә сантиметр; ¹⁸⁻¹⁹ ги жыгә жин гәгэзы готу е на жин езы да лёнгә Херувим*: гәгэзыди жыбонгә лян нәбонгә ду ю Херувимни. Зу жымужя же лёнгә Херувим лян гәгэзы хәдо йидарни. ²⁰ Лёнгә Херувим мян дуй мяндини, на жонкәди бонзы ба гәгэзы гәчүдини. ²¹ Ни ба Вә щеха фынфуди нә лён пян шыту гәдо жыгә щёнзы литу, на гәгэзы ба щёнзы гәчў. ²² Вә лян ни йұмянды сыхур, Вә зә гәгэзышон зандо лёнгә Херувимди донжунни, ба Вә ги исраилжынму гиди фынфу зә нәтар ги ни фәни.

Бә гүйжун мәмәди жүәзы
(Жефон 37:10-16)

²³ Ни на зожүәфуди муту зў йигә жуәзы, чондуансы жюшыгә сантиметр, куандисы сышы вугә сантиметр, годисы чишиygә сантиметр. ²⁴ Ба жыгә жуәзы на жыншыди жин езы бочў, ги тади жувини ба жин бянбяр дашон. ²⁵ Ги жуәзыди жувини ни зў чиши вугә миллиметр куанди чёнчёнзы, йиху ги жыгә чёнчёнзы ба жин бянбяр дашон. ²⁶ Ги жыгә жуәзы зў сыйгә жин чұанчұанзы, ба таму нандо жуәзыди сыйгә гуәзыди туйтуйзышон. ²⁷ Же жин чұанчұанзы ба жуәзыди чёнчёнзы кочў; ба жуәзы гончеләди сыхур, ги жин чұанчұанзы литу ё щён ганзыни. ²⁸ Ни на зожүәфуди муту ба гон жуәзыди ганзы зўшон, ба таму на жин езы бочў. ²⁹ На жыншыди жинзы ба жуәзышон гәди панзы, дезы зэмусы гуан путожюди пин дә ванванзы зўшон. ³⁰ Ба

---

* ^{25:19} «Херувим» (яхүти иуян) – тяншынмуди йибазы. Мыій йигә Херувим ю бонзыни, тамуди лянмян лян жынди йиён.

жуэзы ё гэдо хэтун щёнзыди чянтуни, Вэди мянчянди жуэзышон йинавар ё бэ гуйжун мэмэни.

Гуйжун юдынзан
(Жефон 37:17-24)

³¹Ни на жыншиди жинзы зүйигэ юдынзан. Ба юдынзанди гынзы лян жүзы на дахади жинзы зүшон. Жё юдынзаншонди мый йигэ хуар, хуарди бобозы лян банбар ду лян юдынзан хэдо йидарни. ³²Да юдынзанди лёнбонгэ ё чүлэ лягэ жыжызыни: жыбонгэ сангэ, нэбонгэ сангэ. ³³Мый йигэ жыжызышон ю сангэ хуарни, ёнзы зущён шылю хуар йиён; хуар ю хуар бобозы лян банбарни. ³⁴Юдынзанди жүзышон е ю сыгэ хуарни, ёнзы зущён шылю хуар йиён, ю хуар бобозы лян банбарни. ³⁵Сан фон жыжызыди мый йигэдий диха ду ю йигэ хуар бобозыни. ³⁶Ба хуар бобозы, жыжызы лян юдынзан ду ё на йикуэр жыншиди жинзы дахани. ³⁷Ни ги юдынзан хан ё зүйигэ дынни, ба таму нандо юдынзаншон, жё вон чянмян са гуонлён. ³⁸На жыншиди жинзы ги юдынзан ба чянзы лян панпанзы зүха. ³⁹Ба юдынзан лян юдынзаншонди йиче дунщи на санши вугэ кило жыншиди жинзы зүха. ⁴⁰Ни кан, ни ё жочу Вэ зэ саншон ги ни зыхади ёнзы яндин зүни.

Хүдади гуйжун жонфон
(Жефон 36:8-38)

26 Ни на хо мабу, лян данчин, зыхун дэ хунлонлор янысиди мощян ги Хүдади гуйжун жонфон ба шыгэ данзы жыха. Ги данзы готу ба Херувим зашон. ²Мый йигэ данзыди чондуан дусы йимур-ийёнди: чондисы шы эргэ метр, куандисы лёнгэ метр. ³Ба вугэ данзы йигэ лян йигэ лёдо йидарни, жё чынха йикуэзы, лян данлин вугэ данзы е жымужя зүй. ⁴Ги мый йикуэзы данзыди лёнхани фын чонниди бянбяршон ба данчин янысиди кукузы ваншон. ⁵Ба вушыгэ кукузы лёдо йикуэзы данзыди бянбяршон, ба вушыгэ кукузы лёдо данлин данзы куэзы бянбяршон.

Кукузы дуй кукузы. ⁶Ни на жинзы зў вушигә гудазы, ииху ба лён куэзы данзы ляндо йидарни, зу жымужя Хўдади гуйжун жонфон чынха йигәни.

⁷Ни на жұлұмо жы шы йигә данзы, ба Хўдади гуйжун жонфонди динзы на жыше данзы зўшон. ⁸Мый йигә данзы дусы йимур-йиёнди: шы сангә метр чон, лёңгә метр куан. ⁹Ни ба вугә данзы лёдо йидарни, жे чынха йикуэзы, ба данлинди люгә е лёдо йидарни, же чынха ди эр куэзы. Ба ди люгә данзы жәчын лён цынзы, гуадо Хўдади гуйжун жонфонди мянчян. ¹⁰Ба вушигә кукузы зандо ту йикуэзыди дин хутуди данзыди бянбяршон, хан ба вушигә кукузы зандо данлин йикуэзы данзыди бянбяршон. ¹¹Ни зў вушигә тун гудазы, на гудазы ба кукузы гүчүй, ба лён куэзыди данзы ляндо йидарни, же жонфонди динзы чынха йикуэзы. ¹²Же дуэйү чүләди банләзы данзы зэ Хўдади гуйжун жонфонди хуту далаха. ¹³Же лёнхани дуәйү чүләди бангә метр данзы зэ жыгә Хўдади гуйжун жонфонди лён бонгә далаха.

¹⁴Ги жонфон зў лёңгә динзы: ба йигә на гун-ёнди хун пизы зўшон, ба ди эргә на жұнмый ёнпизы зўшон, же таму чынха гә жонфон вәтуди динзы.

¹⁵Ни на зожүәфуди муту ги Хўдади гуйжун жонфон ба занди куонзы зўшон. ¹⁶Мый йигә куон сыгә метр го, люшы люгә сантиметр куан; ¹⁷мый йигә куон ю лёңгә вончүй чүләди муту языни, на таму ба лёңгә куон ё ляндо йидарнини. Ба йиче куон ду жымужя зўха. ¹⁸Ни ги Хўдади гуйжун жонфонди нанбонгә зў эршигә куон, ¹⁹ги жы эршигә куон диха зў сышигә йин гынзы, ги мый йигә куон диха зў лёңгә йин гынзы. ²⁰Ги жонфонди быйбонгә е зу жымужя зў эршигә куон ²¹зэмусы сышигә йин гынзы, мый йигә куон диха зў лёңгә йин гынзы. ²²Ги жонфонди щибонгә (жыгә зусы Хўдади гуйжун жонфонди хуту) зў люгә куон; ²³ги хутуди лёңгә гуэзы е зў лёңгә куон. ²⁴Ба жы лёңгә куон да диха йичыр до готу на йигә чуанзы ляндо йидарни. Ба лёңгә гуэзыди лёңгә куон ду жымужя

зўха.²⁵ Йиман зў багә куон дэ шы люгә йин гынзы, мый йигә куон диха лёнгә йин гынзы.

²⁶ Ни на зожүәфуди муту ба шы вугә ганзы зўшон: вугә ганзы ги Хўдади гуйжун жонфон жыбонгәди куон,²⁷ вугә ганзы ги нэбонгәди куон зэмусы вугә ганзы ги жонфонди хуту (жы зусы жонфонди щибонгә).²⁸ Ба муту ганзы ё нандо куонди донжуннини, жё таму да жонфонди жыбонгә до нэбонгә.²⁹ Ни на жин езы ба куон бочў зэмусы ба гә ганзыди чұанзы на жинзы зўшон; ба муту ганзы е на жин езы бочў.³⁰ Ба Хўдади гуйжун жонфон жочў Вә ги ни зэ саншон зыгиди ёнзы дачелэ.

³¹ Ни ги хо мабушон лян данчин, зыхун дэ хунлонлор янсыйди мөшян зэмусы жұлұмо жы йигә мынлянзы. Ги жыгә мынлянзы готову ба Херувим зашон.³² Ба жыгә мынлянзы гуадо на зожүәфуди муту зўхади сыгә жўзышон. Ба жы сыгә жўзы на жин езы бочў, е на жинзы ги жўзы готову ба гудазы зўшон. Ги жўзы ба сыгә йин гынзы зўшон.³³ Ба мынлянзы гуадо гудазышон, ба хәтун щёнзы гәдо жыгә мынлянзыди байху. Жыгә мынлянзы ба Хўдади гуйжун жонфон литуди Гуйжун вәр лян Дин гуйжун вәр фынкәни.³⁴ Ни ба гәгәзы гәдо хәтун щёнзышон. Жыгә щёнзы зэ Дин гуйжун вәршон гәдини,³⁵ ба жуәзы гәдо Дин гуйжун вәрди вәту, Хўдади гуйжун жонфонди быйбонгә. Ба дынсан гәдо нанбонгә, жуәзыди дуймян.

³⁶ Ни ги жонфонди мын на хо мабу лян данчин, зыхун дэ хунлонлор янсыйди мөшян жы йигә мынлянзы (готову ба хуар зашон).³⁷ Ни ги жыгә мынлянзы на зожүәфуди муту зў вугә жўзы, ба таму на жинзы бочў, ги готову на жин езы ба гудазы зўшон. Ни ги жы вугә жўзы на тун е зў вугә гынзы.

*Шо гўrbаниди жуәзы
(Жефон 38:1-7)*

27 Ни на зожүәфуди муту ба шо гўrbаниди жуәзы зўха. Ба жыгә шо гўrbаниди жуәзы зўчын сыйфonzыди:

чондуансы лёнгэ бар метр, куандисы лёнгэ бар метр, годисы йигэ бар метр.² Зэ шо гүрбани жуәзыди сыгә гуәзышон зў сыгә гә*, жә таму лян жуәзы хәдо йидарни. Ба жуәзы лян гә йиман на тун езы бочү.³ Ба шу хуәйди дезы, суй тешянзы, ванванзы, цацазы, нонозы зўшон, ба жыще дунщи ду на тун даха.⁴ Ги шо гүрбаниди жуәзы на тун зў йигэ луцызы, ги жыгә луцызыди сыгә гуәзы на тун зў сыгә чұанчұар.⁵ Ба луцызы гәдо шо гүрбаниди жуәзы бянбянзы диха, ба та нандо жү гүрбани жуәзыди донжунни.⁶ На зожүәфуди муту ги шо гүрбаниди жуәзы ба ганзы зўшон, йиху на тун езы ба таму бочү.⁷ Ба ганзы щёндо лёнханиди жин чұанчұанзы литу, жә ба шо гүрбаниди жуәзы нын гончелә.⁸ Ба шо гүрбаниди жуәзы на муту банданзы зўшон, жуәзыди донжунни кундини. Ни яндин ё жочү Вә зэ саншон ги ни зыгиди ёнзы зўшонни.

*Хүдади гүйжүн жөнфонди йұанзы
(Жефон 38:9-20)*

⁹Ни на хо мабу ба данзы жыха, на жыгә данзы ба Хүдади гүйжүн жөнфонди йұанзы чұанчү. Нанбонгәди данзы ё сышы сыгә метр чонни.¹⁰ Ги жыгә данзы зў эршыгә жүзы, ги жы эршыгә жүзы зў эршыгә тун гынзы. Ба жүзышонди чұанзы дә ганзы ду на йинзы зўха.¹¹ Ба быйбонгәди данзы е жымужя зўшон: данзы сышы сыгә метр чон, ги данзы зў эршыгә жүзы. Эршыгә жүзы е зэ эршыгә тун гынзышон нандини. Ба жүзышонди чұанзы дә ганзы ду на йинзы зўшон.¹² Йұанзы щибонгәди данзысы эршы эргә метр куан, ю шыгә жүзыни, зэ шыгә гынзышон нандини.¹³ Йұанзы дунбонгәди данзы есы эршы эргә метр куанди.¹⁴⁻¹⁵ Жөнфонди мын лён бонгәни ю чигә метр куанди данзыни, хан ю сангә жүзыни, ги жүзы зў сангә гынзы.¹⁶ Ни ги йұанзыди мын зў жюгә метрди мынлянзы, ги хо мабушон лян данчин, зыхун дә хунлонлор янсыйди

* 27:2 Жыгә жуәзышонди сыгә гәди ёнзы зущён ню тушонди гә йиён.

мощян ба жыгэ мынлянзы жыги, готу ба хуар зашон. Ги сыгэ жўзы зў сыйгэ гынзы.¹⁷ Ба гуйжун жонфонди йұанзы жұвиниди жўзы йиман на йинзы зўхади ганзы ляңчў. Ба жўзышонди гудазы на йинзы зўха, ба гынзы на тун даха.¹⁸ Жё Хўдади гуйжун жонфонди йұанзы чынха сышы сыйгэ метр чон, эрши эргэ метр куан, лёнгэ метр го. Ба данзы на хо мабу жыха, ба жўзыди гынзы на тун даха.¹⁹ Ба Хўдади гуйжун жонфон литу сыйүн гәёнди жяжұ, жонфонди дә йұанзыди йиче жуонжуонзы ду на тун зўха.

*Дян дынзанди фынфу
(Левит 24:1-4)*

²⁰ Ни ги исраилжынму гигэ фынфу, жё таму ба олива няхади дин ходи чин-ю ги ни налә, додё юдынзан литу, жё та йинавар са лён.²¹ Жё Харунә лян тади хубый зә гуйжун жонфонни ба хәтун щёнзы мянчянди мынлянзы вәту занди юдынзан дянжуә. Жыгэ юдынзан зә Вә, Жўди мянчян да хушон йичыр до ганзо ё жуәни. Йиче исраилжын лян тамуди хубый яндин йинавар ё зунхў жыгэ фынфуни.

*Исраил ахунди гуйжун йишон
(Жефон 39:1-7)*

28 Ни ё да исраилжынму литу ба ни гәгә Харунә лян тади сыйгэ эрзы Надав, Авиуд, Елеазар лян Ифамар ханчүләни, жё таму дон Исраилди ахун, жё фусы Вә.² Ни ё ги ни гәгә Харунә ба Исраилди ахун чуанди гуйжун йишон фыншонни, жё тади ёнши чынха видади зэмусы хоканди.³ Ни ба Вә зочян гили да бынсыди йиче жёнжын жёдилә, ги таму фынфуди жё ги Харунә ба дон Исраил ахунди йишон фынги, жё та ги Вә дон жянчүләди Исраилди ахун.⁴ Ни жё таму ба конзышон дәди лянлянзы, ефод*, позы, заха хуарди хансанзы, дәстар мозы дә

* 28:4 «Ефод» – жысы дуан щозыди йигә чон хансанзы.

ёниди дэзы фынги. Ги ни гэгэ Харунэ лян тади эрзыму ба жыще гуйжун йишон фынги, жё таму дон Исаилди ахун, фусы Вэ.⁵ Жёнжынму ба жыще йишон ё на жин щян, данчин, зыхун дэ хунлонлор янсыйди мощян дэ хо мабу фыншонни.

⁶ Жё таму на жин щян, данчин, зыхун дэ хунлонлор янсыйди мощян дэ хо мабу ба ефод фыншон, ги готу ба хуар зашон. ⁷ Ги ефодди лёнхани зүй лёнгэ дэдэзы, жё ба дэдэзы нын гуадо лёнгэ жягуэзышон. ⁸ Ба ефодшонди дэзы на фынха ефод йиёнди цэлэ фынги. Жы зусы на жин щян, данчин, зыхун дэ хунлонлор янсыйди мощян дэ хо мабу фынхади. Жё жыгэ дэзы лян ефод хэдо йидарни. ⁹ Ни ги лёнгэ оникс шыту готу ба Ягүбэди шы эргэ эрзыди минзы киха. ¹⁰ Жочу тамуди ло-шо ба люгэ минзы кидо йигэ шытушон, ба люгэ минзы кидо ди эргэ шытушон. ¹¹ Зущён жёнжын зэ шытушон ки зытиди йиён, ба Ягүбэди шы эргэ эрзыди минзы зэ жы лёнгэ шытушон киха, йиху ба жы лёнгэ шыту щёндо жин вэвээзы литу, ¹² бондо ефодди жягуэзышон гуади дэзышон, жё жы лёнгэ шыту бёфэ Исаилди шы эргэ зүй. Жё Харунэ зэ Жүди мянчян ба жыгэ дэдо гэжиди жягуэзышон, тамуди минзы зущён йиняр йиён. ¹³⁻¹⁴ Ни зүй лёнгэ ю хуазыди жин вэвэр лян лёнгэ жыншыди жин лянляр. Ба жин лянляр зүчын зулян нинчүди шыншыны йиён, йиху ляндо жин вэвэршон.

Конзышон дэди лянлянзы
(Жефон 39:8-21)

¹⁵ Ни ги Исаилди да ахун зүй йигэ конзышон дэди лянлянзы (ниму на жыгэ лянлянзы нын жыдо Хүдади вонщён). Ба жыгэ лянлянзы ни лян ефод йиёнди целё фынги: на жин щян зэмусы данчин, зыхун, хунлонлор янсыйди мощян фынги, е ба хуар зашон. ¹⁶ Ба та зүчын сыйфонзыди: лён цынзы, эрши эргэ сантиметр чон, эрши эргэ сантиметр куан. ¹⁷ Ни ги жыгэ лянлянзышон-

ди вэвэзы литу зан сы додозы гүйжун шыту: ги ту ий додозы ба рубин, топаз дэ изумруд заншон; ¹⁸ ги ди эр додозы ба карбункул, сапфир дэ алмаз заншон; ¹⁹ ги ди сан додозы ба яхонт, мано шыту дэ аметист заншон; ²⁰ ги ди сы додозы ба хрисолит, оникс дэ яспис заншон. Ба жыще гүйжун шыту ду зандо жин вэвэзы литу. ²¹ Ги шы эргэ шыту литу, ги мый йигэ шыту готу ба Ягүбэди йигэ эрзыди минзы киха, жё жы шы эргэ шыту бёфэ Исраилди шы эргэ зў. ²² Ни на жыншыди жинзы ги конзышон дэди лянлянзышон зў йигэ жин лянляр, ба та зүчын зущён нинчүди шыншынызь ийён. ²³ Хан ё зў лёнгэ жин чүанчүарни, йиху ба таму бондо конзышон дэди лянлянзыди лёнхани, ²⁴ ба нэ лёнгэ жин лянляр куандо конзышон дэди лянлянзы лёнханиди лёнгэ жин чүанчүаршон. ²⁵ Ба жин лярлярди данлинди лёнгэ йиркуандо лёнгэ жин вэвэзы литу, жымужя ба таму ляндо ефодди чянтуди жягуэзышонди лёнгэ дэзышон. ²⁶ Ни зў лёнгэ жин чүанчүар, ба таму гуадо конзышон дэди лянлянзы хатуди лёнгэ йиршон; тади лизы зэ ефод гынчянни. ²⁷ Зэ зў лёнгэ жин чүанчүар, ба таму гуадо ефодди чянту, лёнгэ жягуэзышон гуади дэзыди хату (жыгэ зэ щянфынзы гынчянни), зэ ефодди дэзыди шонту. ²⁸ На данчин янсыиди дэзы ба конзышон дэди лянлянзыди чүанчүар лян ефодди чүанчүар бондо йидарни, жё конзышон дэди лянлянзы зэ ефод дэзыди шонту, бэ жё конзышон дэди лянлянзы сундёли.

²⁹ Харунэ жин Гүйжун вэршонди сыхур, та ба жыгэ конзышон дэди лянлянзы (тади вэвэзыни ю Исраилди шы эргэ зүди минзыни) ё дэшонни. Зу жымужя Вэ, Жүйинавар жищён Вэди минжынни. ³⁰ Ба урим дэ туммим* жуондо жы конзышон дэди лянлянзыди кудэзы литу, жё Харунэ до Вэ мянчянди сыхур ба таму яндин налэ. Та зэ

---

* 28:30 «Урим» дэ «Туммим» – жысы лёнгэ гүйжун дунши. Исраилди ахунму на таму вын Хүдади вонщёндини.

Вә мянчянди сыхур, йинавар ё зэ гәҗяди шынзышон дә жыгә лянлянзыни, зу жымужя та цэ нын ба Вә ги исраилжынму нансуанхади вонщён жыдоха.

³¹Ни ги ефод диха хан ё данлин фын йигә позыни. Ба жыгә позы на данчин янсыйди мосян фыншон. ³²Ги жыгә позыди донжунни люха йигә ба ту нын сыйжинчиidi кузы. Вәё ба позыди кузы бә чәлан, ба жуви на ху мабу фыншон. ³³⁻³⁴Позы дихади бянбяршон на данчин, хунлонлор дә данхун янсыйди мосян ба шылю зашон, тамуди донжунни на жинзы ба линдор зүшон: йигә шылю, йиху йигә линдор; йигә шылю, йиху йигә линдор. ³⁵Харунэ ган Исраил ахунди гунсыди сыхур, яндин ё чуан жыгә позыни. Та жинли Гуйжунди вәр, до Вә мянчянди сыхур хуэйжәсү чүчиди сыхур, ба линдорди щёншын нын тинҗян. Зу жымужя Харунэ ба мин жюхани.

³⁶Ни на жыншиди жин езы зў йигә минмир пәпэзы, ги мянзышон ба «Ги Жү фынчүләди» хуа киха. ³⁷⁻³⁸На данчин янсыйди дэзы ба пәпэзы бондо дәстармозы чянту, жё Харунэ ба жыгә пәпэзы дэдо бынлушон. Зу жымужя Вә, Жү, ба исраилжынму ги Вә жүхади йиче лищин жешухани. Минжын жү гүrbаниди сыхур дан цуәли, нәхур Харунэ ви жыгә ги хуэйдани.

³⁹На хо мабу ги Харунэ ба чон хансанзы фыншон, на хо мабу фын йигә дәстармозы, зў йигә ю заха хуарди дэзы.

⁴⁰Ги Харунэди эрзыму ба чон хансанзы, дэзы лян дәстармозы фыншон, жё тамуди ёншы вида зэмусы хокан.

⁴¹Ни ба жыще йишон ги ни гәгә Харунэ лян тади эрзыму чуанги, йиху на щён-ю ба таму мәйихар, зу жымужя ба таму жянчүлә, жё таму дон Исраилди ахунму, фусы Вә. ⁴²На мабу ба йишон диха чуанди дуан күзы ги таму фынги. Жё жыгә күкүзы да ёни йичыр до датуйшон, жё ба тамуди щючи гәчү. ⁴³Харунэ лян тади эрзыму жин Хүдади гуйжун жонфон хуэйжәсү зэ Гуйжун вәршон ган Исраил ахунди гунсыди сыхур, яндин ё чуан жыгә күзыни, бә жё тамуди щю кәкәли. Зу жымужя ба тамуди

мин бу хэ. Жысы ги Харунэ лян тади йиче хубый динхади йинаварди фынфу.

Замужся дон Исраилди ахунни

(Левит 8:1-36)

29 Вёё жё таму дон Исраилди ахунму дэ фусы Вэ, ни лян Харунэ дэ тади эрзыму жымужя ган: ² на дин ходи мян ба мэю жёмянди мэмэ, лян чин-ю хуёхади нон дэ йигэ на чин-ю мэхади бинзы луэшон. ³ Ба жыщезы мэмэ, нон лян бинзы жуондо куонзы литу; ни жү понювазы лян лёнгэ гун-ёнди сыхур, ба мэмэ ги Вэ налэ.

⁴ Ни ба Харунэ лян тади эрзыму линдо Вэди гуйжун жонфонди мын гынчян, йиху ба таму на фи щижин. ⁵⁻⁶ Йиху ни ги Харунэ ба чон хансанзы, позы дэ ефод чуаншон, ба конзышон дэди лянлянзы дэшон, ба дэзы жишон, ба дэстар мозы ги та дэдо тушон, ба жин чуанзы (жыгэ жин чуанзышон кихади «Ги Жү фынчүлэди» хуа) чандо мозышон – жы дусы Исраилди ахун чуанди гуйжун йишон. ⁷ Йиху ни ба гуйжун щён-ю додё Харунэди тушон, ба та мэйихар.

⁸⁻⁹ Ни ба Харунэди эрзыму линдилэ, ги таму ба чон хансанзы чуаншон, ба дэзы жишон, ба дэстар мозы дэшон. Зу жымужя ё ба Харунэ лян тади эрзыму ги Вэ жянчүлэни. Жочү жыгэ фалу таму лян тамуди хубый йинавар ё дон Исраилди ахунни, фусы Вэни.

¹⁰ Ни ба понювазы ладо Хүдади гуйжун жонфон мын гынчян, жё Харунэ лян тади эрзыму ба шу гэдо жыгэ понювазыди тушон. ¹¹ Зу зэ Хүдади гуйжун жонфонди мын гынчян, зэ Вэди мянчян ба жыгэ понювазы зэдё. ¹² Ни на ниidi зыту зан йидяр ще, ба жү гүrbани жуэзыди сыгэ гэ мэйихар. Ба шынхади ще додё шо гүrbаниди жуэзы диха. ¹³ Йиху ни ба понювазыди кэлонди йиче ю, ганзыди дин ходи йилэзы, лёнгэ ёзы дэ ёзышонди ю йиман ги Вэ жүги, зэ шо гүrbаниди жуэзышон шодё. ¹⁴ Ба шынхади понювазыди нюжу, пизы дэ дүзыниди фын ду ё

зэ йинпанди вэту шодёни. Жысы вон быйни щи Исраил ахунди гүнахарди гүrbани.

¹⁵Ни ладилэйигэ гун-ён, жё Харунэ лян тади эрзыму ба шу гэдо жыгэ гун-ёнди тушон. ¹⁶Йиху ни ба гун-ён зэдё, ба тади ще садё шо гүrbани жуэзыди сыхани; ¹⁷⁻¹⁸ба жу чечын куэкуэр, ба чончон-дүдү лян чян туйзы щижин, ба жыще лян гун-ёнди ту зэмусы данлинди куэкуэр йидарни гэдо шо гүrbаниди жуэзышон, йиман ду шодё. Жыгэ шодё гүrbаниди Ѣён видо жё Вэ, Жү, разыни.

¹⁹Ни хан ба ди эргэ гун-ён ладилэ, жё Харунэ лян тади эрзыму ба шу гэдо жыгэ гун-ёнди тушон. ²⁰Ни ба гун-ён зэдё, зан йидяр ще, йиху на жыгэ гун-ёнди ще ба Харунэ лян тади эрзымуди ю эрдуэ данданзы мэйихар, е ба тамуди ю шуди дамузыту лян ю жүэди дамузыту мэйихар. Ба шынхади ще садё шо гүrbани жуэзыди сыхани. ²¹Йиху ни на шо гүrbаниди жуэзышонди ще дэ гүйжун Ѣён-ю ба Харунэ лян тади йишон сайихар, ба тади эрзыму лян тамуди йишон е сайихар. Зу жымужя Харунэ лян тади эрзыму дэ тамуди йишон zu чынха ги Вэ жянчүлэдини.

²²Ни хан ё ба гун-ёнди кэлонди ю, йиба, ганзыди дин ходи йилэзы, лёнгэ ёзы лян ёзышонди ю дэ ю датуй нашон, ²³да ги Вэ жүгиди йи куонзы мэмэ литу на жыгэ мэю жёмянди мэмэ, жыгэ лян чин-ю мянди нон дэ жыгэ бинзы. ²⁴Ба жыще чыди ги Харунэ лян тади эрзыму гидо шуни, ги Вэ дуанчын гүйжун лищин. ²⁵Йиху ни да тамуди шуни ба чыди йуанхуэй нашон, гэдо шо гүrbаниди жуэзышон, ги Вэ жучын шоди гүrbани, ба та шодё. Жыгэ гүrbаниди Ѣён видо жё Вэ разыни.

²⁶Ни ба жыгэ гун-ёнди Ѣунцазы ги Вэ дуанчын гүйжун лищин. Жысы ги ни фынгиди йилэзы жу.

²⁷Ни ба гун-ёнди Ѣунцазы лян датуй фынчүлэ, ги Вэ дуанчын гүйжун лищин; йиху ба жы йилэзы яндин ё ги исраилди ахунму гигини. ²⁸Жысы Вэ гэбянбучынди фынфу: Вэди исраил минжын жу пиннан гүrbаниди сыхур, ба сынлинди Ѣунцазы лян датуй ё ги Исраилди

ахунму гигини. Жысы Вәди минжын ги Вә, Жүй, жұхади бавә лищин.

²⁹ Жысы Харунә вучонли, ба тади гүйжүн йишон ё ги тади хубый шынхани, жё таму дон Исраилди ахун, фусы Вәди сыхур чуаншон. ³⁰ Харунәди эрзыму дон Исраилди ахунди сыхур, жысы до Хүдади гүйжүн жонфон литуди Гүйжүн вәршон фусы Вә, та ба жыгә гүйжүн йишон йиман ё чуан чи тянни.

³¹ Ни ба Харунә лян тади эрзыму зочян жяңчүлә жё дон ахунмуди сыхур сыхуанди гүн-ёнди жу нашон, зэ гүйжүн вәршон ба жыгә жу ё жүфуни. ³² Жё таму зэ Хүдади гүйжүн жонфонди мын гынчян ба жыгә ёнжу лян куонзы литуди мәмә чыдё. ³³ Жысы ба таму жяңчүлә жё дон ахунмуди сыхур, ви фоншә тамуди гүнахар сыхуанхади жыше чыди, йинви жыгә таму зу ё чы жыгә чыдини. Гуон Исраилди ахун нын чы жыгә чыди, йинцы жыгәсі Хүда жяңчүләди гүйжүн чыди, данлин жын бу нын чы та. ³⁴ Ба ёнжу хуэйжәсі мәмә дан мә чыван, шындо ганзоли, ни ба жыгә яндин ё шодёни; бу нын чы та, йинцы жыгәсі Хүда жяңчүләди гүйжүн чыди.

³⁵ Жочү Вә ги ни гихади йиче фынфу ни яндин ги Харунә лян тади эрзыму чи тян ё гуә тамуди гүйжүн күйчынни. ³⁶ Тяントянымир ни ба йигә понювазы жұчын вон быйни ши гүнахарди гүrbани, жё шо гүrbаниди жуәзы ганжинди; на чин-ю ба шо гүrbаниди жуәзы мәдё, жё та чынха гүйжунди. ³⁷ Жынжыр чи тян ни жымужя ё ганни, жё шо гүrbаниди жуәзы йиман чынха гүйжунди. Напа сый хуэйжәсі са ба шо гүrbаниди жуәзы дуйихар, та е зу чынха гүйжундини.

Тяントянымир яндин ё жұуди гүrbани
(Фур 28:1-8)

³⁸ Тяントянымир зэ шо гүrbаниди жуәзышон ни йинавар ё жүлөнгә йисуиди ёнгозыни. ³⁹ Ба йигә ёнгозы ганзо жүшон, ба ди эргә хушон жүшон. ⁴⁰ Жү ту йигә ёнгозыди сыхур,

ни яндин ба йигэ кило хо мян лян йигэ литр жыншыди чин-ю ё хуэдо йидарни ги Жү жүшонни. Ги жү гүрбани жүэзыди сыхани са йигэ литр путожю. ⁴¹Хүшон ни жү ди эргэ ёнгозыди сыхур, е зущён ганзо йиён, ба мянди гүрбани жүшон зэмусы ба путожю сашон. Жыгэ шо гүрбаниди щён видо жё Вә, Жү разыни. ⁴²Ба жыгэ шоди гүрбани йинавар ё зэ Вәди мянчян, зэ Хүдади гүйжун жонфонди мын гынчян жүни. Жы зусы Вә лян Вәди минжын йүмянди дэ фэхуади вәр. ⁴³Вә зэ нэтар лян исраилжынму йүмянни. Вәди гуонлён жё нэгэ вәр чынха гүйжун вәрни. ⁴⁴Вә жё гүйжун жонфон лян шо гүрбаниди жүэзы чынха гүйжундини, хан ба Харунэ лян тади эрзыму җянчүлэ, жё таму дон Исраилди ахунмуни, фусы Вәни. ⁴⁵Вә яндин зэ исраилжынмуди жүнҗянни жүни, ги таму дон Хүдани. ⁴⁶Таму зу жыхани, Вә, Анлахү Торлясы, тамуди Жү. Вә да Египет ба таму линчүлэли, жё зэ тамуди донжуунни жүни. Вә, Анлахү Торлясы, тамуди Жү.

*Шо щёнди жүэзы
(Жефон 37:25-28)*

30 Ни на зожүәфуди муту зў йигэ шо щёнди жүэзы. ²Ба жыгэ шо щёнди жүэзы зўчын сыйонзыди: чондуансы сышы вугэ сантиметр, куандисы сышы вугэ сантиметр, годисы жюшыгэ сантиметр. Зэ жыгэ жүэзыди сыгэ гуэзышон зў сыгэ гә, жё таму лян жүэзы хәдо йидарни. ³Ни на жыншыди жин езы ба шо жүэзыди мянзы, сыхани дэ сыгэ гә бочү, ги туанйүарни ба жин бянбяр дашон. ⁴Ги шо щёнди жүэзы зў лёнгэ жин чүанчүанзы, ба таму нандо жүэзы лёнханиди жин бянбяр диха. Ниму ба жыгэ шо щёнди жүэзы вонче гонди сыхур, нын ба ганзы щёндо жин чүанчүанзы литу. ⁵Ба ганзы ду на зожүәфуди муту зүшон, ииху на жинзы ба таму бочү. ⁶Ба шо щёнди жүэзы ё гәдо мынлянзы вэтуни. Жыгэ мынлянзы хуту гәди хәтун щёнзы, зэ нэтар Вә лян ниму йүмянни. ⁷⁻⁸Тян-тянмир ганзо йизор Харунэ лә, дажә дынзанди сыхур, та ё

зэ шо щёнди жуәзышон шо щённи. Хушон дян дынзанди сыхур, е ё шо щённи. Ниму лян нимуди хубый йинавар ги Жў жымужя ё шо щённи.⁹ Ниму бу нын зэ жыгә шо щёнди жуәзышон шо данлин щён, е бу нын жү шодёди хуэйжәсі мянди гўrbани, бу нын ба путожю додё жыгә жуәзышон.¹⁰ Няннян йихуэй Харунэ ба жыгә шо щёнди жуәзы ё зў ганжинни: ба жуәзыди сыгә гә на вон быйни щи гўнахар гўrbаниди ще сайихар. Ниму лян нимуди хубый йинавар ё зунхў жыгә гуйжун күйчынни. Жё жыгә шо щёнди жуәзы чынха Вә, зусы Жў, жянчўләди дин гуйжун дунщи.

«Ба гәжяди мин мәхуэйләди фалу»

¹¹⁻¹² Жў ги Муса фәди:

— Ни суан исраилжынму фурди сыхур, мый йигә жын ё ги Вә ги мәхуэйлә тади минди жячянни. Зу жымужя суан жынмуди фурди сыхур, таму ба хә таму минди бәля нын дуәдё.¹³ Суан щинминди сыхур нәгә жын яндин ги Жў пин гуйжун жонфонни сыйұнди шекель фынлён, ё чў бангә шекель йинчянни (йигә шекель йинчян ю эршыгә герани)*.¹⁴ Суан щинминди сыхур, да эршы суй дашон нәгә жын ё ги Жў чў жыгә чянни.¹⁵ Ниму чў мәхуэйлә ниму минди жыгә йинчянди сыхур, ючянхан дуәйү бә чў, чүнжын шо бә чў, ду йимур-ийён ё чў бангә шекель йинчянни.¹⁶ На исраилжынму шухади жыще йинчян ни ба Хўдади гуйжун жонфон бохўчў. Жысы таму ви гәжяди мин чўхади чян. Йинви жыгә Вә жищён дә бохў тамуни.

Тун пын

¹⁷⁻¹⁸ Жў ги Муса фәди:

— Ни на тун зў йигә щи абдәзыди пын. Ги жыгә тун пын на тун зў йигә гынзы. Йиху ба та гәдо Хўдади гуй-

* ^{30:13} Зэ Хўдади гуйжун жонфонни сыйұнди йигә шекель йинчян, литу бонжер ю 11 граммни; йигә гера литу бонжер ю 0,6 граммни.

жүн жонфон зэмусы шо щёнди жуәзыди донжунни, ги пын литу ба фи дошон.¹⁹⁻²¹ Харунэ лян тади эрзыму жин Хўдади гуйжун жонфон хуэйжәсы до шо щёнди жуәзы гынчян, шо щёнди сыхур таму яндин ё на жыгә пынниди фи щи шу дэ жүәни. Таму яндин ё щи шу дэ жүәни, таму дан жымужя ган, бу шонцун гәҗя. Жысы таму лян тамуди хубый йинавар ё зунхўди фынфу.

Гуйжун щён-ю

²²⁻²³ Жў ги Муса фәди:

— Ни ба дин ходи ю дэ щён видоди дунщи нашон: люгә кило щитонтонди смирна, сангә кило цуан корица, сангә кило цуан визы,²⁴ люгә кило кассия зэмусы сыгә літр олива чин-ю (ба жыще щён дунщи на гуйжунди жонфон сыйұнди фынлён лёндини).²⁵ Ба жы йиче цуан дунщи зущён пый щёнфиди йиён, хуәдо йидарни, зўчын гуйжун щён-ю.²⁶⁻²⁸ Ни на жыгә гуйжун щён-ю ба Вәди гуйжун жонфон, хәтун щёнзы, жуәзы лян жуәзышонди йиче жяхуә, дынзан лян тади йиче сыйұнди дунщи, шо щёнди жуәзы, шо гүrbаниди жуәзы лян тади йиче сыйұнди дунщи, щиabdэзыди тун пын лян тади гынзы ду мәйихар.²⁹ Ни ба жы йиче дунщи ги Вә, Жў, ё жянчүләни, жё таму йиман чынха гуйжунди. Сый хуэйжәсы са ба жыще гуйжун дунщи дуйихар, таму е чынха гуйжундини.³⁰ Ни ба Харунэ лян тади эрзыму на жыгә гуйжун ю мәйихар, жё таму дон Исраилди ахун, фусы Вә.³¹ Ни ги исраилжынму фәги: «Ниму лян нимуди хубый бэвон Хўдади сыхур ё сыйұн жыгә гуйжун юни.³² Ниму бу нын на жыгә гуйжун ю мә данлин жын, е бу нын ги ниму гәҗя на цуан дунщи зў жымужяди щён-ю. До нимушон жыгә чин-юсы Хўда жянчүләди гуйжун щён-ю.³³ Сый дан на йимур-ийёнди цуан дунщи пый жымужяди щён-ю хуэйжәсы на жыгә ю мә данлин жын (чўгуә Исраилди ахун), ба тади минзы яндин да Хўдади минжын литу чүдёни».

Шоди щён

³⁴ Жў ги Муса фәди:

— Ни ба цуан дунзи: стакти, ониха, халван лян жыншыди щён йимур-йиён нашон, ³⁵ ба таму, зущён пый щёнфиди йиён, хуёдо йидарни, зўчын шоди щён. Ги жыгэ щён литу гәщер ян, жё та чынха жыншыди гуйжун щён. ³⁶ Ни ба таму за мәмәрди, йиху надо Вәди гуйжун жонфон литу, гәдо хәтун щёнзыди мянчян, Вә лян ни йүмянди вәршон. До нимушон жыгэ щёнсы Жў жянчүләди гуйжунди щён. ³⁷ Ниму бу нын ги гәҗя жымужя пый щён. До нимушон жысы Вә жянчүләди гуйжун щён. ³⁸ Сый дан ги гәҗя пый жымужяди щён зэмусы шо жыгэ щён, ба нәгә жынди минзы яндин да Вәди минжын литу чүдёни.

Зэ Хўдади гуйжун жонфонни ган гунсыди жынму

(Жефон 35:30-36:1)

31 ¹⁻² Жў ги Муса фәди:

— Вә да Яхўтиди зўни ба Орди сунзы, Урияди эрзы Веселеил жянчүләли. ³ Вә ба Вәди Шын Лин ги та гигили, жё та чынха ю аргилиди, цунминди, бынсы дади дә жыдо гәён шуиди жынни. ⁴ Та ю бынсы на жинзы, йинзы, тун да гәёнди жяхуә; ⁵ нын кан гуйжун шыту, нын ки муту дә зў гәёнди щи хуә. ⁶ Вә да Данди зўни ба Ахисамахди эрзы Аголиав е жянчүлә, жё та ги Веселеил бонмонни. Вә ба аргили ги йиче ю бынсыди жын е гигили, жё таму жочў Вәди фынфу ба гәёнди дунзи зўха: ⁷ Хўдади гуйжун жонфон, хәтун щёнзы, хәтун щёнзыди гәгэзы, Хўдади гуйжун жонфон сыйунди йиче жяхуә; ⁸ жуәзы лян та сыйунди йиче жяхуә, на жыншыди жинзы зўхади дынзан лян тади сыйунди йиче дунзи, шо щёнди жуәзы, ⁹ жу шо гўrbаниди жуәзы лян тади йиче сыйунди дунзи, щи абдэзыди тун пын лян тади гынзы; ¹⁰ Харунә лян тади эрзыму ган Исраил ахунди гунсыди сыйхур чуанди гуйжун йишон; ¹¹ гуйжун

щён-ю дээ зэ Гүйжун вэршон шоди щён – йиман дунщи жочү Вэ ги ни гихади фынфу жё таму зүха.

Зунхүү шанбэди фалу

¹²⁻¹³ Жүү ги Муса гиди фынфу жё ги исраилжынму фэни:

– Ниму яндин ё зунхүү Вэди шанбэни, йинцы жысы Вэ лян ниму жунжянниди йигэ жихо. Жыгэ жихо зыфэдисы Вэ, Жүү, ба ниму жянчүлэ, жё ниму ги Вэ дон минжынни.

¹⁴ Ниму яндин ё зунхүү шанбэни, йинцысы жы йитян гүйжундихын. Сый дан бу зунхүү жы йитян, дан ган гэжяди сычин, ба нэгэ жынди минзы ё да тади минжын литу чүдёни. ¹⁵ Лю тян ниму нын ган сычин, кэсү ди чи тян ниму ё хуанхани, ба жы йитян ги Вэ жүгини. Найигэ жын шанбэ дан ган сычин, ги та ё дин сзыуйни. ¹⁶ Исраилжынму йинавар ё зунхүү шанбэни – жысы Вэ лян таму динха хэтунди жихо. ¹⁷ Жысы Вэ лян исраилжынму жунжянниди йигэ жихо, йинцысы Вэ, Жүү, лю тян ба тян дээ ди зохали, ди чи тянди нэйтян Вэ ба хүэ тынха, хуанхали.

¹⁸ Хүда зэ Синай саншон ги Муса ба жыще хуа фэба, ииху ба лён пян шыту ги та гидо шунили. Хүда ба Тади Датянмин на гэжяди зыту Ѣшдо жы лён пян шытушонли.

Жин нювазы

(Чунфэ фалу 9:6-29)

32 Исраилжынму канди Муса хан да саншон мэ халэ, таму ду шудо Харунэ гынчян фэди:

– Вэму бу жыдо лян нэгэ, ба вэму да Египет линчүлэдий Муса йүли сали. Йинви жыгэ ни ги вэму зуэзо йигэ данлин хўда, жё та ба вэму линшон!

² Харунэ ги таму фэди:

– Ниму ба нимуди щифузыму лян эрнүди эрдуэшон дэди жин эржүйзы маходэ, ги вэ налэ.

³ Жынму ба тамуди жин эржүйзы шудо йидарни, ги Харунэ гигили. ⁴ Харунэ ба эржүйзы йиман хуэдо йидарни шодё, зүлигэ нювазыди жин ёнзы. Минжын фэди:

— Исаилжынму, ниму кан! Жы зусы ба заму да Египет линчүлэди хўда!

⁵Харунэ зэ жин нювазыди мянчян зыли йигэ шо гүрбаниди жуәзы, ги жынму фәди:

— Миргә ги Жў гуә жечини.

⁶Ди эртян ганзо минжын лалэли жигэ сынлин, ба ющезы сынлин жұчын шоди гүrbанили, ба ющезы жұчын пиннан гүrbанили. Йиху таму зуәха, лян чы дэ хәди, хў ганди, хунхуәкәли. ⁷Жў ги Муса фәди:

— Ни күекүеди да саншон хачи, йинцысы ни да Египет линчүлэди жынму ган гүнахардини, чынха сыйбудыйдили.

⁸Таму кәҗя да Вә ги таму фынфухади лўшон зудёли. Таму на жинзы зўлигэ нювазы, гуйха бэвон нэгэ сынлиндини, ги та жұли гүrbанили. Фәди нэгэ нювазысы ба таму да Египет линчүлэди хўда. ⁹Вә жыдони, жыще минжынди пичи жёндихын! ¹⁰Жыхур ни бә донгуа Вәли: Вә щён ба Вәди йиче чи ги таму щянчүлә, ба таму щёмедё. Вә щён жё ни лян ниди хубый чынха вида минзўни.

¹¹Кәсеси Муса ги та бэвонди Анлахў Торля читоди фәсы:

— Анлахў Торля! Виса Ни жымужя чишонлә хәчи Ниди минжындини? Нандый таму бусы Ни на Ниди вида лилён да Египет жюхади жынмума? ¹²Виса жё египетжынму фәни; Ни ба исраилжынму бабайир да Египет линчүлә, щён ба таму йиман ду зэ санни дасы, ванчуан щёмедёни? Хўда-я, вә чито Ни, жё Ниди чи щёдё, жё Ниди щин ванйихар, жё Ниди минжын бә йү жыгэ бэляли. ¹³Вә чито Ни, жё Ни ба Ниди хуәжиму Ибраһимэ, Исхар, Ягубэ жичелә! Ни жидини, Ни зочян ги таму дўли жули, жё тамуди хубый, зущён тяншонди щиншюй ииён, дуәхани, хан щуди, ба жы йиче дифон ги тамуди хубый гигини, жё жыгэ дифон йиху йинавар чынха тамудини.

¹⁴Жўди щин ванли, ги Тади минжын мә ган Та зочян фәхади бэля. ¹⁵Мусади шуни нади лён пян шыту, та хали санли. Мый ии пян шытуди лён мянзышон ду щеди Датяномин. ¹⁶Хўда гәҗя ба жы лён пян шыту зўшонли,

мянзышон ба Тади Датянмин кихали.¹⁷ Иса ба жынмуди дашины ханди шынчи тинҗян, ги Муса фәди:

— Вә зэ йинпанни тинҗян дажонди шынчидини!

¹⁸ Муса фәди:

— Жыгә бу щён дыйшынди шынчи, е бу щён жон да-бәдёди шынчи, жысы чон чүзыди шынчи.

¹⁹ Муса жыни жин йинпанни ба жин нювазы лян тё тёвуди жынму канҗян, чишонләли. Та зу зэ сан гынзы диха ба нахаләди лён пян шыту эрдё диха, дасуyllи.²⁰ Та ба жынму зўхади жин нювазы налә, эрдё хуә литу шодё-ли, йиху ба жинзы мәчын тү, лян фи хуәдо йидарни жё исраилжынму ба жыгә фи хәли.²¹ Та вынли Харунәли:

— Жыше жын ги ни зўли сали, виса ни жё таму ган жыму жунди гўнахарни?

²²⁻²³ Харунә хуэйдади:

— Чин ни ги вә бә сын чили, вәди жонгуйди! Ни жыдо-ни, жыше жын нә ган ха сычин. Таму ги вә фәди: «Вәму бу жыдо лян нэгә, ба вәму да Египет линчўләди Муса, йули са сычинли. Йинви жыгә ни ги вәму зў йигә данлин хўда, жё та ба вәму линшон!»²⁴ Вә жё таму ба гәжяди жинзы ги вә наләли. Сый ю жинзы, таму ду шудо йидарни, ги вә наләли. Вә ба жыгә жинзы эрдё хуә литу, зу жыгә нювазы чўләли!

²⁵ Муса канҗянли, Харунә ба жынму гуанбучў, жын-му чынха сыйбудыйдили, дўшманди щёшурли.²⁶ Муса зу зандо йинпанди мын чяントу дашины фәди:

— Сыйсы Жўди жын — ду до вәди жы бонгә лә!

Левий зўди йиче жын доли та гынчян занхали.²⁷ Муса ги таму фәди:

— Исраилжынму бэвонди Анлахў Торля фынфуди жё ниму литуди мый йигә жын ба до начўлә, да жыбонгә до нэбонгә ба чўан йинпан жуан йигуар, напа тамусы дишүнму, ляншуму хуэйжәсъя линжўму еба, ба таму садёни!

²⁸ Левий зўди жынму жочў Мусади фынфу ганли: нэ-йт ян бонжер ба санчян жын садёли.²⁹ Муса ги Левий зўди жынму фәди:

— Жиргэ Жү ба ниму жянчүлэ жё ниму ган Исаил ахунмуди гунсыни. Ниму ба гэжяди эрзыму лян дишүнму дасыли, Жү ги ниму ги бэрэкэтини.

³⁰Ди эртян Муса ги жынму фэди:

— Ниму ганхади гүнахар жундихын. Жыхур вэ йүнхуэй ё шон санни, до Жү гынчян читоди жё Та ба ниму фоншэ.

³¹Муса йүнхуэй доли Жү гынчян фэди:

— Жыще жын ганхади гүнахар жундихын. Таму ги гэжя на жинзы зүлигэ данлин хүдади ёнзы, бэвонли тали. ³²Хүда-я! Чито Ни фоншэ тамуди гүнахар, Ни дан бу фоншэ таму, вэ чито Ниди жё ба вэди минзы да Ни щехади фу литу чүдё.

³³Жү хуэйдади:

— Сый зэ Вэди мянчян ганли гүнахарли, Вэ зу ба нэгэ жынди минзы да Вэ щехади фу литу чүдёни. ³⁴Щянзэ ни чи, ба жыгэ минжын линдо Вэ ги ни фэхади дифоншон. Вэ ба Вэди тянщян дафадо ниди мянчян жё та лин нини. Кэсү вонхуди жызы ви жыще жын ганхади гүнахар Вэ яндин зуй тамуни.

³⁵Жү ба минжын на вынбин зуйли, йинцысы таму жё Харунэ ги таму на жинзы зүлигэ нювазы.

Исаилжынму да Синай сан гынчян зудёли

33 Жү ги Муса фэди:

— Ни лян Египет линчүлэди минжын да жытар зудё, до Вэ ги Ибращимэ, Исхар, Ягүбэ лян тамуди хубий шүхади нэгэ дифоншон чи. ²Вэ ба Вэди тянщян дафачи жё лин нини. Вэ ба хананейжынму, аморрейжынму, хеттейжынму, ферезейжынму, евейжынму дэ иевусейжынму ганчүчини. ³Ни чиди дифон фужудихын, нэтар нюнэзы дэ фынми тондини. Кэсү Вэ лян ниму йидарни бу чи, йинцысы нимуди пичи жёндихын, зу хэпа Вэ ба ниму зэ лүшон нын щёмедё.

⁴Минжын тинжян жыгэ хуа пэфандхали, таму на жин-ийн дуньши зэ бу дабан гэжяли. ⁵Жү ги Муса гиди фынфу жё ги минжын фэни:

— Нимуди пичи жёндихын, Вә дан лян ниму йидарни чи, напа бу дуәди гунфу еба, Вә ба ниму ду нын щёмедё. Жыхур ниму ба ниму дэди жин-йин йиман махалэ, жё Вә сылёнйихар, Вә лян ниму зў сани.

⁶ Йинви жыгэ исраилжынму да Синай сан гынчян зудёди йиху, таму ба гэжяди жин-йин йиман махалэ, зэ бу дабан гэжяли.

⁷ Мый йихуэй исраилжынму зэ йинпанниди сыхур, Муса ли йинпанни йуанийгарди дали йигэ жонфон, ба та жёлигэ «Лян Жүй йүмянди жонфон». Сый щён чито Жүй, щён вын са, нын до нэтар чи. ⁸ Мый йихуэй Муса вон йүмянди жонфон гынчян зуди сыхур, минжын зэ гэжяди жонфон мынкуни занди вон Мусадини, йичыр дынди жисы та жиндо йүмянди жонфон литуни. ⁹ Муса жинчилиди йиху, йүнцэ луэхалэ zu зандо йүмянди жонфон мынку гынчянли. Жүй нэхур да йүнцэ литу лян Муса фэли хуали. ¹⁰ Минжын канди йүнцэ дан зандо йүмян жонфонди мынкуни, таму zu йиман гүйха бэвонтуэ Жүли. ¹¹ Жүй лян Муса мян дуй мян фэ хуадини, зущён нагэ жын лян гэжяди пын-ю фэ хуади йиён. Муса вон йинпанни хуэйди сыхур, тади нянчин бонбан Навинди эрзы Иса zu шындо йүмянди жонфон литудини.

Муса ба Хүдади гуонлён канжянли

¹² Муса ги Жүй фэди:

— Ни зочян ги вэ гиди фынфу жё вэ ба минжын линдо нэгэ дифоншон чини, кэсы Ни мэ фэ, Ни ба сый лян вэ йидарни дафачини. Ни фэгуэ, Ни ба вэ жыдоди ходихын, е щинэ вэни. ¹³ Дансы жымужяли, вэ читоди жё Ни ба Ниди лүдо ги вэ зыги, Хүда-я, жё вэ фусы Ни, хан зэ Ни гынчян жешу Ниди нэчин. Вэ читоди жё Ни жичелэ: жыгэ минзүсэ Ниди минзү.

¹⁴ Жүй фэди:

— Вэ гэжя лян ни йидарни чини. Вэ ги ни ги пиннанни.

¹⁵ Муса хуэйдади:

— Хўда-я, Ни дан лян вёму йидарни бу чи, вё чито Ни-ди, жё вёму да жытар бэ зу.¹⁶ Ни дан лян вёму йидарни бу чи, сый нын ба вё лян Ниди минжын зэ Ниди мян-чян жешухади Ниди нэчин жыдоха? Ни дан лян вёму зэ йидарни, нэхур цэ ба вёму лян дун-яшонди йиче данлин минзүди жын нын фынщёкэ.

¹⁷ Жў ги Муса фәди:

— Вё жочў ниди йиче чито ганни, йинцысы Вё ба ни жыдоди ходихын, е щинэ нини.

¹⁸ Муса фәди:

— Хўда-я! Вё чито Ниди жё Ни ба Ниди вида гуонлён ги вё зыйихар.

¹⁹ Жў хуэйдади:

— Вё жё Вёди йиче гуонлён да ниди мянчян гуәчини, ба Вёди гуйжун минзы зэ ниди мянчян дашын фәни. Вёсы Жў, Вёди щин до Вё тёҗянхади жынмушон ванни, Вё ба таму щитынни.²⁰ Вё бу жё ни канжян Вёди лянмян, йинцысы канжян Вёди нэгэ жын бу нын хўэ.

²¹ Вё гынчян ю йигэ вэрни, ни нын зандо нэтарди йигэ саншон.²² Жисы Вёди Вида гуонлён вонгуә гуәкэли, Вё ба ни цондо сандун литуни, на Вёди шу дўчў, дынди,

жисы Вё зугуәчини.²³ Йиху Вё ба Вёди шу нагуәчи, ни ба Вё да жибый хуту нын канжян еба, кәсы ни бу нын жян Вёди лянмян.

34 Жў ги Муса фәди:

— Ни ба лён пян шыту, зущён зочянди нэ лён пян ийён, е туй мин. Вё ба ни дасуиди нэ лён пян шытушон щехади хуа йўланхуэй щедо жы лён пян шытушонни.² Миргэ ганзо йизор ни шәлүди шон Синай сан, зэ сан динзышон ни зандо Вёди мянчян.³ Сый ду бу нын лян ни йидарни шонлэ, е бу нын зэ санди туанийгарни жо; ба ню, ён зэ сан гынчян е бә фон.

⁴ Муса ба лён пян шыту, зущён зочянди ийён, туй мин, ди эртян ганзо йизор жочў Жў ги та гихади фынфу ба шыту

нашон, шонли санли. ⁵Жў да йүнцэ литу долэ, лян Муса зандо йидарни, ба Тади гуйжун минзы, – «Жў», – дашын фэли. ⁶Жў да Муса мянчян зугуэчи, дашын ханди:

– Вэсы Анлахў Торля! Вэди щин вандихын, Вэ ба жын щитындини, Вэди жыннэ дадихын, Вэди щинэ дадихын, Вэсы кочўди! ⁷Вэ ба Вэ щухади ги йичян байзышонди жын зунхўдини, ба жынмуди зуй, цуёву дэ гўнахар ду фоншэдини, кэсси сый фан зуйли, Вэ ба тади хубый йичыр до сан, си быйзы яндин зуйни.

⁸Муса ганжин падо диха бэвонли Хўдали. ⁹Та зу фэди:

– Жў! Вэ дан зэ Ниди мянчян ба нэчин жешухали, вэ читоди жё Ни, Жў, лян вэму йидарни зу! Жыше минжынди пичи жёндихын, кэсси вэму читоди жё Ни фоншэ вэмуди цуёву дэ гўнахар. Ни ба вэму, лян Ниди минжын йиён, жешуха.

Хўда лян исраилжынму йүнхуэй динли хэтунли

(Жефон 23:14-19; Чунфэ фалу 7:1-5; 16:1-17)

¹⁰Жў ги Муса фэди:

– Жыхур Вэ лян исраилжынму дин хэтунни. Вэ щён зэ тамуди мянчян ган вида сычин. Жымужяди сычин дун-яшон нани ду мэ йүгуэ, найигэ минзўди жын ду мэ жянгуэ; жё ниди жувини жўди жынму ду ба Вэ, Жў, ганхади вида сычин канжян. Йинцысы Вэ щён ви ниму ган жё жынму хэпади сычинни. ¹¹Ба жиргэ Вэ ги ниму гихади фынфу ниму ё зунхўни. Вэ ба аморрейжынму, ханнейжынму, хеттейжынму, ферезейжынму, евейжынму дэ иевусейжынму да нимуди мянчян ганзуни. ¹²Ниму щёщинди, лян нэгэ дифоншон жўди жынму бэ дин хэтун, йинцысы жыгэ вонху ги ни чынха хэ минди вонни. ¹³Дозэзы ниму ба таму шо гүrbаниди жуэзы ё цайдёни, ба таму бэвонди шыту жўзы даланни, ба таму бэвонди Астарта нухўдади гуйжун фулин кандёни. ¹⁴Ниму бу нын бэвон данлин хўдаму, йинцысы Вэ, Анлахў Торля, зушён чыщўди нанжын йиён, бу шу нэгэ, сый ги Вэ фанляндии.

¹⁵ Ниму лян нэгэ дифоншон жүди жынму бэ дин хэтун, йинцысы таму бэвон гэжяди хўдамудини, ги таму жу гўрбаниди сыхур, ба ниму е чиншон чини, нэтар ниму е чы ги тамуди хўдаму жүгиди жуни. ¹⁶ Ниму ги гэжяди эрзыму бэ чу данлин минзүди щифур, йинцысы тамуди щин бянгуәчи бэвон гэжя хўдамуди сыхур, ба нимуди эрзыму линшон е жё бэвон тамуди хўдамуни. ¹⁷ Ни ба данлин хўдамуди сыса ёнзы ги гэжя бэ зў.

¹⁸ Ни ба Мэю жёмян мэмэди жечи зунхўди. Ни жочү Вэ гихади фынфу жынийүэ чи тянди нэйтитян ё чы мэю жёмянди мэмэни, йинцысы ни Авив йүәни да Египет чүлэли.

¹⁹ Йиманди ту йигэ эрзы лян йиче сынлин щяхади ту йигэ гунтушузы, бугуан ню, ён – дусы Вэди. ²⁰ Ба лулүзыди тушузы на ёнгозы ё хуангүэлэни. Ни дан на ёнгозы ба та бу хуангүэлэ, нэхур яндин ба луди бэзы жэхуэйни. Ни яндин ба нимуди ту йигэ эрзы хуангүэлэ.

Ни бу нын кун шу бэвон Вэлэ.

²¹ Лю тян ни нын зў хуә, кэсы ди чи тянди нэйтитян ни яндин ё хуанхани. Напа жун диди сыхур, напа шу шучынди сыхур еба, ни яндин ё хуанхани.

²² Гэ мыйзыди сыхур ни ё гуэ Гэ мыйзыди жечини. Чуюян шу готянди сыхур ни ё гуэ Вэпынзыди жечини.

²³ Йиче нанжын няннян сан бян ё до Вэ, Анлахү Торляди мянчянни, бэвон Вэни, исраилжынмуди Хўдани. ²⁴ Вэ ба данлин минзүди жынму да ниди мянчян гандёни, жё ниди дифон йүәшин дани. Няннян сан бян ни яндин ё до Вэди мянчянни, бэвон Вэни. Вэ бу жё ссыый вонщёнди ба ниди түди жаншон.

²⁵ Ни ги Вэ жү гўрбаниди сыхур, лян гўрбани йидарни бэ жү ю жёмянди мэмэ. Ба Пасха жечишон зэдё ёнгозыди жу бу нын шындо ди эртян ганзо.

²⁶ Няннян шу шучынди сыхур, ба ту йигэ готян налэ, гэдо ни бэвонди Анлахү Торляди сыни.

Ба жулүгозы зэ та мамади нэзы литу бэ жү.

²⁷ Жү ги Муса фэди:

— Ни ба жыще хуа щеха, йинцысы Вэ на жыщезы хуа лян ни дэ исраилжынму дин хэтунни.

²⁸ Муса лян Жү зэ нэтар занли сыши тян, сыши ванши, са ду мэ чы, е мэ хэ. Та ба жыгэ хэтунди хуа, Шыгэ Датянмин щедо лён пян шытушонли.

Musa da саншон халэли

²⁹ Муса ба Шыгэ Датянмин зэ шуни нашон, да Синай саншон халэли. Тади ляняншон гуонлён жодини, йинцысы та лян Жү фэли хуали, кэсы та гэжя ба жыгэ бу жыдо.

³⁰ Харунэ лян исраилжынму канжян Мусади ляняншон гуонлён жодини, ба таму хади, бу ган вон Муса гынчян чи. ³¹ Муса ба таму жёдилэли. Харунэ дэ минжынди йиче линшу доли гынчян, Муса лян таму фэли хуали. ³² Иху шынхади минжын лэ, е доли Муса гынчянли. Муса ба Жү зэ Синай саншон ги та гихади йиче фынфу ги дажя фэгили.

³³ Муса лян таму ба хуа фэван, на гэту ба гэжяди лянян гэчүли. ³⁴ Мый йибян та жиндо Хүдади гуйжун жонфон лян Жү фэкэ хуали, зу ба гэту чүдёдини. Да нэтар чүлэ, та ба Жү гихади йиче фынфу ги исраилжынму фэдини.

³⁵ Минжын ба Мусади лянян жолэнди канжянли. Иху Муса йүанхуэй ба гэжяди лян гэчүдини. Мый йибян зэ Хүдади гуйжун жонфонни лян Жү фэ хуади сыхур, та зу ба гэту чүдёдини.

«Ди чи тянсы Вэ жянчүлэди гуйжун жызы»

35 Муса ба Исраилди йиче жын жёдо хуэйшон, ги таму фэди:

— Жысы Жү гихади фынфу, жё ниму зунхүни: ² ниму ю лю тянди жызыни, жы лю тян литу ниму нын ган гэжяди сычин. Ди чи тянсы Вэ жянчүлэди гуйжун жызы. Шанбэди жыйтаян ниму яндин ви Вэ, Жү, ё хуанхани. Сый шанбэди нэйтаян дан ган са сычин, ги та ё дин сызуйни. ³ Шанбэди нэйтаян ниму зэ гэжяди жяни бэ дян хуэли.

*Хүдади гүйжун жөнфонни сыйүнди цэлээ
(Жефон 25:1-9)*

⁴Муса зэ хуэйшон ги йиче исраилжын фэсы:

— Жү јымужя фынфудини: ⁵⁻⁶ниму ги Жү ба лишин дуанги. Сый щён јымужя ган, жё та ба жинзы, йинзы, тун дуанги; хо мабу лян данчин, зыхун дэ хунлонлор янсыйди ёнмо зэмусы жүлүмо; ⁷⁻⁸гун-ёнди хун янсыйди пизы, жүнмий пизы, зожүэфуди муту; ги дынзан гуанди чин-ю, гээнди щён видоди цо (на жышезы цо ба гүйжун щён-ю дэ шоди щён пыйхади); ⁹ги Исраилди да ахун ба чуанди ефод хансанзы дэ на оникс дэ данлин гүйжун шыту занхади конзышон дэди лянлянзы дуанги.

¹⁰Жё ниму литуди бынсы дади жёнжынму лэ, жочү Жү гихади йиче фынфу ба йүнди дунщи зүшон: ¹¹гүйжун жөнфон, тади динзы зэмусы вэтууди динзы, Хүдади гүйжун жөнфонди гудазы, куон, ганзы, жүэзы, куонди гынзы, ¹²хэтун щёнзы, тади ганзы, гэгээзы зэмусы мынлянзы; ¹³бэ гүйжун мэмэди жуээзы, тади ганзы дэ гээнди жяхуэ зэмусы жуээзышон бэди гүйжун мэмэ; ¹⁴гүйжун юдынзан лян сыйүнди йиче дунщи; юдынзанди дын зэмусы дынди чин-ю; ¹⁵шо щёнди жуээзы лян тади ганзы; гүйжун щён-ю зэмусы шоди щён; Хүдади гүйжун жөнфон мынкууди мынлянзы; ¹⁶шо гүрбаниди жуээзы лян тун луцызы, тади ганзы лян сыйүнди йиче жяхуэ; щиabdээзыди тун пын лян тади гынзы; ¹⁷гүйжун жөнфонди йүанзыди данзы, тади жүэзы лян жүэзыди гынзы, йүанзыди мынлянзы; ¹⁸гүйжун жөнфон лян йүанзыди йиче жуонжуонзы зэмусы шынзы; ¹⁹Исраилди ахун зэ Гүйжун вэршон ган гунсыди сыхур чуанди гүйжун йишон, жы зусы ги Исраилди ахун Харунэ лян тади эрзыму фынхади гүйжун йишон.

²⁰Муса жё хуэйи сандёли, йиче исраилжын хуэйли жяли. ²¹Жыгэди йиху сый щён јымужя ган, ба лишин ги Жү налэли: зү Хүдади гүйжун жөнфонди цэлээ, бэвон Хүдади сыхур йиче йүнди дунщи зэмусы ги Исраилди ахун

фын гүйжун йишонди дунщи. ²² Нан-нұ, сыйди щинни щён дуан са, гого-щиндинди ба жин бежынзы, эржуйзы, гәжызы, бәзышон дәди жүйжүзы лян гәён данлинди жин дунщи ги Жү наләли. ²³ Сый гынчян ю хо мабу, данчин, зыхун дә хунлонлор янсыйди ёнмо зэмусы жүлүмо, гүн-ёнди хун янсыйди пизы хуэйжәсі жүнмый пизы е наләли. ²⁴ Сый ю нынгү ба йинзы хуэйжәсі тун налә, ги Жү дуангили; сый ю зожүәфуди муту е наләли. ²⁵ Шуай годи нүжынму ба ёнмо няңчын данчин, зыхун дә хунлонлор янсыйди мощян наләли. ²⁶ Таму е на жүлүмо нянли щянли. ²⁷ Минжынди линшуму ба ги ефод хансанзы готу зэмусы конзышон дәди лянлянзы готу занди оникс лян данлинди гүйжун шыту наләли. ²⁸ Таму хан ба ги дынзан гуанди чин-ю, гәёнди щён видоди цо дә ю е наләли (на жыщезы цо ба гүйжун щён-ю дә шоди щён пыйхади). ²⁹ Жү чечү Муса гихади фынфу, жё жынму ган Та фәхади сычинни, йиче исраилжын, бу фә нан-нұ, сыйди щинни юли вонщёнли, зу ви жыгә сычин ба лищин налә, ги Жү дуангили.

Веселеил дә Аголиав
(Жефон 31:1-11)

³⁰ Муса ги исраилжынму фәди:

— Жү кәжә да Яхүтиди зўни ба Орди сунзы, Урияди эрзы Веселеил жянчүләли, ³¹Хүда ба Тади Шын Лин ги та гигили, жё та чынха ю аргилиди, цунминди, бынсыдади зэмусы жыдо гәжун гәён шуйиди жынни. ³² Та ю бынсы на жинзы, йинзы, тун да гәёнди жяхуәни; ³³нын кан гүйжун шыту; нын ки муту зэмусы зў гәёнди щи хуә. ³⁴ Жү е ги Веселеил лян Дан зўди Ахисамахди эрзы Аголиав ба жёшүә данлин жынмуди аргили гигили. ³⁵ Жү ги таму ба бынсы гиги, жё таму нын зў гәёнди щихуә, билүн: ки муту, за хуар, жы бу, на хо мабу, данчин, зыхун дә хунлонлор янсыйди мощян фын заёнди йишон. Таму ду ю зў гәшү-гәён дунщици шуйини.

36 Веселеил, Аголиав лян данлин ю шуйиди жёнжын (Жў ги таму гили аргили зэдэ да бынсыли, жё таму жыдо, замужя ё зў Хўдади гуйжун жонфонни), ду ё жочў Жўди фынфу ган йиче гунзуәни.

Минжын налэли хошо лищин

² Муса ба Веселеил, Аголиав лян данлин жёнжын, ги сый Жў гили бынсыли, ба гэжя щён ги бонцуди жынму жёлэ, жё таму зўтуә хуәли. ³ Таму да Мусади шуни ба исраилжынму ви зў Хўдади гуйжун жонфон дуангиди йиче лищин линшонли. Кәсы тяントян ганзо минжын хан налэ лищиндини, ги Муса жёдини. ⁴ Йинви жыгә нэще бынсыдади жёнжын да гэжяди зў хуәди вэршон лэ, ⁵ ги Муса фәди:

— Минжын ба гунзуәшон сыйүнди йиче лищин налэли, кәсы жыгә би Жў фынфухади дуәли.

⁶ Йинви жыгә Муса фынфуди, жё ги чүан йинпан фәни: жё минжын ви Хўдади гуйжун жонфон зэ бэ налэ лищинли. Жынму зэ бу налэли, ⁷ йинцысы йиче жехади кәжя ги хуәшон фуйү гули, хан ду шынхани.

Ба Хўдади гуйжун жонфон гэшонли
(Жефон 26:1-37)

⁸ Зўхуәди жынму литу нэще бынсыдади жёнжын гэли Хўдади гуйжун жонфонли. Таму на хо мабу лян данчин, зыхун дэ хунлонлор янсыйди мощян ги Хўдади гуйжун жонфон жыли шыгә данзы, хан ги данзы готу ба Херувим зашонли. ⁹ Мый йигә данзыди чондуан дусы йимур-йиёнди: чондисы шы эргэ метр, куандисы лёнгэ метр. ¹⁰ Таму ба вугэ данзы йигә лян йигэ лёдо йидарни, жё чынха йикуэзыли, лян данлин вугэ данзы е жымужя зўли. ¹¹ Ги мый йикуэ данзыди лёнхани фын чонниди бянбяршон ба данчин янсыйди кукузы заншонли. ¹² Ба вушыгэ кукузы е лёдо йикуэ данзыди бянбяршонли, ба вушыгэ кукузы лёдо данлин куэзыди данзыди бянбяршонли. Кукузы дуй

кукузы. ¹³ На жинзы зўли вушигэ гудазы, йиҳу ба лён куэ данзы ляндо йидарнили. Зу жымужя Хўдади гуйжун жонфон чынха йигэли.

¹⁴ Веселеил, Аголиав дэ данлин бынсыдади жын на жүлумо жыли шы йигэ данзы, ба Хўдади гуйжун жонфонди динзы на жыше данзы шанчули. ¹⁵ Мый йигэ данзы дусы йимур-ийёнди: шы сангэ метр чон, лёнгэ метр куан. ¹⁶ Таму ба вугэ данзы лёдо йидарни, жё чынха йикуэзыли, ба данлин люгэ е лёдо йидарни, жё чынха ди эр куэзыли. ¹⁷ Ба вушигэ кукузы зандо ту йикуэзыди дин хутуди данзыди бянбяршонли, хан ба вушигэ кукузы зандо данлин йикуэ данзыди бянбяршонли. ¹⁸ Зўли вушигэ тун гудазы, на гудазы ба кукузы гўчў, ба лён куэ данзы ляндо йидарни, жё жонфонди динзы чынха йикуэзыли.

¹⁹ Таму хан ги жонфон зўли лёнгэ динзы: ба йигэ на гун-ёнди хун пизы, ба ди эргэ на жўнмый ёнпизы зўшонли, жё таму чынха гэчў жонфон вэтуди динзыли. ²⁰ На зожуэфуди муту ги Хўдади гуйжун жонфон ба занди куон зўшонли. ²¹ Мый йигэ куон сыгэ метр го, люшы люгэ сантиметр куан; ²² мый йигэ куон ю лёнгэ вончў чўлэди муту языни, на таму ба лёнгэ куон ляндо йидарнили. Ба йиче куон ду жымужя зўхали. ²³ Таму ги Хўдади гуйжун жонфонди нанбонгэни зўли эршигэ куон, ²⁴ ги жы эршигэ куонди диха зўли сышыгэ йин гынзы, ги мый йигэ куонди диха зўли лёнгэ йин гынзы. ²⁵ Ги жонфонди быйбонгэни е жымужя зўли эршигэ куон ²⁶ зэмусы сышыгэ йин гынзы, мый йигэ куонди диха зўли лёнгэ йин гынзы. ²⁷ Ги жонфонди щибонгэ (жыгэ зусы Хўдади гуйжун жонфонди хуту) зўли люгэ куон; ²⁸ ги хутуди лёнгэ гуэзы е зўли лёнгэ куон. ²⁹ Ба жы лёнгэ куон да диха йичыр до готову на йигэ чўанзы ляндо йидарнили. Ба лёнгэ гуэзыди лёнгэ куон ду жымужя зўхали. ³⁰ Таму йиман зўли багэ куон дэ шы люгэ йин гынзы, мый йигэ куон диха ю лёнгэ йин гынзыни.

³¹ Таму на зожуэфуди муту зўли шы вугэ ганзы: вугэ ганзы ги Хўдади гуйжун жонфон жыбонгэди куон, ³² вугэ

ганзы ги нэбонгэди куон зэмусы вугэ ганзы ги жонфонди хуту (жы зусы жонфонди шибонгэ). ³³ Ба муту ганзы нандо куонди донжунни, жё таму да жонфонди жыбонгэ до нэбонгэни. ³⁴ Таму на жин езы ба куон бочёли зэмусы ба гэ ганзыди чүанзы на жинзы зўшонли; ба муту ганзы е на жинзы бочёли.

³⁵ На хо мабу лян данчин, зыхун дэ хунлонлор янсыйди мощян дэ жүлүмо жылигэ мынлянзы. Ги жыгэ мынлянзы готу ба Херувим зашонли. ³⁶ На зожүэфуди муту зўли сыгэ жўзы, ба жыгэ мынлянзы гуадо готули. Ба жы сыгэ жўзы на жин езы бочёли, на жинзы ги жўзы готу ба гудазы зўшонли. Хан ги жўзы зўли сыгэ йин гынзы. ³⁷ Ги жонфонди мын на хо мабу лян данчин, зыхун дэ хунлонлор янсыйди мощян жыли йигэ мынлянзы (готу ба хуар загили). ³⁸ Таму ги жыгэ мынлянзы зўли вугэ жўзы дэ гудазы, ба жўзыди шонту дэ жўзышонди ганзы йиман на жин езы бочёли; хан ги жўзы на тун зўли вугэ гынзы.

*Ба хэтун щёнзы зўшонли
(Жефон 25:10-22)*

37 Веселеил на зожүэфуди муту ба хэтун щёнзы зўшонли. Жыгэ щёнзыди чондуансы йибий шыгэ сантиметр, куандисы люшы люгэ сантиметр, годисы люшы люгэ сантиметр. ² Та ба жыгэ щёнзы на жыншиди жин езы да литу дэ вэту бочёли, хан ги жувини ба жин бянбяр дашонли. ³ Та зўли сыгэ жин чүанчуанзы, йиху ба таму нандо щёнзыди сыгэ туйтуйзышонли: жыбонгэ лёнгэ, нэбонгэ лёнгэ. ⁴ На зожүэфуди муту зўли лёнгэ ганзы, ба таму на жинзы бочёли, ⁵ йиху ба ганзы щёндо щёнзы лёнханиди жин чүанчуанзы литули, жё ба хэтун щёнзы на жы лёнгэ ганзы гончелэни. ⁶ Та хан на жыншиди жинзы зўли йигэ гэгэзы: чондисы йибий шыгэ сантиметр, куандисы люшы люгэ сантиметр. ⁷⁻⁸ Ги жыгэ жин гэгэзы готу е на жинзы дали лёнгэ Херувим: гэгэзыди жыбонгэ лян нэбонгэ ду ю Херувимни. Зу жымужя лёнгэ Херувим лян

гэгэзы хэдо йидарнили. ⁹Лёнгэ Херувим мян дуй мяндили, на жонкэди бонзы ба гэгэзы гэчүдини.

Ба бэ гүйжүн мэмэдүү жуээзы зүшонли
(Жефон 25:23-30)

¹⁰ Веселеил на зожүэфуди муту зўли йигэ жуээзы: чондуансы жюшыгэ сантиметр, куандисы сыши вугэ сантиметр, годисы чишиygэ сантиметр. ¹¹ Та ба жыгэ жуээзы на жыншыди жин езы бочёли, ги тади жувини ба жин бянбяр дашонли. ¹² Ги жуээзыди жувини зўли чиши вугэ миллиметр куанди чёнчёнзы, ихих ги жыгэ чёнчёнзы ба жин бянбяр дашонли. ¹³ Веселеил ги жыгэ жуээзы зўли сыгэ жин чүанчүанзы, ба таму нандо жуээзыди сыгэ гуэзыди туйтуйзышонли. ¹⁴ Жин чүанчүанзы ба жуээзыди чёнчёнзы кочёли; ба жуээзы гончелэди сыхур, ги жин чүанчүанзы литу ё щён ганзыни. ¹⁵ На зожүэфуди муту ба гон жуээзыди ганзы зүшонли, ба таму на жин езы бочёли. ¹⁶ Веселеил на жыншыди жинзы ба жуээзышон гэди панзы, дезы зэмусы гуан путожюди пин дэ ванванзы зүшонли.

Ба юдынзан зүшонли
(Жефон 25:31-40)

¹⁷ Веселеил на жыншыди жинзы зўлигэ юдынзан; ба юдынзанди гынзы лян жүзы на дахади жинзы зүшонли. Жё юдынзаншонди мый йигэ хуар, хуарди бобозы лян банбар ду лян юдынзан хэдо йидарнили. ¹⁸ Да юдынзанди лён бонгэ чүлэди люгэ жыжызы: жыбонгэ сангэ жыжызы, нэбонгэ сангэ. ¹⁹ Мый йигэ жыжызышон ю сангэ хуарни, ёнзы зущён шылю хуар йиён, ю хуар бобозы лян банбарни. ²⁰ Юдынзанди жүзышон ю сыгэ хуарни, ёнзы зущён шылю хуар йиён; хуар ю бобозы дэ банбарни. ²¹ Сан фон жыжызыди мый йигэдэи диха ду ю йигэ хуар бобозыни. ²² Ба хуар бобозы, жыжызы лян юдынзан ду на йикуэр жыншыди жинзы дашонли. ²³ Веселеил хан ги юдынзан на жыншыди жинзы зўли чигэ дын, юдынзан

чян нянзыди чянзы лян панпанзы. ²⁴ Та на саншы вугэ кило жыншыди жинзы ба юдынzan лян юдынзаншонди йиче дунщи зўшонли.

Ба шо щёнди жуәзы зўшонли
(Жефон 30:1-5)

²⁵ Веселеил на зожүәфуди муту зўлигә шо щёнди жуәзы. Та ба жыгә жуәзы зўчын сифонзыдили: чондуансы сыши вугэ сантиметр, куандисы сыши вугэ сантиметр, годисы жюшыгә сантиметр. Та зэ жыгә жуәзыди сыгә гуэзышон хан зўли сыгә гә, жё таму лян жуәзы хәдо йидарнили. ²⁶ Та ба шо щёнди жуәзыди мянзы, сыхани дэ сыгә гә на жыншыди жин езы бочўли, ги туанийтарни ба жин бянбяр дашонли. ²⁷ Та хан ги шо щёнди жуәзы зўли лёнгә жин чүанчұанзы, ба таму нандо жуәзы лёнханиди жин бянбяр дихали. Ба жыгә шо щёнди жуәзы гонди сыхур, нын ба ганзы щёндо жин чүанчұанзы литу. ²⁸ Веселеил на зожүәфуди муту ба ганзы зўшон, йиху на жин езы ба таму бочўли.

Ба гуйжун щён-ю дэ шоди щён пыйхали
(Жефон 30:22-38)

²⁹ Веселеил, зущён пый щёнфиди жёнжын ийён, ба гуйжун щён-ю дэ жыншы шоди щён пыйхали.

Ба шо гүрбаниди жуәзы зўшонли
(Жефон 27:1-8)

38 Веселеил на зожүәфуди муту ба шо гүрбаниди жуәзы зўшонли. Та ба жыгә жуәзы зўчын сифонзыди: чондуансы лёнгә бап метр, куандисы лёнгә бап метр, годисы йигә бап метр. ² Та зэ шо гүрбани жуәзыди сыгә гуэзышон зўли сыгә гә, жё таму лян жуәзы хәдо йидарнили. Ба жуәзы лян гә йиман на тун езы бочўли. ³ Та ги шо гүрбаниди жуәзы ба йиче сыйұнди жяхуә зўшонли: шу хуэйди дезы, суй тещянзы, ванванзы, цацазы, ноно-

зы. Ба жы йиче дунзи ду на тун дахали.⁴ Веселеил хан ги шо гүрбаниди жуәзы на тун зўлигэ луцызы. Ба жыгэ луцызы гэдо шо гүрбаниди жуәзыди бянбянзы дихали, ба та нандо шо гүрбани жуәзыди жун буфынли;⁵ на тун зўли сыгэ чұанчұар, ийху ба таму нандо жыгэ луцызыди сыгэ гүэзышонли.⁶ Та хан на зожүәфуди муту ба ганзы зўшонли, ийху на тун езы ба таму бочўли;⁷ ба ганзы щёндо лёнханиди жин чұанчұанзы литули, жё ба шо гүрбаниди жуәзы нын гончелэ. Та ба шо гүрбаниди жуәзы на муту банбанзы зўшонли; жуәзыди донжунни кундини.

Ба щи абдэзыди тун пын зўшонли
(Жефон 30:18)

⁸ Веселеил ба щи абдэзыди тун пын дэ тади тун гынзы на нүжынму жо лянди тун жинжинзы зўшонли (жыще нүжын зэ Хўдади гуйжун жонфонди мын гынчян ган гунсыдини).

Ба Хўдади гуйжун жонфонди йұанзы чұанчўли
(Жефон 27:9-19)

⁹ Веселеил на жұнмый мабу ба данзы жыхали, на жыгэ данзы ба Хўдади гуйжун жонфонди йұанзы чұанчўли. Нанбонгәди данзы сышы сыгэ метр чон.¹⁰ Ги жыгэ данзы зўли эршыгэ жўзы, ги жы эршыгэ жўзы зўли эршыгэ тун гынзы. Ба жўзышонди чұанзы дэ ганзы ду на йинзы зўшонли.¹¹ Ба быйбонгәди данзы е жымужя зўшонли: данзы сышы сыгэ метр чон, ю эршыгэ жўзыни. Эршыгэ жўзы е зэ эршыгэ тун гынзышон нандини. Жўзышонди чұанзы дэ ганзы дусы на йинзы зўхади.¹² Йұанзыди щибонгәди данзы эрши эргэ метр куан, ю шыгэ жўзыни, зэ шыгэ гынзышон нандини. Жўзышонди чұанзы дэ ганзы дусы на йинзы зўхади.¹³ Йұанзы дунбонгәди данзы е эрши эргэ метр куан.¹⁴⁻¹⁵ Жонфонди мын лён бонгәни ду ю чигэ метр куанди данзыни; сангэ жўзы зэ сангэ гынзышон нандини.¹⁶ Веселеил ба йұанзы жувиди йиче мынлянзы

на жұнмый мабу жыхали. ¹⁷ Ба жұзыди гынзы ду на тун зұхали; ба жұзышонди гудазы, ганзы лян жұзыgotу на йинзы зұшонли. Ба йұанзыди жувиди жұзы ду на йинзы зұхади ганзы лянчүли. ¹⁸ Ба мынлянзы ги хо мабушон лян данчин, зыхун дә хунлонлор яныйди мошян жыхали, ги gotу ба хуар зашонли. Жыгә мынлянзы ю жөгө метр чон дә лөнгә метр куан, зущөн йұанзыди данзы йиён. ¹⁹ Ги жыгә мынлянзы ба сыгә жұзы зұшонли, жұзы зә сыгә гынзышон нандини. Ба лян жұзыди ганзы, жұзышонди гудазы зэмусы gotу е на йинзы зұшонли. ²⁰Хұдади гүйжүн жөнфон литу лян йұанзыни сыйұнди йиче жуонжуонзы дусы на тун зұхади.

*Зў Хұдади гүйжүн жөнфонди сыхур сыйұнли дүәшо
гүйжүн тегон*

²¹ Жысы зў Хұдади гүйжүн жөнфон гунзуәди сыхур сыхуанхади йиче жинзы, йинзы дә тун жонсуанди данданзы. (Жыгә жөнфон литу ю лён пян шытуни, gotу щеди Шыгә Датянимин.) Ба жыгә жонсуанди данданзы левитжынму жочү Мусади фынфу щехали. Исраилди ахун Харунәди эрзы Ифамарь ба тамуди гунзуә жоканли.

²² Яхүтиди зў Оровди сунзы, Урияди эрзы Веселеил ба Жү жочү Муса гихади йиче фынфу du ганли. ²³ Ги та бонмонди жынсы Дан зўди Ахисамахди эрзы, минзы жёди Аголиав. Тасы йигә ю аргилиди, ю бынсыди жёнжын, та нын ки шыту, жы бу, за хуар, ги хо мабушон лян данчин, зыхун дә хунлонлор яныйди мошян жы заён йишон.

²⁴ Ви зў Хұдади гүйжүн жөнфон, ба жынму ги Жү дуанхади лищин литуди жинзы йиман сыйұнли йичян кило (ба жы йиче жинзыди фынлён на гүйжүн жөнфонни сыйұнди шекель фынлён лёнхали). ²⁵ Жочү исраилжынмуди фур шухади йинзы йиман ю 3430 кило (ба жы йиче йинзыди фынлён du на гүйжүн жөнфонни сыйұнди шекель фынлён лёнхали). ²⁶ Жысы да 603500 жыншон жочү тамуди фур шухади йинзы. Мый йигә жын да эр-

шы суй дашон чўли бангэ гуйжунди шекель йинчян.
²⁷ Таму на 3400 кило йинзы ба Хўдади гуйжун жонфонди жўзы лян жўзыди йибый гынзы зўшонли. Ги мый йигэ жўзы сыйүнли санши сыгэ кило йинзы. ²⁸ На шынхади саншыгэ кило йинзы Веселеил ба жўзышонди гудазы дэ ганзы зўшонли, хан ба жўзыди гору на йинзы бочўли.
²⁹ Жынму ги Жўйиман дуанли 2425 кило тун. ³⁰ Веселеил на жыгэ тун ба Хўдади гуйжун жонфонди мынди гынзы, шо гўрбаниди жуәзы, жуәзыди тун луцызы, жуәзышон сыйүнди йиче дунзи ду зўшонли; ³¹ хан ги йўнзиди туанийгарни лян йўнзиди мынкуни ба гынзы на тун зўшонли зэмусы ба жонфон лян йўнзиди йиче жуонжуонзы е на тун зўшонли.

*Ги Исраилди ахунму ба гуйжун иишон фынгили
(Жефон 28:1-14)*

39 Таму на данчин, зыхун дэ хунлонлор янсыйди мощян ги Исраилди ахунму эз Гуйжун вэршон ган гунсыди сыхур ба чуанди гуйжун дэ хокан иишон фыншонли. Жочў Жў ги Муса гихади фынфу, таму зу ги Харунэ ба гуйжун иишон фынгили.

² Таму на жин щян, данчин, зыхун дэ хунлонлор янсыйди мощян лян хо мабу ба ефод фыншонли. ³ Таму ба жинзы дачын бэ пянпянзы, ба та жёчын щи щян, йиху лян данчин, зыхун дэ хунлонлор янсыйди мощян дэ хо мабу жыдо йидарнили. ⁴ Таму ги ефодди лёнхани зўли лёнгэ дэдэзы, ба дэдэзы нын гуадо лёнгэ жягуэзышон. ⁵ Ба ефодшонди дэзы на фынли ефод ииёнди цэлё фыншонли. Жы зусы таму на жин щян, данчин, зыхун дэ хунлонлор янсыйди мощян дэ хо мабу, жочў Жў ги Муса гихади фынфу зўхади. Йиху таму жё жыгэ дэзы лян ефод хэдо йидарнили. ⁶ Таму ба лёнгэ оникс шыту зў бянни, щёндо жин вэвэр литули, зущён ки зытиди ииён, гору ба Ягўбэди шы эргэ эрзыди минзы кишонли. ⁷ Йиху ба жы лёнгэ шыту бондо ефод жягуэзышон гуади дэзышонли, жё таму бёфэ

Исраилди шы эргэ зўни. Таму ба жыще сыйчин жочү Жү ги Муса гихади фынфу ганли.

⁸ Таму ба конзышон дэди лянлянзы лян ефод йиёнди целё фыншонли: на жин щян зэмусы данчин, зыхун, хунлонлор янсыйди мөшян фыншонли, ба хуар е зашонли. ⁹ Жыгэ конзышон дэди лянлянзысы сыйфонзыди зэмусы лён цынзыди: эрши эргэ сантиметр чон, эрши эргэ сантиметр куан. ¹⁰ Таму ги конзышон дэди лянлянзышонди вэвэзы литу занли сы дозызы гүйжун шыту: ги ту ий дозышон ба рубин, топаз дэ изумруд заншонли; ¹¹ ги ди эр дозышон ба карбункул, сапфир дэ алмаз заншонли; ¹² ги ди сан додозышон ба яхонт, мано шыту дэ аметист заншонли; ¹³ ги ди сы дозышон ба хрисолит, оникс дэ яспис заншонли. Ба жыщезы гүйжун шыту ду зандо жин вэвэзы литули. ¹⁴ Зэ жы шы эргэ шыту литуди мый йигэ шытушон таму ба Ягүбэди йигэ эрзыди минзы кишонли, жё жы шы эргэ шыту бёфэ Исраилди шы эргэ зўни. ¹⁵ Таму на жыншыди жинзы ги конзышон дэди лянлянзы зўли йигэ жин лянляр, ба та зүчын зүшён нинчүди шыншыны йиёнли. ¹⁶ Таму зўли лёнгэ жин вэвэзы, хан зўли лёнгэ жин чүанчүар, ихиху ба таму бондо конзышон дэди лянлянзыди лёнханили. ¹⁷ Таму ба нэ лёнгэ жин лянляр куандо конзышон дэди лянлянзыди лёнханиди лёнгэ жин чүанчүаршонли. ¹⁸ Ба жин лянлярди данлинди лёнгэ йир куандо лёнгэ жин вэвэзы литули, жымужя ба таму ляндо ефод чянтууди жягуэзышонди лёнгэ дээзышонли. ¹⁹ Таму зўли лёнгэ жин чүанчүар; ба таму гуадо конзышон дэди лянлянзыди хатуди лёнгэ йиршонли; тади лизы зэ ефод гынчянни. ²⁰ Таму хан зўли лёнгэ жин чүанчүар, ба таму гуадо ефод чянтуули, лёнгэ жягуэзышон гуади дээзыди хату (жыгэ зэ щянфынзы гынчянни), зэ ефод дээзыди шонтуни. ²¹ Жочү Жү ги Муса гихади фынфу, таму на данчин янсыйди дэзы ба конзышон дэди лянлянзыди чүанчүар лян ефодди чүанчүар бондо йидарнили, жё конзышон дэди лянлянзы зэ ефодди дээзыди шонтуни, бэ жё конзышон дэди лянлянзы сундёли.

²²Ги ефод диха хан данлин фынли йигэ позы. Ба жыгэ позы на данчин янсыйди мощян фыншонли. ²³Ги жыгэ позыди донжунни люхали йигэ ба ту нын сыйжинчиidi кузы. Вәё жё ба позыди кузы бә чәланли, жувини на ху мабу фыншонли. ²⁴⁻²⁶Ги позыди дихади бянбяршон на данчин, хунлонлор дә данхун янсыйди мощян ба шылю зүшонли, тамуди донжунни на жинзы ба линдor зүшонли: йигэ шылю, йиху йигэ линдor; йигэ шылю, йиху йигэ линдor, жочў Жў ги Муса гихади фынфу зүшонли.

²⁷⁻²⁸Веселеил лян Аголиав ги Харунэ лян тади эрзыму ба чон хансанзы, дәстармозы, динмозы, дуан күкүзы ду на хо мабу фыншонли. ²⁹Жочў Жў ги Муса гихади фынфу, таму е на хо мабу лян данчин, зыхун дә хунлонлор янсыйди мощян зўлигэ ю заха хуарди дэзы. ³⁰На жыншыди жинзы зўлигэ минмир пәпэзы, ги мянзышон ба «Ги Жў фынчўлэди» хуа кихали. ³¹На данчин янсыйди дэзы ба пәпэзы бондо дәстармозыди чянули. Таму жочў Жў ги Муса гихади фынфу ганли.

**«Муса ба зўхади хуэ йиман цалигә гуар»
(Жефон 35:10-19)**

³²Зу жымужя ба гэ Хўдади гуйжун жонфонди йиче хуэ зўванли. Исраилжынму ба жыще сыйчин жочў Жў ги Муса гихади фынфу ганли. ³³Таму ба гуйжун жонфон дә литу сыйүнди йиче дунши надо Мусади мянчянли. Литу ю гудазы, куон, ганзы, жўзы, куонди гынзыни; ³⁴на гун-ёнди хун янсыйди пизы дә жўнмый ёнпизы зўхади лёнгэ динзы, гәчүди мынлянзы, ³⁵хәтун щёнзы, тади ганзы зэмусы гэгэзы; ³⁶бә гуйжун мәмәди жуәзы лян тади гәён жяхуә зэмусы жуәзышон бәди гуйжун мәмә; ³⁷на жыншы жинзы зўхади гуйжун юдынзан лян сыйүнди йиче дунши; юдынзанди дын зэмусы дынди чин-ю; ³⁸на жин езы зўхади шо щёнди жуәзы, гуйжун щён-ю зэмусы шоди щён, Хўдади гуйжун жонфонди мынлянзы; ³⁹шо гўrbаниди тун жуәзы лян тун луцызы, тади ганзы лян сыйүнди йиче жяхуә;

щиabdэзыди тун пын лян тади гынзы; ⁴⁰ гуйжун жонфонди йұанзыди данзы, тади жўзы лян жўзыди гынзы; йұанзыди мынлянзы, шынзы дә жуонжуонзы зэмусы зэгуйжун жонфон литу сыйұнди йиче дунщи; ⁴¹ Исраилди ахун зэ Гуйжун вәршон ган гунсыди сыхур чуанди гуйжун йишон, жы зусы ги Исраилди ахун Харунә лян тади эрзыму фынхади гуйжун йишон. ⁴² Исраилжынму жочү Жў ги Муса гихади йиче фынфу ду ганли. ⁴³ Муса ба зўхади хуёйиман цалигә гуар, жысыма: исраилжынму жочү Жў гихади фынфу ба йиче сыйчин ванчынли. Муса ги таму панвонли холи.

Ба Хўдади гуйжун жонфон дачелэли

40 Жў ги Муса гиди фынфу фәди:

— ²Ту йигәйүәди чўйи ни ба Хўдади гуйжун жонфон ё дачелени, ³ ба хәтун щёнзы надо литу зэмусы ба мынлянзы гәчү. ⁴Ни ба жуәзы гонжинчи, ба жуәзышонди йиче сыйұнди дунщи гәдо gotу, ба юдынзан е нажинчи, ги gotу ба юдынзанди дын наншон. ⁵Ба шо щёнди жин жуәзы гәдо хәтун щёнзыди мянчян, йиху ба мынлянзы гуадо Хўдади гуйжун жонфонди мыншон. ⁶Ба шо гўрбаниди жуәзы гәдо Хўдади гуйжун жонфонди мын чяントу, ⁷ ба шиabdэзыди пын гәдо Хўдади гуйжун жонфон лян шо гўrbаниди жуәзыди донжунни, ги литу ба фи гуанман. ⁸Хўдади гуйжун жонфонди туанийтарни ба йұанзы чұанчү, ги мынкуни ба мынлянзы гуашон.

⁹На гуйжун щён-ю ба Хўдади гуйжун жонфон лян литу сыйұнди йиче дунщи мәйихар, жё таму чынха Вә, Хўда, жянчүләди гуйжун дунщи. ¹⁰Йиху на гуйжун щён-ю ба шо гўrbаниди жуәзы лян йиче сыйұнди жяхуә е мәйихар, жё таму ванчұан чынха Вә, Хўда, жянчүләди гуйжун дунщи. ¹¹Зу жымужя ба шиabdэзыди пын лян тади гынзы е на гуйжун щён-ю мәйихар, жё чынха гуйжунди.

¹²Ни ба Харунә лян тади эрзыму линдо Хўдади гуйжун жонфонди мын гынчян, жё таму зэ нэтар баabdэзы щидё.

¹³ Ги Харунэ ба Исаил ахунди гуйжун йишон чуанги, на гуйжун щён-ю ба Харунэ мэйихар, жё та чынха гуйжун, жянчүлэди жын, ги Вэ ган ахунди гунсы. ¹⁴ Ба Харунэди эрзыму линдилэ, ги таму ба чон хансанзы чуаншон, ¹⁵ на гуйжун щён-ю ба таму мэйихар, зущён ни ба тамуди да-да на щён-ю мэлиди ийён, жё таму чынха гуйжунди, ги Вэ жянчүлэди жынму, жё таму ги Вэ ган ахунди гунсы. Жыгэ гуйжун куйчын ба таму ги Вэ, Жү, жянчүлэли, жё таму дэ тамуди хубый йинавар ги Вэ ган ахунди гунсыни.

¹⁶ Муса жочү Жү ги та гихади йиче фынфу ду ганли.

¹⁷ Зу жымужя таму да Египет зудёди ди эр нянди ту йигэ йүэди чүйи ба Хүдади гуйжун жонфон дачелэли. ¹⁸ Муса ба Хүдади гуйжун жонфон дачелэли: ба гынзы наншон, ба куон личелэ, на муту ганзы ба куон йигэ лян йигэ лянчүли. ¹⁹ Муса на динзы ба Хүдади гуйжун жонфон гэчүли, готу хан на вэтууди динзы шанчүли, та ба жы йиче жочү Жүди фынфу ду ганли. ²⁰ Муса ба лён пян шыту (готу щеди Хүдади Датянмин) гэдо хэтуун щёнзы литу, йиху ба ганзы щёндо лён ханиди жин чүанчүанзы литули зэмусы ба гэгээзы гэдо хэтуун щёнзы готули. ²¹ Йиху Муса жочү Жү ги та гихади фынфу ба хэтуун щёнзы гондо Хүдади гуйжун жонфон литу, ба мынлянзы гуашонли.

²² Муса ба жуэзы гэдо Дин гуйжун вэрди мынлянзыди вэтули (жысы Хүдади гуйжун жонфонди быйбонгэ). ²³ Муса жочү Хүда ги та гихади фынфу, ба ги Жү жүгиди мэю жёмянди мэмэ бэдо жуэзышонли. ²⁴ Та ба юдынзан гэдо Хүдади гуйжун жонфонди нанбонгэли, – жысы жуэзыди дуймян. ²⁵ Муса жочү Жүди фынфу ба юдынзанди дын зэ Жүди мянчян дянжуэли. ²⁶ Та ба жин жуэзы гэдо Хүдади гуйжун жонфон литули, мынлянзыди чянуту, ²⁷ зэ жыгэ жуэзышон жочү Жү гихади фынфу шоли щёнли. ²⁸ Та ги Хүдади гуйжун жонфонди мынкууни ба мынлянзы гуашонли, ²⁹ зэ Хүдади гуйжун жонфонди мынку гынчян ба гүrbаниди жуэзы фоншон, зэ жыгэ жуэзышон ба шоди гүrbани дэ мянди гүrbани шоли. Муса ба жыще сыйчин

жочү Жү гихади фынфу ду ганли. ³⁰ Та ба щиabdэзыди пын гэдо Хүдади гуйжун жонфон лян шо гүrbани жуэзыди донжуннили, ги пын литу ба фи гуанманли. ³¹⁻³² Мый йибян Муса, Харунэ лян Харунэди эрзыму жин Хүдади гуйжун жонфонди зычян, жочү Жү ги Муса гихади фынфу, зэ щиabdэзыди пын литу ба шу дэ жүэ щидё, йиху цэ жин Хүдади гуйжун жонфондини. ³³ Муса ги Хүдади гуйжун жонфонди дэ шо гүrbаниди жуэзыди туанийгарни ба йуанзы чүанччули, ги мынкушон ба мынлянзы гуашонли. Зу жымужя та ба йиче хуэ зўванли.

*Йүнцэ ба Хүдади гуйжун жонфон гэчүли
(Фур 9:15-23)*

³⁴ Йүнцэ ба Хүдади гуйжун жонфон гэчүли, Жүди гуонлён ба жонфон гуанманли. ³⁵ Муса мэдий жин Хүдади гуйжун жонфон литу, йинцысы йүнцэ ба Хүдади гуйжун жонфон гэчүли, Жүди гуонлён ба жонфон гуанманли. ³⁶ Мый йихуэй жиси йүнцэ да Хүдади гуйжун жонфоншон челэ, исраилжынму зу ба йинпан шудё, кэ шон лүдини. ³⁷ Йүнцэ да гуйжун жонфошон дан бу челэ, таму е бу зу. ³⁸ Исраилжынму зэ савэни ю дуэдашер жызы еба, быйтэнни таму зэ Хүдади гуйжун жонфонни ба Жүди йүнцэ йинавар канжяндини, йиванщи таму ба йүнцэ донжунни жуэди хуэ канжяндини.

ЛЕВИТ ФУБЫН

Левит фуди щүян

Жыгэ фуди минзы зэ яхётиди Китабушон да («Жү ба Муса шынжын жёли...») бынвынди тутур хуашон чүлэли. «Левит» минзы да Китабуди гүдэ грекди фаниишон нахади; фу литу хошо жёмын фалү. Таму ги Левий зүйлиту чүлэди Исаил ахунмуди гунсышон ю гуанщини.

Зэ фу литу щеди, замужя Хүда ги Муса шынжын зэ Синай сан гынчян ба данлинди заён фалү гигили. Фуди туршон (1-10 буфын) ба ги ахунму динхади фалү дэ жү гүрбаниди жынву бёди щедини. Жү гүрбаниди жун-ё йиссыы ги Хүда ви Тади лищин до ийгэ ще, ги Та ба жыгүдий зунжин гиги зэмусы ба гэжя ганхади гүнахар щибый. Йиху (зэ 11-16 буфын литу) ги исраилжынму гидисы жё ба гуйжун да бугуйжун, ганжин да буганжиншон нын фынщёкэди фынфу дэ минлин. Зэ (17-27 буфынни) щеди данлин фынфу. Жыше фынфу ги таму гэжынди, жяхёди, шэхуэйди дэ жинжиidi жынву ю гуанщини. Дансы исраилжынму ба жыще жынву ванчын, нэхур таму нын чынха Хүда жянчүлэди гуйжун жынмуни.

Зэ фу литу бёфэ щехади бушо фалү лян гүдэ Жинчүр Дунфонди данлин минжынди фалү щёндихын. Зэ жыше фалү литу фынщёкэдини, ви замужяди фандуй Хүдади дэ фандуй жынмуди зуй яндин ё дин сзызийни зэмусы ви замужяди зуй фачянни. Чүгуэ жыще зунхүй, фалужынму зэ ийче сышон воншёнди жё Хүда разыни.

Хўда ба исраилжынму жянчўлэди йинийирсы, жё таму ги йиче жын чынха хо ёнзыни. Исраил минжынди щұанжұ гиди нынгу жё чынха жынли-долиди ёнзыни зэмусы Хўда да йиче жын гынчян дын нэмужяди гуон-йин жызыди ёнзыдини. Йинви нэгә йиху Эрса Мәсих ба Левий фуди 19:18 буфын зыгили – «ба гынчян жын, зүшён ниму нэ гәжяди йиён, нэ». Жысы Хўда гихади йиче фалұди лёнгә жун-ё фынфу литуди йигә, лян щинэ Хўдади фынфу йитун.

Ги Хўда жұди шоди гүrbани

1 Жў ба Муса жёдо Тади гуйжун жонфон гынчян, ги та фәди:

– ²Ни ги исраилжынму ги жымугә фынфу: ниму литусый ги Жў жұ гүrbаниди сыхур дан щён жұ сынлини, нэхур та да нюочұн хуэйжәсі ёнчұн литу ду нын жұ сынлини.

³Сый дан ба ню жұчын шоди гүrbани, нэхур та ба йигә мәю дуанбянди поню ё жянчўлә, ладо Хўдади гуйжун жонфонди мын гынчянни, зу жымужя Жў ба нэгә жынди гүrbани жешухани. ⁴Йиху нэгә жын ба шу ё гәдо жұ гүrbаниди понюди тушонни; Жў зу ба жыгә шоди гүrbани жешухани зэмусы ба нэгә жынди гүнахар фоншәни. ⁵Зыху нэгә жын ё зэ Жўди мянчян ба жыгә поню зәдёни. Дон ахунмуди Харунәди эрзыму ё ба жыгә понюди ще надо Жў гынчян, йиху ба жыгә ще садо жонфон мын гынчянди шо гүrbани жуәзыди сыханини. ⁶Йиху жұ гүrbаниди нэгә жын ба понюди пизы ё бәдё, ба жу чечын куэкуәзыни. ⁷⁻⁸Дон ахунмуди Харунәди эрзыму ба цәхүә ё гәдо шо гүrbаниди жуәзышон, ба хуә дянжуә, ба жу куэкуәзы, ту лян кәлонди ю ду гәдо шо гүrbани жуәзыди хуәшон шодёни. ⁹Ба понюди чончон-дүдү лян туйбазы ё на фи щи ганжинни. Йиху Исраилди йигә ахун ба жы йиче ё гәдо шо гүrbаниди жуәзышон шодёни. Жыгә шодё гүrbаниди щён видо зу жё Жў разыни.

¹⁰ Сый дан ба ён хуэйжәсы жүлү жүчын шоди гүрбани, нәхур та ё жянчүләйигә мәю дуанбянди гун-ённи. ¹¹ Та ё зә шо гүрбани жуәзыди быйбонгә зә Жү мянчян ба жыгә гун ён зәдени. Дон ахунмуди Харунәди эрзыму ба жыгә гун-ёнди ше ё садо шо гүрбани жуәзыди сыханини. ¹² Жү гүрбаниди нәгә жын ба жу ё чечын күэкуэзыни, йиху Исраилди ахун ба жы йиче лян ту дә кәлонниди ю ду ё гәдо шо гүрбани жуәзыди хуәшон шодёни. ¹³ Ба гун-ёнди чончон-дүдү лян туйбазы на фи ё щи ганжинни. Йиху Исраилди ахун ба жы йиче ё гәдо шо гүрбаниди жуәзышон шодёни. Жыгә шодё гүрбаниди щён видо зу жё Жү разыни.

¹⁴ Сый дан ги Жү ба чёр жүчын шоди гүрбани, нәхур та ё ба йигә бангәзы хуэйжәсы гәвазы жянчүләни. ¹⁵ Йиху Исраилди ахун ба чёр ё гәдо шо гүрбаниди жуәзышон, ба тади бәзы нинхуэ, ба ту гәдо шо гүрбаниди жуәзышон шодёни, хан ба чёрди ще ё додё шо гүрбаниди жуәзы гынчянни. ¹⁶ Йиху та ё ба чёрди сўзы лян литуди дунщи йидарни точүлә, эрдё шо гүрбани жуәзыди дунбонгәни (зә жыгә вәршон ба шодё сынлинди хуэй эрдёдини). ¹⁷ Жыгә ахун ё ба чёрди лёнгә бонзы жуачү, ба чёр жәхүэ, кәсы ба бонзы бу нын фынкә, йиху ба чёр гәдо шо гүрбаниди жуәзышон шодёни. Жыгә шодё гүрбаниди щён видо жё Жү разыни.

Мянди дә лёншиди гүрбани

2 ¹⁻² Сый дан ги Жү жу мянди гүрбани, та ё щянутуни ба лёнши мәчын мян, ги мян литу ба чин-ю дошон, ба шоди щён гәшон, йиху ба жыгә мян надо дон Исраил ахунди Харунәди эрзыму мянчянни. Йигә ахун ба йиба мян лян чин-ю дә заён шоди щён ё нашон, гәдо шо гүрбаниди жуәзышон шодёни, зущён йигә жихо йиён. Жыгә гүрбаниди щён видо жё Жү разыни. ³ Ба шынхади мян ги Харунә дә тади эрзыму ё гигини – жысы гүйжунди йиләзы, йинцысы жыгә йиләзысы ги Жү жүгиidi жыгә гүрбани литу шынхади.

⁴ Ни дан ба хуэлу литу шохади мян жүчын гүрбани, ни ба мян ё лян чин-ю хуэха, йиху зўчын мәю жёмянді мәмә хуэйжәсү на чин-ю мәхади мәю жёмянді нон.

⁵ Ни дан ба нонозы литу цохади мян жүчын гүрбани, ни ба мян ё лян чин-ю хуэха, зўчын мәю жёмянді бинзыни.
⁶ Ба жыгә бинзы жүди сыхур, ни ё ба та быйкә, ги литу ба чин-ю дошонни. Жысы мянди гүрбани.

⁷⁻⁸ Ни дан ба гуә литу цохади мян жүчын гүрбани, ни ба мян ё лян чин-ю хуэха, надо Жү мянчян, ги Исаилди ахун жёгини. Ахун ба жыгә гүрбани ё надо шо гүрбаниди жүәзы гынчян, ⁹ йиху ба жыгә мянди йиләзы гәдо шо гүрбаниди жүәзышон шодёни, зущён йигә жихо йиён. Жыгә гүрбаниди щён видо жё Жү разыни. ¹⁰ Ба шынхади мян ё ги Харунә дә тади эрзыму гигини; жысы гуйжунди йиләзы, йинцысы жыгә йиләзысы ги Жү жүгиди жыгә гүрбани литу шынхади.

¹¹ Ниму ги Жү жүгиди йиче мянди гүрбани литу бу нын гә жёмян. Ниму бу нын ба жёмян хуэйжәсү фынми ги Жү жүчын гүрбани. ¹² Ниму ба жыгә мянди гүрбани, зущён няннян фулиди ту йигә готян йиён, ги Жү ё жүгини, кәсүсү бу нын ба жыгә гәдо шо гүрбаниди жүәзышон шодё; йинцысы тади щён видо жё Жү бу разы.

¹³ Ни ги жүгиди йиче мянди гүрбани литу ё гә янни, йинцысы янсы Хўда лян ниму динхади хәтунди жихо. Ни ги йиче жү гүрбаниди дунци литу ё гә янни.

¹⁴ Ни дан ба ту йигә чүләди мыйсүйзы ги Жү жүчын гүрбани, ба коганди мыйсүйзы хуэйжәсү мәхади мыйзы ё жүгини. ¹⁵ Ги литу хан ё до чин-ю зэмусы гә шоди щённи – жысы лёншыди гүрбани. ¹⁶ Йиху Исаилди ахун ё ба жыгә мыйзыди йиләзы лян чин-ю дә заён шоди щён ду шодёни, зущён йигә жихо йиён – жысы ги Жү шоди йиләзы.

Пиннан гүрбани

3 Сый дан ба ню жүчын пиннан гүрбани, та ё ба мәю дуанбянді поню хуэйжәсү вуню жянчүлә, ги Жү

жүгини. ² Та ба шу ё гэдо жү гүрбаниди нюди тушон, зэ гүйжунди жонфон мын гынчян ба та зэдёни. Дон ахунмуди Харунэди эрзыму ба жыгэ нюди ще ё садо шо гүрбани жуәзыди сыханини. ³⁻⁴ Йиху жү гүрбаниди нэгэ жын ё ба кэлонниди ю, лёнгэ ёзы лян ёзышонди ю зэмусы ганзыди дин ходи йилэзы гэдё, ги Жү жүчын пиннан гүрбанини. ⁵ Йиху Исраилди ахунму ба жыщезы дунщи ё гэдо шо гүрбаниди жуәзышон, лян шоди гүрбани йидарни шодёни. Жыгэ гүрбаниди щён видо жё Жү разыни.

⁶ Сый дан ба ён хуэйжэсы жүлү ги Жү жүчын пиннан гүрбани, та ё ба мэю дуанбянди гун-ён дэ гунжүлү хуэйжэсы муён дэ мужулү жяянчүлэ, ги Жү жүгини. ⁷⁻⁸ Та дан ба ён ги Жү жүги, та ба шу ё гэдо жү гүрбаниди ёнди тушон, зэ гүйжун жонфон мын гынчян ба та зэдёни. Йиху Исраилди ахунму ба жыгэ ёнди ще ё садо шо гүрбани жуәзыди сыханини. ⁹⁻¹⁰ Йиху жү гүрбаниди нэгэ жын ё ба ёнди ю, йиба (ба та ё да жилёнганзы гынчян гэхалэн), кэлонди йиче ю, лёнгэ ёзы лян ёзышонди ю зэмусы ганзыди дин ходи йилэзы гэдё, ги Жү жүчын пиннан гүрбанини. ¹¹ Йиху Исраилди ахун ба жыщезы дунщи ё гэдо шо гүрбаниди жуәзышон шодёни. Жысы ги Жү шоди йилэзы.

¹²⁻¹³ Сый дан ба жүлү ги Жү жүги, та ба шу ё гэдо жү гүрбаниди жүлүди тушон, зэ гүйжунди жонфон мын гынчян ба та зэдёни. Йиху Исраилди ахунму ба жыгэ жүлүди ще ё садо шо гүрбани жуәзыди сыханини. ¹⁴⁻¹⁵ Йиху жү гүрбаниди нэгэ жын ё ба кэлонди йиче ю, лёнгэ ёзы лян ёзышонди ю зэмусы ганзыди дин ходи йилэзы гэдёни. Жысы ги Жү шоди йилэзы. ¹⁶ Йиху Исраилди ахун ба жыще дунщи ё гэдо шо гүрбаниди жуәзышон шодёни – жысы ю щён видоди, на хуэ шоди гүрбани. Йиче кэлонди ю дусы Жүди. ¹⁷ Ниму булүн зэ натар жү еба, йидяр ду бу нын чы кэлонди ю дэ ще. Ниму дэ нимуди хубый йинавар ё зунхү жыгэ фалүни.

**Жынму мәфончү ганли гүнахарди сыйхур ё жуса
гүrbанини**

4 Жү ги Муса фәди:

— ² Ни ги исраилжынму фәги: сый дан мәфончү ганли гүнахарли, ба Жүди фынфу мә зунхү, та ё жымужя ганни.

³ Исраилди да ахун дан ганли гүнахарли, зу жымужя ба йиче минжын зўчын буганжиндили, та ё ви гәҗяди гүнахар ба йигә мәю дуанбянди понювазы ги Жү жүчын вон быйни ши тади гүнахарди гүrbанини. ⁴ Та ба понювазы ё ладо Жүди жонфонди мын гынчян, ба шу гәдо жыгә понювазыди тушон, зэ Жүди мянчян ба та зәдёни. ⁵ Йиху Исраилди да ахун ба понювазыди йидяр ще ё надо гүйжунди жонфон литу, ⁶ на зыту ба жыгә ще заныхар, йиху зэ Гүйжун вәршон гуади мынлянзы мянчян ба ще ё са чи бянни. ⁷ Та хан ба йидяр ще ё мәдо гүйжун жонфон литуди шо щёнди жуәзыди сыйгә гәшонни*. Йиху та ба шынхади ще ё додё гүйжун жонфон мын гынчянди шо гүrbаниди жуәзы дихани. ⁸⁻⁹ Та хан ё да жыгә понювазыди кәлонни ба йиче ю, лёнгә ёзы лян ёзышонди ю зэмусы ганзыди дин ходи йиллэзы гәдё, ¹⁰ гәдо шо гүrbаниди жуәзышон, на хуә шодёни, зущён мый йихуэй ба пиннан гүrbаниди сынлин кәлонди ю шодёди йиён. ¹¹⁻¹² Кәсы та ё ба понювазыди пизы, йиче жу, ту, туйбазы, чончон-дүдү дэ фын надо йинпан вәтуди ганжин вәршон (зэ нэгә вәршон ба шоха сынлинди хуэй эрдёдини), зэ нэтар гәдо цэхуәшон шодёни.

¹³ Исраилди йиче жын дан мәфончү ганли гүнахарли, ба Жүди фынфу мә зунхү, ¹⁴ таму ба гәҗя ганхади гүнахар жыдолиди йиху, дажя ё ви гәҗяди гүнахар ба йигә понювазы жүчын вон быйни ши жыгә гүнахарди гүrbанини.

* ^{4:7} Жыгә жуәзыди сыйгә гүэзышон ю сыйгә гәни; жы сыйгә гәди ёнзы зущён ню тушонди гә йиён.

Таму ба понювазы ё ладо Жүди жонфонди мын гынчянни.

¹⁵ Йиҳу шәхүэйди ложынму ба шу ё гәдо нәгә понювазыди тушон, зә Жүди мянчян ба та зәдёни. ¹⁶ Исраилди да ахун ба понювазыди йидяр ще ё надо гүйжун жонфон литу, ¹⁷ на зыту ба жыгә ще заныхар, йиҳу зә Гүйжун вәршон гуади мынлянзы мянчян ба ще ё са чи бянни. ¹⁸ Та хан ба йидяр ще ё мәдо гүйжун жонфон литуди шо ѡёнди жүәзыди сыгә гәшонни. Йиҳу та ба шынхади ще ё додё гүйжун жонфон мын гынчянди шо гүrbаниди жүәзы дихани. ¹⁹ Та хан ба понювазыди кәлонди йиче ю гәдё, гәдо шо гүrbаниди жүәзышон шодёни. ²⁰ Та ба жыгә понювазы ё жүшонни, зущён вон быйни щи гүнахарди гүrbани йиён. Зу жымужя Исраилди ахун ё ба йиче жынди гүнахар вон быйни щидёни, Хўда зу ба тамуди гүнахар фоншәни. ²¹ Йиҳу та ба понювазы ё надо йинпан вәту на хуә шодёни, зущён та ви гәҗяди гүнахар жүгиidi нәгә понювазы шодёди йиён. Жысы ви йиче жынди гүнахар жүгиidi гүrbани.

²² Исраилди линшужын дан мәфончү ганли гүнахарли, ба та бәвонди Анлахў Торляди фынфу пәланли, ²³ та ба гәҗя ганхади гүнахар жыдоди йиҳу, ви жыгә гүнахар ба йигә мәю дуанбянди гунжулү ё жүчын гүrbанини. ²⁴ Та ба шу ё гәдо нәгә гунжулуди тушон, зә шо гүrbаниди жүәзыди быйбонгә ба та зәдёни (нәтар ба шо гүrbаниди сынлин зәдини). Жысы вон быйни щи гүнахарди гүrbани. ²⁵ Йиҳу Исраилди ахун ё на зыту занщер жыгә гунжулуди ще, ба та мәдо шо гүrbани жүәзыди сыгә гәшон, ба шынхади ще додё шо гүrbаниди жүәзы дихани. ²⁶ Йиҳу та ба нәгә гунжулуди кәлонди йиче ю ё гәдо шо гүrbаниди жүәзышон шодёни, зущён ба пиннан гүrbани кәлонди ю шодёди йиён. Зу жымужя Исраилди ахун ба жыгә линшужынди гүнахар вон быйни щидёни, Хўда ба тади гүнахар зу фоншәни.

²⁷ Исраилжынму литуди жяндан жын дан мәфончү ганли гүнахарли, ба Жүди фынфу пәланли, ²⁸ та ба гәҗя ганхади гүнахар жыдоди йиҳу, ё ви жыгә гүнахар ба йи-

тә мәю дуанбянди мужұлұ жұчын гүrbанини.²⁹ Та ба шу ё гәдо нәгә мужұлуди тушон, зә шо гүrbаниди жуәзыди быйбонгә ба та зәдёни (нәтар ба шо гүrbаниди сынлин зәдини), зу жымужя жұ вон быйни щи гүнахарди гүrbанини.³⁰ Ииху Исраилди ахун ё на зыту занщер жыгә мужұлуди ще, мәдо шо гүrbани жуәзыди сыгә гәшонни, ба шынхади ще додё шо гүrbаниди жуәзы дихани.³¹ Ииху та ба нәгә мужұлуди кәлонди йиче ю ё гәдёни, зущөн ба пиннан гүrbаниди кәлонди ю гәдёди йиён. Ииху та ба йиче кәлонниди ю ё гәдо шо гүrbаниди жуәзышон шодёни, ба жыгә ги Жү жұчын щён видоди гүrbанини. Зу жымужя Исраилди ахун ба жыгә жынди гүнахар вон быйни щидёни, Хұда ба тади гүнахар зу фоншәни.³² Нәгә жын дан ба ёнгозы жұчын вон быйни щи гүнахарди гүrbани, та ё ба мәю дуанбянди му-ёнгозы жянчүлә,³³ ба шу гәдо нәгә му-ёнгозыди тушон, зә шо гүrbани жуәзыди быйбонгә ба та зәдёни (нәтар ба шо гүrbаниди сынлин зәдини).³⁴ Ииху Исраилди ахун ё на зыту занщер жыгә му-ёнгозыди ще, мәдо шо гүrbани жуәзыди сыгә гәшон, ба шынхади ще додё шо гүrbаниди жуәзы дихани.³⁵ Ииху та ба нәгә му-ёнгозыди кәлонди йиче ю ё гәдёни, зущөн мый иихуэй ба пиннан гүrbаниди кәлонди ю гәдёди йиён. Ииху та ба йиче кәлонди ю ё гәдо шо гүrbаниди жуәзышон, лян ги Жү жүгиди шоди гүrbани йидарни шодёни. Зу жымужя Исраилди ахун ба жыгә жынди гүнахар вон быйни щидёни, Хұда ба тади гүнахар зу фоншәни.

Ви замугә жынмуди гүнахар ё жү гүrbанини

5 Ба сыйдан жёдо вын гуансыди виғыншон жё дон гўва, кәсі та бу щён ба та канжянди дә жыдоди йиче сынчин фәчүлә, нәхур та ю гүнахарни, жыгә зуй зә ташонни.

² Сыйдан мәфончү дулихар буганжинди дунщи, билүн: сыхади есын, сынлин, пачун, нәхур нәгә жын зу чынха буганжиндили, жыгә зуй зә ташонни.

³Сый дан мәфончү дулихар зэ жынди шыншон чүлэди буганжинди са дуншили, булүн нэгэ дунщисы са, нэгэ жын е зу чынха буганжиндили; ба гэжя ганхади сычин жыдолиди йиху, жыгэ зуй зэ ташонни.

⁴Сый дан мәфончү ви напа хо сычин, напа ха сычин бу гуанщян дўли жули, суйжан та йиху минбыйли еба, жыгэ зуй зэ ташонни.

⁵Сый дан ганли гүнахарли, та яндин ё жын жыгэ гүнахарни. ⁶Йиху та ви та ганхади гүнахар ба йигэ мүён хуэйжэсү мужүлү ги Жү ё жучын вон быйни щи гүнахарди гүрбанини. Йиху Исраилди ахун ё ба тади гүнахар вон быйни щидёни. ⁷Сый дан жүбуче йигэ ён, та ви тади гүнахар ба лёнгэ бангэзы хуэйжэсү лёнгэ гэвазы ги Жү ё жүгини, ба йигэ жучын вон быйни щи гүнахарди гүрбани, ба ди эргэ жучын шоди гүрбанини. ⁸Нэгэ жын ба чёр ё ги Исраилди ахун гигини; ахун ѿнтуни ба вон быйни щи гүнахарди гүрбани ё жүгини. Та ё ба чёрди бэзы нинхуэни, кэсы ба ту бу жун фынкэ. ⁹Йиху та ба йидяр ще ё садо шо гүрбани жүэзыди йиханини, жё чёрди ще тондо шо гүрбаниди жуэзы диха. Жысы вон быйни щи гүнахарди гүрбани. ¹⁰Йиху та ё жочү фалу ба ди эргэ чёр жучын шоди гүрбанини. Зу жымужя Исраилди ахун ё ба жыгэ жын ганхади гүнахар вон быйни щидёни, Хүда зу ба тади гүнахар фоншэни.

¹¹Сый дан жүбуче лёнгэ бангэзы хуэйжэсү лёнгэ гэвазы, та нын ви гэжя ганхади гүнахар ба йигэ кило мян жучын вон быйни щи гүнахарди гүрбанини, кэсы ба чин-ю вон литу бу жё до, ба шоди Ѣён е бэ гэ, йинцы жысы вон быйни щи гүнахарди гүрбани, бусы мянди гүрбани. ¹²Нэгэ жын ба мян ги Исраилди ахун ё гигини; ахун ба йиба мян нашон, гэдо шо гүрбаниди жүэзышон ё шодёни, зушён йигэ жихо йиён. Жысы ги Жү жүгиди вон быйни щи гүнахарди гүрбани. ¹³Зу жымужя Исраилди ахун ба жыгэ жын ганхади гүнахар вон быйни щидёни, Хүда зу ба тади гүнахар фоншэни. Ба шынхади мян жочү мян гүрбаниди фалу ги Исраилди ахун гигини.

Вон быйни щи зуйди гүрбани

¹⁴ Жў ги Муса хан фәди:

¹⁵ Сый дан мәфончў ба ги Жў жүги дунщи мә жүги, та ё ви тади зуй ба йигә мәю дуанбянди гун-ён ги Жў жүчын вон быйни щи зуйди гүрбанини. Ба жыгә гун-ёнди жячян ё жочў ахунди суанфа на гүйжун жонфонни сыййунди шекель йинчян суанни. ¹⁶ Нэгә жын ба та ги Жў мә жүгиди дунщи ё пыйшонни, хан ба жыгә гүйжун дунщиди жячянди 1/5 йилэзы ё пыйшонни. Та ба жы йиче ё ги Исраилди ахун гигини; ахун ви жыгә жын ба гун-ён жүшон, ба та ганхади гүнахар вон быйни щидёни, Хўда зу ба тади гүнахар фоншәни.

¹⁷ Сый дан мәжыдо ганли гүнахарли, ба Жўди фынфу пәланли, та ю гүнахарни, жыгә зуй зэ ташонни. ¹⁸ Та яндин ё ба йигә мәю дуанбянди гун-ён ги Исраилди ахун гиги, жё жүчын вон быйни щи зуйди гүрбанини. Ба гун-ёнди жячян ё жочў ахунди суанфа суанхани. Йиху ахун ба жыгә жын мәжыдо ганхади гүнахар вон быйни щидёни, Хўда зу ба тади гүнахар фоншәни. ¹⁹ Та зэ Жўди мянчян фанли зуйли еба, жыгә гүрбани ба тади зуй вон быйни щидёни.

6 Жў ги Муса хан фәди:

— ²⁻³ Сый дан зэ Жў мянчян ганли гүнахарли — билүн, йигә жын дан ги сый ба чян хуэйжәсү дунщи йитуәха, жё та хүчүни, кәсы нэгә жын йиху бу щён ба жыще чян хуэйжәсү дунщи ги жынжя хуангиги; хуэйжәсү сый тули жынжяди дунщи; хуэйжәсү хунли жынжя; хуэйжәсү чәли хуонли, фәдисы ба дунщи дюдёли, хан дўли жули, бу жын зожуәди дюдёди дунщи — нэгә жын яндин ё жу гүрбанини. ⁴⁻⁵ Та дан ганли тифәхади жыще гүнахар, нэхур та яндин ба на бушышин фонфа дыйхади жыще чян хуэйжәсү дунщи — билүн, тухади, чёнхади, йитуәхади, зожуәди, дўли жя жуди — йиче ги жынжя ё хуангини, хан ба жыще дунщи жячянди 1/5 йилэзы ё пыйшонни.

⁶ Та дан ба гәжя ганхади йиче гүнахар вон быйни щидё, та ба йигә мәю дуанбянди гун-ён ё ладо Исраилди ахун гынчян, ба жыгә гун-ён ги Жү жүчын вон быйни щи гүнахарди гүrbанини. Ба гун-ёнди жячян ё жочү ахунди суанфа суанхани. ⁷ Исраилди ахун зэ Жү мянчян ё ба жыгә жын ганхади йиче гүнахар вон быйни щидёни, Хұда зу ба тади гүнахар фоншәни.

Тяңтаяммир шоди гүrbани

⁸ Жү ги Муса хан фәди:

— ⁹ Ни ги Харунә лян тади эрзыму хан ба шоди гүrbаниди фалу ё гигини. Ба шоди гүrbани ё гәдо шо гүrbаниди жуәзышон, да хушон йичыр до ганзо жынжыр йиванщи зэ хуәшон шони. ¹⁰ Исраилди ахун ба мабуди чонпозы лян күзы ё чуаншон, ба шо гүrbаниди жуәзышон шынхади шодё гүrbаниди хуэй шучелә, гәдо шо гүrbаниди жуәзы гынчянни. ¹¹ Йиху ба иишон хуандё, ба хуэй ё на-до йинпан вәтуди ганжин вәршонни. ¹² Жё шо гүrbани жуәзышонди хуә будуанди жуәни, бу жे медё. Мый йи-тян ганзо Исраилди ахун ё вон шо гүrbаниди жуәзышон жя цәхүәни, ба шоди гүrbани бәдо жуәзышон, хан ё шо пиннан гүrbаниди кәлон юни. ¹³ Жё шо гүrbани жуәзышонди хуә йитян йиванщи бу дуанди жуәни, бу же медё.

Мянди гүrbани

¹⁴ Жысы мянди гүrbаниди фалу. Дон Исраил ахунму-ди Харунәди эрзыму ё зэ шо гүrbани жуәзыди мянчян ги Жү жү мянди гүrbанини. ¹⁵ Исраилди ахун ба йиба мян, чин-ю лян заён шоди щён ё нашон, гәдо шо гүrbаниди жуәзышон шодёни, зущён йигә жихо йиён. Жыгә гүrbаниди щён видо зу же Жү разыни. ¹⁶⁻¹⁷ Ба шынхади мян Исраилди ахун ё зучын мәмә, чыдёни. Жыгә мәмә яндинсы мәю жёмянди, ба та ё зэ Гүйжун вәршон чыни (жы зусы зэ Жүди жонфонди йұанзыни). Жү ба гүrbаниди жыгә йиләзы ги Исраилди ахунму гидини; жыгә зущён

вон быйни щи гүнахарди зэмусы щи зуйди гүrbани йи-ён, гүйжундихын. ¹⁸Харунэди хубый литуди мый йигэ нанжын нын чы жыгэ гүrbани; жысы ги таму дэ тамуди хубый щухади йинаварди йилэзы. Данлин са дунщи дан пындо жыгэ гүrbанишон, та е чынха гүйжундини.

¹⁹⁻²⁰Жү ги Муса хан фэли:

— Ба Харунэ лян тади эрзыму жянчүлэ, жё таму дон Исраил ахунди нэйтян, таму ё ги Жү мый йихуэй ба йигэ кило мян жүгини: хушон жү бангэ кило, ганзо е жү бангэ кило. ²¹Ба мян ё лян чин-ю хуэдо йидарни, зэ нонозы литу луэдё, йиху ба та начүлэ, дасуй, ги Жү жүчын мянди гүrbанини. Жыгэ гүrbаниди Ѣён видозу жё Жү разыни. ²²Ба нагэ Харунэди эрзы дансы жянчүлэ, жё та дон Исраилди щин да ахунди нэгэ сыхур, та йинавар ё жү жымужяди гүrbанини. Ба жыгэ гүrbани йиман ё шодё, ги Жү жүшонни. ²³Ба Исраилди ахун жүги мянди гүrbани йиман ё шодёни; данлин жын бу нын чы жыгэ гүrbани.

Вон быйни щи гүнахарди гүrbани

²⁴Жү ги Муса хан фэди:

— ²⁵Ни ги Харунэ лян тади эрзыму фэ: ба вон быйни щи гүнахарди гүrbани ё зэ шо гүrbани жуэзыди быйбонгэ зэдёни (нэтар зэ шо гүrbаниди сынлииндини). Жысы тэ гүйжун гүrbани. ²⁶Нагэ Исраилди ахун дан ба вон быйни щи гүнахарди гүrbани жүдини, та ё зэ Гүйжун вэршон, зэ Жүди жонфонди йүанзы литу чы жыгэ гүrbаниди жуни. ²⁷Данлин са дунщи дан пындо жыгэ гүrbанишон, та е чынха гүйжундини. Жыгэ гүrbаниди Ѣе дан дедо йи-шоншон, ба жыгэ йи-шон ё зэ Гүйжун вэршон щижинни. ²⁸Ба жүха жыгэ гүrbани жуди ва гүэ ё даланни, ба тун гүэ на фи щижинни, хан ё цажинни. ²⁹Исраилди ахунму литуди мый йигэ нанжын ду нын чы жыгэ гүrbаниди жу — жысы тэ гүйжун гүrbани. ³⁰Жисы ба гүrbаниди Ѣе надо Жүди жонфон литу, жё зэ Гүйжунди вэршон вон

быйни щи жынмуди гүнахар, нэхур ба жыгэ гүрбаниди жу бу нын чы, ба та яндин ё зэ хуэшон шодёни.

Вон быйни щи зуйди гүрбани

7 Жысы вон быйни щи зуйди гүрбаниди фалу; жысы тэ гүйжун гүрбани. ² Ба жыгэ гүрбани ё зэ шо гүрбани жуэзыди быйбонгэ зэдёни (нэтар зэ шо гүрбаниди сынлиндини), ба тади ще ё садо шо гүрбани жуэзыди сыханини. ³⁻⁴ Ба йиче кэлонди ю, йиба, лёнгө ёзы лян ёзышонди ю зэмусы ганзыди дин ходи йилэзы ду ё гэдё, гэдо шо гүрбаниди жуэзышонни. ⁵ Исаилди ахун ё зэ шо гүрбаниди жуэзышон ба жы йиче ги Жү шодёни; жысы вон быйни щи зуйди гүрбани. ⁶ Исаилди ахунму литуди мый йигэ нанжын нын чы жыгэ гүрбаниди жу; ба та ё зэ Гүйжун вэршон чыни, йинцы жысы тэ гүйжун гүрбани.

⁷ Вон быйни щи гүнахарди гүрбани лян вон быйни щи зуйди гүрбаниди фалусы йигэ: ба гүрбаниди жу ё ги Исаилди ахун гигини, та на жыгэ гүрбани ба жынмуди зуй вон быйни щидини. ⁸ Исаилди ахун дан ба нагэ жынди шоди гүрбани жүги, та ба сынлинди пизы ги гэжя ё шынхани. ⁹ Исаилди ахун дан ба мянди гүрбани жүги – булұнсы хуәлу литу кохади, гуә литу цохади хуэйжәсі нонозы литу луәхади мян еба, – та ба жы йиче мян ги гэжя ё шынхани. ¹⁰ Ба йиче мянди гүрбани – булұнсы лян чин-ю хуәхади хуэйжәсі ган мян еба, – Харунэди йиче эрзы ба жыгэ мян ги таму гэжя ё шынхани; таму ба жыгэ гүрбани тинтири ги гэжя ё фынкәни.

Са сычиншон ё жүпиннан гүрбанини

¹¹ Жысы ги Жү жүгиди пиннан гүрбаниди фалу. ¹² Сыйдан ги Жү доще, ги Та жү пиннан гүрбани, чўгуә жү гүрбаниди сынлин та хан ба мәю жёмянди мәмә ё жүшонни: лян чин-ю хуәхади мәмә, на чин-ю мәхади нон зэмусы лян чин-ю луәхади бинзы. ¹³ Чўгуә жыще дунщи та хан ба жигэ ю жёмянди мәмә ё жүшонни. ¹⁴ Та ё да жыще мәмә

литу ба йигэ мэмэ ги Жү дуанчын гуйжун лищинни. Нагэ Исраилди ахун дан ба пиннан гүрбаниди ще садо шо гүрбани жүэзыди бонгэрни, та ба жыгэ лищин ги гэжэ ё шынхани.¹⁵ Ба пиннан гүрбаниди жу зэ жү гүрбаниди нэйтитян ё чыванни, бэ шындо ди эр тянди ганзо.

¹⁶ Сый дан ги Хүда гилигэ вардэ хуэйжэсы гэжя щён жүйигэ гүрбани, нэхур та ба гүрбаниди жу ё зэ жү гүрбаниди нэйтитян чыдёни, шынхади жу ди эр тян е нын чы.¹⁷ Ди сан тян гүрбаниди жу дан хан шынхали, ба жыгэ жу ё шодёни.¹⁸ Сый дан ди сан тян хан чы жыгэ пиннан гүрбаниди жу, Хүда ба та жухади гүрбани бу жешу; ба та жухади бу суан гүрбани. Жыгэ гүрбанисы буганжинди; сый чы жыгэ гүрбаниди жу, та ю зуйни.¹⁹ Булун са буганжин дунщи дан пындо жыгэ гүрбаниди жушон, ба жыгэ жу е бу нын чы, ба та ё шодёни.

Мый йигэ ганжин жын нын чы пиннан гүрбаниди жу.²⁰ Кэсү буганжинди жын дан чыли жыгэ жу, ба тади минзы яндин да Хүдади минжын литу чүдёни.²¹ Сый дан дули буганжинди са дунщи, ииху дан чы ги Жү жүгиди пиннан гүрбаниди жу – та духади булүнсы жын, сынлин хуэйжэсы данлин буганжинди дунщи – ба тади минзы яндин да Хүдади минжын литу чүдёни.

²² Жү ги Муса хан фэди:

–²³ Ни ги исраилжынму фэги, жё таму бэ чы ниюди, ёнди дэ жүлүди кэлонди ю.²⁴ Сыдёди хуэйжэсы жё есын нёссыди сынлин кэлонди ю е бэ чы, кэсү ба жыгэ ю данлин нын сыйүн.²⁵ Сый ба ги Жү жүгиди шодёди сынлинди кэлон ю дан чы, ба тади минзы яндин да Хүдади минжын литу чүдёни.²⁶ Исраилжынму напа зэ натар жү еба, бу нын чы чёрди хуэйжэсы сынлинди ю щеди жу.²⁷ Сый бу зунхү жыгэ фынфу, ба тади минзы яндин да Хүдади минжын литу чүдёни.

²⁸ Жү ги Муса хан фэди:

–²⁹ Ни ги исраилжынму фэги: сый ги Вэ, Жү, жү пиннан гүрбани, та ё ба жыгэ гүрбани жуди йилэзы ги Жү зүчын

лищинни. ³⁰ Та на гәҗяди шу ба жыгә лищин ё налә, ги Жү жұчын гүrbанини; ба сынлин кәлонди ю лян шұнцазы гәдә, ги Жү дуанчын гүйжун лищинни. ³¹ Исраилди ахун ба кәлонди ю гәдо шо гүrbаниди жуәзышон ё шодёни; ба шұнцазы ги Харунә лян тади эрзыму ё гигини. ³²⁻³³ Дан нагә ахун ба пиннан гүrbаниди кәлонди ю лян ще жұгидини, ниму ба ю датай дуанчын лищин ги та ё гигини. ³⁴ Жү ба гүrbаниди шұнцазы лян ю датай да исраилжынмушон нашон, зұщён гүйжун лищин ги Харунә ахун дә тади эрзыму дуангини. Исраилжынму ба жыгә жу ги таму ё гигини. Жысы йинавар ё зунхұди фалу. ³⁵ Ба Харунә лян тади эрзыму жянчүлә, жё дон Исраил ахунмуди нәйтіян дашон, жысы ги таму щұхади йинаварди йиләзы.

³⁶ Нәйтіян Жү ги исраилжынму гили фынфули, жё ба гүrbаниди жыгә жу ги Исраилди ахунмуди гигини. Исраилжынму йинавар ё зунхұй жыгә фынфуни.

³⁷ Жыще фалу тифә шоди гүrbани, мянди гүrbани, вон быйни щи гүнахарди гүrbани, вон быйни щи зүйди гүrbани, ба Исраилди ахун жянчүләди гүrbани зэмусы пиннан гүrbанидини. ³⁸ Жү зә кунтанды, зә Синай саншон ба жыще фалу ги Муса гигили. Нәйтіян Та ги исраилжынму гили фынфули, жё таму ги Жү жү гүrbанини.

*Харунә лян тади эрзыму чынли Исраилди ахунмули
(Жефон 29:1-37)*

8 Жү ги Муса фәди:

² Ни ба Харунә лян тади эрзыму ё линдо Вәди гүйжун жонфонди мын гынчянни, хан ё налә Исраилди ахун чуанди гүйжун йишон, гүйжун щён-ю, йигә понювазы (вонху ба та ё жұчын вон быйни щи гүнахарди гүrbанини), лөнгә гун-ён лян йи куонзы мәю жөмянді мәмәни, ³ йиху жё йиче исраилжын шудо нәтар.

⁴ Муса жочү Жү гихади фынфу ганли. Йиче исраилжын шудо гүйжун жонфон мын гынчянли. ⁵ Йиху Муса ги таму фәди:

— Вэ жыхур ганди сычинсы жочү Жү гихади фынфу гандини.

⁶ Муса зу ба Харунэ лян тади эрзыму линдо гынчян, ба таму на фи щиженли. ⁷ Йиху Муса ба чон хансанзы ги Харунэ чуаншон, ба дээзы жишон, хан ба позы лян ефод* чуаншон, ба ефод на гуйжун дээзы жидо Харунэди шыншонли. ⁸ Йиху Муса ба конзышон дэди лянлянзы ги Харунэ дэшонли, ба урим дэ туммим** жуондо конзышон дэди лянлянзыди кудээзы литули. ⁹ Йиху Муса ба йигэ дэстармозы дэдо Харунэди тушон, ба на жинзы дахади чүанзы чандо жыгэ мозыди туанийтарли, жыгэ зущён Жү ба Харунэ жянчүлэди йигэ жихо йиён. Муса ба жыще сычин жочү Жү гихади фынфу ганли.

¹⁰ Йиху Муса на гуйжун щён-ю ба Хүдади гуйжун жонфон лян литуди йиче дунщи мэли, зу жымужя жё жыще дунщи чынха Жү жянчүлэди гуйжун дунщини. ¹¹ Та хан ба гуйжун щён-ю ги шо гүрбаниди жуәзышон зэмусы жыгэ жуәзышон гэди дунщишон сали чи бян, хан ги щиabdээзыди пын лян гэ жыгэ пынди жязышон сали чи бян, жё жыще дунщи чынха Жү жянчүлэди гуйжун дунщини. ¹² Йиху Муса ба гуйжун щён-ю додё Харунэди тушон, жё та дон Жүди жянчүлэди ахунни. ¹³ Муса ба Харунэди эрзыму линдо гынчян, ги таму ба чон хансанзы чуаншон, ба дээзы жишон зэмусы ба дэстармозы дэшонли. Та ба жыще сычин жочү Жү гихади фынфу ганли.

¹⁴ Йиху Муса ба вон быйни щи гүнахарди гүрбаниди понювазы лалэли; Харунэ лян тади эрзыму ба шу гэдо жыгэ понювазыди тушонли. ¹⁵ Муса ба жыгэ понювазы зэдэ, на зыту занли йидяр ше, мэдо шо гүрбани жуәзыди сыгэ тэшонли. Зу жымужя ба шо гүрбаниди жуәзы зү ганжинли. Йиху та ба шынхади ще додё шо гүрбаниди

* 8:7 «Ефод» — жысы дуан щюзыди йигэ хансанзы.

** 8:8 «Урим» дэ «Туммим» — жысы лёнгэ гуйжун дунщи, Исраилди ахунму на таму вын Хүдади вонщёндини.

жуәзы дихали. Зу жымужя Муса ба шо гүрбаниди жуәзы зў ганжин, жё та чынха Жў жянчўлэди вәрни.¹⁶ Йиҳу Муса ба понювазы кәлонди йиче ю, ганзыди дин ходи йилэзы, лёнгә ёзы дэ ёзышонди ю йиман гәдо шо гүрбаниди жуәзышон шодёли.¹⁷ Ба шынхади понювазыди пизы, жу дэ дўзыниди фын Муса надо йинпан вәту шодёли. Ба жыще сыйчин та жочў Жўди фынфу ганли.

¹⁸ Йиҳу Муса ба шо гүрбаниди гун-ён лалэли; Харунэ лян тади эрзыму ба шу гәдо жыгә гун-ёнди тушонли.¹⁹ Муса ба жыгә гун-ён зәдё, ба ше садо шо гүrbани жуәзыди сыйханили.²⁰⁻²¹ Йиҳу та ба ёнжу чечын куэкуэр, на фи ба чончон-дўдў дэ датуй щижин, ба жыще лян гун-ёнди ту дэ кәлонди ю йидарни гәдо шо гүrбаниди жуәзышон йиман шодёли. Муса ба жыще сыйчин жочў Жўди фынфу ганли. Жыгә гүrбаниди ўён видо жё Жў разыли.

²² Йиҳу Муса ба данлин йигә гун-ён налэли, – жысы ви жянчўлэ Исраилди ахунму жүгиidi гүrbани. Харунэ лян тади эрзыму ба шу гәдо жыгә гун-ёнди тушонли.²³ Муса ба жыгә гун-ён зәдё, занли йидяр ще, на жыгә гун-ёнди ще ба Харунэди ю эрдуә данданзы, ю шуди дамузыту дэ ю жүәди дамузыту мәлихар.²⁴ Йиҳу та ба Харунэди эрзыму линдо гынчян, на жыгә гун-ёнди ще ба тамуди ю эрдуә данданзы, ю шуди дамузыту дэ ю жүәди дамузыту е мәлихар, ба шынхади ще садо шо гүrbани жуәзыди сыйханили.²⁵ Муса хан ба кәлонди ю, йиба, ганзыди дин ходи йилэзы, лёнгә ёзы лян ёзышонди ю дэ ю датуй нашонли.²⁶ Йиҳу та да ги Жў жүгиidi йи куонзы мәмә литу ба йигә мәю жёмянди мәмә, йигә лян чин-ю хуәхади нон дэ йигә бинзы начўлэ, гәдо жыгә гун-ён кәлонди юшон дэ ю датуйшонли,²⁷ зу ба жыще чыди ги Харунэ лян тади эрзыму гидо шунили; таму зу ба жыще чыди ги Жў дуанчын гүйжун лищинли.²⁸ Йиҳу Муса да тамуди шуни ба чыди йұанхуэй нашон, гәдо шо гүrbаниди жуәзышон, шодёли. Жысы ви жянчўлэ Исраилди ахун ги Жў жүгиidi гүrbани. Жыгә гүrbаниди ўён видо жё Жў разыни.

²⁹ Йиху Муса ба жыгә гун-ёнди щүнцазы ги Жў е дуанчын гуйжун лишинли; жысы ги Муса яндин ё фынгиди жу. Та ба жыще сыйчин жочў Жў гихади фынфу ганли.

³⁰ Муса ба йидяр гуйжун щён-ю лян шо гўrbаниди жуэзышонди ще нашон, садо Харунэ лян тади эрзымушонли, хан садо тамуди йишон готули. Зу жымужя жё таму ду чынха Жў жянчўлэди жынмули; жё тамуди йишон зэ Жў мянчян е чынха ганжиндили.

³¹ Йиху Муса ги Харунэ лян тади эрзыму фәди:

— Ниму ё жочў Жў гихади фынфу ба жу надо гуйжун жонфонди мын гынчян, зэ нэтар ба жу жўфуни, йиху ба жыгә жу зэмусы куонзы литуди мәмә йидарни чыни (ба жыгә мәмә ви жянчўлэ ахунмуди гуйжун куйчын шәлүхали). ³² Ба шынхади жу лян мәмә ё зэ хуәшон шодёни. ³³ Ниму чи тян ё шындо гуйжун жонфон литуни, бә зудё, дынди жё ба жянчўлэ нимуди йиче гуйжун куйчын зунхўдё. ³⁴ Заму жиргә ганхади сыйчин дусы жочў Жў ги заму гихади фынфу ганлиди; Та ба жыгә фынфу гигили, щён ба нимуди гўнахар вон быйни щидёни. ³⁵ Ниму яндин чи тян ё шындо гуйжун жонфон литуни, йитян йиванщи зэ нэтар ё зунхў Жўди фынфуни. Дан бу зунхўли, ниму яндин вучонни. Жы зусы Жў ги вә гихади фынфу.

³⁶ Харунэ лян тади эрзыму жочў Жў гихади фынфу ганли. Ба жыще фынфу Жў чечў Муса ги таму гигили.

Харунэ ги Жў жұли гўrbанили

9 Ди ба тянди нәйттян, Муса ба Харунэ, тади эрзыму лян Исраилди ложынму жёлә, ²зу ги Харунэ фәди:

— Ни ба йигә мәю дуанбянди понювазы ги Жў ё жұчын вон быйни щи гўнахарди гўrbанини, хан ба йигә мәю дуанбянди гун-ён ё жұчын шоди гўrbанини. ³ Йиху ни жё исраилжынму ба йигә гунжұлұ лалә (ба та ё жұчын вон быйни щи гўнахарди гўrbанини), хан ба йисуйди, мәю дуанбянди йигә понювазы лян ёнгозы лалә (ба таму ё жұчын шоди гўrbанини), ⁴хан ба йигә понювазы лян

йигэ гун-ён лалэ (ба таму ё жүчын пиннан гүрбанини). Ниму ба жыще сынлини лян чин-ю хуәхади мян йидарни ги Жү ё жүгенини. Ниму яндин ба жыще сыйчин ё гандёни, йинцысы жиргэ Жү до ниму мянчян лэни.

⁵Жынму жочү Мусади фынфу ба сынлини дэ дунщи надо Жүди жонфонди мын гынчянли. Йиче исраилжын шудо нэтар щён бэвон Жүни. ⁶Нэхур Муса фэди:

— Жү гиди фынфу жё ниму ган жыще сыйчинни, жё ниму ба Тади гуонлён канжянни.

⁷Йиху та ги Харунэ фэди:

— Ни ё до шо гүрбаниди жуәзы гынчянни, ба вон быйни ши гүнахарди гүрбани лян шоди гүрбани жүшонни, ба ни гәҗяди лян минжынди гүнахар вон быйни щидёни. Ни ё жочү Жү гихади фынфу ба жыще гүрбани жүшонни, ба минжынди гүнахар вон быйни щидёни.

⁸Харунэ зу доли шо гүрбаниди жуәзы гынчян, ба понювазы зэдё, жүчын гүрбанили, зу жымужя ба гәҗяди гүнахар вон быйни щидёли. ⁹Харунэди эрзыму ба ще надо та мянчян, та зу на зыту занли йидяр ще, мэдо шо гүрбани жуәзыди сыгэ гәшонли, ба шынхади ще додё шо гүрбаниди жуәзы дихали. ¹⁰Йиху Харунэ жочү Жү ги Муса гихади фынфу ба кэлонди ю, лёнгэ ёзы дэ ганзыди дин ходи йилэзы гэдо шо гүрбаниди жуәзышон шодёли. ¹¹Та хан ба нюди пизы лян жу надо йинпан вэту шодёли.

¹²Йиху Харунэ ба шодё гүрбаниди сынлини зэдёли. Тади эрзыму ба ще надо та мянчян, та зу ба ще садо шо гүрбани жуәзыди сыханили. ¹³Таму ба сынлини ту лян жу куәзы ги Харунэ гигили, та зу ба жыще дунщи гэдо шо гүрбаниди жуәзышон шодёли. ¹⁴Йиху та ба сынлини чончон-дүдү лян туйбазы щи ганжин, лян шоди гүрбани йидарни шодёли.

¹⁵Йиху Харунэ ви минжын жүли гүрбанили. Та ба вон быйни щи минжынди гүнахарди гунжүлү нашон зэдёли; йиху ба нэгэ гунжүлү зүшён зочян вон быйни щи та гәҗя гүнахарди гүрбани йиён жүшонли. ¹⁶Та хан ба шодё

гүрбаниди сынлини лалэ, жочү фалу ба та е жүшонли.
¹⁷ Линху Харунэ ба мянди гүрбани жүшонли: ба йиба мян гэдо шо гүрбаниди жуэзышон шодёли. (Чүгуэ мый йитян ганзо шоди гүрбани, та хан жули жыгэ гүрбанили). ¹⁸ Зэмусы Харунэ хан ба поню лян гун-ён зэдё, ви минжын жули пиннан гүрбанили. Тади эрзыму ба сынлини ще надо та мянчян, та зу ба ще садо шо гүрбани жуэзыди сыханили. ¹⁹⁻²⁰ Харунэ ба поню лян гун-ёнди йиче кэлонди ю, йиба, лёнгэ ёзышонди ю дэ ганзыди дин ходи йилэзы гэдо жү гүрбаниди шүнцазышон, надо шо гүрбаниди жуэзышон, зэ нэтар шодёли. ²¹ Та хан жочү Мусади фынфу ба шүнцазы лян ю датуй ги Жү дуанчын гүйжун лищинли.

²² Зу жымужя Харунэ ба вон бийни щи гунахарди гүрбани, шоди гүрбани дэ пиннан гүрбани жүшонли. Та ба шу зачелэ, ги минжын панвонли холи, йиху да жү гүрбаниди вифыншон халэли. ²³ Муса лян Харунэ жинли Жүди жонфоннили, йиху да нэтар чүлэ, ги минжын панвонли холи. Зу жыгэ сыхур йиче минжын ба Жүди гуонлён канжянли: ²⁴ Жү мынмын дафалэди хуэ ба шоди гүрбани лян шо гүрбани жуэзышонди кэлонди ю шодёли. Минжын ба жыгэ сыйчин канжян, гощиндиги хантуэли, гүйдо дишонли.

Надав лян Авиуд ганхади гүнахар

10 Харунэди лёнгэ эрзы Надав лян Авиуд мый йигэ ба гэжяди шо щэнди суй хуэлу нашон, дян хуэли, зэ дянжуэди хуэ литу шоли щёнли, йиху ба жыгэ ги Жү жүгили. Кэсы Жү ги таму мэ ги жё дян жыгэ хуэди фынфу, йинви нэгэ Хүда ба таму дянхади хуэ мэ жешу. ² Зу нэгэ сыхур Жү дафалэди хуэ ба таму лёнгэр шосыли, таму зу зэ Жү мянчян вучонли. ³ Нэхур Муса ги Харунэ фэди:

— Жү зочян фэгуэ: «Сый ги Вэ дон ахундини, Вэ ги таму ба Вэди гүйжун лилён зыгини. Вэ жё Вэди гуонлён

ба Вәди минжын жолённи. Да жиргә йүхади жыгә сычиншон ни zu жыдоли, Хүдади жыгә хуа ю са йисыни.

Харунэ йишиын ду мә чў.

⁴ Муса ба Харунэди баба Узиилди лёңгә эрзы, минзы жёди Мисайл лян Елцафан жёлэ, ги таму фәди:

— Ниму ба ниму дищүнмуди мэти да жыгә Гүйжун вәршон начүчи, сундо йинпан вәтучи.

⁵ Таму жочў Мусади фынфу ба жы лёңгә мэтиди йишион жуачүй, ба таму начүчи, сундо йинпан вәтули.

⁶ Ииху Муса ги Харунэ лян тади лёңгә данлин эрзы Елеазар дэ Ифамар фәди:

— Ниму бу нын питу-санфа, ба йишион чөлан дакў-луанхў, бә жё ниму гәҗя вучонли, е бә жё Жў ги йиче исраилжын чишонләли. Кәсы нимуди чинчин, Исраилди йиче минжын нын ви Жў шосыди жы лёңгә жын ла күшынни.

⁷ Ниму да гүйжун жонфон литу бә чўчи, бә жё ниму вучонли, йинцысы Жў ба ниму жянчүлэ, на гүйжун щён-ю мәли. Жыгә щён-ю зэ нимушонни.

Таму жочў Мусади хуа ганли.

Ги Исраилди ахунму гихади данлинди фалу

⁸ Жў ги Харунэ фәди:

— ⁹Ни дэ ниди эрзыму дан хәли са жюли, нәхур ниму бу нын жин Вәди гүйжун жонфон литу, бә жё ниму вучонли. Ниму лян нимуди хубый йинавар ё зунхў жыгә фалуни.

¹⁰ Ниму яндин ба Хўда жянчүләди дунши лян дун-яшонди дунши ё фынщёкәни, ба ганжин лян буганжин дунши е фынщёкәни. ¹¹ Ниму ба Вә чечў Муса гихади йиче фалу ги исраилжынму ё пәщёни.

¹² Муса ги Харунэ лян тади шынхади лёңгә эрзы Елеазар дэ Ифамар фәди:

— Ниму ба ги Жў жү гүrbаниди сыхур шынхади мян нашон, ё зүчын мәю жёмян мәмәни, зэ шо гүrbаниди жүәзы гынчян чыни, йинцы жысы гүйжун гүrbани. ¹³ Ниму ё зэ Гүйжун вәршон чы жыгә мәмәни. Жысы ги Жў жүгиди

гүрбани литу ги ниму лян нимуди хубый щұхади йинаварди йиләзы. Жысы Жү ги вә гихади фынфу.

¹⁴ Ниму лян ниму жяниди жынму ду нын чы ги Жү дуангиди гүйжун лищин (жы зусы щұңқазы лян датуй). Ниму зэ ганжин вәршон ё чы жыгә жуни. Жысы да исраилжынму жүгиди пиннан гүрбани литу ги ниму лян нимуди хубый фынхади йиләзы. ¹⁵ Исраилжынму ба сынлиниң көлонди ю шодё, ги Жү дуанчын гүйжун лищинди сыхур, ба датуй лян щұңқазы е ё наләни. Жо-чү Жү гихади фынфу, ба жыгә жу йинавар ги ниму лян нимуди хубый ё фынгини.

¹⁶ Муса ба вон быйни щи гүнахарди гүрбаниди гүнжүлү щицир золи, йиканса: ба та кәжя шодёли. Муса ги Елеазар дә Ифамар чишонлә, зу вын тамули:

— ¹⁷ Ниму виса зэ Гүйжун вәршон мә чы вон быйни щи гүнахарди гүрбаниди жу? Жысы дин гүйжун гүрбани. Жү ба жыгә гүрбани ги ниму гигили, жё ба йиче исраилжынди гүнахар вон быйни щидёни. ¹⁸ Ниму кан: ба жыгә гүрбаниди сынлини ще мә надо Гүйжун вәр литу, йинви жыгә ниму жочү вәди фынфу яндин зэ нэтар ё чы жыгә гүрбаниди жуни!

¹⁹ Харунә ги Муса фәди:

— Жиргә минжын ба вон быйни щи тамуди гүнахарди гүрбани лян шоди гүрбани ги Жү жүгили, кәсы вә йүли жыгә бәляли. Вә жиргә дан ба вон быйни щи гүнахарди гүрбаниди жу чы, нандый жыгә нын жё Жү разынима?

²⁰ Муса ба жыгә хуа тинҗян, хуэйдали:

— Зусы, ни фә дуйдини.

Ганжин дә буганжинди сынлини

(Чунфә фалу 14:3-21)

11 Жү ги Муса лян Харунә фәди:

²⁻³ Ниму ги исраилжынму ба жыште фалу ё гигини:

Нагә сынлиниң тизи дансы фынчын лён бангәди зэмусы нәгә сынлини чы қодини, ба нәмужяди сынлини жу ниму

нын чы. ⁴⁻⁶ Кэсү ниму бә чы луәтуә, тётүзы хуэйжәсү түзү, йинцысы до нимушон жыше сынлины буганжинди; таму чы цодини еба, кэсү таму бусы фонтихэзы. ⁷ Ниму е бә чы жўжу, йинцысы жўсү буганжинди сынлин; жўсү фонтихэзы еба, кэсү та бу чы цо. ⁸ Ба жыше сынлин жу ниму ду бә чы, е бә ду тамуди сышу; до нимушон тамусы буганжинди сынлин.

⁹ Фи литу фуди нагә хуәвар дан ю йүчү дә йүжя, ба нэгә хуәвар ниму нын чы. ¹⁰ Кэсү фи литу фуди нагә хуәвар дан мәю пёзы дә йүжя, ба нэгә хуәвар ниму бә чы. ¹¹ До нимушон тамусы буганжинди, ба тамуди жу ниму бә чы, е бә ду тамуди сышу. ¹² Фи литу фуди нагә хуәвар дан мәю йүчү дә йүжя, ба нэгә хуәвар ниму бә чы.

¹³⁻¹⁹ Ба жымужяди чёр ниму ду бә чы: йин, мотуйин, хийин, нәлойин, хи нәлойин, лова, туәжи, цыжёзы, дёйүлон, ёзы, щинху, баклан, ибис, тяннә, логуан, быйин, цыло, чинжуон, чубубу дә ебехүр. ²⁰⁻²¹ Мый йигә ю бонзыди чунчунзы (чүгуә нын тёди чунчунзы), до нимушон дусы буганжинди. ²² Кэсү ниму нын чы маза, база хуэйжәсү юмаза. ²³ Йиче данлин ю бонзыди, бу нын тёди чунчунзы, до нимушон дусы буганжинди.

²⁴⁻²⁸ Сый ба нагә ю тизыди сынлини сышу, тизы бу фынчын лён бангәди сынлини сышу, бу чы цоди сынлини сышу зэмусы ю сыгә жуазыди сынлини сышу дулихар, та йичыр до хушон чынха буганжиндили. Сый ба жыше сынлини сышу надо шунили, та яндин ба гәҗяди йишон ё щи ганжинни, кэсү йичыр до хушон тасы буганжинди.

²⁹⁻³⁰ Халючү, лочү, халочү, чончун, шәчунзы зэмусы данлин зэ дишон пади чун до нимушон дусы буганжинди. ³¹ Сый ба таму хуэйжәсү тамуди сышу дулихар, та йичыр до хушон чынха буганжиндини. ³² Тамуди сышу дан дедо са дуншишон (булүн мутуди, буди, пизыди) хуэйжәсү мабуди кудәшон, напа жыгә дунщи зэ сашон сыйүнни, таму ду чынха буганжиндили. Ба жыше дунщи ё гәдо фи

литуни; кәсы йичыр до хушон тамусы буганҗинди. ³³Жыще есынди сышу дан дедо ва гүэ литу, гүэ литуди дунши зу чынха буганҗиндили; ниму ё ба жыгә гүэ даланни. ³⁴Жыгә гүәниди фи дан дедо жынмуди чыдишон, жыгә чыди зу чынха буганҗиндили. Жынму хәди са дунши дан дедо жыгә гүэ литу, та е чынха буганҗиндили. ³⁵Жыще есынди сышу булۇн дедо са дуншишон, жыгә дунши зу чынха буганҗиндили; ба хуәлу дә нонкынзы ё даланни. ³⁶Жыще есынди сышу дан дедо жышер дуншишон, таму чынха буганҗиндили; кәсы жышезы есынди сышу дан дедо фичұан хуэйжәсі фижин литу еба, тамусы ганҗинди. ³⁷Жыще есынди сышу дан дедо жунзышон еба, жышер жунзысы ганҗинди. ³⁸Кәсы жыще жунзышон дан ю фини зэмусы жыще есынди сышу дан дедо фи литу, жышер жунзы зу чынха буганҗиндили.

³⁹Ниму нын чыди сынлин дан сыйдёли, сый ба та дулихар, та йичыр до хушон чынха буганҗиндини. ⁴⁰Сый дан чыли жыгә сыйдёли сынлин жу, та яндин ба йишон ё ши ганҗинни, кәсы йичыр до хушон тасы буганҗинди. Сый дан ба жыгә сышу нашон, та ба йишон ё ши ганҗинни, кәсы йичыр до хушон тасы буганҗинди.

⁴¹⁻⁴²Ба дишон пади чун, булұнсы дўзышон пади, на сыйгә жүә зуди хуэйжәсі на хошо жүәжүәзы зуди, ниму ду бә чы. ⁴³Ниму бә чы жыще дишон пади чун, бә жә ниму гәҗя чынха буганҗинди. ⁴⁴Вәсы ниму бәвонди Анлахү Торля; ниму ё чынха гүйжун дә ганҗин жынмуни, йинцы Вәсы гүйжунди зэмусы ганҗинди. Ниму бә чы жышер зә дишон пади чун, бә жә ниму гәҗя чынха буганҗинди. ⁴⁵Вәсы Жү; Вә ба ниму да Египет дифонни линчүләли, щён дон нимуди Хўда. Ниму ё чынха гүйжун дә ганҗин жынмуни, йинцы Вәсы гүйжунди зэмусы ганҗинди.

⁴⁶Жыгә фалу тифә сынлин, чёр, фи литу фуди хуәвар дә зә дишон пади чунчунзыдини. ⁴⁷Ниму яндин ба ганҗин лян буганҗин сынлин ё фынщёкәни, ба нын чыди лян бу нын чыди сынлин е фынщёкәни.

Ба сын-ёнха вавади нүжын замужя зүй ганжинни

12 Жүгү Муса фәди:

– ²Ни ги исраилжынму фә, зуэйүәди нүжын дан ба эрвазы сын-ёнха, йиху чи тян нэгэ нүжынсы буганжинди, зущён та мый йигэ йүэхэ нүжынбинди сыхур буганжинди ийён. ³Ди ба тян ги эрвазы яндин ё зүй суннэтини. ⁴Йиху нэгэ нүжын ё дын саншы сан тянни, йичыр до тонди ще тынчүди сыхур, та цэ чынха ганжиндини. Та хан мә чынха ганжинди сыхур, ба Хүда жянчүлэди сыса гүйжүн дунщи бу нын ду, е бу жүн жин Гүйжүн вэр литу чи.

⁵ Зуэйүәди нүжын дан ба нувазы сын-ёнха, йиху шысы тян нэгэ нүжынсы буганжинди, зущён та мый йигэ йүэхэ нүжынбинди сыхур буганжинди ийён. Йиху нэгэ нүжын ё дын люшы лю тянни, йичыр до ще тынчүди сыхур, нэхур та цэ чынха ганжиндини.

“Ба эрвазы хуэйжәсү нувазы сын-ёнхади нүжын чынха ганжинди йиху, та ба йисуйди ёнгозы ё жүчын шоди гүрбанини, хан ба йигэ бангэзы хуэйжәсү гөвазы ё жүчын вон быйни щи гүнахарди гүрбанини. Та ба жыгэ ёнгозы лян чёр ё надо Жүди гүйжүн жонфон мын гынчян, ги Исраилди ахун гигини. ⁷Исраилди ахун ба жыгэ гүрбаниги Жүёжүгини, ба нэгэ нүжын зүй ганжинни. Зу жымужя нэгэ нүжын чынха ганжиндини.

⁸ Нэгэ нүжын дан мэбуче йигэ ёнгозы, жё та ба лёнгэ бангэзы хуэйжәсү лёнгэ гөвазы нашон, ба йигэ жүчын шоди гүрбани, ба ди эргэ жүчын вон быйни щи гүнахарди гүрбани. Исраилди ахун ба нэгэ нүжын ё зүй ганжинни. Зу жымужя та чынха ганжиндини.

Жын дан хэли мафынбинли

13 Жүгү Муса лян Харунэ фәди:

– ²Сыйди жупизышон дан чүлэ гэда, зызызы хуэйжәсү дяндярли, жыгэ бин дан нын бянчын мафынбин, нэхур ба нэгэ жын ё линдо Харунэ ахун хуэйжәсү дон

ахунмуди тади эрзыму мянчянни.³ Таму литуди йигэ ахун ба нэгэ жынди пизышонди бинвэр щицир ё каниихарни. Бинвэршонди ханмо дан чынха быйбыйрди зэмусы бинвэр дан би данлин пизы шынщер, – жысы мафынбин. Исраилди ахун ё ги дажя миндамин фэни: нэгэ жынсы буганжинди.⁴ Нэгэ жынди бинвэр дан чынха быйбыйрди, кэсү би данлин пизы йидяр ду мэ шын, ханмо е мэ бянчын бый янсыйди, нэхур Исраилди ахун ба нэгэ жын чи тян ё суэдо фонзынини.⁵ Ди чи тян Исраилди ахун йүанхуэй ба нэгэ жын щицир ё каниихарни. Бинвэр дан мэ гэбян, зэ е мэ йинда, нэхур Исраилди ахун йүанхуэй ба нэгэ жын чи тян ё суэдо фонзынини.⁶ Ди чи тян Исраилди ахун йүанхуэй ба нэгэ жын ё каниихарни; бинвэр дан бянли янсыйли, зэ е мэ йинда, нэхур та ё ги дажя фэни: нэгэ жынсы ганжинди; та хэди жыгэ бинсы щүан. Нэгэ жын ба гэжяди йишон ё щи ганжинни; зу жымужя та чынха ганжиндили.⁷ Кэсү Исраилди ахун дан ба та канли, ги дажя фэли нэгэ жынсы ганжинди, йиху бинвэр дан йүанхуэй йиндали, нэгэ жын ё йүанхуэй до Исраилди ахун мянчянни.⁸ Исраилди ахун йүанхуэй ба та щицир ё каниихарни. Бинвэр дан йиндали, Исраилди ахун ё ги дажя фэни: нэгэ жынсы буганжинди; та хэди жыгэ бинсы мафынбин.

⁹ Сый дан хэли мафынбинли, ба та ё линдо Исраилди ахун мянчянни. ¹⁰⁻¹¹ Исраилди ахун ба нэгэ жын щицир ё каниихарни. Тади жупизышонди бинвэр дан чынха быйбыйрдили, ханмо е чынха быйбыйрдили, хан ю тон щенунди куёкуэзыли, – жысы ло мафынбин. Исраилди ахун ё ги дажя фэни: нэгэ жынсы буганжинди, кэсү ба та бу ё суэдо фонзыни, йинцысы та кэжясы буганжинди. ¹²⁻¹³ Мафынбин дан сандо тади йиче пизышон, да ту до жүэ дусы мафынбин, нэхур Исраилди ахун йүанхуэй ба нэгэ жын ё каниихарни. Та дан канжян мафынбин ба нэгэ жынди хуншын йиман ду гэчёли, та зу ё ги дажя фэни: нэгэ жынсы ганжинди, йинцысы тади йиче пизы чынха

быйбыйрдили. ¹⁴Нэгэ жынди пизышон дан ю тон щенунди куёкуэзыли, нэгэ жынсы буганжинди. ¹⁵Исраилди ахун канжян нэгэ жын ю тон щенунди куёкуэзыди сыхур, ё ги дажя фэни: нэгэ жынсы буганжинди, йинцысы тон щенунди куёкуэзысы мафынбин. ¹⁶Кэсү бинвэр дан холи, чынха быйбыйрдили, нэгэ жын зу ё йүанхуэй до Исраилди ахун мянчянни. ¹⁷Исраилди ахун йүанхуэй ба та ё канйихарни. Бинвэр дан жыншы чынха быйбыйрдили, Исраилди ахун ги дажя ё фэни: нэгэ жынсы ганжинди.

¹⁸Сыйди жупизышон чўли куёкуэзыли, йиху жыгэ куёкуэзы холи, ¹⁹кэсү бинвэр дан йүанхуэй жунли, чынха быйбыйрдили, хан ю хун-бый янсыйди дяндярли, нэгэ жын ё до Исраилди ахун мянчянни. ²⁰Исраилди ахун ба нэгэ жын щишир ё канйихарни. Бинвэр дан би данлинди пизы шынщер зэмусы мо дан чынха быйбыйрдили, Исраилди ахун ё ги дажя фэни: нэгэ жынсы буганжинди; тади куёкуэзы чынха мафынбинли. ²¹Исраилди ахун дан канжян бинвэршонди ханмо мэ чынха быйбыйрди зэмусы бинвэр дан би данлинди пизы йидяр е мэ шын, кэсү дёли янсыйли, та ба нэгэ жын чи тян ё суэдо фонзыинини. ²²Бинвэр дан йиндали, Исраилди ахун ё ги дажя фэни: нэгэ жынсы буганжинди – жысы мафынбин. ²³Бинвэр дан мэ гэбян, зэ э мэ йинда, жы бусы мафынбинди куёкуэзы, Исраилди ахун ё ги дажя фэни: нэгэ жынсы ганжинди.

²⁴Сый дан ю шохади шон, жыгэ шон дан чынха быйбыйрди хуэйжэсы ю хун-бый янсыйди дяндярли, ²⁵нэхур Исраилди ахун ба нэгэ жын щишир ё канйихарни. Шонди ханмо дан чынха быйбыйрдили, бинвэр дан би данлинди пизы шынщер – жысы шохади шон готу чўхади мафынбин; Исраилди ахун ё ги дажя фэни: нэгэ жынсы буганжинди. ²⁶Исраилди ахун дан канжян бинвэршонди ханмо мэ чынха быйбыйрди зэмусы бинвэр дан би данлинди пизы йидяр е мэ шын, кэсү бянли янсыйли, Исраилди ахун ба нэгэ жын чи тян ё суэдо фонзыинини. ²⁷Ди чи тян Исраилди ахун йүанхуэй ба нэгэ жын ё

каниихарни. Бинвэр дан йиндали – жысы мафынбин. Исраилди ахун ё ги дажя фәни: нэгэ жынсы буганжинди.²⁸ Бинвэр дан мә гэбян, зэ е мә йинда, кәсү бянли янсыйли, жы бусы мафынбин. Исраилди ахун ё ги дажя фәни: нэгэ жынсы ганжинди, йинцы жысы шохади шон готу чүлэди бабазы.

²⁹Сыйди тушон хуэйжәсү хабазышон (нэгэ жын булүнсү нанжын хуэйжәсү нүжын) дан юли бинвэр,³⁰ Исраилди ахун ба нэгэ жын щицир ё каниихарни. Бинвэр дан би данлинди пизы шынщер, бинвэршонди туфа хуэйжәсү хүзы дан щили зэмусы бянчын хуон янсыйли – жысы мафынбин. Исраилди ахун ё ги дажя фәни: нэгэ жынсы буганжинди.³¹ Исраилди ахун кан нэгэ жынди сыхур дан канжян бинвэр би данлинди пизы йидяр е мә шын, е мәю хуон туфа хуэйжәсү хүзы, та зу ба нэгэ жын чи тян ё суэдо фонзынини.³² Ди чи тян Исраилди ахун йүанхуэй ба бинвэр ё каниихарни. Бинвэр дан мә йинда, туфа хуэйжәсү хүзы е мә бянчын хуон янсыйди, бинвэр би данлинди пизы йидяр е мә шын,³³ нэхур нэгэ жын чүгуэ бинвэршонди туфа ба йиче туфа хуэйжәсү хүзы ё тидёни. Ииху Исраилди ахун йүанхуэй ба нэгэ жын чи тян ё суэдо фонзыни.³⁴ Ди чи тян Исраилди ахун йүанхуэй ба бинвэр ё каниихарни. Бинвэр дан мә йинда, би данлинди пизы йидяр е мә шын, Исраилди ахун ё ги дажя фәни: нэгэ жынсы ганжинди. Нэгэ жын ба гәҗяди йишон ё щи ганжинни, зу жымужя та чынха ганжиндини.³⁵ Кәсү нэгэ жын чынха ганжинлиди ииху, бинвэр дан кә йиндали,³⁶ Исраилди ахун йүанхуэй ё кан тани. Бинвэр дан жынши йиндали, нэхур Исраилди ахун бу зо хуон туфа хуэйжәсү хүзы: нэгэ жын шызэсү буганжинди.³⁷ Бинвэр дан мә йинда, хи туфа е жончүлэли, бинвэр е холи, нэхур Исраилди ахун ё ги дажя фәни: нэгэ жынсы ганжинди.

³⁸Сыйди жупизышон (нэгэ жын булүнсү нанжын хуэйжәсү нүжын) дан чүли бый янсыйди дяндярли,³⁹ нэхур Исраилди ахун ба нэгэ жын ё каниихарни. Жыще дян-

дяр дансы байгуагу янсыйди – жысы пизышон чүлэди зызызы; нэгэ жынсы ганжинди.

⁴⁰⁻⁴¹ Сыйди туфа туёдёли (булүн чянтууди хуэйжэсүү тууди туфа), нэгэ жынсы ганжинди. ⁴² Кэсүү нэгэ жынди түү тушондан юли хун-бый янсыйди дяндяр – жысы мафынбин. ⁴³ Исраилди ахун ба нэгэ жын ё каниихарни. Тади түү тушондан жыншы чүли хун-бый янсыйди дяндярли, ⁴⁴ нэхур Исраилди ахун ё ги дажа фөни: нэгэ жынсы буганжинди, йинцысы тади ту хэли мафынбинли.

⁴⁵ Хэ мафынбинди жын ё чуан лан йишенни, питу-санфаха, ба лянди хату гэчүү ё ханни: «Буганжин, буганжин!»

⁴⁶ Мафынбин хан мэ ходи зычян, нэгэ жынсы буганжинди; жё та зэйинпан вэту жүни, лян данлин жын бу лэвон.

Дуншишон дан жонли мыйли

⁴⁷⁻⁴⁸ Булүн ёнмо йишеншон, мабу йишен хоту, на ёнмо хуэйжэсүү ма фынхади са бушон, пизышон хуэйжэсүү на пизы зүхади са дуншишон дан жонли мыйли*; ⁴⁹ жыгэ мый дансы лю янсыйди хуэйжэсүү хун янсыйди, яндин ё жё Исраилди ахун ба жыгэ мыйдёди дунщи каниихарни.

⁵⁰ Исраилди ахун ба жыгэ дунщи щицир ё каниихарни, ийху ба мыйдёди дунщи цон чи тянни. ⁵¹ Ди чи тян та йүнхуэй ба жыгэ дунщи ё каниихарни. Мый дан йиндали, жыгэ дунщисы буганжинди. ⁵² Исраилди ахун ба жыгэ мыйдёди дунщи ё шодёни, йинцы жысы нын йиндади мый, ба та яндин ё на хуэ шодёни.

⁵³ Кэсүү Исраилди ахун дан канжян жыгэ мый мэйинда, ⁵⁴ та жё жынму ба жыгэ дунщи щи ганжин, ба та йүнхуэй цон чи тянни. ⁵⁵ Ийху Исраилди ахун йүнхуэй ба жыгэ мыйдёди дунщи ё каниихарни. Мый дан мэйинда, кэсүү хан мэ гэбян янсый, жыгэ дунщисы буганжинди. Мыйдёди вэр булүн зэ нэгэ дунщи жынмянни хуэйжэсүү зэ фанмянни, ба нэгэ дунщи яндин ё на хуэ шодёни. ⁵⁶ Кэсүү

* 13:47-48 «Мый» – зэ яхүти йүнхуэй литу жыгэ хуя лян «мафынбин» йиён.

Исраилди ахун йұанхуэй кан жыгә дунщи ди сыхур дан канжян мый кәжя мәюли, нәхур та ба буди нәйикуэзы ё чәдёни.⁵⁷ Йиху мый дан йұанхуэй жонли зэмусы йиндали, ба нәгә дунщи ё на хуә шодёни.⁵⁸ Ба мыйдёди дунщи щи ганжинлиди йиху, мый дан мәюли, ба нәгә дунщи зә ё щи йибянни, зу жымужя нәгә дунщи чынха ганжиндини.

⁵⁹ Жыще фалұ тифәдисы йишон готу дан жонли мыйли, ё замужя бани. Булұнсы ёнмо йишоншон, хұмабу йишон готу, на ёнмо хуәйжәсы хұма фынхади са бушон, пизышон хуәйжәсы на пизы зүхади са дуншишон дан жонли мыйли, ба нәгә дунщи ду ё жочү жыгә фалұ суанчын ганжинди хуәйжәсы буганжиндини.

***Замужя хәли мағынбинди жын йұанхуэй нын чынха
ганжинди***

14 Жү ги Муса фәди:

— ² Сый хәли мағынбинли, та ё жочү жыгә фалұ йұанхуэй чынха ганжиндини. Нәгә жын ё чынха ганжинди нәйитян, жынму ба та ё линдо Исраилди ахун мянчянни. ³ Исраилди ахун ба та линдо йинпан вәту щицир ё канйихарни. Та дан канжян нәгә жынди мағынбин кәжя холи, ⁴ та ё гигә фынфу, жә нәгә жын ба лёнгә ганжин чёр, йикуә Ѣщесунфу, йитөзы шын-хун яныйди ѡян лян йиба иссоп цо наләни. ⁵ Йиху Исраилди ахун жә нәгә жын ба йигә вапын на ҹұанди фи гуанман, ба йигә чёр надо жыгә пын готу зәдёни. ⁶ Исраилди ахун ё ба ди эргә чёр нашон, ба та лян Ѣщесунфу, шын-хун яныйди ѡян дә иссоп цо йидарни зә пынниди ще литу мыншыни. ⁷ Йиху та ба ще чи бян ё садо нәгә воншён чынха ганжинди жыншонни, йиху ги дажя фәгини, нәгә жынсы ганжинди. Та хан ё ба ди эргә чёр фонкә жә фидёни. ⁸ Нәгә жын ба йишон ё щи ганжинни, ба йиче ханмо дә туфа тидёни, щи абдәзыни, йиху та зу чынха ганжиндини. Та нын жин йинпан литу, кәсы ѡяңтуни зә тади жонфон вәту ё жү чи тянни. ⁹ Ди чи тян та йұанхуэй ба ту ё тидёни, ба хұзы гуадёни,

ба мыймо дэ шыншонди йиче ханмо ду тидёни, хан ба иишон щи ганжинни, щиabdэзыни, нэхур та жынши чынха ганжиндини.

¹⁰Ди ба тян нэгэ жын ба лёнгэ мэю дуанбяндигун-ёнгозы, йигэ йисуйди, мэю дуанбяндиму-ёнгозы, сангэ кило лян чин-ю хүөхади мян, 1/3 литр чин-ю ё налэни.
¹¹Исраилди ахун ба та лян жыще дунщи ё линдо Хүдадигүйжун жонфон мын гынчянни, ¹²йиху ба йигэ гун-ёнгозы лян 1/3 литр чин-ю жүчүн вон быйни щи зуйди гүrbанини, ба жыщер дунщи ги Жү дуанчын гүйжун лищинни. ¹³Исраилди ахун ба жыгэ ёнгозы зэ Гүйжун вэршон ё зэдёни (нэтар ба вон быйни щи гүнахарди гүrbаниди сынлин дэ шоди гүrbаниди сынлин зэдини). Та яндин ё жымужя ганни, йинцысы ба вон быйни щи зуйди гүrbаниди жу, зущён вон быйни щи гүнахарди гүrbаниди жу йиён, е ё ги Исраилди ахун гигини; жысы тэ гүйжунди гүrbани. ¹⁴Исраилди ахун ё ба вон быйни щи зуйди гүrbаниди ще зан йидяр, мэдо нэгэ жынди ю эрдуэ данданзышон, ю шуди дамузытушон зэмусы ю жүэди дамузытушонни. ¹⁵Йиху Исраилди ахун ё ба чин-ю додё гэжяди зуэ бажоншон, ¹⁶на ю шуди зыту ба жыгэ чин-ю занйидяр, зэ Жүди мянчян са чи бянни. ¹⁷Та хан ба тади зуэ бажоншонди чин-ю ё мэдо нэгэ жынди ю эрдуэ данданзышон, ю шуди дамузытушон лян ю жүэди дамузытушонни (зэ жы жигэ вэршон та зочян ба вон быйни щи зуйди гүrbаниди ще мэли). ¹⁸Йиху Исраилди ахун ба бажоншон шынхади чин-ю ё додё нэгэ жынди тушонни. Зу жымужя Исраилди ахун ба нэгэ жын зэ Жү мянчян зү ганжинни.

¹⁹⁻²⁰Йиху Исраилди ахун ба вон быйни щи гүнахарди гүrbани ё жүшонни, зу ба нэгэ жын зү ганжинни. Йиху та ё ба шоди гүrbаниди сынлин зэдё, лян мянди гүrbани йидарни зэ шо гүrbаниди жүэзышон шодёни. Зу жымужя Исраилди ахун ба нэгэ жын ё зү ганжинни, нэхур та чынха ганжиндини.

²¹ Нэгэ жын дан чүн, мэбуче жыщер гүрбани, та ба йигэ гун-ёнгозы ё жүчын вон быйни щи зуйди гүрбанини, ги Жү дуанчын гүйжүн лищинни. Та хан ба йигэ кило лян чин-ю хуөхади мян зэмусы санбый миллилитр чин-ю ё жүчын мянди гүрбанини. ²² Нэгэ жын ё хан ба лёнгэ гэвазы хуэйжэсү лёнгэ бангэзы нашон, ба йигэ жүчын вон быйни щи гүнахарди гүрбанини, ба ди эргэ жүчын шоди гүрбанини. ²³ Ди ба тян, зусы нэгэ жын чынха ганжинди нэйтян, та ба жыще гүрбани надо гүйжүндий жонфон мын гынчян, Жүди мянчян, ги Исаилди ахун ё гигини. ²⁴ Исаилди ахун ба вон быйни щи зуйди гүрбаниди гун-ёнгозы лян чин-ю ги Жү ё дуанчын гүйжүн лищинни. ²⁵ Та ба нэгэ ёнгозы ё зэдё, ба тади ще занидяр, мэдо нэгэ жынди ю эрдуэ данданзышон, ю шуди дамузытушон, лян ю жүэди дамузытушонни. ²⁶⁻²⁷ Исаилди ахун ба чин-ю додё гэжяди зуэ бажоншон, на ю шуди зыту ба жыгэ чин-ю занидяр, зэ Жүди мянчян ё са чи бянни. ²⁸ Йиху та ба чин-ю ё мэдо нэгэ жынди ю эрдуэ данданзышон, ю шуди дамузыту лян ю жүэди дамузытушонни (зэ жыжигэ вэршон та зочян ба вон быйни щи зуйди гүрбаниди ще мэли). ²⁹ Йиху Исаилди ахун ба бажоншон шынхади чин-ю ё додё нэгэ жынди тушонни. Зу жымужя та ё зэ Жүди мянчян ба нэгэ жын зүй ганжинни. ³⁰⁻³¹ Йиху та ба йигэ гэвазы хуэйжэсү бангэзы ё жүчын вон быйни щи гүнахарди гүрбанини, ба ди эргэ жүчын шоди гүрбани, ба жыще лян мянди гүрбани иидарни жушонни. Зу жымужя Исаилди ахун зэ Жүди мянчян ба нэгэ жын ё зүй ганжинни. ³² Сый хэли мафынбинли, вонщён чынха ганжинни, кэсү ба жүди йиче гүрбани мэбуче, та яндин ё жочү жыгэ фалу ганни.

Фонзыни дан жонли мыйли

³³ Жү ги Муса лян Харунэ фэди:

— ³⁴ Исаилжынму до Ханаан дифоншонди йиху (ба жыгэ дифон Вэ ги таму гиги, жё чынха тамудини), таму-

ди фонзыни дан жонли мыйли, таму ё жочү жыще фалу ганни.³⁵ Сыйди фонзыни дан жонли мыйли, та яндин ё чи, ги Исраилди ахун фәгини.³⁶⁻³⁷ Исраилди ахун ё гигә фынфуни, жё нэгә жын ба фонзы литуди йиче дунщи начүлэ, бә жё ахун ба фонзы литуди йиче дунщи жёчын буганжиндили. Ба дунщи начүлэди йиху, Исраилди ахун ё жиндо фонзыни ба мыйдёди вәр канихарни. Та дан канҗян чёншон ю лю хуэйжәсү хун янсыйди дяндярни, жыщезы дяндяр хан би данлинди чён шынщер,³⁸ нэхур та ё чүлэ ба фонзы суә чи тянни.³⁹ Ди чи тян Исраилди ахун ё хуэйлэ канихарни. Та дан канҗян чёншон жонди мый йиндали,⁴⁰ нэхур та ё гигә фынфу жё жынму ба мыйдёди шыту начүлэ, эрдё чынпу вэтуди буганжин вәршонни.⁴¹ Йиху та жё жынму ба чёншон манхади ни гуадё, ба та эрдё чынпу вэту буганжин вәршонни.⁴² Ба начүлэди шытуди вәр ё на данлин шыту тянманни, ба чён на ни йұанхуэй манчүни.

⁴³ Жыгәди йиху фонзыни дан йұанхуэй жонли мыйли,⁴⁴ нэхур Исраилди ахун йұанхуэй ё чи канихарни. Дансы чёншон жонди мый йиндали, нэгә фонзысы буганжинди.⁴⁵ Ба нэгә фонзы ё цыйдёни, ба тади шыту, муту, ни ду ё эрдё чынпу вэтуди буганжин вәршонни.⁴⁶ Ба нэгә фонзы суәчүди сыхур, сый дан жинчили, та йичыр до нэйтиянді хушон чынха буганжиндини.⁴⁷ Сый зэ нэгә фонзы литу дан фижуәли хуэйжәсү чыли чыдили, та ба гәжяди йишон ё щи ганжинни.

⁴⁸ Ба фонзы на ни йұанхуэй манчүлиди йиху, Исраилди ахун хуэйлэ кан нэгә фонзыди сыхур дан канҗян чёншон мәю мый, та ё ги дажя фәни, нэгә фонзысы ганжинди, йинцысы мый кәжә мәюли.⁴⁹ Та ба лөнгә чёр, йикуә щүәсунфу, йитёзы шын-хун янсыйди щян лян йиба иссоп цо йидарни нашон, ба нэгә фонзы ё зў ганжинни.⁵⁰⁻⁵¹ Та ба йигә вапын на чұанди фи ё гуанман, ба йигә чёр надо жыгә пын поту, зәдёни; ба ди эргә чёр нашон, лян щүәсунфу, шын-хун янсыйди щян дә иссоп цо йидарни зэ

пынниди ще литу мыншы, чи бян садо фонзышонни.⁵² Та ё на чёрди ще, фичүанди фи, хуә чёр, шүәсунфу, иссоп цо лян шын-хун янсыйди щян ба нэгэ фонзы зүй ганжинни.⁵³ Иху та хан ё ба ди эргэ чёр фонкэ жё фидёни. Зу жы-мужя та ба нэгэ фонзы ё зүй ганжинни.

⁵⁴⁻⁵⁶ Жыще фалу тифэ мафынбин, собин, пизышон жунди гэда, ззызы, дяндяр зэмусы йишоншон хуэйжэсүү фонзыни жонди мыйдини.⁵⁷ Жочу жыще фалу жынму ба ганжин лян буганжин сычин ё фынщёкэнни.

Да нанжынди шыншон дан тонли сали

15 Жү ги Муса лян Харунэ фэди:

—²⁻³ Ниму ги исраилжынму ба жыще фалу фэги:

Да нагэ нанжынди шыншон дан тонли сали, булүн тончүлэди дунщи дан хан тондини хуэйжэсүү кэжя жүхали, йиче тончүлэди дунщисы буганжинди.⁴ Нэгэ жын фихади чуон хуэйжэсүү зуёхади дунщи дусы буганжинди.⁵⁻⁶ Сый ба нэгэ жын фихади чуон дулихар хуэйжэсүү зуэдо та зуёхади дуншишон, та яндин ба гэжяди йишон ё щи ганжинни зэмусы щиabdэзыни, йичыр до нэйтян хушон тасы буганжинди.⁷ Сый ба тонли сади нэгэ жын дулихар, та яндин ё ба йишон щи ганжинни зэмусы щиabdэзыни, йичыр до нэйтян хушон тасы буганжинди.⁸ Тонли сади жын чихади нанзы дусы буганжинди.¹⁰ Сый ба нэгэ жын зуёхади дунщи дулихар, до нэйтян хушон та чынха буганжинди-ни. Сый ба жыще дунщи нашонли, та яндин ба йишон ё щижинни зэмусы щиabdэзыни, йичыр до нэйтян хушон тасы буганжинди.¹¹ Тонли сади жын мэ щи шуди зычян дан ба сый дулихар, нэгэ жын яндин ба йишон ё щижинни зэмусы щиabdэзыни, йичыр до нэйтян хушон тасы буганжинди.¹² Тонли сади жын дан ба са жасы дулихар, ба ва жасы яндин ё даланни, ба мутуди жасы на фи ё щижинни.

¹³ Тонли сади жын дан холи, гуэли чи тян та ба иишон ё щиженни зэмусы на чынха фи щиabdэзыни; зу жымужя та цэ чынха ганжиндини. ¹⁴ Ди ба тян та ба лёнгэ гэвазы хуэйжэсы лёнгэ бангэзы ё надо Хүдади гуйжун жонфон мын гынчян, ги Исраилди ахун гигини. ¹⁵ Исраилди ахун ба йигэ чёр ё жучын вон быйни щи гүнахарди гүрбанини, ба ди эргэ жучын шоди гүрбанини. Зу жымужя Исраилди ахун зэ Жёди мячян ба нэгэ жын ё зү ганжинни.

¹⁶ Нагэ нанжынди зыр дан тонли, та яндин ба хуншын на фи ё щиженни, йичыр до нэйтян хушон тасы буганжинди. ¹⁷ Нанжынди зыр дан дедо са иишоншон хуэйжэсы на пизы зүхади дунщишон, ба нэгэ дунщи яндин ё щиженни, йичыр до нэйтян хушон нэгэ дунщисы буганжинди. ¹⁸ Нанжын лян нүжын дан фили жёли, йиху таму лёнгэр яндин ё щиabdэзыни, йичыр до нэйтянди хушон тамусы буганжинди.

Мый йигэй ўэди нүжынбин

¹⁹ Нүжын мый йигэй ўэди нүжынбинди сыхур, чи тян тасы буганжинди. Сый ба та дулихар, нэгэ жын до нэйтян хушон чынха буганжиндини. ²⁰ Нүжын хэ нүжынбинди сыхур дан фидо са дунщишон, нэгэ дунщи зу чынха буганжиндини. ²¹⁻²³ Сый ба нэгэ нүжын фихади чуон хуэйжэсы зүхади дунщи дулихар, та яндин ба гэжяди иишон ё щиженни зэмусы щиabdэзыни, йичыр до нэйтян хушон тасы буганжинди. ²⁴ Нүжын хэ нүжынбинди сыхур, тади нанжын дан лян та фили жёли, нэгэ нанжын йинви тади нүжын буганжинди чи тян, та е чынха буганжиндини; та фиди чуон есы буганжинди.

²⁵ Нүжын бу хэ нүжынбинди сыхур дан тонли щели хуэйжэсы хэли нүжынбинди йиху хан тон щедини, тон щеди жы йиче жызы тасы буганжинди, зущён хэ нүжынбинди сыхур буганжинди ийён. ²⁶ Жыгэ сыхур та фихади чуон, зүхади дунщи дусы буганжинди. ²⁷ Сый ба жыше дунщи дулихар, та е чынха буганжиндини; та яндин ба

гэжяди йишон ё щижинни зэмусы щиabdэзыни, кэсы йичыр до нэйтян хушон тасы буганжинди. ²⁸ Нэгэ нүжинди ще тынчёлиди йиху, гуэ чи тян та цэ чынха ганжиндини. ²⁹ Ди ба тян та ба лёнгэ гэвазы хуэйжэсүй лёнгэ бангэзы ё надо Хүдади гуйжун жонфон мын гынчян ги ахун гигини. ³⁰ Исаилди ахун ё ба йигэ чёр жүчүн вон быйни щи гүнахарди гүрбанини, ба ди эргэ жүчүн шоди гүрбанини. Зу жымужя Исаилди ахун зэ Жүди мянчян ба нэгэ нүжин ё зүй ганжинни.

³¹ Зу жымужя ниму жё исраилжынму ё щёчинни, кан таму бэ чынха буганжиндили, бэ жё таму ба йинпан литу занди Вэди гуйжун жонфон зүчүн буганжиндили. Таму дан ба Вэди гуйжун жонфон зүчүн буганжинди, таму яндин вучонни.

³²⁻³³ Жыще фалу тифэдини; дан да нанжынди шыншон тонли сали хуэйжэсүй тонли зырли, нүжин хэ нүжинбинди сыхур тонли щели зэмусы нанжын лян буганжинди нүжин фили жёли, ё ган сани.

Вон быйни щи гүнахарди жызы

16 ¹⁻² Зочян Харунэдий лёнгэ эрзы доли Жүди мянчян вучонли. Жыгэди йиху Жүгэдий Муса фэди:

— Ни ги ниди гэгэ Харунэ ё фэгини: та гуон динхади сыхуршон нын вон мынлянзы хутуди Дин гуйжун вэршон жинчини, йинцысы Вэ зэ Дин гуйжун вэршон, зэ хэтун щёнзыди гэзышонди йүнцэ литу до та гынчянни. Та дан бу тин хуа, жинчили, нэхур та яндин вучонни. ³Харунэ ба йигэ понювазы ё жүчүн вон быйни щи гүнахарди гүрбанини, хан ба йигэ гун-ён жүчүн шоди гүрбанини, йиху та цэ нын жин Дин гуйжун вэршонни.

⁴Харунэ жин Дин гуйжун вэршон зычян, ба гэжяди шынлзы на фи ё щижинни, йиху жё ба Исаил ахунди йишон чуаншонни: ё чуан мабуди позы дэ күзыни, жи мабуди дэзыни, ба мабуди дэстармозы дэшонни.

⁵Исраилди йиче жын хан ба сангә сынлини ё ги Харунэ жёгини: лёнгә гунжүлү (ба таму ё жұчын вон быйни ши гүнахарди гүrbанини) зэмусы йигә гун-ён (ба та ё жұчын шоди гүrbанини). ⁶Харунэ ё ви гәжя лян та жяниди жын ба йигә понювазы жұчын вон быйни ши гүнахарди гүrbанини. ⁷Йиху та ба нэ лёнгә гунжүлү ё ладо Хұдади гүйжун жонфонди мын гынчянни. ⁸Та зэ нэтар ё жуа чирни; зэ йигә чиршон ё ще «Ги Жў», зэ ди эргә чиршон ё ще «Гандо савәни»*. ⁹Харунэ жуачүләди ту йигә чир дансы «Ги Жўди», та ба ту йигә гунжүлү ё жұчын вон быйни ши гүнахарди гүrbанини. ¹⁰Та жуачүләди ди эргә чир дансы «Гандо савәни», та ё ба ди эргә гунжүлү хуәхуәр ладо Жўди мянчян, йиху ба та гандё савәни, зу жымужя ба минжынди гүнахар вон быйни щидёни.

¹¹⁻¹²Харунэ ви гәжя лян та жяниди жын ба понювазы жұчын вон быйни ши гүнахар гүrbаниди сыхур, ё да шо гүrbаниди жуәзышон жуәди хуәлиту ба жуәди мый нашон, манманди гәдо суй хуәлу литу, йиху ба жыгә суй хуәлу лян йиба шоди щён нашон, жин Дин гүйжун вәршонни. ¹³Харунэ ё зэ Жў мянчян ба жы йиба шоди щён шодёни, жё жыгәди ян ба хәтун щёнзыди гэзы гәчүни, нәхур та зу бу вучон. ¹⁴Йиху та ё ба понювазыди йидяр ще нашон, на зыту ба жыгә ще заныхар, садо гэзыди чяントу, хан зэ хәтун щёнзы чяントу са чи бянни.

¹⁵Йиху Харунэ ба гунжүлү ё зәдёни, жұчын вон быйни ши минжын гүнахарди гүrbанини. Та ба жүлүди ще ё на-до Дин гүйжун вәршон, садо хәтун щёнзыди гэзышонни зэмусы хәтун щёнзыди чяントуни, зущён та ба нюди ще сади йиён. ¹⁶Жымужя зўди та ё ба Дин гүйжун вәр да исраилжынмуди буганжиншон зэмусы таму ганди йиче гүнахаршон зў ганжинни. Йинпансы буганжинди, Жўди

---

* 16:8 «Гандо савәни» (яхүти йұян: «La азазел»). Жыгә хуа хан ю данлинди йисыни: «Ги азазел гигини». «Азазел» хабасы жудо савәниди йигә зонгуйди минзы.

гүйжун жонфон зэ йинпан донжүнни зандини, йинви жыгэ та хан ё ба гүйжун жонфон йиман зў ганжинни.¹⁷ Да Харунэ ўнчилди Дин гүйжун вэр, щён ба жыгэ вэр зў ганжинди сыхур, йичыр до та да нэтар чүлэди сыхур, – жы йида гунфу вон гүйжун жонфонни сый ду бу нын жин. Харунэ ба гэжя лян та жяниди жын зэмусы Исраилди йиче жын зў ганжинлиди йиху,¹⁸ ё до шо гүrbаниди жуэзы гынчянни, Жүди мянчянни, ба шо гүrbаниди жуэзы е ё зў ганжинни. Та ба понювазыди лян жүлүди йидяр ще ё нашон, мэдо шо гүrbани жуэзыди сыгэ гэшонни.¹⁹ Та хан на зыту ба жыгэ ще ё занийхарни, зэ шо гүrbаниди жуэзышон са чи бянни. Зу жымужя та ба шо гүrbаниди жуэзы да исраилжынму ганхади гүнахаршон ё зў ганжинни, жё та чынха Хүдади Гүйжун вэрни.

Ба жынмууди гүнахар надёди жүлү

²⁰Харунэ ба Дин гүйжун вэр, гүйжун жонфон зэмусы шо гүrbаниди жуэзы зў ганжинди йиху, та ба гандё савэниди нэгэ хуэхүэр гунжүлү ё ладо Жүди мянчянни.²¹ Та ба лёнгэ шу ё гэдо жүлүди тушон, ба исраилжынму ганхади йиче зуй, ганхади йиче гүнахар лян ха сыйчин ду жынни, ба жыще гүнахар ду «гэдо» жыгэ жүлүди тушон, йиху жянчүлэ йигэ жын, жё та ба жыгэ жүлү гандё савэнини.²² Жыгэ жүлүзу ба тамуди йиче гүнахар надо мэжын-янди дифоннини; жыгэ жын ба жыгэ жүлү зэ савэни ё люхани.

²³ Йиху Харунэ ё жин гүйжун жонфон литу чини. Та ё ба Исраил ахунди иишон йиман туөхалэ (зочян жин Дин гүйжун вэршонди сыхур та ба жыщер иишон чуанли), гэдо нэтарни.²⁴ Та хан ё зэ Гүйжун вэршон ба гэжяди шынзы на фи шишинни, йиху ба та гэжяди иишон чуаншон, чүлэ, ви гэжяди лян минжынди гүнахар ба шоди гүrbани жүгини.²⁵ Харунэ ё зэ шо гүrbаниди жуэзышон ба гүrbаниди сынлин кэлонди ю шодё, жучын вон быйни щи гүнахарди гүrbанини.

²⁶ Ба ён гандё савәниди нэгэ жын щянуни ё ба гәҗяди иишон на фи щижинни, ба гәҗяди шынзы е щижинни, ииху цэ нын хуэй йинпан литу. ²⁷ Ба вон быйни щи гүнахар гүрбаниди понювазы лян гунжулү ё надо йинпан вэту, зэ нэтар ба тамуди пизы, жу, чончон-дүдү дэ фын ду ё шодёни. Зочян ба тамуди ще кәҗя надо Дин гүйжун вэршонли, жё ба жынмуди гүнахар вон быйни щидёли. ²⁸ Ба гүрбаниди сынлин шодёди нэгэ жын щянуни ба гәҗяди иишон на фи ё щижинни, ба гәҗяди шынзы е щижинни, ииху цэ нын хуэй йинпан литу.

Замужя ё гүэ вон быйни щи гүнахарди жызыни

²⁹ Исраилжынму йинавар ё зунхү жыгэ фынфуни:

Няннян чийүэ чү шы, исраилжынму дэ тamu жунҗянни жүди вэгүйжынму ду ё фынзэни, са хуэ ду бу нын ган. ³⁰ Жы йитян ё ба тамуди ииче гүнахар вон быйни щини, ба таму зү ганжинни, жё таму зэ Жүди мянчян чынха ганжинди. ³¹ Жысы дин гүйжун жызы; таму яндин ё фынзэни, са хуэ ду бу нын ган. Таму яндин йинавар ё зунхү жыгэ фынфуни. ³² Исраилди да ахун ба жынму ё зү ганжинни. Та яндинсы зэ та дадади вифыншон жочү фалу жянчүлэди, жё ган Исраилди ахун гунсыди жын. Та ба Исраил ахунди иишон ё чуаншон, ³³ ба Дин гүйжун вэр, гүйжун жонфон, шо гүрбаниди жуэзы, Исраилди ахунму дэ ииче исраилжын зү ганжинни. ³⁴ Ниму йинавар ё зунхү жыгэ фынфуни: няннян иихуэй яндин ба исраилжынмуди ииче гүнахар вон быйни щини.

Муса жочү Жү ги та гихади фынфу ганли.

Зэ натар ё жү гүрбанини

17 Жү ги Муса фәди:

²⁻ Ни ги Харунэ лян тади эрзыму зэмусы Исраилди ииче жын ба жыще фынфу гиги:

³⁻⁴ Нагэ исраилжын дан бу зэ Хүдади гүйжун жонфонди мын гынчян, кәсы зэ данлин вэршон ба ню, ён, жүлү зэдё,

ги Жў жўчын гўrbанили, нэгэ жын фанли зуйли. Та жё ще тончўлэли, ба тади минзы яндин да Хўдади минжын литу чўдёни. ⁵Жыгэ фынфу тифэдисы жё исраилжынму ба сынлин налэ ги Жў жўгини. Зочян таму зэ кунтани зэли сынлинли, жыхур таму ба сынлин ё надо гуйжун жонфонди мын гынчян, ги Исраилди ахун гигини, жё та ги Жў жўчын пиннан гўrbанини. ⁶Исраилди ахун ба сынлинди ще ё садо гуйжун жонфонди мын гынчян занди Жўди шо гўrbаниди жўэзышонни, ба кёлонди ю шодёни; жыгэди Ѣён видо зу жё Жў разыни. ⁷Исраилжынму да жыхур зэ бу нын зэ кунтани ба сынлин зэ, ги жя-хўдаму жү, жыгэ зущён ги Вә ганли хўлонди гўнахар йиён. Исраилжынму йинавар ё зунхў жыгэ фынфуни.

⁸⁻⁹Исраилжынму литуди нагэ жын хуэйжэсы таму литу жўди вэгуйжын дан бу зэ Хўдади гуйжун жонфонди мын гынчян, кёсы зэ данлин вэршон ба са гўrbани ги Жў жўгили, ба тади минзы яндин да Хўдади минжын литу чўдёни.

¹⁰Исраилжынму литуди нагэ жын хуэйжэсы таму жунжянни жўди вэгуйжын дан чы щежу, Жў зуй тани, ба тади минзы да Хўдади минжын литу чўдёни. ¹¹Йиче хуэварди мин зэ ще литуни, йинви жыгэ Жў гиди фынфу, жё ба йичеди ще додё шо гўrbаниди жўэзышон, зу жымужя ба минжынди гўнахар вон быйни щидёни. Ще зусы мин, гуонсы ще ба жынди гўнахар вон быйни щини. ¹²Йинви жыгэ Жў бу жё исраилжынму зэмусы таму жунжянни жўди вэгуйжын чы щежу.

¹³Исраилжынму литуди нагэ жын хуэйжэсы таму жунжянни жўди вэгуйжын давиди сыхур дан ба ганжин есын хуэйжэсы чёр жуачўли, та яндин ба есын хуэйжэсы чёрди ще ё додё дишонни, йиху на тў ба жыгэ ще гэчўни. ¹⁴Йиче хуэварди мин зэ ще литуни, йинви жыгэ Жў бу жё исраилжынму чы щежу. Сый дан бу тин хуа, ба тади минзы яндин да Хўдади минжын литу чўдёни.

¹⁵Булұнсы исраилжын хуэйжэсы вэгуйжын дан чыли сыдёди хуэйжэсы жё есын нёсыди сынлин жули, та щян-

туни яндин ба гәҗяди йишон ё щи ганжинни, ба гәҗяди шынзы е на фи щижинни; йичыр до нэйтян хушон тасы буганжинди.¹⁶ Та ба гәҗяди йишон дан бу щижин, ба гәҗяди шынзы на фи е дан бу щи, нэхур тади зуй зэ ташонни.

Нанжын лян нүжынды лэвон

18 Жү ги Муса фәди:

– ²Ни ги исраилжынму фә:

– Вә, Анлахү Торлясы нимуди Жү.³ Ниму зэ Египет жүгүә, кәсү ниму бу нын җочү нэгэ дифон жынмуди күйчын ган. Вә ба ниму линдо Ханаан дифоннини, зэ жытар ниму е бу нын җочү җыгә дифон жынмуди күйчын ган.⁴ Ниму ё зунхү Вәди фалұни, ган Вәди фынфуни. Вә, Анлахү Торлясы, нимуди Жү.⁵ Ниму ё зунхү Вә ги ниму гихади фалу лян фынфуни; дан жымужя ган, ниму хуәни. Вәсы Жү.

⁶ Сый ду бу нын лян гәҗяди чинчин йидарни фижё. Вәсы Жү.⁷ Ни бу нын лян ниidi мама йидарни фижё, лян жымужяди ганбан ни ги ниidi дада да ляндини. Жысы ниidi мама, нандый ни нын лян гәҗяди мама йидарни фижёма?⁸ Ни бу нын лян ни дадади данлин щифузы йидарни фижё, лян жымужяди ганбан ни ги ниidi дада да ляндини.⁹ Ни бу нын лян ниidi зымый йидарни фижё. Сүйжан тасы данлин мамади хуэйжәсү дадади нүр еба; сүйжан та лян ни йидарни зэ йигә жяни жондали хуэйжәсү бусы зэ йигә жяни жондали еба, ни бу нын лян та йидарни фижё.¹⁰ Ни бу нын лян гәҗяди суннүр йидарни фижё, лян жымужяди ганбан ни ги ни гәҗя да ляндини.¹¹ Ни бу нын лян ни дадади данлин щифузыди нүр йидарни фижё, йинцысы тасы ниidi зымый. Нандый ни нын лян ниidi зымый йидарни фижёма?¹²⁻¹³ Ни бу нын лян гәҗяди гўма хуэйжәсү нённөн йидарни фижё.¹⁴ Ни бу нын лян ни абыиди щифузы хуэйжәсү ни бабади щифузы йидарни фижё, йинцы тамусы ниidi дама лян шыншын.¹⁵⁻¹⁶ Ни бу нын лян ниidi эрзыди щифур, созы хуэйжәсү ни щұнди щифур йидарни фижё.¹⁷ Ни дан лян нагә нүжын йидарни фили жёли, ни

бу нын лян нэгэ нүжынди нүр, суннүр хуэйжэсы вэсуннүр йидарни фижё, йинцы тамусы ниди чинчин. Жы йичесы гүнахар. ¹⁸ Ниди щифузы хан хүэди сыхур, ни бу нын ба тади зымый чушон, лян та йидарни фижё.

¹⁹ Ниди щифузы мый йигэ йүэ хэ нүжынбинди сыхур, ни бу нын лян та йидарни фижё, йинцы тасы буганжинди. ²⁰ Ни бу нын лян данлин нанжынди щифузы йидарни фижё, лян жымужяди ганбан ни ба ни гэжя зүчын буганжиндини. ²¹ Ни бу нын ба гэжяди эрнүму ги Молох хўда* жүчын гүrbани, йинцысы лян жымужяди ганбан ни дэцэ ниди Хўдадини. Вэсэ Жү. ²² Нанжын бу нын лян нанжын йидарни фижё; Хўда ба жыгэ хындиҳын. ²³ Буфэ нанжын хуэйжэсы нүжын сый ду бу нын лян есын йидарни фижё, йинцысы жыгэ кэву-сынзади сычин ба жын зүчын буганжиндини.

²⁴ Ба жыще сычин ниму ду бу нын ган, бэ жё ниму гэжя чынха буганжиндили, йинцысы Вэ да ниму мянчян ганчүчиidi нэще данлин минзүди жын ду ганли жымужяди сычинли, йинви жыгэ таму чынха буганжиндили. ²⁵ Таму ганхади сычин ба жыгэ дифон зүчын буганжиндили, йинви жыгэ Вэ зуй жыгэ дифонни, ба нэтар жёди жынму ганчүчини. ²⁶⁻²⁷ Таму ба Вэ хынди йиче сычин ганли, ба жыгэ дифон зүчын буганжиндили; кэсы ниму бу нын ган лян таму ийёнди гүнахар. Ниму литу булүнсы исраилжын хуэйжэсы вэгүйжын ду ё зунхү Жүди фалу лян фынфуни. ²⁸ Зу жымужя Вэ да жыгэ дифон ба ниму бу ганчүчи, зүшён Вэ ба жытар вужин жёди жынму ганчүчиidi ийён. ²⁹ Жё ниму ду жыдо: сый дан ба Вэ хынди жыще сычин ганли, ба тади минзы яндин да Хўдади минжын литу чүдёни.

³⁰ Жү фэди:

— Ниму ё зунхү Вэ гихади йиче фынфуни, бу нын җочү зочян зэ жытар жёди жынмуди куйчын ба Вэ хынди си-

* ^{18:21} «Молох хўда» — жысы Ханаан дифоншонди жынму бэвонди ийгэ жя-хўда.

чин ган, бә жё ниму гәҗя чынха буганжинди. Вә, Анлахү Торлясы, нимуди Жў.

«Ниму ё чынха жянчўләди, гуйжун жынмуни»

19 Жў ги Муса фәди:
– ²Ни ги Исаилди йиче жын фә:

Ниму ё чынха жянчўләди, гуйжун жынмуни, йинцысы Вә, ниму бэвонди Анлахү Торлясы, гуйжунди. ³Ниму ду ё тэнэ нимуди дада-мамани, ё зунхў шанбәни. Вә, Анлахү Торлясы, нимуди Жў.

⁴Ниму бу нын ба Вә лёха, бэвон данлин хўдаму чи, е бу нын ги ниму гәҗя на жинзы зў тамуди ёнзы. Вә, Анлахү Торлясы, нимуди Жў. ⁵Ниму ги Вә, Жў, ба сынлини зәдё, жү пиннан гўrbаниди сыхур дан жочў Вә ги ниму гихади фынфу йиман ган, Вә ба нимуди гўrbани жешухани. ⁶⁻⁷Ба гўrbаниди жу ё зэ жү гўrbаниди нэйитян хуэйжәсси ди эр тян чыванни. Ди сан тян гўrbаниди жу дан хан шынхали, ба жыгә жу ё на хуә шодёни, йинцы жысы буганжинди жу. Сый дан чыли, Вә ба таму жүхади гўrbани бу жешу. ⁸Чыхади жын ю зуйни, йинцысы та ба ги Вә жүхади гуйжун гўrbани зўчын буганжиндили; ба тади минзы яндин да Хўдади минжын литу чудёни.

⁹Ниму зэ дини гә мыйзыди сыхур, ба тандо бонгәрни жонди мыйзы бә гә, вон хуту е бә жуангүәчи, ба дехаләди мыйсуйзы бә шы. ¹⁰Ниму зэ путо йуанзыни шу путоди сыхур, ба путо вон ванни бә шу, е бә шы дехаләди путо. Ниму ба жышезы мыйсуйзы дә путо ги чүнжын лян лишёнжын ё шынхани. Вә, Анлахү Торлясы, нимуди Жў.

¹¹Ниму бә ту дунщи, бә хун жын, бә чәхуон. ¹²Ниму бу нын на Вәди минзы дў жя жү; лян жымужяди ганбан ниму дәцэ Вәди минзыдини. Вәсы нимуди Жў.

¹³Ниму бә хун ниму гынчянди жын, е бә чён тади дунщи. Ниму ги гўхади зўхуәди жын ба та зынхади гунчян ииха ё гигини, ба тади гунчян бә шындо миргә ганзоли.

¹⁴ Ниму бә ма лунзы, е бә донгуга хазы зу лў, бә жё та дедо. Ниму ё пашён Вәни; Вәсы нимуди Жў.

¹⁵ Ниму бу нын ба гундо зўфанд; бу нын кан жынмуди лянимян, напа жысы ючянхан хуэйжәсү чүнжын. Ниму ё жочў гундо кан ниму гынчянди жынни. ¹⁶ Ниму бу нын зэ нимуди минжын жунжян дон щянхуатунзы; бу нын хә ниму гынчян жынди мин. Вәсы Жў.

¹⁷ Ниму щинни бу нын хын нимуди дищүнму, кәсы миндамин ё фә ниму гынчян жынди цуәни. Зу жымуҗя бу жё ниму гәҗя ган гўнахар. ¹⁸ Ниму бу нын бо чу, е бу нын ги нимуди минжын жи чу. Ниму ё нә гынчянди жынни, зущён ниму нә гәҗяди йиён. Вәсы Жў.

¹⁹ Ниму ё зунхў Вәди фынфуни. Бә жё йимур-ийёнди йигә сынлилн лян бусы данлин сынлил пый дуй. Ниму бу нын зэ йигә тандони са лёнгә бусы йимур-ийёнди жунзы. Ниму бу нын чуан бусы на йимур-ийёнди лёнгә щян фынхади йишон.

²⁰ Нагә нүнў дан лян йигә нанжын кәҗя динли хунли, кәсы ба нәгә нүнў хан мә мәхуэйлә, та хан мәю зью, тади жўжын дан лян та йидарни фили жёли, ги таму лёнгәр ду ё дин зуйни, гуонсы бу нын дин сзызай, йинцысы нәгә нүжынсы нў. ²¹ Нәхур нәгә жўжын ба йигә гун-ён ёладо Жўди гуйжун жонфон мын гынчян, ба нәгә гун-ён жұчын вон быйни ши зуйди гўrbанини. ²² Исраилди ахун ё на нәгә гун-ён ба жыгә жынди гўнахар вон быйни щидёни; Жў зу фоншә тани.

²³ Ниму жинли Ханаан дифоншонди сыхур, дан зэли готянбули, ба ту сан нян нәгә фу гихади готян ё суанчын буганжиндини, ба та бу нын чы. ²⁴ Ди сы няншон ба нәгә фушон жәди готян йиман ду ё ги Жў дуанчын лищинни, зыфәди ниму ги Жў до щедини. ²⁵ Доли ди ву нян, ниму цэ нын чы жыгә фушонди готян. Ниму дан жымужя ган, жыгә фу вонху дуәйү ги готянни. Вә, Анлахў Торлясы, нимуди Жў.

²⁶ Ниму бә чы ю щеди жу, е бә суан гуа. ²⁷ Ниму бә ти тушонди жуви туфа, е бә жё хўзыди бянбяр. ²⁸ Ба вонжын

күди сыхур, ниму зэ гэжяди шынзышон бэ за хуа хуэй-жэсы гэ гэжяди шынзы. Вэсы Жү.

²⁹ Ниму бэ жё нимуди нүр мэ гэжяди шынзы*. Ниму дан жымужя ган, вонху хаба нын бэвон данлин хўдамуни; вонху ниму жёди дифонни хўлонди гўнахар е манни.

³⁰ Ниму ё зунхў шанбэни, тэнэ Вэди Гуйжун вэрни. Вэсы Жү.

³¹ Ниму зэ жё луэхурди жын зэмусы суангужын гынчян бэ чи, е бэ вын таму. Ниму дан жымужя ган, ниму зу чынха буганжиндини. Вэ, Анлахў Торлясы, нимуди Жү.

³² Ниму ё тэнэ ложынмуни, зэ туфа быйбырди жын мянчян занчелэни. Ниму ё пашён Вёни; Вэсы нимуди Жү.

³³ Ниму ба ниму гуйжани жёди вэгуйжынму бэ чифу.

³⁴ Жё таму до нимушон чынха зущён исраилжынму йимур-ийёнди; ниму ё нэ тамуни, зущён ниму нэ гэжяди ийён. Ниму ё жичелэни: ниму зочян зэ Египет е донли лищёнжынмули. Вэ, Анлахў Торлясы, нимуди Жү.

³⁵ Ниму ба чондуан, чинжун дэ фурлён на бугундоди лўфу бу нын лён, зу жымужя хун жынму. ³⁶ Ниму ё сыйүн гундо чынни, гундо жуйзы, гундо фурлённи. Вэ, Анлахў Торлясы, нимуди Жү. Вэ да Египет ба ниму линчүлэли.

³⁷ Ниму ба Вэ гихади йиче фынфу ё зунхўни, жочү Вэ гихади йиче фалү ганни. Вэсы Жү.

Ги сый ё дин сыйзүйни

20 Жү ги Муса фэди:

– ²Ни ги исраилжынму фэ:

Ниму литу нагэ исраилжын хуэйжэсы вэгуйжын дан ба гэжяди эрнүму ги Молох хўда жучын гўrbани, ги нэгэ жын яндин ё дин сыйзүйни; минжын ё на шыту ба та дасыни. ³Сый ба гэжяди эрнү ги Молох хўда жучын гўр-

* ^{19:29} Зочян хананейжынму бэвон Астарты нүхўдади сыхур, зэ бэвонди фонзыни таму лян бавэди нүжынму йидарни фижёдилэ. Таму сылёнди, дансы жымужя ган, тамуди нүхўда ги таму нын ги хо шучынни.

бани, та ба Вэди Гуйжун вэр зүчын буганжиндили, ба Вэди гуйжун минзы дэцэли. Йинви жыгэ Вэ зуй тани, ба тади минзы да Вэди минжын литу чудёни.⁴⁻⁵ Минжын дан ба гэжяди нянжин бичү, бу кан нэгэ жын ган сали, ба та бу дасы, Вэ гэжя зуй нэгэ жын лян тади жяни; Вэ ба тади минзы дэ нэще лян та йидарниди, зущён ги Вэ ган хүлонди гүнахар ийён, бэвон Молох хүдади жынмуди минзы да Вэди минжын литу чудёни.

⁶ Сый дан зэ жё луэхарди жын хуэйжэсы суангужын гынчян чи, вын са, жыгэ зущён ги Вэ ганли хүлон гүнахарди ийён; нэхур Вэ зуй нэгэ жынни, ба тади минзы да Вэди минжын литу чудёни.⁷ Зу жымужя ниму ё чынха жянчүлэди, гуйжун жынмуни, йинцысы Вэ, Анлахү Торлясы, нимуди Жү.⁸ Ниму ё зунхү Вэди фалуни, жочү таму ганни, йинцысы Вэ, Жү, ба ниму жянчүлэ, жё ниму чынха гуйжун жынмуни.

⁹ Сый ба гэжяди дада-мама жули, ги та яндин ё дин сзыйни; тади зуй зэ ташонни.

¹⁰ Сый дан лян та ляншуди щифузы йидарни фили жёли, ги та лян нэгэ хүлонди нүжын ё дин сзыйни. ¹¹ Сый дан лян та дадади данлин щифузы йидарни фили жёли, ги гэжяди дада да лянли, нэхур ги таму лёнгэр ё дин сзыйни; тамуди зуй зэ тамушонни. ¹² Сый дан лян эрзыди щифур йидарни фили жёли, ги таму лёнгэр ё дин сзыйни; таму ганхади сычинсы кэву-сынзади, тамуди зуй зэ тамушонни. ¹³ Нагэ нанжын дан лян данлин нанжын йидарни фили жёли, ги таму лёнгэр ё дин сзыйни; таму ганхади сычинсы кэву-сынзади, тамуди зуй зэ тамушонни. ¹⁴ Сый дан чүлигэ щифур, ихуу ба вэмунён е чүшонли, ба таму сангэр на хуэ ё шосыни – жысы гүнахар. Ниму литу сый ду бу нын ган жымужяди сычин. ¹⁵ Сый дан лян сынлин йидарни фили жёли, ба жын лян сынлин ё дасыни. ¹⁶ Нагэ нүжын зэ сынлин гынчян чи, дан лян сынлин йидарни фили жёли, ба нүжын лян сынлин ё дасыни; тамуди зуй зэ тамушонни. ¹⁷ Сый дан ба та гэжяди зымый (булун тасы

данлин мамади хуэйжээсэй данлин дадади нүр) чүшонли, жё таму лёнгэр зэ дажяди мянчян щюшы, йиху ба таму да тамуди минжын литу ё ганчүчини. Нэгэ жын лян та гэжяди зымый йидарни фили жёди йимяр, тади зуй зэ ташонни. ¹⁸ Нүжын хэ нүжынбинди сыхур нагэ нанжын дан лян та йидарни фили жёли, ба нүжын шынзы литу тончүлэдий ще канжянли, ба таму лёнгэ жынди минзы яндин да тамуди минжын литу чүдёни. ¹⁹ Сый дан лян гэжяди гүгү хуэйжээсэй нёэннён йидарни фили жёли, та ги гэжяди чинчин ганли гүнахарли; тамуди зуй зэ тамушонни. ²⁰ Сый дан лян гэжяди дама хуэйжээсэй шыншын йидарни фили жёли, та ги гэжяди абый хуэйжээсэй баба дали лянли. Жы лёнгэ жынди гүнахар зэ тамушонни, таму вонху йүнзун бу дый эрнү. ²¹ Сый дан ба гэжяди созы хуэйжээсэй щүндий щифур чүшонли, та ганли буганжин сычинли: та ги гэжяди дишүнму дали лянли. Таму лёнгэр вонхү йүнзун бу дый эрнү.

²² Ниму ё зунхү Вэ гихади йиче фалу лян фынфуни, жочү таму ганни, зу жымужя Вэ ба ниму линдо Ханаан дифоннини, сый ду ба ниму да нэтар ганбучүчи. ²³ Ниму бу нын жочү зочян нэтар жүхади жынмуди куйчын ган сыюр (ба жыще жын Вэ да нимуди мянчян ганчүчини), йинцысы Вэ ба таму ганди ха сычин хындихын. ²⁴ Вэ зочян зу ги ниму щүхали: Вэ ба жыгэ тон нюнэзы лян фынмиди фужу дифон ги ниму гигини, жё чынха нимудини. Вэсэ ниму бэвонди Анлахү Торля; Вэ ба ниму лян данлин минзүди жынму фынкэли. ²⁵ Йинви жыгэ ниму яндин ба ганжин лян буганжин чёр зэмусы сынлин ё фынщёкэни, бу нын чы буганжин чёр дэ сынлин. Вэ кэжя ги ниму фэли, до нимушон тамусы буганжинди. ²⁶ Ниму ё чынха жянчүлэди, гуйжун жынмуни, йинцысы Вэ, Жүсэ, гуйжунди. Вэ ба ниму лян данлин минзүди жынму фынкэли, жё ниму чынха Вэди минжынни.

²⁷ Ниму литу нагэ нанжын хуэйжээсэй нүжын дан жё луэхар хуэйжээсэй суан гуа, ги нэгэ жын яндин ё дин сзызуйни. Жынму на шыту ба та ё дасыни; тади зуй зэ ташонни.

Исраилди да ахун дэ данлин ахун ё зунхү са фалуни?

21 ¹⁻³Жү ги Муса фэди:

— Ни ги Харунэди эрзыму, Исраилди ахунму фэ:

Исраилди ахун чүгүэ сун гэжя дада-мамади, эрнүди, дищүнмуди хуэйжэсү мэ чүжяди зымыйму зэмусы данлин буйчан чинчинмуди мэти, ба данлин жынди мэти бу нын сун. Та ё щёщинни, бэ жё ба гэжя зүчын буганжиндили.
⁴ Та е бу нын сун та щифузыди чинчинмуди мэти, бэ жё ба гэжя зүчын буганжиндили.

⁵ Исраилди ахун бу нын ба ту тигуон; бу нын жё хүзы бянбяр; ба вонжын күди сыхур, бу нын гэ гэжяди шынзы.
⁶ Та зэ Вэ мянчян ё чынха жянчүлэди, гуйжун жынни, бу нын сон Вэ, йинцысы та ги Вэ, Анлахү Торля, жү заён гүрбанидини.
⁷ Исраилди ахун бу нын ба хүлонди нүжын, лян нанжын йидарни фиха жёди хуэйжэсү лингандёди нүжын чү, йинцысы та зэ Вэ, Анлахү Торляди мянчянсы жянчүлэди, гуйжун жын.
⁸ Минжын яндин ба Исраилди ахун, зущён Вэ жянчүлэди, гуйжун жын чийэн, ё тэнэни, йинцысы та ги Вэ, Анлахү Торля, жү гүрбанидини. Вэсы гуйжунди.
⁹ Исраил ахунди нүр дан ганли хүлонди гүнахарли, та ги гэжяди дада дали лянли; ба та яндин на хүэ ё шосыни.

¹⁰ Ба Исраилди да ахунди ту на гуйжун щён-ю мэхали, та ба чуан Исраилди ахун гуйжун йишонди чуанли жешухали, йиху дан ю пэфанди сыйчин, та бу нын питу-санфади, кулян батуди ба йишон чэлан ла կүшын.
¹¹⁻¹² Та бу нын да Гуйжун вэршон зудё, вон ю мэтиди жяни чи; та гэжяди дада-мама вучонли еба, та е бу нын чи; та ё щёщинни, ба гэжя зэмусы Вэди Гуйжун вэр бэ зүчын буганжиндили, йинцысы Вэ, Жү, кэжя ба та ги Вэ гэжя жянчүлэли.
¹³⁻¹⁴ Исраилди да ахун бу нын ба гуафу, лингандёди нүжын, лян нанжын йидарни фиха жёди хуэйжэсү хүлонди нүжын чү; та яндин ба тади минжын литуди мэ чүжяди нүр ё чүшонни.
¹⁵ Та бу нын жё тади

эрнү чынха буганжинди. Вәсы Жў, Вә кәжя ба та жянчүлэ, жё та донли да ахунли.

¹⁶ Жў ги Муса хан фәди:

— ¹⁷ Ни ги Харунэ фә:

Ниди хубый литу сыйди шынзы дан ю са дуанбянни, та бу нын ги Вә жү мянди гүрбани. Жысы йинавар ё зунхүди фалу. ¹⁸⁻²⁰ Сыйди шынзы дан ю са дуанбянни — билүн тасы хазы, чүәзы, баннянхан, тади шу хуэйжәсү жүәсы жәхүэди, тасы байгуәзы, ёнжын, тади нянҗин ю са дуанбянни, та хә пизыди са бин хуэйжәсү нанжынди бин, — жымужяди жын бу нын ги Вә жү гүрбани. ²¹ Харунэ ахунди хубый литу сыйди шынзы ю дуанбянни, та е бу нын ги Вә жү гүрбани. ²² Жымужяди жын нын чы ги Вә жүгиди гүрбани — ба гуйжун хуэйжәсү дин гуйжун гүрбани ду нын чы. ²³ Кәсы тади шынзы ю дуанбянди йимяр, та бу нын до Дин гуйжун вәрди мынлянзы гынчян, е бу нын до шо гүрбаниди жүәзы гынчян, бә жё та ба Вәди Гуйжун вәршонди гуйжун дунщи зўчын буганжиндили. Вә, Жў, ба жыше дунщи жянчүлэ, жё чынха гуйжундини.

²⁴ Муса зу ба жыше хуа ги Харунэ, тади эрзыму дэ Исаилди йиче жын фәли.

22 Жў ги Муса фәди:

— ² Ни ги Харунэ лян тади эрзыму фә:

Ниму ба исраилжынму ги Вә, Жў, дуангиди гуйжун лишин ё тэнэни. Ниму бә дәцэ Вәди гуйжун минзыли. Вәсы Жў. ³ Нимуди хубый литу нагә жын чынха буганжинди сыхур дан доли исраилжынму ги Вә дуангиди гуйжун лишин гынчянли, та йүнзун бу нын зэ Вәди шо гүрбаниди жүәзы гынчян ги Вә жү гүрбани. Нимуди хубый йинавар ё зунхү жыгә фынфуни. Вәсы Жў.

⁴⁻⁶ Харунэди хубый литу нагә жын дан хәли мафынбин хуэйжәсү тади шыншон тончүлэ сали, та жисы ганжинли, ииху цэ нын чы гуйжун гүрбаниди жу. Нагә дунщи дан чечү мәти чынха буганжинди, Исаилди ахун дан ба жыгә дунщи

хуэйжәсі са данлин буганжин есын зэмусы жын дулихар, та е чынха буганжиндини. Нагә Исраил ахунди зыр дан тонли, йичыр до нэйтіян хушон та е чынха буганжиндини. Та яндин ё щиabdэзыни, йиху цэ нын чы гүйжун гүrbаниди жу.⁷ Хили та цэ чынха ганжиндини, зу нын чы ги та фынгиди гүйжун гүrbани; нэсі тади чыди.⁸ Ба сыйёди хуэйжәсі жё есын нёсыди сынlin жу та бу нын чы. Вәсі Жү.

⁹ Йиче Исраилди ахун ба Вә гихади жыще фынфу йиман ё зунхүни. Дан бусы жымужяди, таму зу юха гүнахарни, яндин вучонни, йинцысы таму ба Вәди гүйжун фынфу мә зунхү. Вә, Жү, ба таму жяңчүлә, жё чынха гүйжундини.

¹⁰ Гуон Исраил ахун жяниди жын нын чы гүйжун гүrbаниди жу; данлин жын бу нын чы, булұнсы зэ Исраил ахун жяни жүди жын хуэйжәсі гүха зўхуәди жын ду бу нын чы. ¹¹ Исраил ахунди нүү, булұнсы на чян мәхади хуэйжәсі зэ тади жяни сын-ёнхади, ду нын чы ги Исраилди ахун фынгиди гүrbаниди жу. ¹² Дансы ба Исраил ахунди нүү ги данлин нанжын чүжя (нәгә нанжын дан бусы Исраилди ахун), та е бу нын чы гүйжун гүrbаниди жу. ¹³ Кәсі Исраил ахунди нүү дан чынха гуафу хуэйжәсі лингандёди, е мәю ваму, та дан йұанхуәй до дадади жяни, нәхур та нын чы дадади чыди. Гуон Исраил ахунди жяниди жын нын чы гүrbаниди жу.

¹⁴ Данлин жын дан мәфончү чыли гүйжун гүrbаниди жули, та ба жыгә гүйжун гүrbани ги Исраилди ахун ё пыйшонни, хан ба жыгә гүrbаниди жячын 1/5 йиләзы е пыйшонни. ¹⁵⁻¹⁶ Исраилди ахунму бу нын жё данлин жын чы гүйжун гүrbаниди жу, бә жё жыгә гүrbани чынха буганжиндили, е бә жё нәгә жын фан цуә, шу зуй. Вә, Жү, ба гүrbани жяңчүлә, жё та чынха гүйжундини.

Ба замужяди сынlin нын жұчын гүrbани?

¹⁷ Жү ги Муса фәди:

— ¹⁸⁻¹⁹ Ни ги Харунә, тади эрзыму лян Исраилди йиче жын фә:

Нагә исраилжын хуэйжәсі зә исраилжынму жүнжянни жүди нагә вәгүйжын дан ги Хўда гилигә вардә хуэйжәсі гәҗя щён ги Жў жү шоди гүrbани, нәхур та ба мәю дуанбянди сынлин ё жүгини. Та дан ба мәю дуанбянди поню, гун-ён хуэйжәсі гунжұлұ жүшонли, Жў зу ба тади гүrbани жешуни.²⁰ Кәсы та дан ба ю дуанбянди сынлин жүчын гүrbани, Жў ба жыгә гүrbани бу жешу.²¹ Сый дан ги Хўда гилигә вардә хуэйжәсі гәҗя щён ги Жў жү пиннан гүrbани, та ба мәю дуанбянди сынлин ё жүгини, нәхур Жў цә ба тади гүrbани жешуни.²² Нагә сынлинди шынзы дан ю са дуанбянли — билүн тади нянжинсы хади, тади түй хуэйжәсі жүәсі жәхуәди, тади пизышон ю шон, гәда хуэйжәсі щұан — ба жымужяди сынлин ду бу нын гәдо Жўди шо гүrbаниди жүәзышон ги Жў жү гүrbани.²³ Нагә понювазыди хуэйжәсі ёңгозыди түй дә жүә дан чондихын хуэйжәсі дуандыхын, ниму гәҗя дан ба жымужяди сынлин ги Жў жүчын гүrbани, Жў ба жыгә гүrbани жешуни. Кәсы ниму дан ги Хўда гилигә вардә, щён ба жымужяди сынлин жүгини, нәхур Жў ба жыгә гүrbани бу жешу.²⁴ Нагә сынлинди дан* дансы нясуиди, дасуиди, бадёди хуэйжәсі кандеidi, ниму ба жымужяди сынлин бу нын ги Жў жүчын гүrbани. Зә ниму жүди дифоншон бу нын йү жымужяди сыйчин.²⁵ Ниму бу нын ба вәгүйжын гигиди сынлин ги Хўда жүчын гүrbани. Ба жымужяди сынлин суандисы ю дуанбянди, Жў ба жыгә гүrbани бу жешу.

²⁶ Жў ги Муса фәди:

— ²⁷ Ба понювазы, ёңгозы хуэйжәсі жұлұгозы жён дан щяхали, хан мә гуә чи тянни, ба та лян тади вуню, му-ён хуэйжәсі мужұлұ бу нын фынкә. Гуәли чи тян, ба та кәҗя нын ги Жў жүчын гүrbани.²⁸ Кәсы ба вуню лян тади понювазы, му-ён лян тади ёңгозы, мужұлұ лян жұлұгозы бу нын йитян литу ба таму зәдә, жүчын гүrbани.²⁹ Ниму дан ги Жў доще, ги Та жү пиннан гүrbани, зу ё жочү фын-

---

* 22:24 «Дан» — ю жүнзыди вәр.

фу ба гүрбани жүгини, нәхур Жү ба жыгә гүрбани цэ нын жешуха.³⁰ Ба пиннан гүрбаниди жу ниму ё жү гүрбаниди нэйитян чыванни, бэ шындо ди эр тянди ганзоли.

³¹ Ниму ё зунхү Вәди фынфуни, жочү таму ду ганни. Вәсы Жү.³² Ниму бэ дэцэ Вәди гүйжун минзы. Жё исраилжынму жыдоха: Вә, Жүсү, гүйжунди, ба ниму е жянчүлэ, жё чынха гүйжун жынмуни.³³ Зочян Вә ба ниму да Египет линчүлэ, щён ги ниму дон Хүдани. Вәсы Жү.

Исраилжынмууди жёмын жечи

23 Жү ги Муса фәди:
—² Ни ги исраилжынму ба гүэ жёмын жечиди сычин фәги:

Гүэ жечиди сыхур, ниму ё шудо йидарни бэвон Жүни.³ Лю тян ниму нын ган сыйчин, кәсү ди читянсы шанбэ, жы йитян ниму ду ё хуанхани, са хуэ ду бу нын ган. Жы йитян ниму ё шудо йидарни бэвон Жүни. Ниму зэ натар жү еба, ба шанбэ жы йитян ё ги Жү жугини.⁴ Ба жыше жёмын жечи, таму ё зэ динхади жызышон гүэнү:

*Исраилжынмууди Пасха жечи дэ Мэю жёмяндид
мэмэ жечи
(Фур 28:16-25)*

⁵ Няннян жынйүэ* шы си нэйитянди хушон ниму ё гүэ Жүди Пасха жечини. ⁶ Жынйүэ шы вусы Мэю жёмяндид мэмэ жечи; чи тян литу ниму ду ё чы мэю жёмяндид мэмени. ⁷ Жыгә жечиди ту йитян ниму ё шудо йидарни бэвон Хүдани. Са хуэ ду бу нын ган. ⁸ Жынжыр чи тян ниму ё ги Жү жү гүрбанини. Ди чи тян ниму ё шудо йидарни бэвон Жүни. Са хуэ ду бу нын ган.

⁹⁻¹⁰ Ниму до Жү ги ниму щүхади нэгэ дифоншон йиху, няннян шу мыйзыди сыхур, ниму ба ту йикунзы мыйзы

* 23:5 На яхүти йүян ба жынйүэ жёди «Атив»; жыгә бонжерсы замуди сыйүэ.

ё надо Исраилди ахун гынчянни. ¹¹ Шанбэ гуәлиди йиху, ди эр тян Исраилди ахун ба жы йикунзы мыйзы ги Жў ё дуанчын гүйжун лищинни, чинди жё Жў ба та жешуни. ¹² Ба йикунзы мыйзы жұгиди нэйтян, ниму ба йигә мәю дуанбянди ёнгозы ё жұчын шоди гүrbанини. ¹³ Нәгә сыхур хан ё ба лёнгә кило лян чин-ю хүәхади мян жұчын мянди гүrbанини; ги шо гүrbани жуәзыди сыхани е ёса йигә литр путожюни. Жыгә гүrbаниди щён видо жё Жў разыни. ¹⁴ Ниму ги Жў ба жыще гүrbани жұги, нәхур цәнын чы на щин шучын мыйзы зўхади мәмә, хан нын чы сынди хуәйжәсі коганди лёншы. Нимуди хубый зэ натар жў еба, ду ё йинавар зунхў жытгә фынфуни.

Гә мыйзыди жечи
(Фур 28:26-31)

¹⁵ Шанбэ гуәлиди ди эр тян дашон (жы зусы ниму ги Жў ба ту йикунзы мыйзы жұгиди нэйтян), ниму ё суан сышы жю тянни. ¹⁶ Доли ди вушы тян (жы зусы ди чигә шанбэ гуәлиди ди эр тян), ниму ба щин шучын мыйзы ги Жў ё жұчын мянди гүrbанини. ¹⁷ Мый йигә жяща ё ба лёнгә мәмә нашон, ги Жў дуанчын гүйжун лищинни. Ба мый йигә мәмә ё на лёнгә кило хо мян лян жёмян хүәха зўшонни, ба жы лёнгә мәмә, зущён щин шучын гүrbани ийиён, ги Жў жұги. ¹⁸ Чүгуә мәмә ниму хан ба чигә йисуиди, мәю дуанбянди ёнгозы, йигә понювазы, лёнгә гун-ён ё жұшонни. Ба жыще сынлин, мәмә дә путожю йидарни ги Жў жұчын гүrbанини. Жыгә гүrbаниди щён видо жё Жў разыни. ¹⁹ Ниму хан ба йигә гунжұлұ ё жұчын вон быйни щи гүнахарди гүrbанини зэмусы ба лёнгә йисуиди гун-ён жұчын пиннан гүrbанини. ²⁰ Исраилди ахун ё ба мәмә лян лёнгә гун-ён ги Жў дуанчын гүйжун лищинни (жысы ги Исраилди ахунму фынгиди йиләзы). Жысы гүйжун гүrbани. ²¹ Нэйтян ниму са хуә ду бу нын ган, ё шудо йидарни бэвон Жўни. Нимуди хубый зэ нани жў еба, йинавар ё зунхў жытгә фалұни.

22 Ниму зэ тандони гэ мыйзыди сыхур, ба тандо бонгэрни жонди мыйзы бэ гэ, вон хуту е бэ жуангүэчи, ба дехалэди мыйсуйзы бэ шы. Ниму ба жыще мыйсуйзы ги чүнжын лян лищёнжын ё шынхани. Вэ, Анлахү Торлясы, нимуди Жү.

Чуй лабади жечи
(Фур 29:1-6)

23-24 Ниму няннян чийүэ чүй ийгэ ё гуэ щехуанди жечини. Дажя ба чуй лабади шынчи тинжян, ду ё шудо йидарни бэвон Жүни. **25** Нэхур са хуэ ду бу нын ган; ги Жү ё жү гүрбанини.

Вон быйни щи гүнахарди ийтян
(Фур 29:7-11)

26-27 Няннян чийүэ чүй шы – жысы вон быйни щи гүнахарди жызы. Нэйтян ниму ё фынзэни, шудо йидарни ги Жү жү гүрбанини. **28** Нэйтян ниму са хуэ бу нын ган, йинцысы нэйтян ба нимуди гүнахар зэ ниму бэвонди Анлахү Торля мянчян вон быйни щидёни. **29** Нэйтян сыйдан чы са чыди, ба тади минзы яндин да Хүдади минжын литу чүдёни. **30** Нэйтян сыйдан ган са сычин, Жү яндин ба нэгэ жын да Тади минжын литу щомедёни. **31** Нимуди хубый зэ нани жү еба, йинавар ё зунхү жыгэ фынфуни. **32** Да чийүэ чүй жюди хушон до чүй шыди хушон ниму ё хуанхани зэмусы фынзэни.

Вэпынзыди жечи
(Фур 29:12-40)

33 Жү ги Муса хан фэди:

– **34** Ни ги исраилжынму фэ:

Чийүэ шы вусы Вэпынзы жечи, ниму ба жыгэ жечи ё гуэ чи тянни. **35** Вэпынзы жечиди туйитян ниму ё шудо йидарни бэвон Жүни; са хуэ бу нын ган. **36** Чи тян ниму ё ги Жү жү гүрбанини. Доли ди ба тян, ниму йүнхуэй

ё шудо йидарни бэвон Жүни, ги Та жү шоди гүрбанини. Жы йитянсы бэвон Жүди жызы, ниму са хүэ бу нын ган.

³⁷(Туни тифэхади жызысы жёмынди жечи. Нэхур ниму ё шудо йидарни бэвон Жүни, мый йитян жочү фалу ги Та жү шоди гүрбани, мян, путожю зэмусы данлин гүрбанини. ³⁸Чүгуэ шанбэ ниму хан ё гуэ жыше жечини. Чүгуэ сүчонди гүрбани, вардэди гүрбани лян гэжя шён жүгиди гүрбани, ниму хан ё ги Жү ба туни тифэхади гүрбани жүшонни).

³⁹Ниму ба шучын шулиди йиху, да чийүэ шы ву дашон чи тян ви Жү ё гуэ Вэпынзыди жечини. Жечиди туйитян зэмусы ди ба тян ё хуанхани. ⁴⁰Туйитян ниму ё ба фушонди дин ходи готян, зунфуди, люфуди зэмусы данлин ю хошо еезы фуди жыжызы нашон, зэ ниму бэвонди Жү мянчян гошинни. ⁴¹Жынжыр чи тян ниму ё ви Жү гого-шиншинди гуэ жыгэ жечини. Нимуди хубый йинавар ё зунхү жыгэ фынфуни. ⁴²Жечишон йиче исраилжын ё зэ вэпынзы литу жү чи тянни, ⁴³жё нимуди хубый ду жыдоха: Жү ба исраилжынму да Египет линчүлэди йиху, нэхур жё таму жүдо вэпынзынили. Вэ, Анлахү Торлясы, нимуди Жү.

⁴⁴Зу жымужя Муса ги исраилжынму фэли Жү динхади гээн жёмын жечили.

*Дян юдынзанди фынфу
(Жефон 27:20-21)*

24 Жү ги Муса фэди:

^{– 2}Ни ги исраилжынму гигэ фынфу, жё таму ба олива няхади дин ходи чин-ю ги ни налэ, додё гуйжун жонфон литу занди юдынзанни, жё та йинавар са гуон. ³Харунэ лян тади хубый ё зэ гуйжунди жонфонни ба хэтун щёнзы мянчянди мынлянзы вэту занди юдынзан дянжуени. Жыгэ юдынзан зэ Жү мянчян ё да хушон йичыр до ганзо жуэни. Нимуди хубый яндин йинавар ё зунхү жыгэ фынфуни. ⁴Харунэ ё ба жыгэ жынши жинзыди юдынзан дянжуени, жё та зэ Жүди мянчян йинавар са гуонни.

Ги Жү жүгиди гүйжун мәмә

⁵ Ни ба шы эргэ кило хо мян ё нашон, зўчын шы эргэ мәмә ба таму луәшон. ⁶ Иху ба жыще мәмә гәдо Жү мянчянди жынши жинзыди жуәзышонни; ба мәмә фынчын лён хонхонзы, ги мый йи хонхонзы гә люгә мәмә. ⁷ Ни хан ба жынши шоди щён ё гәдо мый йи хонхонзыди мәмәшонни, зущён йигә жихо йиён. Жысы ги Жү шоди йилэзы. ⁸ Мый йигә шанбэ Харунэ ё йинавар ба жыще мәмә гәдо Жү мянчянни. Исраилжынму йинавар ё зунхү жыгә фынфуни; жысы Худа лян таму динха хәтунди жихо. ⁹ Иху ба жыще мәмә ё ги Харунэ дэ тади эрзыму гигини. Таму ё зэ Гүйжун вәршон чы жыще мәмәни, йинцы жысы гүйжунди йилэзы, ба тасы ги Жү жүгиди гүrbани литу жянчүлэли. Жысы ги таму щухади йинаварди йилэзы.

Дэцэ Хүдади гүнахар

¹⁰⁻¹¹ Юйигэ жынлэ, тади дадасы египетжын, тади мамасы Исраилди нүжын. Ихуэй жыгә жын зэ йинпанни лян йигэ исраилжын мали жонли. Ма жонди сыхур, та дэцэ Хүдади минзыли, йинви жыгә жынму ба та линдо Мусади мянчян, ¹² ядо бандонзыли, дынди жысы жё Жү ги таму фәни, замужя ё зүй жыгә жынни. ¹³ Жү ги Муса фәди:

— ¹⁴ Ни ба жыгә жын линдо йинпанди вэту. Сый тинжянли жыгә жын замужя дэцэ Вә, Жүли, таму ба шу ё гәдо тади тушон, иху жё йиче жын на шыту ба та дасыни. ¹⁵ Иху ни ги исраилжынму фә: сый дэцэ Хүдали, нэгэ жын яндин ви тади гүнахар шу зуйни. ¹⁶ Сый дэцэ Жүли, ги нэгэ жын яндин ё дин сыйзүйни. Йиче жын ё на шыту ба та дасыни. Булунсы исраилжын хуэйжәсү исраилжынму донжунни жүди вэгүйжын дан дэцэ Жүли, ги нэгэ жын яндин ё дин сыйзүйни.

¹⁷ Сый дан ба жынди мин хэли, ги та яндин ё дин сыйзүйни. ¹⁸ Сый дан ба данлин жынди сыйнлин дасыли, та яндин ё пый чянни, ви йигэ сыйнлин хуан йигэ сыйнлин-

ни. ¹⁹ Сый дан ба данлин жын шонли, ги та е ё жымужя ганни: ²⁰ ви гүдү хуан гүдү, ви нянжин хуан нянжин, ви я хуан я. Замужя та ба данлин жын шонли, ба та е зу нэмужя ё шонни. ²¹ Сый ба данлин жынди сынлин дасыли, та яндин ё пый чянни. Кэсү сый ба жынди мин хэли, ги та яндин ё дин сзыйни. ²² Ниму ги исраилжын хуэйжэсы лян зэ ниму жунжянни жёди вэгуйжын ду ё дин йимур-ийёнди зуйни. Вэ, Анлахү Торлясы, нимуди Жү.

²³ Муса ги исраилжынму ба жыще хуа фэван, таму зу ба нэгэ жын линдо йинпан вэту, на шыту ба та дасыли. Зу жымужя исраилжынму жочү Жү ги Муса гихади фынфу ганли.

*Ди чи нян
(Чунфэ фалу 15:1-11)*

25 Жү зэ Синай саншон ги Муса фэди:
– ²Ни ги исраилжынму фэ:

Ниму жинли Жү ги ниму щён гиди нэгэ дифонди йиху, хуэйхуэй жуандо ди чи нян, ниму бу нын ли ди, йинцысы ниму дан жымужя ган, нэ зу тэнэ Жүдини. ³Лю нян литу ниму нын ли ди, са жунзы, жё путотёзы зэмусы шу тамуди готян. ⁴Кэсү доли ди чи нян, ниму жё ди хуанха. Ба жы йинян ё ги Жү гигини. Нэхур ниму бу нын ли ди, са жунзы, жё путотёзы. ⁵Нимуди дини гэжя дан жончүлэ сали, ниму ба жыгэ е бу нын гэ; мэ жёдёди путотёзышон гэжя дан жели сали, ниму е бу нын шу. Жы йинян ди ё хуанхани. ⁶⁻⁷Жы йинян ди хуанхали еба, кэсү ниму ба дишон гэжя жончүлэди готян нын чыни. Нэхур ниму, нимуди нүү, гүха зўхуэди жын, ниму жунжянни жёди вэгуйжын, сынлин зэмусы тандониди есын ду ю чыдини. Дишон гэжя жончүлэ сали, ниму ду нын чы.

Юбилей нян

⁸ Ниму чибянжя ё суан чи нянни, йиман сыши жю нян. ⁹ Нэйинянди чийүэ чү шы (жы зусы вон быйни щи

гүнахарди жызы), ниму ба жынму ё дафадо ниму гүйжя-ди мангәчүр, жё таму чуй лаба.¹⁰ Жымужя ниму зу ба ди вушы нян фынщёчүлэ, нэхур ги жыгә дифоншон жүди мәю зыюди жынму ё ги зыюни; жысы юбилей нян. Сый зочян ба данлин жынди цэбый хуэйжэсү ди мэшонли, нэйинян та ё ба жы йиче ги зочянди жүжүн хуэйжэсү тади эрнүму хуангини. Ба сый зочян мэчүчи, жё донли нүли, ба та ё фонкэни, жё хуэй гэжяди жячи.¹¹ Ди вушы нянсы нимуди юбилей нян. Ниму бу нын са жунзы, бу нын шу гэжя жончүлэди готян; да мә жёдёди путотёзышон е бу нын шу пuto.¹² Нэйинянсы юбилей нян, до нимушон жысы Хўда жянчүлэди гүйжун нян. Нэхур ниму ба тандони гэжя жончүлэди готян цэ нын чы.

¹³ Сый зочян ба данлин жынди цэбый хуэйжэсү ди мэшонли, зэ юбилей няншон та ба жы йиче ги зочянди жүжүн ё хуангини. ¹⁴ Йинви жыгә ниму ги ляншу мэ ди хуэйжэсү да ниму ляншуди шуни дан мэди, ниму ё гундо ган сычинни, бу нын хун жынму. ¹⁵ Юбилей нян долэди зычян, нагэ ди хан нын ги дуэшо шучын, ба жыгә диди жячян жочү жыще нянди фур ё суанчүлэни. ¹⁶ Няндэ йүэ дуэ, жячян йүэ го, няндэ йүэ шо, жячян йүэди, йинцысы жынму ба шучын фур мэчүдини. ¹⁷ Ниму бэ хун нимуди ляншу, ниму ё пащён Хўдани, йинцысы Вә, Аналахў Торлясы, нимуди Жў.

Ди чи нянди данлин вынти

¹⁸ Ниму ё зунхў Жў ги ниму гихади фалү лян фынфуни, жочү таму ганни, зу жымужя ниму зэ жыгә дифоншон нын пиннан-вусыди гуэ жызы. ¹⁹ Ди ги шучынни, нимуди дўзы чыбони зэмусы пиннан-вусыди гуэ жызыни.

²⁰ Ниму литу хаба сый щён вын: «Ди чи нян вәму дан бу са жунзы, бу ли ди, бу шу шучын, нэхур жё вәму чы сани?» ²¹ Жў ги ниму ги Тади бэрэктини, ди лю няншон жё ди жончүлэ сан нян нын чыгуди лёншыни. ²² Суйжан ди ба нян ниму ли ди, са жунзы еба, кәсы йичыр до ди

жю нян шу шучынди сыхур, ниму хан нын чы ди лю нян шухади лёншыни.

Ba di замужя нын мэхүэйлэ

²³ Ниму бу нын ба ди ванчұан мәдё, йинцы Хўдасы диди Жонгүйди; зэ Тади мянчян ниму зущён лищёнжын дэ кижын ийён.

²⁴ Ниму ё жынчынни: ди мәчүчилиди йиху, тади зочянди жүжын ю мэхүэйлэ гәҗяди диди чұанлини. ²⁵ Сый дан чұнли, ба гәҗяди ди мәдёли, нәхур тади буйғанди чинчин ба жыгә ди ё мэхүэйләни. ²⁶ Сый дан мәю чинчинди йимяр ба ди мәбухуэйлә, кәсы гуәлиди жызы та чынха ючаянханли, мэхүэйлэ диди чян гуни, ²⁷ нәхур та ё суан-ийхарни: да мәдё диди сыхур до зэ йигә юбилей няншон хан шын дуәшо нянли, та зу ё ги мәли диди жын хуан нәмущезы чянни. Жымужя та цэ ба тади зочянди ди нын мэхүэйләни. ²⁸ Тади чян дан бу гу, бу нын ба тади зочянди ди мэхүэйлә, нәхур ди йичыр до юбилей няншон шындо мәли жынди шунини. Жисы юбилей нян до, ба ди ё ги зочянди жүжын хуангини.

²⁹ Сый ба чынпу литуди фонзы мәдёли, йинян литу та ю мэхүэйлэ зыжи фонзыди чұанлини. ³⁰ Та дан йинян литу ба гәҗяди фонзы мә мэхүэйлә, та зу ба тади чұанли дюдёли, тади фонзы йибыйзы зу шындо мәли жынди лян та эрнүди шунини. Зэ юбилей няншон ба жыгә фонзы е бу нын ги зочянди жүжын хуанги. ³¹ Кәсы чынпу вәтуди фонзы зущён ди ийён: зочянди жүжын ю мэхүэйлә тади чұанлини; юбилей нян до, ба жыгә фонзы ё ги зочянди жүжын хуангини.

³² Левитжынму ба левитжынмуди чынпу литуди фонзы са сыхур ду нын мэхүэйлә. ³³ Нагә левитжын ба левитжынмуди чынпу литуди фонзы дан мәдёли, мә мэхүэйлә, жисы юбилей нян до, ба жыгә фонзы ё ги та хуангини, йинцысы зэ левитжынмуди чынпуни левитжынмуди фонзысы зэ исраилжынму жунжянниди йибыйзыди цэбый. ³⁴ Ба

левитжынмуди чынпу жувиди ди йүнзун бу нын мэдё; жысы таму йибыйзыди цэбый.

Замужя ги чүнжын же чянни

³⁵ Нагэ исраилжын дан чүнли, шули нанли, ни яндин ё ги та бонмонни, зущён ги лищёнжын зэмусы кижын бонмонди ийён, жё та хан нын жүдо ни гынчянни. ³⁶⁻³⁷ Ни ги ниди дишүн исраилжын же чянди сыхур, бу нын зэ та гынчян ё личян. Ни ги та мэ лёншыди сыхур, бэ вонщён зэ та гынчян дүэйү зын чян. Ни ё пащён Хүдани, жё та хан ги ни дон линжүни. ³⁸ Жы йиче фынфу дусы ниму бэвонди Анлахү Торля гихади. Та зочян ба ниму да Египет линчүлэ, щён ба Ханаан дифон ги ниму гигини зэмусы дон нимуди Хүдани.

Замужя ба нүү нын мэхүэйлэ

³⁹ Нагэ исраилжын дан чүнли, ба гэжя, зущён нүү ийён, ги ни мэгили, нэхур ни бу нын жё та ган нүди хуэ. ⁴⁰ Ни жё та, зущён гүха зўхуэди жын ийён, жүдо ни гынчян, йичыр до юбилей нян фусы ни. ⁴¹ Жисы юбилей нян доли, жё та лян тади эрнү да ни гынчян зудё, хуэй гэжяди жячи, до та зўзү-быйбый жүди дифоншончи. ⁴² Исраилжынму дусы Хүдади нүому. Хүда да Египет ба таму линчүлэли; ба таму бу нын йүнхуэй, зущён нүү ийён, мэдё. ⁴³ Ни бу нын япый таму; ни ё пащён ниди Хүдани. ⁴⁴ Ни дан ё наннү хуэйжэсү нүнү, зу нын да линжүди гуйжяни мэшонни. ⁴⁵ Ниму ба зэ ниму жунжянни жүди нэще данлин минзүди жынмуди эрнү зэмусы ниму дифоншон сын-ёнхади тамуди чинчин е нын мэшонни. Жыше жын нын дон нимуди цэбый. ⁴⁶ Ниму нын ба таму ги нимуди эрзыму йилюха, жё таму йибыйзы фусы нимуди эрнү. Кэсү ниму ба нимуди дишүнму исраилжынму бу нын япий.

⁴⁷ Зэ ниму жунжянни жүди вэгүйжын дан чынха ючянхан, кэсү нимуди дишүн исраилжын дан чүнли, ба гэжя ги вэгүйжын хуэйжэсү ги тади жяцца мэчүчили, ⁴⁸⁻⁴⁹ нэхур,

ба та мэчүчилиди йиху, тади дишүнму, баба, бабади эрзы хуэйжэсүү данлин буйчанди чинчин нын ба та мэхуэйлэни. Тади чян дан гули, нэхур е нын ба гэжя мэхуэйлэни.⁵⁰ Та ё лян мэли тади жүжүн ба нянди фур суанихарни: да ба та мэчүчили нэйинян дашон ё суандо юбилей няншонни, йиху жочүү гүхе зүхуэди жынди гунчян ба мэхуэйлэди чян динхани.⁵¹⁻⁵² Та ё жочүү шынхади нянди фур пый мэхуэйлэди чянни.⁵³ Та ги мэха тади жүжүн ё чынха, зүщён няннян гүхе зүхуэди жын йиённи, тади жүжүн бу нын зэ ниди мянчян япый та.⁵⁴ Та дан бу нын на жымужяди лўфу ба гэжя мэхуэйлэ, жисы юбилей няндо, ба та лян тади эрнү ё фонкэни.⁵⁵ Йинцы исраилжынмусы Хўдади нўму; Та ба таму да Египет линчўлэли. Вә, Анлахў Торлясы, нимуди Жў.

*Ба Хўдади фынфу зунхўди жынму ю дуэмудади
бэрэкэтини*

(Чунфә фалу 7:12-24; 28:1-14)

26 Жў фәди:

– Ниму ги гэжя ба данлин хўдамуди ёнзы хуэйжэсүү муту вава бә зў; бә зў кихади заён шыту хуэйжэсүү шыту жўзы, е бә бэвон таму. Вәсы ниму бэвонди Анлахў Торля!² Ниму ё зунхў шанбэни, тэнэ Вәди Гуйжун вәрни. Вәсы Жў.

³ Ниму дан зунхў Вәди фалу дэ фынфу, жочүү таму ган,⁴ нэхур йүнди сыхуршон Вә ба йү ги ниму гигини, жё диги ниму ги лёншыни, жё готянфу же готянни.⁵ Нэхур ниму йичыр до шу путоди сыхур будуанди шу лёншынни. Ниму йичыр до са жунзыди сыхур бутынди шу путони. Лёншы йинавар ги ниму гуни; ниму зэ гэжяди дифоншон пиннан-вусыди гуә жызыни.

⁶ Вә ги ниму ба пиннан зэ ниму жўди дифоншон гигини, йинви жыгэ ниму пиннан-вусыди фижёни, сый ду бу нын хахў ниму. Вә ба дэдў есын зэ ниму жўди дифоншон щёмёдёни; вонху нэтар йүнзун бу дажон.⁷ Ниму ба

нимуди дўшман дабэни. ⁸ Нимуди вугэ жын дабэ йибый жынни, йибый жын дабэ шычян жынни; ниму ба таму ду щёмедёни. ⁹ Вэ жочў ниму жуангүэлэ, жё ниму сын-ён хошо вамуни, жё нимуди фур дуәхани. Вэ хохор зунхў лян ниму динхади хәтунни. ¹⁰ Ниму жынжыр йинян ба няныси лёнши чыни; хан ба жю лёнши эрдёни, ба щин лёнши цунхани. ¹¹ Вэ зэ Вәди гуйжун жонфон литу лян ниму йидарни жўни, ба ниму йўнзун бу лёха. ¹² Вэ зэ ниму донжунни жўни, дон нимуди Хўдани, ниму е дон Вәди минжынни. ¹³ Вәсы ниму бэвонди Анлахў Торля. Зочян Вэ ба ниму да Египет линчўлэ, мә жё ниму зэ нэтар дон нў. Вэ ба ниму бәзышон тоди жябан мадёни, жё ниму ба ту тэ гогоди зу лўни.

Бу зунхў Хўда фынфуди жынму шу са зуйни
(Чунфә фалу 28:15-68)

¹⁴ Жў хан фәди:

— Ниму дан бу тин Вәди хуа, ба Вәди фынфу бу ган, нәхур ниму шу зуйни. ¹⁵ Ниму дан зунхў Вәди фалу лян фынфу, жыгэ ба Вэ лян ниму динхади хәтун пәланни, ¹⁶ нәхур Вэ зуй нимуни. Вэ жё ниму шу заён бэляни: жё ниму хә жун бинни, фа шони, жё нимуди нянжин хани, шынзы е мёю жинни. Нәхур ниму са жунзыни, кәсы нимуди дўшман ба ниму сахади жунзы чыдёни. ¹⁷ Вэ жочў ниму фанчелэ, ба дўшман дафадо ниму гынчянни, таму ба ниму дабэни. Хын нимуди жынму гуан нимуни, хахў нимуни. Суйжан сый ду бу жуй ниму еба, кәсы ниму гәжя подёни.

¹⁸ Ниму шули жыщер бэляди йиху дан хан бу тин Вәди хуа, нәхур Вэ жё ниму ви нимуди гўнахар шу чи лэзы жунди зуйни. ¹⁹ Вэ ба нимуди те конзы дэ жён пичи гэдёни. Вэ бу жё тян щя йў, жё нимуди тўди гандёни, зущён те ийён, нинхани. ²⁰ Ниму быйкар фи гункўни, йинцысы ди бу ги лёнши, готянфу е бу же готян.

²¹ Ниму дансы хан фа жён пичи, бу тин Вәди хуа, нәхур Вэ жё ниму ви нимуди гўнахар шу чи лэзы жунди зуйни.

²² Вэ ба дэдүө есын дафадо ниму гынчянни; таму ба нимуди ваму чыдёни, ба нимуди сынлиин щёмёдёни, жё нимуди фур шохани, нимуди лў чынха мәжын-яндини.

²³ Шули жыщер зуйди йиху ниму дан хан бу шущин, бу тин Вэди хуа, фандуй Вэ, ²⁴ нэхур Вэ е фандуй нимуни, жё ниму ви нимуди гүнахар шу би зочян хан чи лэзы жунди зуйни. ²⁵ Ниму дан ба замуди хэтуун пэлан, Вэ жё нимуди дүшман ги ниму бо чуни. Ниму дан цондё чынпуни, нэхур Вэ жё ниму хэ вынбинни, ба ниму ги дүшман гигини. ²⁶ Вэ ба ги ниму ги жинди лёншы да ниму гынчян надёни, жё шыгэ нүжын зэйигэ хуэлу литу шо ниму чыди мәмәни. Таму жочү чинжүн ги ниму фын мәмәни; ниму чыни, кэсү чыбуо.

²⁷ Шули жыщер зуйди йиху ниму хан дан фа жён пичи, бу тин Вэди хуа, ²⁸ нэхур Вэ чишонлэ, фандуй нимуни, жё ниму ви нимуди гүнахар шу би зочян хан чи лэзы жунди зуйни. ²⁹ Ниму шу нэмү дади вэдүзыди йимяр, ниму чы гэжя эрнүди жуни. ³⁰ Вэ зэ саншон ба ниму бэвон данлин хүдамуди мё цыйдёни, ба нимуди шо щёнди жуэзы далани, ба нимуди мэти эрдё даланди муту вавашонни. Вэ тэ янфанди сыхур, ³¹ жё нимуди чынпу бянчын кунтани; ба ниму бэвонди вэр цыйдёни; бу жешу ниму шоди гүrbани. ³² Вэ жё ниму жүди дифон йиман бянчын кунтани, жан жыгэ дифонди дүшман канжян жыгэ, таму ду жонхани! ³³ Вэ жё нимуди дүшман лян ниму дажонни, ба ниму сандё вэгийни. Нимуди гуйжя бянчын кунтани, ба нимуди чынпу дэ щёнжуон ду цыйдёни. ³⁴⁻³⁵ Зу жымужя нимуди дифон хуанхани, йинцысы ниму зэ нэтар жүди сыхур мэ жё та хуан. Ниму зэ душманди гуйжя жүди сыхур, ниму гэжяди дифон бянчын кунтанди йимяр, хуанхани.

³⁶ Вэ жё дүшманди гуйжяни жүди ниму жынмуди щин тэхэпани; дунтан еезыди шынчи ба таму е хажинни, жё таму подёни. Таму, зүшён канжян до йиён, подёни; сый ду бу жуй таму еба, таму гэжя подё, дедони. ³⁷ Сый ду бу жуй таму еба, таму йигэ пын йигэни. Нэхур ниму мэю

фандуй нимуди дүшманди жинни. ³⁸ Ниму зэ вэгүй вучонни; дүшманди гүйжя ба ниму щишонни. ³⁹ Ниму литусый шындо дүшманди гүйжянили, таму ви гэжяди дэ таму зүзүй-быйбыйди гүнахар, зущён хуар ийён, няндёни.

⁴⁰ Кэсы йиху нимуди хубый шущинни, ба гэжяди дэ зүзүй-быйбыйди гүнахар ду жынни, йинцысы таму зочян фанлян, фандуй Вэли, ⁴¹ жё Вэ е фандуй тамули, ба таму бандо таму дүшманди гүйжянили. Ниму хубыйди пичи чынха мяншани, таму ви гэжяди гүнахар шули зуйди йиху, ⁴² нэхур Вэ ба Вэ лян Ягүбэ, Исхар дэ Ибращимэ динхади хэтун жичелэни, жочү Вэ зочян щухади хуа ба тамуди дифон ги Вэди минжын хуангини. ⁴³ Кэсы щянтуни нэтар жёди жынму яндин ё да жыгэ дифоншон зудёни, жё жыгэ дифон чынха кунтан, зу жымужя жёта хуанхани. Нэтар жёди жынму мэ зунхүй Вэди фалу дэ фынфуди йимяр, таму яндин ё шу зуйни. ⁴⁴ Кэсы таму хан зэ дүшманди гүйжяни жёди сыхур, Вэ ба таму ванчүан бу лёха, йиман бу щёмёдё, ба Вэ лян таму динхади хэтун е зунхүни, йинцысы Вэ, Анлахү Торлясы, тамуди Жүй. ⁴⁵ Вэ ви таму ба лян тамуди ата-баба динхани хэтун жичелэни. Зочян Вэ ба тамуди ата-баба зэ вэгүйжынму мянчян да Египет линчүлэли, щён дон тамуди Хүдани. Вэсы Жүй.

⁴⁶ Жүй зэ Синай саншон ба жыще фалу лян фынфу ги Муса жёгили, жё та ги исраилжынму жёгини.

Жын дан ги Хүда гили вардэли

27 Жүй ги Муса фэди:

— ²⁻⁷ Ни ги исраилжынму фэ:

Дансы ба йигэ жын жочү бавэди вардэ ги Жүй гиги, жёта чынха Хүдади жын, ба жыгэ жын нын мэхуэйлэ. Нэхур ба мэхуэйлэ жыгэ жынди жячян на гүйжунди йинчян ё суанхани:

вава (да йигэ йүэ до ву суй): эрвазы — вугэ йинчян; нүвазы — сангэ йинчян;

нянчинжын (да ву суй до эршы суй): эрвазы – эршыгэ йинчян; нұвазы – шыгә йинчян;

дажын (да эршы суй до люшы суй): нанжын – вушыгэ йинчян; нұжын – саншыгэ йинчян;

ложын (да люшы суй дашон): нанжын – шывугә йинчян; нұжын – шыгә йинчян.

⁸Гили вардэди жын дан чүндихын, бу нын жочү динхади жячян мәхүэйлэ, нэхур ба та ё линдо Исраилди ахун гынчянни, Исраилди ахун жочү нэгэ жынди ги чянди нынгү ё дин данлин жячянни. ⁹Сый дан ги Хұда гилигэ вардэ, щён ба йигә нын жұчын гүrbаниди сынлин ги Жүгиги, жымужяди сынлин чынха Жүдини. ¹⁰Гили вардэди жын бу нын ба хо сынлин хуанчын хади хуэйжәсы ба ха сынлин хуанчын ходи. Сый дан ба йигә сынлин хуанчын данлинди йигә, нэхур лёнгэ сынлин ду чынха Жүдини. ¹¹Жыгә сынлин дансы буганжинди (ба жымужяди сынлин бу нын ги Жүгү жү гүrbани), нэхур гили вардэди жын ба жыгә сынлин ё ладо Исраилди ахун гынчянни. ¹²Исраилди ахун ё канйихар жыгә сынлинни: тасы ходи хуэйжәсы хади, йиху ба жыгә сынлинди жячян ё динхани; та фә дуәшо чян, зу нэмущезы чян. ¹³Сый дан ба тади сынлин мәхүэйлэ, та ё ги жыше чянни, хан ба жячянди 1/5 йиләзы ё гигини.

¹⁴Сый дан ба фонзы ги Жүгиги, Исраилди ахун ё канйихарни: жыгә фонзы хома ха, йиху ё дин жыгә фонзыди жячянни; та фә дуәшо чян, зу нэмущезы чян. ¹⁵Сый дан ба тади фонзы мәхүэйлэ, та ё ги жышезы чянни, хан ба жячянди 1/5 йиләзы ё гигини.

¹⁶Сый дан ба ги та йилюхади ди ги Жүгиги, Исраилди ахун ё суанихарни, зэ нэгэ дини нын са дуәшо жунзы; дан нын са эршыгә кило дамый жунзы, жыгә диди жячянсы шыгә йинчян. ¹⁷Сый дан зэ юбилей няншон щён ба тади ди ги Жүгиги, нэхур та ё жочү зочян динхади жячян ба йиче чян гигини. ¹⁸Сый дан гүә юбилей нянди йиху щён ба тади ди гигини, нэхур Исраилди ахун ё суанихарни;

да нэгэ сыхур до юбилей няншон хан шынха дуёшо нянли, зу жымужя ба жячян вон шони динни.¹⁹ Сый дан ба тади ди мэхүэйлэ, та ё жочү динхади жячян ги чянни, хан ба жячянди 1/5 йилэзы ё гигини, нэгэ ди зу до тади шунини.²⁰ Та дан ба нэгэ ди мэхүэйлэ, кэсү ба ди ги данлин жын мэгили, ба нэгэ ди йүнзүн бу нын мэхүэйлэ.²¹ Жисы юбилей нян до, нэгэ ди ё чынха Жүди йинаварди фугуйни*, шындо Исаил ахунди шунини.

²² Сый дан ба мэшонлэди ди ги Жү гиги,²³ нэхур Исаилди ахун ё суанихарни; да нэйтитян дашон до юбилей няншон хан шынха дуёшо нянли, зу жымужя ба жячян вон шони динни. Нэгэ жын яндин ё зу нэйтитян ба нэмушезы чян гигини; чян зу чынха Жүдини.²⁴ Жисы юбилей нян до, нэгэ ди ё до зочянди жүжин хуэйжэсү тади хубайди шунини.²⁵ Ба ииче жячян ё на гуйжун йинчян суанни.

²⁶ Сынлинди ииче тушур – булүнсы нюди хуэйжэсү ёнди – кэжя чынха Жүдини, йинви жыгэ сый ду бу нын ба таму жочү гэжяди вонщён йүнхуэй ги Хүда гиги.²⁷ Нагэ тушур дансы буганжинди сынлин, нэхур тади жүжин нын ба жыгэ сынлин жочү Исаилди ахун динхади жячян мэхүэйлэни, хан ба жячянди 1/5 йилэзы ё гигини. Та дан мэхүэйлэ, ба жыгэ сынлин нын жочү ииёнди жячян ги данлин жын мэчүчини.

²⁸ Кэсү ба нагэ жын, сынлин хуэйжэсү ди ги Жү жёгили, жё та чынха Хүдади йинаварди фугуйни, ба та бу нын ги данлин жын мэги, е бу нын мэхүэйлэ; та йинавар чынха Жүдини.²⁹ Ба нагэ хуэвар жынму дан жёчын харам, ба та е бу нын мэхүэйлэ, ба та яндин ё Ѣмэдёни.³⁰ Ди гиди лёншыди шычир дэ фу гиди готянди шычир ду ё чынха Жүдини.³¹ Сый дан ба тади шычир мэхүэйлэ, нэхур та, чүгүэ жыгэди жячян, хан ба жячянди 1/5 йилэзы ё гигини.

---

* 27:21 «Чынха Жүди йинаварди фугуйни» – ба жыгэ хуа на яхүти йүн фәдисы «ха-херем» зусы «чынха харам» (кан Хуадян).

³² Шыгэ сынлин литу йигэ сынлин ё чынха Жүдини. Ба сынлинди фур суанчелэди сыхур, ди шыгэ сынлин яндинсы Жүди. ³³ Жүжын бу нын кан жыгэ сынлины ходима хуэйжэсү хади, е бу нын ба йигэ сынлин хуанчын данлинди йигэ. Та дан ба йигэ сынлин на данлин сынлин хуанли, лёнгэ сынлин ду ё чынха Жүдини, ба таму лёнгэр бу нын мэхуэйлэ.

³⁴ Жү ба жыше фынфу зэ Синай саншон ги Муса жёгили, жё та ги исраилжынму фэгини.

ИСРАИЛЖЫНМУДИ ФУР

Исраилжынмуди фур фуди щүян

Жыгэ фу ба зыжиди минзы «Исраилжынмуди фур» жочү исаил минжынди лёнгэ миндан (нэтар ба тамуди фур суанчүлэдини) да Египет вон Ханаан димяншон зуди сыхур чынгэхади. Нан яхүти хуа ба жыгэ фу жёдисы «Зэ савәни». Зу лян жымужяди хуа Исраилжынмуди фур фуди яхүтиди бынвын кэдини. Таму жынгэ кангидини, зэ натар гуэ йиншёндини.

Хўда зэ Синай саншон ги исаил минжын ба жун-ё фалу гигилиди йиху, Муса шынжын ба донбин исаилжынмуди манмар цыйзы фучүлэли (ба левийжынму данлинжя). Нан Хўдади фынфу, Муса шынжын ба юди фалуди чинкуон тянгили, зу жымужя та ба исаилжынму шэлүди жё ба Анлахў Торля ги таму щүхади нэгэ дифон жаншонни (1-9 буфын). Кәсы до Кадес дифон (жысы лян Ханаан нанбонгэди бянже), исаил минжын ви цаканжынму фәхади, данпа, нэтар жёди батырму либян жя щёфэ, таму хэпади йимяр, мәдый жиндо Ханаан. Нан Хўдади фынфу ба жыгэ димян мәдый жаншон. Йинви жыгэ Хўда ги таму дин зуйли – манли сышы нян зэ савәни южуанни (10-19 буфын). Кәсы жыгэ гуәлиди йиху, мә тинха Хўдади жы йибыйзы исаилжын вучонни, нэхур минжын щуанщүар ба Ханаан

бонгэрниди димян цэ нын жан. Ги жыгэшон шэлүди иимяр, исраилжынму до Иордан хэ дунбонгэди Моав гүйжянили (20-36 буфын).

Зу жыще сыхуршон исраил минжын жибянжя фандуй Мусали, зофан Хүдали, сүчон че жынмууди биншин дантүли дэ фанлянли. Кэсү жисы Анлахү Торля зыдый ги бутинхуади жынму дин зуйди нэгэ сыхур, Та хан ги зыжи жянчүлэди минжын чынха кочүдини, цошин тали, бу жё Исраил дүшманди ха мүщён чын, ги исраилжынму ги дайшындини. Жисы минжынди вонзыму Муса дэ Харунэ ба Хүдади хуа мэ зундо линийиршон, Та хан жищүди жё Зыжиди вонщён чынни – ба Исраил минжын линдо Та ги исраилди зўбый щүхади нэгэ димяншонни.

Ба исраилжынмууди фур ту иихүэй суанли

1 Ди эр нянди эр йүэ чүй ии исраилжынму да Египет зудёди ииху, Жүэ зэ Синай савәниди Тади гүйжун жонфон литу ги Муса фэди:

— ²⁻³Ни лян Харунэ ба исраилжынму жочү тамуди щинмин дэ жяцця ё суанхани. Ба йиче нанжынди минзы да эрши суй дашон, сый нын дон бин, ду щеха. ⁴Жё мый йигэ зүй литу ю йигэ линшу, жё та ги ниму бонмон. ⁵⁻¹⁶Жысы жыче зүди линшуди минзы, жё таму дон Исраил дуйвуди линшу:

Рувимди зүй – Шедеурди эрзы Елицур,
Щимэди зүй – Цуришаддайди эрзы Шелумиил,
Яхүтиди зүй – Аминадавди эрзы Наассон,
Иссахарди зүй – Цуарди эрзы Нафанаил,
Завулонди зүй – Хелонди эрзы Елиав,
Ефремди зүй – Амиудди эрзы Елишама,
Манассияди зүй – Педацурди эрзы Гамалиил,
Вениаминди зүй – Гидеонияди эрзы Авидан,
Данди зүй – Аммишадайди эрзы Ахиезер,
Асириди зүй – Охранади эрзы Пагиил,

Гадди зў – Регуилди эрзы Елиасаф,
Неффалимди зў – Енанди эрзы Ахир.

¹⁷ Муса лян Харунэ ба жы шы эргэ жын линшон, ¹⁸⁻¹⁹ эр жүэ чүй ии таму ба ииче исраилжын шудо йидарни, ииху жочү тамуди щинмин дэ жяця ба минжынди фур суанхали. Да эршы суй дашон ба йиман нанжын жочү Жүгихади фынфу суанли. Муса зэ Синай савэни ба исраилжынмуди фур суанхали. ²⁰⁻⁴⁶ Да Ягүбэди тушур Рувимди зў дашон, ба мый йигэ нын дон бинди нанжын да эршы суй дашон жочү щинмин дэ жяця суанхали. Мый йигэ зў йиман ю жыще жынни:

Рувимди зў – 46 500 жын,
Щимэди зў – 59 300 жын,
Гадди зў – 45 650 жын,
Яхүтиди зў – 74 600 жын,
Иссахарди зў – 54 400 жын,
Завулонди зў – 57 400 жын,
Ефремди зў – 40 500 жын,
Манассияди зў – 32 200 жын,
Вениаминди зў – 35 400 жын,
Данди зў – 62 700 жын,
Асиерди зў – 41 500 жын,
Неффалимди зў – 53 400 жын,
Йимансы 603 550 жын.

⁴⁷ Ба Левий зўди жынму лян данлин зў йидарни мэ суан, ⁴⁸ йинцысы Жү зочян ги Муса фэгуэ:

– ⁴⁹ Ни ба Левий зўди жынму лян данлин исраилжынму йидарни бэ суан. ⁵⁰ Ги таму ба Хүдади гуйжун жонфон лян нэтар сыйүндий ииче дунши жёдэги. Таму ё гон гуйжун жонфон лян нэтар сыйүндий ииче дунщини, зэ нэтар ган тамуди гунсы зэмусы ба гэжяди йинпан задо гуйжун жонфонди туанийгарни. ⁵¹ Мый йибян ниму бан йинпанди сыхур, левитжиныму ё шу Хүдади гуйжун жонфонни; хуэйхуэй да гуйжун жонфонди сыхур, левитжиныму ба та ё дачелэни. Дансы нагэ понжын доли гуйжун жонфон

гынчян, ги нэгэ жын яндин ё дин сзызйни. ⁵² Жё шынхади исраилжынму жочү гэжяди чи дэ дуйву йибазы лян йибазы ба гэжяди йинпан заха. ⁵³ Левитжынму ба гэжяди йинпан ё задо гуйжун жонфонди туанийгарни, бэ жё нагэ исраилжын доли гуйжун жонфон гынчян, жё Вэ ви жыгэ бэ чишонлэли. Левитжынму ё бохү Хүдади гуйжун жонфонни.

⁵⁴ Жү замужя ги Муса фэли, исраилжынму зу нэмужя ганли.

Мый йигэ зүди за йинпанди вэр

2 Жү ги Муса лян Харунэ фэди:

– ² Исраилжынму за йинпанди сыхур, мый йигэ жын жочү гэжя зүди чи дэ та жяящади жихо, зэ Хүдади гуйжун жонфонди туанийгарни ба гэжяди йинпан ё зачелэни.

³⁻⁴ Яхүти зүди жынму жочү тамуди чи дэ дуйву ба йинпан ё задо дунбонгэни. Яхүти зүди жынмуди линшусы Аминадавди эрзы Наассон, жынди фурсы 74 600 жын.

⁵⁻⁶ Иссахар зүди жынму зэ Яхүти зүди бонгэрни ё ба йинпан захани. Иссахар зүди линшусы Цуаради эрзы Нафанаил, жынди фурсы 54 400 жын.

⁷⁻⁸ Завулон зүди жынму ё ба йинпан задо бонгэрни. Завулон зүди линшусы Хелонди эрзы Елиав, жынди фурсы 57 400 жын.

⁹ Яхүти зүди жынму дэ лян таму йидарни за йинпанди жынди фур йимансы 186 400 жын. Тамуди дуйву ту йигэ чөлэ ё шон лүни.

¹⁰⁻¹¹ Рувим зүди жынму жочү тамуди чи дэ дуйву ба йинпан ё задо нанбонгэни. Рувим зүди линшусы Шедеурди эрзы Елицур, жынди фурсы 46 500 жын.

¹²⁻¹³ Щимэ зүди жынму зэ Рувим зүди бонгэрни ё ба йинпан захани. Щимэ зүди линшусы Цуришаддайди эрзы Шелумиил, жынди фурсы 59 300 жын.

Фур 2

¹⁴⁻¹⁵ Гад зўди жынму ба йинпан ё задо бонгэрнини. Гад зўди линшусы Регуилди эрзы Елиасаф, жынди фурсы 45 650 жын.

¹⁶ Рувим зўди жынму дэ лян таму йидарни за йинпанди жынди фур йимансы 151 450 жын. Тамуди дуйву ё ди эргэ чөлэ шон лўуни.

¹⁷ Хўдади гуйжун жонфон дэ левитжынмуди йинпан зэ донжуннини. Исраилжынмуди йинпан йигэ зэ йигэ гынчян замужя зандини, таму zu жочў жымужяди ёнзы лян гэжяди зўди чи йибазы йибазыжя чөлэ ё шон лўуни.

¹⁸⁻¹⁹ Ефрем зўди жынму жочў тамуди чи дэ дуйву ба йинпан ё задо щибонгәни. Ефрем зўди линшусы Аммиудди эрзы Елишама, жынди фурсы 40 500 жын.

²⁰⁻²¹ Манассия зўди жынму зэ Ефрем зўди бонгэрни ё ба йинпан захани. Манассия зўди линшусы Педацурди эрзы Гамалиил, жынди фурсы 32 200 жын.

²²⁻²³ Вениамин зўди жынму ба йинпан е ё задо бонгэрнини. Вениамин зўди линшусы Гидеонияди эрзы Авидан, жынди фурсы 35 400 жын.

²⁴ Ефрем зўди жынму дэ лян таму йидарни за йинпанди жынди фур йимансы 108 100 жын. Тамуди дуйву ё ди сангэ чөлэ шон лўуни.

²⁵⁻²⁶ Дан зўди жынму жочў тамуди чи дэ дуйву ба йинпан ё задо быйбонгәнини. Дан зўди линшусы Аммишаддайди эрзы Ахиезер, жынди фурсы 62 700 жын.

²⁷⁻²⁸ Асир зўди жынму зэ Дан зўди бонгэрни ба йинпан ё захани. Асир зўди линшусы Охранди эрзы Пагиил, жынди фурсы 41 500 жын.

²⁹⁻³⁰ Неффалим зўди жынму ба йинпан ё задо бонгэрнини. Неффалим зўди линшусы Енанди эрзы Ахира, жынди фурсы 53 400 жын.

³¹ Дан зўди жынму дэ лян таму йидарни за йинпанди жынди фур йимансы 150 600 жын. Тамуди дуйву линийир ё чөлэ шон лўуни.

³²Ба жыще исраилжын жочү тамуди жяшчя йиман суанхали. Жочү тамуди зў дэ дуйву суанчүлэли йиман 603 550 исраилжын. ³³Жочү Жү ги Муса гихади фынфу, ба левитжынму лян данлин исраилжынму йидарни мэ суан.

³⁴Исраилжынму жочү Жү ги Муса гихади фынфу ганли. Таму жочү таму зўди чи ба гәҗяди йинпан задини; шон лўди сыхур таму жочү гәҗяди жяшчя зудини.

Харунэди эрзыму

3 Жү зэ Синай саншон ги Муса фәхуади сыхур, Харунэ лян Мусади жяни ю жыще жынни; ²Харунэди сыгээрзы: Надав (тасы тушузы), Авиуд, Елеазар дэ Ифамар. ³Ба таму ду на гүйжун щён-ю мәли, жё таму чынха гүйжунди, жянчүлэди жынму, ги Жү дон ахунни. ⁴Кәсы Надав дэ Авиуд зэ Жү мянчян вучонли, йинцысы таму зэ Синай савәни ги Жү ба гәҗя дянхади хуә налэли. Таму лёнгэр мөю эрзымуди йимяр, Харунэ хуәди сыхур, Елеазар лян Ифамар ганли Исраил ахунди гунсыли.

Жё Левий зўди жынму ги Исраилди ахунму бонмон

⁵Жү ги Муса фәди:

— ⁶Ни ба Левий зўди жынму линлэ, жё таму ги Харунэ ахун бонмон ган гунсы. ⁷Таму ё ган Хүдади гүйжун жонфон литуди сыйчинни, ви Исраилди ахун дэ йиман минжын ган гунни. ⁸Таму ба Хүдади гүйжун жонфонди йиче дунши ё жоканни зэмусы ви данлин исраилжынму ган жынвуни. ⁹Гуон Левий зўди жынму нын фусы Харунэ лян тади эрзыму. ¹⁰Ни ги Харунэ лян тади эрзыму ги фынфу, жё таму ган Исраил ахунди гунсычи. Данлин сыйдан ган жыгә гунсы, ба та яндин ё дасыни.

¹¹Жү ги Муса фәди:

— ¹²⁻¹³Жыхур Левий зўди жынму ё чынха Вәдини. Вә щёме египетжынмуди йиче тушузуди нэйтян, ба исраилжынмуди йиче тушузы дэ сыйлинди йиче гунтушузы жянчүлэ, жё таму чынха Вәдили. Жыхур исраилжынму-

ди тушузыди виғыншон ба Левий зўди жынму ги Вә ё шынхани. Вәсы Жў.

Левитжынмуди фур

¹⁴Жў зэ Синай савәни ги Муса гиди фынфу, ¹⁵жё та ба левитжынмуди фур жочў тамуди жяцца суанхани. Ба мый йигә нанжын да йигә йүә дашон ду ё суанхани.

¹⁶Муса зу жымужя ганли. ¹⁷⁻²⁰Левий ю сангә эрзыни: Гирсон, Кааф, Мерари. Гирсонди лёнгә эрзысы: Ливни лян Шимей. Каафди сыгә эрзысы: Амрам, Ицгар, Хеврон лян Узиил. Мерариди лёнгә эрзысы: Махли лян Муши. Таму дусы таму жяцяди тузы.

²¹Гирсонди лёнгә эрзы Ливни дэ Шимей ю гәҗяди жяцянни. ²²Да йигә йүәди эрвазыму дашон, ба тамуди нанжынму йиман суанли 7 500 жын. ²³Гирсонди жяцця ё зэ щибонгә, зэ Хўдади гуйжун жонфонди быйху ба гәҗяди йинпан зачеләни. ²⁴Гирсонди йиче жяцяди линшусы Лаелди эрзы Елиасаф. ²⁵⁻²⁶Гирсонди эрзыму ё ба Хўдади гуйжун жонфонди динзы, вәтуди динзы дэ мынлянзы жоканни, ба Хўдади гуйжун жонфон лян шо гўrbаниди жуәзы жувиди йуанзыниди данзы, мынлянзы, шынзы дэ йиче йунди дунщи жоканни.

²⁷Каафди сыгә эрзы Амрам, Ицгар, Хеврон дэ Узиил ду ю гәҗяди жяцянни. ²⁸Да йигә йүәди эрвазыму дашон, ба тамуди нанжынму йиман фули 8 600 жын. ²⁹Жыще Гирсонди жяцця ё зэ Хўдади гуйжун жонфонди нанбонгә ба гәҗяди йинпан зачеләни. ³⁰Каафди йиче жяцяди линшусы Узиилди эрзы Елцафан. ³¹Кааф жяцяди жынму ё ба хәтун щёнзы, жуәзы, юдынзан, шо гўrbаниди жуәзы, Исраилди ахун зэ Гуйжун вәршон сыйүндиди жасы дэ вон Дин гуйжун вәр жинчиди мынлянзы дэ йиче йунди дунщи жоканни.

³²Гуан левит линшумуди жынсы Елеазар. Тасы Исраилди ахун Харунәди эрзы. Та гуан зэ Гуйжун вәршон ги Жў ган гунсыди нәще жынмудини.

³³ Мерариidi лёнгэ эрзы Махли дэ Муши ду ю гэжяди жяцянни. ³⁴ Да йигэ йүэди эрвазыму дашон, ба тамуди нанжынму йиман фули 6 200 жын. ³⁵ Мерари жяцяа ё зэ Хүдади гуйжун жонфонди быйбонгэ ба гэжяди йинпан дачелэни. Жыгэ жяцяди линшусы Авихайлди эрзы Цуриил. ³⁶ Жё таму ба Хүдади гуйжун жонфонди жүзы, тади ганзы, мынкуон, туйтуизы дэ данлин йиче йүндидунщи ду жоканни. ³⁷ Таму хан ё ба Хүдади гуйжун жонфонди вэту йүанзыди ганзы, мынкуон, йүанзыди йиче жуонжуонзы лян шынзы жоканни.

³⁸ Муса, Харунэ лян тади эрзыму ё зэ Хүдади гуйжун жонфонди дунбонгэ ба гэжяди йинпан зачелэни. Тамуви исраилжынму зэ Гуйжун вэршон ё ган йиче гунсыни. Данлин сый дан ган жыгэ гунсы, ба та яндин ё дасыни.

³⁹ Муса жочё Жүди фынфу ганли. Та ба Левий зүди йиче нанжын жочё тамуди жяцяа да йигэ йүэди эрвазыму дашон ду суанхали. Йиман фули 22 000 жын.

Левий зүди жынму ё жсан тушузыди вифынни

⁴⁰⁻⁴¹ Жү ги Муса фэди:

— Исраилжынмуди йиче тушур эрвазы дусы Вэди. Йинви жыгэ ни ба Исраил нанжынмуди йиче тушур да йигэ йүэди эрвазыму дашон ду суанха; ба тамуди минзы щешон. Тушузыди вифыншон ни ба левитжынму ги Вэ ё шынхани! Вэсы Жү. Йиче сынлиин щяходи тушузыди вифыншон ни ба левитжынмуди йиче сынлиин ги Вэ налэ.

⁴²⁻⁴³ Муса жочё Жүди фынфу ганли. Та ба исраилжынмуди йиче тушур да йигэ йүэди эрвазыму дашон ду суанхали, ба тамуди минзы щехали. Йиман фули 22 273 жын.

⁴⁴ Жү ги Муса фэди:

— ⁴⁵ Жыхур исраилжынмуди тушузыди вифыншон ни ги Вэ ба левитжынму ё жянчүлэнни. Исраилжынму сынлиин тушузыди вифыншон ба левитжынмуди йиче сынлиин ги Вэ е жянчүлэ. Вэсы Жү. ⁴⁶ Исраилжынмуди тушузы би

Левий зўди жынму дуёди 273 эрвазы. Йинви жыгэ ни ба жыше 273 эрвазы яндин ё мэхуэйлэни.⁴⁷ Ви мый йигэ эрвазы ё жё вугэ гуйжун йинчянни.⁴⁸ Ба жыгэ чян ни ги Харунэ лян тади эрзыму гиги.

⁴⁹⁻⁵¹ Муса жочү Жўди фынфу ганли: ба 1 365 йинчян нашон, ги Харунэ лян тади эрзыму гигили.

Левий зўди Кааф жяяяди жынму ё ган сани

4 Жў ги Муса фәди:

– ²Ни ба Левийди эрзы Каафжяди жынфур жочү жяяяди лян жяниди жынку суанха.³ Ба йиче да саншы суй до вуши сүиди нанжын (сый нын зэ Хўдади гуйжун жонфон литу ган сычин) ду суанха.⁴ Таму ё жокан Дин гуйжун вәр лян нэтар йўнди йиче дунщини.

⁵ Жисы исраилжынму ба йинпан шудё шон лў, Харунэ лян тади эрзыму ё жиндо Хўдади гуйжун жонфон литуни. Нэтар ба хәтун щёнзы чянту гуади мынлянзы чухалэ, на жыгэ мынлянзы ба хәтун щёнзы ё гуәчўни.⁶ Таму на жўнмый пизы ба хәтун щёнзы готу ё гәчўни, ги динзышон ба данчин янсыйди йишон пушон, йиху ба ганзы щёндо хәтун щёнзы лёнханиди чуанзы литуни.

⁷ Таму ё ги Жў мяняян занди жуәзышон ба данчин янсыйди йишон пудо готуни. Йиху ба панзы, дезы дэ гуан путожюди хў лян ванванзы гәдо жуәзышонни. Жё жуәзы готу йинавар ю мәмә.⁸ Таму ё на шынхун янсыйди йишон ба жуәзышонди жыше дунщи гуәчўни, ги готу ба жўнмый пизы гәшон, йиху ба ганзы щёндо жуәзы лёнханиди чуанзы литуни.

⁹ Таму хан ё ба данчин янсыйди йишон нашонни, на жыгэ йишон ба юдынзан, юдынзанди дын, чянзы, панпанзы лян йиче гуан олива чин-юди жясы гәчўни.¹⁰ Йиху ба юдынзан лян йиче сыйунди дунщи на жўнмый пизы гәчў, гәдо тәбазышонни.

¹¹ Ба данчин янсыйди йишон ё пудо на жин езы бохади шо щёнди жуәзышонни, на жўнмый пизы ба готу гәчў,

ба ганзы щёндо жыгэ жуэзы лёнханиди чұанзы литуни.

¹² Таму на данчин янсыйди йишон ба йиче Гүйжун вәр литу йұнди жясы ё гүәчүни, на жұнмый пизы ба готова гәчү, гәдо тәбазышонни.

¹³ Ба шохади хуэй ё да шо гүрбаниди жуэзышон шудё, ба жуэзы на зыхун янсыйди йишон гәчүни,

¹⁴ ба шо гүрбаниди жуэзышон сыйұнди йиче жясы ё гәдо жуэзы готовни; жы зусы нонозы, қаңазы, суй тещянзы дә ванванзы. Йиху ба готова на жұнмый пизы гәчү, ба ганзы щёндо жыгэ жуэзы лёнханиди чұанзы литуни.

¹⁵ Шукә йинпанди сыхур, Кааф жяшяди жынму ё дынни, жисы Харунә лян тади эрзыму ба жыще гүйжун дунщи лян йиче жаяхуә гәхони, йиху таму цәнын ба та гончелә. Жә Кааф жяшяди жынму йидяр бәду жыще гүйжун дунщи, йинцысы таму дан дули, таму яндин вучонни.

Мый йихуәй бан Хұдади гүйжун жонфонди сыхур, Кааф жяшяди жынму ё ган жыще сычинни.

¹⁶ Исраилди ахун Харунәди эрзы Елеазар ё жокан йиче Хұдади гүйжун жонфонни. Та хан ё жокан дынзанди чин-ю, шоди щён, мянди гүrbани, гүйжун щён-ю лян Хұдади гүйжун жонфон литуди йиче гүйжун дунщини.

¹⁷ Жү ги Муса лян Харунә хан фәди:

— ¹⁸⁻¹⁹ Кааф жяшяди жынму дан доли жыще Дин Гүйжун дунщи гынчян, ниму бә жә ба таму да левитжынму литу щемедё. Ви дуә жыгэ бәля, жә Харунә лян тади эрзыму лә ги мый йигә Кааф жяшяди жын ба та ё ганди сычин дә гонди дунщи зыги.

²⁰ Кааф жяшяди жынму гәжя дан жин Хұдади гүйжун жонфонни, ба Исраилди ахунму шөлү гүйжун дуншиди канжян, таму яндин вучонни.

Левий зұди Гирсон жяшяди жынму ё ган сани

²¹ Жү ги Муса гиди фынфу ²² жә та ба Гирсон жяшяди жынфур жочү тамуди жяшяди жынку суанхани.

²³ Ба йиче да саншы суй до вушы сүйди нанжын (сый нын зә Жүди гүйжун жонфон литу ган сычин) ду суанхани.

²⁴ Таму ё ган жыще сычин дэ гон жыще дунщини: ²⁵ Хүдади гуйжун жонфон, ли-вэди динзы, на жүнмый ёнпизы зўхади динзы, мынлянзы, ²⁶ Хүдади гуйжун жонфон лян шо гүрбаниди жуэзы жувиди йұанзыниди данзы дэ шынзы, йұанзыди мынлянзы дэ лян таму сыйұнди йиче жұсы. Таму ё гуан жы йиче дунщини, ба таму жоканни. ²⁷ Муса лян Харунә ё хохор жоканни, жё Гирсон жящяди жынму ган ги таму гихади йиче гунсыни, ба Харунә лян тади эрзыму жё таму гонди дунщи гоншонни. ²⁸ Жы зусы Гирсон жящяди жынму зэ Хүдади гуйжун жонфонни ё ганди йиче сычин. Таму гон са гуйжун дунщини хуэйжәсі ган сани, Исраилди ахун Харунәди эрзы Ифамар ё жоканни.

Левий зұди Мерари жящяди жынму ё ган сани

²⁹ Жү хан жё Муса ба Мерари жящяди жынфур жочү жящя лян жяниди жынку суанхани, ³⁰ ба йиче да саншы суй до вушы сүйди нанжын (сый нын зэ Хүдади гуйжун жонфон литу ган сычин) ду суанхани. ³¹ Таму ё ба Хүдади гуйжун жонфонди жүзы, ганзы, мынкуон дэ туйтуйзы, ³² Хүдади гуйжун жонфонди вэту, йұанзыди ганзы, мынкуон, йұанзыниди йиче жуонжонзы, шынзы, лян таму йиче сыйұнди дунщи ду гоншонни. Мый иигә жын гуон ё ба ги та динхади дунщи гоншонни. ³³ Жы зусы Мерари жящяди жынму зэ Хүдади гуйжун жонфонни ё ганди йиче гунсы. Таму гон са гуйжун дунщини хуэйжәсі ган сани, Исраилди ахун Харунәди эрзы Ифамар ё жоканни.

Левий зұди жынфур

³⁴⁻⁴⁸ Муса, Харунә лян Исраилди линшуму жочү Жүди фынфу ба Левий сангә (жы зусы Кааф, Гирсон дэ Мерариidi жящя) жящяди жынфур суанхали. Таму зу жымуджя ганли: ба нанжынму да саншы суй до вушы суй жочү жящя лян жяниди жынку (сый нын зэ Хүдади гуйжун жонфонни ган сычин) ду суанхали:

Каафди жяшя – 2 750 жын,
Гирсонди жяшя – 2 630 жын,
Мерариди жяшя – 3 200 жын,
Йиман ю 8 580 жынни.

⁴⁹ Зу жымужя жочү Жү ги Муса гихади фынфу ба мый
йигэ жын ду суанхали. Ги мый йигэ жын ба та ё ганди
сычин дэ нади дунщи динхали.

Буганжин жынму

5 Жү ги Муса фәди:

– ²Ни ё ги исраилжынму гигэ ниннин фынфуни; жё
таму ба хэ мафынбинди хуэйжәсү шыншон тон сади, дули
мэтиди жыше буганжин жын да йинпанни ганчүчини.
³ Ниму ба буганжин жынму ё ганчүчини, зу жымужя жё
таму ба йинпан йиман бэ зўчын буганжинли, йинцысы
Вэ зэ Вәди минжынди жунҗянни жүдени.

⁴Исраилжынму жочү Жүди фынфу ба жымужяди жын-
му да йинпанни ганчүчили.

Замужя ви гўнахар ё пый чянни

⁵ Жү хан ги Муса фәди:

– ⁶ Исраилжынму ё зунхү жымужяди фынфуни: сый
дан ги жын ганли гўнахарли, зу жымужя дэцэ Жүли, ⁷та
яндин ё жынчын гәжяди цүөни, та ги сый ган гўнахарли,
ба нахади дунщи йиман ё пыйгини, хан ба жячянди 1/5
фынди йилэзы ё пыйшонни. ⁸Дан шу япыйди жын ван-
дёли, йигэ вава ду мэ шынха ги сый ё пый чянни, нэхур
жё пыйчянди жын ба чян ги Жү гиги, ги Исраилди ахун
шынха. Чүгүэ жыгэ та хан ба вон быйни щи гўнахарди
ён мэшон, ги ахун гиги, жё ахун на пыйхади чян лян ён
ба нэгэ жын зўчын ганжинди.

⁹ Исраилжынму ба ги Жү дуангиди мый йигэ гуйжун
лишин ё ги Исраилди ахун люхани. ¹⁰Мый йигэ Исраилди
ахун ба надо тади мянчянди гўrbани ги гәжя ё люхани.

Нұжын дан ганли хұлонди ғұнахарли

¹¹ Жұ ги Муса фәди:

¹²⁻¹⁴ Булұн сыйди щифузы дан ба гәҗяди нанжын хунли, лян данлин нанжын фили жөли, кәсы тади нанжын ба жыгә бу жыдо, сүйжан жыгә нүжын чынха буганжиндили еба, сысый ба та лян данлин нәгә нанжын фижёди мә канжян зэмусы ба та ган жыгә сыйчинди сыхур мә жуачү; нанжын ви щифузыди ганбан зэмусы ви ба гәҗя зўчын буганжиндили дан чы цў (хуэйжәсі тади щифузы дан мә ган жыгә сыйчин зэмусы ба гәҗя мә зўчын буганжиндили еба, та хан дан чы цүдини, йинцысы та цәмуди щифузы хун тадини), ¹⁵ нәхур жыгә щифузыди нанжын яндин ба гәҗяди щифузы ё линдо Исраил ахунди мянчянни. Та е ё ви щифузы ба йигә кило дамыйди мян ги Хұда жұчын гүrbанини. Та ги мяншон бу нын до чин-ю, йидяр щён е бу нын гә, йинцы жысы нанжын ви гәҗяди щифузы чы цўди гүrbани, жә щифузы ба гәҗя ганхади зүй жичеләни.

¹⁶ Исраилди ахун ба жыгә нүжын ё линдо чянту, жә та зандо шо гүrbани жуәзыди мянчянни. ¹⁷ Исраилди ахун ё ги важжызыди ванванзы литу до йидяр гүйжун фини, ба Хұдади гүйжун жонфон литуди дишонди йидяр тү гәдо фи литу, ¹⁸ ииху ба жыгә нүжынди туфа цанкә, ба жұхади мян жә та надо шуни. Исраил ахун шуни нади ванванзы, жыгә ванванзы литусы кү фи. Жысы жұхади фи. ¹⁹ Ииху Исраилди ахун жә жыгә нүжын дү жууни:

— Ни дан лян данлин нанжын мә фи жә, ба гәҗя мә зў буганжин, нәхур жыгә кү фи ги ни зўбушон сыса хә. ²⁰ Кәсы ни дан лян данлин нанжын фили жөли, ба гәҗя зўчын буганжинли, ²¹ нәхур Жұ ба ни жудёни: Та жә ни-ди тәвәзы тадёни, жә ниди дўзы жунчеләни. ²² Жә жыгә фи жин ниди дўзы литу, жә ниди дўзы жундё, жә ниди тәвәзы тадё.

Жыгә нүжын ё хуэйдани:

— Дуй, вә дайинни. Жё Жүди вонщён чынха.

²³Ииху Исраилди ахун ба жыгә жухади хуа ё щехани, ба щехади зы щидо ванванзыди кү фи литуни. ²⁴Исраилди ахун жё жыгә нүжын хә жухади кү фиди зычян (жыгә фи нын жё та шу тынни), ²⁵ё ба жыгә нүжын шуниди мян нашон, зэ Жүди мянчян жучелэ, ёйихарни, ииху гәдо шо гүрбаниди жуәзышонни. ²⁶Ииху ахун ё жуа йиба мян, гәдо шо гүрбаниди жуәзышон, зущён йигә жихо йиён, шодёни. Линийр Исраилди ахун ё жё жыгә нүжын ба кү фи хәдёни. ²⁷Та дан жыншы лян данлин нанжын фили жёли, жыгә фи жё та шу тынни: тади дўзы жундёни, тәвәзы тадёни. Жё минжын ба та жума. ²⁸Та дансы мәю гүнахарди, шынха ганҗинди, нэхур та бу шу хә, ииху хан нын сын-ён эрнүни.

²⁹⁻³⁰Жыще фалу тифә нанжын чы цүди зэмусы цәму тади щифузы лян данлин нанжын фили жёди, ба гәҗя зўчын буганҗинди, йинви жыгә нүжын ё зандо шо гүрбаниди жуәзы гынчянни, жё Исраилди ахун жочү жыгә фалу ба йиче ганди сыйчин гандё. ³¹Нанжынсы мә зуиди, кәсы жыгә нүжын дан ю гүнахар, та яндин ё шу зуйни.

Назорейжын зунхүди фалу

6 Жү ги Муса фәди, ²жё та ги исраилжынму ги жымугә фынфуни:

— Булүн найигә нанжын хуэйжәсү нүжын, сый дан ги вардэ дон назорейжын, ба гәҗя ги Жү жүгини, ³та яндин ё жи зуйни; бу нын хә путожю дэ быйжю. На путо зўха заён хәди бу нын хә, е бу нын чы фипуто дэ ганпуто. ⁴Нанжын хуэйжәсү нүжын дон назорейжынди сыхур, ба путо фушонди са ду бә чы, е бә чы путозыр дэ пизы.

⁵Та дон назорейжынди сыхур, тибудый ту. Та жочү вардэ дон назорейжынди сыхур, ё жё туфа лян хўзы жонни.

⁶⁻⁷Тади туфа зусы йигә жихо, зыфәсү та ба гәҗя ги Жү жүгили. Та дубудый мэти, ба гәҗя бу нын зўчын буганҗинди. Йинви жыгә тади нён-лозы, дишүн хуэйжәсү

зымый дан вучонли, та е бу нын до мэти гынчян. ⁸Дон назорейжынди сыхур, тасы ги Жў фынчўлэди жын.

⁹Дансы зэ назорейжын гынчян сый мынмынди вучонли, та ба гәҗяди гуйжун туфа зўчын буганжинди йимяр, нэхур та ё дын чи тянни, йиху ё ба ту тидёни, ба хўзы гуадёни. Зу жымужя та чынха ганжиндини. ¹⁰Ди ба тян та ё ба лёнгэ гәвазы хуэйжәсү лёнгэ бангэзы надо Хўдади гуйжун жонфонди мын гынчян, ги Исраилди ахун гигини. ¹¹Исраилди ахун ба йигэ гәвазы ё жўчын вон быйни щи гўнахарди гўrbанини, ба ди эргэ жўчын шоди гўrbанини, жё нэгэ жын чынха ганжинни, йинцысы та дули мэтили. Да нэйтян дашон, та зэ бу нын ти туфа, ¹²ба гәҗя ги Хўда жуги, дон назорейжынни. Ба зочян та донха назорейжынди нэще жызы бу суан, йинцысы та ба гәҗяди туфа зўчын буганжиндили. Та ё на йигэ йисуиди ёнгозыни, ба ёнгозы жўчын вон быйни щи зуиди гўrbанини.

¹³Жисы назорейжын гиха вардэди жызы ман, та ё до Хўдади гуйжун жонфонди мын гынчян, ¹⁴ба сангэ мэю дуанбянди сынлин ги Жў жўгини: ба йигэ йисуиди гун-ёнгозы жўчын шоди гўrbани, ба йигэ йисуиди му-ёнгозы жўчын вон быйни щи гўнахарди гўrbани, ба йигэ гун-ён жўчын пиннан гўrbани. ¹⁵Та хан ё жў йикуонзы мэю жёмянди мәмәни: на мяя лян чин-ю хуәхади нон, на чин-ю мәхади бинзы, мяя дэ путожю.

¹⁶Исраилди ахун ё ба жыше дунщи ги Жў надо мянянни, ба таму жўчын вон быйни щи гўнахарди гўrbани зэмусы шоди гўrbанини. ¹⁷Та ба нэгэ гун-ён лян нэ йикуонзы мэю жёмянди мәмә ги Жў ё жўчын пиннан гўrbанини; ба мяя лян путожю е жўгини. ¹⁸Назорейжын ё зэ гуйжун жонфон мынди чяントу ба ту тидё, ба туфа гәдо хуә потуни. Зэ жыгэ хуәшон шо пиннан гўrbанидини.

¹⁹Йиху Исраилди ахун ё ба жўхади гун-ёнди йигэ чян туйзы лян куонзы литуди йигэ нон дэ йигэ бинзы нашон, ги назорейжын гидо шунини. ²⁰Исраилди ахун ё

ба жыгә чыди ги Жү дуанчын гуйжун лищинни. Йиху ба жыгә лищин ги Исаилди ахун шынха (чүгуә жыгә, гун-ёнди щұңқазы лян датуй есы ги Исаил ахун шынхади). Жыще сыйчин гуәлиди йиху назорейжын цэ нын хә путожюни.

²¹Жыще хуа тифәдисы назорейжын яндин зунхұди фалу. Назорейжын дан щён чүгуә та гихади вардә хан жу данлин гүrbани, нәхур та яндин ё жочү щұхади хуа ганни.

Исаил ахун замужя ги жынму ё панвон хони

²²Жү ги Муса гиди фынфу ²³жё та ги Харунә лян тади эрзыму фәни, замужя ё ги исраилжынму панвон хони:

²⁴⁻²⁶Жё Жү ги ни ги бәрәкәти! Жё Та ба ни каншуди! Жё Та до нишон хо! Жё Тади щин до нишон ван! Жё Жү ги ни ги пиннан!

²⁷Жү фәди:

— Таму дан ви Вәди минзы ги исраилжынму панвон хо, Вә ги таму ги бәрәкәтини.

Исаилжынмуди мый йигә зү ё дуанди лищин

7 Ба Хүдади гуйжун жонфон дачеләди нәйитян, Муса ба гуйжун жонфон лян литуди йиче дунщи, ба шо гүrbаниди жуәзы лян йиче сыйұнди жаяхуә на гуйжун чин-ю мәли, зу жымужя жыще дунщи чынха Жүдили. ²Йиху исраилжынмуди линшуму (таму зусы мый йигә зүди дә жяшяди тузы, суан исраилжынмуди фурди жынму) лә, ³ба гәҗя ги Жү дуангиди лищин наләли: люгә мачә, шы эргә поню. Лёнгә линшу дуанли йигә мачә; мый йигә линшу дуанли йигә поню. Таму ба жыще мачә дә сынлини надо Хүдади гуйжун жонфонди мяңчянили. ⁴Жү ги Муса фәди:

— ⁵Ни ба жыще лищин жешуха, ба таму зэ Хүдади гуйжун жонфонни ганди гунсышон сыйұнни. Ба лищин ги левитжынму жочү таму ганди гунсы фынкә.

⁶Муса ба йиман чә лян поню ги левитжынму жёдо шунили. ⁷Та ба лёнгә чә лян сыгә поню ги Гирсон жяшяди

жынму гигили; ⁸ ба сыгэ чэ лян багэ поню ги Мерари жяящади жынму гигили. Харунэди эрзы Ифамар ба таму ганди йиче гунсы жокандини. ⁹ Кэсү ги Кааф жяящади жынму Муса са ду мэ ги, йинцэсү таму ё жокан Хүдади гуйжун жонфонни, ба та ё зэ жягуэзышон гонни.

¹⁰ Ба шо гүрбаниди жуэзы на щён-ю мэди нэйтаян, линшуму ба ёди лищин надо шо гүрбаниди жуэзы гынчянили. ¹¹ Нэгэ сыхур Жү ги Муса фэди:

— Ни ги таму фэги: жынжыр шы эр тян тянянмир йигэ линшу ё налэ лищинни, жё ба шо гүрбаниди жуэзы зүчын гуйжундини.

¹² Ту йитян Яхүти зүди линшу Аминадавди эрзы Наассон ба лищин налэли. ¹³ Наассон ги Жү дуанли йигэ бан килоди йин дэзы лян бабий граммди йин пынпынзы (ба жыще дунциди фынлён на гуйжун жонфонни сыйүндий шекель фынлён лёнхади). Ви мянди гүрбани: дэзыни дэ пынпынзыни манмар гэди лян олива чин-ю хуэхади мян; ¹⁴ ийбый шыгэ граммди жин ванванзы (ба тади фынлён на Хүдади гуйжун жонфонни сыйүндий шекель фынлён лёнхади), жыгэ ванванзыни манмар гэди шоди щён. ¹⁵ Ви шоди гүрбани: йигэ поню, йигэ ён, йигэ йисуиди ёнгозы. ¹⁶ Ви вон быини щи гүнахарди гүрбани: йигэ жүлү. ¹⁷ Ви пиннанди гүрбани: лёнгэ поню, вугэ ён, вугэ жүлү зэмусы вугэ йисуиди ёнгозы. Жысы Аминадавди эрзы Наассон дуанхади лищин.

¹⁸ Ди эртян Иссахар зүди линшу Цуаради эрзы Нафанаил ба лищин налэли. ¹⁹ Нафанаил ги Жү дуанли йигэ бан килоди йин дэзы лян бабий граммди йин пынпынзы (ба жыще дунциди фынлён на гуйжун жонфонни сыйүндий шекель фынлён лёнхади). Ви мянди гүрбани: дэзыни дэ пынпынзыни манмар гэди лян олива чин-ю хуэхади мян; ²⁰ ийбый шыгэ граммди жин ванванзы (ба тади фынлён на гуйжун жонфонни сыйүндий шекель фынлён лёнхади), жыгэ ванванзыни манмар гэди шоди щён. ²¹ Ви шоди гүрбани: йигэ поню, йигэ ён, йигэ йисуиди ёнгозы.

²² Ви вон быйни щи гүнахарди гүrbани: йигэ жүлү. ²³ Ви пиннанди гүrbани: лёнгэ поню, вугэ ён, вугэ жүлү зэмусы вугэ йисуиди ёнгозы. Жысы Цуаради эрзы Нафанаил дуанхади лищин.

²⁴ Ди сантян Завулон зўди линшу Хелонди эрзы Елиав ба лищин налэли. ²⁵ Елиав ги Жё дуанли йигэ бар килоди йин дезы лян бабый граммди йин пынпынзы (ба жыще дунщиidi фынлён на гуйжун жонфонни сыйүнди шекель фынлён лёнхади). Ви мянди гүrbани: дезыни дэ пынпынзыни манмар гэди лян олива чин-ю хуэхади мян; ²⁶ йибый шыгэ граммди жин ванванзы (ба тади фынлён на гуйжун жонфонни сыйүнди шекель фынлён лёнхади), жыгэ ванванзыни манмар гэди шоди щён. ²⁷ Ви шоди гүrbани: йигэ поню, йигэ ён, йигэ йисуиди ёнгозы. ²⁸ Ви вон быйни щи гүнахарди гүrbани: йигэ жүлү. ²⁹ Ви пиннанди гүrbани: лёнгэ поню, вугэ ён, вугэ жүлү зэмусы вугэ йисуиди ёнгозы. Жысы Хелонди эрзы Елиав дуанхади лищин.

³⁰ Ди си тян Рувим зўди линшу Шедеурди эрзы Елицур ба лищин налэли. ³¹ Елицур ги Жё дуанли йигэ бар килоди йин дезы лян бабый граммди йин пынпынзы (ба жыще дунщиidi фынлён на гуйжун жонфонни сыйүнди шекель фынлён лёнхади). Ви мянди гүrbани: дезыни дэ пынпынзыни манмар гэди лян олива чин-ю хуэхади мян; ³² йибый шыгэ граммди жин ванванзы (ба тади фынлён на гуйжун жонфонни сыйүнди шекель фынлён лёнхади), жыгэ ванванзыни манмар гэди шоди щён. ³³ Ви шоди гүrbани: йигэ поню, йигэ ён, йигэ йисуиди ёнгозы. Ви вон быйни щи гүнахарди гүrbани: йигэ жүлү. ³⁵ Ви пиннанди гүrbани: лёнгэ поню, вугэ ён, вугэ жүлү зэмусы вугэ йисуиди ёнгозы. Жысы Шедеурди эрзы Елицур дуанхади лищин.

³⁶ Ди ву тян Щимэ зўди линшу Цуришаддайди эрзы Шелумиил ба лищин налэли. ³⁷ Шелумиил ги Жё дуанли йигэ бар килоди йин дезы лян бабый граммди йин пынпынзы (ба жыще дунщиidi фынлён на гуйжун жонфонни

сыйұнди шекель фынлён лёнхади). Ви мянди гүрбани: дезыни дэ пынпышыни манмар гәди лян олива чин-ю хуәхади мян; ³⁸ иибый шыгә граммди жин ванванзы (ба тади фынлён на гүйжун жонфонни сыйұнди шекель фынлён лёнхади), жыгә ванванзыни манмар гәди шоди щён. ³⁹ Ви шоди гүрбани: йигә поню, йигә ён, йигә йисуиди ёнгозы. ⁴⁰ Ви вон быйни ши гүнахарди гүрбани: йигә жұлұ. ⁴¹ Ви пиннанди гүрбани: лёнгә поню, вугә ён, вугә жұлұ зэмусы вугә йисуиди ёнгозы. Жысы Цуришаддайди эрзы Шелумиил дуанхади лищин.

⁴² Ди лю тян Гад зўди линшу Регуилди эрзы Елиасаф ба лищин наләли. ⁴³ Елиасаф ги Жў дуанли йигә бан ки-лоди йин дезы лян бабый граммди йин пынпышы (ба жыще дунщиди фынлён на гүйжун жонфонни сыйұнди шекель фынлён лёнхади). Ви мянди гүрбани: дезыни дэ пынпышыни манмар гәди лян олива чин-ю хуәхади мян; ⁴⁴ иибый шыгә граммди жин ванванзы (ба тади фынлён на гүйжун жонфонни сыйұнди шекель фынлён лёнхади), жыгә ванванзыни манмар гәди шоди щён. ⁴⁵ Ви шоди гүрбани: йигә поню, йигә ён, йигә йисуиди ёнгозы. ⁴⁶ Ви вон быйни ши гүнахарди гүрбани: йигә жұлұ. ⁴⁷ Ви пиннанди гүрбани: лёнгә поню, вугә ён, вугә жұлұ зэмусы вугә йисуиди ёнгозы. Жысы Регуилди эрзы Елиасаф дуанхади лищин.

⁴⁸ Ди чи тян Ефрем зўди линшу Аммиудди эрзы Елишама ба лищин наләли. ⁴⁹ Елишама ги Жў дуанли йигә бан килоди йин дезы лян бабый граммди йин пынпышы (ба жыще дунщиди фынлён на гүйжун жонфонни сыйұнди шекель фынлён лёнхади). Ви мянди гүрбани: дезыни дэ пынпышыни манмар гәди лян олива чин-ю хуәхади мян; ⁵⁰ иибый шыгә граммди жин ванванзы (ба тади фынлён на гүйжун жонфонни сыйұнди шекель фынлён лёнхади), жыгә ванванзыни манмар гәди шоди щён. ⁵¹ Ви шоди гүрбани: йигә поню, йигә ён, йигә йисуиди ёнгозы. ⁵² Ви вон быйни ши гүнахарди гүрбани: йигә жұлұ. ⁵³ Ви пин-

нанди гүрбани: лёнгэ поню, вугэ ён, вугэ жұлұ зэмусы вугэ йисуиди ёнгозы. Жысы Аммиудди эрзы Елишама дуанхади лищин.

⁵⁴ Ди ба тян Манассия зўди линшу Педацурди эрзы Гамалиил ба лищин наләли. ⁵⁵ Гамалиил ги Жўдуанли йигэ бар килоди йин дезы лян бабый граммди йин пынпышы (ба жыще дуншиди фынлён на гуйжун жонфонни сыйұнди шекель фынлён лёнхади). Ви мянди гүрбани: дезыни дэ пынпышыни манмар гәди лян олива чин-ю хуәхади мян; ⁵⁶ йибый шыгә граммди жин ванванзы (ба тади фынлён на гуйжун жонфонни сыйұнди шекель фынлён лёнхади), жыгә ванванзыни манмар гәди шоди щён. ⁵⁷ Ви шоди гүрбани: йигэ поню, йигэ ён, йигэ йисуиди ёнгозы. ⁵⁸ Ви вон быйни щи гўнахарди гүрбани: йигэ жұлұ. ⁵⁹ Ви пиннанди гүрбани: лёнгэ поню, вугэ ён, вугэ жұлұ зэмусы вугэ йисуиди ёнгозы. Жысы Педацурди эрзы Гамалиил дуанхади лищин.

⁶⁰ Ди жю тян Вениамин зўди линшу Гидеонияди эрзы Авидан ба лищин наләли. ⁶¹ Авидан ги Жўдуанли йигэ бар килоди йин дезы лян бабый граммди йин пынпышы (ба жыще дуншиди фынлён на гуйжун жонфонни сыйұнди шекель фынлён лёнхади). Ви мянди гүрбани: дезыни дэ пынпышыни манмар гәди лян олива чин-ю хуәхади мян; ⁶² йибый шыгә граммди жин ванванзы (ба тади фынлён на гуйжун жонфонни сыйұнди шекель фынлён лёнхади), жыгә ванванзыни манмар гәди шоди щён. ⁶³ Ви шоди гүрбани: йигэ поню, йигэ ён, йигэ йисуиди ёнгозы. ⁶⁴ Ви вон быйни щи гўнахарди гүрбани: йигэ жұлұ. ⁶⁵ Ви пиннанди гүрбани: лёнгэ поню, вугэ ён, вугэ жұлұ зэмусы вугэ йисуиди ёнгозы. Жысы Гидеонияди эрзы Авидан дуанхади лищин.

⁶⁶ Ди шы тян Дан зўди линшу Аммишаддайди эрзы Ахиезер ба лищин наләли. ⁶⁷ Ахиезер ги Жўдуанли йигэ бар килоди йин дезы лян бабый граммди йин пынпышы (ба жыще дуншиди фынлён на гуйжун жонфонни сыйұн-

ди шекель фынлён лёнхади). Ви мянди гүрбани: дезыни дэ пынпынзыни манмар гэди лян олива чин-ю хуёхади мян; ⁶⁸ ийбый шыгэ граммди жин ванванзы (ба тади фынлён на гуйжун жонфонни сыйүнди шекель фынлён лёнхади), жыгэ ванванзыни манмар гэди шоди щён. ⁶⁹ Ви шоди гүрбани: йигэ поню, йигэ ён, йигэ йисуиди ёнгозы. ⁷⁰ Ви вон бийни щи гўнахарди гүрбани: йигэ жұлұ. ⁷¹ Ви пиннанди гүрбани: лёнгэ поню, вугә ён, вугә жұлұ зэмусы вугә йисуиди ёнгозы. Жысы Аммишаддайди эрзы Ахиезер дуанхади лищин.

⁷² Ди шы ии тян Асир зўди линшу Охранди эрзы Пагиил ба лищин наләли. ⁷³ Пагиил ги Жў дуанли йигэ бан килоди йин дезы лян бабый граммди йин пынпынзы (ба жыще дунщиди фынлён на гуйжун жонфонни сыйүнди шекель фынлён лёнхади). Ви мянди гүрбани: дезыни дэ пынпынзыни манмар гэди лян олива чин-ю хуёхади мян; ⁷⁴ ийбый шыгэ граммди жин ванванзы (ба тади фынлён на гуйжун жонфонни сыйүнди шекель фынлён лёнхади), жыгэ ванванзыни манмар гэди шоди щён. ⁷⁵ Ви шоди гүрбани: йигэ поню, йигэ ён, йигэ йисуиди ёнгозы. ⁷⁶ Ви вон бийни щи гўнахарди гүрбани: йигэ жұлұ. ⁷⁷ Ви пиннанди гүрбани: лёнгэ поню, вугә ён, вугә жұлұ зэмусы вугә йисуиди ёнгозы. Жысы Охранди эрзы Пагиил дуанхади лищин.

⁷⁸ Ди шы эр тян Неффалим зўди линшу Енанди эрзы Ахира ба лищин дуангили. ⁷⁹ Ахира ги Жў дуанли йигэ бан килоди йин дезы лян бабый граммди йин пынпынзы (ба жыще дунщиди фынлён на гуйжун жонфонни сыйүнди шекель фынлён лёнхади). Ви мянди гүрбани: дезыни дэ пынпынзыни манмар гэди лян олива чин-ю хуёхади мян; ⁸⁰ ийбый шыгэ граммди жин ванванзы (ба тади фынлён на гуйжун жонфонни сыйүнди шекель фынлён лёнхади), жыгэ ванванзыни манмар гэди шоди щён. ⁸¹ Ви шоди гүрбани: йигэ поню, йигэ ён, йигэ йисуиди ёнгозы. ⁸² Ви вон бийни щи гўнахарди гүрбани: йигэ жұлұ.

⁸³ Ви пиннанди гүрбани: лёнгэ поню, вугэ ён, вугэ жұлу зэмусы вугэ йисуиди ёнгозы. Жысы Енанди эрзы Ахира дуанхади лищин.

⁸⁴ Ба шо гүрбаниди жуәзы на щён-ю мәлиди нәйитян, исраилжынмуди шы эргә линшу ба лищин наләли. Таму ги Жү дуанли шы эргә йин дезы, шы эргә йин пынпышы дә шы эргә жин ванванзы. ⁸⁵ Мый йигә дезы бонжер йигә бап кило жун; мый йигә пынпышы бонжер бабый грамм жун. Йиман жысы бонжер саншы кило жун (ба жыще дунщиди фынлён на гүйжун жонфонни сыйұнди шекель фынлён лёнхади). ⁸⁶ Таму хан дуанли шы эргә жин ванванзы, литу гәди шоди щён. Мый йигә жин ванванзы бонжер шы эргә грамм жун (ба йичеди жинзы пин Хүдади гүйжун жонфонни сыйұнди шекель йинчян суанхали). Йиман ванванзы бонжер 1,4 кило жун. ⁸⁷ Ви шоди гүрбани таму хан дуанли шы эргә поню, шы эргә гун-ён, шы эргә йисуиди ёнгозы. Ви вон быйни щи гүнахарди гүрбани жули шы эргә гунжұлұ. ⁸⁸ Ви пиннанди гүрбани жули эршы сығә поню, люшыгә гун-ён, люшыгә гунжұлұ, люшыгә йисуиди ёнгозы. Жысы исраилжынмуди линшуму ба шо гүрбаниди жуәзы на щён-ю мәхади нәйитянди йиху ги Жү дуанхади лищин.

⁸⁹ Муса жиндо Хүдади гүйжун жонфон лян Жү фәхуди сыхур, та тинжянили, замужя Жү да хәтун щёнзыди гэзышон лёнгэ Херувимди* донжунни ги та фә хуадини.

Нан дынзанди вәр

8 Жү ги Муса фәди:

³ –² Ни ги Харунә фәги, жә та ба чигә дын нандо юдынзанди чянту, жё лён вончян жо.

³ Харунә зу жочү жыгә фынфу ганли, ба дын нандо юдынзанди чянтули. ⁴ Юдынзан да готову йичыр до диха-

* ^{7:89} «Херувим» (яхүти иуян) – тяншынмуди йибазы. Мый йигә Херувим ю бонзыни, тади лянмян лян жынди йиён.

сы на жинзы дахади, ба та жочү Жү ги Муса зыхади ёнзы зўшонли.

Ба левитжынму зў ганжинли

⁵Жү ги Муса фәди:

— ⁶Ни ба левитжынму лян данлин исраилжынму ё фынкэ зў ганжинни. ⁷Ба таму ё жымужя зў ганжинни: ни на ганжин фи ба таму сайихар, йиху жё таму ба хуншынди ханмо гуа жин, ба йишон щижин, жымужя таму зу чынха ганжин жынмуни. ⁸Таму ё ла йигә понювазы дэ на лян чин-ю хуәхади щимян; ви вон быйни щи гўнахарди гўрбани, ни хан данлин ё ла йигә понювазыни. ⁹Йиху ни жё йиче исраилжын шудо йидарни, жё левитжынму зандо Хўдади гуйжун жонфонди мянчян. ¹⁰Исраилжынму ба шу ё гәдо левитжынмуди тушонни; ¹¹йиху Харунэ ба левитжынму ё жянчўлэ, жё таму чынха Вәди гуйжун жынмуни. Жы зусы исраилжынму ги Вә дуангиди гуйжун лищин. Жымужя ганлиди йиху, таму цэ нын ги Вә гангунсыни. ¹²Левитжынму ба шу ё гәдо лёнгә понювазыди тушонни. Ба йигә сынлиин ё жучын вон быйни щи гўнахарди гўрбанини, ба ди эргә жучын шоди гўрбанини, зу жымужя ба левитжынму зў ганжинни.

¹³Ни ба левитжынму ги Вә ё дуанчын гуйжун лищинни. Жё Харунэ лян тади эрзыму жокан левитжынму. ¹⁴Зу жымужя ни ба левитжынму лян исраилжынму ё фынщёкэни, жё левитжынму чынха Вәдини. ¹⁵Ни ба левитжынму жочү гуйжун куйчын зў ганжин, ба таму ги Вә дуанчын гуйжун лищин, йиху таму нын зэ Вәди гуйжун жонфон литу ган гунсы. ¹⁶Исраилжынмуди йиче тушузыди вифыншон Вә ба левитжынму жянчўлэли, жё таму чынха Вәдини. ¹⁷Вә ба египетжынмуди йиче тушузы щё медёлиди сыхур, зу нэйтятн Вә кәҗя ба исраилжынмуди мый йигә жяниди тушур эрзы лян мый йигә сынлиинди гунтудўзы ги гәжя жянчўлэли, жё таму чынха Вәдини. ¹⁸Жыхур исраилжынмуди йиче тушузыди вифыншон Вә

ба йиче левитжын ги Вэ шынхали.¹⁹ Вэ ба левитжынму ги Харунэ лян тади эрзыму да исраилжынму литу жёгили, жё таму ви исраилжынму зэ Хүдади гүйжүн жонфон литу ган гунсыни. Исраилжынму дан до Гүйжүн вэр гынчян, левитжынму бохү тамуни, бу жё таму шу хэ.

²⁰ Муса, Харунэ лян йиче исраилжын жочү Жё ги Муса гихади фынфу ба Левий зүди жынму ги Жё дуангили.²¹ Левитжынму ба гэжя зүй ганжинли, ба йишон щижинли, иху Харунэ ба таму ги Жё дуанчын гүйжүн лищинли, жё таму чынха ганжин жынмули.²² Жё чечү Муса ги исраилжынму гиди фынфу замужя ба левитжынму ги Та ё жянчүлэнни, йиче минжын зу жымужя ганли. Жымужя левитжынму нын зэ Харунэ лян тади эрзымуди мянчян зэ Хүдади гүйжүн жонфон литу ган гунсыни.

²³ Жё ги Муса фэди:

—²⁴ Мый йигэ левитжын да эрши ву суй дашон ё зэ Вэди гүйжүн жонфонни ган гунсыни,²⁵ вушы суйшон бу зү хүэли.²⁶ Иху та нын зэ Хүдади гүйжүн жонфонни ги тади дишүн бонмонни, кэсү гэжя ганбудай гунсы. Зу жымужя ни ги левитжынму ба таму ганди сычин ё фынгини.

Исраилжынмуди ди эргэ Пасха жечи

9 Исраилжынму да Египет зудёди ди эр нянди жынйүэни, Жё зэ Синай савэни ги Муса фэди:

—²⁻³ Зу жыгэйүэди шысы тянди хушон, исраилжынму ёжочү ги таму гихади йиче фынфу дэ фалу гуэ Пасха жечини.

⁴ Муса ги минжын гиди фынфу жё таму гуэ Пасха жечини.⁵ Шысы тян хушон таму зэ Синай савэни гуэли Пасха жечили. Жё ги Муса замужя фэли, минжын зу нэмумужя ганли.

⁶ Кэсү нэтар ю жигэ буганжин жынни, йинцьыс таму дули мэтили. Таму до Муса лян Харунэди мянчян фэди:

—⁷ Вэму дули мэтили, жыхур чынха буганжиндили еба, виса вэму лян данлин исраилжынму йидарни динхади жызы нэйтян ги Жё бу нын дуан лищин?

⁸ Муса хуэйдади:

— Ниму щүэви дынйихар, жё вэ тин Жү фэ сани.

⁹ Жү ги Муса гиди фынфу ¹⁰ жё та ги исраилжынму фэгини:

— Ниму лян нимуди хубый литу сый дан дули мэти чынха буганжинли хуэйжэсү сый дан чў мын, зэ йуан лўшонни еба, та зывонди гуэ Пасха жечини, ¹¹ нэхур жё жымужяди жын эр йүэди шы сы тянди хушон гуэ жыгэ жечи. Та ё лян мэю жёмяндиг мэмэ дэ кў цэ чы Пасха жечиди ёнгозыни. ¹² Та бу нын ба шынхади жу шындо ди эртянди ганзо; ба ёнгозыди гўдў йигэ ду бэ жэхуэ. Жё та жочў йиче фалу гуэ Пасха жечи. ¹³ Кэсү сый дан ганжиндини зэмусы мэ чў мын, зэ жяни еба, мэ гуэ Пасха жечи, нэхур ба тади минзы яндин да Вэди минжын литу ё чүдёни, йинцысы та зэ динхади жызышон ба лищин ги Вэ мэ дуангы. Нэхур та яндин ю гўнахарни, тади зуй зэ ташонни.

¹⁴ Зэ ниму жунжянни жўди нагэ вэгуйжын дан щён гуэ исраилжынмуди Пасха жечи, нэхур та яндин ё жочў жыще фынфу дэ фалу ганни. Булүн бындиidi исраилжын хуэйжэсү вэгуйжын, ду яндин ё зунхў жыгэ фалүни.

*На хуэ жуэди йүнцэ
(Жефон 40:34-38)*

¹⁵⁻¹⁶ Ба Хўдади гуйжун жонфон зачелэди нэйтян, йикуэ йүнцэ халэ ба гуйжун жонфон гэчўли. Да хушон йичыр до ганзо йүнцэ канчи зущён жуэди хуэ йиён. ¹⁷ Мый йи-хуэй жисү йүнцэ да Хўдади гуйжун жонфоншон чэлэ, исраилжынму зу ба йинпан шудё шон лўдини. Дансы йүнцэ занха, луэдо натар, нэхур таму зэ нэтар за йинпандини. ¹⁸ Минжын жочў Жўди фынфу ба йинпан шудё шон лўдини, е жочў Тади фынфу за йинпандини. Йүнцэ зэ Хўдади гуйжун жонфоншон зан дуэшо гунфу, минжын зу зэ нэтар е занди нэмушезы гунфу. ¹⁹ Дансы йүнцэ зэ Хўдади гуйжун жонфоншон занди гунфу дали, таму зу тин Жўди фынфу бу дунтан. ²⁰ Йүнцэ юиха зэ Хўдади

гүйжун жонфоншон занди шощёр. Бу гуан замужя еба, минжын жочү Жүди фынфу да йинпандини хуэйжәсү шудини.²¹ Йүнцэ юйиха гуон занди йиванщи, ганзо йизорзу чөләли. Йүнцэ дан чөлә, таму шуди шон лўдини.²² Булүн лёнтян, булүн йигә йүә, ии нян хуэйжәсү ии да гунфу йүнцэ дан зэ Хўдади гүйжун жонфоншон, минжын е бу дунтанд. Йүнцэ дан чөлә, таму шудё шон лўдини.²³ За йинпан хуэйжәсү шу йинпан, таму йинавар суй Жўги Муса гихади йиче фынфу гандини.

Йинзы лаба

10 Жўги Муса фәди:

–² Ни ё на даҳади йинзы зў лёнгә лабани. Хан минжын зэмусы шу йинпанди сыхур, ни ё сыйүн жы лёнгә лабани.³ Жынму чуй жы лёнгә йинзы лабади сыхур, нэхур минжын зэ Хўдади гүйжун жонфонди мын чянту ё шудё йидарни, зандо ниди туанийчарни.⁴ Жынму дан чуй йигә лаба, нэхур гуон зўди тузыму ё шудё йидарни, зандо ниди туанийчарни.⁵ Данщчанди сыхур лаба дан дуандуар чуй йижынзы, нэхур зэ дунбонгә жўди зў ба гәҗяди йинпан ё шудё шон лўни.⁶ Данщчанди сыхур лаба дан дуандуар чуй лён жынзы, нэхур зэ нанбонгә жўди зў ё ба гәҗяди йинпан шудё шон лўни. Лаба дан жымужя чуй, нэхур ниму ё ба йинпан шудё шон лўни.⁷ Кәсы ниму дан ўён жё йиче минжын шудё йидарни, нэхур лаба ё чон чуй йижынзыни.⁸ Харунэди хубый, – жы зусы Исраилди ахунму, ё чуй жы лёнгә лабани.

– Ба жыще фалу ниму дэ нимуди хубый йинавар ё зунхўни.⁹ Ниму зэ нимуди дифоншон лян пудо нимушонди дўшман дажонди сыхур, ниму ё на жы лёнгә лаба дуандуар чуй йижынзыни. Вәсы ниму бэвонди Анлахў Торля, Вәги ниму бонмонни, ба ниму да дўшманди шуни дажюхани.¹⁰ Зэ ниму гощинди жызышон – булүн гуэ Йўлён датурди жечи хуэйжәсү данлинди са жечи, – ниму жу шоди гўрбани зэмусы пиннан гўрбаниди сыхур, е ё чуй

лабани. Йинви жыгэ Вә, Анлахү Торлясы, нимуди Жүй. Вә ба ниму жинянчелэни.

Исраилжынму ба йинпан шудёли

¹¹Ди эр нянди эр йүээршы, жисы исраилжынму да Египет зудё, йүнцэ да Хүдади гүйжун жонфоншон чөлэли.

¹²Исраилжынму ба йинпан шудё шонли лўли, да Синай савэни зудёли. Йүнцэ до Фаран савэни зандо нэтарли.

¹³Таму жочү Жүй ги Муса гихади фынфу ту йихуэй да занди вэршон чөлэ шонли лўли. ¹⁴Щянутуни Яхүти зүйжынмуди йинпан нади Яхүти зүди чи, дуйву йигэ ба йигэ гыншон ту йигэ чөлэли. Аминадавди эрзы Наассон линди таму. ¹⁵Цуаради эрзы Нафанаил линди Иссахар зүди дуйву; ¹⁶Хелонди эрзы Елиав линди Завулон зүди дуйву.

¹⁷Ба Хүдади гүйжун жонфон шудёли йиху, Гирсон лян Мерари жяящяди лёнгэ жын ба Хүдади гүйжун жонфон гоншон зули.

¹⁸Йиху Рувим зүйжынмуди йинпан нади Рувим зүди чи, дуйву йигэ гынди йигэ чөлэли. Шедеурди эрзы Ели-цур ба таму линдини. ¹⁹Цуришаддайди эрзы Шелумиил линди Щимэ зүди дуйву; ²⁰Регуилди эрзы Елиасаф линди Гад зүди дуйву.

²¹Йиху Левий зүди Кааф жяящяди жынму гонди Хүдади гүйжун жонфон литуди йиче гүйжун дунци е чөлэли. Жинту таму до йинпан занди щин вэршон, гон Хүдади гүйжун жонфонди жынму кэжя ба Хүдади гүйжун жонфон дачелэли.

²²Йиху Ефрем зүди жынму нади Ефрем зүди чи, дуйву йигэ гынди йигэ чөлэли. Амиудди эрзы Елишама ба таму линдини; ²³Педацурди эрзы Гамалиил линди Манассия зүди дуйву; ²⁴Гидеонияди эрзы Авидан линди Вениамин зүди дуйву.

²⁵Линийр Данди зүйжынму нади Дан зүди чи, йидуйву йидуйвужя е чөлэли. Аммишаддайди эрзы Ахиезер ба таму линдини.

²⁶Охранди эрзы Пагиил линди Асир зүди дуйву; ²⁷Енанди

эрзы Ахир линди Неффалим зўди дуйву.²⁸ Исаилжынму зу жочў жыгэ банфа, дуйву йигэ гынди йигэ мый йихуэй чөлэ, ба йинпан шудё шон лўдини.

Исаилжынму ба йинпан шушон зули

²⁹ Муса ги гэжяди вэфу Ховав, мадианжын Рагуилди эрзы, фэди:

— Вэму щён вон Жў ги вэму гиди дифоншон чини. Та зочян щухали, ба исраилжынму зўчын фужудини, йинви жыгэ чин ни лян вэму зу! Вэму ги ни е ги фугуйни.

³⁰ Ховав хуэйдади:

— Бу, вэ бу чи. Вэ хуэй вэди ло жяни.

³¹ Муса фэди:

— Чин ни ба вэму бэ лёха. Ни ба савэ жыдоди ходихын, вэму зэ нани ё да йинпан, ни ги вэму нын зыги.³² Ни дан лян вэму шынха, вэму яндин ба Жў ги вэму гиди йиче фугуй ги ни е гини.

³³ Исаилжынму да Синай гуйжун сан гынчян зудё, вончян зули сан тян. Жўди хэтун щёнзы йинавар зэ тамуди туни зудини, ги исраилжынму зы да йинпанди вэрдини.

³⁴ Таму ба йинпан да йигэ вэршон бандо данлин вэршондини, быйтян Жўди йунцэ ба таму гэчүдини.

³⁵ Мый йихуэй ба хэтун щёнзы шудё гоншон зуди сыхур, Муса фэди:

— Жў! Жё Ниди дўшманму лансандё, жё таму да Ниди мянячян подё!

³⁶ Мый йихуэй жисы хэтун щёнзы долэ, занхади сыхур Муса фэди:

— Жў, Вэму читоди жё Ни хуэйлэ, до Исаил чянчян-ванванди жын жунжянни!

Тавера дифон

11 Минжын фали, кўшын лашон гондотуэ Жўли. Жў тинжян жыгэ чишонлэли, на хуэ шокэ тамули. Жў дафахади хуэ зэ таму донжунни жуэли, ба йинпан-

ди йиба шованли. ² Минжын пәфандыкти читоди жё Муса ги йигэ бонцууни. Муса чито Жүли, хуә донвэр зу жүхали. ³ Минжын ги нэгэ дифон нанлигэ минзы, ба та жёчын Таверали*, йинцысы Жү дафахади хуә ба таму зэ нэтар шоли.

Муса жаянчүлэли чишигэ линшуужын

⁴ Жигэ вэгуйжын лян исраилжынму йидарни зудини, таму щён чыщер чыди. Исраилжынму гэж я жынбуччюли, гондоди фэдини:

— Вэму дан нын чы йидяр жуса, дуэмү хо! ⁵ Вэму зэ Египет жүди сыхур, чинчир чыгуэййү; ви йү вэму йигэ чян ду мэ чүгүү. Вэму жидини, вэму ю дуэшо хуонгуга, щигуга, лю цун, цун гүдүүзы дэ суанни. ⁶ Жыхур вэму мэю жинли. Жытар са чыди ду мэю, тянтаянмир чүгүэ жыгэ манна, заму са ду мэ чыди!

⁷ Маннади ёнзы зущён янсуй зыр, хуон-бый янсыйди. ⁸⁻⁹ Тянтаянмир хили манна лян лүфи йиён, луэдо йинпандини. Ди эртэн ганзо йизор минжын чүчи, зэ туа-йүарни шу маннадини. Ба та нахуэйлэ зэ мээзышон мэ суй хуэйжэс мэчын мян, йиху жүфү луэ бинзыдини. Маннади щён видо зущён мэмэ бинзы лян олива чин-ю хуэхади йиён.

¹⁰ Муса ба минжынди гүнун тинжянили. Мый йигэ жаянчиди жынму зэ гэж я жонфонди мынкууни занди, юцуди күдини, йинви нэгэ та йүэ пэфанды, йинцысы Жү ви минжын чишонлэли. ¹¹ Муса ги Жү фэди:

— Хүда-я, виса Ни до вэшон жыму за? Ни ба вэ бу нэма? Виса Ни жё вэ гуан жыше жынни? ¹² Вэ бусы тамуди мама, вэ ба таму мэ сын-ён. Виса Ни жё вэ, зущён го йүэвазыди нүжин йиён, ба таму тянтаянмир бошон, надо Ни ги тамуди зүзүй-быйбый щухади дифоншончини? ¹³ Жё вэ зэ нани ги жыщезы жын зо жучини? Таму бу жүди кү-

* 11:2 «Тавера» (яхүти йүян) – жыгэ хуади йиссысы «Хуә жуэли».

ди ё чы жуни! ¹⁴ Вә йигәр ба таму гуанбучүй. Хүда-я, вә ба жыгә жүн данзы данбучелэли! ¹⁵ Ни дан вонху до вәшон жымужя, вә чито Ни, жё Ниди щин до вәшон ван, Ни ба вә дасычи, жё вә зэ бә шу жыгә бэляли.

¹⁶ Жү ги Муса фәди:

— Ни ги Вә да Исраилди ложынму литу жянчүлэ чишигэ жын, жё таму дон линшу дэ цаканди жынму. Ни ба таму линдо Вәди мянчян, до Хүдади гуйжун жонфон гынчян, жё таму лян ни зандо йидарни. ¹⁷ Вә халэ зэ нэтар лян ни фөхуани. Вә ба ги ни гихади Вәди Лин нашон, ги таму е фынгини. Йиху таму зу нын ги ни бонмон бый данзы, бә жё ни йигәр гон жыгә жүн данзы. ¹⁸ Жыхур ни ги минжын фәги: «Ниму ги миргә ба гәҗя ё дажә жинни; миргә ниму чы жуни. Жү ба нимуди күшүн дэ гондоди хуа тинҗянли. Ниму фәли: «Вәму щён чы жуни! Вәму зэ Египет жүди сыхур би жыхурди гуонийин гуәди хощер!» Жыхур Жү ги ниму зу ги жуни, ниму яндин ба та чыбони. ¹⁹ Ниму ба жу гуон бусы чы йитян, лён тян, е бусы ву тян, шы тян хуэйжәсы эршы тян, ²⁰ ниму ба та жынжыр чы йигә йүәни, йичыр до нэгә сыхур, жисы жу да нимуди бизы, эрдуәни чүләни, жё ниму ду фачони. Жыгә сыйчин яндин йүни, йинцысы ниму гондо Жүли, лади күшүн фәди: «Виса заму да Египет зудёли?»

²¹ Муса ги Жү фәди:

— Хүда-я! Вә зэ жытар линди 600 000 жын, наму Ни фә, Ни ги таму ба йигә йүә чыди жу ги гунима? ²² Дансы ба вәмуди ню чүн, ён чүн йиче зэдё, нэхур таму разынима? Хэпа хэзы литуди йиче йү ги таму бу гу чыма!

²³ Жү хуэйдади:

— Нандый Вәди шу дуанхалима? Жыхур ни канжянни, замужя Вә фөхади хуа йүни!

²⁴ Муса чүчи, ба Жү фөхади йиче хуа ги минжын фәгили. Та да ложынму литу жёли чишигэ нанжын, жё таму зандо Хүдади гуйжун жонфонди туанийчарнили. ²⁵ Жү да йүнцэ литу халэ, лян Муса фәли хуали. Хүда ба Та ги

Муса гихади Лин нашон, ги нэ чишигэ ложын е гигили. Хүдади Лин луэдо тамушонди сыхур, таму ду фэкэ Хүдади хуали, кэсы фэди гунфу бу да, жүхали.

²⁶ Таму литуди лёнгэ ложын (ийгэ минзы жёди Елдад, ди эргэди минзысы Модад) шындо йинпаннили, зэ Хүдади гуйжун жонфон нэтар мэ чи. Кэсы Хүдади Лин е луэдо тамушонли, таму зэ йинпанни е фэкэ Хүдади хуали.
²⁷ Йигэ щёхуэр подо Муса гынчян, ба Елдад лян Модад жымужя фэди ги та сунгили.

²⁸ Навинди эрзы Иса (та зусы Муса жянчүлэди бонбан) тинҗян жыгэ хуа ги Муса фэди:

— Муса жонгуйди! Чин ни ба таму дончүү, жё таму бэ фэли.

²⁹ Муса хуэйдади:

— Ни цощин вэди миншындинима? Вэ зывонди жё Жү ба Тади Лин ги Тади йиче минжын гиги, жё таму чынха шынжынму!

³⁰ Йиҳу Муса лян Исраилди чишигэ ложын хуэйли йинпаннили.

Жү ба нанчүн чёр дафалэли

³¹ Мынмынди Жү жё фын гуачелэ, ба йида чүн нанчүн чёр да хэзышон гуалэли. Жё таму луэдо йинпанди жувинили. Таму ба йиман йинпанди жуви пуманли; von дун-ши, нан-бый zu хошо километр, мангэчүр дусы нанчүн чёр, ли димян ю йигэ метр го. ³² Нэйтян минжын жынжыр йитян-ийвэши, ди эртян жынжыр йитян жуали чёри. Мый йигэ жын дин шоди шули йичян кило. Таму ги гэжя ба чёр сандо йинпанди туанийгарнили. ³³ Жу хан дуёдини; таму ба жу хан мэ чыванни, Жү ги минжын сынли чили, ба вынбин дафалэ жё ба хошо жынди мин хэли. ³⁴ Ба нэгэ дифон жёлигэ Киброт-Гаттаава*, йинцысы таму зэ нэтар ба нэ чы жуди жынмуди мэти сундёли.

* 11:34 «Киброт-Гаттаава» (яхүти ўүян) – жыгэ хуади йиссыы «Нэ чыди жынмуди фынкын».

³⁵ Да Киброт-Гаттаава минжын бандо Асирофли. Доли Асироф таму ба йинпан зачелэли.

Мариам шули зуили

12 Муса да Хушди хубый литу ги гэжя ба нүзы чүшонли. Мариам лян Харунэ ви жыгэ сыйчин ба Муса манийчанли. ² Таму фэди:

— Нандый Жү гуон чечү Муса фэ хуадинима? Та чечү вэмуу е фэ хуадини.

Жү ба жыгэ хуа тинжянли. ³ Дун-яшон йиче жын литу Мусасы дин хо пичиди жын. ⁴ Жү мынмынди ги Муса, Харунэ дэ Мариам фэди:

— Вэ щён жё ниму сангэр до Вэди гуйжун жонфон жытар лэни.

Таму сангэр зу чили. ⁵ Жү зэ йүнцэ жүзы литу долэ, зандо Тади гуйжун жонфонди мын гынчян, ба Харунэ дэ Мариам ханли йишиян:

— Харунэ! Мариам!

Таму лёнгэр вончян зули жи бу. ⁶ Жү ги таму фэди:

— Ниму тин, Вэ жыхур фэ сани! Ниму жунжянни дан ю Вэди шынжынму, Вэ на чигуэ ёнши до таму гынчян, фимындии лян таму фэ хуани. ⁷ Кэсү Вэ лян Вэди хуэжи Муса жымужя мэ фэ хуади. Вэ жё та гуан Вэди йиче исраилжынни. ⁸ Йинви жыгэ Вэ лян Муса мян дуй мян фэ хуадини, фэди щянщярди, бусы на цэхуар фэ хуадини. Та жянгуэ Вэди ёнзы! Ниму за мэ хэпа дэцэ Вэди хуэжи Мусади?!

⁹ Жү ги таму чишонлэли; Та зудёли. ¹⁰ Йинви жыгэ йүнцэ да Хүдади гуйжун жонфоншон челэли, Мариамди жупишон мынмын мафынбин қуэкуэзы чүлэли. Та, зүшён шүэ йиён, быйбырхали. Харунэ канжян Мариам чүли мафынбинли, ¹¹ зу ги Муса фэди:

— Эё, вэди жонгуйди-я! Чин ни ви вэмууди хүдүү гүнахар ба вэмуу бэ зуй жыму зали. ¹² Ни бэ жё Мариам чынха,

зүшён сын-ёнха мэю минди йүөвазы йиёndlili, бангэ шынзы ладолиди.

¹³ Муса хан Жүди, читоли:

— Хүда-я! Вэ читоди жё Ни ба та канхоса!

¹⁴ Жү хуэйдади:

— Ниму сылёнйихар, тади дада ги тади ляншон дан түйику, нандый та чи тян щюди, бу чён чи тянма?! Йинви жыгэ ба та да йинпанни ганчүчи, чи тян жё та бэ жинлэ, йиху та цэ нын хуэйлэ.

¹⁵ Ба Мариам да йинпанни ганчүчили, та зэ йинпан вэту жынжыр шынли чи тян. Минжын мэ шон лүй, йичыр дындо та хуэйлэди нэгэ сыхурли. ¹⁶ Йиху таму да Асироф зудё, до Фаран савэнили, зэ нэтар зали йинли.

*Цаканди жынму
(Чунфэ фалу 1:19-33)*

13 Жү ги Муса фэди:

¹ Ни да Исаилди шы эргэ зүй литу жянчүлэ шы эргэ тузы, ба таму дафадо Ханаан дифоншон. (Зу ба нэгэ дифон Вэ ги исраилжынму гидини.) Жё жы шы эргэ жын ба дифон цади канйихар.

² Муса тинли хуали, зу да Фаран савэни ба шы эргэ тузы дафачүчили. ³ Жы зусы тамуди минзы:

Рувим зүди тузы: Закхурди эрзы Саммуа,

⁵ Щимэ зүди тузы: Хоривди эрзы Сафат,

⁶ Яхути зүди тузы: Иефоннийди эрзы Халев,

⁷ Иссахар зүди тузы: Юсуфди эрзы Игал,

⁸ Ефрем зүди тузы: Навинди эрзы Осия,

⁹ Вениамин зүди тузы: Рафуйди эрзы Фалтий,

¹⁰ Завулон зүди тузы: Содиевди эрзы Гаддиил,

¹¹ Манассия зүди тузы: Сусийди эрзы Гаддий,

¹² Дан зүди тузы: Гемаллиди эрзы Аммиил,

¹³ Асир зүди тузы: Михаилевди эрзы Сефур,

¹⁴ Неффалим зүди тузы: Вовсиidi эрзы Нахбий,

¹⁵ Гад зүди тузы: Махиди эрзы Геуил.

¹⁶ Зу ба жы шы эргэ цаканжын Муса дафади жё ца нэгэ дифончили. Муса ба Навинди эрзы Осияди минзы жёчын Исали.

¹⁷ Муса ба таму дафачиди сыхур, ги таму фэди:

— Ниму жыхур да жытар до Ханаан дифонди нанбонгэ, йиху шон сан дифон. ¹⁸ Ниму канихар, нэгэ дифонсы замужяди; нэтар жүди дуёшо жын; тамуди жин дама бу да. ¹⁹ Ниму канихар, нэтарди ди хама хо; жынму зэ чынни жүдинима хуэйжэсү зэ йинпаннини. ²⁰ Ниму канихар, нэтарди ди фужума бу фужү зэмусы ю фума мэю? Ниму да нэтар нахуэйлэшер готян. (Нэгэ сыхур путо фули).

²¹ Жы шы эргэ цаканжын чили, да Син савэ датур иичыр до Рехов дифоншон цали. (Рехов зэ Емаф дифон гынчянни). ²² Таму щянутуни доли нанбонгэли, йиху зудо Хевронли. Енакди хубый Ахиман, Сесай дэ Фалмай лян тамуди жяцца зэ жыгэ дифоншон жүдини. (Хеврон би Египетди Цоан чынпу зо гэди чи нян). ²³ Шы эргэ цаканжын доли Есхол пинчуанли, зэ нэтар гэхалэли йи жуазы путо. Путо жуазы зу нэму жунди йимяр, лёнгэ нанжын ба та на бонзы гончелэли. Таму хан нахуэйлэлишер шыллю лян инжир. ²⁴ Таму ба нэгэ чуандо дифон жёлигэ Есхол*, йинцысы исраилжынму зэ нэтар гэхалэли йи да путо жуазы.

²⁵ Шы эргэ цаканжын ба нэцэзы дифон цали сышы тян, йиху таму хуэйлэ ²⁶ доли Фаран савэниди Кадес дифонли. Зэ нэтар таму до Муса, Харунэ лян чүан исраилжынмуди мянчянли. Таму ба йиче жянхади фөли зэмусы ба нахуэйлэди готян ги дажя зыги, жё таму канли. ²⁷ Таму ги Муса хуэйдали:

— Ни ба вэму дафачиди нэгэ дифон вэму ду цали. Нэгэ дифон жынши фужудихын, нэтар нюнэзы дэ фынми тондини. Ниму кан, жы зусы нэгэ дишон жонди готян.

---

* 13:24 «Есхол» (яхүтийүян) – жыгэ хуади йиссысы «Йи жуазы путо».

²⁸ Кәсү нэгэ дифонди жынмуди жин дадихын. Тамуди чынпу дадихын. Чынпууди чён годихын. Вәму хан зэ нэтар жянгуә Енакди хубый. ²⁹ Амаликжынму зэ нанбонгә жүдини; хеттейжынму, иевусейжынму дэ аморрэйжынму зэ сан дифонни жүдини. Хананейжынму зэ Даҳэди дэ Иордан хәди бонгәрни жүдини.

³⁰ Халев ги Муса мянчян занди жынму фәди жё таму наанвынхани:

— Заму жыхур челә, зу, яндин ба нэгэ дифон жаншон. Замуди жин гуни.

³¹ Кәсү лян Халев йидарни чиди нәшце жын фәди:

— Бә, заму мәю нэмү дади жин, ба таму дабубә. Нэтар жынмуди жин би замуди да.

³² Зу жымужя таму зэ исраилжынмуди донжүнни бу жынди фә нэгэ дифондини. Таму фәди:

— Нэгэ дитү ги нэтар жүди жынму гибушон йүнди шучын. Нэтар жүди йиче жынди гәзы дадихын. ³³ Вәму хан зэ нэтар жянли да ханзы жынмули — Енакди хубый. Вәму жүәмуди, вәму зэ тамуди мянчян зущён маза йиён.

Исраилжынму гондодини

14 Исраилжынму лян кү дэ ханди пәфанди жынжыр йивәши. ² Таму ба Муса лян Харунэ гондоди:

— Заму дан зэ Египет хуэйжәсү зэ жыгә савәни вучонли би жыгә ду хощер! ³ Виса Жү ба вәму линдо жытарли? Дүшман пушон лә, ба заму яндин дасыни! Таму ба замуди щифузы лян ваму яндин дёшон зуни! Зу, заму йүанхуэй вон Египет гуәчи бу хома?

⁴ Йиху таму йигә ги йигә фәди:

— Дүйдини, заму жянчүлә йигә линшу, жё та ба заму йүанхуэй линдо Египет!

⁵ Муса лян Харунэ падо минжынди мянчянли. ⁶ Навинди эрзы Иса лян Иефоннияди эрзы Халев (таму лёнгәрсы ца нэгэ дифонди жын) пәфанди, щинни нан шуди, ба йишон чәлан ⁷ ги минжын фәди:

— Вәму цаканхади нэгэ дифон йиче ходихын.⁸ Жү дан до замушон разы, Та ба заму линдо нэтар чини, ба нэгэ фужү, тон нюнэзы дэ фынмиди дифон ги заму гигини.⁹ Ниму бэ фандуй Жүли, е бэ хэпа нэгэ дифоншон жүди жынму. Заму ба таму яндин дабэни. Таму мэю бохү гэжяди жин, кэсы Жү лян заму зэ йидарнини. Йинви жыгэ ниму бэ хэпали!

¹⁰ Кэсы дажя ба шыту надо шууни, щён ба Иса лян Халев дасыни. Мынмын жынму канжянли: Жүди гуонлён лэ, луэдо Хүдади гуйжун жонфоншонли.

Musa vi минжын чито Хүдадини

¹¹ Жү ги Муса фэди:

— Жышезы жын хан до жисы канбуче Вәни? Хан до жисы таму бу щинфу Вәни? Суйжан Вэ ги таму щянли дуэшо кэрамэти еба, таму хан бу щинфу Вэ.¹² Вэ жё вынбин ба таму йиман щёмедёни, йиху Вэ жё ни лян ниди хубый чынха вида минзүни.

¹³ Кэсы Муса ги Жү фэди:

— Хүда-я! Ни на Ниди да лилён ба жышезы жын да Египет линчүлэли. Египетжынму ба Ни ги Ниди минжын ганхади сычин тинжян,¹⁴ йиху таму ги жыгэ дифоншон жүди жынму ба жыгэ фөни. Жытар жүди жынму ду тингүэ: Ни, Жү, лян вәму зэ йидарнини. Ниди йүнцэ занха, ба вәму шанчүди сыхур, Ни жё вәму ба Ни мян дуй мян канжянли. Быйтян Ни зэ йүнцэди жүзы литу лин вәмудини, хили Ни зэ хуэ жүзы литу лин вәмудини.¹⁵ Ни дан ба Ниди минжын щёмедё, нэщезы минзү тинжян Ниди вида миншын фөни:¹⁶ Ни зэ савэни ба Ниди минжын щёмедёли, йинцысы Ни мэю нынгү ба таму линдо Ни гэжя ги таму щухади дифоншончи.¹⁷ Йинви жыгэ, Жү, вэ чито Нидини, Ни ба Ниди вида лилён щянги, жё Ни щухади хуа чын. Ни зочян фөгуэ:¹⁸ «Вәсэ Жү, Вәди жыннэ дадихын, Вәди щин вандихын зэмусы Вэ фоншэ гүнахар лян зуйни. Кэсы ви нён-лозыди гүнахар, Вэ яндин зуй

тамуди хубыйни, йичыр до ди сан, сы быйзы». ¹⁹ Жү, вэ чито Нидини: Ни жочү Ниди видади, мэ гэбянди шинэ ба Ниди жыще жынди гүнахар фоншэ, зущён да Египет чүллэди дашон, Ни ба таму фоншэлиди йиён.

²⁰ Жү хуэйдади:

— Вэ жочү ниди чито фоншэ тамуни. ²¹ Вэ, Жү, йинавар хуэдини, Вэди гуонлён ба димян жолёндии, ²² Вэ дүй жудини: жыще жын бу жиндо нэгэ дифоншон. Таму жянгуэ Вэди гуонлён, жянгуэ Вэ ээ Египетди савёни щянхади йиче кэрамэти, кэсы таму йихуэй лян йихуэй зыян Вэди жыннэдини, бу щён тин Вэди хуа. ²³ Таму бу жин Вэ зочян ги тамуди зўзүй-быйбый щухади нэгэ дифон. Сый гондо Вэ, йигэ ду бу жян нэгэ дифон. ²⁴ Кэсы Вэди нү Халев лян жыще жын бу йиён. Та шычин-шыйиди тинли Вэди хуали, йинви жыгэ Вэ ба та линдо та цаканхади нэгэ дифонни. Халевди хубыйе ба нэгэ дифон жаншонни, ²⁵ нэ зусы амаликжынму дэхананейжынму жыхур жүди пинчуан. Миргэ ниму жэгуэчи, да савёни жочү Хунхэ чи.

Жү ви исраилжынмуди гондо зуйли тамули

²⁶ Жү ги Муса лян Харунэ фэди:

— ²⁷ Жыще ха жын до жисы хан гондо Вэни? Вэ ба таму гондоди хуа кэжя тин гули! ²⁸ Ни жыхур ги таму фэги: Вэ, Жү, на Вэди йинаварди мин дүй жудини, ниму ё сали, Вэ зу жочү нимуди хуа ги ниму ганни. ²⁹ Ниму ду вандёни, ба нимуди мэти педё савёни. Йинцысы ниму гондо Вэли, ниму литуди да эрши суй дашонди йигэ жын ду бу жин нэгэ дифон. ³⁰ Вэ зочян щүли, жё ниму жүдо нэстарни, кэсы жыхур Вэ фэди: чүгүэ Халев лян Иса, сый ду бу жин нэгэ дифон. ³¹ Ниму фэли, дүшманму ба нимуди ваму нын дёшон зу. Кэсы Вэ ба таму линдо ниму канбучеди дифончини. Нэгэ дифон вонху чынха тамуди жяни, ³² кэсы ниму гэжя зэ жы савёни вандёни. ³³ Ви нимуди бущинфу нимуди эрну шу зуйни: таму зэ жыгэ савёни

южуан сыши нянни, йичыр до нэгэ сыхур, жисы ниму ду вучондёни. ³⁴ Ниму ба нэгэ дифон цаканли сыши тян, йинви жыгэ ниму шу сыши нянди зуйни: йи нян ви йитян. Жё ниму жыха: Вэ ба ниму дан лёха, нэхур лян ниму йү сани. ³⁵ Вэ, Жё, ги ниму фэ шыхуани: Вэ ги фандуйха Вэди ха жынму замужя фэли, зу нэмужя ганни. Ниму ду зэ жыгэ савэни вандёни!

³⁶⁻³⁷ Жисы Муса дафачиди цакан нэгэ дифонди жигэ жын хүэйлэ, таму фэли нэгэ дифонди жя хуали, жё минжын челэ, гондо Жёли. Йинви жыгэ Жё жё жыше жын хэли вынбин, вучонли. ³⁸ Цакан нэгэ дифонди шы эргэ жын литу гуон Навинди эрзы Иса лян Иефоннийди эрзы Халев лёнгэр шынхали.

*Исраилжынму хан фандуйли Жёли
(Чунфэ фалу 1:41-46)*

³⁹ Муса ба Жёди хуа ги исраилжынму фэгили. Дажя тинжян жыгэ хуа тэ пэфандули. ⁴⁰ Ди эртян ганзо йизор жынму шыканди ёён ба сан дифон чёншонни. Таму фэдий:

— Щянзэ вэму до Жё ги заму щүхади нэгэ дифоншон шэлү бянийили. Вэму жынчын вэму ганхади гүнахарни.

⁴¹ Кэсү Муса ги таму фэдий:

— Виса ниму до жыхур хан бу тин Жёди хуа? Ниму ёён ганди сыйчин йидяр ду бу чын! ⁴² Занха, ниму бэ чи! Жё лян ниму мэ зэ йидарниди йимяр, дүшман ба ниму дабэни. ⁴³ Жисы ниму ба амаликжынму дэ хананейжынму пынжян, таму лян ниму дадо йидарни, яндин ба ниму Ѣёmedёни, йинцысы ниму да Жё гынчян жуангүөчили, мэшин гыншон Та зу.

⁴⁴ Жёди хэтун ёэнзы лян Муса да йинпанни мэ нуэвэр, зу жыгэ еба, жынму ба гэжяди данзы фонда шонли сан дифонли. ⁴⁵ Нэгэ сан дифоншон жёди амаликжынму дэ хананейжынму пушон таму лэ, ба нэще исраилжын дабэли, йичыр жуйдо Хорма дифоннили.

Жү гүрбаниди фалу

15 Жү ги Муса фәди:

— Ни ги исраилжынму фәги: ² жисы ниму доли Жү ги ниму щұхади дифоншон, ниму яндин ё зунхў жыше фалұни.

³ Сый дан гилигә вардә хуэйжәсі гәжя щён жү йигә гүрбани, хуэйжәсі жёмын жечишон щён ги Жү жү шо-ди гүрбани, хуэйжәсі данлин са гүрбани, та ба поню, гун-ён, ёнгозы зэмусы жұлұ ду нын жү. Жыщезы гүрба-ниди щён видо жे Жү разыни. ⁴⁻⁵ Нәгә жын лян ги Жү жүгиди мый йигә ёнгозы йидарни, хан ба лян йигә литр чин-ю хуәхади йигә кило мян зэмусы йигә литр путожю ё наләни. ⁶ Жү гун-ёнди сыхур йидарни хан ё налә лян йигә бап литр чин-ю хуәхади лёнгә килоди мян ⁷ дә йигә бап литр путожюни. Жыще гүрбаниди щён видо же Жү разыни. ⁸ Сый дан гилигә вардә хуэйжәсі гәжя щён ги Жү ба поню жұчын шодёди хуэйжәсі пиннанди гүрбани, ⁹ нәхур та хан ё налә лян лёнгә литр чин-ю хуәха санғә кило мян ¹⁰ дә лёнгә литр путожюни. Жыгә гүрбаниди щён видо же Жү разыни.

¹¹ Жү поню, гун-ён, ёнгозы хуэйжәсі жұлуди сыхур ду ё жымужя банны. ¹² Жочү сынлинди фур ниму ги мый йигә гүрбани жымужя ё банны. ¹³ Мый йигә исраилжын ги Жү жү шоди гүрбаниди сыхур, ви же Жү разы, яндин ё жымужя банны. ¹⁴ Зә ниму жунжянни жүди вәгүйжын, напа та гуон зан житян хуэйжәсі зә нәтар жү лони, та дансы ги Жү жү шоди гүрбани же Та разы, та е, зущён исраилжын ииён, ё зунхў жыгә фалұни. ¹⁵ Ниму гәжя дә ниму жунжянни жүди вәгүйжынму йинавар ё зунхў жыгә фалұни. Ниму лян таму зә Жүди мянчян дусы йимур-ии-ёнди. ¹⁶ Йинви жыгә ииёнди фалу лян фынфу йимур-ииён зә нимушонни, е зә тамушонни.

¹⁷ Жү же Муса ги исраилжынму ба жыще хуа фәгини:

— ¹⁸ Жисы ниму доли Вә ги ниму гихади дифоншон, ниму яндин ё зунхүү жыще фалуни. ¹⁹ Ниму зэ нэтарди дишон жүн са еба, ба жыгэ яндин ё ги Жүү дуанчын гүйжун лищинни. ²⁰ Луэ мэмэди сыхур, ниму ё на ту йигэ шухади мыйзыни, ба луэха ту йигэ мэмэ бинзы ги Жүү дуанчын гүйжун лищинни. Ба жыгэ лищин, зущён зэ чоншон да лёншиди лищин ийён, ги Жүү ё дуангани. ²¹ Ниму йинавар ё да йиче луэхади мэмэ литу ба ту йигэ мэмэ дуанчын гүйжун лищинни.

²² - Ниму дан мэфончү ба Жүүди фынфу литуди йигэ фынфу пэлан ²³ (ба жыще фынфу Жүү жё Муса ги ниму зочян гигили, жё ниму йиху йинавар зунхүуни), ²⁴ сысый дан мэ жыдо йүхади жыгэ сыйчин, йиху жынму ба жыгэ цэ жыдоли, нэхур минжын жочү фалу ё налэ йигэ понювазы, мяя дэ путожюни, ба та жучын шоди гүрбанини. Ба йигэ жүлү ё жучын вон бийни щи гүнахарди гүрбанини. Жыгэ гүрбаниди щён видо жё Жүү разыни. ²⁵ Зу жымужя Исаилди ахун ё ба жынмуди йиче гүнахар вон бийни щидёни, Хүда зу ба тамуди гүнахар фоншэни, йинцысы таму мэ жыдо ган гүнахарли; таму ви тамуди гүнахар ги Жүү ба шоди гүрбани дэ вон бийни щи гүнахарди гүрбани жүгили. ²⁶ Зу жымужя Жүү ба йиче исраилжын лян таму жунжянни жүди вэгуйжынмуди гүнахар фоншэни, йинцысы таму мэ жыдоди цүэли.

²⁷ Ниму литу найигэ жын дан мэ жыдо ган жымужяди гүнахарли, нэхур жё та лалэ йисуйди йигэ мужулүр; ба та жучын вон бийни щи гүнахарди гүрбани. ²⁸ Зу жымужя Исаилди ахун ба жыгэ жын мэжыдоди, зэ Жүү мяячян ганхади гүнахар вон бийни щидёни, Хүда зу ба тади гүнахар фоншэни. ²⁹ Исраилжын хуэйжэсү вэгуйжын дан мэ жыдоди ган гүнахарли, таму йимур-ийён ё зунхүү фалуни.

³⁰ Кэсү найигэ исраилжын хуэйжэсү вэгуйжын дэгүйирди дан ган гүнахар, та дэцэ Жүүдини, нэхур ба тади минзы да Тади минжын литу яндин ё чүдёни, ³¹ йинцысы

та бу тин Жүди хуа, дэгүйирди мэ зунхү Тади фынфу; та ю гүнахарни, тади зуй зэ ташонни.

Мэ зунхү шанбэди йигэ жын

³² Исраилжынму хан зэ савёниди сыхур, таму шанбэ нэйитян ба шу цэхүэди йигэ исраилжын зожуэли. ³³ Ба жыгэ жын линдо Муса, Харунэ лян йиче исраилжынди мянянчили, ³⁴ ихихү ядо бандонзынили, йинцьыс нэхур бу жыдо ги та дин са зуйни. ³⁵ Ихихү Жүги Муса фэди:

— Ги жыгэ жын яндин ё дин сыйзийни; йиче исраилжын ду ё зэ йинпан вэту на шыту ба та дасыни.

³⁶ Исраилжынму ба жыгэ жын линдо йинпан вэту, жочү Жүди фынфу, на шыту ба та дасыли.

Ги йишон бянбянзышон фын суйзыди фалу
(Чунфэ фалу 22:12; Мф 23:5)

³⁷ Жүги Муса хан фэди:

— ³⁸ Ни ги исраилжынму фэги: «Ниму ги йишон бянбянзышон ба суйзы ё дёшонни; ги мый йигэ суйзы литу ба данчин янсыиди щян бяншон. Ниму йинавар ё жымужя ганни. ³⁹ Жыще суйзы ги ниму чынха йигэ жихони: ниму са сыхур ба жыще суйзы дан канжян, зу ба Вэди йиче фынфу жичелэни, жочү таму ганни. Зу жымужя ниму да Вэди мянян жуанбугуэчи, гыншон гэжяди вонщён бу зу. ⁴⁰ Жыще суйзы ги ниму тифэдисы жё ниму зунхү Вэди йиче фынфуни, жочү таму ганни, ниму зу чынха Вэ жянчүлэдий гүйжун жынмуни. ⁴¹ Вэ, Анлахү Торлясы, нимуди Жү. Вэ зочян ба ниму да Египет линчүлэ, ги ниму дон Хүдани. Вэ, Анлахү Торлясы, нимуди Жү».

Kора, Дафан лян Авиронди зофан

16 ¹⁻² Кора (тасы Левийди йигэ хубый, тасы Кааф жяящяди Ицгарди эрзы) зэмусы Рувимди сангэ хубый – Елиавди эрзы Дафан дэ Авирон, Фалефди эрзы Авнан фандуйли Мусали. Лян таму йидарни хан ю 250

миншын дади, да минжынлиту жянчүлэди линшуни.

³ Таму йидарни шудо Муса лян Харунэди мянчян фәди:

— Гули, ниму зэ бэ жуонвонли! Исаилди йиче жын дусы Жү жянчүлэди гуйжун жын; Жү лян вәму зэ йидарнини. Виса ниму ба гәжя би Жү жянчүлэди минжын тэди го?

⁴ Муса тинҗян жыгә хуа, зу гүйдо диха читоли Хүдали.

⁵ Йиху та ги Кора лян тади йибазы жын фәди:

— Миргэ ганзо Жү ги заму зыгини, сыйсы Тади, жянчүлэди гуйжун жын, нэхур Жү жё нэгэ жын чынха Тади хуәжини. ⁶⁻⁷ Миргэ ганзо ни лян ниidi йибазы жын ба шо щёнди суй хуәлу нашон, литу ба жуәди мый лян шоди щён жуоншон, надо Жү мянчян. Йиху заму кан, Жү да заму литу ба сый жянчүлэли. Гули, ниму жы жигә левитжынму, гули, бэ жуонвонли!

⁸ Муса хан ги Кора фәди:

— Ниму, жы жигә левитжынму, тинийхар! ⁹ Исаилжынмуди Хүда ба ниму лян данлин жынму фынкэли, жё ниму нын до Та гынчян, жё ниму зэ Хүдади гуйжун жонфонни ган гунсынни зэмусы фусы исраилжынмунни. Жыгә хан ги ниму бу гума? ¹⁰ Жү жё ниму лян данлин левитжынму нын до Та гынчянли еба, ниму хан щён ба Исаил ахунди вифын жаншонним?! ¹¹ Ниму гондо Харунэдини, шыдашы — жысы ни лян ниidi йибазы жын фандуй Жүли!

¹² Муса ба жынму дафачи, жё ба Дафан лян Авирон жёдилэни, кәсси таму фәди:

— Вәму бу чи! ¹³ Ни ба вәму да фужу дифоншон линчүлэ (нэтар нюнэзы дэ фынми тондини), жё вәму зэ жыгә савәни вучонни, жыгә хан ги ни бу гума?! Ни хан щён ги вәму дон вонзы гуан вәмунима? ¹⁴ Ни ба вәму мә линдо тон нюнэзы лян фынми фужу дифоншон, е ги вәму мә ги тандо лян путойҹанзы, жё таму чынха вәмуди фугуй. Жыхур ни хан щён хун вәмунима? Вәму бу чи!

¹⁵ Муса чишонлэ ги Жү фәди:

— Хўда-я! Читоди жё Ни бә жешу жыще жынди гўрбани. Вә ги таму сыйсый мә сыгуә ха щин; вә ба тамуди йигә лувазы ду мә нагуә.

¹⁶ Муса ги Кора фәди:

— Миргә ни лян 250 гыншон ниди жын ду ё лэни, до Хўдади гуйжун жонфон мянчянни. Харунэ е до нэтарни.
¹⁷ Ниму мый йигә жын ба гәҗяди шо щёнди суй хуәлу нашон, литу ба шоди щён жуоншон, зандо Жўди мянчян.

¹⁸ Таму мый йигә жын ба шо щёнди суй хуәлу налә, литу ба жуәди мый лян щён жуоншон, лян Муса дэ Харунэ йидарни зандо Хўдади гуйжун жонфонди мын чянтули.
¹⁹ Кора ба йиче исраилжын шудо Хўдади гуйжун жонфонди мын чянту, мян дуй мян зандо Муса дэ Харунэ гынчянли. Зу нэгэ сыхур Жў щянхади гуонлён ба йиче жын жолёнли. ²⁰ Жў ги Муса лян Харунэ фәди:

— ²¹ Ниму да жыще жын гынчян зудё, зан йұан, Вә ба таму донвәр щёмедёни.

²² Кәссы Муса лян Харунэ гүйдо диха читоли:

— Хўда-я! Нисы йиче хуәварди Хўда! Вәму литу йигә жын ган гўнахарли, нандый Ни ги йиче жын сын чинима?

²³ Жў ги Муса фәди:

— ²⁴ Ни ги минжын фәги, жё таму ли Кора, Дафан дэ Авиронди жонфон зан йұан.

²⁵ Муса лян Исраилди ложынму йидарни до Дафан лян Авиронди жонфон нэтар чили. ²⁶ Та ги минжын фәди:

— Ниму да жыще ю гўнахарди жынмуди жонфон гынчян гуәчи, е бә ду тамуди сыса дунщи. Ниму дан бу тин, ба ниму ви тамуди гўнахар лян таму йидарни е нын щёмедё.

²⁷ Таму зу да Кора, Дафан дэ Авиронди жонфон гынчян гуәчили.

Дафан, Авирон лян гәҗяди щифузы дэ ваму чўлэ, зэ гәҗя жонфонди мынкуни зандини. ²⁸ Муса ги минжын фәди:

— Жыхур жё ниму жыха, Жў ба вә дафалә жё ган жыще сыйчинни, бусы вә гәҗя щён жымужя ган. ²⁹ Жў ги жыще

жын дан бу динзуй, таму дан зүщён данлин жын йиён бу зүэнан, пинпин-наннанди вучон, нэхур ниму жыха: жы бусы Жү ба вэ дафалэли. ³⁰ Кэсү Жү дан щянчүлэ йигэ кэрамэти, сыйсий йүнзун мэ жянгуёди сыйчин, жё ди ба тади ку жонкэ, ба жыше жын лян тамуди йиче дунщи янхачи, жё таму хуэхүёди хадо дуэзэхэ литу, нэхур ниму зу жыхани, жыше жын фандуй Жүли.

³¹⁻³² Муса жён ба жыше хуа фэван, Кора, Дафан дэ Авирон жүэ дихади ди бекэ, таму лян таму жяниди жын дэ йиче дунщи дехачили. ³³ Таму хуэхүёди лян тамуди дунщи йидарни хадо дуэзэхэ литули. Готуди ди йүнхуэй хэчүли, таму бужянли. ³⁴ Нэтар занди йиче исраилжын тинжян тамуди дакү-луанху да нэтар подё, хантуэли:

— Күэ по, күэ по! Эё, хэпасыли! Кан, жё ди ба заму е бэ янхачили!

³⁵ Йиху Жү дафахалэди хуэ ба нэ 250 жын шосыли (зочян таму ги гэжяди суй хуэлү литу ба шоди щён жуоншон, надо Жү мянчянли).

Шо щёнди нонозы

³⁶ Жү ги Муса фэди:

— ³⁷ Ни чи, ги Исаилди ахун Харунэди эрзы Елеазар фэги, жё та ба нэще хуэ шосыди жынмуди йиче шынхади шо щёнди суй хуэлү нашон, ба литу шохади хуэй садо данлин дифоншон, йинцысы шо щёнди суй хуэлусы гүйжунди. ³⁸ Ба шо щёнди суй хуэлү надо Жү мянчянди сыхур, таму чынха гүйжундини. Йинви жыгэ ба ви гэжяди гүнахар щёмедёлиди жыше жынди шо щёнди хуэлү начи, дачын бэ пянзы, ги шо гүrbаниди жуэзы зүйгэ гээзы. Жыгэ гээзы ги исраилжынму чынха йигэ жихони.

³⁹ Елеазар ахун ба нэще шо щёнди суй хуэлү налэ, дачын бэ пянзы, ги шо гүrbаниди жуэзы зүли йигэ гээзы,

⁴⁰ жё исраилжынму жичелэни, сый дан бусы Харунэди хубый, та бу нын ги Жү шо щён. Сый дан бу тин хуа, ба та, зулян Кора дэ тади йибазы жын йиён, е щёмедёни.

Елеазар ахун ба жыгә сычин жочү Жү ги Муса гихади фынфу ганли.

Харунэ ба минжынди мин жөхали

⁴¹Ди эр тян йиче исраилжын гондо Муса лян Харунэ-ди фәсы:

— Ниму ба Жүди минжын дасыли!

⁴² Таму шудо йидарни фандуй Муса лян Харунэдини, йиху дажя ба ту жочү Хүдади гүйжун жонфон жуангүәчи йиканса, йүнцэ ба гүйжун жонфон шанчүли: Жүди гуонлён е щянчүләли. ⁴³ Муса лян Харунэ доли гүйжун жонфон гынчянли; ⁴⁴ Жү ги Муса фәди:

— ⁴⁵Ниму да жыше жын гынчян зудё. Вә жыхур ба таму йиха щёмедёни!

Таму лёңгәр гүйдо дихали. ⁴⁶ Муса ги Харунэ фәди:

— Ни ба ниди шо щёнди суй хуәлу нашон, ба шо гүрбаниди жуәзышонди мый дә щён жуондё литу, куэкуәди надо минжын нэтар, ба тамуди гүнахар вон быйни щидё! Ни күэ чи! Жү чишонләли, ба вынбин кәҗя щянчүләли.

⁴⁷ Харунэ тинли Мусади хуали, куэкуә подичи, ба шо щёнди суй хуәлу надо жынмуди донжүннили. Та канжянли, ба вынбин кәҗя щянчүләли. Та зу ба щён гәдо хуәшон, ба минжынди гүнахар вон быйни щидёли. ⁴⁸ Харунэ зандо хуә жынмуди дә вучон жынмуди донжүннили — вынбин зу жүхали. ⁴⁹ Бу суан лян Кора йидарни вучондёди жын, нэйтитян йиман вучонли 14 700 жын. ⁵⁰ Вынбин жүлиди йиху, Харунэ хуэйли Хүдади гүйжун жонфонли, лян Муса зандо мын гынчянли.

Харунэди жүгүнзы

17 Жү ги Муса фәди:

² Ни ги исраилжынму фәги, жё таму ги ни налэ шы эргә жүгүнзы, да мый йигә зўди линшу гынчян налэ йигә жүгүнзы. Ги жүгүнзы готову жё ба тади минзы щешон.

³ Ба Харунэди минзы щедо Левий зўди жүгүнзышон. Мый

йигэ зүди линшу гынчян – йигэ жүгунзы.⁴ Ни ба жы шы эргэ жүгунзы надо Вэди гуйжун жонфон литу, гэдо хэтун щёнзыди мянчян, зусы Вэ лян ни йүмянди вэр гынчян.⁵ Вэ дан ба сый жянчүлэ, нэгэ жынди жүгунзышон ё кэ хuarни. Зу жымужя Вэ зэ бу жё исраилжынму гондо ниму.

⁶ Муса ги исраилжынму фэли, зу жымужя мый йигэ зүди линшу ба жүгунзы налэли. Муса йиман шули шы эргэ жүгунзы (Харунэди жүгунзы е зэ таму литуни).⁷ Муса ба жы йиче жүгунзы надо Хүдади гуйжун жонфон литу, гэдо Жүди хэтун щёнзы мянчянли.

⁸ Ди эр тян Муса жинли Хүдади гуйжун жонфонни йиканса: Левий хубыйди Харунэди жүгунзышон кэли хуарли: жүгунзы готу чүлэлигэ хуаргүдүр, ихих кэли хуарли зэмусы жели баданли!⁹ Муса ба йиче жүгунзы нашон, ги исраилжынму зыгили. Дажя ба йухади сычин жянли, ихих линшуму ба гэжяди жүгунзы йүанхуэй нашонли.¹⁰ Жү ги Муса фэди:

– Ни ба Харунэди жүгунзы йүанхуэй гэдо хэтун щёнзы мянчян. Жё жыгэ ги фандуйхади исраилжынму чын йигэ жихо, жё таму жыха: таму хан дан гондо, таму ду вучонни.

¹¹ Муса жочү Жүди фынфу ганли.

¹² Исраилжынму ги Муса фэди:

– Ни кан, жыхур вэму ду вучонни! Жыхур вэму ду ладоли, йиман ду ладоли!¹³ Сый дан доли Хүдади гуйжун жонфон гынчян, та вучондини. Нандый вэму ду вучондёнима!

Исраилди ахунму лян левитжынму ё зунхүди фынфу

18 Жү ги Харунэ фэди:

– Ни лян ниди эрзыму, ни дадади жяща дан зэ Хүдади гуйжун жонфонни фанли зуйли, ниму зу ви жыгэ шу зуйни. Кэсы ган Исаил ахунди гунсы дан фанли зуйли, гуон ни лян ниди эрзыму ви жыгэ шу зуйни.² Ни ба ниди чинчинму, зусы Левий зүди жынму ги гэжя нашон, жё таму лян ни йидарни ган тамуди

гунсы. Ни лян ниidi эрзыму зэ Хүдади гүйжүн жонфон литу ган Исраил ахун гунсыди сыхур, жё таму ги ниму бонмон. ³Таму ё ги ниму бонмонни зэмусы зэ гүйжүн жонфон литу ган гэжяди гунсыни, кэсү таму бу нын ду Гүйжүн вэршонди дэ шо гүрбани жуэзышонди гүйжүн дунщи, йинцысы левитжынму дан ду нээшэ дунщи, таму лян ниму вучонни. ⁴Таму ё шындо ни гынчян, зэ Хүдади гүйжүн жонфон литу ган заёнди хүэни, ган гэжяди гунсыни. Понжын бу нын лян ниму йидарни ган гунсы. ⁵Гуон ни лян ниidi эрзыму нын зэ Гүйжүн вэршон дэ шо гүрбаниди жуэзышон ган гунсы. Жымужа жё Вэ ги исраилжынму зэ бэ хэчили. ⁶Жысы Вэ, Жү, гэжя да исраилжынму литу ба нимуди чинчинму левитжынму жянчүлэ, ги ниму гигили. Таму ё чынха Вэдини, йинви жыгэ таму нын зэ Хүдади гүйжүн жонфон литу ган гэжяди гунсы. ⁷Гуон ни лян ниidi эрзыму ё ган Исраил ахунди гунсыни, ба шо гүрбани жуэзышонди хуэйжэсэй Дин гүйжүн вэршонди дунщи яндин ё гуанчүни. Вэ ба Исраил ахунди гунсы гуон ги ниму дуангили. Понжын сый дан до Гүйжүн вэр хуэйжэсэй нэтарди дунщи гынчян, ба та яндин ё дасыни.

Ги Исраил ахунму фынгиidi ийлэзы

⁸Жү ги Харунэ фэди:

— Вэ ба ни динхали, жё ни жокан ги Вэ дуангиди йиче гүйжүн лищинни. Вэ ба жы йиче лищин ги ни лян ниidi хубый динчын йинаварди ийлэзыни. ⁹Чүгуэ шо гүрбаниди жуэзышон жүди гүрбани, ба ги Вэ жүгиди дин гүйжүнди йиче гүрбани ни нашон: мян гүрбани, вон бийни щи гүнахарди гүрбани зэмусы вон бийни щи зуйди гүрбани. Жыще гүрбани дусы ни дэ ниidi хубыйди. ¹⁰Ниму яндин зэ гүйжүн вэршон ё чы жыще лищинни, гуон нанжынму нын чы, йинцы жысы гүйжүн чыди.

¹¹Исраилжынму ги Вэ дуангиди данлин гүйжүн лищин е ё ги ниму шынхани. Вэ ба жыще лищин ги ни лян ниidi

эрзыму дэ нүзыму гигили, жё ниму йинавар ю жы йилэзыни. Ни жяниди ганжин жынму ду нын чы жыгэ чыди.

¹²⁻¹³ Вэ щён ба исраилжынму няннян ги Вэ жүгиди щин шучынди ту йихуэй шухади лёншы, путожю дэ олива чин-ю ги ниму гиги. Жы йиче дусы нимуди. Ни жяниди ганжин жынму ду нын чы жыще лищин.

¹⁴ Исраилжынму ги Вэ гигиди, жё чынха Вэди йинавар фугуйди дунщи, – жы дусы нимуди.

¹⁵ Исраилжынму ги Вэ гигиди мый йигэ жынди лян сынлинди тушур дусы нимуди. Кэсы ба мый йигэ тушур эрвазы дэ буганжин сынлинди тушур ё мэхуэйлэни. Ниму яндин ба жыгэди чян ё жешухани. ¹⁶ Жынди тушур эрвазы йигэ йүэди сыхур, ба та жочү ахунди суанфа ё на вугэ гуйжун йинчян мэхуэйлэни. ¹⁷ Кэсы ба ню, ён лян жүлүрди тушур бэ мэхуэйлэ, ба таму йиман ги Вэ ё жүчын гүrbанини. Ни ба жыще сынлинди ще садо шо гүrbаниди жүэзышон, ба таму кэлонди ю шодё. Жыгэ щён видо жё Вэ разыни. ¹⁸ Зүшён дуанчын гуйжун лищинди щүнцазы лян ю датуй йиён, Вэ ба жыще сынлин жу е ги ниму гигили.

¹⁹ Вэ ба исраилжынму ги Вэ дуангиди йиче гуйжун лишин ги ни лян ниidi эрзыму дэ нүзыму гигили, жё чынха ниму йинаварди йилэзыни. Жысы Вэ лян ни дэ ниidi хубый динхади йинавар ё зунхуди хэтун.

²⁰ Жү ги Харунэ фэди:

– Зэ исраилжынмуди дишон ни мэю сыса фугуй дэ йилэзы. Вэсы Жү, Вэсы ниidi йилэзы, Вэсы ниidi фугуй.

Ги левитжынму фынгиди йилэзы

²¹ Жү фэди:

– Вэ ги левитжынму ба исраилжынму ги Вэ гигиди мый йигэ шычир гигили. Жысы ги таму ви гуйжун жонфонни ган гунсыди гунчян. ²² Исраилжынму литу данлин сый ду бу нын до гуйжун жонфон гынчян; ви жыгэ гүнахар таму вучонни. ²³ Левитжынму зэ гуйжун жонфонни ё ган гунсыни; ви гэжяди зуй ги хуэйдани. Жысы ниму дэ ни-

муди хубый йинавар ё зунхўди фалу. Зэ исраилжынмуди жунжянни левитжынму мэю йинаварди фугуй,²⁴ йинцысы Вэ кэжя ги левитжынму ба исраилжынму ги Вэ дуангиди гуйжун лищинди шычир фынгили. Йинви жыгэ Вэ фэли, зэ исраилжынмуди жунжянни левитжынму мэю йинаварди фугуй.

Ги левитжынму фынхади шычир

²⁵ Жү ги Муса гиди фынфу ²⁶ жё та ги левитжынму фэгини:

— Жү ба исраилжынму гиди шычир ги ниму гигили. Ниму нашонди йиху, яндин ё да жыгэ шычир литу е на-чүлэ шычир, ги Жү дуанчын гуйжун лищинни. ²⁷ Жыгэ зущёнсы ниму гэжя ба жён шухади лёнши дэ шин путожю жухади гүрбани йиён. ²⁸ Зу жымужя ниму да исраилжынму дуангиди шычир литу е ги Жү ё дуан гуйжун лищинни. Ба жыгэ лицин ги Исраилди ахун Харунэ ё гигини. ²⁹ Да ниму шухади йиче лищиншон, ба дин ходи дэ дин гуйжун дунщи ги Жү жуги.

³⁰ Ни ги левитжынму фэги: ниму ба дин ходи йилэзы ги Жү жуди сыхур, жыгэ зущён ниму ба жён шухади лёнши дэ шин путожю жухади гүрбани йиён. ³¹ Ба шынхади йилэзы ниму ги гэжя люха. Ниму лян жяниди жынму зэ мый йигэ вэршон ду нын чы, йинцы жысы ниму ви гуйжун жонфонни ганди гунсы линхади гунчян. ³² Ниму ги Жү ба дин ходи йилэзы жүги, йиху чы шынхади, жытар ниму мэю гүнахар. Кэсү ниму ба исраилжынму ги Жү дуангиди гуйжун лищин бэ зү зонли, бэ жё ниму вучон.

Шодё хуон янсый нюди хуэй

19 Жү ги Муса лян Харунэ фэди:

— ²Жысы Вэ ги исраилжынму гихади фалу, жё таму ги ни лалэ йигэ мэю дуанбянди, йүнзүн мэ лигуэ диди хуон янсыйди ню, ³ ни ба та ги Елеазар ахун жёдо шуни. Жё та ба ню да йинпанни лачүчи зэдё. ⁴ Елеазар ахун на зыту ба нюди ще ё занйихарни, жочү Хүдади гуйжун

жонфонди чянмян са чи бянни.⁵ Ба жыгэ ню хүлунлundi, лян пизы дэ жу, ше, чончон-дүдү ду ё зэ Исаилди ахун мянчян шодёни.⁶ Ииху Исаилди ахун ё на йикүэ шүүсунфу, ийба иссоп цо лян йижезы шынхун янсыйди ёнмо педо хуэ литуни.⁷ Ба жыгэ зўлиди йиху, та яндин ба гэжяди йишон ё щи ганжинни зэмусы щиabdэзыни, нэхур та цэ нын жин йинпанни. Зу жыгэ еба, иичыр до хушон та хансы буганжинди.⁸ Шоли нюди нэгэ жын е яндин ба йишон ё щи жинни зэмусы щиabdэзыни. Та е, зулян Исаилди ахун йиён, иичыр до хушон хансы буганжинди.⁹ Жыгэди йиху йигэ ганжин жын ба жыгэ ню шодёди хуэй ё шудо йидарни, гэдо йинпан вэтууди йигэ ганжин вэршонни. Ба жыгэ хуэй зэ нэтар ё хүчүни, йиху ба жыгэ хуэй ё садо фи литуни. Зу жымужя ба фи зў ганжин, щи Исаилди йиче жынмуни, вон быйни щи тамуди гүнахарни.¹⁰ Шули хуэйди жын яндин ба йишон ё щи жинни, иичыр до хушон тасы буганжинди. Исаилжынму лян таму жунжянни жёди вэгуйжынму йинавар ё зунхүй жыгэ фалүни.

Сый дан дули мэтили

¹¹ Сый дан дули мэтили, та жынжыр чи тян чынха буганжиндини. ¹² Ди сан тян дэ ди чи тянди нэйтятан та- му яндин ё на жыгэ фи щиabdэзыни, йиху та цэ чынха ганжиндини. Та дан жымужя бу зў, нэхур та бу чынха ганжинди. ¹³ Сый дан ду мэтили, мэ щиabdэзы, та хансы буганжинди. Зу жымужя нэгэ жын ба Жёди гуйжун жонфон зўчын буганжиндили, ба тади минзы яндин да Хёдади минжын литу ё чүдёни.

¹⁴ Сый зэ гэжяди жонфонни вучонли, зэ жонфон ли- ту нэгэ сыхур юди жын хуэйжэсүү жинлэди жын чи тян чынха буганжиндини. ¹⁵ Найгэ гуэшон хуэйжэсүү гонзы- шон мэ гэ гээз, та есы буганжинди. ¹⁶ Сый дан ба дасыди хуэйжэсүү вучон жынди мэти, ба жынди гүдү хуэйжэсүү ба фынкын дуйихар, нэхур та чи тян чынха буганжиндини.

¹⁷ Ниму ба шодё хуон янсый нюди хуэй нашон, гэдо гуэ литу, ги готову дошер чин фи, зўчын щи буганжин жынди фи. ¹⁸ Йиху жё йигэ ганжин жын на йиба иссоп цо зэ жыгэ фи литу заныхар, ба жонфон, жонфон литуди йиче дунщи лян жынму сайхар. Та ба духа жын гүдүди, фынкынди, дасыди хуэйжэсы вонжын е ё сайхарни. ¹⁹ Ди сан тян лян ди чи тянди нэйтян ганжин жын ё на фи ба нэгэ буганжин жын сайхарни, зў жымужя ди чи тянди нэйтян ба та зўчын ганжиндини. Нэгэ буганжин жын е ба гэжяди йишон ё щи ганжинни зэмусы хан ё щиabdэзыни. Хушон та зу чынха ганжиндини.

²⁰ Сый чынха буганжиндили зэмусы ба гэжя мэ зў ганжин, нэхур тасы буганжинди, йинцысы та на жыгэ фи мэ щиabdэзы. Жыгэ жын ба Жүди гуйжун жонфон зў буганжинли, ба тади минзы яндин ё да Хүдади минжын литу чүдёни. ²¹ Ниму йинавар ё зунхү жыгэ фалүни. Саха фиди нэгэ жын е ба гэжяди йишон на фи ё щини. Сый дан ба жыгэ фи дуйихар, та йичыр до хушон чынха буганжиндини. ²² Буганжин жын напа ба са дуйихар, нэгэ дунщи зу чынха буганжиндили; напа сый ба буганжин дунщи дуйихар, та йичыр до хушон чынха буганжиндини.

**Кадес дифонни йухади сычин
(Жефон 17:1-7)**

20 Ту йигэ йүэни исраилжынму доли Син савэни, зэ Кадес дифонни ба йинпан захали. Мариам вучонли, ба тади мэти зу зэ нэтар сундёли.

² Нэтар мэю хэди фи, йинви жыгэ минжын шудо Муса лян Харунэ гынчян, ³ гондо таму лёнгэр фэди:

— Вэму зочян лян вэмууди чинчинму йидарни зэ Жү гынчян дан вучонли, нэхур дуэму хо! ⁴ Ниму виса ба вэму линдо жыгэ савэнили? Ниму шён жё вэму йидарни лян вэмууди сынлин вандё жытарнума? ⁵ Ниму виса ба вэму да Египет линчүлэ, линдо жыгэ чүн, бу жон сысади ди-

шонли? Жытар мэю лёнши, мэю инжир, пuto дэ шыллю; жытар лян хэди фи ду мэю!

⁶Муса лян Харунэ да жынму гынчян зудё, зандо Хүдади гуйжун жонфонди мын чянули. Таму гуйдо дихали; Жүшянхади гуонлён ба таму жолёнли.

⁷Жү ги Муса фэди:

—⁸Ни ба жүгунзы нашон, лян Харунэ йидарни ба жынму шудо йидарни. Йиху зэ дажяди мянчян занди нэгэ да шыту ниму гигэ фынфу, фи zu да шыту литу тончүлэни. Зу жымужя ни ги минжын ба фи гиги, жё таму лян сынлин ду хэ.

⁹Муса ба Жүди хуа тинли, чи, ба хэтун щёнзы мянчян гэди жүгунзы налэли.

¹⁰Та лян Харунэ жё йиче жын йидарни шудо да шыту гынчянли. Муса фэди:

— Ниму жыще фандуйжын, тинийхар: жё вэму да жыгэ да шыту литу ба фи ги ниму начүлэнима?

¹¹Йиху Муса ба жүгунзы гончелэ, лян та ба да шыту на жүгунзы дали лёнха, — йида гүзы фи йиха тончүлэли; жынму лян сынлин ду хэли.

¹²Кэсэ Жү ги Муса лян Харунэ фэди:

— Ниму лёнгэр ба исраилжынму бунын линдо Вэ ги таму щүхади дифоншон, йинцьыс нимуди щинфу шодихын, ниму зэ дажяди мянчян ба Вэди гуйжун вида лилён мэ жын.

¹³Жыгэ сыйчинсы зэ Мерива дифонни йүхади. Исраилжынму зэ жытар гондоли Жүли; Жү зэ жытар ги исраилжынму ба Тади вида лилён зыгили.

Едомди хуоншон бу жёе исраилжынму гүэ тади дифон

¹⁴Муса да Кадес ба гэжяди сунцинжынму дафадо Едомди хуоншон гынчян, жё таму ба жымужяди хуа сунгини:

— Ниди чинчин, исраилжынму, ги ни фэ хуадини. Ба вэму шухади йиче нан ни жыдони. ¹⁵Вэмуди зүзүй-быйбый доли Египет, зэ нэтар вэму жүли хошо гунфу. Египетжынму жэмэ вэмуди зүзүй-быйбый лян вэмули, ¹⁶вэму шынхуанди

читоли Жўли, жё Та ба вэму жюхани. Жў тинжян вэмуди шынхуан, дафади Тади тянщян ба вэму да Египет линчүлэли. Жыхур вэму доли Кадес чынпунили, жыгэ чынпузу зэ ниди гуйжяди бянбяршонни. ¹⁷ Чин ни ги вэму ги кухуан, жё вэму да ниди дифоншон зугуёчи. Вэму лян вэмуди сынлин да ниди дини, путойчанзыни бу гуё, вэму е бу хё ниму жин литуди фи. Вэму гуон да хуоншонди да лўшон зуни, вон юбонгё е бу жёгуёчи, вон зуёбонгё е бу жёгуёчи, гуон да ниди дифон зугуёчини.

¹⁸ Кэсы Едомди хуоншон хуэйдади:

— Бу, будыйчын! Вэ жё ниму да вэди дифоншон бу гуё! Ниму дан лэ, нэхур вэ ба жүндуй дафачи жё ба ниму ганчүчини.

¹⁹ Исраилжынму фэди:

— Вэму гуон зэ да лўшон зуни. Вэму дэ вэмуди сынлин дан хё ниди фи, вэму ги ниму чў чянни. Вэму гуон на вэмуди жүё зугуёчини, жы йигё чян ду бу жы.

²⁰ Едомди хуоншон кё фэди:

— Бу, будыйчын! Ниму да вэди дифоншон бё гуё!

Едомди хуоншон дафалэлигё жүндуй, таму ба исраилжынму да нэтар ганчүчили.

²¹ Исраилжынму жёгуёчи, да данлин йигё лўшон зули, йинцысы Едомди хуоншон мэ жё исраилжынму да тади дифоншон гуё.

Харунэди вучон

²² Исраилжынму да Кадес дифонни зудё, доли Ор сан гынчянли ²³(жы зэ Едом дифонди бянбяршонни). Жў зэ нэтар ги Муса лян Харунэ фэди:

— ²⁴Харунэ жинбудо Вэ ги исраилжынму щухади нэгэ дифон. Та вандёни, зудё тади зўзў-быйбый гынчянни, йинцысы ниму лёнгэр зэ Мерива дифонни мэ зунхё Вэди фынфу. ²⁵Муса ба Харунэ лян тади эрзы Елеазар ё линдо Ор саншон, ²⁶зэ нэтар ба Исраил ахунди йишон да Харунэшон туэхалэ, ги Елеазар чуаншонни. Харунэ зу зэ нэтар вандёни.

²⁷ Муса жочў Жўди фынфу ганли, йиче исраилжынму канли, замужя таму шонли Ор санли. ²⁸ Муса ба Исаил ахунди йишон да Харунэшон түхалэ, ги Елеазар чуаншонли. Харунэ зу зэ нэгэ сан динзышон вучонли. Муса лян Елеазар да саншон халэли. ²⁹ Йиче исраилжын тинжян Харунэ вучонли, шудо йидарни, ба та кўли санши тян.

Исраилжынму ба Ханаан дифонди жынму дабэли

21 Ханаан нанбонгэ жўди Арад чынпуниди хуоншон тинжян исраилжынму да Афарим дифоншон лэдими, та зу ба исраилжынму пушон, лян таму дали жонли зэмусы ба жигэ жын ги гэжя гүэгуёчили. ²Исраилжынму ги Жў гили йигэ вардэ, фэди:

— Хўда-я! Ни дан ги вэму бонмонди ба жышезы жын дабэ, вэму зу ба тамуди чынпу йиман далансандёни.

³Жў тинжян исраилжынмуди чито, ги таму бонмонди жё ба ханаанжынму дабэли. Зу жымужя исраилжынму ба хананейжынму йиман садёли, ба тамуди чынпу йиман далансандёли. Исраилжынму ги нэгэ дифон нанлигэ минзы — Хорма*.

На тун зўхади чончун

⁴Исраилжынму да Ор сан гынчян зудё, вон Хунхэ зуди лўшон чили, йинцысы таму вонщён ба Едом дифон вангүёчини. Лўшон минжын бу жыннэди, ⁵фандуйли Хўда лян Мусали. Таму фэли:

— Виса ниму да Египет ба вэму линдо жыгэ савёни вучонлэли? Жытар мёю чыди, мёю фи. Вэму йидяр ду мэщин чы жигэ бущён чыдили!

⁶Жў жё хошо дўйүэ чончун людо минжынди донжунни, ба бушоди исраилжын динли, таму зу мэ минли. ⁷Жынму до Муса гынчян фэди:

* ^{21:3} «Хорма» (яхўти иўян) — жыгэ хуади йисысы «Далансандё».

— Вәму фандуй Жүли, е фандуй нили, ган гүнахарли. Жыхур чин ни ви вәму чито Жүй, жө жыщезы чончун да вәму гынчян люшон зу.

Муса ви минжын читоли Жүли. ⁸ Жүй ги Муса гиди фынфу жө зў йигэ тун чончун, ба та бондо ганзышонни. Дүйүә чончун дан ба сый динха, нэгэ жын ба жыгэ тун чончун вонийхар зу хони. ⁹ Муса зўли йигэ тун чончун, бондо ганзышонли. Дүйүә чончун дан динли сыйли, нэгэ жын ба тун чончун йикан, та зу холи.

Исраилжынму да Ор сан зудё, доли Моав пинчуанили

¹⁰ Исраилжынму чөлә, до Овоф дифон ба йинпан захали. ¹¹ Да Овоф дифон зудё, таму доли Иие-Аварим дифонли, зэ савәни, Моав дунбонгә ба йинпан захали. ¹² Да нэтар зудё, доли Заред пинчуани ба йинпан захали. ¹³ Да Заред пинчуани зудё, таму зэ Арнон хәди быйбонгә зэ савәни ба йинпан захали. Жыгэ савә зэ Аморрей дифонди бонгәрникини. (Арнон хәсы Моав лян Аморрей дифонди бянже). ¹⁴⁻¹⁵ Йинви жыгэ йибын фу литу щехади (жы ий бын фу жёди «Жү дахади жон»): «Вагеб чынпу дэ пинчуан зэ Суфа дифоншон, Арнон хә дэ чуандо йичыр до Ар чынпу дэ Моав дифонди бяннили».

¹⁶ Да жытар таму доли йигэ дифоннили, минзы жёди Беэр, зу зэ жытар Жүй ги Муса фәли:

— Ни чи, ба минжын жёдилә, шудо йидарни, Вә ги таму ги фини.

¹⁷ Нәхур исраилжынму чонли йигэ жымужяди чұзы:

Жин, ни ба ниди фи тончүлә!

Вәму щён ги фи чон чұзыни —

¹⁸ Вонзыму ба жыгэ жин вахали,

Минжынди линшу ба та вали.

Таму на жүгунзы дэ ганзы

Вали жыгэ жинли!

Исраилжынму да савәни зудё, доли Матанна дифоннили; ¹⁹ да Матанна доли Нагалиилли; да Нагалиил доли

Вамофли; ²⁰ да Вамоф таму доли Моав дифонди чуандонили (жыгэ чуандо зэ Фасга сандинзы дихани; Фасга сан зэ савәниди дуймянни).

Исраилжынму ба Сигон хуоншон лян Ог хуоншон дабэли
(Чунфə фалу 2:26 – 3:11)

²¹ Жыгэди йиху исраилжынму ба гэжяди сунщинжынму дафадо Аморрейди Сигон хуоншон гынчянли, жё ги таму ба жымужяди хуа сунгини:

— ²² Чин ни гигэ кухуан, жё вәму да ниди дифоншон зугуәчи. Вәму лян вәмуди сынлин да ниди дини, пүтойғанзы бу гүә, вәму е бу хә нимуди жин литуди фи. Вәму да хуоншонди да лүшон зуни, гуон ба ниди дифон зугуәчини.

²³ Сигон хуоншон мәдайин, бу жё исраилжынму да тади дифоншон гүә. Та ба гэжяди жынму шушон, доли савәниди Иаац дифонли, ба исраилжынму пушон, лян таму дали жонли. ²⁴ Кэсү исраилжынму ба хошо дүшман зэ жоншон дасыли, хан да Арнон хәди быйбонгэ йичыр до Иавок хә ба тамуди дифон жаншонли (Иавок хәсү аммонжынму гүйжяди бянже, йинцысы аммонитжынму ба гэжяди бянже каншуди жиндиҳын). ²⁵ Зу жымужя исраилжынму ба амморрэйжынмуди йиче чынпу жаншон, жүдо Есевон чынпу лян та гынчянди данлин чынпунили. ²⁶ Есевон чынпусы Аморрейди Сигон хуоншон жүди чынпу. Зочян Сигон лян Моав дифоншонди хуоншон дали жонли, ба тади йиче гүйжя йичыр до Арнон хә жаншонли. ²⁷ Йинви жыгэ сывынжя чонли йигэ чүзү:

— Лэ, чин ниму до Сигон хуоншонди Есевон чынпуни!
Вәму щён канихар, замужя ба та йүанхуэй
гэчелэни.

²⁸ Йинцысы да Есевон чынпуни
Сигонди жүндүй, зущён хуэ йиён,
мынмынди чүлэли;
Таму ба моавжынмуди Ар чынпу далансандёли,

Ба Арнон хә гынчянди го дифон жаншонли.

²⁹ Моавжынму-я, ниму дуёму нежон!

Бэвон Хамосди жынму, ба ниму йиман ду шэдёни!
Нимуди нанжынму подёли,

Ба нимуди нүжынму Аморрейди хуоншон
ги гәжя гуәгуәчили.

³⁰ Жыхур заму ба тамуди хубый ду щёмедёли,
Да Есевон дашон йичыр до Дивон чынпу!

Заму ба таму далансандёли,
Йичыр до Нофа чынпунили,
жыгэ зэ Медева чынпу гынчянни.

³¹ Зу жымужя исраилжынму ба аморрейжынмуди йиче
дифон жаншон, жүдо нэтарли. ³² Муса дафади жынму
жё ба Иазер чынпу цайихарни. Нэтар исраилжынму ба
аморрейжынмуди хошо жувиниди щёнжуон жаншон, ба
нэтар жүди аморрейжынму ганчүчили.

³³ Йиху исраилжынму жәгуәчи, вон Васан дифонни зули.
Васан дифонди Ог хуоншон линди тади йиче жүндүй зэ
Едреи чынпу гынчян ба исраилжынму пушон, лян таму
дали жонли. ³⁴ Жү ги Муса фәди:

— Ниму бә хәпа та. Вә щён ба та, тади минжын лян та-
ди гүйҗя ги ниму гигини. Ни ги Есевон чынпуни жүди
аморрейжынмуди Сигон хуоншон ган сали, ги Ог хуон-
шон е нэмужя ган.

³⁵ Зу жымужя исраилжынму ба Ог хуоншон, тади эрзы-
му лян йиче минжын дасыли, йигә хуәжын ду мә люха;
йиху таму ба дүшманди дифон жаншонли.

*Моавди хуоншон дафади жынму ба Валаам шынжын
жёлэли*

22 Исраилжынму кә вончян зуди, доли Моав пин-
таниди Иордан хәди дунбонгэли, зэ Иерихон
чынпуди дуймян ба йинпан захали.

²⁻³ Моавди хуоншон, Сепфорди эрзы Валак ба исраил-
жынму ги аморрейжынму ганхади дэ исраилжынму фур

дуёди тинжянили. Та лян тади минжын хэли пали, ду да лынжандини. ⁴⁻⁵ Моавжынму ги мадианжынмуди линшуму фэди:

— Жы йичүн жын вончян чи ба заму ду щёмедёни, зүшён ню зэ дини чы цоди йиён.

Йинви жыгэ Моавди Валак хуоншон дафади жынму жё ба Веорди эрзы Ваалам жёдилэнни. Валаам зэ Пефор чынпуниди Евфрат хэ бонгэрни жүдини. Дафачиди жынму ги Валаам ба Валакди хуа сунгили:

— Йигэ минзү да Египет чүлэ, вон жытар лэдини. Таму сандо сыйжу-бахали, таму хахүди, фэсы ба вэмуди дифон жаншонни. ⁶ Чин ни лэ, ви вэ ба жыгэ минзү жудёй, йинцисы тамуди фур би вэмуди дуэ. Йиху вэму хаба нын ба таму дабэ, да жытар ганчүчи. Вэ жыдони, ни дан ги сый панвон хо, таму зу фажонни; дан жу сый — таму зу йү бэляни.

⁷ Зу жымужя моавжынму лян мадианжынмуди линшу ба жу исраилжынмуди чян нашон, зули Валаам гынчяни; таму ба Валакди хуа ги та сунгили. ⁸ Валаам ги таму фэди:

— Ниму зэ жытар зан йиванщи, миргэ вэ ги ниму фэни, Жү ги вэ фэли сали.

Моавди линшуму лян Валаам зэ нэтар занли йиванщи.

⁹ Хүда до Валаам гынчян, вынли тали:

— Лян ни йидарниди жыще жынсы сый?

¹⁰ Валаам хуэйдади:

— Моавди Валак хуоншон ба таму дафадилэ, ги вэ фэди; ¹¹ да Египет чүлэди йигэ минзү сандё сыйжу-бахали. Валак зүшён жё вэ ви та ба нэгэ минзү жудёни, йиху та хаба нын ба нэгэ минзү дабэ, ба таму ганчүчи.

¹² Хүда ги Валаам фэди:

— Ни лян жыщезы жын бэ чи, е бэ жу исраилжынму, йинцисы Вэ ги таму панвон холи.

¹³ Ди эр тян ганзо Ваалам ги Валак дафалэди жынму фэди:

— Чи, ниму хуэйчи! Жү бу жё вэ лян ниму чи.

¹⁴ Таму хуэйчи ги Валак фэли, Валаам мэ дайин лян таму йидарни лэ.

¹⁵ Жыгэди йиху Валак дафачиди жынму би щянутуниди хан дуё, тамуди фынбыр би зочянди хан го. ¹⁶ Таму до Валаам гынчян, ба Валакди хуа сунгили:

— Чин ни яндин до вэ гынчян лэ. Бэ ги дуанжүэхуа!

¹⁷ Вэ щён ги ни дуэйү дуан чянни, ни ё са, вэ зу ги ни ган сани. Ни лэ, ви вэ ба жыгэ минзү жудё! ¹⁸ Кэсы Валаам хуэйдади:

— Напа Валак хуоншон ба жяниди йиче жинзы, йинзы ду ги вэ гиги еба, вэ бу нын бу зунхү вэ бэвонди Анлахү Торляди фынфу, булүн зэ да сырчиншон хуэйжэсү зэ щё сырчиншон. ¹⁹ Чин ниму зэ жытар зан йиванщи, жё вэ жыдоха, Жү ги вэ хан фэ санима бу фэ.

²⁰ Хили Хүда до Валаам гынчян ги та фэди:

— Жыщезы жын дан лэ чито жё ни лян таму чи, ни зу челэ лян таму йидарни чи, кэсы Вэ ги ни фэ са, ни зу ё ган сани.

²¹ Ди эр тян ганзо Валаам челэ, ба лү тошон, лян Валакди линшуму йидарни зули.

Валаам лян тади лү

²² Валаам лян жыщезы жын йидарни чили, йинви жыгэ Хүда чишонлэли. Валаам чиди лү, лёнгэ хуэжи гыншон та зэ лүшон зуди сыхур, Жү дафалэди йигэ тянцян зандо лү донжунни, ба Валаам дончүли. ²³ Лү ба тянцян нади до занди канжян, зу да лүшон жэгуэчи, вон дини подёли. Валаам ба лү датуэли, жё та йүанхуэй зудо лүшонни.

²⁴ Тянцян зандо лёнгэ путойчанзыди донжунниди зый лүшонли, лүди лёнханисы шыту чён. ²⁵ Лү ба тянцян канжян, вон чён гынчян нуэлихар, ба Валаамди жүэ жичүли. Валаам ба лү кэ датуэли. ²⁶ Тянцян кэ вон чян зуди, зандо йигэ зый вэршонли, лёнхани вонгүэ гуэди кунзы ду мэю.

²⁷ Жы йихуэй лү ба тянцян канжян, падо дихали. Валаам чишонлэ, ба лү на бонбонзы датуэли. ²⁸ Нэгэ сыхур Жү жё лү фэли хуали, лүлүзы ги Валаам фэди:

— Вэ ги ни зўли сали? Ни виса кёжя жы сан бян да вэдини?

²⁹ Валаам хуэйдади:

— Ни чия вэдини! Вэ шуни дан ю до, вэ ба ни зэдёни!

³⁰ Лу фэди:

— Нандый вэ бусы ни йибыйзы чиди лум? Вэ зочян жымужя ги ни гангүэма?

Валаам хуэйдади:

— Мэди, мэ гангүэ!

³¹ Жыгэди йиху Жү жё Валаам ба тянщян зэ нэтар нади до занди е канжянли, Валаам зу гуйдо дихали. ³² Тянщян ги Валаам фэди:

— Ни виса жы кёжя сан бян да лудини? Вэ лэ ба ни дончүли, жё ни бу шон лў, йинцысы ни бу нын чи. ³³ Ниди лу канжян вэ, ба вэ дуэдёли сан бян. Та дан бу дуэдё, вэ ба ни дасыни, кэсы ба луди хуэмин люхани.

³⁴ Валаам хуэйдади:

— Вэ ганли гүнахарли. Вэ мэ жыдо ни зэ лў донжуунни занди дон вэдини. Жыхур ни дан мэшчин жё вэ чи, вэ зу жэгуэчи хуэй жяни.

³⁵ Кэсы тянщян фэди:

— Ни лян жыщезы жын чи. Гуонсы ни ё жочү Вэ ги ни фэди хуа ганни.

Валаам лян Валакди жынму зули.

Валак ба Валаам жейинли

³⁶ Валак тинжян Валаам лэдини, та зу зэ Ар чынпуни жейин Валаамчили (Ар чынпу зэ Моав дифонди бянжешонни, зэ Арнон хэ бонгэрни). ³⁷ Валак ги Валаам фэди:

— Вэ ту йихуэй дафади жынму жё чин ничили, виса ни мэ лэ? Нандый вэ мэю ги ни дуанди чянма?

³⁸ Валаам фэди:

— Жысыма, вэ лэли. Вэ гэжя нын фэ са? Хүда щён жё вэ фэ са, вэ зу фэ сани.

³⁹ Зу жымужя Валаам лян Валак доли Кириаф-Хуцоф чынпунили. ⁴⁰ Валак ба ню, ён зэдё, ба жу ги Валаам дэ лян Валаам йидарни хуэйлэди линшуму гигили.

Валаам ту йихуэй ги исраилжынму панвонли холи

⁴¹ Ди эр тян ганзо Валак ба Валаам линдо Ваалди сандинзышон, ги Валаам ба йибазы исраилжынму кангили.

23 Валаам ги Валак фэди:

— Ни зэ жытар ги вэ гэ чигэ шо гүrbаниди жуэзы, лалэ чигэ поню лян чигэ гун-ён.

² Валак жочё Валаамди хуа ганли; та лян Валаам зэ мый йигэ шо гүrbаниди жуэзышон жули йигэ поню дэ йигэ гун-ён. ³ Йиху Валаам ги Валак фэди:

— Ни зандо ни жүхади шоди гүrbани гынчян. Вэ чи канийхар, Жү щён лян вэ жянямняна бу щён. Жү жё вэ жыдо сани, вэ яндин ги ни фэгини.

Ба жыгэ хуа фэба, Валаам йигэр шонли сандинзышонли, ⁴ Хүда ба та жэйинли. Валаам ги Хүда фэди:

— Вэ көкя гэли чигэ шо гүrbаниди жуэзы, зэ мый йигэ шо гүrbаниди жуэзышон жули йигэ поню дэ йигэ гун-ён.

⁵ Жү ги Валаам фэли, та ё фэ сани, йиху ба Валаам йүанхуэй дафадо Валак гынчянли, жё та ги Валак жымужя фэни. ⁶ Валаам лэ, ба Валак лян Моавди линшуму зэ Валак жүди гүrbани гынчян зожуэли. ⁷ Жыхур Валаам ба вонху йүди сычин зозор фэли:

Моавди хуоншон Валак ба вэ да Сирия
линдилэли,

Да дунбонгэди санни ба вэ линчүлэли.

Та фэди: «Ни лэ, ви вэ ба Ягүбэди хубый жудё!
Ни ба исраилжынму жума!»

⁸ Хүда мэ жу, вэ замужя нын жуни?

Жү мэ жума, вэ замужя нын жумани?

⁹ Вэ да го саншон кан тамудини;

Да санпэзышон вон тамудини.

Тамусы дандў жүди йигә минзү,
Таму лян данлин минзү йидарни бу хуә.

¹⁰ Исаилди хубый дуәдихын,
тамуди фур, лян сазы йиён, дуә.

Жё вә вандёди жызы чынха, зущён
Хұдади минжын вандёди жызы йиён;
Вә панвонди, жё вә пиннан-вусыди,
зущён гундожын йиён, вучон.

¹¹ Валак ги Валаам фәди:

– Ни кан, ни ги вә ганлигә са?! Вә жё ни лә ба вәди
дүшман жүдёни, кәсы ни ги таму панвонли холи.

¹² Валаам хуэйдади:

– Жү щён жё вә фә са, вә зу фә сани.

Валаам ди эрхүэй ги исраилжынму панвонли холи

¹³ Жыгәди йиху Валак ги Валаам фәди:

– Зу, ни лян вә зу данлин йигә вәршон, да нэтар ни ба
ийбазы исраилжынму канихар. Чин ни зә нэтар ви вә
ба таму жудё.

¹⁴ Валак ба Валаам линдо Фасга сан динзышонли, нэ-
тар гәхади чигә шо гүrbаниди жуәзы кәҗя зандини, зә
мый йигә шо гүrbаниди жуәзышон жұли йигә поню дә
йигә гун-ён.

¹⁵ Валаам ги Валак фәди:

– Ни зандо ни жұхади шоди гүrbани гынчян, вә лян
Хұда йүмянчини.

¹⁶ Жү ба Валаам жейинли, ё фә са, ги та фәли. Йиху
йұанхүэй ба та дафадо Валак гынчянли, жё та ги Валак
жымужя фәни. ¹⁷ Валаам лә, ба Валак лян Моавди лин-
шуму зә Валак жүди гүrbани гынчян зожуәли. Валак
вынди, Жү фәли сали, ¹⁸ нәхур Валаам ба вонху йұди
сычин зозор фәли:

– Сепфорди эрзы Валак, ни челә!

Ни лә тинийхар, вә щён фә сани.

¹⁹ Хұда лян жын бу йиён, – Та бу чәхуон;

Та бу щён жын, – бу гэбян гэжяди вонщён.

Хүда шү са, Та яндин ганни;

Та гуон ий фэ, сычин зу чынни.

²⁰ Вэ жочү Тади фынфу панвон хони;

Хүда панвон ходини, вэ бу нын фандуй.

²¹ Зэ исраилжынму литу канбужян сыса күнан
хуэйжэсү бэля.

Таму бэвонди Анлахү Торля лян таму зэ
йидарнини;

Таму фэли Жүсү тамуди Хуоншон.

²² Хүда ба таму да Египет линчүлэли;

Хүда, зущён емоню йиён, ви таму да жондини.

²³ Сый ду бу нын на фачи фандуй Исаил минзү.

Жыхур жынму фэ исраилжынмудини:

«Ни кан, Хүда ганли дуэмү видади йигэ сычин!»

²⁴ Исаил минзү, зущён е сызы йиён, челэ;

Жисы та ба йиман жу чыдё,

ба йичеди ще хэдё, нэхур та цэ тонхани.

²⁵ Валак ги Валаам фэди:

– Ни бэ жу исраилжынму, ги таму е бэ панвон холи!

²⁶ Валаам хуэйдади:

– Вэ ги ни мэ фэгуэма, вэ яндин жочү Жү ги вэ фэ-
хади хуа ганни?

Валаам ди санхуэй ги исраилжынму панвонли холи

²⁷ Валак фэди:

– Зу, ни лян вэ до данлин йигэ вэршон, Хүда, хаба, щён
жё ни зэ нэтар ги вэ ба исраилжынму жудёни.

²⁸ Зу жымужя Валак ба Валаам линдо Фегор сан дин-
диршонли (жыгэ сан зэ савэди дуймянни).

²⁹ Валаам фэди:

– Ни ги вэ зэ жытар гэ чигэ шо гүрбаниди жуэзы зэ-
мусы лалэ чигэ поню дэ чигэ гун-ён.

³⁰ Валак зу жочү Валаамди хуа ганли: та зэ мый йигэ шо
гүрбаниди жуэзышон жули йигэ поню дэ йигэ гун-ён.

24 Валаам жыхур кәҗя жыдони, Жү жё та ги исраилжынму панвон хони, йинви жыгә та лян зочян ийён, лян Жү мә йүмянчи. Та жәгуәчи, жочү савә занха, ²ба исраилжынму йибу лян йибу за йинпанди канҗянили. Хўдади Шын Лин луәдо Валаамшонли, ³та зу ба вонху йүди сыйчин зозор фәли:

Жысы Веорди эрзы Валаамди щинвын,
Жысы нянжин кан щянщярди йигә нанжын
фәхади,

⁴Тади эрдуә ги Хўдади хуа кәдини.
Тади нянжин е зынкәдини,
Та зэ фимынни нын канҗян, Вида Хўда ги та зы
садини.

⁵Исраилжынмуди жонфон дуәму хокан!
Ягүбә хубыйди йинпан дуәму жүнмый!

⁶Таму, зушён йидозы йидозыди зунфу ийён,
Зушён хә бонгәр кәди хуайчанзы ийён,
Зушён Жү зэхади аloe фу ийён,
Зушён фичү гынчянди щүәсунфу ийён.

⁷Ги таму щя да йүни,
Таму диниди жунзы ба фи хә бодини.
Тамуди хуоншон би Агаг хуоншон вида,
Тади гуйҗя фажондини: йүәщин дани, йүәщин
куанни.

⁸Хўда ба таму да Египет линчүләли,
Хўда, лян емоню ийён, ви таму да жондини.
Таму ба дўшман дабәдини,
Ба тамуди гўдў ясуйдини,
Ба тамуди жян жәхуэдини.

⁹Жыгә минзү, зушён сыйзы ийён,
Жисы та фижуәли, сый ган ба та ханщинлә?
Напа сый дан ги исраилжынму панвон хо, та
яндин е ю бэрәкәтини,
Напа сый дан жу исраилжынму, ба та яндин е
жуни.

¹⁰ Валак чишонлэ, ба чуйту зуанчү, ги Валаам фэди:

— Вэ ба ни жёдилэ жё жу вэди дүшманни, кэсы ни кэжя сан хуэй ги таму панвонли холи. ¹¹ Ни да жытар зу, хуэйчи! Зочян вэ щуха ги ни дуэйү дуан чянни, кэсы Жү бу жё ни дый шонхо.

¹² Валаам хуэйдади:

— Нандый вэ ги ни дафалэди жынму мэ фэгуэма:

¹³ «Напа Валак хуоншон ба жяниди йиче жинзы, йинзы ги вэ гиги еба, булүн панвон ходи сыхур хуэйжэсэ жу-дёди сыхур, вэ бу нын бу зунхү Жүди фынфу. Жү жё вэ фэ са, вэ зу фэ сани»?

Валаам ди сыхуэй ги исраилжынму панвонли холи

¹⁴ Валаам ги Валак фэди:

— Жыхур вэ хуэй вэди минжын гынчян чидини. Лэ, вэ щён ги ни фёни, жё ни жыдо, вонху исраилжынму ги ниди минжын ган сани.

¹⁵ Валаам зу ба вонху йуди сычин зозор фэли:

Жысы Веорди эрзы Валаамди щинвын,
Жысы нянжин кан щянцярди йигэ нанжын
фэхади,

¹⁶ Тади эрдуэ ги Хүдади хуа кэдини,
Та ба Вида Хүдади эргили дайшонли.

Тади нянжин зынкэдини,
Та зэ фимынни нын канжян Вида Хүда ги та зы
садини,

¹⁷ Вэ ба Та канжянни,
Вэ ба Исраил минзү канжянни.
Кэсы жыхур Та хан мэ лэ;
Вэ канжян Тадини, кэсы да лойчанни.
Йигэ щинцю да Ягүбэшон чүлэдини,
Йигэ хуоншонди жүгунзы да Исраил минзү литу
челэдини.

Та ба моавжынмуди линшуму дабэдини,
Ба Сифди йиче хубый даванни.

¹⁸ Та ба Едом җаншонни,
Ба Тади дүшман Сеир е җаншонни,
Кэсы Исраилди жин бу дуанди йинни.

¹⁹ Линшужын да Ягүбэди жя литу чүлэни,
Та ба Ниди чынпу литу шынхади хуәжын
щёmedёни.

²⁰ Йиху ба амаликжынму канжян, Валаам зу ба вонху
йүди сычин зозор фәли:

— Амаликжынму зочянсы дин жиндади минзү,
Кэсы линийир ба таму яндин щёmedёни.

²¹ Валаам ба кенейжынму канжян, ба вончян йүди сы-
чин зозор фәли:

— Ниму жүди дифон жешыдихын,
Зүшён зэ саншон чёнхади вәвәзы йиён.

²² Кэсы вонху ба кенейжынму йиман
далансандёни,

Ассуржынму лэ, ба ниму дёшон зуни.

²³ Валаам кә фәли:

— Шудо быйбонгэди жыше жынмусы сый?

²⁴ Да Киттим хошо чуан фулэни,
Таму ба Ассирия лян Евер җаншонни,
Кэсы таму е шәдёни.

²⁵ Ба жышезы хуа фәба, Валаам хуэй жяли. Валак е
жочү гәжяди лү зудёли.

Исраилжынму зэ Ваал-Фегорни

25 Исраилжынму ба йинпан задо Ситтим пинчуан-
ни, жүдо жытарли. Йиху Исраилди нанжынму
лян нэтарди Моавди нүжынму хүлонкэли. ²⁻⁴ Моавди
нүжынму чинди жё Исраилди нанжынму лян таму йидарни
жү гүрбанини, бэвон тамуди Ваал-Фегор хўдали,
чыли гүрбаниди жули. Йинви жыгэ Жү чишонлэли, зу
ги Муса фәди:

— Быйтян зэ Вәди мянчян ни ба Исраилди линшуму ё
дёсыни, нэхур Вә ги минжын зу бу хәчили.

⁵ Муса ги линшуму фэди:

— Ба нимуди мый йигэ бэвонли Ваал-Фегорди жын ё дасыни.

⁶ Йигэ исраилжын зэ Муса лян йиче жынди мянчян ба йигэ Мадиан дифонди нүжын линдо тади жонфон литули. Нэгэ курни Муса лян жынму зэ Хүдади гүйжүн жонфонди мын гынчян пэфэн юцууди күдини. ⁷ Исраил ахунди Харунэди сунзы Финеес (та зусы Елеазарди эрзы) ба жыгэ канжян, занчелэ, вон Муса лян жынму нэтар зудёли. Финеес нали йигэ мёзы, ⁸ гыншон нэгэ нанжын лян нүжын жинли жонфоннили. Та ба таму лёнгэр тун чуонди сыхур йимёзы чуэсыли. Зу жымужя хэ исраилжынмуди вынбин жүхали. ⁹ Йинви жыгэ бэля 24 000 жын вучонли.

¹⁰ Жү ги Муса фэди:

— ¹¹ Ви Финеесди жыгэ ганбан, Вэ ги исраилжынму зэ бу хэчи. Гуон та лян Вэ йиён шубухалэ, дансы жынму бэвон данлинди хўда. Йинви жыгэ Вэ чишонлэли еба, Вэ ба исраилжынму мэ Ѣмёдё. ¹² Ни зу ги Финеес фэги, Вэ лян та дин йигэ пиннан хэтуунни. ¹³ Финеес лян тади хубый йинавар ё дон Исраилди ахунни, йинцысы та, лян Вэ йиён, шубухалэ, дансы жынму бэвон данлин хўда. Та чито Вэли, жё Вэ фоншэ минжынди гүнахарни.

¹⁴(Лян Мадиан дифонди нүжын йидарни дасыди нэгэ Исраил нанжынди минзы жёди Зимри, Салуди эрзы. Салусы Щимэ зүй литуди йигэ жяцяди линшужын.) ¹⁵ Нэгэ Мадиан дифон нүжынди минзы жёди Хазва, та дадади минзы жёди Цур. Цурсы мадианжынмуди йигэ жяцяди линшужын.

¹⁶ Жү ги Муса гиди фынфу:

— ¹⁷ Ниму лян мадианжынму дажон, ба таму йиман Ѣмёдё, ¹⁸ йинцысы таму ги ниму ганли ха сычинли, таму сиди жянчё лян Фегор дэ нэгэ нүжын Хазва ба ниму жуачёли (жы зусы вынбин лэди нэйтян дасыди нэгэ нүжын. Тасы Мадиан дифонди йигэ линшужынди нүр).

Ба исраилжынмуди фур ду эрхүэй суанли

26 Вынбин жүлиди йиху, Жү ги Муса лян Харунэди эрзы Елеазар ахун фэди:

— ²Ниму ба Исаилди мый йигэ жяцяди да эрши суй дашон нын дон бинди нанжынди фур ё суанхани.

³⁻⁴ Муса лян Елеазар ахун ба нэще нанжын жёдилэли. Таму зэ Иерихон чынпу дуймяндид Иордан хэ бонгэрниди Моав пинтани шудо йидарнили.

Жысы да Египет чүлэди йиче исраилжын:

⁵⁻⁶ Рувимсы Ягүбэди да эрзы; Ханох, Фаллу, Хецрон дэ Харми — тамусы Рувимди эрзыму; тамусы таму жяцяди зүзүй-быйбый. ⁷Рувим хубыйди фурсы 43 730 жын. ⁸Фаллуди эрзысы Елиав, ⁹Елиавди эрзымусы Немуил, Дафан дэ Авирон. Жы зусы да исраилжынму литу жянчүлэди нэгэ Дафан дэ Авирон. Таму лёнгэр лян Коради йибазы жын йидарни фандуй Жү, Муса лян Харунэли. ¹⁰Ди бэкэ, таму ду дехачили. Дафан, Авирон дэ Кора бужянли, чүлэди хүэ ба гыншон тамуди эрбий вушыгэ жын шосыли. Таму чынха хажынди жихоли. ¹¹Ба Коради эрзыму мэ дасы, таму шынхали.

¹²⁻¹³ Немуил, Ямин, Яхин, Зара дэ Саулсы Щимэди эрзыму; тамусы таму жяцяди зүзүй-быйбый. ¹⁴Щимэ хубыйди фурсы 22 200 жын.

¹⁵⁻¹⁷ Цефон, Хаггий, Шуний, Озний, Ерий, Арод дэ Арелийсы Гадди эрзыму; тамусы таму жяцяди зүзүй-быйбый.

¹⁸ Гад хубыйди фурсы 40 500 жын.

¹⁹⁻²¹ Шела, Фарес, Зара, Есром дэ Хамулсы Яхүтиди эрзыму (Яхүтиди лёнгэр эрзы Ир дэ Онан зэ Ханаан дифоншон кэжя вучонли); тамусы таму жяцяди зүзүй-быйбый. ²² Яхүти хубыйди фурсы 76 500 жын.

²³⁻²⁴ Фола, Фува, Иешува дэ Шимронсы Иссаходи эрзыму; тамусы таму жяцяди зүзүй-быйбый. ²⁵ Иссаход хубыйди фурсы 64 300 жын.

²⁶ Середа, Елон дэ Иахлеилсы Завулонди эрзыму; тамусы таму жяцяди зүзүй-быйбый. ²⁷ Завулон хубыйди фурсы 60 500 жын.

²⁸ Ефрем дэ Манассиясы Юсуфди эрзыму; тамусы таму жяцяди зүзүй-быйбый.

²⁹ Махирсы Манассияди эрзы, та ю гэжяди жяцянни. Махир эрзыди минзысы Галаад. ³⁰⁻³² Иезер, Хелек, Асриил, Шехем, Шемид дэ Хеферсы Галаадди эрзы; тамусы таму жяцяди зүзүй-быйбый. ³³ Хеферди эрзы Салпаад мэю эрзы, та гуон ю вугэ нүрни, минзы жёди Махла, Ноа, Хогла, Милка дэ Фирца. ³⁴ Манассия хубыйди фурсы 52 700 жын.

³⁵ Шутел, Бехер дэ Тахансы Ефремди эрзыму; тамусы таму жяцяди зүзүй-быйбый. ³⁶ Шутелди эрзысы Аран; тасы тади жяцяди зүзүй-быйбый. ³⁷ Ефрем хубыйди фурсы 32 500 жын.

Жы зусы Юсуфди хубый.

³⁸⁻³⁹ Бела, Ашбел, Ахирам, Шефуфам дэ Хуфамсы Вениаминди эрзыму. Тамусы таму жяцяди зүзүй-быйбый. ⁴⁰ Ард дэ Наамансы Белади эрзыму, тамусы таму жяцяди зүзүй-быйбый. ⁴¹ Вениамин хубыйди фурсы 45 600 жын.

⁴² Шухамсы Данди эрзы; тасы тади жяцяди зүзүй-быйбый. ⁴³ Дан хубыйди фурсы 64 400 жын.

⁴⁴ Имна, Ишва дэ Вериясы Асириди эрзыму; тамусы таму жяди зүзүй-быйбый. ⁴⁵ Хевер дэ Малхиилсы Верияди эрзыму; тамусы таму жяцяди зүзүй-быйбый. ⁴⁶ Асир хан ю йигэ нүрни, минзы жёди Сара. ⁴⁷ Асир хубыйди фурсы йиман 53 400 жын.

⁴⁸⁻⁴⁹ Иахцеил, Гуний, Иецер дэ Шиллемсы Неффалимди эрзыму. Тамусы таму жяцяди зүзүй-быйбый. ⁵⁰ Неффалим хубыйди фурсы 45 400 жын.

⁵¹ Израил нанжынди йиман фурсы 601 730 жын.

⁵² Жү ги Муса фәди:

— ⁵³ Ни жочү мый йигэ зүди фур ги таму ба ди фынкэ.

⁵⁴⁻⁵⁶ Найигэ зүди жынфур дуә, дуәйү фынги, найигэ зү-

ди жынфур шо, шо фынги. Ба на йикуэ ди ги найигэ зў фынгини, ба жыгэ ё на жуа чирди фонфа фынкэни.

⁵⁷ Гирсон, Кааф, Мерарисы Левийди эрзыму; тамусы таму жяцяди зўзў-быйбый. ⁵⁸ Тамуди эрзыму зусы Левийди хубый – жысы Ливни, Хеврон, Махли, Муши дэ Кора; таму ду ю таму гэжяди жяцянни. Каафди сыгэ эрзы литу йигэсси Амрам. ⁵⁹ Амрам ба Левий зўди йигэ нүр чүшонли. Жыгэ нүрди минзы жёди Иохаведа, тасы зэ Египет сын-ёнхади. Иохаведа ги Амрам сын-ёнли лёнгэ эрзы – Харунэ дэ Муса, хан йигэ нүзы – Мариам. ⁶⁰ Харунэ ю сыгэ эрзыни – Надав, Авиуд, Елеазар дэ Ифамар. ⁶¹ Надав лян Авиуд ги Жў ба Та мэ гиха фынфуди хуэ налэ, вучонли. ⁶² Да йигэ йүэ дашон, ба йиче Левий зўди нанжын суанли 23 000 жын. Ба Левий зўди жынму лян данлин исраилжынму йидарни мэ суан, инцысы таму бу щён данлин исраилжын йиён, ги таму мэю фынхади йилэзы.

⁶³ Исраилжынму зэ Иерихон чынпу дуймяндиди Иордан хэ бонгэрниди Моав пинтани шудо йидарниди сыхур, Муса лян Елеазар ахун ба нэцэзы нанжынди фур суанхали. ⁶⁴ Жыгэ фур литу Муса лян Харунэ зэ Синай савэниди сыхур зочян суанхади йигэ жын ду мэю. ⁶⁵ Инцысы Жў зочян фэгүэ, таму ду зэ савэни вучонни, зу жымужя чүгүэ Иефоннийди эрзы Халев лян Навинди эрзы Иса, йигэ жын ду мэ шынха.

Салпаадди нүрму

27 Салпаадди нүрму Махла, Ноа, Хогла, Милка дэ Фирца лэли. Салпаадсы Хеферди эрзы, Хеферсы Галаадди эрзы, Галаадсы Махирди эрзы, Махирсы Манассияди эрзы, Манассиясы Юсуфди эрзы.² Жы вугэ нүр лэ, до Хўдади гуйжун жонфон мын гынчян, зандо Муса, Елеазар ахун, линшужынму дэ йиче исраилжынди мянчян ги дажя фэди:

— ³ Вәмуди дада зэ савәни вучонли, йигә эрзы ду мә люха. Та лян Коради йибазы жын йидарни мә фандуй Жү. Та ви гәҗяди гүнахар вучонли. ⁴ Зэсү вәмуди дада мәю эрзы, нандый жё тади минзы зэ исраилжынму литу бушынхама? Чин ниму ги вәму ба вәму дада чинчинди ди фын йиләзы.

⁵ Муса ги Жү ба тамуди жыгә сыйчин фәли. ⁶ Жү ги та хуэйдади:

— ⁷ Салпаадди нүрму фә дуйдини. Ни да таму дада чинчинди ди литу ги таму ба йиләзы фынги, жё таму дадади йиләзы ди ги таму шынха. ⁸ Ни ги исраилжынму фәги, сый дан мәю эрзы вучонли, нәхур жё дадади йиләзы ги тади нүр шынха. ⁹ Та дан мәю нүрли, нәхур ги тади дищүн нын ба тади йиләзы шынха. ¹⁰ Та дан мәю дищүнли, нәхур ги тади абый-баба ба тади йиләзы шынха. ¹¹ Та дан мәю дищүн, е мәю абый-бабали, нәхур ги тади чинчин ба тади йиләзы шынха. Исраилжынму йинавар ё зунхү жыгә фалүни. Вәсы Жү, — жысы Вә ги ниму гихади фынфу.

*Иса йиху жәсан Мусади вифынни
(Чунфә фалу 31:1-8)*

¹² Жү ги Муса фәди:

— Ни шондо Аварим саншон, ба Вә ги исраилжынму гиди дифон канихар. ¹³ Ба дифон канлиди йиху, ни лян ниди тәгә Харунә ийиён, ё вучонни, ¹⁴ йинцисы ниму лёнгәр зэ Син савәни мә тин Вәди хуа, ба Вәди фынфу е мә зунхү. Йиче исраилжын гондо мәю фиди сыхур, ниму зэ тамуди мяңчян ба Вәди гүйжун вида лилён мә жынчын. (Жыгә дифон жёди Мерива, та зэ Син савәниди Кадес дифоншонни.)

¹⁵ Муса чито Хүдади фәди:

— ¹⁶ Вәди Анлахү Торля-я! Нисы йиче хуәварди Хүда. Читоди жё Ни жянчүлә йигә жын, жё та чынха жыще жынди линшу, ¹⁷ ба таму линшон да жон, жё Ниди минжын бә чын зүшён мәю фон-ёнжынди ёнчүн ийиён.

¹⁸ Жү ги Муса фәди:

— Навинди эрзы Исасы ю бынсыди жын. Ни ба шу гэдо тади тушон. ¹⁹ Жё та зандо Елеазар ахун лян ийче исраилжынди туни. Зэ дажя мянчян ни ги таму миндамин фэ: «Исасы вонху жан вэди вифынди жын». ²⁰ Ни ба ниди чүнли ги та ё фынгини, жё исраилжынму тин тади хуа. ²¹ Зэсы ю са нан сычин, Иса ё до Елеазар ахун гынчян, вын тани. Елеазар лян урим дэ туммим* жыдо Вэди вонщённи. Зу жымужя жочү ахунди хуа, Иса лян ийче исраилжын ё ган нан сычинни.

²² Муса жочү Жүди фынфу ганли. Та жё Иса зандо Елеазар ахун лян ийче исраилжынди мянчян, ²³ зу жочү Жүди фынфу, ба шу гэдо Исади тушон, ги дажя миндамин фэли:

— Исасы вонху жан вэди вифынди жын.

*Йинавар жүди гүrbани
(Жефон 29:38-46)*

28 Жү ги Муса фэди:

— ² Ни ги исраилжынму ги жымужяди фынфу: таму яндин зэ динхади нэгэ жызышон ги Вэ ё жү гүrbанини, гүrbаниди щён видо жё Вэ разыни.

³ Жысы ги Жү яндин жүди гүrbани: тянтнямир ба лёнгэ йисуйди, мэю дуанбянди ёнгозы йинавар ё жүчын шоди гүrbанини. ⁴ Ба ийгэ ёнгозы ганзо жүшон, ба ди эргэ хушон жүшон. ⁵ Жү ту ийгэ ёнгозыди сыхур, ни яндин ё ба ийгэ кило лян ийгэ литр чин-ю хуёхади мян жүшонни. ⁶ Жысы тянтнямир ё жүди гүrbани. Ба жымужяди гүrbани ниму зочян зэ Синай сан гынчян жүли, жыгэ шоди гүrbаниди щён видо жё Вэ, Жү, разыли. ⁷ Лян ту ийгэ ёнгозы йидарни налэ ийгэ литр путожю, ба та садо шо гүrbани жуэзыди сыхани. ⁸ Хушон ни жү ди эргэ ёнгозыди сыхур, е зүшён ганзо ийён, ба мянди гүrbани жүшон, ба путожю сашон. Жыгэ шоди гүrbаниди щён видо жё Вэ, Жү, разыни.

* 27:21 «Урим» дэ «Туммим» — жысы лёнгэ гүйжун дунщи, Исраилди ахунму на таму вын Хүдади вонщёндини.

Шанбэ нэйитян жұди гүрбани

⁹ Шанбэ нэйитян ниму жұ лёнгә йисуиди, мәю дуанбянди ёнгозы, лёнгә кило лян чин-ю хуәхади мян дә путожю. ¹⁰ Чүгуә тянянмир жұди шоди гүрбани дә сахади путожю, мый йигә шанбэ ба йұнди шоди гүрбани яндин ё жұшонни.

Мый йигә йұ құйи жұди гүрбани

¹¹ Мый йигә йұәди чў ии ниму ё ги Жұ жұ шоди гүрбанини: лёнгә поню, йигә гун-ён, чигә йисуиди ёнгозы, — дусы мәю дуанбянди. ¹² Ги мый йигә поню хан ё тян сангә кило лян чин-ю хуәхади мянни; ги мый йигә гун-ён ё тян лёнгә кило лян чин-ю хуәхади мянни, ¹³ ги мый йигә ёнгозы ё тян йигә кило лян чин-ю хуәхади мянни. Жыгә шо гүрбаниди щён видо жё Жұ разыни. ¹⁴ Лян жыгә йитун, ги мый йигә поню хан ё тян лёнгә литр путожюни; ги мый йигә гун-ён ё тян йигә бап литр путожюни. Жочү жыгә фалұ ниму мый йигә йұ құйи ё жұ шоди гүрбанини. ¹⁵ Чүгуә тянянмир жұди шоди гүрбани лян путожю, хан ё ги Жұ ба йигә гунжұлу жұчын вон быйни щи гүнахарди гүрбанини.

Мәю жәміянди мәмә жәчишон жұди гүрбани

(Левит 23:5-14)

¹⁶ Няннян жынйұә шы сы ниму ё гуә Жұди Пасха жечини. ¹⁷ Жынйұә шы ву нэйитян зусы Мәю жәміянди мәмә жечи. Чи тян литу ниму ду ё чы мәю жәміянди мәмәни. ¹⁸ Жечиди ту йитян дажа ду ё шудо йидарни бәвон Вәни. Са хуә бу нын ган. ¹⁹ Ниму ги Жұ ба шоди гүрбани жұғи: лёнгә поню, йигә гун-ён, чигә йисуиди ёнгозы, жё таму ду мәю дуанбянди. ²⁰ Ниму ги мый йигә поню ё тян сангә кило лян чин-ю хуәхади мянни; ги мый йигә гун-ён ё тян лёнгә кило лян чин-ю хуәхади мянни; ²¹ ги

мый йигэ ёнгозы ё тян йигэ кило лян чин-ю хуэха мянди гёрбанини.²² Ниму хан ё ба йигэ гунжулу жұчын вон быйни щи гўнахарди гёрбанини, ба дажа зў ганжинни.²³ Чўгуә тяントянимир ганзо жұди шоди гёрбани ниму ба жышезы гўrbани ё жұшонни.²⁴ Зу жочў жымуди ёнзы чи тян ниму ё жұ жышезы гўrbанини, тади щён видо жё Жў разыни. Чўгуә тяントянимир жұди шоди гўrbани дэ сахади путожю, ниму хан ё ба жышезы гўrbани жұшонни.²⁵ Ди чи тян ниму е ё шудо йидарни бэвон Жўни. Данлинди хуэ бу нын ган.

Гә мыйзыди жечишон жұди гўrbани
(Левит 23:15-22)

²⁶ Гә мыйзы жечиди ту йитян, жисы ниму ба щин шучынди мыйзы ги Жў налэ, ба та жұчын мянди гўrbани. Нэхур ниму ё шудо йидарни бэвон Жўни. Са хуэ ду бу нын ган. ²⁷ Ниму ба шоди гўrbани жұшон, жыгә гўrbаниди щён видо жё Жў разыни. Ниму ба мэю дуанбянди лёнгә поню, йигэ гун-ён, чигә йисуйди ёнгозы жұшон. ²⁸ Ги мый йигэ поню ё тян сангә кило лян чин-ю хуэхади мянни; ги йигэ гун-ён ё тян лёнгә кило лян чин-ю хуэхади мянни; ²⁹ ги мый йигэ ёнгозы ё тян йигэ кило лян чин-ю хуэха мянди гўrbанини. ³⁰ Ниму ба йигэ гунжулу ё жұчын вон быйни щи минжынди гўнахарни, ба дажа зў ганжинни. ³¹ Чўгуә тяントянимир жұди шоди гўrbани дэ мянди гўrbани ниму ё ба жышезы гўrbани лян путожю жұшонни; таму дусы мэю дуанбянди.

Чуй лаба жечишон жұди гўrbани
(Левит 23:23-25)

29 Чи йуэ чў йи ниму ё шудо йидарни бэвон Жўни; са хуэ ду бу нын ган. Жы йитян ё чуй лабани.² Ги Жў ба шоди гўrbани жұшон, жыгә гўrbаниди щён видо жё Жў разыни: йигэ поню, йигэ гун-ён, чигә йисуйди ёнгозы, жё дусы мэю дуанбянди.³ Ниму ги поню е ё тян

сангэ кило лян чин-ю хуёхади мянни; ги мый йигэ гун-ён ё тян лёнгэ кило лян чин-ю хуёхади мянни;⁴ ги мый йигэ ёнгозы ё тян йигэ кило лян чин-ю хуёхади мянни.⁵ Ниму ба йигэ гунжулу ё жүчын вон быйни щи гүнахарди гүрбанини, ба дажя зў ганжинни.⁶ Чүгуэ мый йигэ йүэ чүйиди, ё жү шоди гүрбани дэ ги та тянхади гүрбанини, чүгуэ тянтаяммир шоди гүрбани дэ ги та тянхади мян дэ путожю, ба жыще гүрбани ё жүшонни. Жыще шоди гүрбаниди щён видо жё Жү разыни.

*Вон быйни щи гүнахарди жызышон жүди гүрбани
(Левит 23:26-32)*

⁷ Чи йүэ чү шы ниму ду ё шудо йидарни, бэвон Жүни, ё фынзэни. Са хуё ду бу нын ган.⁸ Ниму ги Жү ба шоди гүрбани жүги, жыгэ гүрбаниди щён видо жё Жү разыни. Ниму жүйигэ понювазы, йигэ гун-ён, чигэйисуйди ёнгозы, – дусы мэю дуанбянди.⁹ Ниму ги мый йигэ понювазы ё тян сангэ кило лян чин-ю хуёхади мянни; ги мый йигэ гун-ён тян лёнгэ кило лян чин-ю хуёхади мян; ¹⁰ ги мый йигэ ёнгозы тян йигэ кило лян чин-ю хуёхади мян.¹¹ Ниму хан ба йигэ гунжулу жүчын вон быйни щи гүнахарди гүрбани. Чүгуэ вон быйни щи гүнахарди жызышон жүди гүрбани, тянтаяммир жүди шоди гүрбани, чүгуэ тянхади мян дэ сахади путожю, ба жыгэ гунжулу хан ё жүшонни.

*Вэпынызы жечиди сыхур жүди гүрбани
(Левит 23:33-44)*

¹² Чи йүэ шы ву ниму ё шудо йидарни бэвон Жүни. Ниму чи тян гуё жыгэ жечи, са хуё ду бу нын ган.¹³ Жыгэ жечиди ту йитян ниму ги Жү ба шоди гүрбани жүги, жыгэ гүрбаниди щён видо жё Жү разыни. Ниму жү шы сангэ поню, лёнгэ гун-ён, шы сыгэйисуйди ёнгозы, – дусы мэю дуанбянди.¹⁴ Ниму ги мый йигэ поню ё тян сангэ кило лян чин-ю хуёхади мянни; ги мый йигэ гун-ён ё тян лёнгэ кило лян чин-ю хуёхади мян; ¹⁵ ги мый йигэ ёнгозы –

зы ё тян йигэ кило лян чин-ю хуәхади мянни. ¹⁶ Ба йигэ гунжүлү ниму ё жұчын вон быйни ши минжын гўнахарди гўrbанини. Чўгуә тяントянимир жұхади шоди гўrbани, ги та тянхади мян дэ сахади путожю, ниму хан ба жыщезы гўrbани ё жұшонни.

¹⁷ Жечиди ди эртян ниму жұ шы эргэ поню, лёнгә гун-ён, шы сыгә йисуиди ёнгозы, – дусы мәю дуанбянди. ¹⁸ Ги жыще гўrbани ниму ба йұнди мян дэ путожю ё тяншонни. ¹⁹ Чўгуә тяントянимир жұхади шоди гўrbани, ги та тянхади мян дэ сахади путожю, ниму хан ба йигэ гунжүлүр ё жұчын вон быйни ши гўнахарди гўrbанини.

²⁰ Жечиди ди сан тян ниму жұ шы йигэ поню, лёнгә гун-ён, шы сыгә йисуиди ёнгозы, – дусы мәю дуанбянди. ²¹⁻²² Ги жыщезы гўrbани ниму ба йұнди мян дэ путожю ё тяншонни. ²² Чўгуә тяントянимир жұхади шоди гўrbани, ги та тянхади мян дэ сахади путожю, ниму хан ба йигэ гунжүлү ё жұчын вон быйни ши гўнахарди гўrbанини.

²³ Жечиди ди сы тян ниму жұ шыгә поню, лёнгә гун-ён, шы сыгә йисуиди ёнгозы, – дусы мәю дуанбянди. ²⁴ Ги жыще гўrbани ниму ба йұнди мян дэ путожю ё тяншонни. ²⁵ Чўгуә тяントянимир жұхади шоди гўrbани, ги та тянхади мян дэ сахади путожю, ниму хан ба йигэ гунжүлү ё жұчын вон быйни ши гўнахарди гўrbанини.

²⁶ Жечиди ди ву тян ниму жұ жюгә поню, лёнгә гун-ён, шы сыгә йисуиди ёнгозы, – дусы мәю дуанбянди. ²⁷⁻²⁸ Ги жыще гўrbани ниму ба йұнди мян дэ путожю ё тяншонни. ²⁸ Чўгуә тяントянимир жұхади шоди гўrbани, ги та тянхади мян дэ сахади путожю, ниму хан ба йигэ гунжүлү ё жұчын вон быйни ши гўнахарди гўrbанини.

²⁹ Жечиди ди лю тян ниму ё жұ багә поню, лёнгә гун-ён, шы сыгә йисуиди ёнгозы, жё таму ду мәю дуанбянди. ³⁰ Ги жыщезы гўrbани ниму ё ба йұнди мян дэ путожю тяншонни. ³¹ Чўгуә тяントянимир жұхади шоди гўrbани, ги та тянхади мян дэ сахади путожю, ниму хан ё ба йигэ гунжүлү жұчын вон быйни ши гўнахарди гўrbанини.

³² Жечиди ди чи тян ниму жү чигә поню, лёнгә гун-ён, шы сыгә йисуиди ёнгозы, – дусы мәю дуанбянди. ³³ Ги жыще гүрбани ниму ба йұнди мян дә путожю ё тяншонни. ³⁴ Чүгуә тянятнмир жұхади шоди гүрбани, ги та тянхади мян дә сахади путожю, ниму хан ба йигә гунжұлұ ё жұчын вон быйни щи гүнахарди гүрбанини.

³⁵ Жечиди ди ба тян ниму ё шудо йидарни бэвон Жүни. Са хуә ду бә ган. ³⁶ Ниму ба шоди гүрбани ги Жү жұшон, жыгә гүрбаниди щён видо жё Жү разыни. Ниму жү йигә поню, йигә гун-ён, чигә йисуиди ёнгозы, – дусы мәю дуанбянди. ³⁷ Ги жыще гүрбани ниму ба йұнди мян дә путожю ё тяншонни. ³⁸ Чүгуә тянятнмир жұхади шоди гүрбани, ги та тянхади мян дә сахади путожю, ниму хан ба йигә гунжұлұ ё жұчын вон быйни щи гүнахарди гүрбанини.

³⁹ Чүгуә ги Хўда гихади вардә дә гәжя щён ги Жү жу шоди гүрбани, ниму ги зыжи динхади жечишон, ги Жү ё жү жыще шоди гүрбани, мян, путожю дә пиннанди гүрбанини.

⁴⁰ Зу жымужя Муса ба Жүди фынфу йижү йижүди ги исраилжынму фәгили.

Дүй жуди дә ги вардәди фалу

30 Муса ги йиче Исраил зўди линшу фәди:

– ² Жысы Жү гихади фынфу: сый ги Жү дўли жу хуэйжәсі гилигә вардә, нәхур нәгә жын ба гәжя щухади хуа яндин ё зунхўни, жочү та фәхади яндин ё ганни.

³ Булұн нагә нянчин гүнён зә дадади жяни жүди сыхур дан ги Жү дўли жули хуэйжәсі гилигә вардә, ⁴ тади дада тинжян жыгә дан мә фә сыса, жыгә гүнён яндин ё зунхў ги Жү дўхади жу хуэйжәсі гихади вардәни. ⁵ Гүнёнди дада ба жыгә тинжян дан дончү, нәхур нәгә гүнён бу зунхў гәжя дўхади жу хуэйжәсі гихади вардә. Жү ба гүнён фоншәни, йинцысы тади дада ба та дончұли.

⁶ Булұн нагә гүнён дан мә сылён ги Жү гилигә са вардә хуэйжәсі щұха сали, вонху жыгә гүнён жели хунли,

⁷тади нанжын тинҗян жыгә сыйчин дан мә фә сыса, жыгә нүжын яндин ё зунхў ги Жў гихади вардэ хуэйжәсү щұхади хуани. ⁸Кәсы тади нанжын ба жыгә тинҗян дан дончў, ба та мә сылён гихади вардэ хуэйжәсү щұхади хуа бу жын, нәхур жыгә нүжын бу зунхў та гихади вардэ дә щұхади хуа. Жў ба жыгә нүжын фоншәни.

⁹ Булұн нагә гуафу хуэйжәсү лингандёди нүжын ба гихади йиче вардэ яндин ё зунхўни.

¹⁰ Булұн нагә жөли хунди нүжын дан ги Жў дўли жули хуэйжәсү гили йигә вардэ, ¹¹тади нанжын тинҗян жыгә дан мә фә сыса, жыгә нүжын яндин ё зунхў ги Жў дўхади жу хуэйжәсү гихади вардәни. ¹²Жыгә нүжынди нанжын ба жыгә тинҗян дан дончў, ба тади щифузы дўхади жу хуэйжәсү гихади вардэ бу жын, нәхур жыгә нүжын бу зунхў та щұхади хуа. Жў ба жыгә нүжын фоншәни. ¹³Жыгә нүжынди нанжын ба щифузы дўхади жу лян гихади вардэ е нын жын, е нын бу жын. ¹⁴⁻¹⁵Кәсы жыгә нүжын ги Жў ги вардәди жы йитян тади нанжын дан ба жыгә тинҗян, ди эр тян та мә донгуа щифузы, нәхур нүжын яндин ё зунхў дўхади жу хуэйжәсү гихади вардәни, йинцысы нанжын тинҗянди нәйтіян ба щифузы мә дон. Кәсы жыгәди йиху нанжын дан ба щифузы дўхади жу хуэйжәсү гихади вардэ бу жын, нәхур щифузыди гўнахар зә нанжыншонни.

¹⁶ Жў ги Муса гихади жыще фынфу тифәдисы замужя дада ё гуан мә жәхунди нұзыни, нанжын замужя гуан щифузыни.

Исраилжынму лян мадианжынму дади жөн

31 Жў ги Муса фәди:

– ²Ни ё ги мадианжынму ви исраилжынму бо чуни, зүй тамуни. Ба жыгә сыйчин ганванди йиху, ни ё вандёни.

³ Йинви жыгә Муса ги минжын фәди:

– Ниму ги жоншон шәлүбянийи, лян мадианжынму да жонни, ви таму зочян ги Жў ганхади, заму ги таму ё бо чуни.

⁴ Исраилди мый йигә зў ги жоншон ё дафачи йичян жынни.

⁵ Зу жымужя да мый йигэ зў литу жянчүлэли йичян жын, йиман шы эр чян жын, ду шэлүбяний да жончини. ⁶ Муса дафади Елеазар ахунди эрзы Финеес, жё та ба жынму линшон да жончини. Финеесди шунни нади Гуйжун вэршонди жасы дэ даншүанди сыхур чуйди лаба. ⁷ Исаилжынму жочү Жү ги Муса гихади фынфу лян мадианжынму дали жонли, ба тамуди йиче нанжын дасыли. ⁸ Дасыди жынму литу ю вугэ Мадиан дифоншонди хуоншонни – жы зусы Евии, Рекем, Цур, Хур дэ Рева. Исаилжынму е ба Веорди эрзы Валаам дасыли.

⁹ Исаилжынму ба Мадиан дифонди нүжынму лян ваму ги гэжя гуэгүөчили, ба ню, ёнчүн чёншон зули, ба йиче фугуй ги гэжя нашонли, ¹⁰ ба тамуди йиче чынпу лян йинпан шодёли. ¹¹ Исаилжынму ба йиче чёнхади дэ нахади дунщи, жын дэ сынлиин нашон зули, ¹² хуэйли Моав пинттан Иордан хэди бонгэрниди Иерихон чынпу дуймяндид Исаилди йинпаннили. Зэ жытар таму ба жын дэ дунщи йиман ги Муса, Елеазар ахун лян Исаилди йиче минжын жёгили.

Исаилди жүндүй хуэйлэли

¹³ Муса, Елеазар ахун лян данлинди йиче линшу да йинпанни чүчи жейин жүндүйчили. ¹⁴⁻¹⁵ Муса ги нэщезы дажүнгуан, гуан йичян жынди дэ йибый жынди жүнгуан чишонлэли, вынли тамули:

– Ниму виса ба жыще нүжын хуэхүэрди шынхали?
¹⁶ Ниму сылёнйихар, жыще нүжынсы тинха Валаам хуади, таму ба исраилжынму линшон, жё ликэ Жү, бэвон Фегорли. Йинви жыгэ вынбин ба замуди минжын щёmedёли.
¹⁷ Жыхур ниму ба йиче эрвазы дэ чүли мынди нүжынму ду ё дасыни. ¹⁸ Ниму ги гэжя нын ба йиче мэ чү мынди нүзү люхани. ¹⁹ Жыхур ниму литу сый дасы жынли хуэйжэсү ду мэтили, яндин ё зэ йинпан вэту жү чи тянни. Ди сан тянди лян ди чи тянди нэйтян ниму ё ба гэжя дэ ба ниму чёнхуэйлэди нүзүмү зў ганжинни. ²⁰ Ниму ба мый

йиҗезы йишон, на пизы, жұлұмо хуэйжәсі муту зұхади дунщи йиман щи ганжин.

²¹ Елеазар ахун ги нәще да жоншон хуэйләди жын фәди:

— Жү ги Муса гили жыщезы фалұ: ²²⁻²³ ба йиче шобучынди дунщи, зүшён жинзы, йинзы, тун, те, щите, чянте яндин ё на хуә зў ганжинни, ба данлин дунщи ё на фи щиҗинни. ²⁴ Ди чи тянди нәйтіян ниму яндин ба гәжяди йишон ё щиҗинни, жымужя ниму цә чынха ганжиндини, ихих нын жин йинпанни.

Исраилжынму ба йиче чёнхади фынгили

²⁵ Жү ги Муса фәди:

— ²⁶ Ни лян Елеазар ахун дә данлин линшуму ба йиче чёнхади дунщи, жын лян сынлин ду ё суанчүләни. ²⁷ Ба йиче чёнхади тинтири фын лён бангә, ба йи бангә ги да жонди жынму, ба ди эр бангә ги данлин исраилжынму фынги. ²⁸ Да ги да жонди жынму нә йи бангә литу ниму ги Жү ба фи чүти. Да вубый чёнхади жын, ню, лұ, ён, жұлұ литу фын йигә жын, йигә ню, йигә лұ, йигә ён, йигә жұлұ, — ба жы йиче ги Жү фынги. ²⁹ Ба фынчүләди жыще фи ги Елеазар ахун жёги, жё та ги Жү дуанчын гүйжунди лищин. ³⁰ Ниму ги Исраил минжын гихади нә бангәзы чёнхади дунщи литу, да чёнхади вушыгә жын, ню, лұ, ён, жұлұ литу ё фын йигә жын, йигә ню, йигә лұ, йигә ён, йигә жұлұни. Ба фынчүләди жыщезы дунщи ги левитжынму гиги, йинцысы таму зә Хўдади гүйжун жонфонни ган гунсыздынни.

³¹ Муса лян Елеазар ахун жочү Жўди фынфу ганли.

³²⁻³⁵ Чүгүә жүнжынму ги гәжя люхади фугуй, таму хан суанчүләли: ю 675 000 ён лян жұлұни, 72 000 нюни, 61 000 лұни, 32 000 мә чў мынди нұзыни. ³⁶⁻⁴⁰ Ги дали жонди жүнжынму фынхади бангәр литу ю 337 500 ён лян жұлұни (да жығә фур литу ги Жў ба 675 ён лян жұлұ чўли фили); 36 000 ню (ги Жў ба 72 ню чўли фили); 30 500 лұ (ги Жў ба 61 лұ чўли фили); 16 000 жын (ги Жў ба 32 жын

шынхали). ⁴¹ Муса жочү Жүди фынфу ба фи ги Жү суанчын гүйжун лищин, ги Елеазар ахун жёгили.

⁴²⁻⁴⁶ Ги йиче мә да жонди исраилжын фынхади бангәр лян жүнжынмуди бангәр йимур-ийёнди: 337 500 ён лян жүлү, 36 000 ню, 30 500 лү, 16 000 жын. ⁴⁷ Муса да жын бангәр литу, да мый вушыгә жын лян сынлин литу, жочү Жүди фынфу ба йигә жын лян йигә сынлин фынчүлә, ги левитжынму гигили, йинцысы таму зэ Хүдади гүйжун жонфонни ган гунсыдини.

⁴⁸ Лин жүндүйди жүнгуанму лэ, до Муса гынчян ⁴⁹ фәди:

— Ложын, вәму ба шу дихади жүнжынму суанчүләли, жысыма, йигә жын ду мә шәдә. ⁵⁰ Вәму ба вәмуди мый йигә жын чөнхади жин дунщи: жин лянляр, жин жүәзы, гәҗизы, эрҗүйзы, бебезы наләли. Вәму щён ба жыще дунщи ги Жү дуангини, йинцысы Та ба вәмуди мин жюхали.

⁵¹ Муса лян Елеазар ахун ба жыще жин дунщи жешу-хали. ⁵² Жүнгуанму ги Жү гили бонжер 200 кило жинзы.

⁵³ Данлин жүнжынму ба чөнхади дунщи ги гәҗя люхали.

⁵⁴ Муса лян Елеазар ахун ба жыще жин дунщи надо Хүдади гүйжун жонфоннили, зу лян йигә жихо йиён, йинцысы Жү ба исраилжынму бохүли.

*Шындо Иордан хә дүнбонгәди Исраилди жигә зү
(Чунфә фалу 3:12-22)*

32 Рувим лян Гадди лёңгә зүди жын ю хошо ню, ённи. Таму канжян Иазер лян Галаад дифон фон сынлинчи ходихын, ² зу до Муса, Елеазар ахун лян йиче Исраилди ложын гынчян фәди:

— ³⁻⁴Жү ги исраилжынму бонмонди жё ба жышезы дифон жаншонли, жы зусы Атароф, Дивон, Иазер, Нимра, Есевон, Елеале, Севам, Нево дэ Веон. Жышезы дифон фон сынлинчи ходихын; вәму, нимуди хүәжиму, ю хошо ню, ённи. ⁵ Жё нимуди щин до вәмушон ванха, вәму читоди жё ниму ба жышезы дифон ги вәму гиги, жё чынха вәмуди, бә жё вәму гуә Иордан хәли.

⁶Муса ги Рувим дэ Гад зүди жынму хуэйдади:

— Нимуди дишүн, исраилжынму да жончини, нандый ниму щён шындо жытарма? ⁷Виса ниму жё исраилжынмуди щинни ю шанкини, жё таму бу щён гуэ Иордан хэ, бу жин Жү ги ниму гиди нэгэ дифон? ⁸Вэ ба нимуди зүзүй-быйбый да Кадес-Варни дафачи цакан нэгэ дифонди сыхур, таму е жымужя ганли. ⁹Таму доли Есхол чуандони, ба нэгэ дифон жянли, кэсү хуэйлэ, таму жё минжын щинни юли шанкили, мэшин жин Жү ги исраилжынму гиди нэгэ дифон. ¹⁰Нэйтян Жүди чи шонлэ, Та дүй жуди фэли: ¹¹«Да Египет чүлэди йиче нанжын да эрши суй дашон йигэ ду бу жин Вэ ги Ибрахимэ, Исхар, Ягүбэ щухади нэгэ дифоншон, йинцысы таму мэшин тин Вэди хуа». ¹²Лян йиче нанжын ду жымужя йүли, чүгуэ Иефоннийди эрзы Халев (тасы Кеназди хубый) лян Навинди эрзы Иса, йинцысы таму лёнгэр шыщин-шайи тинли Жүди хуали. ¹³Жү ги жыще исраилжын чишонлэ, жё таму зэ савэни южуанли сышы нян, йичыр до нэгэ сыхур, жисэ зэ Жү лянмянчян ганли хади нэ йибыйзы жын мэ вучондё. ¹⁴Жыхур нимуди, ю гүнахарди жынмуди хубый ба ниму зүзүй-быйбыйди вифын жаншонли, жё Жү жочү исраилжынму йүэшин чишонлэнима? ¹⁵Жыхур ниму дан бу щён гыншон Жү зу, Та йүанхуэй нын ба исраилжынму зэ савэни лёха, нэхур ниму жё замуди йиче минжын ду шэдёни.

¹⁶Таму до Мусади мянчян фэди:

— Муса жонгуйди! Щянуни чин ни ги вэму ги кухуан, жё вэму зэ жытар ги ёнчүн ба ёнжүан гэчелэ зэмусы ги вэ-муди ваму ба лоши чынпу гэшон. ¹⁷Йиху вэму зу шэлүди лян вэмууди дишүн исраилжынму йидарни да жончини, вэму гэжя лин туни, ган исраилжынму до тамуди дифоншон. Нэгэ сыхурни вэмууди ваму нын зэ жыще лоши чынпуни да бындиди жынму гынчян цонха. ¹⁸Исраилжынму ба ги таму фынгиди дифон дан жаншон, йиху вэму цэ хуэй гэжяди жяни. ¹⁹Вэму лян данлин исраилжынму ба Иордан хэ нэбонгэди йикуэ дифон бу щён жан, йинцысы

вэмуу кэжя зэ Иордан хэди жыбонгэ, зэ дунфон ба жүди дифон жешухали.

²⁰ Муса хуэйдади:

— Ниму жыншиди дан щён жымужя ган, ниму зу зэ Жүди мянчян шэлуха да жончи! ²¹ Нимуди йиче бин ду ё гүэ Иордан хэни. Таму жочү Жүди фынфу ё пушон да дүшманни, йичыр до нэгэ сыхур, жисы Жү ба йиче дүшман дабэни, ²² нэгэ дифон ги Жү ди туни. Жыгэди йиху ниму нын хуэй гэжяди жя, йинцысы ниму ги Жү дэ нимуди дищүн исраилжынму хуанли жонли. Зу жымужя Жү жё Иордан хэ дунбонгэди дифон чынха нимуди йилэзыни. ²³ Кэсү ниму дан ба ниму щухади хуа бу зунхүү, ниму зу зэ Жүди мянчян ган гүнахарни. Ви нимуди гүнахар ниму ду шу зуйни, сый ду дуэбудё. ²⁴ Жыхур ниму чи, ги нимуди ваму гэ чынпуучи, ги ёнчүн гэ ёнжүанчи, кэсү ба ниму щухади хуа бэ вондёли!

²⁵ Гад дэ Рувим зүди жынму фэди:

— Муса жонгуйди, вэмуу яндин жочү ниidi фынфу ганни.

²⁶ Вэмууди щифузы, ваму, нюочүн, ёнчүн ду шындо Галаад дифонди жыще чынпунини. ²⁷ Замужя ни фэли, вэмуу зу нэмужя шэлүди зэ Жүди мянчян да жончини.

²⁸ Йинви жыгэ Муса ги Елеазар ахун, Навинди эрзы Иса дэ данлин Исраилди линшу фэди:

— ²⁹ Гад лян Рувим зүди жынму дан гүэ Иордан хэ, жочү Жүди фынфу да жон, таму дан ги ниму бонмон ба нэгэ дифон жаншон, нэхур ниму ба Галаад дифон ги таму ё гигини — жысы ви таму ганхади сыйчин гихади йилэзыди. ³⁰ Кэсү таму дан бу гүэ Иордан хэ лян ниму йидарни бу да жон, нэхур таму, лян ниму йиён, зэ Ханаан дифоншон ба тамуди йилэзы ди жаншонни.

³¹ Гад лян Рувим зүди жынму хуэйдади:

— Вэмуу яндин жочү Жүди фынфу ганни. ³² Вэмуу жочү Жүди фынфу гүэ Иордан хэни, жиндо Ханаан дифоншон да жончини. Зу жымужя жё Иордан хэ дунбонгэди дифон чынха вэмууди йилэзы.

³³ Зу жымужя Муса ба Аморрейди Сигон хуоншонди гүйжя дэ Вассанди Ог хуоншонди гүйжя, тади чынпу дэ жувиниди щёнжуон ги Гад, Рувимди зў дэ Манассияди бангэр зў фынкэли. ³⁴ Гад зўди жынму ба Дивон, Атароф, Ароер, ³⁵ Атароф-Шофан, Иазер, Иогбега, ³⁶ Беф-Нимра лян Беф-Гаран чынпу йұанхуэй щюгчелэли. ³⁷ Рувим зўди жынму ба Есевон, Елеале, Кириафаим, ³⁸ ба Нево, Ваал-Меон (ба жыгэ минзы гэбянли) дэ Сивма чынпу йұанхуэй щюгчелэли. Жы лёңгэ зўди жын ги таму щюгчади йиче чынпу нанли щин минзыли.

³⁹ Махирди хубый (Махирсы Манассияди эрзы) чи, ба Галаад җаншонли, ба нэтар жўди аморрейжынму ганчүчили. ⁴⁰ Йинви жыгэ Муса ба Галаад ги Махирди хубый гигили. Таму зу жўдо нэтарли. ⁴¹ Манассия зўди йигэ жын, минзы жёди Иайр, ба нэтарди жигэ щёнжуон җаншонли, йиху та ба жыще щёнжуон жёлигэ «Иайрди щёнжуон». ⁴² Новах ба Кенаф чынпу лян жувиди щёнжуон җаншонли, йиху ба нэцзезы щёнжуон жочў гәжяди минзы жёчын «Новахли».

Исраилжынму да Египет до Моав дифоншон зуди лў

33 Жисы Муса лян Харунэ ба исраилжынму да Египет линчўлэ, таму зэ лўшон зали йинпанли. ² Муса жочў Жўди фынфу ба мый йигэ заха йинпанди вәрди минзы щехали.

³ Жынйүэ шы вуди нэйтян, ту йигэ Пасха жечи гуэлиди йитян, исраилжынму да Египет зудёли. Жў бохў тамуди, жё таму зэ египетжынмуди мяняян да Раамсес чынпуни чўчи, зудёли. ⁴ Жў ба египетжынмуди тушур дасыли; египетжынму сун тамуди мәтидини. Жў лян жымужяди ганбан зыгили: Тади лилён би египетжынму хўдамуди да.

⁵ Исраилжынму да Раамсес зудё, щянутуни зэ Сокхоф дифонни ба йинпан захали. ⁶ Хан ба йигэ йинпан зэ савә бянбяршон, Ефам дифоншон захали. ⁷ Да Ефам таму жә-

гуәчи, доли Пи-Гахироф дифонли (жыгә зэ Ваал-Цефон дифонди дунбонгәни). Ли Мигдол дифон буйҹан исраилжынму ба йинпан захали. ⁸ Йиху таму да Пи-Гахироф зудё, да Хунхэ донжунни зугуәчи, доли Сур савәнили. Таму зули сан тян, доли Мерра дифон, ба йинпан задо нэтарли. ⁹ Да жытар исраилжынму кә зудо Елим дифонли, нэтар ба йинпан захали, йинцысы жытар ю шы эргә фичуан дэ чишигә мизор фуни.

¹⁰ Да Елим зудёди йиху, таму зэ Хунхэ гынчян ба йинпан захали, ¹¹ йиху до Син савәни ба йинпан задо жытарли, ¹² да Син савәни зудё, доли Дофка дифон ба йинпан захали, ¹³ да Дофка кә зудё, доли Алуш дифон зандо жытарли. ¹⁴ Да Алуш таму кә зудё, доли Рефидим дифонли. Зэ Рефидим минжын мәю хәди фили.

¹⁵⁻³⁷ Да Рефидим йичыр до Ор сан гынчян зуди сыхур, исраилжынму зэ жыщезы вәршон зали йинпанли: Синай савә, Киброт-Гаттаава, Асироф, Рифма, Римнон-Фарец, Ливна, Рисса, Кегелафа, Шафер, Харада, Макелоф, Тахаф, Тараҳ, Мифка, Хашмон, Мосероф, Бене-Яакан, Хор-Агидгад, Иотвафа, Аврон, Ецион-Гавер, Син савә (жы зусы Кадес), йиху доли Ор сан гынчянли, – жысы Едом дифонди бянже.

³⁸⁻³⁹ Исраилжынму да Египет зудё ди сышы нянди вуйүә чў йи, Харунә ахун жочў Жүди фынфу шонли Ор сан, зэ нэтар вучонли. Харунә йибый эрши сан сүйшон вучонли.

⁴⁰ Ханаан нанбонгә дифоншонди Арад хуоншон ба исраилжынму ләди тинҗянли.

⁴¹⁻⁴⁹ Да Ор сан гынчян йичыр до Моавди пинтани зуди сыхур, исраилжынму зэ жыщезы вәршон зали йинпанли: Салмон дифон, Пунон дифон, Овоф дифон, Моав дифоншонди Ийм-Аварим чынпу, Дивон-Гад чынпу, Алмон-Дивлафаим дифон, Аварим саншон Неводи санди чянмянни, Иерихон чынпуди дүймян Иордан хә бонгәрниди Моав пинтани (зэ Беф-Иешимоф чынпу лян Аве-Ситтим дифонди донжуннини).

Ба Иордан хә гуәлиди ииху, ё зү сани

⁵⁰ Зэ Иерихон чынпуниди дуймян Иордан хә бонгэрниди Моав пинтанни, Жү ги Муса гиди фынфу, ⁵¹ жё та ги исраилжынму фәгини. Жү фәди:

— Ниму гуәли Иордан хә, жиндо Ханаан дифонди ииху, ⁵² яндин ё ба бындиди жынму ганчүчини. Ба та- му на шыту лян жинзы зўхади хўдаму далан, ба йиче бэвон таму хўдамуди вэр ду цыйдё. ⁵³ Ниму ба дифон жаншон, жўдо нэтар, йинцысы Вә ба нэгэ дифон ги ниму гигили. ⁵⁴ Ниму жуа чирди ба дифон ги мый йигэ зў дэ жяцца фынкэ. Найигэ зўди жын фур дуэ, — дуэйү фынги, найигэ зўди жын фур шо, — шо фынги. ⁵⁵ Ниму ба бындиди жынму дан бу ганчүчи, шынхади нэщезы жын вонху ги ниму чынха бэляни: таму, зущён мә ниму нянжинди за йиён, зущён за лыйбади цыязы йиён; таму чия нимуни. ⁵⁶ Ниму ба таму дан бу ганчүчи, нэхур Вә ба ниму ё ўшемедёни, замужя зочян Вә щуди ба таму ўшемени.

Ханаан дифонди бянжे

34 Жү ги Муса фәли, ² жё та ба жыгә фынфу ги исраилжынму гигини:

— Ниму жиндо Вә ги ниму гиди Ханаан дифонди ииху, ниму гуйжяди бянжесы жымужяди: ³ Зэ нанфон ниму гуйжяди бянже да Син савә зэ Едом дифонди бонгэрни да турдини. Та да Сыхэ нанбонгәди йиршон вон дунфонни зудини. ⁴ Ииху та жуандё нанфон до Акравим саншондини, гуә Син савәни, зудё Кадес-Варни. Да жытар ниму гуйжяди бянже зудё Гацар-Аддар чынпуни, йичыр до Ацмон дифонни. ⁵ Да Ацмон та жуандо Египетди пинчуаннини, йичыр до Дијунхэди хэяншон.

⁶ Дијунхэ — зусы ниму гуйжяди щифон бянже.

⁷ Зэ быйфон ниму гуйжяди бянже да Дијунхэ до Орсан гынчянни; ⁸⁻⁹ да Орсан гынчян до Емафни. Да Емаф

ниму гүйжяди бянже до Цедад дэ Цифрон дифонни, линху до Гацар-Енан чынпуни. Жысы ниму гүйжяди быйфон бянже.

¹⁰ Зэ дунфон ниму гүйжяди бянже да Гацар-Енан датур до Шефам дифонни. ¹¹ Да Шефам ниму гүйжяди бянже до Риблани чынпуни (жыгэ зэ Аин дунбонгэни). Йиху ниму гүйжяди бянже до Галилея хэзыди дунбонгэ, ¹² да нэтар до Иордан хэ дэ Сыхэяншонни.

Жы зусы ниму гүйжяди бянже.

¹³ Муса ги исраилжынму фэди:

— Жы зусы ниму на жуа чирди фонфа ё фынди дифон, зусы Жү ги жюгэ бан исраилжынмуди зүйлигиidi дифон. ¹⁴⁻¹⁵ Рувим лян Гадди лёнгэ зүй дэ Манассияди бангэр зүй зэ Иордан хэди дунбонгэни, Иерихон чынпу дуймянни кэжя ба гэжяди дифон жаншонли, ба ди жочу тамуди зүй дэ жяяща фынкэли.

Сый фын дифонни

¹⁶ Жү ги Муса фэди:

— ¹⁷ Елеазар ахун лян Навинди эрзы Иса ги минжын ба дифон ё фынкэни. ¹⁸ Таму ё да мый йигэ зүй литу тёжян йигэ линшу жё ги таму лёнгэр бонмонни. ¹⁹⁻²⁸ Жы зусы Жү да мый йигэ зүй литу жянчүлэди жынмуди минзы:

Яхүтиди зүй: Иефоннийди эрзы Халев,
Щимэди зүй: Аммиудди эрзы Самуил,
Вениаминди зүй: Кислонди эрзы Елиадад,
Данди зүй: Иоглиди эрзы Буккий,
Манассияди зүй: Ефодди эрзы Ханниил,
Ефремди зүй: Шифтанди эрзы Кемуил,
Завулонди зүй: Фарнакди эрзы Елицафан,
Иссахарди зүй: Аззанди эрзы Фалтиил,
Асириди зүй: Шеломийди эрзы Ахиуд,
Неффалимди зүй: Аммиудди эрзы Педаил.

²⁹ Жү зу ба жы йиче линшужын динха, жё таму ги исраилжынму ба Ханаан дифон фынкэни.

Ги левитжынму фынгиidi чынпу

35 Жў зэ Иерихон чынпу дуймян Иордан хә бонгэрниди Моав пинтанни ги Муса фәди:

— ²Ни ги исраилжынму гигә фынфу, жё таму да гәҗяди ииче дифоншон ги левитжынму ба жўди чынпу фынги зэмусы зэ чынпуди туанийтарни ба цочон фынги. ³Жыше чынпу ё ги левитжынму шынхани, жё таму жўдо нэтар. Зэ цочонни таму нын фон гәҗяди нючүн дэ данлинди сынлин. ⁴⁻⁵Цочон да чынпуди чён гынчян датур вон сыйку-бахани ё чынкә жўбый метрни, жё чынпу зандо цочон донжунни. ⁶Ниму ги левитжынму фын люгә бохў жынмуди чынпу. Нагә жын дан мәфончў ба данлин йигә жын дасыли, та нын подё нэтар, ба гәҗяди мин жюха. Чўгуә жыгә, ниму хан ё ги левитжынму фын сышы эргэ данлинди чынпу ⁷лян жувиди цочонни. Йиман сышы багә чынпу. ⁸Ниму ги левитжынму фын чынпуди сыхур, найигә зў да, дуэйү фынги, найигә зў суй, шо фынги. Исраилжынму ё да таму жанхади дифоншон ги левитжынму ба чынпу фынгини.

Бохў жынмуди чынпу

(Чунфә фалу 19:1-13; Иса Навинди фу 20:1-9)

⁹⁻¹⁰Жў жё Муса ¹⁰ба жымужяди фынфу ги исраилжынму гигини:

— Ниму гуәли Иордан хә, жинли Ханаан дифонди ииху, ¹¹яндин ё фынчўлэ бохў жынмуди чынпуни. Сый дан мәфончў ба жын дасыли, та нын подё нэтар, ¹²ба гәҗяди мин жюха, бә жё дасы жынди чинчин ги та бо чу. Минжынди фагуан вын жыгә жынди гуансыди зочян, ги жыгә жын бу нын дин сыйзуй. ¹³Ниму фынчўлэ люгә бохў жынмуди чынпу: ¹⁴сангә чынпу зэ Иордан хә жыбонгә, сангә чынпу зэ Ханаан дифонни. ¹⁵Жышезы чынпу ё ги исраилжынму, ги гуәлўди хуэйжәсъи банләди вэгуйжынму чынха бохў жынмуди чынпуни. Сый дан мәфончў ба жын дасы, та нын подё нэтар ба гәҗяди мин жюха.

¹⁶⁻¹⁸ Сый дан на те, шыту хуэйжәсү муту дунщи ба жын дасыли, — та zu ганли дасы жынди гүнахарли; ги та яндин ё дин сизүйни. ¹⁹ Вучондёди нэгэ жынди чинчин гәжя дан ба та зожуә, ги та нын бо чу, ба та нын дасы.

²⁰ Дан нагэ жын хәхын сый, ба та сондё, нэгэ жын дансы дедо вучонли хуэйжәсү на занхади са дунщи ба та дасыли, ²¹ хуэйжәсү на чуйту ба та дасыли, — нэгэ жын zu ганли дасы жынди гүнахарли; ги та яндин ё дин сизүйни. Вучондёди нэгэ жынди чинчин дан ба та зожуә, ги та нын бо чу, ба та нын дасы.

²² Кәсү сый дан мәфончү ба сый дасыли, таму лёнгэр зочян йигэ мә хәхын йигэ, бугуан та ба жын сондё, хансы лян занхади са дунщи ба та дасыли ²³ хуэйжәсү та мә жынди нэйихур лян занхади шыту ба жын дасыли, кәсү нэгэ жын бусы тади дүшман, ²⁴ та е мәщин ги та ган ха, нэхур минжынди фагуан ё жочү жымужяди фалү вын дасы жынди дэ вучондёди жынди чинчинди гуансыни. ²⁵ Минжын ба дасы жынди нэгэ жын да вучондёди жынди чинчинди шуни ё жюхани, ба та йүанхуэй сундё та зочян цонхади нэгэ чынпуни. Та яндин ё жүдо нэтарни, йичыр до нэгэ сыхур, жисы Исраилди да ахун вучонни. ²⁶ Кәсү нэгэ ёли минди жын дан да цонхади чынпуни чүчили, ²⁷ вучондёди жынди чинчин ба та зожуә дасыли, нэхур ба жыгэ бу суан гүнахар, ²⁸ йинцысы дасы жынди жын яндин ё шындо цонхади чынпу литу жүхани, дынди жисы Исраилди да ахун вучонни. Йиху та цэ нын хуэй гәжяди жяни. ²⁹ Ниму лян нимуди хубый булүн зэ нани жү еба, яндин ё зунхү жыгэ фалүни.

³⁰ Сый дан ба жын дасыли, ги та ё дин сизүйни, ги жымужяди сыйчин яндин ё зо лёнгэр гүважынни. Кәсү йигэ гүважын бу нын ги дасы жынди жын дин сизүй. ³¹ Ёли минди жын бу нын ви тади ганбан пый чян, ги та яндин ё дин сизүйни. ³² Сый дан подё бохү жынмуди чынпуни, та дан пый чян, вонщёнди Исраилди да ахун вучонди зочян хуэйчи, жүдо та зочян жүди дифоншон, ниму ба

тади чян бу нын жешу.³³ Ниму дан жымужя ган, ниму ба ниму жүди дифон зўчын буганжинни. Дасы жынди сыйчин ба дифон зўчын буганжиндини, нэхур зэ мэю ба дифон зў ганжинди данлин фонфа. Ба ёли минди нэгэ жын яндин ё дасыни.³⁴ Ниму бу нын ба ниму жүди дифон зўчын буганжинди, йинцы Вәсы Жў, Вә зэ исраилжынмуди жунжянни жўдини.

Ги жеха хунди нұжын фын дифонди фалу

36 Галаад жящяди тузыму (Галаадсы Махирди эрзы, зусы Манассияди сунзы, Юсуфди хубый) до Муса лян исраилжынмуди данлин линшуму гынчян² фәди:

— Жў зочян гиди фынфу, жё ниму на жуа чирди фонфа ба дифон ги исраилжынму фынгини, е ги ниму фәли, жё ниму ба Салпаад, вәму чинчинди дифон ги тади йиче нүр фынгини.³ Кәсы ба таму дан чўжядё хуэйжәсъи таму жяли данлин зўди нанжынмули, нэхур тамуди дифонзу чынха тади нанжын зўди дифонни. Зу жымужя вәму жуа чир фынхади дифон нын шоха.⁴ Юбилей нян долиди сыхур, йиче мәчүчиidi дифон ду ё йұанхуэй до зочян жўжынди шунини. Салпаад нүрди дифонзу йинавар чынха таму нанжынмуди зўдили, кәсы вәмуди зў дозэзы ба нэ йиләзү дифон йинавар дюдёни.

⁵ Муса жочў Жўди хуа ги исраилжынму гилигә фынфу:

— Манассия зўди жынму фә дуйдини.⁶ Йинви жыгә Жў гиди фынфу, фәсы Салпаадди нүр ду ю гәжя чў жяди зыюни, кәсы таму гуон нын лян таму зўди нанжынму жехун.⁷ Мый йигә исраилжынди дифон яндин ё шындо тади зў литуни.⁸ Исраилди йиче зў литуди мый йигә ю дифонди нұзы ё лян гәжя зўди нанжын жехунни. Жымужя исраилжынмузу нын ба таму зўзў-быйбый шынхади йиче дифон жичын,⁹ нэхур дифон да йигә зў вон данлин йигә зўшон бу нуәгуәчи. Мый йигә зў яндин ба ги та фынхади дифон хўхани.

¹⁰⁻¹¹ Зу жымужя Салпаадди йиче нүр: Махла, Фирца, Хогла, Милка дэ Ноа жочё Жү ги Муса гихади фынфу, лян таму чинчинди эрзыму жели хунли. ¹² Жы вугэ нүр жяли Манассия зў литуди нанжынмули (Манассиясы Юсуфди эрзы). Тамуди дифон е шындо таму дадади зў литули.

¹³ Жү зэ Иерихон чынпу дуймяндид Иордан хэ бонгэрниди Моав пинтани ба жышезы фынфу ги Муса фәгили, жё та ги исраилжынму гигини.

ЧУНФӘ ФАЛУ

Чунфә фалу фуди щүян

Торати Китабуди линийирди фусы «Чунфә фалу». Вынщүэ фалуди ёнзысы вида яхүтиди фалужын Мусади линийир йифу. Ба жыгә йифу ги исраил минжын зэ Моав димяншон, таму жин Ханаан нэгэ сыхур гигиди. Ба жы йи бын фу нын фынчын лён жезы: Мусади йифу (ту йилэр: 1-4 буфын, ди эрлэр: 5-29; ди санлэр: 30-31 буфын) дэ желүн (32-34 буфын).

Жыгә фуди минзы зыдини, зэ та литу ба щяントян фуди (Жефон, Левит, Исраилжынмуди фур) бушо фалу чунфудини. Лян жыгә йитун, жытар хан ба юшезы щин фалу нын канжян. Кәсү жы гуон бусы чунфу юди фалудини, хан ги исраилжынмуди щин йибыйзы ба Хўда лян таму динхади хэтун вон щинни зўдини. Йинцысы йида зэ Синай саншон ба ту йигә хэтун диншон, гуәли кәҗя бонжер сышы нян. Ё фәни, ба хошо фалу зэ вончян чиди сыхуршон нын сыйүн, – зэ нэгэ сыхур, жисы Исраил зэ Ханаан чонжю жўни зэмусы та хан ё ги жы щин чинкуоншон суйху щёнци фалуни.

Жыгә фуди жун-ё буфынсы панвон хо дэ жудёди чон цайзы. Та ги нянжаму бонмонди жё ба вончян чиди Исраилди лисы дунни. Хўдади шынжынму (чүанпин Иеремия) ги исраилжынму жёнди сыхур, чинчир тифэ жыше панвон дэ жудини. Данпа жы йи бын фу (хуэйжәсү тади хын дуэди буфын) зусы заму шыдэ зочян чи

быйняншон йұанхуэй щюгэ Хұда сыди сыхур зожуәди нә үи бын фу. Жысы Иосия хуоншон ба минжын дазо вондёди жынмуди ёчю дә жу тинжян, та хазали. Йинви нәгә та жынжын гантуә дажә зыжи гүйжяди жынли-доли дә жөмын сыйчинли. Чунфә фалу – жысы зә Инжил литу дин сыйұнди фу. Яхүти фалуди дә жиндян дуйи Хұда бёшянди жун-ё йисысы, гуон бэвон Анлахұ Торля, зә жыгә шыжешон ба та би сый ду щинә. Эрса Мәсих ба та зә Торати Китабушон жёчын дин ёжинди фынфули, зулян щинә жын гынчян либян фынфу йиён.

Xumatyp

1 Жы үи бын фу литуди хуасы Муса ги йиман исраилжын фәхади. Нәхур таму зандо Иордан хә дунбонгәди савәнили, Суф дифонди дуймяннили, тамуди лёңхани – йибонгәсі Фаран савә, йибонгәсі Тофел, Лаван, Асироф лян Дизагав дифон. ²(Да Хорив саншон вон Кадес-Варни жочү Сеир сан гынчянди лўшон дан зу, бущин зу шы үи тянни.) ³Ди сышы нянди шыйи йұәди чү үи, Муса ги исраилжынму ба Жү ги таму гихади фынфу йиман ду фәгили. ⁴Жыгәди зычян Муса ба аморрәйжынмуди Сигон хуоншон (тади жинчынсы Есевон) дә Васанди Ог хуоншон зә Едреи дабәли (тади жинчынсы Аштероф чынпу). ⁵Муса зә Иордан хәди дунбонгә, зә Моав дифоншон ги исраилжынму пәшшөли Жұди фалұли. Та фәли:

– ⁶Анлахұ Торля ги заму да Хорив саншон фәли: «Ниму зә жыгә сан гынчян жұди жызы дуәли. ⁷Жыхур ба йинпан цыйдё, вон сан дифонди, аморрәйжынму дә тамуди линжұму жұди димяншон чи: вон пинтанны, санпян дә дичур, вон нанбонгәди димян, йичыр до Даҳә гынчян; вон Ханаан дифон дә Ливан саншон, йичыр до вида Евфрат хә тонди димяншон чи. ⁸Вә, Жү, щуди ба жы йиче дифон ги нимуди зүзүй-быйбый Ибращимә, Исхар, Ягүбә дә тамуди хубый гини. Ниму чи, ба та жаншон».

*Муса ба линшужынму жянчүлэли
(Жефон 18:13-27)*

⁹ Муса ги минжын фәди:

— Зу нэгэ сыхур вэ ги ниму фәгуэ, вэ йигэр мэю харли гуан жыщезы жын. ¹⁰ Анлахү Торля ба нимуди фур, зүшён тяншонди щиншюй ийён, кәжя йин дуэли. ¹¹ Жё нимуди зүзүй-быйбый бэвонди Анлахү Торля жочү Та Гәжя щухади хуа ба нимуди фур вон йичян дуэ лэзы йин зэмусы ги ниму ги бэрэкэти. ¹² Кәсы ниму кан, замужя вэ йигэр ба гуан нимуди жун данзы нын бый? ¹³ Ниму да мый йигэ зүй литу жянчүлэ жигэ цунмин, минбый дэ юминшынди жын, вэ жё таму дон нимуди линшуни». ¹⁴ Ниму дайнли, фәсы жысыгэ хо сырчин. ¹⁵ Йинви жыгэ вэ ба мый йигэ зүй литуди цунмин дэ юминди тузуму жёлэ, жё таму дон нимуди линшуни: юди гуан йичян жынни; юди гуан йибый жынни; юди гуан вушыгэ жынни; юди гуан шыгэ жынни, юди дон гуанжынмуни.

¹⁶ Нэхур вэ ги вынгуансыди жынму фәли: «Ниму ба минжынди гуансы вынди сыхур, ба исраилжынму дэ ниму жунжянни жүди вэгуйжынму йимур-ийён гундоди ё вынни. ¹⁷ Ниму вын гуансыди сыхур бэ кан жынмуди лянмян, ба дажынди хуэйжәсү щёжынди гуансы ду ё гундоди вынни. Бэ хэпа сырсый, йинцы жысы Хўда Гәжя вын гуансыдини. Ниму дансы ба найигэ сырчин банбукэ, до вэ гынчян лэ, вэ фәни, замужя ё ганни». ¹⁸ Нэхур вэ ба ниму ганди йиче сырчин ги ниму фәни.

*Вон Кадес-Варни дафачиди цаканжынму
(Фур 13:1-33)*

¹⁹ Жочү Анлахү Торля гихади фынфу, заму да Хорив сан гынчян зудё, вон аморрейжынму жүди сан дифонди лүшон ба ниму жянхади нэгэ да сырнза савә зугуэли, йиху заму доли Кадес-Варни дифонли. ²⁰⁻²¹ Вэ ги ниму фәли: «Ниму доли аморрейжынму жүди сан дифон гынчянли,

зу ба жыгэ дифон Анлахү Торля ги заму гидини. Жысыма, та зэ нянмянчянни. Нимуди зүзүй-быйбый бэвонди Анлахү Торля замужя фынфу нимули: чи, ба та жаншон. Бэ чехү, бэ хэпали».

²² Кэсү ниму до вэ гынчян лэ фэли: «Заму щянутуни дафачи жигэ жын, жё таму ба нэгэ дифон цаканихар, ба заму вончян зуди лў либян фэйихар, жё заму жыдоха, нэтарди чынпу замугэ».

²³ Вэ сылёнли – жысы йигэ хо сычин, йинви нэгэ да мый йигэ зүй литу жянчүлэли йигэ нанжын – йиман шы эргэ жын. ²⁴ Таму зули. Доли сан дифоншон, да нэтар йичыр зудо Есхол чуандони, ба та цали. ²⁵ Да нэтар ги заму налэлишезы готян, таму хан фэли: «Заму бэвонди Анлахү Торля ги заму гиди нэгэ дифон фужүдихын».

²⁶ Кэсү ниму мэшин вон нэгэ дифонни чи, мэ тин Анлахү Торля гихади фынфу. ²⁷ Ниму зэ гэжяди жонфонни йижя ги йижя гүнунди фэли: «Анлахү Торля жянбудый заму! Та ба заму да Египет линчүлэ, щён ги аморрейжынму жёдо шуни, жё ба заму щёмедини. ²⁸ Заму вон натар чидини? Дищүнму фэхади хуа жё замуди щин дантүли. Э-ё, хэпасыли! Таму фэди: «Нэтарди жынму би замуди жин да, гэзы би замуди го; тамуди чынпу да-дихын, чынчён е го – динди асмар. Таму хан зэ нэтар жянгуэ Енакди хубый!»

²⁹ Кэсү вэ ги ниму фэли: «Ниму бэ чехү, е бэ хэпа таму. ³⁰⁻³¹ Анлахү Торля ги ниму лин туни; Та ви ниму жынжанни, замужя Та зочян нимуди нянмянчян зэ Египет дэ жыгэ савёни ви ниму жынжанли. Ниму жянли, замужя Та, зүшён дада го гэжя эрзыди йиён, ба ниму йилү бошон, пиннан-вусыди линдо жыгэ вэршонли». ³² Зу жыгэ еба, до жыхур ниму хан бу щинфу Анлахү Торля. ³³ Та зэ ниму туни зуди золи за йинпанди вэрли. Хили зэ хуэ жүзы литу, быйтян зэ йүнцэ жүзы литу ги ниму зы лүдини.

Жү зуили исраилжынмули
(Фур 14:20-45)

³⁴ Жў ба нимуди гондо тинжян чишонлэли, Та дў жуди фәли: ³⁵ «Жы йибыйзы хажынму жинбudo Вә ги нимуди зўзў-быйбый щүхади нэгэ фужу дифонни, ³⁶ гуон Иефоннийди эрзы Халев йигэр жинчини. Йинцысы та шыщин-шайи тинли Вәди хуали, Вә ги та дэ тади хубый ба та цаканхади нэгэ дифон гини». ³⁷ Ви ниму Жў ги вә е чишонлэли. Та фәли: «Ни е жинбudo нэгэ дифонни. ³⁸ Кәсы ниди бонбан, Навинди эрзы Иса жинчини; ни ги тади щинни ё зун жинни, йинцысы Иса ба исраилжынму линдичи, ба нэгэ дифон жаншонни.

³⁹ Вә жё нәщезы ба ха-хо жиргә хан фынщёбуkэди суй ваму (ниму фәли дўшман ба таму нын дёшон зуни) яндин жиндо нэгэ дифонни, ба та жаншонни. ⁴⁰ Кәсы ниму жуангүәчи, да савәни йұанхуэй вон Хунхә гынчян зули».

⁴¹ Ниму ги вә хуэйдали: «Муса! Вәму зэ Жўди мянчян ганли гүнахарли! Жыхур вәму щён жочү Анлахү Торляди фынфу да жончини». Ниму ба жүнчи дэшон сылёнди, зущёнсы ба нэгэ сан дифон йүнийди нын жаншон.

⁴² Кәсы Жў ги вә фәли: «Ни ги таму фәги, жё таму бә шончи, е бә да жон: дўшман ба таму дабэни, йинцысы Вә лян таму бу зэ йидарни». ⁴³ Вә ги ниму фәли, кәсы ниму мә тин. Ниму фандуй Жўли зэмусы гоноди шонли сан дифонли. ⁴⁴ Нэгэ сан дифоншон аморрейжынму жүдини, зущён мифур вә йиён, таму жочү ниму чүлэли. Таму ба ниму да Сеир дифоншон жуили, йичыр гандо Хорма чынпу гынчян дабэли. ⁴⁵ Ниму хуэйлә зэ Жўди мянчян кўли, кәсы Та мә тин нимуди кўшу, е мә люшын.

Зэ савәни гуалиди жызы

⁴⁶ Жыгәди йиху ниму хын дуәди жызы зэ Кадес жўли.

2 Йиху заму жочү Жў ги вә гихади фынфу жуангүәчи, да савәни вон Хунхэ гынчян зули. Зэ Сеир сан дифонди туанйүарни заму жуанли хын дади гунфу.

²⁻³Йиху Жў ги вә фәли: «Ниму зэ жыгә сан дифонди туанйүарни жуангули, жыхур вон быйфонни чи, ⁴ти минжын фәги: „Ниму вончян зуди гуә Сеир сан дифонни, – жысы ниму дишүнди Исаев хубыйди гуйҗя. Таму хэпа нимуни, кәсү ниму щёщинди, ⁵лян таму бә да жон, йинцысы Вә ба тамуди димян ги ниму лян щя жүәди вәр ду бу ги. Вә ба Сеир сан дифон кәҗя ги Исаевди хубый гигили. ⁶Ниму ба чыхә да таму гынчян на йинчян мәшон“.

⁷Анлахў Торля ги ниму ганди йиче сырчиншон гили бэрәкәтили, ниму зэ жыгә да савәни южуанди сыхур, Та жокан нимули. Сышы нян Жў лян ниму зэ йидарнини, ниму мә дуан сыса.

⁸Йинви жыгә заму да замуди дишүн Исаевди хубый жүди Сеир гуйҗяни гуәчи, да пинтанни ба вон Елаф дэ Ецион-Гавер чынпу зуди лўшон жәгуәчи, вон Моав савәни чили. ⁹Йиху Жў кә ги вә фәли: «Бә жиндун моавжынму, лян таму бә да жон. Вә ба тамуди димян ги ниму йидяр ду бу ги, йинцысы Вә ба Ар чынпу ги Лутди хубый гигили».

¹⁰(Зочян нэтар эмимжынму жўдилә. Тамусы йигә вида минзў, жын фур е дүә, лян Енакди хубый йиён, гәзы дадихын. ¹¹Ба таму лян Енакди хубый йиён, суандисы рефаимжынму; кәсү моавжынму ба таму жёди эмимжын. ¹²Хоррейжынму зочян зэ Сеир жўдилә, кәсү Исаевди хубый ба таму щёмедёли, ба дифон жаншон, жўдо нэтарли. Замужя исраилжынму вонху зэ Жў ги таму гихади дифоншон ганли, таму е жымужя ганли.)

¹³«Жыхур ниму гуә Заред чуандо» – Жў фәли. Заму гуәли Заред чуандоли. ¹⁴Да Кадес-Варни зудё дэ йида заму гуәли Заред чуандо, – гуәли саншы ба нянли. Замуди йинпанни шон жонди нэ йибыйзы жын йигә ду мәюли, замужя Жў ги таму дўли жули. ¹⁵Жў Гәҗя фандуй тамули, йичыр до нэгә сыхур, жисы таму зэ йинпанни ду вандёни.

¹⁶ Шон жонди нәще жын вучонлиди йиху, ¹⁷ Жү ги вә фәли: ¹⁸ «Жиргә ниму гуә Ар чынпуни, зэ моавжынмуди димянни, ¹⁹ вонху до аммонжынмуди димяншонни. Ниму бә жиндун таму, лян таму бә да жон. Вә ба аммонжынмуди димян ги ниму йидяр ду бу ги, йинцысы Вә ба та ги Лутди хубый кәжя фынгили».

²⁰ (Ба жыгә гуйжя е суандисы рефаимжынмуди дифон, йинцысы зочян рефаимжынму зэ жытар жүгүә. Аммонжынму ба таму жёди замзумимжын. ²¹ Зочян нэсы йигә вида минзү, фур е дуә, таму лян Енакди хубый йиён, гэзы годихын. Кәсү Жү ба таму щёмедёли, аммонжынму ба тамуди дифон жаншон, жүдо нэтарли. ²² Жү ги Сеир сан дифоншон жүди Исауди хубый е жымужя ганли: Та ба хоррейжынму зэ тамуди мянчян ванчұан щёмедёли. Таму ба хоррейжынму гандёли, ба тамуди димян жаншонли, до вужинди сыхур хан зэ нэтар жүдини. ²³ Да Кафтор гуйжяни ләди кафторжынму ба Газа туаныйар щёнжуонни жүди аввейжынму щёмедёли, йиху жүдо тамуди дифоншонли.)

²⁴ Жү хан фәди: «Ниму челэ, ба Арнон хә зугуәчи. Вә ба Сигон аморрейжын, Есевонди хуоншон лян тади гуйжя жёдэги нимуди шунили. Жыхур жё ниму лян та да жон, ба тади гуйжя жаншон. ²⁵ Да жиргә дашон Вә жё дун-яшон мангәчүр жүди жын ду хәпа нимуни. Мый йигә жын тинҗян нимуди минзы хади да лынжанни».

Исраилжынму ба Сигон хуоншон дабэли (Фур 21:21-30)

²⁶ Да Кадемоф савәни вә ба сунщинжынму вон Сигонди хуоншон гынчян дафачили, на хуа ги та фәли: ²⁷ «Чин ни ги йигә кухуан, жё вәму да ниди гуйжяни зугуәчи. Вәму гуон да лўшон дуандуар зуни, вон юбонгә бу жә, вон зуәбонгә е бу жә. ²⁸ Ни ги вәму на чян ба чыхә мэги. Гуонсы жё вәму да ниди гуйжяни зугуәчи, ²⁹ гуә Иордан хә, жин Анлахў Торля ги вәму щұхади дифоншон, – замужя

Сеир сан дифоншон жүди Исауди хубый дэ Ар чынпуди моавжынму жё вэму да тамуди гуйжяни гуэли».

³⁰ Кэсү Есевонди хуоншон Сигон мэ дайнин, йинцысы Анлахү Торля жё тади щин нинли, жё тади пичи жёнли. Жыгэди йиху Та ба Сигон хуоншон жёдэги замуди шунили – сырчин зу жымужя йүли.

³¹ Йиху Жү ги вэ фэли: «Ни кан, Вэ ба Сигонди хуоншон лян тади гуйжя ги ниму гидини. Ниму ба тади дифон жаншон». ³² Сигон лин тади жүндүй чүлэ, зэ Яац чынпу гынчян лян заму датуэли, ³³ кэсү Анлахү Торля ба та жёдэги замуди шунили. Заму ба Сигон хуоншон дэ тади эрзыму лян йиче жүндүй дасыли. ³⁴ Зу нэхур заму ба тади йиче чынпу жаншон, ба заму жёчын харам, ванчүан щёмёдэли – ба нан-нү, заму йиман щёмёдэли, йигэ хуэ жын ду мэ лю. ³⁵ Гуонсы ба замуди сынлин лян зэ чынпуни чёнхади дунщи нашон зули. ³⁶ Да Арнон хэ гынчянди Ароер чынпу дэ чуандониди чынпу йичыр до Галаад дифоншон, йигэ чынпу ду мэ занчү: Анлахү Торля ги заму ба йиман гигили. ³⁷ Кэсү жочү Анлахү Торляд и фынфу, заму вон аммонжынмуди дифон, Иавок хэ бянниди дифон, сан дифонди чынпу хуэйжэсү данлинди вэршон ду мэ чи.

Исраилжынму ба Ог хуоншон дабэли (Фур 21:31-35)

3 Да нэтар заму вон Васан дифоншон зули. Нэгэ дифонди Ог хуоншон линди тади йиче жүндүй зэ Едреи чынпу гынчян ба заму пушон, дали жонли. ² Кэсү Жү ги вэ фэли: «Ниму бэ хэпа та. Вэ ба та, тади минжын лян тади гуйжя ги ниму гигини. Зочян ниму ги Есевон чынпу жүди аморрейжынмуди Сигон хуоншон ганли сали, жыхур ги Ог хуоншон е нэмүжя ган».

³ Зу жымужя Анлахү Торля ба Васан дифонди хуоншон Ог лян тади йиче минжын жёдэги замуди шунили. Заму ба заму ду дасыли, ба йигэ хуэ жын ду мэ люха. ⁴ Заму ба

Ог хуоншонди йиче чынпу дэ щёнжуон жаншонли, мэю йигэ жё заму мэ жаншонди – Аргов дифонди люшыгэ чынпу, натар Васанди Ог хуоншон вили вонли.⁵ Жыщезы чынпу щюгэди ходихын: го чынчён, да гэмэн лян те мынфанзы (чўгуэ жыщезы, хан жанли хошо мэю чёнди щёнжуон).⁶ Заму ба нэтар жёди жынму: нан-ну дэ заму жёчын харам, ванчун щёмедини, замужя зочян лян Есевонди хуоншон Сигон ганли.⁷ Гуонсы ба сынлин дэ чынпуни чёнхади дунщи йиман нашон зули.

⁸ Зу жымужя заму да лёнгэ аморрэйжынмуди хуоншон гынчян ба Иордан хэ дунбонгэди дифон жаншонли: да Арнон хэ датур йичыр до Ермон сан гынчянди⁹ (Сидон чынпуди жынму ба Ермон жёди Сирион; аморрэйжынму ба та жёди Сенир)¹⁰ пинчуанди йиче чынпу, лян Галаад дэ Васан дифон йиман, йичыр до Салха дэ Едрей чынпу. Ба Васанди хуоншон Огди гүйжя ду жаншонли.

¹¹ Васанди хуоншон Огсы линийрди рефаимжын. Тади гуанцэди чондуан бонжер сыгэ метр, лёнгэ метр куан. Жыгэ гуанцэ до вужинди сыхур хан зэ аммонжынмуди Равва чынпунини.

*Шындо Иордан хэ дунбонгэди лёнгэ зүй
(Фур 32:1-42)*

¹² Вэ ба заму нэгэ сыхур жанхади дифон ги Рувим дэ Гад зүди жынму фынгили – жысы да Арнон хэ гынчянди Ароер чынпу йичыр до Галаад бангэзы сан дифон лян тади чынпу. Ба жыще дифон йиман ги таму фынгили.

¹³ Ба шынхади Галаад бангэ сан лян Ог хуоншонди йиман Васан димян ги Манассияди бангэзы зүй фынгили.

(Ба Аргов лян Васанди йиче дифон зочян жёди рефаимжынмуди дифон.¹⁴ Манассия зүди йигэ жын, минзы жёди Иаир ба Аргов дифон до Гесур лян Маахади бянже йиман жаншонли. Та ба Васан дифон жёчын «Иаирди щёнжуонли»; йичыр до жиргэ ба жыгэ дифон хан жымужя жёдини.)

¹⁵ Ба Галаад вә ги Манассия зўди Махирди хубый фынгили. ¹⁶ Ги Рувим дэ Гад зўди жынму вә ба да Галаад дифон йичыр до Арнон хә гынчянди димян йиман фынгили. Таму нанбонгәди бянже зэ жыгә хәди донжунни гуәдини, быйбонгәди бянжесы Иавок хә (аммонжынму зэ Иавок хәди нэбонгә жүдини.) ¹⁷ Зэ щибонгә жы лёнгә зўди димян йичыр до Иордан хә гынчянди пинтандини; зэ быйбонгә да Галилей хәзы гынчян йичыр до нанбонгәди Сыхэ гынчян зэмусы до дунбонгәди Фасга сан гынзы дихадини.

¹⁸ Вә ги жыше зўди жын нэхур жымужя фәли: «Анлахү Торля ба жышезы дифон ги ниму гигили. Жыхур ниму нын дажонди нанжынму йиман ё шәлүха, зудо нимуди Исраил дишүнмуди тунини. ¹⁹ Кәсы жё нимуди щифузы, ваму дэ сынлин (вә жыдонаи, ниму ю хошо сынлинни) шындо вә ги ниму фынгиди чынпуни. ²⁰ Жисы Жүжё нимуди Исраил дишүнму ба Та ги таму зэ Иордан хә нэбонгә фынгиди дифон жаншон, жисы таму гуәкэ пиннан-вусыди жызы (зушён Та жё ниму кәжя гуә пиннан-вусыди жызыдини), нэгэйиху ниму цэ нын хуэй вә ги ниму фынгиди нэгэ дифонни.

²¹ Нэгэ сыхур вә ги Иса е иифули: «Иса, ни жянли, Анлахү Торля ги нэ лёнгә хуоншон замужя ганли. Жүжё ги ни вонху чиди йиче данлин гуйжя е зу жымужя ганни. ²² Ни бә хәпа таму, йинцысы Жүжё, нимуди Хўда, Гәжя ви ниму да жонни».

Xўда бу жё Муса жин Xанаан дифон

²³ Нэхур вә читоли Жўли: ²⁴ «Видади Жў! Вә жыдонаи, Ни ги вә щянхади Ниди вида лилён – жы гуонсы йигэтур. Тяншон дэ дишон хан ю данлинди, нын ган зушён Ни ганхади йиче вида сыйчинди хўданима?! ²⁵ Чито Ни гигэ кухуан, жё вә гуә Иордан хә нэбонгә, ба нэгэ фужу дифон, ба хоканди сан дифон дэ Ливан сан канйихар».

²⁶ Кәсы ви ниму Жў ги вә чишонлэли, мә тин вә. Та ги вә фәли: «Гули, зэ ги Вә бә тифә жыгә сыйчинли! ²⁷ Ни

шондо Фасга сандиршон, да нэтар ба дун-ши, бый-нан канихар. Ни хохор ба нэгэ димян вонихар, йинцысы ни йүнзүн гуэбudo Иордан хэ нэбонгэ.²⁸ Ни ги Иса ийфухо, ги тади щин зун жин, йинцысы та вонху ба жыгэ минжын линдо ни канди нэгэ дифоншонни зэмусы ги таму ба ди фынгини».

²⁹ Зу жымужя заму зандо Беф-Фегор бу йүанди чуандонили.

Муса чуанфэди жёе исраилжынму тин хуани

4 Жыгэди йиху Муса чуанфэ исраилжынмуди фэсы:
— Исраилжынму-я! Жыхур ниму хохор ба вэ ги ниму жёди, ниму ё зунхүди минлин дэ фалу тин. Вэё жё ниму хуэха, ба нимуди зүзүйбый бэвонди Анлахү Торля ги ниму гиди нэгэ димян жаншон зэмусы жиндо та литу, ниму ё жымужя ганни.² Ги вэ гихади фынфу литу ниму сыса бэ тян, е бэ зү шо, яндин зунхү вэ ги ниму гиди Анлахү Торляди йиче фынфу.³ Ниму гэжя жянли, Жү зэ Фегор сан гынчян ганли сали: Та ба бэвон Ваал-Фегорди мый йигэ жын да ниму литу щёмедёли,⁴ гуонсы нимуди жунжянни сый щинфу Анлахү Торляли, таму йичыр до жиргэ хан хуэдими.

⁵ Замужя Анлахү Торля ги вэ фэли, вэ zu нэмужя ги ниму ба йиче фалу дэ фынфу жёли, жё ниму зэ жаншонди нэгэ дифоншон ба таму зунхү.⁶ Йинви жыгэ ниму ба таму ниннинди ё зунхүни, жочү таму ду ганни, йинцысы зэ данлин минзүди мянчян — жысы нимуди эргили дэ цунмин. Таму тинжян жыщезы минлин дэ фалу фэни: «Жыгэ вида минзү шызэ ю эргилини, цунминдихын!»

⁷ Нандый хан ю, зущён заму йиёнди данлин вида минзүнима, ги сый тамуди хўдаму до тамушон zu жыму чин, зущён Анлахү Торля до замушон жинди йиён? Булүн жисы заму дансы чито Та, Та донвэр zu тинжяндини.⁸ Нандый хан ю, зулян заму йиёнди, данлин вида минзүнима, сыйди минлин дэ фалу, зущён жиргэ вэ ги ниму гиди йиён,

зу жыму гундо? ⁹⁻¹⁰ Кәсү ниму щёщинди! Ниму зэ жыгә дун-яшон хуәди сыхур ба ниму жянхади йиче сычин йүнзүн бә вондёли. Ги нимуди эрнүму дә сунзыму ба ниму зэ Синай сан гынчян зэ Анлахў Торляди мянчян занди нэйитян фәги. Нэхур Жў ги вә фәли: «Ни ба минжын шудо Вә гынчян лә, Вә ги таму фәни, зэ жыгә дун-яшон хуәди сыхур жё таму йинавар пашён Вә зэмусы ба гәҗяди эрнү е жымужя жётё».

¹¹ Ниму доли гынчян зандо санғынзы дихали. Нэгэ сыхурни ба жыгә сан жё хи йүнцэ жәненли; хуәян вон тяншон пудини, хи ян вончў модини, са ду канбужян. ¹² Жў да хуәян литу лян ниму фәли хуали, ниму гуон тинҗян Тади шынли, кәсү ба Тади сыса ёнзы мә жян, гуонсы йигә шынчи. ¹³ Жў ги ниму ба Тади хәтун – Шыгә Да-тянмин фәгили, жё ниму зунхүни, йиху ба таму щедо лён пян шыту готули. ¹⁴ Нэгэ сыхур Жў ги вә гиди фынфу, жё ги ниму ба жышезы минлин дә фалу жёгини, жё ба ниму чиди дә жанди нэгэ дифонни зунхүни.

Исраилжынму бу нын бэвон Хўдади ёнзы

¹⁵ Жў зэ Синай саншон да хуәян литу лян ниму фәхуади сыхур, нэйитян ба сыса ёнзы ду мә жянгуә. Ниму ба жыгә хохор жидо щинни, ¹⁶ хў бә ганли, ги гәҗя бә зў Хўдади напа замугә ёнзыли – нанди хуэйжәсү нүди, ¹⁷ булүн замугә есынди хуэйжәсү чёрди, ¹⁸ булүн замугә чончунди хуэйжәсү йүди ёнзы. ¹⁹ Жисы ниму ба тяншонди жәту, йүәлён, щинцию дә данлинди йиче дунщи канжян, бә бэвон дә бә фусы тамули, да Хўда гынчян бә жуангүәчи, йинцысы Анлахў Торля ба таму ги тян диха жүди йиче жын фынгили. ²⁰ Кәсү Жў ба ниму да Египет, зущён да те хуәлу литу жефончүләли, жё ниму чынха Тади минжынни, зущён жиргә йиён. ²¹ Ви ниму Жў ги вә чишонләли, Та дў жуди фәли, вә бу гуә Иордан хә, е бу жин Анлахў Торля ги ниму гиди нэгә хо дифон. ²² Вә вандё жытарни, гүәбудо Иордан хә нәбонгә, кәсү ниму яндин гуәчини,

ба нэгэ хо дифон җаншонни. ²³ Кэсү ниму щёщинди, бэ вондё ниму бэвонди Анлахү Торля лян ниму динхади хэтунли зэмусы ниму ги гэжя йүнзүн бэ зү ТА бу жё ниму зүди данлин заён хүдамуди ёнзы, ²⁴ үйнцысы Анлахү Торля, зүшён жуәчелэди хуә, чыцүди нанжын йиён, бу жыннэ данлин хүдаму.

²⁵ Жисү ниму юли эрнү дэ сунзыли, зэ нэгэ дифоншон жүди жызы дуэли, йиху зү бу йүндү ганбан, ги гэжя зү данлин заён хүдамуди ёнзы, зэ ниму бэвонди Анлахү Торляди мянчян ган ха, жё Тади чи шонлэ – ²⁶ жиргэ вэ жё тян дэ димян ги ниму дон гүвани: нэхур ниму да Иордан хэ нэбонгэ җаншонди дифоншон күз зу мөюдёни – ниму зэ нэтар бу жү чонийчан, ба ниму ванччан щомедёни. ²⁷ Жү ба ниму сандо данлин минзүди жунжяннини; гуонсы ниму литу бу дуэди жынму хуэхани. ²⁸ Нэтар ниму бэвон на жынди шу зүхади муту дэ шыту хүдамуни, таму канбужян, е тинбужян, бу чы, е бу вын сыса видо. ²⁹ Кэсү нэтар ниму дан зотуэ ниму бэвонди Анлахү Торля, зэсү лян йичеди щин дэ йичеди жиншын зо – яндин ба ТА зожүэни. ³⁰ Жисү бэля до нимуди тушон, жы йиче сычин лян ниму йүха, нэхур вонхуди жызы ниму жочү ниму бэвонди Анлахү Торля жуангүэлэни, тин Тади хуани, ³¹ үйнцысы ниму бэвонди Анлахү Торляди щин ванди-хын. Та ба ниму бу лёха, е бу щомеван, ба ТА лян нимуди зүзү-быйбый дүли жу динхади хэтун бу вондё.

³² Ниму ба гүдэ жызы, ба ниму хан мэ сынхади нэгэ сыхур, да Хүда ба жын зохади нэйтян сүлёнйихар, ба чүан дун-я жуангэгүар вынийихар: жымужяди вида сычин йүгүэма? Нандый сый тингүэ жымужяди сычин? ³³ Нандый хан ю данлин минзүним, сый ба Хүдади шын лян таму да хуэян литу фэ хуади тинжян, йиху хуэхуэрди шынхали? ³⁴ Хуэйжэсү нагэ хүда хан нын да данлин минзү литу ги гэжя линчүлэ йигэ минзү? Нагэ хүда хан нын дафа бэля, щян кэрамэти дэ чёчи сычин, на жон, вида лилён дэ нынгу лян сынза ганбан ба нэгэ минзү линчүлэ, зүшён Анлахү

Торля зэ Египет, нимуди мянчян ба жыщезы сыйчин ганли.
³⁵ Та ги ниму ба жыщезы сыйчин зыгили, жё ниму жыхани:
Жүсүс дүйиди Хўда, чўгуэ Та зэ мэю данлинди. ³⁶ Та жё
ниму да тяншон тинжянли Тади шынчили, зу жымужя
Та ба ниму жёли. Зэ димяншон Та жё ниму жянли Тади
вида хуәянли, да хуәян литу ниму тинжян Тади хуали.
³⁷ Анлахў Торля ба нимуди зўзў-быйбый щинэди йимяр,
Та ба ниму – зусы тамуди хубый жянчўлэли, Гәжя на Тади
вида лилён ба ниму да Египет линчўлэли, ³⁸ Та да ниму-
ди мянчян ба нэщезы, би ниму фур дуёди дэ лилёндади
минзў ганчўчини, ги ниму ба тамуди димян гини, жё та
чынха нимудини, зущён жиргэ чынхади. ³⁹ Йинви жыгэ
ниму жиргэ жыдохо, жидо щинни: Анлахў Торлясы тян
дэ димянди Хўда. Чўгуэ Та, зэ мэю данлин Хўда. ⁴⁰ Ба вэ
ги ниму жиргэ гигиди Жўди йиче минлин дэ фынфу ниму
яндин зунхў, жё ниму лян нимуди хубый гуё хо гуонийин
жызы, зэ ниму бэвонди Анлахў Торля ги ниму йинавар
гиди нэгэ дифоншон жў чонйұан.

Иордан хә дунбонгә бохў жынмуди чынпу

⁴¹ Нэгэ сыхур Муса зэ Иордан хә дунбонгә динли сан-
гә бохў жынмуди чынпу: ⁴² булұн сый дан мәфончў, бусы
дэгүйирди ба жын дасыли (зочян нэгэ жын бусы тади
дўшман), нәхур та нын подо жы сангә чынпу литуди
йигэ, ба гәҗяди мин жюха. ⁴³ Ги Рувимди зў зэ савәни ба
Бецер чынпу фынгили; ги Гадди зў зэ Галаад дифоншон
ба Рамоф чынпу фынгили; ги Манассияди зў зэ Васан
дифоншон ба Голан чынпу фынгили.

Муса ди эр хуэй чунфә фалули

⁴⁴ Муса ба жыгэ фалу ги исраилжынму гигили. ⁴⁵⁻⁴⁶ Исраил-
жынму да Египет чўлэди йиху, тамуди йинпан зэ чуандони,
Беф-Фегор дуймянни, Иордан хә дунбонгә занди сыхур,
Муса ба жыщезы минлин, фалу дэ фынфу ги таму гигили.
Жысы аморрэйжынмуди Сигон хуоншонди димян, тади

жинчынсы Есевон. Муса лян исраилжынму да Египет чүлэлиди йиху, ба Сигон хуоншон дабэли.⁴⁷ Чүгуэ Сигон, таму хан ба Васан дифоншонди аморрэйжынмууди данлин йигэ Ог хуоншон дабэли, зу жымужя ба Иордан хэ дунбонгэни жы лёнгэ хуоншонди йиче димян жаншонли. Жы зусы:⁴⁸ да Арнон хэ бянниди Ароер чынпу йичыр до Сирион сан гынчянди дифон (ба та е жёди Ермон сан),⁴⁹ лян Иордан хэ дунбонгэди йиман пинтан, йичыр до Сыхэ гынчян зэмусы до Фасга сан гынзы дихади дунбонгэди дифон.

Шыгэ Датянмин
(Жефон 20:1-17)

5 Муса ба йиче исраилжын шудо йидарни ги таму фэди:
— Исраилжынму-я! Ниму ба вэ жиргэ ги ниму фэди минлиин дэ фалу тин, ба таму быйхуэй зэмусы ниннинди зунхү.² Анлахү Торля зэ Синай саншон лян заму динли хэтунли.³ Жы бусы Жү лян замуди дадаму динхади хэтун, жысы лян заму, жиргэ зэ жытар занди хуэ жынму динхади хэтун.⁴ Жү зэ нэгэ саншон да хуэян литу лян ниму мян дуй мян фэли хуали.⁵ (Нэгэ сыхур вэ зэ ниму лян Жүди жунжянни зандилэ, ги ниму фэли Тади хуали, йинцысы ниму хэпа хуэяндини зэмусы бу ган шон нэгэ сан.) Жү фэли:⁶ «Вэсы ни бэвонди Анлахү Торля. Вэ зочян ба ни да Египет, ни дон нүди дифоншон линчүлэли.

⁷ Чүгуэ Вэ, ни бэ бэвон данлин сыса хүдаму!

⁸ Ни ги гэжя жочү тян готуди, дишон хуэйжэсы фи диниди хуэвар бэ зү сыса ёнзы,⁹ бэ бэвон, е бэ фусы таму, йинцы Вэсы ни бэвонди Анлахү Торля. Вэ, зүшён чыцүди нанжын йиён; сый хэхын Вэ, Вэ зуй тани, е зуй тади санбыйзы, сыйбыйзыди хубыйни.¹⁰ Кэсы сый нэ Вэ, зунхү Вэди минлиин, Вэди щин до нэгэ жыншон дэ тади хубыйшон вандихын, йичыр до тади ди йичянди быйышон ванни.

¹¹ Быйкар бэ тифэ Вэди минзы. Сый дан быйкар тифэ Вэди минзы, Вэ яндин зуй тани.

¹² Ни ба шанбэ нэйитян бэ вондё зэмусы зунхүү жыгэ гүйжунди йитян, замужя Анлахү Торля ги ни фынфули.

¹³ Лю тян ни зүү хуэ, са сычин ду нын ган, ¹⁴ кэсэй ди чи тянсы Вэ жянчүлэди шанбэ. Жы йитян напа сый: ни, ниди эрнүү, нан-ну нүү, сынлин хуэйжэсэй ниidi жяни жүди данлин минзүди жын – сысый бу нын зүү хуэ. Жё ниди нан-ну нүү лян ни ийён, яндин хуанха. ¹⁵ Ни жиха, ни зочян зэ Египет донли нүүли, йиху Вэ, ни бэвонди Анлахү Торля, на вида лилён дэ вида нынгу ба ни да нэтар линчүлэли. Йинви жыгэ Вэ гиди фынфу жё ни яндин зунхүү шанбэни.

¹⁶ Жочү Вэди, Анлахү Торляди фынфу, тэнэ ниди нён-лозы, жё ниди гуонийн жызы зэ Вэ ги ни гиди димяншон чынха чонийчанди дэ пиннан-вусыди.

¹⁷ Бэ дасы жын.

¹⁸ Бэ ган хүлонди гүнахар.

¹⁹ Бэ ту сыса.

²⁰ Ги ни гынчянди жын бэ дон жя гүва.

²¹ Бэ нянжэ данлин жынди щифузы, фонзы, ди, нан-ну нүү, ню, лү хуэйжэсэй данлинди са».

²² Ниму йиче шудо йидарни зандо сан гынчянди сыхур, Жү да хуэян, йүнцэ дэ хинан литу ба жыщезы хуа дашын фэли. Чүгүэ жыщезы хуа, Та зэ мэ гиги данлинди. Йиху Та ба таму щедо лён пян шытушон, ги вэ жёдо шунили.

Минжын хэли пали

(Жефон 20:18-21)

²³ Ниму да хинан литу ба шынчи тинжянди нэгэ сыхур, саншон хуэ жуэдини – ниму йиче зүди линшу дэ ложын до вэ гынчян лэли. ²⁴ Таму фэди: «Вэмууди Анлахү Торля ги вэму ба Тади вида гуонлён дэ лилён зыли; вэму ба Тади шын да хуэян литу тинжянли. Жиргэ вэму жянли, Хүда лян жын фэли хуали, кэсэй жын хан хуэдини. ²⁵ Кэсэй жыхур виса вэму ё хэ гэжяди минни? Вэму дансы хан тин вэму бэвонди Анлахү Торляди шынчи, вэму яндин вучонни. Нэгэ сынза хуэян нын ба вэму щёмедё. ²⁶ Нандай

хан ю нэмужяди жыннима, зүщён вэму йиёнди, сый ба иинавар хуёди Хүдади шын да хуё литу тинжянди йиху, хуёхуёрди шынхали? ²⁷ Муса, чин ни до Анлахү Торля гынчян, ни тин Та ги ни фэ сани. Йиху ни ба Та фэхади йиче хуа ги вэму фэги. Вэму яндин тинни дэ зунхүни».

²⁸ Жё ба ниму ги вэ фэди хуа тинжянли, Та зу ги вэ фэди: «Вэ ба жыгэ минжын фэди хуа тинжянли. Таму ду фэ дуйдини. ²⁹ Э-я, Вэ гуон зывонди, жё таму иинавар шыщин-шайи пащён Вэ зэмусы зунхү Вэди йиче фынфу, нэхур таму лян зыжиди хубый иинавар гүэ пиннан-вусыди жызыни! ³⁰ Ни чи, ги таму фэги: „Ниму хуэйдо нимуди жонфонни“. ³¹ Кэсү ни лян Вэ шындо жытар. Вэ ба Вэди йиче минлин, фалу дэ фынфу ги ни фэгини, ни ё ги дажя жёгини, жё таму зэ Вэ ги таму гиди нэгэ дифоншон ба таму зунхү».

³² Ниму щёщинди, жочү Анлахү Торля ги ниму гихади фынфу яндин ган. Вон юбонгэ бэ жэ, вон зуёбонгэ е бэ жэ. ³³ Да Анлахү Торля ги ниму зыгиidi лүшон зу, жё ниму хуёха, жё ниму зэ вонху жаншонди дифоншон гүэ пиннан-вусыди жызы зэмусы жүй чонийцан.

«Цинэ ни бэвонди Анлахү Торля!»

6 Жысы ниму бэвонди Анлахү Торля гихади йиче фынфу, минлин дэ фалу, жё вэ ги ниму жёгини. Зэ ниму жаншонди нэгэ дифоншон ниму ё зунхү тамуни. ² Ниму дэ нимуди хубый зэ тамуди йиче жызышон дан иинавар пащён ниму бэвонди Анлахү Торля, зунхү Тади йиче фынфу дэ минлин, нэхур ниму зу жүй чонийцанни. ³ Исраилжынму-я! Ниму ба жыщезы фынфу дэ минлин тин, фицин зунхү, зу жымужя ниму гүэ пиннан-вусыди жызыни зэмусы зэ тон нюнэзы дэ фынмиidi дифоншон йин дуэни, замужя Анлахү Торля ги нимуди зүзүй-быйбый щули.

⁴ Исраилжынму-я, ниму тин! Заму бэвонди Анлахү Торлясы дүйиди Хүда! ⁵ Ни лян ниди йичеди щин, йичеди

жиншын, йичеди щинжин ба ниди Анлахү Торля щинэ.
⁶ Ба вә жиргә ги ниму гиди фынфу жидо щинни. ⁷ Ги ни-
ди эрнүму ба таму жё. Ни зэ жяни зуәди сыхур хуэйжәсү
зэ лўшон зуди, фиди, щинләди сыхур – бу тындиги чунфу
таму. ⁸ Ни ба таму, зулян жихо йиён, бондо шушон, дэдо
бынлушон, ⁹ щедо жяниди мынкуон дэ гэмьиншон.

Гуон ё бэвон Анлахү Торляни

¹⁰ Жисы ниму бэвонди Анлахү Торля ба ниму линдо Та
ги нимуди зүзүй-быйбый Ибрашимэ, Исхар дэ Ягүбэ на дүй-
ха жу гиди нэгэ дифоншон, – нэтар ю бусы ниму гэхади
да хокан чынпуни; ¹¹ ю фонзыни, ю бусы ниму цонхади
заёнди хо дунщини; ю бусы ниму вахади фижин, бусы
ниму зэхади путойчанзы дэ олива йчанзыни, – ниму чы-
боди йиху ¹² щёщинди, ба ниму да Египет, ниму дон нүдий
дифоншон линчүлэди Жүй бэ вондёли. ¹³ Пащён ниму бэ-
вонди Анлахү Торля, гуон бэвон Та йигэр, гуон на Тади
минзы дүй жу. ¹⁴ Бэ бэвон ни туанийар жүди нэшэ минзүди
хүдаму. ¹⁵ Були Тади чи, зущён хуэ йиён, шонлэ, ба ни-
му да димяншон ванчан щёмедини, йинцысы лян ни зэ
йидарниди Анлахү Торля зущён чыцүди нанжын йиён.

¹⁶ Бэ зыян ниму бэвонди Анлахү Торля, замужя ниму зэ
Масса дифоншон зыян Тали. ¹⁷ Ба Анлахү Торля ги ниму
гихади йиче фынфу, минлин дэ фалу ниннинди зунхүй.
¹⁸ Ниму зэ Анлахү Торля мянчян ё ган гундо дэ хони, зу-
жымужя ниму гүэ пиннан-вусыди жызыни, нын жиндо
Жүй ги нимуди зүзүй-быйбый щухади нэгэ хо дифонни,
ба та нын жаншон. ¹⁹ Та зочян ба жыгэ ги ниму фэли, да
ниму гынчян ба нимуди йиче дүшман ганчүчини.

²⁰ Вонху жисы ниди эрзы вынкэнили: «Заму бэвонди
Анлахү Торля жё заму зунхүди жышезы фынфу, минлин
дэ фалу ю са йисыни?» ²¹ Нэхур ни ги таму фэ: «Заму зо-
чян ги Египетди хуоншон донли нүли, кэсү Жүй на Тади
вида лилён ба заму да нэтар линчүлэли. ²² Вэму жянли,
замужя Жүй ги египетжынму, Египетди хуоншон дэ тади

Йиче гуанжын щянли гээнди кэрамэти дэ чёчи сычинли зэмусы на бэля ба таму зуйли.²³ Замужя зочян Та ги вэмуди зүзүй-быйбый щүли, Та ба вэму да нэтар линчүлэ, линдо Та ги вэму гиди нэгэ дифоннили.²⁴ Йинви жыгэ Жү гиди фынфу жё заму зунхү жы йиче минлинни, пашён Тани. Заму дансы жымужя ган, заму нын хуэха зэмусы нын гүэ пиннан-вусыди жызы.²⁵ Заму дан зэ Анлахү Торляди мячян ба жы йиче минлин ниннинди зунхү, зущён Та ги заму фынфуди ийён, заму чынха гундодини».

**Жү жянчүлэди минжын
(Жефон 34:11-16)**

7 Вонху ни бэвонди Анлахү Торля ба ни линдо ни жаншонди нэгэ дифоннили, ба хошо минзү да нимуди мячян гандёли, жы зусы чигэ минзү: хеттейжын, гергесейжын, аморрейжын, хананейжын, ферезейжын, евейжын дэ чевесейжын, тамуди фур би нимуди дуэ, тамуди личи би нимуди да.² Жисы ни бэвонди Анлахү Торля ба таму жёдо ниidi шуни, ни ба таму дабэ, ииху ба таму жёчын харам, ванчүан щёмедё. Бэ щитын таму, лян таму е бэ дин хэтун.³ Лян таму бэ же чин: ба нимуди нүзы ги тамуди эрзы бэ чүжя, ги нимуди эрзы е бэ чу тамуди нүзы,⁴ йинцысы таму жё ниidi эрну ба Жү лёха, бэвон данлин хўдамуни. Нэхур Жү ги ниму чишонлэни, донвэр ба ниму щёмедёни.⁵ Кэсэй ниму ги таму жымужя ган: ба таму шо гүrbаниди жуэзы цыйдё, ба таму бэвонди шыту жўзы далан, ба таму бэвонди Астарта нүхўдади гуйжун фулин кандё, ба таму хўдамуди ёнзы на хуэ шодё,⁶ йинцы нимусы Анлахү Торля жянчүлэди гуйжун минжын: Та ба ниму да дун-яшонди йиман минзү литу жянчүлэ, жё ниму чынха Тади минжынни.

⁷ Жү ба ниму бусы ви ниму би данлин минзү фур дуэди иймэр жянчүлэли, дозэзы, нимуди жынфур би данлин минзүдисы дин шоди.⁸ Жү ви нэгэ ба ниму жешухали, йинцысы щинэ нимуни, щён ба Та ги нимуди зүзүй-бый-

бый дүхади жу ванчынни. Зу ви жыгэ Та на Гэжяди вида лилён ба ниму да ниму дон нүди дифоншон линчүлэли, да Египетди хуоншон гынчян жюхали. ⁹ Зу жымужя ниму жиха: ниму бэвонди Анлахү Торлясы дүйиди зэмусы ко-чүди Хүда. Сый щинэ Та, зунхү Тади фынфу, Жү бохү лян таму динхади хэтуунни, йичыр до тамуди йичян байзышон щинванни. ¹⁰ Кэсү сый хын Та, Та зуй тамуни, ба таму бу танман ёмегдёни. ¹¹ Йинви жыгэ ниму яндин ё зунхү вэ жиргэ ги ниму гиди йиче минлин, фынфу дэ фалуни.

Сый зунхү Жүди фынфу, Та ги бэрэкэтини
(Чунфэ фалу 28:1-14)

¹² Ниму дан ба жыщезы фынфу тин, ниннинди зунхү, жочү таму ган, нэхур ниму бэвонди Анлахү Торля бохү Та лян ниму динхади хэтуунни. Замужя Та ги нимуди зү-зү-байбый зочян дү жуди фэли, зу нэмужя до нимушон щинванни. ¹³ Та щинэ нимуни, ги ниму ги бэрэкэтини, жё нимуди фур йүэшин дуэхани. Жү зэ ги нимуди зү-зү-байбый дүха жу гиди нэгэ дифоншон ги ниму цымин хошо эрнүни, жё нимуди димян ги хо шучынни, ниму юха лёнши, путожю дэ олива чин-юни; жё нючүн литу юха хошо нювазыни, ёнчүнни хошо ёнгозыни. ¹⁴ Зэ дан-лин минзүди жунжянни ниму чынха дин ю бэрэкэтиди минзүни. Ниму литуди мый йигэ нанжын дэ нүжын нын дый эрнүни, йиче сынлин дый зысынни. ¹⁵ Жү ба ниму да йиче хэбиншон хүхани, бу жё ниму шу зочян зэ Египет жянхади нэщезы сынза-хэпади вынбин, кэсү Та жё нимуди дүшман хэ жыщезы вынбинни. ¹⁶ Ниму ба Анлахү Торля ги нимуди шуни жёдэгиidi йиче дүшман дабэди йиху, яндин ба таму ду ёмегдё, бэ щитын таму, бэ бэвон тамуди хүдаму, йинцьыс жыгэ до нимушон чынха хэ минди вонни.

¹⁷ Ниму щинни дан сылён: «Нэщезы минзүди жынфур би вэмууди дуэ. Замужя вэму ба таму нын ганчүчи?» ¹⁸ Бэ хэпа таму; гуон ба ниму бэвонди Анлахү Торля ги Еги-

петди хуоншон дэ тади минжын ганхади йиче жичелэ. ¹⁹Ниму гэжя ба Анлахү Торля на Тади вида лилён дэ нынгү дафачиди вида бэлэя, щянха қэрамэти дэ чёчи сычин жянли, замужя Та ба ниму да Египет линчүлэли. Та ги ниму хэпади нэщезы йиче минзү е жымужя ганни. ²⁰Ниму бэвонди Анлахү Торля ги таму ба хуонмифыр дафачини, ба да ниму гынчян подёлиди дэ цонхади йиче дүшман ду щёмедёни. ²¹Бэ хэпа таму, йинцысы Анлахү Торля лян ниму зэ йидарнини – Тасы видади дэ сынзади Хўда. ²²Анлахү Торля ба нэщезы минзү йибу лян йибу да ниму мянчян вончү ганни. Бэ жё димян кунха дэ йин дуэди есын да хэ нимули, ниму бу нын ба йиче дүшман иха щёмедё. ²³Кэсү ниму бэвонди Анлахү Торля ха нимуди дүшманни, жё таму луанхуонни, ба таму жёдэги нимуди шунини, иху ниму ба таму ванчүан щёмедёни. ²⁴Жў ба тамуди хуоншонму е жёдэги нимуди шунини. Ниму ба тамуди минзы да димяншон чүдёни. Сысый ба ниму дабубэ, ниму ба таму ванчүан щёмедёни. ²⁵Ба таму зўхади данлин хўдамуди ёнзы на хуёш шодё. Ниму бэ вонщён да нэщезы хўдамуди ёнзышон ги гэжя ба жинзы хуэйжэсү йинзы нашон, йинцысы иху жыгэ чынха хэ минди вонни зэмусы ниму бэвонди Анлахү Торля хын жыгэни. ²⁶Ниму ба нэщезы кэву-сынза дунщи вон жяни е бэ на, жё ниму лян таму ийён, е бэ чынха харамли. Бэ ду нэщезы дунщи, хэхын таму, йинцы – жысы харам.

Исраилжынму ба фужу дифон жаншонни

8 Ба вэ жиргэ ги ниму гиди йиче фынфу ниму ниннинди зунхү, жё ниму дэ нимуди хубый хуёха дэ дуэха. Ниму чи, ба Жў ги нимуди зүзүй-быйбый щухади нэгэ дифон жаншон. ²Ниму бэвонди Анлахү Торля ба ниму зэ жыгэ савёни линли сышы нян. Ниму ба Та линхади нэгэ лү бэ вондёли. Вёё ба ниму щинниди вонщён жыдоха, Та на гээнди күнан зыян нимули: ниму зунхү Тади фынфунима хансы бу зунхү. ³Жў ба нимуди пичи няли,

жё ниму нэли вэдүзыли, ги ниму ба манна гигили – ниму дэ нимуди зүзүй-быйбий ба жыгэ манна йүнзун мэ жянгуэ. Та жымужа зүди жё ниму жыхани: жын гуон бусы кочү чыди хуәдини, кэсы да Жүди куни чүлэди мый йижү хуа ги жын ги синхуәдини.⁴ Жысыны няя литу нимуди йишон мэ лангуэ, жүэ е мэ жунгуэ.⁵ Ниму жиха: ниму бэвонди Анлахү Торля жётё нимудини, зүшён дада жётё тади эрзыди йиён.⁶ Йинви жыгэ ниму ё зунхү Анлахү Торляди фынфуни, гыншон Тади лү зуни, пащён Тани.⁷ Йинцысы Анлахү Торля ба ниму вон хо дифоншон линдини, – нэтар ю хошо хэ дэ фичүанни зэмусы дихади фи зэ чуандо дэ санни вончү тондини;⁸ нэтар жондисы мыйзы, дамый, пuto, инжир, шылю, олива фу, ю хошо фынмини.⁹ Ниму зэ нэтар йүнзун бу нэ вэдүзы, бу чүэшо сыса. Нэтарди шыту литу ю тени – ниму гэжя да саншон ва тунни.¹⁰ Жысыны ниму чыболи, ба ниму бэвонди Анлахү Торля ви Та ги ниму гихади жыгэ хо дифон куажён.

Ба ниму бэвонди Анлахү Торля бэ вондёли

¹¹ Ниму щёчинди, ба ниму бэвонди Анлахү Торля бэ вондёли. Ба вэ жиргэ ги ниму гиди Жүди фынфу, минлин дэ фалу зунхү.¹² Жысыны нимуди дүзы боли зэмусы ба хо фонзы гэшон, жүдо литу.¹³ Жысыны нимуди ню, ён, жинзы, йинзы дэ данлинди йиче цэбый дуэха,¹⁴ нэхур ниму щёчинди, бэ гоноли, ба ниму да Египет – ниму дон нүди дифоншон линчүлэди Анлахү Торля бэ вондёли.¹⁵ Та ба ниму да вида дэ синза-хэпади савэни линчүлэли, нэтар хошо дү чончун дэ щезы, ди гандихын, е мэю фи. Та жё шыту ги ниму гили фили.¹⁶ Вэё жё ниму хуэхэ зэмусы зыян ниму, линийр ги ни гили йигэ хочү, Жүй жё ниму зэ савэни чыли маннали – нимуди зүзүй-быйбий ба жыгэ манна йүнзун мэ тингүэ.¹⁷ Ниму нын зэ щинни сылён: «Жысы вэ на гэжяди жин дэ нынгу фацэли».¹⁸ Ниму ба ниму бэвонди Анлахү Торля бэ вондё. Жысы Та ги ниму гиди жин, жё ниму фацэни, Та до жиргэди жызы ба Та лян

нимуди зўзў-быйбый динхади хётун зунхўдини. Кәсы ни-
му жиха: жысы ниму бэвонди Анлахў Торля ги ниму гиди
жин, жё ниму фацэни, жё ба Та лян нимуди зўзў-быйбый
динхади хётун ванчын; ниму гәҗя жиргә ба жыгә жянди-
ни.¹⁹ Ниму дан ба Анлахў Торля вондё, гыншон данлин
хўдаму зу, бэвон дэ фусы таму, жиргә вә ги ниму дў жуди
фәдини: ниму яндин шәдёни.²⁰ Дансы ниму бу тин Анлахў
Торляди хуа, нэхур Та ба ниму щёмерёни, замужя Жў ба
ниму мянчянди нэ йищезы минзў щёмерёли.

Исраилжынму зочян мә тин Хўдади хуа

9 Исраилжынму-я! Ниму тин! Вәё жё ба би ниму фур
дуәди дэ лилёндади нэщезы минзўди димян жаншон,
ниму жиргә гуә Иордан хәни. Тамуди чынпу дусы дади,
чынчён, зущён асмар йиён, го.² Нэщезы жынди жин да,
гәзы го, тамусы Енакди хубый. Ниму жыдо тамуни, зо-
чян е тингуә: «Сый ба Енакди хубый нын дабэ?»³ Кәсы
жыхур ниму гәҗя канжяндини, замужя Анлахў Торля,
зущён жуәчелэди хуә йиён, зудо нимуди тунини. Та зэ
нимуди мянчян ба таму дабэ, жё таму ги ниму ди туни,
зу нэмужя ниму ба таму ганчүчини зэмусы куэкуэди щё-
мерёни, замужя Жў ги ниму фәли.

⁴ Жисы ниму бэвонди Анлахў Торля ба таму да ниму
гынчян ганчүчи, ниму бәсылён: «Йинцы вәмусы гундоди,
Жў ба вәму линдо жыгә дифон, жё ба та жаншонли». Бу,
бусы ви жыгә. Йинцысы жыгә дифоншон жўди жынму-
ди щинчон ха, Жў ба таму да нимуди мянчян гандини.
⁵ Бусы ви нимуди гундо дэ нимуди шыщин ниму жан
тамуди дифондини, кәсы ви нәще минзўди ха щинчон
Анлахў Торля ба таму да нимуди мянчян гандини, вәё
жё ба Та ги нимуди зўзў-быйбый – Ибрашимэ, Исхар дэ
Ягўбә ўхади хуа ванчын.⁶ Зу жымужя жё ниму минбый:
Анлахў Торля бусы ви нимуди гундо ба нэгә хо дифон ги
ниму гиди жё ниму жаншонни. Бу, нимусы пичи жёнди
минжын!

⁷Ниму жиха, йүнзун бэ вондёли, замужя ниму зэ савэни ёё ниму бэвонди Анлахү Торля чишонлэли. Да ниму ба Египет лёха зудёди нэйитян датур, йичыр до нэгэ сыхур, жысы вэму до жыгэ вэршон, ниму бу тынди фандуй Жүдени. ⁸Зэ Синай сан гынчян ниму е ё Жү чишонлэли, Та худи сыхур, щүанхүр ба ниму щёmedё. ⁹Нэгэ сыхур вэ шонли сан же лён пян шытучили – нэсы Жү лян ниму динха хэтунди лён пян шыту. Вэ зэ нэгэ саншон занли сыши тян дэ сыши вэщи, мэ чы сыса, е мэ хэ сыса. ¹⁰Жү ба лён пян шыту жёдо вэди шунили. Ниму шудо сан гынчянди нэйитян, Хүда да хуэян литу на Гэжяди шу ги жы лён пян шытушон ба ги ниму фэхади йиче хуа ду щехали. ¹¹Сыши тян дэ сыши вэщи гуэлиди йиху, Жү ба нэ лён пян шыту ги вэ гигили – жысы динха хэтунди шыту.

¹²Йиху Жү ги вэ фэди: «Ни куэкуэди да саншон хачи, йинцысы ни да Египет линчүлэди жынму зү бу йүндий ганбандини. Таму кэжя да Вэ ги таму фынфухади лүшон жуангүэчили. Таму ги гэжя на жинзы зүлигэ нювазыди ёнзы».

¹³Жү ги вэ хан фэди: «Вэ жыдонаи, жыщезы минжынди пичи жёндихын. ¹⁴Жыхур ни бэ донгуа Вэли, жё Вэ ба таму щёmedё, жыгэ дун-яшон сыйзий зэ бу жишён тамуди минзыли. Вэ жё ни лян ниди хубый чынха би таму ли-лёндади дэ фур дуэди йигэ минзүни».

¹⁵Нэхур ба щеха хэтунди лён пян шыту надо шуни, вэ хали санли. Саншон хуэ жуэдини. ¹⁶Вэ канжянли, замужя ниму да Жү ги ниму фынфухади лүшон жуангүэчили. Ниму ги ниму бэвонди Анлахү Торля ганли гүнахарли – ги гэжя зүлигэ нювазыди ёнзы. ¹⁷Йинви нэгэ вэ ба нэ лён пян шыту зэ нимуди мянчян эрдэ диха, дасуйли. ¹⁸Йиху вэ йүанхуэй гуйдо Жүди мянчян, сыши тян дэ сыши вэщи мэ чы, мэ хэди читоли Тали, жё Та фоншэ ниму ганхади йиче гүнахарни, йинцысы ниму зэ Анлахү Торля мянчян ганхади ха сырчин жё Та чишонлэли. ¹⁹Вэ пащён Жүди чи лян дэдүли. Тади чи тэ дади йимяр, куэкуэди ба ниму нын щёmedёни. Кэсы Жү кэ тинли вэди читоли. ²⁰Жү ги Харунэ

е чишонлэли, щён ба та щёmedёни, кэсы нэгэ сыхур вэ ви Харунэ е чито Хүдали.²¹ Вэ ба ниму зўха гүнахарди дунши – жин нювазы эрдё хуё литу, шодёли. Йиху ба жинзы дасуй, мэчын тўли, эрдё санни тонди фи литули.

²² Ниму зэ Тавера, Масса дэ Киброт-Гаттаава дифоншон жё ниму бэвонди Анлахё Торля е чишонлэли. ²³ Та ба ниму да Кадес-Варни дафади сыхур фэсү: «Чи, ба Вэ ги ниму гиди нэгэ дифон җаншон». Кэсы ниму фандуй Анлахё Торля ги ниму гихади фынфули, мэ щинфу Та, мэ тин Тади хуя. ²⁴ Да вэ лян ниму жыншыди нэйитян датур, ниму йинавар фандуй Жүдини.

²⁵ Зу жымужя вэ гүйдо Жүди мяячян ви ниму читоли, зэ диха пали сыши тян дэ сыши вэщи, йинцысы Жү фэсү, Та ба ниму щёmedёни. ²⁶ Вэ читоди фэли: «Вида Жү! Ни бэ щёме Ни Гэжяди минжын дэ Ни жянчүлэди йилэзы. Ни ба таму на вида лилён дэ нынгу жефончүлэ, да Египет линчүлэли. ²⁷ Вэ читоди жё Ни ба Ниди хуэжиму – Ибрашимэ, Исхар дэ Ягүбэ жичелэ. Ни бэ кан жыгэ минжынди жён пиши, ха щинчон дэ ганхади гүнахар, ²⁸ бэ жё египетжынму фэ: „Жү ба таму мэдый линдо Та ги таму щухади нэгэ дифоншон. Йинцысы Та хэхын тамуни, ба таму линдо савёни щён щёmedё“.²⁹ Тамусы Ниди минжын дэ Ни жянчүлэди йилэзы, Ни на Ниди вида лилён дэ нынгу ба таму да Египет линчүлэли».

*Муса ди эр бян ба Шыгэ Датянмин линшонли
(Жефон 34:1-10)*

10 Нэгэ сыхур Жү ги вэ фэди: «Ни ба лён пян шыту, зущён зочянди нэ лён пян ийён, е туй мин. Зэ зүйигэ муту щёнзы, ни шондо саншон, до Вэ гынчян лэ. ² Вэ ба ни дасуйди нэ лён пян шытушон щехади хуя йүанхуэй щедо жы лён пян шытушонни. Йиху ни ба таму гэдо муту щёнзы литу».

³ Йинви жыгэ вэ на зожүэфуди муту зўли йигэ щёнзы, ба лён пян шыту туй мин, зущён зочян ийён, ба жы лён пян

шыту нашон, шонли санли.⁴ Жү зэ жы лён пян шытушон ба Шыгэ Датянмин щешонли, зущён зочян Та щехади йиён. Ниму шудо сан гынчянди нэйитян, Жү ба жы Шыгэ Датянмин да хуэян литу ги ниму фөли зэмусы гигили. Йиху Та ба жы лён пян шыту жёдо вэди шунили.⁵ Вэ да саншон халэли, жочү Жүди фынфу ба жы лён пян шыту гэдо вэ зүхади муту Ѣёнзы литули, вужин таму хан зэ нэтарни.

⁶(Исраилжынму да Беероф-Бене-Яакан зудё, доли Мозер дифоннили. Харунэ зэ нэтар вучонли, ба тади мэти сундо нэтарли. Харунэди эрзы Елеазар ба дадади вифын жаншон, чынха Исраилди ахунли.⁷ Да Мозер зудё, таму южуандо Гудгодли; да Гудгод доли Иотвафали – нэтар хошо фи тондини.⁸ Зу нэгэ сыхур Жү ба Левийди зү фынчүлэ, жё таму гон Жүди хэтун Ѣёнзыни, зандо Жүди мянячян фусы Та зэмусы на Тади минзы панвон хони. До жыхур таму зу жымужя гандини.⁹ Йинви жыгэ Левий зүди жынму бу Ѣён данлин зүди жынму: ги таму мэ фын ди дэ йилэзы. Зущён ниму бэвонди Анлахү Торля ги таму фэди йиён – Та Гэжя зусы тамуди фугуй дэ йилэзы).

¹⁰Лян ту йихуэй йиён, ди эрхуэй вэ зэ саншон занли сыши тян дэ сыши вэщи. Жү кэ тинли вэди читоли, Та бу Ѣёме нимули.¹¹ Йиху Жү ги вэ фэди: «Ни ба жыгэ минжын линшон, жё таму ба Вэ ги тамуди зүзүй-быйбый Ѣухади нэгэ дифон жаншон».

«Пащён нимуди Жү»

¹²Жыхур, исраилжынму, нимутин, ниму бэвонди Анлахү Торля Ѣён жё ниму зү сани: пащён Анлахү Торля; гыншон Тади лү зу; щинэ Та зэмусы лян ниму йичеди щин, йичеди жиншын фусы Та;¹³ зунхү вэ жиргэ ги ниму гиди Жүди йиче минлин дэ фынфу. Жымужя ганди ги нимушон ю хочүни.¹⁴ Ниму кан: тян дэ тяншонди тян – дусы ниму бэвонди Анлахү Торляди; димян дэ хоту юди йиче – дусы Тади.¹⁵ Кэсы Жү гуон ба нимуди зүзүй-быйбый Ѣчинэли, ба ниму, тамуди хубый, да данлин йиче минзү

литу жянчүлэли, зущён жиргэйиён.¹⁶ Йинви жыгэ ниму ё тинхуани, пици зэ бэ жёни. ¹⁷ Нимуди Анлахү Торлясы видади, чұанннынди дэ пащёнди Хўда. Тасы йиче хўдамуди Хўда, йиче вонзымуди Жў. Та бу кан жынмуди лянмян, бу чы чян.¹⁸ Жў ба етиму дэ гуафуму хўдини, нэ лищёнжынму, ги таму гунйүн чыди дэ чуандини.¹⁹ Ниму ба лищёнжыму ё щинэди, йинцысы ниму гәжя зэ Египет донгуэ лищёнжын.²⁰ Ба ниму бэвонди Анлахү Торля пашён, гуон бэвон Та йигэ; щинфу Та, гуон на Тади минзы дў жу.²¹ Жўсай нимуди куажён; Тасы нимуди Хўда. Ниму гәжя жянли, Та ви ниму ганли дуэшо чигуэ дэ вида сыйчин.²² Нимуди зўзў-быйбый доли Египетди сыхур – цэсы чишиygэ жынлэ, жыхур ниму бэвонди Анлахү Торля жё нимуди фур, зущён тяншонди щинцю йиён, йин дуэли.

«Ба Жў ганхади вида сыйчин бэ вондё»

11 Ниму щинэ ниму бэвонди Анлахү Торля, йинавар зунхў Тади йиче минлин, фалу дэ фынфу.² Жыхур ниму жичелэ: бусы нимуди эрнү, ниму гәжя жянгуэ зэмусы жыдо ниму бэвонди Анлахү Торля ги ниму гихади жёфө, Тади вида лилён дэ нынгуни,³ Та ги Египет хуоншон лян тади гуйжя щянхади кәрамэти дэ ганхади йиче сыйчин.⁴ Ниму жянгуэ, замужя Египетди жүндуй лян тамуди ма дэ мачэ нян нимуди сыхур, Жў ба таму зэ Хунхэнни янсыли – ванчuan щёmedёли.⁵ Ниму жыха, ниму до жытарди зычян, Жў зэ савәни ги ниму ганли сали.⁶ Ниму жянли, замужя Жў жё димянди ку зэ дажяди мянчян жонкэ, ба Рувим зўди хубый, Елиавди эрзыму Дафан, Авирон лян тамуди жяшя, жонфон, лян йиче хуэжи дэ сыйлин ду янхачили.⁷ Ниму гәжя ба Жў ганхади йиче вида сыйчин жянли.

Ги исраилжынму ўхади дифон

⁸ Йинви жыгэ ниму яндин ба вэ жиргэ ги ниму гиди йиче фынфу зунхў, жё ниму ю личи, ба Иордан хэ нэ-

бонгэди дифон жаншон. ⁹⁻¹⁰ Зу жымужя ниму зэ Жү ги нимуди зүзүй-быйбый дэ тамуди хубий шүхади дифоншон нын жү чонийчан. Зэ нэгэ дифоншон нюнэзы дэ фынми тондини; нэтарди ди бу щён Египетди ди, да натар ниму чүлэли; зэ Египет ниму ба жунзы сашон, зуэнанди жёли фили, замужя жё цэфү дэ йүнзыдина. ¹¹ Зэ ниму чиди, жанди нэгэ дифоншон щяхади йү гэжя жё санпэ дэ чуандодини, ¹² йинцысы ниму бэвонди Анлахү Торля цошин нэгэ димяндини, Та да нянди датур до линийр йинавар Гэжя жокан нэгэ дифондини.

¹³ Ниму дан зунхү вэ жиргэ ги ниму гиди йиче фынфу: лян ниму йичеди щин, йичеди жиншын щинэ Анлахү Торля дэ фусы Та, ¹⁴ нэхур Жү йүнди сыхур – чутян дэ чунтян ги нимуди дишон жё щя йүни, жё ниму ба вулохади лёнши, путожю, олива чин-ю шушонни, ¹⁵ тандони ги сынлин гүнийүн цони. Ниму е чы, чыбо. ¹⁶ Кэсү ниму щёщинди, бэ жё нимуди щин да Жү гынчян жуангүэчи, бэвон данлин хүдаму дэ фусы таму. ¹⁷ Ниму дан жымужя ган, Жү ги ниму чишонлэ, ба тян суэчү зэ бу жё ги ниму щя йү. Дитү гандёни, зэ та готовыса бу жон; ниму гэжя зэ Жү ги ниму гиди нэгэ хо дифоншон куэ зу вучонни.

¹⁸ Йинви жыгэ ниму ба Жү гихади жыщезы фынфу жидо щинни дэ нозыни; ба таму, зущён жихо йиён, бондо нимуди шушон, дэдо бынлушон. ¹⁹ Ги нимуди ваму жёди жё зунхү Жүди жыщезы фынфу, бу жүди ги таму фэ: зэ жяни зуэди хуэйжэсы зэ лүшон зуди сыхур, фиди, челэди сыхур – йинавар фэ таму; ²⁰ ба таму Ѣшдо нимуди мынкуон дэ гэмьиншон. ²¹ Зу жымужя тян зэ димян готовын дуэшо жызы, ниму дэ нимуди эрнү зэ Жү ги ниму зүзүй-быйбый щухади дифоншон е жү нэмушэж жызыни.

²² Ниму дан ниннин зунхү вэ жиргэ ги ниму гиди йиче фынфу; щинэ Анлахү Торля, гыншон Тади лү зу, щинфу Та, ²³ нэхур напа нэшезы минзүди фур би ниму дуэ дэ тамуди жин да еба, Жү ба таму да нимуди мянчян ганчүчини, жё ниму ба таму дабэни, ба тамуди дифон жаншонни.

²⁴ Нимуди жүэ тахади мый йигэ вэр чынха нимудини: да нанбонгэди савёни до Ливан саннини, да Евфрат хэ до щибонгэди Дахэ гынчянни. ²⁵ Сысый ба ниму дабубэ. Ниму бэвонди Анлахү Торля жочү Та шүхади хуа жё ниму нэтар дифонди йиче жын хэпа нимуни.

²⁶ Жысыма: жиргэ вэ жё ниму гэжя тёжян бэрэктэи хуэйжэсү жумани. ²⁷ Ниму дан ба вэ ги ниму жиргэ гиди Анлахү Торляди фынфу зунхүү, Та ги ниму ги Тади бэрэктэини. ²⁸ Кэсү ниму дан бу зунхүү ниму бэвонди Анлахү Торляди фынфу, да Тади лүшон зудё, бэвон ниму йүнзун жынбудыйди хүдаму – Анлахү Торля жу нимуни. ²⁹ Жысы ниму бэвонди Анлахү Торля ба ниму линдо ниму чиди дэ жаншонди нэгэ дифоннили, ниму ба бэрэктэи ё зэ Гаризим саншон чуанжёни, ба жума зэ Гевал саншон чуанжёни. ³⁰ (Жы лёнгэ сан зэ Иордан хэди щибонгэни, хананейжынму жүди пинтанини. Таму зэ вон щи зуди лүшонни, Галгал чынпу гынчянни, ли Море Ѣё фулин бу йүн.) ³¹ Ниму гуэ Иордан хэ, жан Анлахү Торля ги ниму гиди нэгэ дифончидини. Жысы ниму ба та жаншон, жүдо нэтар, ³² нэхур ниму ниннин зунхүү вэ ги ниму жиргэ гиди Жүди йиче минлин дэ фалу.

Бэвон Хүдади вэр гуонсы йигэ

12 Ниму доли ниму зүзүй-быйбый бэвонди Анлахү Торля ги ниму гиди нэгэ жанди дифонди сыхур, ниму йинавар ниннин ё зунхүү жыщезы минлин дэ фалүни. ² Жысы ба нэгэ дифон жаншон, ниму ба йиче вэр далансандё (зэ натар жыщезы минзү ги тамуди хүдаму бэвондини): зэ го сан диршон дэ санпэшон, мый йигэ лю фу дихади. ³ Ба тамуди шо гүрбаниди жуэзы дэ бэвонди шыту жүзы далан, ба таму бэвонди Астарта нүхүдади гуйжун фулин кандё; ба таму бэвонди данлин хүдамуди ёнзы пэлан, бэ жё нэтарди жынму йүнхуэй бэвон тамули.

⁴ Ниму бу нын жымужя бэвон нимуди Анлахү Торля! ⁵ Анлахү Торля да ниму зүди йиче дифоншон жянчүлэ

йигэ бэвон Тади вэрни, жё Тади гуйжун минзы зэ нэтар шынхани. Ниму ё вон нэтар чини,⁶ ба нимуди шоди гүрбани, жуди гүрбани, нимуди шычир дэйчеди лищин, вардэди гүрбани, гэжя щён жуди гүрбани зэмусы ба ню, ёнди тудүзы налэ,⁷ ви ниму фихади гунку зэ нэтар, ниму бэвонди Анлахү Торляди мянчян лян нимуди жяящи, хэдэг гошин, йинцысы Та ги ниму гили бэрэктэли.

⁸ Заму жыхур зэ жытар, сый сылён та дуйдини, зу нэмужя бэвон Хүдадини, кэсү зэ нэтар ниму бу нын жымужя ган,⁹ йинцысы ниму хан мэ жин ниму бэвонди Анлахү Торля ги ниму фынгиди нэгэ дифон (нэтар ниму пиннан-вусыди гуэ жызыни).¹⁰ Жисы ниму гуэ Иордан хэ, доли Анлахү Торля ги ниму гиди нэгэ дифоншон, зэ нэтар жүха, Та ба ниму да жувиди йиче дүшманди шуни бохухани, жё ниму пиннан-вусыди гуэ жызыни.¹¹ Нэхур ниму ба вэ ги ниму фэхади йиче гүрбани ё надо Анлахү Торля жянчүлэ бэвон Тади вэршонни (нэтар Тади минзы шынхадини): шоди гүрбани, жуди гүрбани, нимуди шычир, йиче лищин дэгиди Жүржчүлэдэйчади вардэ щухади гүрбани.¹² Ниму лян нимуди эрзы, нүзү, нан-нү нүдэ ниму чынпуни жуди левитжынму (йинцысы ги левитжынму мэ фын ди дэйчади) йидарни зэ Анлахү Торляди мянчян гошин.¹³ Щёшинди, ниму бу нын зэ ниму гэжя каншонди вэршон жу шоди гүрбани;¹⁴ гуон ё зэ Жүржчүлэдэйчади димяншон жянчүлэдэ бэвон Тади вэршон жу шоди гүрбанини зэмусы ган вэ ги ниму фынфухади йиче сячинни.

¹⁵ Кэсү са сыхур ниму дан щён чы жу, жочү ниму бэвонди Анлахү Торляди кухуан нын зэ нимуди чынпуни ба нимуди сынлин зэдэ, зущён чы лин-ёнжу хуэйжэсү лүжу ийёнди, чы: ганжин дэ буганжин жын ду йимур-ийён нын чы.¹⁶ Гуонсы ниму бэ чы щежу: ба ще, зущён фи ийён, додё диха.¹⁷ Ниму бу нын зэ ни жуди вэршон чы ниди лёншиды, путожюди дэ олива чин-юди шычир, ню дэ ёнди тушузы, вардэди гүрбани, ниму гэжя щён

жүди гүрбани лян данлинди лищин. ¹⁸ Ба жыщезы ниму зэ Анлахү Торля жянчүлэди бэвон Тади вэршон, зэ Тади мянчян ё чыни – ниму лян нимуди эрзы, нұзы, нан-нұ нү, ниму чынпуни жүди левитжынму йидарни чы. Ниму зэ Анлахү Торляди мянчян ви ниму фихади гункү гошин. ¹⁹ Ниму кан, зэ ниму дифоншон жүди сыхур ниму ба левитжынму ё жоканни.

²⁰ Жисы ниму бэвонди Анлахү Торля жочү Та щүхади хуа жё нимуди дифон да, ниму дан щён чы жу дэ фә: «Вәму щён чыщер жуни», нәхур ниму щён чы дуәшо, зу нын чы. ²¹ Анлахү Торля жянчүлэди бэвон Тади вэр (нэтар Тади минзы шынхани) ли ниму дансы йұандихын, нәхур ниму нын ба Жү ги ниму гихади ню, ён, замужя вә ги ниму фәли зэдё, зэ нимуди чынпуни щён чы дуәшо жу, зу нын чы. ²² Кәсі ниму ба жыгә жу, зущён чы лин-ёнжу дэ лўжу ийёнди, чы; ганжин дэ буганжин жын ду йимур-ийён нын чы. ²³ Гуонсы ниму яндин щёщинди, бә чы щежу, йинцы щесы хуәварди мин: ба мин лян жу йидарни бә чы. ²⁴ Бә чы щежу: ба ще, лян фи ийён, додё диха. ²⁵ Ниму дан зүнху жыгә фынфу, Жү разыни, ниму дэ нимуди хубый пиннан гуә жызыни. ²⁶ Гуон ба гүйжун лищин дэ вардэди гүрбани ниму яндин ё надо Жү жянчүлэди бэвон Тади вэршон, ги Та жүгини. ²⁷ Ба шоди гүрбани зэ Анлахү Торляди шо гүрбаниди жуәзышон шодё, ба жу лян ще йидарни шодё. Кәсі ниму ба жұха данлин гүрбаниди ще ё додё Анлахү Торляди шо гүрбаниди жуәзы бонгәрнини, ба жу ниму чычи. ²⁸ Ниму люшынди ё зунхү вә ги ниму гиди йиче фынфуни, жё ниму лян нимуди йибыйзыди хубый гуә пиннан-вусыди жызы, йинцысы ниму зэ ниму бэвонди Анлахү Торля мянчян ган хо дэ гундо сычиндини.

Бә бэвон данлин хұдаму

²⁹ Жисы ниму бэвонди Анлахү Торля да нимуди мянчян ба ниму чиди дэ жанди нәгә дифонди минзү йиман щемедё, йиху ниму ба нәгә дифон жаншон, жүдо нэтар,

³⁰ щёщинди; гыншон таму бэ зу, жё ба ниму бэ чандо хэ минди вон литули. Ни бэ зо тамуди хўдаму, бэ фэли: «Жыщезы минжын замужя бэвонли тамуди хўдамули? Заму е жымужя бу ганма!» ³¹ Ниму жымужя ги ниму бэвонди Анлахў Торля бэ ган, йинцысы Та жянбудый нэшезы минзў ганхади кэву сычин. Ви гэжяди хўдаму таму ба зыжиди эрзыму дэ нүзыму зэ хуэ литу шодёдини.

³² Ба вэ ги ниму гиди йиче фынфу ниму ниннин зунхў. Ги таму литу сыса бэ тян, е бэ зү шо.

13 Нагэ шынжын хуэйжэсы пэшё фимынди жын дан лэ, ги ниму щүди щян кэрамэти хуэйжэсы чёчи сычин, ²ийху шызэ щянха дан фэ: «Зу, заму гыншон данлин, ни йүнзун жынбудыйди хўдаму зу, бэвон таму», ³ нэхур ниму йүнзун бэ тин нэгэ шынжын хуэйжэсы пэшё фимын жынди хуали. Анлахў Торля жымужя зыян нимудини, ниму ба Та лян ниму йичеди щин, йичеди жиншын щинэнима, хансы бу щинэ. ⁴ Ниму ё гыншон Анлахў Торля зуни, гуон пащён Тани; зунхў Тади фынфуни; тин Тади хуани, фусы дэ щинфу Тани. ⁵ Ги нэгэ шынжын хуэйжэсы пэшё фимынди жын яндин ё дин сзыуйни, йинцысы та жётёди жё ниму фанлян ниму бэвонди Анлахў Торляни (Та ба ниму да Египет, ниму дон нүди дифоншон жефончүлэли), ба ниму да Анлахў Торля жё ниму зуди лўшон лингуәни. Жымужя ниму ба ха сычин да нимуди жунжянни чудё.

⁶ Дансы нимуди чин дищүн хуэйжэсы ниди эрзы, нүзы хуэйжэсы ниму щинэди щифузы дэ дин ходи ляншу туту-мэмэ чуёсуэ ниму, фэди: «Зу, заму бэвон данлин хўдаму зу» (ниму лян нимуди зўзў-быйбый йүнзун жынбудыйди хўдаму, ⁷зусы нимуди жувини жёди заён минзүди хўдаму, жин жёди хуэйжэсы йуан жёди, да димянди йигэ бянни до данлинди), ⁸ ниму бэ дайнин, бэ тин тади хуа. Бэ щитын та. Бэ фужо та зэмусы бэ хў та. ⁹ Ниму яндин ё ба та дасыни. Ниму гэжя щянутуни ё да тани, ииху жё

дажя гыншон ниму да. ¹⁰ Ба та на шыту дасы, йинцысы та щён ба ниму да ниму бэвонди Анлахў Торля гынчян лингуәчини (Та ба ниму да Египет, дон нўди дифоншон линчўлэли). ¹¹ Йиче исраилжын ба жыгә тинҗян хэпани, сыйсый йүнзун зэ бу ган жымужяди ха сычинли.

¹² Жисы ниму бэвонди Анлахў Торля ги ниму ба чынпу гиги, жё ниму зэ литу жў, нэгэ чынпу либян дансы ниму тинҗян щянхуа, ¹³ фэсси нэтар чўлэлищезы хажын ба чынпуниди жынму линдо цуё лўшонли, жымужя фэди: «Зу, заму бэвон данлинди хўдаму зу» (ниму йүнзун жынбудыйди хўдаму). ¹⁴ Нэхур ниму ё датинхони, – жысы жяхуама хуэйжэсси шыхуа, ба та ца хо зэмусы ё вын жынни. Жы дансы шыди, дансы жыгә кёву-сынза сычин зэ нимуди жунжянни йўли, ¹⁵ ба нэгэ чынпуни жўди йиче жын дэ тамуди сынлини жёчын харам, ё щёмедёни, ба нэгэ чынпу ванчун далансанни. ¹⁶ Ба нэтарди йиче дунши шудо чонзыди донжунни, ги ниму бэвонди Анлахў Торля ба йиче чынпу, зушён шоди гўrbани йиён, на хуё шодё. Жё та вонху чынха йинавар лансандёди дифон, ба та йүнзун зэ бу гэчелэ. ¹⁷ Бэ жё жёчын харамди са дунши жандо ниidi шушон, зу жымужя жё Жў ба Тади чи няхачи, жё Та до нишон щинванха, ба ни фоншэ. Жочў Та ги ниidi зўзў-быйбый щухади хуа, жё нимуди фур дуёха, ¹⁸ йинцысы ниму тин ниму бэвонди Анлахў Торля хуадини, зунхў Тади йиче фынфу (вэ жиргэ ба таму ги ни гидини) зэмусы зэ Анлахў Торля мянчян ган гундодини.

*Ганжин дэ буганжин чыди
(Левит 11:1-47)*

14 Нимусы Анлахў Торляди ваму. Ви сун мэтиди сычин, ниму ба гэжяди шынзы бэ гэ зэмусы ба ту бэтили*. ² Йинцы нимусы Анлахў Торляди гуйжун минзў.

* ^{14:1} Исраилжынму туанийтар жўди данлин минзў сун мэтиди либян ю жымугэ куйчынни, зыфэсси таму лян луёхар фэ хуадини.

Жў ба ниму да димяншон юди йиче минзў литу жянчўлэ,
жё ниму чынха Та гәҗяди минжынни.

³ Ни бә чы сыса буганҗинди чыди. ⁴ Ниму нын чы жыше
сынлин жу: ню, ён, жүлүр, ⁵ лў, лин-ён дэ ежүлү, моню,
юлў, еню, сан-ён. ⁶ Нагә сынлины фонтихэзы зэмусы
нагә сынлин чы цодини, ба нәмужя сынлинди жу ниму
нын чы. ⁷ Кәсы ниму бә чы луәтуә, тётүзы дэ тўзы, йин-
цысы до нимушон жыше сынлины буганҗинди; таму
чы цодини еба, кәсы таму бусы фонтихэзы. ⁸ Ниму е бә
чы жўжу, йинцысы жўсиган жынлин; жўсиган фон-
тихэзы еба, кәсы та бу чы цо. Ба жыше сынлин жу ниму
ду бә чы, е бә ду тамуди сышу.

⁹ Фи литуди нагә хуәвар дан ю пёзы дэ йүжя, ба нәгә
хуәвар ниму нын чы. ¹⁰ Кәсы нагә дан мәю пёзы дэ йүжя,
ба нәгә хуәвар ниму бә чы, йинцысы до нимушон тамусы
буганҗинди.

¹¹ Ниму нын чы заён ганжин чёр. ¹²⁻¹⁸ Кәсы ба жыму-
җяди чёр ниму бә чы: йин, мотуйин, хийин, ңәлойин,
хи ңәлойин, лова, туәжи, цыжёзы, дёйүлон, ёзы, щинху,
баклан, ибис, тяннә, логуан, быйин, цыло, чинжуон,
чубубу дэ ебехўр.

¹⁹ Мый йигә ю бонзыди чунчуны до нимушонсы бу-
ганҗинди, ниму бә чы таму. ²⁰ Кәсы мый йигә ю бонзыди
чёрсы ганҗинди, ниму нын чы таму.

²¹ Бә чы сыйёди сынлин жу, ба та ги ниму чынпуни лэ-
ди вэгүйжын гиги жё чычи хуэйжәсы ги та мәги, йинцы
нимусы Анлахў Торля жянчўлэди гуйжун минжын.

Ба жүлүгозы зэ та мамади нэзы литу бә жў.

Фын шычирди фалу

²² Няннян ниму ё да нимуди дишон шухади йиче шучын
литу ба шычир фынчўләни. ²³ Да нимуди лёншы, путо-
жю дэ олива чин-ю литу ба шычир фынчўлэ зэмусы ба
мый йигә вуню, ён дэ жүлүди тудўзы фынчўлэ. Ба таму
надо Анлахў Торля жянчўлэди бэвон Тади вәршон (Тади

гүйжун минзы шындо нэтардини): зэ нэтар чы нимуди шычир. Лян жымужя ганбан ниму щүэди йинавар пашён дэ тэнэ Анлахү Торляни. ²⁴ Кэсү нэгэ вэр дан ли нимуди жя тэ йуанли, ниму ба нимуди шычир набудо нэтар чи зэмусы Анлахү Торля ги ниму гили бэрэктэли, ²⁵ нэхур ниму ба нимуди шычир мэдё, ба чян нашон, до Анлахү Торля жянчүлэди бэвон Тади вэршон чи. ²⁶ На жыщезы чян ниму щён ё са, мэшон: ню, ён, путожю хуэйжэсы быйжю дэ данлин чыди. Ниму лян нимуди жяцца зэ Анлахү Торляди мянян чы, хэ дэ гошин.

²⁷ Ба нимуди чынпуни жёди левитжынму е бэ вондёли, йинцысы ги таму мэ фын ди хуэйжэсы йилэзы. ²⁸ Мый йигэ ди сан нянди йиршон ниму ба нимуди йиче шучынди шычир нашон, ба таму шудо чынпуниди цонфонни, ²⁹ иху жё ниму чынпуни жёди левитжынму (йинцысы ги та мэ фын ди хуэйжэсы йилэзы), лишёнжынму, етиму дэ гуафуму чычи, жё таму ба дўзы чыбо. Жымужя дан ган, ниму бэвонди Анлахү Торля ги ниму ганди заён сыйчиншон ги бэрэктини.

*Ди чи нян
(Левит 25:1-7)*

15 Доли мый йигэ ди чи нянди йиршон, ниму ё фоншэ гэхади жонни. ² Ниму жымужя ган: нагэ жындан ги та гынчянди исраилжын хуэйжэсы дищүн жели чянли, нэгэ жын ё ги таму ба жон фоншэни, бэ жё таму хуанли, йинцысы кэжя доли ви Жёди минзы фоншэ жонди сыхурли. ³ Вэгуйжын зэ ниму гынчян жели сали, жё та ги ниму хуанги, кэсү ба нимуди дищүн гэхади ниму фоншэдё.

⁴⁻⁵ Зу жымужя жисы ниму до Анлахү Торля ги ниму гиди нэгэ жанди дифон, нимуди минжын литу нэхур мэю чүнжынни, йинцысы ниму дан люшынди тин Анлахү Торляди хуа дэ ниннин зунхү вэ жиргэ ги ниму гиди йиче фынфу, нэхур Хўда ги ниму ги бэрэктини. ⁶ Замужя

Анлахў Торля ги ниму щұли, зу нәмүжя ги ниму ги Тади бәрәкәтини. Ниму ги хошоди минзў же чянни, кәсы ниму гәҗя бу гә жон. Ниму гуан хошо минзўни, кәсы сыйый бу гуан ниму.

⁷ Жисы Анлахў Торля ги ниму ба шұхади дифон гиги, нимуди чынпуни дан ю чұн исраилжынму, жә нимуди щин до тамушон бә нинли, ниму бә сули. ⁸ Ниму чынха дафа жынму. Ниму кан, та ё дуәмущезы – зу ги та жеги нәмущезы. ⁹ Щёщинди, жә жымугә ха вонщён бә зуандо нимуди щиннили: «Фоншә гәха жонди чи нян күэ додайли, йинви жыгә вә ги чүнжын са ду бу же». Ни дан бу же, ба ниму гынчянди чүнжын канбуче, та ги Жүгони, нәхур ниму зу чынха ю гүнахардини. ¹⁰ Ниму ги чүнжынму жеди сыхур, жә нимуди щин ванха, йиху ниму ган са сычин зэмусы фи са гункү, ниму бәвонди Анлахў Торля ги ниму ги бәрәкәтини. ¹¹ Вончян чи ниму жүди нәгә дифоншон йинавар юха чүнхан дә ёдичыдини, йинви жыгә вә фынфуди жә ниму до нимуди дишүншон щинванни.

*Сыйүн нүди фалу
(Жефон 21:1-11)*

¹² Нагә яхүтиди нанжын хуэйжәсы нүжын дан ба гәҗя ги ниму мәчын нүли, жә та лю нян фусы ниму; доли ди чи нян ниму яндин ё ги таму йұанхуэй ба зью гигини. ¹³ Ниму ги та ги зыюди сыхур, кун шу бә дафали. ¹⁴ Да ниди ён, лёншы дә няхади путожю литу ги та ба фынзы гиги. Замужя ни бәвонди Анлахў Торля ги ниму гили бәрәкәтили, зу нәмүжя ниму ги та е гиги. ¹⁵ Ниму жичелә, ниму зочян зә Египет е донли нүли, йиху ниму бәвонди Анлахў Торля ба ниму жефончүләли. Йинви жыгә вә ги ниму жиргә фынфу жыгәдини.

¹⁶ Кәсы нимуди нү дан фә: «Вә нә ниму дә нимуди жящани, вә бу щён да ниму гынчян зу», йинцысы зә ниму гынчян до ташон хо, ¹⁷ нәхур ниму на жуйзы ба тади эрдуә данданзы зә мынкуоншон нонтун. Зу жымужя та йибый-

зы чынха ниidi нўли. Лян нүнў ниму e жымужя ган. ¹⁸ Ба нў фонкэди сыхур ниму щинни бэ хэчи, йинцысы жылю нян литу ниму да ташон дыйли лён лэзы дуёди хочү, би данлин гўхади жыншон дыйхади дуэ. Йиху ниму зўса, ниму бэвонди Анлахў Торля ги ниму ги бэрэкэтини.

Ён дэ нюди тудўзы

¹⁹ Ба ню, ён дэ данлин сынлинди гун тушузы ё фынчўлэ, ги ниму бэвонди Анлахў Торля жўгини, жё чынха Тади йилэзы. Лян нюди гун тушузы бэ ли ди, е бэ жё ёнди гун тушузуди мо. ²⁰ Няннян ниму лян нимуди жяшя зэ Анлахў Торля жянчўлэди бэвон Тади вэршон, зэ Тади мянчян чы жыще сынлин жу. ²¹ Нагэ сынлин дан ю са дуанбян – чўедини, хадини хуэйжэсси данлин са дуанбян, – ниму ба та ги Анлахў Торля бэ жу. ²² Ниму ба та зэ жяни зэдё, чычи. Зущён чы лин-ёнжу дэ лўжу йиёndи, чы: ганжин дэ буганжин жын ду йимур-ийён нын чы. ²³ Гуонсы ниму бэ хэ сынлинди ще: ба та, зущён фи йиён, додё диха.

Исраилжынмуди Пасха жечи (Жефон 12:1-20)

16 Жынйүени* ниму яндин ви ниму бэвонди Анлахў Торля гуэ Пасха жечи, йинцысы Та ба ниму зу жыгэйүениди хили да Египет линчўлэли. ² Ниму до Анлахў Торля жянчўлэди бэвон Тади вэршон (Тади минзы шындо нэтардини), ба ню хуэйжэсси ён зэдё, ги ниму бэвонди Анлахў Торля ба гуэ Пасха жечиди жўди гўrbани жушон. ³ Ба жыгэ гўrbаниди жу лян ю жёмянди мәмә йидарни бэ чы. Жынжыр чи тян ниму ё чы мәю жёмянди мәмәни, – жысы жищён кўнан жызыди мәмә, йинцысы ниму монмонди да Египет чўлэли. Жыгэ бу жё ниму ба Египет чўлэди жызы йибыйзы вондё. ⁴ Чи тян ниму дифоншонди

* 16:1 На яхўти йўян ба жынйүә жёди «Атив»; жыгэ бонжерсы замуди си йўэ.

мый йигә фонзыни бу нын гә жёмян. Ба Пасха жечиди ту йитян хушон жұха гүрбаниди жу вон ди эр тян ганзо е бу нын шын.

⁵⁻⁶ Ниму бу нын зэ Анлахў Торля ги ниму гихади булұн нагә чынпуни жұ Пасха гүрбани. Гуон ё зэ Анлахў Торля жяңчүләди, бәвон Тади вәршон жұни (Тади минзы шындо нәтардини). Зә нәтар ниму ба Пасха жечиди сынлин хушон, жисы жәту луәкәли (жы зусы ниму да Египет чүләди нәгә сыхур) ги Анлахў Торля жұги. ⁷ Ниму ба гүрбаниди жу кофу, ииху зэ Анлахў Торля жяңчүләди бәвон Тади вәршон чы. Ди эртян ниму йұан хуэй жячи. ⁸ Шынхади лю тян ниму ё чы мәю жёмянді мәмәни. Доли ди чи тянди нәйтян, дажа шудо йидарни бәвон нимуди Анлахў Торля. Са хуә ду бу нын ган.

Гә мыйзыди жечи

(Жефон 34:22; Левит 23:15-21; Фур 28:26-31)

⁹ Да гә мыйзыди сыхур датур, ниму суан сышы жю тян, ¹⁰ ииху ги ниму бәвонди Анлахў Торля гуә Гә мыйзыди жечи. Зу нәгә жызыни ниму да Анлахў Торля ги ни гихади бәрәкәти литу гәҗя щён на дуәшо, налә, ги Та жұги. ¹¹ Ниму лян нимуди эрзыму, нұзыму, нан-нұ нұ, ниму чынпуни жүди левитжынму, вәгүйжынму, гуафуму дә етиму йидарни зэ Анлахў Торляди мянчян, зә Та жяңчүләди, бәвон Тади вәршон гошин. ¹² Ниму жиди, ниму зочян зә Египет донли нұли, ба жы йиче фынфу ниннин зунхұй.

Вәпінзыди жечи

(Левит 23:33-43)

¹³ Жисы ниму ба лёншы дә путоди шучын шудё, ииху чи тян гуә Вәпінзыди жечи. ¹⁴ Гуә жечиди сыхур ниму йидарни ду гошин – ниму лян нимуди эрзыму, нұзыму, нан-нұ нұ дә ниму чынпуни жүди левитжынму, вәгүйжынму, етиму дә гуафуму. ¹⁵ Жынжыр чи тян ниму зә Анлахў Торля жяңчүләди, бәвон Тади вәршон ви Та гуә

жыгэ жечи. Йинцысы Анлахў Торля ги ниму шуди йиче шучын зэмусы ги ниму ганди йиче сычин гили бэрэкэтили.¹⁶⁻¹⁷ Няннян сан бян йиче нанжын ду ё до Анлахў Торля мянчянни, шудо Та жянчүлэди бэвон Тади вэршонни. Гуэ Пасха жечи, Гэ мыйзы жечи дэ Вэпынзы жечиди сыхур, ниму ё жымужя ганни. Сысый бу нын кун шу бэвон Жүлэ. Мый йигэ жын да Анлахў Торля ги та гиди бэрэкэти литу ба лищин ё налэнни.

Вынгуансыди жынму

¹⁸ Ниму ги Анлахў Торля ги ниму гигиди мый йигэ чынпуни, ги мый йигэ зў ба вынгуансыди жын дэ линшу жянчүлэ, жё таму пин гундо вын минжынди гуансы. ¹⁹ Ниму ба гундо бэ зўфан, бэ кан жынди лянмян, е бэ чы чян, йинцысы чыхади чян жё цунминжынди нянжин хадёни зэмусы ба гундожынди хуа зўфандини. ²⁰ Ниму гуон зо гундо, йинцысы гуон жымужя ниму нын хуэха зэмусы ба ниму бэвонди Анлахў Торля ги ниму гиди нэгэ дифон жаншон.

Бэ бэвон данлин хүдамуди ёнзы

²¹ Ниму ги ниму бэвонди Анлахў Торля щюгэ шо гүрбани жуэзыди сыхур, зэ жыгэ вэр гынчян бэ зэ Астарта нүхүдади сыса гуйжун фулин,²² е бэ зы бэвонди шыту жүзы, йинцысы Анлахў Торля ба нэгэ хындиҳын.

17 Нагэ ню, ён ю шон хуэйжэсү данлин са дуанбян, ниму ги ниму бэвонди Анлахў Торля бэ жү, йинцысы Та хын жыгэни. ² Нагэ нанжын хуэйжэсү нүжын зэ Анлахў Торля ги ниму гиди чынпуни дан ги Та ганли хали, ба Та гихади хэтун пэланли,³ та дан бэвон зэмусы фусы данлин хүдамуди ёнзы хуэйжэсү жэту, йүэлён, щиншю дэ тяншонди данлин са дунщи (ба жыгэ ганбан вэ ги ниму мэ фынфу),⁴ дансы ниму ба жыгэ тинжянли, ба та ё датин хони. Жыгэ сычин дансы жынди зэмусы жымугэ

кәвү-сынза сычин зэ Исаил йүхали,⁵ нэхур ниму ба ганли жымугэ ха сычинди нанжын хуэйжэсү нүжын ладо чынпу вэту, на шыту ба та дасы.⁶ Пин лёнгэ хуэйжэсү сангэ гүважынди хуа ги та нын дин сзызүй; кәсү пин йигэ гүважынди хуа бу нын дин сзызүй.⁷ Гүважын ту йигэ ги та щя шуди вонсы ё дани, йиху жё дажя гыншон та да. Зу жымужя ниму ба ха сычин да ниму жунҗянни чүдё.

Вын гуансыди вифын

⁸ Ниму зэ нимуди чынпуни вын гуансыди сыхур, нагэ сычин до нимушон дан нандыхын, ниму жыбудо замужя ба та ё Ѣекэнни – билүн, дасы жынди сычин, динха зуй ли-бянди сычин хуэйжэсү дэх шонди сычин, – нэхур ниму ба таму линдо Анлахү Торля жянчүлэди бэвон Тади вэршон,⁹ вын Левий зүди ахунму дэ вынгуансыди жынму, таму ги ниму жё жяншыни, замужя ба жымужяди сычин гундо Ѣекэнни.¹⁰ Таму зэ Жү жянчүлэди бэвон Тади вэршон замужя фэли, нимузу нэмужя ган. Ба таму ги ниму фэхади йиче хуа ниннин зунхүй.¹¹ Таму жё ниму жочү нагэ фынфу дэ фалү ган, нимузу нэмужя ган. Вон юбонгэ хуэйжэсү зуэбонгэ бэ жэ, дуандуар жочү тамуди хуа зу.¹² Сыйдан гоноди жён зуй, бу тин ахунди (та зэ нэтар занди, фусы ниму бэвонди Анлахү Торлядини) хуэйжэсү вынгуансыди хуа, ба та яндин ё дасыни. Зу жымужя ниму да исраил-жынмуди жунҗянни ба ха чүдё.¹³ Йиче минжын тинҗян жыгэ ду хэпани, йиху сысый зэ жымужя бу ган.

Хуоншон либянди фалу

¹⁴ Жисы ниму доли ниму бэвонди Анлахү Торля ги ниму гиди дифонни, ба та жаншон, жүдо нэтарли, йиху ниму дан зущён туанйүар жүди данлин минзүй ииён, щён ги гэжя зо йигэ жын, жё та дон нимуди хуоншон,¹⁵ нэхур ниму нын жё Анлахү Торля жянчүлэди жын дон хуоншон. Кәсү нэгэ жын яндин ё дон исраилжынни, вэгүйжын бу нын дон хуоншон.¹⁶ Гуонсы хуоншон бу нын ги гэжя мэ хошо ма

хуэйжэсү ба жынму вон Египет дафади жё мэ ма, йинцысы Жү ги ниму фэли: «Ниму вон нэгэ лүшон зэ бу хуэй».

¹⁷ Та е бу нын ги гэжя чү хошо щифузы, йинцысы иху тади щин нын да Жү гынчян жуангүэчи. Жё ба жин-йин ги гэжя дуэйү е бэ зан. ¹⁸ Жисы та зуэдо тади хуоншонди вифыншон, да Левий зүди ахунму гынчян ба Жүди фалу фу налэ, ги гэжя яндин ба жы йибын фу йижү-йижү ду щехани. ¹⁹ Жы йибын фу йибыйзы ё шындо та гынчянни, жё та тяントян нян, щүэди, замужя ё пащён та бэвонди Анлахү Торляни, ниннин зунхү фу литу щехади йиче фалу дэ минлинни. ²⁰ Зу жымужя та зэ тади дищүнму – исраилжынмуди мянян бу гоно, да Жүди фалушон вон юбонгэ хуэйжэсү зуэбонгэ бэ жуан; вонху та дэ тади хубый йидэ лян йидэ, хошо нянцян фэгуан Исраил гүйжяни.

Ги Исраилди ахунму фынгиidi йилэзы

18 Ахунму, – таму зусы левитжынму. Левий зүди йиче жын бу щён данлин зүди жын; ги таму мэ фынги ди хуэйжэсү йилэзы. Таму ба минжын ги Жү жүгиди гүрбани лян налэди данлин лищин нашон ё чыни. ² Зэ данлин исраилжынму дифонди жунжянни ги таму мэ фын ди: жочү Жү щүхади хуа, Та зусы тамуди йилэзы.

³ Минжын налэ ню хуэйжэсү ён жу гүрбаниди сыхур, ги Исраилди ахунму ба чян туйзы, яцагү лян чончон-дүдү ё фынгини. ⁴ Ниму ба щин шучынди ту ихухэй шухади лёнши, путожю, олива чин-ю, жёхади ёнмо ги таму е гиги, ⁵ йинцысы ниму бэвонди Анлахү Торля ба Левий зүди жынму да нимуди йиче зү литу жянчүлэ, жё таму дэ тамуди хубый ги Жү йинавар ган ахунди гунсыни.

⁶ Нагэ левитжын дан щён да Исраилди са чынпуни зудё, вон Жү жянчүлэди бэвон Тади вэршон чи, ⁷ та нын зэ нэтар ган ахунди гунсы, фусы Анлахү Торля, зущён тади дищүн левитжынму фусыди йиён. ⁸ Ги та йимур-йиён ё фын чыдини; бу суан та да мэчүчиди жяниди цэбый дайхади чян.

Ниму гыншон вэдожсынму бэ жуан

⁹Жисы ниму жиндо ниму бэвонди Анлахү Торля ги ниму гиди дифон, ниму бэ гыншон нэтар жүди минзү зу, е бэ ган таму ганди заён кэвү-сынза сычин. ¹⁰⁻¹¹Ба нимуди эрзы дэ нүзы бэ жучын шоди гүрбани; жё ниму литу бэ ю сыфажын, суангугажын, кан щянжиди жын, хуэй жадүди жын зэмусы жё луэхарди жын. ¹²Сый ган жымужяди кэвү-сынза сычин – Жү хэхын тадини. Зу йинви жыгэ ниму бэвонди Анлахү Торля ба нэшэ минзү да нимуди мянчян ганчүчидини. ¹³Ниму зэ ниму бэвонди Анлахү Торля мянчян ё чынха мэцүэдини.

Жү щуди дафалэ йигэ Шынжынни

¹⁴Ниму жанди нэгэ дифонди минзү тин суангугади дэ кан щянжиди жынмудини, кэсү ниму бэвонди Анлахү Торля ги ни мэ ги кухуан ган жыгэ. ¹⁵Та да нимуди минжын литу ги ниму жянчүлэ йигэ, зущэн вэ йиёndи, Шынжынни, – ниму тин Тади хуа.

¹⁶Зэ Синай сан гынчян шудо йидарниди нэйтян, ниму чито ниму бэвонди Анлахү Торляли: «Жё вэму бэ тинжян вэму бэвонди Анлахү Торляди шынчили, е бэ канжян жыгэ вида хуэли, вэму хэпа вучонни». ¹⁷Йинви жыгэ Жү ги вэ фэли: «Таму читоди ходихын. ¹⁸Вэ щён да жыгэ минжын литу ги таму дафа йигэ, зущэн ни йиёнди, Шынжынни. Вэ жё Та фэ са, Та ги жынму йиман фэгини. ¹⁹Нэгэ Шынжын на Вэди минзы фэ хуани, сый дан бу тин Тади хуа, Вэ зуй нэгэ жынни. ²⁰Кэсү нагэ шынжын дан на Вэди минзы фэ са, жисы Вэ ги та мэ ги жыгэ фынфу, – ги нэгэ шынжын ё дин сзыйни. Нагэ шынжын дан на данлин хүдамуди минзы фэ са – ги та е ё дин сзыйни».

²¹Ниму щинни дан сылён: «Вэму замужя жыдохани, нагэ хуа бусы Жү фэхади?» ²²Дансы нагэ шынжын на Жүди минзы фэли хуали, кэсү та фэхади мэ чын зэмү-

сы мэйдэх, — тади хуа бусы Жү фэхади. Жысы та гэжя гоноди фэхади, бэхэраа та.

Бохү жынмуди чынпу

(Фур 35:9-28; Иса Навинди фу 20:1-9)

19 Жысы ниму бэвонди Анлахү Торля ба Та ги ниму гиди нэгэ дифоншон жүди минзү щёmedё, ниму ба тамуди дифон жаншон, жүдо тамуди чынпуни дэ фонзыниди ихиху,²⁻³ ниму ба Анлахү Торля ги ниму гиди дифон фынчын сан лэзы, да мый йилээзышон фынчүлэйигэ чынпу зэмусы ба вон нэцэзы чынпуни чиди лү щюгэха. Нэхур мый йигэ дасы жынди жын нын подо нэтар, зэ нэгэ чынпу литу ба гэжяди мин жюха.⁴ Сий мэ фончүди, бусы дэгүйир ба жын дасыли (зочян нэгэ жын бусы тади дүшман), та нын подо нэтар, зэ нэгэ чынпу литу ба гэжяди мин жюха.⁵ Билүн, лёнгэ жын зэ фулинни кан цэчили, йигэ жын кан фуди сыхур, футуди тету да базышон дехалэ ба ди эргэ жын дасыли, нэхур нэгэ жын нын подо йигэ бохү жынмуди чынпуни, ба гэжяди мин жюха.⁶ Ги дасы жынди жын мэюй йинийир дин сэзүй, йинцысы зочян дасылиди нэгэ жын бусы тади дүшман. Дансы бохү жынмуди чынпу йүандихын, бо чуди чинчин нын чишонлэ, ба дасы жынди нэгэ жын няншон нын дасы.⁷ Йинви жыгэ вэ ги ниму гиди фынфу ё фынчүлэ сангэ чынпуни.

⁸ Жысы ниму бэвонди Анлахү Торля ба нимуди дифон ийн да, замужя Та ги нимуди зүзүй-быйбый фэли зэмусы ба Та ги нимуди зүзүй-быйбый щүхади йиче дифон ги ниму гиги,⁹ нэхур ниму дуэйү зэ фынчүлэ сангэ чынпу. (Ниму дан зунхү вэ жиргэ ги ниму гиди йиче фынфу, дан щинэ ниму бэвонди Анлахү Торля зэмусы йинавар гыншон Тади лү зу, ихиху Анлахү Торля ги ниму цэ ги нэгэ дифонни).¹⁰ Зу жымужя зэ Та ги ниму гиди дифоншон мэзүйди жынму бу вучон, хэ минди зуй бу зэ нимушон.

¹¹ Кэсэй сий дан хэхын та гынчянди жын, байир ба тади дүшман дасы, ихиху подо найигэ бохү жынмуди чынпу

литу, ¹² нэхур та зочян жүди чынпууниди ложынму ё ба жынму дафачи, жё ба та жуачү, ги бо чуди чинчин жёдо шуни, жё ба та дасы. ¹³ Бэ щитын та; ба тонли мэ зуйди жынди ще да исраилжынмушон чүдё, зу жымужя ниму нын пиннан-вусыди гүэ жызы.

¹⁴ Зэ ниму бэвонди Анлахү Торля ги ниму гиди дифоншон ниму бу нын нуэ линжүди бянже, йинцы нэгэсэй нимуди зүзүй-быйбый зочян зэ нимуди дишон динхади бянже.

Дон гүвади фалу

¹⁵ Сый дан фанлигэ са зуй хүэйжэсы ганлигэ са гүнажар, – ийгэ гүвади хуа бу нын жё ги та дин зуй. Дин шоди ё лёнгэ, сангэ цакан сычинди гүважынни. ¹⁶ Сый дан ги данлин жын дон жя гүва, быйён-вугү ги нэгэ жын гүэ зуй, ¹⁷ нэхур жы лёнгэ жын ду ё зандо Жүди, Исраилди ахунму дэ вынгуансы жынмуди мянчянни. ¹⁸ Вынгуансыди жынму Ѣшигир ба сычин ё цахони. Дансы нэгэ гүважынсы жяди, быйён-вугүди ги та гынчянди жын гүэ зуйдини, ¹⁹ нэхур ги нэгэ жя гүва ба та мусуанхади ха сычин ги та гэжя ганги. Жымужя ниму ба ха да ниму жунжянни чүдё. ²⁰ Дажун тинжян хэпани, вонху сысый зэ бу ган жымужяди ха. ²¹ Жымужяди сычиншон бэ щитын сысый: ви мин – хуан мин, ви нянжин – хуан нянжин, ви я – хуан я, ви шу – хуан шу, ви жүэ – хуан жүэ.

Замужся ё да жонни

20 Ниму чүчи лян дүшман да жончиidi сыхур, дансы канжян тамуди мачэ дэ ма, жүндуйди фур би нимуди дуэ, ниму бэ хэпа, йинцысы ба ниму да Египет линчүлэди Анлахү Торля лян ниму зэ йидарнини. ² Шон жонди зычян, жё Исраилди ахун зандо жүндуйди мянчян фэ: ³ «Исраилжынму, ниму тин! Жиргэ ниму чүчи лян дүшман да жонни. Бэ чехү дэ бэ хэпа таму, данзы фонда, чынха нинчиidi, жё нимуди щин бэ вантанзыли,

⁴йинцысы ниму бэвонди Анлахү Торля лян ниму йидарни чидини, Та ги ниму ба дыйшын гигини».

⁵Йиху жұнгуанму ё ги дажя фәгини: «Сый дан гәлигә шин фонзы, кәсі хан мә бандо литу, жё нәгә жын хуэйчи, йинцысы ба та зә жоншон дан шәдә, данлин жын бандо тади фонзынини. ⁶Сый жён ба путойұанзы зәха, хан мә шушон пuto, жё та е хуэйчи, йинцысы ба та зә жоншон дан шәдә, данлин жын шу путони. ⁷Сый ба шифур фәхали, кәсі хан мә жөхун, жё та е хуэйчи, йинцысы ба та зә жоншон дан шәдә, данлин жын ба тади шифур чүшонни».

⁸Жұнгуанму хан ё ги дажя фәгини: «Сыйди данзы щё, хәпани, жё та хуэйчи, йинцысы та ба дищұнди щин е нын зў хәпа». ⁹Жұнгуанму ба жы йиче ги минжын фәлиди йиху, ба жұнгуанму ги мый йигә жұндуй ё динхани.

¹⁰Жисы ниму доли чынпу гынчян, пуди, щён жан тани, щянутуни ги нәтар жүди жынму фәги, жё таму бә да жон, ги ниму ба гәмын кәкә. ¹¹Таму дан дайинха, ги ниму ба чынпуди гәмын кәкә, нәхур таму ду ё ги ниму, зущён нүйиён, зўхуәни. ¹²Кәсі чынпуди жынму дансы бу дайин, ё да жонни, нәхур ниму ба чынпуди туаныйтар вичү, ¹³жисы ниму бэвонди Анлахү Торля ба чынпу жёдо нимуди шуни, ниму ба нәтарди йиче нанжын щёмендө. ¹⁴Кәсі ба тамуди нұжынму, ваму, сынлини дә нәгә чынпуниди данлин заён дунци ниму ги гәҗя нашон. Ниму нын сыхуан дүшманди жы йиче дунци. Ниму бэвонди Анлахү Торля ба таму ги ниму гигили. ¹⁵Зу жымужя лян ли ниму йұанди йиче чынпу ган.

¹⁶Жисы ниму ба ниму бэвонди Анлахү Торля ги ниму гиди дифонди чынпу жаншон, ба нәтар йигә жынди минду бә лю. ¹⁷Ба таму жочү Анлахү Торляди фынфу йиман жёчын харам, ванчұан щёмендө: ба хеттейжынму, аморрэйжынму, хананейжынму, ферезейжынму, евейжынму дә иевусейжынму. ¹⁸Жымужя таму бу нын жётө ниму фанлян, ги ниму бэвонди Анлахү Торля ган гүнахар, замужя таму бэвон таму хұдамуди сыхур ган кәву-сынза сыйчиндини.

¹⁹ Жисы ниму ба дүшманди булүн нагэ чынпу вичүү, гунфу дан дали, ниму ба туаныйтарди хотян фу на футу бэ кан, йинцысы ниму нын чы тади хотян. Фу бусы жын, та да ниму гынчян дуэбүдө. ²⁰ Кэсү нидан жыдо найигэ фу бусы хотян фу, ба та нын кандё, вичүү чынпуди сыхур ба муту сыйүндү гэ чён, ганту чынпу тадё.

Замужся ба дасыди вузуйжынди зуй нын щидёни

21 Дансы зэ ниму бэвонди Анлахү Торля ги ниму гиди дифоншон ниму канжянилгэ зэ тандони тонди дасыди жын, кэсү сыйсый жыбуудо сый ба та дасыли, ² нэхур жё нимуди ложынму дэ вынгуансыди жынму до нэтар, да мэти гынчян до жувиди чынпу ба лўди чон-дуан лёнха. ³ Йиху ли мэти дин жинди чынпуди ложынму ё на йигэ мэ лигуэ диди дэ мэ дэхэ жябанди вунювазы, ⁴ ба та ладо ю хэди, мэ лигуэ дэ мэ жунгууди чуандони, зэ нэтар зэдё. ⁵ Левий зүди жынму, Исраилди ахунму, е ё лэни. (Йинцысы ниму бэвонди Анлахү Торля ба таму жянчүлэ жё фусы Тани зэмусы ви Тади минзы панвон хони, жочү тамуди хуа ё вын заёнди зынжён хуэйжэсү дали жынди гуансыни). ⁶ Ли жыгэ мэти дин жинди чынпуди ложынму ё зэ зэдёди нэгэ вунювазышон ба гэжяди шу щидё, ⁷ дашын фэни: «Вэму мэ хэгүэ жыгэ жынди мин, вэму е мэ жян, сый ба та дасыли. ⁸ Жү! Вэму читоди жё Ни фоншэ Ни да Египет жефончүлэди исраилжынму. Бэ жё дасы вузуйжынди зуй до Ниди исраилжынмушон». ⁹ Зу жымужя ниму зэ Жүди мяняян ган гундо, зу жымужя ё ба дасыди вузуйжынди зуй да нимушон щидёни.

Замужся лян гүэгүэлэди нүжсынму ё бани

¹⁰ Жисы ниму лян дүшман дали жонли, ниму бэвонди Анлахү Торля ги ниму ба дыйшын дуангили, йиху ниму ба дүшман гүэгүэлэли, ¹¹ ни зэ таму литу канжян йигэ жүнмий нүжын, ба та нэшонли, йиху воншён чүшонни, ¹² нэхур ни ба та линдо ниди жяни, жё та ба ту тидё, ба

зыжя жёдё, ¹³ ба иишон хуандё, жүдо ниди жяни. Жё та шындо ниди жяни, иигэ йүэ пәфан-юцуди жё кү тади нён-лозы. Йигэ йүэ гуэлиди йиху, ни лян та нын жехун. ¹⁴ Йиху ни дан бу щихуан тали, ни ги та ба зыю гиги, шён вон нани чи, ни фонкэ, кәсы ни бу нын ба та зўчын нў, мэдё, йинцысы ни нингўди ба та чүшонли.

Ги ту иигэ эрзы жичынди йилээзы

¹⁵ Сый дан ю лёнгэ щифузы – ба иигэ та нэ, ба ди эргэ жянбудый, – лёнгэ щифузы ду ги та сын-ёнлигэ эрзы, кәсы тушузысы та бущинэди щифузы ёнхади, ¹⁶ нэхур ган ги эрзыму фын цэбыйди сыхур, та бу нын ги та щинэди щифузыди эрзы ба тушузыди чүаншы гиги, йинцысы та бущинэ щифузыди эрзы ю жыгэ чүаншыни. ¹⁷ Суйжан нэсү та бущинэ щифузыди эрзы еба, дада ё ба ту иигэ эрзыди чүаншы жынчынни, йинцысы жыгэ вава чынха та дадади лилёнди турли. Та ё ги тади ту иигэ эрзы да та ииче цэбый литу дуэйү фынги лён лэзыни.

Лян бутинхуади эрзы замужя ё бани

¹⁸ Сый дан ю пици жёнди дэ щин нинди эрзы, бу тин нён-лозыди хуа, таму ба эрзы зыжёли еба, та хан бу тин, ¹⁹ нэхур жё нён-лозы ба та линдо таму жүди чынпуди гэмүн гынчян, ги нэтар зуэди ложынму ²⁰ фэ: «Вэмуди эрзысы пици жён дэ щин нинди жын, бу тин вэмуди хуа. Та нэ быйкар хуа чян дэ хэ жю». ²¹ Йиху чынпуди ииче жын ё на шыту ба та дасыни. Зу жымужя ниму ба ха да нимуди жунжянни чүдё. Исраилжынму ба жыгэ тинжян зу хэпани.

Заёнди фалудэ фынфу

²² Дансы ги сый ви тади гүнахар динли сзыуили, ба та дёдо фушон, ²³ жё тади мэти зэ фушон йиванщи бэ дё. Зу нэйтян ба та яндин ё сундёни, йинцысы ба фушон дёди мый иигэ жын Хўда жудёли. Ба мэти сундё, ниму ба бэвонди Анлахў Торля ги ниму гиди дифон бэ зў зонли.

22 Ни дан канжян нагэ исраилжынди ню хуэйжэсү ён мили лўли, ни да сынлин гынчян вонгуэ бэ зу, дэчү, ба та ги тади жўжын лахуэйчи. **2** Кэсү тади жўжын дан ли ни жўди йуан хуэйжэсү ни жынбудый сыйсы сынлинди жўжын, нэхур ни ба сынлин ладо ни гэжяди жяни, дынди жё жўжын ба таму зодилэ, йиху ни ги та гиги. **3** Ни дан ба исраилжынди мили лўди лўлўзы, дюдёди йишон хуэйжэсү данлин са дунщи зожуэ, ги тади жўжын е зу нэмүжя гиги. Ни яндин ги бонцу.

4 Ни дан канжян нагэ исраилжынди лўлўзы хуэйжэсү ню зэ лўшон дедоли, ни вонгуэ бэ зу: ги ниди дишүн бонмонди ба сынлин лачелэ.

5 Нүжын бу нын чуан нанжынмуди йишон, нанжын е бу нын чуан нүжынмуди йишон, йинцысы ниму бэвонди Анлахў Торля хэхын жымужя дабанди нэгэдими.

6 Ни дан зэ фушон хуэйжэсү диха зожуэлигэ чёрди вэвэзы, дансы чёр зэ дан готу хуэйжэсү зэ чёвазы готу вэдини, – ни бу нын ба мучёр нашон зу. **7** Ба чёвазы нын нашон, кэсү ба мучёр ни фонкэ. Дан жымужя ган, ни гуэ пиннан-вусыди жызыни, жў чонийчанни.

8 Ни щюгэ щин фонзыди сыхур, яндин ё ги фондинзыди бянбянзышон ги сыжу-бахани ба дондонзы дашонни. Зу жымужя дансы булүн сый мынганзы дехачи вучонли, нишон мэю зуй.

9 Ги путойчанзыни сыса жунзы бэ са; ни дан жымужя ган, нэхур ни чыбуудый жыгэ путо дэ жунзыди шучын.

10 Ба поню лян лў йидарни вон лихуа литу бэ тоди жёли ди.

11 Ни бэ чуан на ёнмо дэ мабуди щян йидарни фынхади йишон.

12 Ги ни чуанди йишон бянбянзышон ба суйзы дёшон.

Нанжын лян нүжын лэвонди фалу

13 Дансы нанжын ба щифур чушон, лян та фили жёли, йиху жянбудый тали, **14** вэё жё щифур дый хаминшины, ги

та гүэ зуйди фә: «Вә ба та чүшонли, кәсү та бусы нүзы». ¹⁵ Нәхур жё щифурди нён-лозы ба тунха чуонди ще быйданзы нашон (жыгә фәдисы та зочянсы нүзы), ги чынпу гэмүн гынчян зуәди ложынму канги. ¹⁶ Дада ги ложынму ё фәгини: «Вә ба нүр ги жыгә жын чўжягили, жыхур та жянбүйд вәди нүрли. ¹⁷ Та жё вәди нүр дый ха миншындини, ги та гүэ зуйди фәсү, та бусы нүзы. Ниму кан, жыгә тунха чуонди ще быйданзы фәдисы вәди нүр зочянсы нүзы!» Ба жыгә хуа фәван, жё дада ба ще быйданзы пудо чынпуди ложынму мянчян. ¹⁸ Нәхур чынпуди ложынму ги жыгә нанжын ё дин зуйни, ¹⁹ ги та фа йибый йинчян, ба чян ё ги нүрди дада гигини, йинцысы та ба Исраилди нүр чуашёли. Ииху жыгә нүжын лян та йидарни шынхани, нанжын йибыйзы бу нын лян та линган.

²⁰ Кәсү жыгә нанжын фәди хуа дансы жынди зэмусы нён-лозы ба тади нүзыди жынли мә зожуә, ²¹ нәхур ба нәгә нүзы ё линдо дада жяниди гэмүн гынчян, жё чынпуди жынму на шыту ба та дасы. Йинцысы жыгә нүжын ги исраилжынму ганлигә хәщюди сыйчин, та зэ дадади жяни мә чў мынди сыхур ганли хүлонди гүнахарли. Зу жымужя ниму да нимуди жунжянни ба ха мяндё.

²² Дансы ба нәгә нанжын лян данлин жынди щифур фи жёди сыхур жуачү, ги таму лёнгәр ду ё дин сыйзийни. Зу жымужя ниму да исраилжынму жунжянни ба ха мяндё.

²³ Булүн нагә нанжын лян кәҗя динха хунди нүзы зэ чынпуни дан фижё зэмусы ба таму жуачёли, ²⁴ ба таму лёнгәр ё линдо чынпу вэту, на шыту дасыни. Ба нүзы дасы, йинцысы та зэ чынпуни мә хан жын ги та бонмонлә. Ба нанжын дасы, йинцысы та лян кәҗя динха хунди нүзы фили жёли. Зу жымужя ниму да нимуди жунжянни ба ха мяндё.

²⁵ Дансы зэ тандони булүн нагә нанжын ба кәҗя динха хунди нүзы гүди жё лян та фижёли, нәхур гуон ба нанжын ё дасыни. ²⁶ Бу нын хә нүзыди мин, йинцысы та мә ганха дин сыйзиди гүнахар. Жыгә сыйчин зущён сый зэ тандони ба жын пушон дасыди йиён. ²⁷ Нанжын зэ тан-

дона ба нұзы зожуә, гүди жё лян та фили жёли, суйжан та дашын ханли еба, сысый ду мә жю та.

²⁸Дансы булұн нагә нанжын ба хан мә динха хунди нұзы гүди жё лян та фи жे зэмусы ба таму жуачүли, ²⁹нәхур та ё ги нұзыди дада пый вушигә йинчянни. Ба нәгә нұзы та ё чүшонни, йинцысы та ба нұзы гүди жё лян та фижёли. Нанжын йибыйзы бу нын лян та линган.

³⁰Сысый ду бу нын лян та дадади щифур фижё, ги да-да да лян.

Замұжяди жынму нын чынха Жүди минжын

23 Дансы нагә нанжынди дан ясуди хуэйжәсі кандё-ди, жымужяди жын бу нын чынха Жүди минжын.

²Хүлон нұжынди эрзы лян тади хубый йичыр до ди шы быйзы бу нын чынха Жүди минжын. ³Аммонжын хуэй-жәсі моавжын лян тади хубый йичыр до ди шы быйзы бу нын чынха Жүди минжын. ⁴Ниму да Египет зуди сыхур, таму зэ лўшон ги ниму мә ги чыди дә хәди. Таму хан да Месопотамия, да Пефор чынпуни ба Веорди эрзы Валаам гүдилә, жё ба ниму жудёни. ⁵Кәсі ниму бәвонди Анлахў Торля мә щён тин Валаам; нәгә виғыншон Та ба жу гәчын бәрәкәтили, йинцысы Анлахў Торля щинә нимуни. ⁶Ни йүнзун ги таму бә панвон пиннан дә бәрәкәти.

⁷Ниму бә щянтан идумейжынмули – тамусы нимуди чинчин. Бә щянтан египетжын – ниму зочян зэ тамуди дифоншон жүгуә. ⁸Тамуди ди сан быйзыди хубый нын чынха Жүди минжын.

Замұжя ба жұндай йинпан зүй ганжинни

⁹Ниму чўчи да жончиidi сыхур щёщинди, бә жё сыса дунщи ба ниму зўчын буганжиндили. ¹⁰Дансы хили фи-мындини да нагә нанжынди шыншон тонхади зыр ба та зўчын буганжин, та ё да йинпанни чўчи, шындо вәтуни. ¹¹Дындо хушон, та ё ба гәжя на фи щидёни. Жәту луәди сыхур та йұанхуәй нын хуэйдо йинпанни.

¹² Зэйинпанди вэту ниму ё жян йигэ зу можуанди вэрни.
¹³ Чүгүэ жүнчи, нимуди шуни хан ё на йигэ тещяныни, жисы ниму зукэ хули, ва йигэ кынкыр, иху ба фын на түгэчүй. ¹⁴ Вэё бохү ниму зэмусы ба дүшман ги ниму жёдо шуни, ниму бэвонди Анлахү Торля лян ниму йидарни шындо йинпаннини. Йинви жыгэ нимуди йинпан ё чынха ганжин дэ гуйжундини, жё Жүбэе канжян нимуди хэцюо сыйчинли зэмусы ба ниму бэ лёхали.

Данлинди заён фалу дэ фынфу

¹⁵ Нагэ нүүдан да жүжын гынчян подё, до ниму гынчян читоди жё ба та бохүха, ниму ба та бэ жёдэги тади жүжынли. ¹⁶ Жё та шындо ниму гынчян, зэ нимуди чынпуни та щён зэ натар жүй, жё жүчи, бэ жэмэ та.

¹⁷ Исраилди нүзүмүхүэйжэсы эрвазыму бу нын мэ гэжяди шынзы. ¹⁸ Ниму ванчын са вардэди сыхур, ба мэли шынзыди чян вон ниму бэвонди Анлахү Торляди сыни бэ ги, йинцысы Анлахү Торля хэхын мэ гэжя шынзыди жындани.

¹⁹ Ниму ги исраилжын дансы же чян, лёнши хуэйжэсы данлинди са дунщи, бу нын зэ та гынчян дуэйү ё чян.

²⁰ Нимуди чян нын зэ вэгүйжын гынчян жон, кэсү ниму ги исраилжын жымужя бэ же чян, жё ниму бэвонди Анлахү Торля ви жыгэ зэ ниму вонху жанди нэгэ дифоншон, зэ ниму йиче ганди сыйчиншон ги ниму ги бэрэкэти.

²¹ Ниму ги Анлахү Торля дан гилигэ вардэ, ба та куэкуэди ё ванчынни, йинцысы ниму бэвонди Анлахү Торля зэ ниму гынчян ё жэвабуни, нэхур нимуди гүнахар зэ нишонни. ²² Ниму ги Анлахү Торля дан мэ ги вардэ, ниму мэю гүнахарни. ²³ Кэсү ниму дан ги Анлахү Торля гэжя гилигэ зыюди вардэ, ба та яндин ванчын.

²⁴ Дансы ниму жиндо ниму линжүди путойчанзыни, щён чы дуэшо пuto, нын чы, кэсү вон куонзыни бэ шу.

²⁵ Дансы ниму до ниму линжүди мыйзы динили, ниму щён чы дуэшо мыйзы, нын на шу жюди чы, кэсү на ляндо бэ гэ тади мыйзы.

Линганди дэ кэ жөхунди фалу

24 Дансы сый чүлигэ щифур, йиху ба та бу ёли, канбу-шон тали, нэхур та ги щифур ще йигэ лингандёди зыданданзы гидо шуни, да тади жяни дафа зу.² Йиху нүжын дан кэ жяли жын,³ дансы ди эргэ нанжын е ба та бу ёли, нэхур жё та ги щифур ще йигэ лингандёди зыданданзы гидо шуни, да тади жяни дафа зу. Кэсү жыгэ нүжынди ди эргэ нанжын дансы вучонли, –⁴ ту йигэ нанжын бу нын йүчнхүэй ба та чүшон, йинцысы до ташон щифур чынха буганжиндили. Жүй хэхын жыгэ ганбанни. Ниму ба ниму бэвонди Анлахү Торля ги ниму гиди дифон бэ зүчын буганжиндили.

Щин нүүчүлэн щин щифур либянди фалу

⁵ Дансы нанжын щинжин жели хун, бэ жё та донбинчили хуэйжэсү ган данлин съса шэхүэй гунсы. Жё та шындо жяни, жынжыр йинян лян щифур гошин.

⁶ Ни дансы ги сый же са, динчянди вифыншон бэ на тади мэпанши, йинцысы нэгэ жын зүшён на тамуди миндини.

⁷ Сый дан ба данлин исраилжын тудё, зүчын нүү хуэйжэсү ба та мэдэли, ги жымугэ зыйвазы яндин ё дин сзыуйни. Зу жымужя ниму да нимуди жунжянни ба ха мяндё.

⁸ Ниму дан хэ мафынбиндини, яндин жочү Левий зү-ди ахунму ги ниму гиди йиче фынфу ган; хохор зунхү вэ ги таму фэхади йиче. ⁹ Жиди, ниму да Египет чүлэ зэ лүшон зуди сыхур, ниму бэвонди Анлахү Торля ги Мариям ганлигэ са.

¹⁰ Ниму дансы ги сый желигэ са дунщи, бэ жин тади фонзыни чү динчян, ¹¹ ниму зэ вэту дынди, жё та гэжя ба динчян начүлэ ги ниму гиги. ¹² Та дансы чүнжын, дансы динчянди вэршон ги ниму ги тади йишон, ниму ба тади жыгэ динчян вон ди эртян бэ лю. ¹³ Зу нэйтянди хушон ниму ги та яндин ба динчян хуанги, жё та фижёкэли нын

на нэй ийжян йишон ба гэжяди шынзы гэчүй. Йиху та ги ниму хохор дощени зэмусы ниму бэвонди Анлахү Торля ба ниму ганхади жыгэ гундо сыйчин е канжянни.

¹⁴ Ниму бэ хун гүха зүхуёди жын, напа тасы чүнди хуэйжэсы ёчыди жын, булүн тасы нимуди дишүн исраилжын хуэйжэсы зэ ниму донжүнни жүди вэгүйжын. ¹⁵ Зу нэйитян жэту луёди зычян, ги та ба та зынхади чян суангы, йинцысы тасыгэ чүнжын, зывон нэгэ чяндини. Були та ги Жү ба ниму гогини, нэхур ниму зу ю гүнахарни.

¹⁶ Ги нён-лозы ви тамуди эрнү ганхади гүнахар бу нын дин сыйзүй. Ги эрнү ви таму нён-лозы ганхади гүнахар е бу нын дин сыйзүй. Ги мый йигэ жын ви та ганхади гүнахар цэ нын дин сыйзүй.

¹⁷ Ги лищёнжынму дэ етиму ба гундо бэ зүфанд; динчянди вифыншон бэ на гуафуди йишон. ¹⁸ Ниму жичелэ, зочян ниму зэ Египет е донгуэ нүү. Анлахү Торля ба ниму да нэтар жефончүлэли, йинви жыгэ вэ фынфуди жё ниму яндин зунхүү жыгэни.

¹⁹ Ниму шу мыйзыди сыхур дан ба жи кунзы мыйзы вондё динили, бэ хуэйдо нэтар чү тамучи – ги лищёнжын, етиму дэ гуафуму люха, жё таму шучи. Жё ниму бэвонди Анлахү Торля ги ниidi йиче сыйчиншон ги бэрэкэти. ²⁰ Ниму ба олива шу йибян, ди эрбян зэ фушон бэ зо шынхади готянли: ба таму ги лищёнжын, етиму дэ гуафуму люха.

²¹ Зэ нимуди путойчанзыни ниму ба путо жюлиди йиху, ди эрбян зэ бэ шу шынхади путоли: ба таму ги лищёнжынму, етиму дэ гуафуму люха. ²² Ба ниму зочян зэ Египет донха нүди ниму йүнзүн бэ вондёли; йинви жыгэ вэ фынфуди жё ниму яндин зунхүү жыгэни.

25 Дансы лёнгэ исраилжын зынжён булүн са вынти, жё ба таму линдо вынгуансыди вэршон, зэ нэтар ба тамуди зынжён вынкэ: ги юцуёжын ба зуй динги, ба мэю цуёди – щибый. ² Дансы ги юзуиди жын динха на бянзы дади зуй, вынгуансыди жын жоканди жё та тондо

дади вэршон, жочү тади зуй ба та на бянзы да.³ Дин дуэди ба та нын да сыши бянзы, йинцысы дан ба та дуэйү да жи бянзы, жыгә жё ниidi дищүн зэ ниidi мячян нын дижянха.

⁴ Жянню мә мыйзыди сыхур, ба тади зуй бә бончү.

Ги вучондёди дищүн ганди жонзэ

⁵ Дансы лёнгә дищүн зэ йидарни жү, таму литу йигә мә люха эрнү, вучонли, йиху жё тади гуафу бә жя понжын. Тади щёфузы ба та ё чүшонни – жысы ги вучондёди дищүн ганди жонзэ.⁶ Тамуди тушур эрзы ё чынха вучондёди дищүнді эрзыни, жымужя тади гын зэ Израилди жунжянни бу дуан.⁷ Кәсү щёфузы дан бу щён чү та, нәхур жё жыгә гуафу до чынпу гэмын гынчян, ги нэтар зуәди ложынму фә: «Вәди щёфузы бу щён ган гәҗяди жонзэ, зэ Израилди жунжянни ги тади гәгә мәщин ги хубый».⁸ Жё чынпуди ложынму ба нәгә жын жёлә лян та толүнийхар. Йиху та хан ниннин дан бу дайин чү нәгә гуафу,⁹ нәхур щүнді щифур ё зэ ложынмуди мячян ба щёфузыди йигә хә туәхалә, ги тади ляншон түйику, дашын фәни: «Сый бу щён ги гәҗяди гәгә ги хубый, ги та zu жымужя ё ганни».¹⁰ Йиху ба нәгә жынди жя зэ исраилжынмуди жунжянни жёчын «Туәхалә хәди жянни».

Данлинди заён фалу

¹¹ Дансы лёнгә нанжын дакә чуйли, таму йигәди щифузы лә щён ги нанжын бонмон, дансы ба та да дүшманди шуни жефонди сыхур ба нәгә жынди дан жуачү,¹² дансы нүжын нәмужя ган, бә щитын тали – ба тади шу ё кандёни.

¹³⁻¹⁴ Ниму бә сыхуан бугундоди жуйзы дэ фурлён.¹⁵ Гуон сыхуан дуй дэ жын жуйзы, дуй дэ жын фурлён, жё ниму зэ ниму бэвонди Анлахү Торля ги ниму гиди дифоншон жү чонийүн. ¹⁶ Сый лян жымужяди бугундоди ганбан хун жын, Анлахү Торля хэхын тани.

Ба амаликжынму йиман ё щёмердёни

¹⁷ Ниму жичелэ, жисы ниму да Египет чүлэ зэ лүшон зуди сыхур, амаликжынму ги ниму ганли сали. ¹⁸ Ниму фади мэю харлили, таму ба ниму да хуту пушон, ба мэю жинди жынму дасыли – таму мэ пащён Хүда. ¹⁹ Йинви жыгэ жисы ниму бэвонди Анлахү Торля ба Та ги ниму щүди дифон гиги, ба ниму жувиди йиче дүшман ганчүчи, ниму яндин ба йиче амаликжын ё щёмердёни, жё жынму зэ бэ жичелэ тамули. Бэ вондёли!

Жүтуу иигэ шучынди гүрбани

26 Жисы ни доли ни бэвонди Анлахү Торля ги ни гиди дифоншон, зэ нэтар жүха, ² ни ба ту йихуэй шухади шучын литуди гээн готян гэдо куонзы литу, надо бэвон Анлахү Торляди вэршон. ³ Зу нэгэ сыхур ни до ган гунсыди Исраил ахунди мянчян, ги та фэги: «Жиргэ вэ ги заму бэвонди Анлахү Торля дошелэли. Жысъима, вэ жиндо Та ги замуди зүзүй-быйбый щүди нэгэ дифонли».

⁴ Исраилди ахун ба ни шуниди куонзы жешон, гэдо ни бэвонди Анлахү Торляди шо гүрбани жуэзыди мянчянни. ⁵ Ни гэжя зандо Анлахү Торля мянчян, жымужя фэ: «Вэди зүшянсы южуанди арамайжын. Та лян будуэди жын доли Египет, зэ нэтар жүхали. Йиху таму чынха фур дуэди, лилёндади вида минзүли. ⁶ Кэсү египетжынму ба вэму жэмэди тэ зали, гүди жё дон нү ги таму шу күли. ⁷ Нэхур вэму шынхуанди читоли вэму зүзүй-быйбый бэвонди Анлахү Торляли. Та ба вэму тинжянли, ба вэму шу күди, жун хүэ дэ япый канжянли. ⁸ Жү щянли хошо кэрамэти, ганли чёчи дэ сынза сычинли, зу жымужя на Тади вида лилён дэ нынгу ба вэму да Египет жефончүлэли. ⁹ Йиху Та ба вэму линдо жытар лээли, ба жыгэ тон нюнэзы дэ фынмиди фужу димян ги вэму гигили. ¹⁰ Йинви жыгэ жиргэ вэ ги Жү ба ту йихуэй зэ жыгэ дишон шухади шучынди лёнши дэ готян налэ, щён ги Та жүгини».

Йиху ни ба куонзы гэдо ни бэвонди Анлахү Торля мянчян, зэ нэтар ги Та бэйиха.¹¹ Ни ви ни бэвонди Анлахү Торля ги ни лян ниди жяяща гихади йиче бэрэкэти гошин. Жё лян ни йидарни жёуди левитжынму дэ вэгуйжынму е гошин.

¹²Хуэйхуэй ди сан нянди нэйинян (жы зусы фын ниди йиче шычирди нэйинян) ни ба ниди шычир ги ниди чынпуни жёуди левитжынму, вэгуйжынму, етиму дэ гуафуму гиги, жё таму чы зэмусы чы бо.¹³ Йиху ни зэ ни бэвонди Анлахү Торляди мянчян фэ: «Вэ да вэди жяни ба гуйжунди йилэзы налэ, жочү Ни ги вэ гихади фынфу ги левитжынму, вэгуйжынму, етиму дэ гуафуму ду гигили. Ба шычир либянди фалу вэ йиман ванчынли, йигэ ду мэ вондё.¹⁴ Вэ ви вучондёди жын пэфанди сыхур мэ чы жыгэ шычир; буганжинди сыхур вэ мэ дугуэ та; ги вучондёди жын да та литу вэ мэ жүчүчигүэ. Анлахү Торля! Шычир либян Ни фэли са, вэ йиман зунхүли.¹⁵ Вэ читоди жё Ни да тяншон, Ниди гуйжун вэршон канйихар, ги Ниди минжын – исраилжынму дэ вэму жёуди жыгэ дифон ги бэрэкэти. Ба жыгэ фужү дифон Ни жочү Ни ги вэмууди зүйзүү-быйбый щухади хуа ги вэму гигили».

Исраилсы Жёуди минжын

¹⁶ Жиргэ ни бэвонди Анлахү Торля фынфуди жё ни зунхү жы йиче фалу дэ минлинни, ни лян ниди йиче щин дэ йичеди жиншын зунхү таму.¹⁷ Жиргэ ниму фэли: Анлахү Торлясы нимуди Хүда, ниму жочү Тади лү зуни, тин Тади хуани, зунхү Тади йиче фалу, минлин дэ фынфуни.¹⁸ Жё жиргэ е фэли: ниму жочү Та щухади хуа чынха Тади минжынли, йинви нэгэ ниму ё зунхү Тади йиче фынфуни.¹⁹ Жё ба ниму зэ Та зохади йиче минзүүди жунжянни зүчын дин видади минзүүни, ги ниму ги миншынни, жё жынму ду тэнэ дэ куажён нимуни. Жочү Анлахү Торля щухади хуа, ниму чынха Та гэжя жянчүлэди, гуйжун минзүүни.

Ба Хўдади фалу Ѣедо шытушонли

27 Йиху Муса лян Исаилди ложынму ги исраилжынму фәли:

— Ниму яндин зунхў вә жиргә ги ниму гиди йиче фынфу.² Жисы ниму гуәли Иордан хә нэбонгә, жиндо ниму бэвонди Анлахў Торля ги ниму гиди дифонни, ниму зы жигә да шыту, на шыхуэй ба таму фабый.³ Ги таму готову ба жы йиче фалу дэ фынфу Ѣешон. Жисы ниму жиндо ниму зўзў-быйбый бэвонди Анлахў Торля ги ниму щүхади фужӯ, нюнэзы дэ фынми тонди нэгэ дифон⁴ зэмусы гуәли Иордан хә нэбонгәли, жочў вә жиргә ги ниму фынфухади нэгэган: ба нэ жигә да шыту зыдо Гевал саншон, ба таму на шыхуэй фадё.⁵ Нэтар ниму хан на шыту ги ниму бэвонди Анлахў Торля щюгэ йигә шо гўрбаниди жуәзы, кәсы на те жяжӯ бә кан шыту,⁶ йинцысы ниму ги Анлахў Торля гэ шо гўрбани жуәзыди сыхур, гуон ё сыхуан хўлун шытуни. Зэ нэгэ жуәзышон ниму ги Анлахў Торля ба шоди дэ⁷ пиннан гўрбани жүшон, чы ни жүхади гўрбани, зэ ниму бэвонди Анлахў Торля мянчян гошин.⁸ Ниму зэ ниму зычелэди жигә да шыту готову ба Хўдади фалуди мый иижү хуа щянщяр Ѣешон.

⁹ Йиху Муса лян Левий зўди ахунму ги йиче исраилжын фәди:

— Исраилжынму! Ниму люшын тин: жиргә ниму чынха Анлахў Торляди минжынли;¹⁰ йинви жыгә ниму тин Анлахў Торляди хуа, зунхў вә жиргә ги ниму гиди Тади йиче фалу дэ фынфу.

Хўда фәҳади жұма

¹¹ Нэйтян Муса хан ги исраилжынму фынфули:

¹² — Ниму гуәли Иордан хә нэбонгәди йиху, жы жигә зў: Щимэди, Левиди, Яхүтиди, Иссахарди, Юсуфди дэ Вениаминди зў ё зандо Гаризим саншон ги минжын дашын тифә Хўдади бэрэкетини.¹³ Жы жигә зў: Рувимди,

Гадди, Асири, Завулонди, Данди дэ Неффалимди зүйл ё зандо Гевал саншон ги минжын дашын тифэ Хүдади жумани.¹⁴ Жё левитжынму ги дажя жымужя дашын фэ:

—¹⁵ Сый на шыту, муту хуэйжэсүү жинзы зүйл данлин хүдамуди ёнзы зэмусы туту-мөмө бэвон та — Хүда жу нэгэжинни. Жё ба жыгэх хындихын.

Дажя йиман ё хуэйдани:

— Аминэ!

—¹⁶ Хүда жу бу тэнэ нён-лозыди жынни.

Дажя йиман ё хуэйдани:

— Аминэ!

—¹⁷ Хүда жу нүэ линжүү бянжеди жынни.

Дажя йиман ё хуэйдани:

— Аминэ!

—¹⁸ Сый ба хазы байир линдо цүэ лүшон — Хүда жу нэгэжинни.

Дажя йиман ё хуэйдани:

— Аминэ!

—¹⁹ Сый ги лищёнжынму, етиму дэ гуафуму ба гундо зүйлан, Хүда жу нэгэжинни.

Дажя йиман ё хуэйдани:

— Аминэ!

—²⁰ Сый лян та дадади щифузы фижёди ги дада да лян, Хүда жу нэгэжинни.

Дажя йиман ё хуэйдани:

— Аминэ!

—²¹ Хүда жу лян сынлин фижёди жынни.

Дажя йиман ё хуэйдани:

— Аминэ!

—²² Хүда жу лян гэжяди зымый фижёди жынни.

Дажя йиман ё хуэйдани:

— Аминэ!

—²³ Хүда жу лян гэжяди вэмунён фижёди жынни.

Дажя йиман ё хуэйдани:

— Аминэ!

— ²⁴Хўда жу туту-мәмә дасы жынди жынни.

Дажя йиман ё хуэйдани:

— Аминэ!

— ²⁵Сый на чян хэ мәзүй жынди мин, Хўда жу нэгэ жынни.

Дажя йиман ё хуэйдани:

— Аминэ! — ²⁶Сый бу зунхў жыгэ фалуди хуа зэмусы жочў таму бу ган, Хўда жу нэгэ жынни.

Дажя йиман ё хуэйдани:

— Аминэ!

Хўда гиди бэрэкэти

(Левит 26:3-13; Чунфә фалу 7:12-24)

28 Ниму дан тин ниму бэвонди Анлахў Торляди хуа, ниннин зунхў вэ жиргэ ги ниму гиди йиче фынфу, Та ба ниму би дун-яшон йичеди минзў зўчын видадини.

²Ниму дан тин Анлахў Торляди хуа, вонху Тади жы йиче бэрэкэти до нимушон чынни:

³Жў ги нимуди чынпу дэ тандо ги бэрэкэтини.

⁴Жў ги ниму цымин хошо эрнүни, лёнши, ён дэ нюони.

⁵Жў ги нимуди шу лёншиди куонзы дэ хуёмянди пын ги бэрэкэтини.

⁶Жў панвонди жё ниму пиннан чўчи, пиннан хуэйлэни.

⁷Жў ба пушон ниму лэди дўшман зэ ниму мянчян да-бэни. Да йихани таму да ниму лэни, кэсы вон чихани да ниму гынчян подёни.

⁸Жў жё нимуди цонфонни лёнши манни, ги нимуди йиче гункўшон зэ Та ги ниму гиди дифонни ги бэрэкэтини.

⁹Ниму дан зунхў Анлахў Торляди фынфу, Тади хуа, гыншон Тади лў зу, Жў жочў Та ги ни щухади хуа, жё ни чынха Тади жянчўлэди, гуйжун минжынни. ¹⁰Дун-яшонди йиче жын канжян Жў ба ниму жянчын Тади минжынли — таму зу хэпа нимуни. ¹¹Нэхур Жў ги ниму, зэ Та ги нимуди зўзў-быйбый щуха гиди дифоншон цымин хошо эрнү, сынлини дэ фужу лёншини. ¹²Жў ба Гэжяди тян-

шонди фужү цонфон дакэ, йүнди сыхур жё ги нимуди дишон щя йүни, ги нимуди йиче гункү ги бэрэкэтини. Та жё ниму ги хошо минзү же чянни, кэсү ниму гэжя зэ ссыый гынчян бу же чян. ¹³ Ниму дан ниннин зунхү вэ жиргэ ги ниму гиди Анлахү Торляди йиче фынфу, Та ба ниму зэ данлин минзү литу зүчын туни, бусы йиба, жё ни зандо готовни, бусы зэ диха. ¹⁴ Кэсү ниму йүнзун бу нын да вэ жиргэ ги ниму гиди булүн сыса фынфушон жуангүэчи хуэйжэсү бэвон дэ фусы данлин хүдаму.

Лян бутинхуади жынму йүди бэля

(Левит 26:14-46)

¹⁵ Кэсү ниму дан бу тин ниму бэвонди Анлахү Торляди хуа, ниннин бу зунхү вэ жиргэ ги ниму гиди йиче фалү дэ фынфу, нэхур жыщезы бэля до нимуди тушонни:

¹⁶ Жү ба нимуди чынпу дэ тандо жудёни.

¹⁷ Жү ба нимуди шу лёншыди куонзы дэ хуэ мянди пын жудёни.

¹⁸ Жү ба ниму жудёни: нимуди эрнү, лёнши, ню дэ ёнчүн шохани.

¹⁹ Ниму чүчири дэ хуэйлэди сыхур Жү жу нимуни.

²⁰ Ниму дан ган ха сычин, фанлян Жү, Та ба ниму жудёни, жё ниму зэ ганди йиче сычиншон луанхуонни, йү бэляни, жё ниму куэкуэди шэдёни, ванчүн мэюдёни.

²¹ Жү ба вынбин ийгэ лян ийгэ ги ниму дафани, ийчир до нэгэ сыхур, жисы ба ниму зэ ниму жаншонди нэгэ дифоншон ийман бу щёмедё. ²² Жү жё ниму хэ заён жунбинни: лобин, бэзы бин, хуншын шоди бин, шонханбин; жё тянхан, жэ фын дэ мый хэ нимуди лёншыни. Ганту ниму ванчүн шэдё, жыщезы бэля зэ хуту нян нимуни.

²³ Ниди ту готовди тян, зущён тун ийён, гандёни; ниму жүэ дихади димян, зущён те ийён, ниндёни. ²⁴ Щя йүди вэршон, Жү ги димян дафа тү лян сазыни; ганту ба ниму ванчүн щёмедё, таму вон нимушон дени.

²⁵ Жў жё нимуди дўшман ба ниму дабэни. Да йихани ниму да тамучини, кэсы вон чихани да таму гынчян подёни. Жисы дун-яшонди йиче жын канжян лян ниму йўхади бэля, таму хэпади да лынжанни. ²⁶ Ниму вучондёди йиху, фичин дэ есын лэ, чы нимуди сышуни, сыйси йа таму вонгуэ бу ё. ²⁷ Жў жё ниму хэ заён ю куёкуёзыди бинни, зущён зочян Та жё египетжины хэхади куёкуёзы ийён: мафынбин, собин дэ данлин пизыди бин, – ниму зобушон жы бинди фонфа. ²⁸ Жў жё ниму шодёни, нянжин хадёни, щин хўдўни. ²⁹ Быйтян ни, зущён маняржын, мәди-мәди зу лўни, кэсы ни ба лў зобужян. Жынму йинавар чифу нимуни, ту нимуди дунщини, сыйси ги ниму бу бонмон.

³⁰ Ни лян нўжын дин хунни, кэсы данлинди жын лян та фижёни; ба фонзы гэха – йўнзун зэ литу бу жў; ба путойчанзы зэха – чыбушон пuto. ³¹ Ба ниди ню зэ ниди мянчян зэдёни, кэсы йидяндяр жу ни ду чыбушон; ба ниди лў да ни гынчян лашон зуни – йўнхуэй ги ни зэ бу сунлэ; ба ниди ёнчун йиман ги дўшман гигини, сыйси бу хў нилэ. ³² Ба ниди эрну жё вэгуйжынму линшон зуни; тяントянимир ни нянжин дынха, быйкар зывон таму хуэйлэни, кэсы ни са ду бу нын ган. ³³ Ни жынбудыйди минзў лэ, ба ни фиха нан гункў вулохади мыйзы чёншон зуни; ни гэжя йидяр мыйзы ду шубушон, дозэзы, таму ба ни хан йинавар япый дэ жемени. ³⁴ Ни шуди йиче кўнан ба ни зў шодёни. ³⁵ Жў жё ниди лёнгэ кәщегэ дэ датуйшон, да жўэпянзы йичыр до ту динзышон чў мафынбин куёкуёзыни, ни зобушон жы бинди фонфа.

³⁶ Жў ба ниму лян нимуди хуоншон линдо ниму лян нимуди зўзў-быйбый йўнзун мә жянгуёди минзў гынчянни; зэ нэтар ниму бэвон на муту дэ шыту зўхади хўдамуни. ³⁷ Жў ба ниму линдо нэщезы минзў гынчянни, жынму ба лян ниму йўхади канжян, таму хэпани. Ниму чынха тамуди ўшурни, ба ниму бян кугэр дэ кулюрни.

³⁸ Ниму жункэли – жунди дуə, кэсы шукэли – шуди шо, йинцысы хуончун ба лёншы чыдёни. ³⁹ Ниму зэ пүтойчанзыни вуло путони, кэсы чыбушон пuto, хәбушон путожю, йинцысы чунчунзы ба пuto чыдёни. ⁴⁰ Олива фу зэ нимуди дини мангәчур жонни, кэсы ниму бу сыхуан чин-ю, йинцысы олива дудузы луәдёни. ⁴¹ Ниму сын-ён эрнүни, кэсы ба таму дюдёни, йинцысы дўшман ба таму гуәгуәчини. ⁴² Ба ниidi фу дэ лёншы йиман жё заён чун щёmedёни.

⁴³ Ниму гуйжяни жўди вэгуйжынмуди личи йүэ дани, кэсы ниму гәжя манмар дюдё лилённи. ⁴⁴ Таму ги ниму же чянни, кэсы ниму ги таму жебушон чян. Таму чынха туни, кэсы ниму чынха йибани.

⁴⁵ Жы йиче бэля ги ниму лэни, таму нян нимуни, жуй нимуни, йичыр до нэгэ сыхур, жисы ба ниму ванчүан шәдёни, йинцысы ниму мә тин бэвонди Анлахў Торляди хуа, мә зунхў Та ги ниму гихади йиче фалу дэ фынфу. ⁴⁶ Жыгэ зэ ниму дэ нимуди хубыйшон йинавар чынха Хўда динзуди жихони. ⁴⁷ Ниму ю хошо фугуиди сыхур, ниму гого-щинщинди мә фусы Анлахў Торля, ⁴⁸ ви жыгэ ниму ё фусы нимуди дўшманни – Жў ба таму ги ниму дафалэни. Ниму нэ вәдўзыни, шу конни, мәю йишонни, сашон ду чүәшони. Ганту ба ниму щёmedё, таму хынхынди япый нимуни. ⁴⁹ Жў жё йуан дифоншон, дун-яди йиршон жўди минзў пушон ниму лэни, ниму бу дун тамуди йүян. Таму, зущён хийин йиён, фидо ниму гынчянни. ⁵⁰ Нәщезы дәдў минзў бу тэнэ ложын, бу щитын щёди. ⁵¹ Таму ба нимуди йиче сынлин лян лёншы чыгуонни, ниму зу вучонни. Таму ги ниму йидяр лёншы, путожю, олива чин-ю, ню, ён ду бу люха – ниму зу шәдёни. ⁵² Таму зэ ниму бэвонди Анлахў Торля ги ниму гиди дифоншон ба ниму жўди мый йигэ чынпу пушонни, ба ниму зывонди нәщезы го да чынчён ду дадёни.

⁵³ Жисы дўшман ба нимуди чынпу вичў, ниму шу кўди йимяр, чы гәжяди вамуни, зусы ниму бэвонди Анлахў

Торля ги ниму цыминхади эрнү.⁵⁴⁻⁵⁵ Нэхур ниму жунжянни дин шүнщянди дэ чёмёди нанжын ба зывон дюдёди йимяр, чы гэжяди эрнүни, йинцысы зэ мэю сыса чыди. Та ги гэжяди дишүн, щинэди щифузы дэ шынхади ваму сыса ду бу ги.⁵⁶⁻⁵⁷ Нэхур ниму жунжянни дин шүнщянди дэ чёмёди нужын, та зочян фужуди на жүэ ду мэ тагуэ лў, е жымужя ганни. Дүшман ба чынпу вичў, та мэю сысади, ба зывон дюдёди йимяр, туту-мэмэ чы гэжя донвэр ёнхади вава дэ тэзыни. Та ги щинэди нанжын дэ шынхади ваму сыса ду бу ги.

⁵⁸ Ниму дан ниннин бу зунхү жы йи бын фушон щехади йиче фалу, бу пащён Анлахү Торляди вида дэ хэпади минзы,⁵⁹ Та ги ниму дэ нимуди хубый дафа хошо сынзади бэлэя дэ йүнзун канбуходи вынбинни, сысый ба нэшезы зэчы донбучүй.⁶⁰ Жү ба ниму зочян зэ Египет жянгуэди нэшезы сынза-хэпади вынбин ги ниму йиче дафалэни, таму жандо нимуди хуншын готуни.⁶¹ Ганту ба ниму ду шэдё, Жү хан ба жы йи бын фалу фу литу мэ тифэхади гээнди бэлэя дэ вынбин ги ниму дафалэни.⁶² Напа зочян нимуди фур, зущён тяншонди щинщюй ийён, дуэ еба, ниму шошор шынхани, йинцысы ниму мэ тин Анлахү Торляди хуа.⁶³ Жү замужя гощинди ги ниму ганли холи, жё ниму фажон зэмусы жын фур дуэхани, зу жымужя вонху Та гощинди ба ниму вухүдё дэ щёмердёни. Та ба ниму йиман да ниму жыхур чиди, щён жанди нэгэ дифоншон ганчүчини.

⁶⁴ Жү ба ниму сандё чүан дун-яшон жүди данлин минзүди жунжяннини. Нэтар ниму бэвон ниму лян нимуди зүзүй-быйбый йүнзун жынбудыйди, лян муту дэ шыту зүхади хүдамуни.⁶⁵ Жыщезы минзүди жунжянни ниму е мэю пиннан, ниму зобуха хуанди вэр. Зэ нэтар Жү жё нимуди щин жанни, жё нянжин вудёни, жё ниму мэю жинни.⁶⁶ Нимуди мин фанчон данщүанни; быйтян, хили ниму хэпа вучонни, ни бу жыдо, хуэханима хансы бу хуэ?⁶⁷ Ви нимуди нянжин канжянди сынза, ниidi щин

хәлүнлынди тёни. Тянтянмир ганзо йизор зывонди жиси хидёни, хили щинни жиди дын зошынни.⁶⁸ Вә ги ниму фәгуә: «Ниму йүнзун зэ бу жян Египетли», кәсы Жү ба ниму на фичуан йуанхуэй сундо Египетни. Нэтар ниму йиче наннү ба гәжя, зущён нүй ииён, ги нимуди дўшман вончў мәни, кәсы сыйый бу мә ниму.

Жү зэ Моав дифонни лян исраилжынму динли хәтунли

29 Исраилжынму зэ Моав дифонни занди сыхур, Жү ги Муса гиди фынфу жё лян таму хан дин йигә хәтунни. (Зочян Жү лян исраилжынму зэ Синай саншон кәжя динлигә хәтун). Жы зусы жыгә щин хәтунди хуа.

² Муса ба исраилжынму жёдилә, ги таму фәди:

– Ниму ба Жү ги Египетди хуоншон, тади гуанжынму дэ чүан гүйҗя ганхади йиче сыйчин гәжя жянили:³ жусы нәщезы сынза бэля зэмусы Та щянхади кәрамәти дэ ганхади чёчи сыйчин.⁴ Кәсы до вужинди сыхур, Жү мә жё ниму ба тинхади дэ жянхади йиче сыйчинди йисы дун.⁵ Та ба ниму зэ савәни линли сышы нян, кәсы нимуди йишон мә лангуә, хә е мә чуанлан.⁶ Вәё жё ниму жыдо Тасы ниму бэвонди Анлахү Торля, ниму мә чыгуә мәмә, мә хәгуә путожю дэ быйжю.⁷ Заму доли жыгә дифоншонди сыхур, Есевонди хуоншон Сигон дэ Васанди хуоншон Ог чүлә, лян заму дали жонли, кәсы заму ба таму дабәли.⁸ Ба тамуди димян жаншон, заму ба та ги Рувим лян Гадди зү дэ Манассияди бангәр зү фынкәли.⁹ Ниму ё ниннин зунхү жыгә хәтунди йиче фынфуни, жочү таму ганни, жымужя ниму зэ йиче ганди сыйчиншон дый чынгунни.

¹⁰⁻¹¹ Жиргә ниму ду зандо ниму бэвонди Анлахү Торля мяңчянили: мый йигә зүди ложын, линшу, гуанжын, йиче нан-нү, ло-шо, зэ ниму донжунни жүди вәгүйжынму (напа тамусы да цэхуәди хуэйжәсү ти фиди жынму).¹² Вәё лян Анлахү Торля дин гүйжун хәтун, ниму жиргә зэ жытар зандини. Ба жыгә гүйжун хәтун Анлахү Торля жиргә на дўхади жу лян ниму диндини.¹³ Жымужя Жү жочү Та ги

ниму лян нимуди зүзүй-быйбый – Ибрашимэ, Исхар дэ Ягүбэ шүхади хуа, жё ниму чынха Тади минжынли зэмусы Та чынха нимуди Хўдали. ¹⁴⁻¹⁵ Гуон бусы лян ниму жытар занди жынму Анлахў Торля дўди жу дин жыгэ хәтундини: Та лян ниму вонху сын-ёнхади йиче хубый е дин жыгэ хәтундини.

¹⁶ Ниму гәжя жыданни, замужя заму зэ Египет гуәли гуонийин жызыли, замужя ба данлин минзўди дифон зугуәчили. ¹⁷ Ба таму бэвонди нәщезы кәву-сынза хўдаму ниму гәжя жянли: на муту, шыту, жин-йин зўхади ёнзы. ¹⁸ Бэ жё ниму литуди нанжын хуэйжәсү нүжын, жящя хуэйжәсү зў, сыйди щин да Анлахў Торля гынчян жуангүәчи, фусы нәщезы минзўди хўдаму. Зэ ниму жүнжянни жё жымужяди кў дэ дў фуфузиди гын бэ жон! ¹⁹ Ба жыгэ дўхади жутинҗян, жын фонщин сылённи: «Напа вә жочў вәди жён пиши ган еба, вә гуә пиннан-вусыди жызыни». Зу жымужя хо жын лян хажын йидарни шәдёни. ²⁰ Жў бу фоншә жымужяди жын. Дозэзы, Тади чи, зущён жуәчелэди хуэййён, ги нэгэ жын щянчўләни. Жы ии бын фушон щехади йиче бэля лян та йўни зэмусы Хўда ба тади минзы да дун-яшон чүдёни. ²¹ Жў ба та да Исраилди йиче зўди жынму литу фынчўлэ, жё жы ии бын фалу фу литу щехади йиче бэля йўдо ташонни.

²² Вонху нимуди хубый зэмусы да йуан дифоншон лэди вэгуйжын канжян Жў ги нимуди димяншон дафахади йиче бэля дэ бин фәни: ²³ «Ба димян йиман жё сунжё дэ ян пуманли, на хуэ шодёли; готову сыса бу жун, сыса е бу жон, йигэ люцоцор ду бу жончўлэ. Ди чынха, зущён Содом дэ Гоморра, Адма дэ Севоим йиённи, Жў чишонлэди сыхур ба таму щёмедёли».

²⁴ Дун-яшонди йиче жын нэхур вынни: «Виса Жў лян жыгэ дифон жымужя ганли? Виса Та жымужя чишонлэли?» ²⁵ Ги таму хуэйдани: «Тамуди зўзүй-быйбый бэвонди Анлахў Торля ба таму да Египет линчўлэди сыхур лян таму динли хәтунли, кәсы таму ба жыгэ хәтун пәланли.

²⁶ Сүйжан Жү бу жё таму бэвон данлин хўдаму еба, таму жуангүәчи, фусы дэ бэвонтуә йүнзун жынбудыйди данлин хўдамули. ²⁷⁻²⁸ Йинви жыгә Жү жочү таму чишонлэ, жё жы ии бын фушон щехади йиче беля йүдо таму жўди дифонли. Та чихынхынди йимяр, ба таму, зущён ба фулян гын бачўлэди йиён, эрдо вэгүйнили. Йичыр до жиргэди жызы таму хан зэ нэтарни».

²⁹ Ба юди сычин заму бэвонди Анлахү Торля цонхали; кэсү Та ба Тади фалү ги заму гигили, жё заму лян замуди хубый йинавар зунхү Тади йиче фынфуни.

Жү ба исраилжынму йүнхүэй линхүэйлэн

30 Жысыма, вэ ги ниму фэли, Анлахү Торля ги сый ги Тади бэрэкэтини, ба сый Та жуни. Жисы жыщезы сычин доли нимуди тушонли, ниму жўдо Анлахү Торля ба ниму сандё йиче данлин минзўди жунжяннили, дансы ниму ба вэди жыщезы хуа жичелэ ² зэмусы ниму лян нимуди хубый дан шущин, жочү ниму бэвонди Анлахү Торля жуангүәлэ зэмусы лян йичеди щин, йичеди жиншын зунхү вэ жиргэ ги ниму гиди Тади йиче фынфу, ³ нэхур Анлахү Торля до нимушон щинванни, ба нимуди гуәгуәчиidi жынму линхүэйлэ, зу жымужя ба ниму да сандёди йиче данлин минзўди дифоншон йүнхүэй шухуэйлэнни. ⁴ Сүйжан ба ниму сандё дун-яшонди дин йуанди дифон еба, Анлахү Торля ба ниму да нэтар шудо йидарни, линхүэйлэнни. ⁵ Нэхур Анлахү Торля ба ниму йүнхүэй линдо ниму зўзў-быйбый зочян жўди дифоншонни, жё ниму ба та жаншонни. Та жё ниму би нимуди зўзў-быйбый хан фуҗүни, жё ниму жынди фур йүәщин дуёни. ⁶ Вэё жё ниму лян йичеди щин, йичеди жиншын щинэ ниму бэвонди Анлахү Торля, зэ нэгэ димяншон жў чонийчан, Та ги ниму дэ нимуди хубый щин зў суннэтини. ⁷ Нэхур ниму бэвонди Анлахү Торля ба хэхын дэ япый нимуди дўшман жудё, жё жыщезы йиче бэля лян таму йүни. ⁸ Ниму шущин йүнхүэй тин Жўди хуани, ба вэ жиргэ ги ниму гихади Тади

йиче фынфу зунхүни. ⁹ Ниму бэвонди Анлахү Торля ги ниму ганди мый ийгэ сычиншон ги чынгунни, жё ниму сын-ён хошо эрнүни, жё сынлин дуэхани, жё димян ги фужу лёншины, йинцысы Та кэ гого-щинциндиги ниму ган хони, замужя Та зочян ви нимуди зүзүй-быйбый гоцинли. ¹⁰ Гуонсы ниму ё тин Анлахү Торляди хуани, зунхү жы ии бын фушон щехади йиче фалу дэ фынфуни. Ниму ё лян йичеди щин, йичеди жиншиын жочү Анлахү Торля жуангүэлэни.

¹¹ Вэ жиргэ ги ниму гиди фынфу бу нан зэмусы ли ниму е бу йүан. ¹² Жыщезы фынфу мэ зэ тяншон. Ниму бу нын фэ: «Сый нын шондо тяншон, ги заму ба жыщезы фынфу нахалэни, жё заму тин, жочү жыщезы фынфу ган?» ¹³ Жыщезы фынфу мэ зэ хэ нэбонгэ. Ниму бу нын фэ: «Сый нын гуэ хэ, ги заму ба жыщезы фынфу налэни, жё заму тин зэмусы жочү жыщезы фынфу ган?» ¹⁴ Шыдашы, жыщезы фынфу зэ ниму гынчянни. Таму зэ нимуди щиннини, зэ нимуди кунини – ниму зунхү та.

¹⁵ Жиргэ вэ ба ха дэ хо, мин дэ вучон бэдо нимуди мянчянли, ниму гэжя тёжян. ¹⁶ Ниму дан зунхү вэ жиргэ ги ниму гиди Жүди йиче фынфу, минлин дэ фалу, дан щинэ Анлахү Торля, жочү Тади лү зу – ниму хуэхани, нимуди жын фур е дуэхани. Ниму бэвонди Анлахү Торля ги ниму чиди, жанди дифоншон ги бэрэктини. ¹⁷ Кэсэ ниму дан ба нимуди щин да Хүда гынчян жуангүэчи, бу тин Тади хуа, дозэзы хан жё жынму ба ниму линдо цуэ лүшон, бэвон данлин хүдаму, ¹⁸ вэ ги ниму жиргэ фэни: гуэли Иордан хэ, зэ жаншонди дифоншон ниму бу жү чонийүан, яндин шэдёни. ¹⁹ Вэ ба тян дэ димян жёдилэ жё дон гүвадини, ба сынхуэ дэ вучон, бэрэктэй дэ жума бэдо нимуди мянчянли. Ниму ба сынхуэ жяншон, жё ниму лян нимуди хубый юха мин. ²⁰ Ниму щинэ Анлахү Торля, тин Тади хуа, щинфу Та, – зу жымужя ниму лян нимуди хубый зэ Жү ги нимуди зүзүй-быйбый Ибрашимэ, Исхар дэ Ягүбэ щүхади дифоншон жү чонийүанни.

Ба Навинди эрзы Иса жәнчын Исраилди линшули

31 Муса хан ги йиче исраилжын фәди:
— ²Жысыма, вә кәҗяй иибый эршы суйли, вә зә
бу нын лин нимули. Жү ги вә фәли: «Ни гуәбudo Иордан
хә нэбонгә». ³Ниму бәвонди Анлахү Торля гәҗя ба ниму
линшон гуә Иордан хә нэбонгәни; ба нәтар жүди минзү
щемедёни, жә ниму ба тамуди дифон җаншонни. Жочү Жү
фәхади хуа, Иса чынха нимуди линшуни. ⁴Жү ги нәщезы
минзү е жымужя ганни, замужя Та ги аморрэйжынмуди
лёнгә хуоншон — Сигон дә Ог ганли: ба таму щемедёли,
ба тамуди димян далансандёли. ⁵Жү жә ниму ба нәтар
жүди жынму дабәни, ниму лян таму ё жочү вә ги ниму
гихади фынфу ганни. ⁶Жә ниму чынха нинчили дә данзы
дади! Бә хәпа таму, йинцысы ниму бәвонди Анлахү Торля
лян ниму йидарни зудини. Та ба ниму бу вондё, е бу лёха.

⁷Ииху Муса ба Иса жёдилә, зә дажяди мянчян ги та
фәди:

— Жә ни чынха нинчи дә данзы дади, йинцысы ни ба
жыгә минжын линдо Жү ги тамуди зүзүй-быйбый щухади
дифонни. Ни ги таму ба дифон ё фынкәни. ⁸Жү гәҗя лин
нини, лян ни шындо йидарнини. Та ба ни бу вондё, е бу
лёха. Бә чехү дә бә хәпали!

Жиси ги исраилжынму ё нян фалу фуни

⁹Зу жымужя Муса ба жы ии бын фалу фу щеха, ги ахун-
му (жысы Левий зүди нанжынму, таму гон Жүди хәтун
щёнзыдини) дә Исраилди йиче ложын жёдо шуни, ¹⁰ги
таму фәди:

— Хуэйхуэй жуандо ди чи нянди йиршон (жы зусы фон-
шә гәха жонди нян), гуә вәпынзы жечиди сыхур, ¹¹йиче
исраилжын шудо Анлахү Торля жянчүләди вәршон бәвон
Таләни, ниму ё ги таму дашын нян жы ии бын фалу фуни.
¹²Ниму ба йиче нанжын, нұжын, ваму дә ниму донжунни
жүди вәгүйжынму жәлә, жә таму тин жыгә фалу дә щи-

щүэ, замужя ё пащён ниму бэвонди Анлахў Торля зэмусы ниннин зунхў Тади фалұни.¹³ Зу жымужя мә тингуә жыгә фалұди нимуди хубый ё тин тани, ё щүэди пащён Анлахў Торляни. Ниму гуә Иордан хә нэбонгә, ба жыгә дифон дансы җаншон, жўдо нэтар йинавар ё жымужя ганни.

Жўги Муса гихади линийирди фынфу

14 Жўги Муса фәди:

— Ниди вучонди жызы додайли. Ни ба Иса линдо гуйжун жонфон литу, Вә ги та ги фынфуни.

Муса лян Иса до гуйжун жонфон литули.¹⁵ Жўда йүнцэни халэли, йүнцэ жўзы зандо гуйжун жонфон мын гынчянили.

16 Жўги Муса фәди:

— Щүңжин ни лян ниди зўзў-быйбый йиён, до нэгэ дун-яшонни. Йиху жыгә минжын ги Вә е фанлянни, бэвон нэгә дифонди данлин минзўди хўдамуни. Таму ба Вә лёхани, ба Вә лян таму динхади хётун пёланни.¹⁷ Нэйт ян Вә ги таму чишонлэни, ба таму лёхани, Вә ба Вәди лян да тамуди мянчян цонхани, жё дўшман ба таму щёмедёни. Вә, тамуди Хўда, лян таму мә зэ йидарниди йимяр, хошо бэля дэ кўнан йўдо тамушонни, йиху таму дунни: виса ги таму йули жыщезы бэля.¹⁸ Зу ви таму жуангугаечи бэвон данлин хўдаму, ганхади йиче ха сычин, нэйт ян Вә ба Вәди лян да тамуди мянчян цонхани.

19 Жыхур ни ба жыгә чўзы щеха, ба исраилжынму жёхуэй. Жыгә чўзы вонху ги Вә лян таму чынха гўвани.

20 Жочў Вә ги тамуди зўзў-быйбый щухади хуа, Вә ба таму линдо нэгә тон нюнэзы дэ фынмиди фужу дифонни. Кәсы жисы таму чы бо, чынха понжын, нэхур таму жуангугаечи бэвон данлин хўдамуни. Таму ба Вә лёхани, ба Вәди хётун пёланни.

21 Жисы бэля дэ кўнан йўдо тамушон, жыгә чўзы фандуй тамуни, йинцысы тамуди хубый ба жыгә чўзы йүнзун вонбудё. Вә ба таму хан мә линдо Вә ги таму щухади дифон еба, кәсы Вә кәжя жыдени, тамуди щин сылён садини.

²² Зу нэйитян Муса ба жыгэ чүзы щеха, ги исраилжынму жёли.

²³ Йиху Жё ги Навинди эрзы Иса фэди:

— Жё ни чынха нинчи дэ данзы дади, йинцысы ни ба исраилжынму линдо Вэ ги таму щүхади дифон чини. Вэ лян ни зэ йидарнини.

²⁴ Муса ба жыгэ фалуди йиче фынфу щедо фушонли. Ба йиман щеван, ²⁵ йихү та ги гон Жёди хэтун щёнзыди левитжынму фэди:

— ²⁶ Ба жы ий бын фалуди фу нашон, гэдо ниму бэвонди Анлахү Торляди хэтун щёнзы гынчян, жё ги ниму чынха гүва, ²⁷ йинцысы вэ жыдонаи, нимуди пичи жёндихын. Жысъяма, вэ хан хуэдини, кэсү ниму сүчонди бу тин Жёди хуа, вэ вучонлиди йиху, ниму йүэщин бу тин Тани.

²⁸ Ба нимуди мый йигэ зүй литуди ложынму дэ линшуму ги вэ жёдилэ, вэ ги таму ба жыщезы хуа дашын фэгини. Вэ ба тян дэ ди жёдилэ жё таму дон гүвани, ²⁹ йинцысы вэ жыдонаи, вэ вучондёди йиху, ниму яндин хүгэцэнни, да вэ ги ниму фынфухади нэгэ лүшон жуангүэчини. Вонху бээля йудо нимушонни, йинцысы ниму зэ Жёди мячян ган ха сычинни, на зыжиди ха ганбан жё Та чишонлэни.

Mусади чүзы

³⁰ Йиху Муса зэ минжынди мячян ба жыгэ чүзы да тур до йир дашын няяли, жё дажя ду тинли.

32 Тян дэ димян! Ба вэ фэди хуа ниму люшынди тин.

² Вэди жёшүэ, зущён йү дяр йиён, щяни, вэди хуа, зущён лүфи йиён, луэни.

Зущён быййү, дедо чинмёшонни, зущён моморийү, щядо цошонни.

³ Вэ куажён Жёди минзыни!

Жё Тади минжын фэ: «Хүдасы видади!»

⁴ Жү зущёнсы Да Сан;
Та зохади йиче ходихын,
Та ганди сыйчин ванчұансы гундоди.
Хұдасы кочүди, Та мәю цуәву,
Хұдасы гундоди дә жынди.
⁵ Кәсі ниму зә Та мянчян хўганкәли,
ви нимуди гүнахар ниму зә бу нын
дон Тади эрнүли,
нимусы щинчон хади, сыйбулдыйди йибыйзы.

⁶ Мынтуму, мәю нозыди жынму-я!
Ниму зу жымужя ги Жү до щединима?
Тасы нимуди Дада, зоха нимуди Зуәзожя,
Та ба ниму зўчын йигә минзўли.

⁷ Ниму ба шонвоннян жичелэ,
ба зочян гуәлиди жызы сылёнчелэ;
ба нимуди дада вынйихар, та зу ги ниму фәни,
вын нимуди ложынму, жё ба нәхурди сыйчин толұн.

⁸ Видади Хұда ги жынму фын димянди сыхур,
Та ги жынму динхали – сый зә нани жўни.

Та жочў тянщянмуди фур
ги йиче жын ба димян фынгили,

⁹ Жўди минжын чынха Тади Гәжядили,
Ягўбәди хубыйсы Тади йинаварди йиләзы.

¹⁰ Жў ба таму зә савәни,
зә кун дә е сазы тандни зожуәли.
Ба таму бохў дә жоканли,

зулан гәжяди нянжынзы йиён, каншудини.

¹¹ Зущён ло йин хў гәжяди вәвәзыди йиён,
зә йинвазы готу фидини,
ба бонзы чынкә ба таму нашон,

зә гәжяди байзышон туәдини.

¹² Зу жымужя Жў йигәр линли Тади минжынли,
таму мәю данлинди хўдаму.

¹³Хўда ба таму цудо димянди го диндиршонли,
лян тандониди готян ба таму вили.

Ги таму да шыту фынни золи фынмили,
да шыту саншон ги таму ба ю гунйүнгили.

¹⁴Тамуди ню дэ жўлү гили хошоди нэзы,
таму юли дин ходи ён, жўлү дэ нюоли,
дайли дин ходи мыйзы дэ путожюли.

¹⁵Кэсы Хўдади минжын чыболи, понхали,
тамуди пичи чынха жёндили;
таму чы боли, ба дўзы тянманли, юли бёли.
Ба зоха тамуди Хўда фанлянди лёҳали,
ба тамуди лилёндади Жюминжя сондыйли.

¹⁶Таму бэвон данлин хўдамуди йимяр,
жё Жў чыли цўли;
таму ганхади кәву-сынзади сыйчин
жё Та чишонлэли.

¹⁷Таму бусы ги Хўда – ги зонгуй ду жули
гўrbанили.

Жысы тамуди зўзў-байбый йўнзун жынбудыйди
щин хўдаму,
исраилжынму йўнзун мә бэвонгуәди жя хўдаму.
¹⁸Кэсы ба ги таму гили минди Бохўжя вондёли,
ба зоха тамуди Хўда зэ мә жиди.

¹⁹Жў ба жыгә канжян, тэ чишонлэли,
ба Тади ваму бу ёли.

²⁰Жў фәли: «Вә да тамуди мянчян ба Вәди лян
ционхани,
канни, вонху лян таму йў сани;
тамусы сыйбуздыйди йибыйзы, мәю щинфуди ваму!
²¹Таму бэвон жя хўдамуди йимяр,
жё Вә чыли цўли,
йинви бу жы сысади хўдаму Вә чишонлэли.

Йинви жыгэ Вэ ба жя минзў дафалэ, жё таму е чы
шүни,

ба мэю нозыди минзў, — жё таму чишонлэни.

²² Вэди чи, зущён жуәчелэди хуә йиён,
йичыр до дуәзэхэ шодини.

Ба димянди йиче дунщи щёмедёни,
йичыр до сан гынзы диха.

²³ Вэ ба бэля ги таму дафачини,
ба Вэди йиче жян садо тамушонни.

²⁴ Вэ жё таму вәсыни, бэзы хэ тамуди минни.
Сынза-хәпади вынбин жё таму шәдёни.

Вэ ба дў чончун ги таму дафачини,
заёнди есын ба таму чәсыни.

²⁵ Зэ вэту ба тамуди ваму жё до кансыни,
зэ жяни сынза-хәпа ба таму хачүни.

Жё нянчин щёхуәр дэ нүзы,
йүәвазы дэ быйту лохан ду шәдёни.

²⁶ Вэ зочян щён ба таму сандё сыжу-бахани,
жё дун-яшонди жынму зэ бэ жичелэ тамуди
минзыли.

²⁷ Кэсы Вэ жымужя щян бу ган, жё тамуди дўшман
бэ те конзы,
фәсы: «Ни кан, замуди жин дуәму да,
бусы Жў жё таму дили тули».

²⁸ Тамусы мэю нозыди минзў,
таму мэю эрлин, сыса бу дун.

²⁹ Таму дан ю нозы — зу минбыйни
вонху лян таму йү сани.

³⁰ Йигэр жын замужя нын дабэ йичянни?
Лёнгә жын замужя нын ба чян-ван жуйдё?

Тамуди Бохўжя ба таму лёхали, Жў ба таму ги
дўшман жёгили.

³¹ Тамуди бохўжя бу щён исраилжынмуди Бохўжя,

дўшманму гәжя жыдо жыгәни.

³² Исраилжынмуди дўшманму, зущён Содом дэ Гоморради жынму, хадихын,

таму, зущён ю дўди кў путо йиён;

³³ таму, зущён на чончунди дўйүә зўхади жю йиён.

³⁴ Жў жидини, тамуди дўшманму ганли сали,
Та дын фонбян сыхур ги таму дин зуйни.

³⁵ Жисы тамуди жўә шанкэли,
Жў ги таму бочуни, зуй тамуни,
таму дедёди жызы долэдини,
щёме тамуди нэйитян лэдини.

³⁶ Жисы Жў ба Тади минжын мёю харлиди канжян,
зыюди жын хуэйжәсы нў – йигә мә шынха,
нэхур Та лэ дажю тамуни,
щитын Тади нўни.

³⁷ Нэхур Жў вын Тади минжынни:
«Нимуди хўдамуна, ниму зывонди бохўжяму
зэ нанини?

³⁸ Ниму на жуон гўrbани ба таму виболи,
на путожю ба таму гуан зуйли.

Жыхур жё таму чеlэ, ги ниму бонмонлэ;
жё таму лэ, ба ниму хўчў!

³⁹ Жиргә ниму кан: жысы Вә, – гуон Вә йигәрсы
Хўда;

чўгуә Вә – зэ мёю данлин хўдаму!
Вә ё миндини, е ги миндини.
Сысый да Вә гынчян жюбуха.

⁴⁰ Вә ба шу жочў тян зачелэ на Вәди йинаварди мин
дў жудини:

⁴¹ Вә ба Вәди шан гуонди до мә жянни,
на Вәди шу дин зуйни,
ги Вәди дўшманму бочуни,
ба хэхын Вәди жынму зуйни.

⁴² Вәди жян зан тамуди щени,

Вәди до са фандуй Вәди жынмуни.
Ба йигә дүшман ду бу щитын,
дәли шонди лян гуәгуәләди жынму –
ду вучонни».

⁴³ Йиче минзў! Ниму ё куажён Жўди минжынни!
Йинцысы Та ви гәҗяди нүди ще бочуни.
Жў ба Тади дўшман зуйни,
ба Тади минжынди димян зў ганжинни!

⁴⁴ Муса лян Навинди эрзы Иса зэ исраилжынмуди
мянчян ба жыгә чұзы дашын нянли, жё дажя ду тинли.

Musa гихади линийр фынфу

⁴⁵ Муса ба чұзы ги йиче исраилжын нянван, ⁴⁶йиху фәли:
– Ниму ба жиргә вә ги ниму фәхади жы йиче хуа жидо
щинни. Ба нимуди эрнү жәхүэй, жё таму ниннин зунхў
жы йиче фалу. ⁴⁷ Жыгә до нимушон бусы кун хуа – жысы
нимуди хуәмин. Ниму дансы жымужя ган, зэ Иордан хә
нэбонгә жәншонди нэгә дифоншон жў чонйұанни.

⁴⁸ Зу нэйтитян Жў ги Муса фәди:
– ⁴⁹ Ни шондо Моав дифонди Иерихон чынпу дуй-
мянди Аварим сан дифонди Нево сан диршон, ба Вә ги
исраилжынму гиди Ханаан дифон вонийхар, ⁵⁰йиху ни
зу зэ нэгә сан диршон вандёни, зудо ниди зўзў-быйбый
гынчянни, замужя ниди Харунә гәгә зэ Ор саншон вандё-
ли, зули тади зўзў-быйбый гынчянли. ⁵¹ Зэ Син савәниди
Кадес дифон, Мерива фичұан гынчян нимуди щинфу мә
гу: ниму лёнгәр зэ исраилжынму мянчян ба Вәди гүйжун
вида лилён мә жынчын. ⁵² Йинви жыгә ни гуон ба Вә ги
исраилжынму гиди нэгә дифон да йұанчүр қанжянни,
кәсі ни жинбudo та литу.

Musa ги Исраилди йиче зў панвон холи

33 Хўдади шынжын Муса вучонди зычян, та на жы-
мужяди хуа ги исраилжынму панвон холи:

² Жү да Синай саншон лэли,
да Сеир дифон, лян жэту ииён, чүлэли,
да Фаран саншон ба Гэжяди минжын жолёнли.
Чян-ванди тянщян лян Та йидарни лэли;
Тади ю шуни хуэ жуёдини.

³ Жысыма, Жү ба Тади минжын нэдихын,
бохү Та жянчүлэди жынмудини.
Йинви жыгэ вэму гуйдо Тади жүэ гынчян,
тин Тади йиче фынфудини.
⁴ Муса ги вэму ба фалу гигили, –
жысы Ягүбэ хубыйди йилэзы.

⁵ Жисы Исраилди йиче зүй лян тамуди линшу
йиман шудо йидарни,
Жү ги исраилжынму донли хуоншонли.
⁶ Муса ги Рувим зүди жынму панвонли:
«Жё Рувимди хубый хуёчи, жё таму бэ медё,
суйжан тамуди жын фур бу дүэ еба».

⁷ Ги Яхүти зүди жынму та панвонли:
«Жү! Ни ба Яхүти хубыйди чито тинжян,
ба таму линдо данлин зүди жынму гынчян.
Ни ви таму да жон,
ги таму бонмонди ба дүшман дабэ».

⁸ Ги Левий зүди жынму та панвонли:

«Жү! Ниди урим дэ туммим* зэ Ни жянчүлэди
Левийди хубыйшонни,
Ни зэ Масса дифонни ба таму зыянгуэ,
зэ Мерива фичүан гынчян лян таму жёнли зуйли.
⁹ Нён-лозыди либян таму фэдини:
„Вэму бу вон вэмуди нён-лозы“.
Ба дишүн таму е бу жын,

---

* 33:8 «Урим» дэ «Туммим» – жысы лёнгэ гуйжун дунши, Исраилди ахунму на таму вын Хүдади вонщёндини.

лян эрнү бу лэвон.

Йинцысы таму зунхү Ниди фынфудини,
бохү Ниди хэтундини.

¹⁰ Левитжынму жётё Ягүбэди хубый жё зунхү

Ниди фынфу дэ фалүни,
ги Ни шо щёндини, зэ жү гүрбаниди жуэзышон жү
шоди гүрбанидини.

¹¹ Жү! Ни ги таму панвон да личи,
ги таму ганди сычиншон панвон хо.
Ни ба тамуди дүшман щёмедё,
жё хэхын тамуди жынму зэ бэ чөлэ».

¹² Ги Вениамин зүди жынму Муса панвонли:

«Жү щинэ сый,
ба таму бохүдини,
ийтиян иивэщи каншу тамудини;
таму зущён зэ Хүдади жягуэзышон щехуандини».

¹³ Ги Юсуф зүди жынму та панвонли:

«Жё Жү ги тамуди дишон ги йү,
тяншонди лүфи дэ дихади фичүан.

¹⁴ Жё жэту ги таму ба тади дин ходи лишин дуангы,
жё йүэлэн е ги тади фужуди ливу.

¹⁵ Жё дин ходи готян
ба тамуди шонвоннянди гүдэ сан пуман.

¹⁶ Жё димян ги таму ги дин ходи шучын,
ба та готу жонди фужү чинхуэ ги таму гиги.

Жё зэ хүэ жуэди цыязыни лэди Жү
ба Тади бэрэкэти ги Юсуфди хубый гиги, –
йинцысы Юсуфсы йиче данлин дишүнмуди тузы.

¹⁷ Юсуфди жин, лян поню йиён, да,
тади гэ, зущён епонюди йиён.

Тади гэ зусы Манассия зүди чян-ван жын,
зусы Ефрем зүди жи чян, жи ван жын.

На гэ та ди минзүни,
пушон, ба таму йичыр гандо дун-яди йиршонни».

¹⁸ Ги Завулон дэ Иссахар зүди жын Муса панвонли:

«Завулонди хубый! Панвон жё ниму зэ нимуди
мэмэшон дый чынгун!

Иссахарди хубый! Панвон жё фугуй
зэ нимуди жяни дуэчи!

¹⁹ Ниму ба вэгүйжынму чиндо нимуди саншон,
зэ нэтар жү гундоди гүрбани.

Ниму да хэзыни дый фугуйдини,
зэ хэянди сазыни ва бобайдини».

²⁰ Ги Гад зўди жынму та панвонли:

«Жыган Хўда! Та ба Гад зўди дифон йиндали.
Гадди хубый, зущён сызы йиён, дындени,
ба туйбазы чөләнни, ба ту пизы мадёни.

²¹ Гадди хубый ги гәҗя ба дин ходи димян жяншонли,
ба линшуди йилэзы ги таму фынгили.

Исраилди линшуму шудо йидарниди сыхур,
Гадди хубый ба Жўди фалу дэ фынфу ганванли».

²² Ги Дан зўди жынму та панвонли:

«Данди хубый зущён сывазы,
да Васан дифонни таму вончў подини».

²³ Ги Неффалим зўди жынму та панвонли:

«Неффалимди хубый, Жў щинэ ниму,
Та ги ниму ги мэйирди бэрэкэтини.
Галилеяди хэзы нанбонгэсы ги ниму
фынгили дифон».

²⁴ Ги Асир зўди жынму та панвонли:

«Асир хубыйди бэрэкэти би данлин зўди дуэ.
Жё дишүнму щинэ тамуни,
зэ тамуди димяншон жё олива фу ги фужү хотян.
²⁵ Жё таму жўди чынпуди гэмэн ю тун дэ теди
суэзы. Жё таму йинавар пиннан-вусыди гуэ
жызы».

²⁶ Исраилжынму! Зэ мэю данлин, зущён нимуди Хўда
йиёнди,

Та да тяншон халэ ги ниму бонмондини,
да йүнцэшон Тади вида гуонлён лёндини.

- ²⁷ Йинавар хуёди Хүдасы нимуди Бохўжя;
Тади шу йинавар ба ниму хўчўдини.
Та ба нимуди дўшман да нимуди мянчян жўйни,
ги ниму гиди фынфу: «Ба таму йиман щёмедё!»
- ²⁸ Исраилжынму, Ягўбэди хубый пиннан-вусыди жўдини;
Тамуди димян ги хошо лёнши дэ путожюдини,
нэтар тяншон дехалэди лўфи жё димяндини.
- ²⁹ Исраилжынму! Ниму дуёму гошин!
Ба сый хан, зущён ниму йиён,
Жў жымужя каншудини?
Та Гәжясы бохў нимуди донпан
Тасы ги ниму ги миншынди до.
Нимуди дўшман лэ, чито щинванни,
ниму ба таму зэ жўэ диха тани».

Муса вучонли

34 Муса шонли Моав чуандоди Нево саншон, Иер-
ихон чынпу дуймянди Фасга сан диршонли. Жў
ги та ба нэгэ дифон йиман зыгили: да Галаад йичыр до
Дан зўди дифон, ² ба Неффалим зўди, Ефрем зўди дэ
Манассия зўди йиче дифон; Яхўти зўди дифон йичыр до
шибонгэди Дижунхэ гынчян, ³ Яхўти зўди нанбонгэди
дифон, Иерихон чуандониди пинтан, мизор фуди чынпу,
йичыр до Сигор чынпу.

⁴ Йиху Жў ги Муса фэди:

– Жы зусы Вэ ги Ибрашимэ, Исхар, Ягўбэ дэ ги таму-
ди хубый щўхади нэгэ дифон. Вэ жё ни ба жыгэ дифон
канли, кёсси ни жинбудо та литу.

⁵ Жў замужя фэли, Тади хуёжи Муса зу нэмужя зэ Моав
дифоншон вучонли. ⁶ Ба тади мэти зэ Моав дифонди чуандони,
Беф-Фегор чынпуди дуймянни сундёли, кёсси до
вужинди сыхур, сысый ду бу жыдо тади фын зэ нанини.

⁷ Муса йибый эршы суйшон вучонли. Кёсси тади нянгуон
лёндини, гончён хо. ⁸ Исраилжынму зэ Моав пинтани
ба Муса кўли санши тян.

⁹Навинди эрзы Иса юли эргилили, йинцысы зочян Муса ба шу гэдо ташонли. Исраилжынму тинли Исади хуали зэмусы зунхүү чечү Муса ги таму гихади Жүди фынфули.

¹⁰ Исраилжынмуди жунжянни зэ мэю зущён Муса йиёndи шынжынли; Жү мянь дуй мянь лян та фэгуэ хуа.
¹¹⁻¹² Жү зочян ба Муса вон Египет дафачили, жё та зэ Египетди хуоншон, тади гуанжынму дэ чүан гүйждиди мянян щянли вида кэрамэтили, ганли чёчи сычинли. Муса на да лилён дэ нынгу зэ йиче исраилжын мянян е ганли хэпа-сынзади сычинли. Чүгуэ та сысый зэ мэ гангүэ жымужяди сычин.

Хуадян

АДАН – Хўда зоҳади ту йигэ жын, йиче жынмуди зўщян.

АНЛАХЎТОРЛЯ – «Анлахўсы Жў» – жысы Гуйжун Китабу литуди Хўдади йигэ минзы.

АМАЛИКЖЫНМУ – Жысы зэ Ханаан дифоншон жўҳади йигэ минжын. Йиху исраилжынму ба та жаншонли. Жысы зэ Сыхеди нанбонгә дэ дунбонгә жўди южуанжынму. Жысы исраилжынму да Египет чўлэ, амаликжынму пудо тамушонли. Зу да нэгэ сыхур дашон ба таму суандисы исраилжынмуди дўшман. Хўда ги исраил минжын гиди фынфу жё ба амаликжынму ванчұан щёмедёни, кәсы исраилжынму мә ванчын жыгэ фынфу (кан Ханаан, Хананейжынму).

АМИНЭ – Жыгэ яхўти хуади йисысы «дуйди», «шызэди».

АММОНЖЫНМУ – Жысы Бен-Аммиди, Лут эрзы (Ибраҳимэди жыэрзы) дэ та ўё нұзыди хубый (кан Датур 19:38). Аммонитжынму ги жя хўда Молоҳ бэвонли. Таму зэ Иордан хәди дунбонгәди гуйжяни жўли. (Жысы вужинди Иордания гуйжя). Тамусы исраилжынмуди дўшман, филистимжынмуди лянимынжя.

АМОРЕЙЖЫНМУ – Жысы зэ Ханаан дифоншон жўҳади йигэ фур дуәди минжын. Йиху исраилжынму ба та жаншонли. Ю йибян «аморейжынму» хуа ги йиче зэ Ханаан димяншон нэгэ сыхур жўҳади минжын сыйүндини (кан Ханаан, Хананейжынму).

АСТАРТА – Хананейжынму бэвонди йигэ нұхўда. Хананейжынму сылёндисы Астарта нұхўда ги жынму нын ба чын-

гун, щинэ дэ хо шучын налэ. Нүхүдади шёнжынсы гуйжун фулин. Лян бэвон нүхүда Астарта лянхэди нэгэ сэбэбусы, хананейжынму зэ бэвон Астарта нүхүдади фонзыни лян бавэди нүжынму йидарни фижёдилэ. Таму сылёнди, дансы жымужя ган, тамуди нүхүда ги таму нын ги хо шучынни.

АХУНМУ – Зэ Хүдади гуйжун жонфонни фусы Хүдади жынму. Нэтар таму ви йиче исраилжын ба гээн гүrbани ги Хүда жүгили (кан Гүrbани). Гуонсы таму нын жиндо Хүдади гуйжун жонфонни. Таму хан ба исраилжынмуди данлин жёмынди куйчын дэ жечи фэгуанли. Йиче ахунсы Муса шынжын гэгэди Харунэ шынжынди хубый, Левий-ди хубый (Левий – жысы Ягүбэ шынжынди шы эргэ эрзы литуди йигэ). Ахунму ган гунсыди сыхур, левитжынму ги таму бонмонли (кан Левитжынму).

БОХҮЖЯ – Жысы Гуйжун Китабу литуди Хүдади йигэ минзы.

БЭ ГУЙЖУН МЭМЭДИ ЖҮЭЗЫ – Жыгэ на жин езы бо-чүди жуэзы зэ Хүдади гуйжун жонфонди Гуйжун вэршон зандини. Йиху ба та надо Иерусалим сынили. Зэ жуэзышон гэдисы ги Хүда жүха гүrbаниди гуйжун мэмэ.

ВААЛ – Хананейжынму бэвонди йигэ жя хүда. Ханан-еийжынму сылёнди, Ваал хүда (жыгэ минзыди фанийсы «Жонгуйди») нын ги жынму ба чынгун дэ хо шучын гиги.

ВАРДЭ – Ги Хүда гиди булүн зү сади щүян. Ги вардэди сыхур, читоди жын ба зыжиди жыншы чито кангидини. Ви жё жыгэ чын, та ги Анлахү Торля ба гэжя хуэйжэс тади йилэзы дунщи щүдини.

ВЭПЫНЗЫ ЖЕЧИ – Исраилжынму гуэди жёмын жечи. Ба жыгэ жечи няннян да чийүэ шыву до эрший ии ё гуэни (на яхүти хуа ба чийүэ жёди «Тишри»; жыгэ бонжерсы замуди байүэ хуэйжэс жюйүэ). Жечишон йиче исраилжын ду ё зэ вэпынзы литу жүни, йинцьсы жё тамуди хубый жиха-ни: Хүда ба тамуди зүзүй-быйбый да Египет линчүлэди йиху,

таму жүдо вәпышынили. Жы хансы шу путоди дә ви шуха лёншы дошеди жечи. Вәпышы жечи, ган данлин йиче жечи, дин гошинди дә хунхуәди (кан Левит 23:32-43; Фур 29:12-40; Фалұ 16:13-15).

ВОН БЫЙНИ ЩИ ГҮНАХАРДИ ЖЫЗЫ – «Йом Киппур» (яхүти йүян). Ба жыгә жызы чийүә шы тянди нэйтян гуәдини (на яхүти хуа ба чийүә жёди «Тишри»; жыгә бонжерсы замуди жүйүә хуэйжәсі байүә). Зу жы йитян исраилжынму ду ё фынзәни, бу жун зў хуә. Вәё ба гәҗя дә минжын да гүнахаршон щибый зэмусы ба Хүдади жонфон дә шо гүrbаниди жуәзы дажәжин, да ахун ги Хўда ё жү гүrbанини. Да ахун ги Хўдади гүrbанишон наләди йигә гунжұлұ, ба тади ще надо Хўдади гүйжун жонфон литу, лян та ба хәтун щёнзыди гәзү мәли. Йиху та ба гәҗяди шу гәдо ди эргә жұлұди тушон, фәли исраилжынмуди йиче гүнахар дә зўйли. Зу жымужя та ба йиче пәдо жүлүшондини, йиху ба та вон савәни лёкәдини. Жыгә жёмынди куйчын ба фоншә жынмуди гүнахар зыдини (кан Левит 16:1-34; 23:26-32; Фур 29:7-11).

ВӘДОЖЫН – Бу щинфу луәмур Йигә Хўдади жын.

ГАЛИЛЕЯ – Палестинади быйбонгә дифон. Жиргә жыгә дифон зә Исаил гүйжяни.

ГЕРГЕСЕЙЖЫНМУ – Жысы зә Ханаан димяншон жүхади жынму, йиху исраил минжын ба Ханаан жаншонли. Хошён жыбудо, зә нагә Ханаанди вәршон гергесейжынму жүли (кан ХАНААН, ХАНАНЕЙЖЫНМУ).

ГӘ МЫЙЗЫДИ ЖЕЧИ – Исраилжынму гуәди жёмын жечи. Ба жыгә жечи Пасхади вушы тянди нэйтян гуәдини. Жысы да мыйзы турди жечи. Жынму ги Хўда ба заён лищин, гүrbани дә шухади щин мыйзы наләдини. Зә Инжил Китабу литу ба жыгә жечи жёдиси ди вушы тянди жечи (кан Левит 23:15-22; Фур 28:26-31; Фалұ 16:9-12).

ГҮЙЖУН ВӘР – Жысы Хўда тәбеди вәр. Зэ Хўдади гуйжун жонфон литу Гуйжун вәр – жысы жонфонди йилэзы. Нэтар занди гә гуйжун мәмәди жуәзы, гуйжун юдынзан дә шо гүrbаниди жин жуәзы. Йигә на хо мабу лян данчин, зыхун дә хунлонлор янсыйди ёнмо зэмусы жүлүмо фынхади мынлянзы ба Гуйжун вәр лян Дин гуйжун вәр фынкәди-ни (кан ДИН ГҮЙЖУН ВӘР). Зэ Гуйжун вәршон ахунму фусы Хўдали.

ГҮЙЖУН ЖОНФОН – Жысы йигә да жуаныйди жонфон. Йұанзы ба та чұанчүдини. Йида ги исраилжынму ба Муса шынжынди Фалұ гиги, Анлахұ Торля зә нэтар жўли. Нэтар ю хәтун щёнзыни, шо гүrbаниди жуәзы дә данлинди дунщи, ба са ахунму фусы Хўдади сыхур сыйұндиди. Ба Хўдади Гуйжун жонфонди готу лян лёңгә буди дә лёңгә пизыди цынзы шанчүдини. Хўдади гуйжун жонфон ю сангә буфынни: вәмянди йұанзы, Гуйжун вәр дә Дин гуйжун вәр (кан жыщезы хуа). Вон йұанзыни йиче исраилжын нын жинчи, шо Гуйжун вәршон – гуонсы ахунму, вон дин Гуйжун вәршон – гуонсы да ахун. Сульманә хуоншон фәгуанди сыхур, жыгә Хўдади гуйжун жонфонди виғыншон чынха Иерусалим сыли.

ГҮЙЖУН ЖОНФОНДИ ЙҰАНЗЫ – Жысы ги Хўдади гуйжун жонфон гәхади йигә сыйқұәзыди йұанзы, ба та на люшыгә жүзы чұандёдини. Зэ жыше жүзышон гуади бу данзы; зэ йұанзыди мынкушон гуадигә сы янсыйди мынлянзы. Нэтар (йұанзыни) ю шо гүrbаниди жуәзы лян тади жысы дә щи абдәзыди пынни.

ГҮЙЖУН КИТАБУ – Ба Хўда жё Тади шынжынму ги жынму щехади фу йиман жёди Гуйжун Китабу (Китабу Мукааддас). Жыше фусы Торати, Зәбур, Инжил дә данлинди.

ГҮЙЖУН ЛИЩИН – Ба наләди заён гүrbаниди йилэр ахунму зә Анлахұ Торляди мянчян фәли (надо шуни зә кунжунни фәли). Зу жымужя фәхади гүrbаниди йилэр йи-

ху чынха ахунмудини. Таму лян жяця ба жы йилэр нын зэ ганжин вэршон чы. Зу жымужяди ахунмуди щиндун зыфэди жынму ги ахунму гихади нэ йилэзысы жынши ги Хўда дуангиди гуйжун лищин. Ба жыгэ лищин Хўда йиху ги ахунму люхадини.

ГУЙЖУН МЭМЭ – Жысы шы эргэ мэю жёмяндиги мэмэ. Ба таму исраилди ахунму зэ Хўдади гуйжун жонфонди Гуйжун вэршонди бэ Гуйжун мэмэди жуэзышон гэли. Йиху зэ Иерусалим сыни гэли. Ба жыще мэмэ зэ жуэзышон гэли чи тян, йиху зэ тамуди вифышон ба шохади щинщүан мэмэ гэгидини. Ба жыще мэмэ да жуэзышон чудёлиди йиху, гуонсы ахунму нын чы та (кан Левит 24:5-9). Жыще мэмэ ги исраилжынму зыдини, гуон да Хўдашон таму дый лилён дэ чыхэдини.

ГУЙЖУН ЩЁН-Ю – Яхүтижынму ба булүн нагэ жын лян гуйжун щён-ю мэди сыхур, таму ги нэгэ жынди тушон доли юли. Зу жымужя щён канги, ба нэгэ жын ги тэбэди жынмуди гунсышон хуэйжэсийн фусы Хўдади сышон щүнжүдини. Билүн, дансы булүн сый чынха хуоншон, ахун хуэйжэсийн шынжын зу жымужя ганли. Вэё жё шо гүрбаниди жуэзы чынха Жү жянчүлэди гуйжун дунзи, ба та е лян гуйжун щён-ю мэли.

ГУЙЖУН ЮДЫНЗАН – Хўда ги Муса шынжын гиди фынфу жё ги Хўдади гуйжун жонфон зүйигэ гуйжун юдынзанни. Тасы на дин ходи жинзы зүхади. Та ю ганзыни, люгэ жызызы лян чигэ дыни.

ГУН-ЁН (жунгуэ xua) – Жы зусы мэ шанхади ён хуэйжэсийн сохё ён. Зэ Гуйжун Китабу литу да гүдээди сыхуршон ба гун-ён суандисы дин ёжинди гүрбани (кан Датур 4:2; 22:27). Жочү Мусади Фалу гуэ Пасха жечиди сыхур яндин ги Хўда ё жүйисийди гун-ёнгозыни (кан Жефон 12:3, 5) зэмусы ба та зэ данлин жёмын жечишон, тяントянди дэ бавэди гүрбанишон хан сыйүндини (кан Фур 6:14; 28:3-27; 29:2, 8, 13 дэ данл.).

ГҮНАХАР – Жысы бу тин Хүдади минлин, бу вонщён жочү Хүдади фынфу ганди.

ГҮРБАНИ – Жысы ги Хўда жұхади заён сынлин дэ лёншыди гүrbани. Жұ гүrbаниди жун-ёйисысы, жё ги Хўда до йиге ще; та ба жұ гүrbани жынди жуншы ги Анлахў Торля зыдини. Хўда зэ Синай саншон ги Муса шынжын дэ исраилди минжын гилигә Фалұ. Зэ жыгә Фалұшон тифәдини, ба замужяди гүrbани ё ги Хўда жұгини, ба тади фур дэ наләди жынли е зыгидини. Жун-ёйисысы ўзымужяди: шоди гүrbани (Левит 1), мянди дэ лёншыди гүrbани (Левит 2), пиннанди гүrbани, дошеди гүrbани (Левит 3), вон быйни щи гўнахарди гүrbани (Левит 4:1 – 5:13) дэ вон быйни щи зуиди гүrbани (Левит 5:14 – 6:7). Жы вугә гүrbаниди ёнзы литу гуон йигә гүrbани мә жұ сынлинди – жысы мянди дэ лёншыди гүrbани. Ба жыгә гүrbани ги шоди гүrbанишон хуәгидини (Левит 9:16,17). Ба йиче гүrbани исраилжынму щянчян вон Хўдади гүйжун жонфон литу наләдини, йиху вон Иерусалим сыни.

ДААХУН – Жысы исраилжынмуди ахунди тузы. Жочү Мусади фалұ, та зэ Хўдади гүйжун жонфонни ба данлин ахун бу нын ганди сычин гандини. Няннян та йихуэй нын жин Хўдади гүйжун жонфонниди (зэ Иерусалим сыди хуту) Дин гүйжун вәрни; нэтар та ба ги Хўда жұгиди ню-ёнди ще садо хәтун щёнзыди сыгә гәшондини, зу жымужя Жў ба да ахун гәжя дэ йиче исраилжынди гўнахар дэ зуй нын фоншәни.

ДАНЛИН ХЎДАМУДИ ЁНЗЫ – Жысы на заён цэлё (муту, жинзы, шыту дэ данлинди) зўхади жя хўдамуди ёнзы.

ДИН ГҮЙЖУН ВӘР – Жысы Хўдади гүйжун жонфон ли тути йилэр. Нэтар занди хәтун щёнзы. Йигә на хо мабу лян данчин, зыхун дэ хунлонлор янсыйди ёнмо зэмусы жұлумо фынхади мынлянзы ба Гүйжун вәр лян Дин гүйжун вәр фынкәдини. Жочү Муса шынжынди фалұ, гуон да ахун нын жиндо Дин гүйжун вәршон. Гуонсы вон быйни щи гўнахарди жызышон, йинян литу йибян та нын жиндо нэтар.

ДЭЦЭ ХҮДА – Зусы фэ буходи, ма Хүдади хуа.

ЕВУСЕЙЖЫНМУ – Жысы зэ Ханаан жүхади йигэ минжын. Ииху исраилжынму ба жыгэ димян жаншонли. Евусейжынму зэ Иерусалим дэ тади туанийарни жүли, гуэлищезы сыхур ба жыгэ чынпу Даву шынжын дэ хуоншон жаншонли (кан **ХАНААН, ХАНАНЕЙЖЫНМУ**).

ЕНАКДИ ХУБЫЙ – Жысы Арба эрзыди Енакди хубый (Иса 14:15; 15:13). Тамусы го ханжяди, жиндади жынму.

ЕФОД – Жысы йигэ бавэди дуан щозыди чон хансанзы. Ба жыгэ йишон яхүтиди да ахун чуанли.

ЖИНШЫН – Жысы жынди дин ёжинди йигэ буфын; ба жыгэ лян араб хуа хан жёди «рух». Жиншын бу щён жынди шынзы, ба та лян нянжин канбужян; жиншын бу нын вучон, та йинавар хуэдини.

ЖҮ – «Жүжын», «Жонгуйди», зэ Гуйжун Китабу литу – жысы Хүдади йигэ минзы.

ЗОНГУЙ – Жысы хахуэди гуй (девузы), та нын жин жынди кэлон литу, ба жын нын начү; тасы иблисди хуэжи.

ЗҮ – Жысы исраилжынмуди шы эргэ зү, тамуди зүйчансы Ягүбэ шынжынди шы эргэ эрзы.

ИБРАЩИМЭ (ИБРАМЭ) – Шынжын, Исхар шынжынди дада, яиче яхүтижынди зэмусы данлин семитжынди зүйчан. Хүда ги Ибращимэ гили фынфу, жё та ба гэжяди зүгүй леха, гыншон Хүда зуни. Та ба Хүдади хуа зунди йимяр, Хүда ба та зүчын хошо минзүди дадали. Щинфу луэмур Йигэ Хүдади жынму ду ба Ибращимэ жёди дада.

ИОРДАН ХЭ – Палестинади дин дади хэ.

ИСМАИЛ, ИСМАИЛЖЯДИ ЖЫНМУ – Ибращимэ шынжынди эрзы, тади нүнү египетнүжын Агарь ба Исмаил сын-ёнхали. Тади хубыйсы зэ Аравия жүди исмаилжяди жынму.

ИСРАИЛ – Ибрашимэди сунзы, Исхарди эрзы, Ягүбэ шынжынди данлин минзы. Ба да ташон чүлэди минжын (тади хубый) е жёдисы исраилжынму.

ИСХАР – Шынжын, Ибрашимэ шынжынди эрзы, Ягүбэ шынжынди дада.

ЙИНПАН – Жысы заха вэпынзыди йигэ чын, ба та зэ кэкэди вэршон (зэ тандони) гэдини. Нэтар ийче исраилжынди шы эргэ зўди хубый йидарни жёли, мый йигэ зэ гэжяди вэршон. Да нэгэ сыхур, жысы таму да Египет зули, до нэгэ сыхур, жысы таму ба Палестина җаншонли. Ю ийбян жыгэ хуади йисысы жүнвуди йинпан.

КЕНЕЙЖЫНМУ – Зэ Ханаан жүхади йигэ минжын, ииху исраил минжын ба жыгэ димян җаншонли (кан ХАНААН, ХАНАНЕЙЖЫНМУ).

КОНЗЫШОН ДЭДИ ЛЯНЛЯНЗЫ – Жысыгэ тэбеди йишон, яхүтиди да ахун ба та зэ конзышон дэдини. Зэ жыгэ лянлянзышон гэди гуйжун урим дэ туммим (кан «Урим дэ туммим»). Вын Хүдади вонщёнди сыхур, исраилди ахунму сыйүн жыще дуншили.

КЭРАМЭТИ – Хўда гэжя ганхади хуэйжэсү Тади шынжын ганхади чёчи сыйчин.

ЛАДАН ЩЁН – Жысы исраилжынму фусы Хўдади сыхур сыйүнди щёнцуан сунжё. Ладансы гуйжун щүнди (шоди) чынфын литуди йилэзы. Та хан зэ мэмэ гүrbаниди чынфын литууни.

ЛЕВИТЖЫНМУ – Ягүбэ шынжынди эрзы, Левийди хубый. Зэ Хўдади гуйжун жонфонни (вонху зэ Иерусалим сыйни) ахунму ги Хўда ган гунсыди сыхур, таму ги ахунму бонмонлэ. Левитжынму ё гон Хўдади гуйжун жонфон лян нэтар сыйүнди ийче дунщини. Ба Левийди зў фынчын сангэ жяящядини. Тади сангэ эрзыди жяящасы: Гирсонди, Каафди дэ Мерариidi.

ЛЁН ПЯН ШЫТУ – Зэ жы лён пян шытушон щеди Шыгэ Датянынин (кан ШЫГЭ ДАТЯНМИН).

ЛИВАН САН – Жысы Палестина быйбонгэди сан гүйжя. Та лян зыжиди щүәсунфуди фулин чўли минли.

МАДИАН, МАДИАНЖЫНМУ – Мадиан – жысы Ибращимэ шынжынди йигэ эрзы. Ба та Ибращимэ шынжынди ди эргэ шифузы сын-ёнхали. Мадианди хубыйсы мадианжынму. Жысы южуанди жынму, дуәди сыхур таму зэ савёни, зэ Акаб дунбонгэни хэван янзышон жёли. Лян Исмаилди хубый, Ибращимэ шынжынди данлин эрзы ю лянщиди йимяр, зэ Гүйжун Китабушон мадианжынму дэ исмаижяди жынму кын ю йигэ йисыни.

МАННА ЛЁНШЫ – Ба жыгэ лёншы Хўда ги исраилжынму да тяншон дафахалэли. Та зущён кориандрди жунзы, янсый быйбырди, видо зущён лян фынми луәхади бинзы ийён. Исраилжынму зэ савёни южуанди сыхур, да Египет чўлэлиди йиху зысы чыли маннали. Зэ натар минжын зали йинпанли, зу зэ нэтар та вонха дели; ба та шушон луәли мэмэли. Байир гуанзыни шухади лёнгэ кило манна зэ Хўдади гүйжун жонфонди хэтун щёнзы гынчян цундини. Жы тифәдисы Хўда Гәжя зэ савёни ги исраилжынму гили чыдили.

МАФЫНБИН – Зэ Гүйжун Китабушон жы гуон бусы мафынбин, жы хансы жынди заён жупизышонди жун бин. Жочү Муса шынжынди фалу, ба дыйха мафынбинди жын да данлин жын гынчян щүанжин ликэдини, жё та ги данлин жын бэ жәгили зэмусы ба таму зэ Хўдади мянчян бэ зўчын буганжиндили. Дансы жынди бин холи, ахунму ё ба жыгэ динхани. Йиху таму гиди кухуан жё та хуэйчини. Чўгуә жыгэ зэ яхўтиди йүяншон мафынбинди («царат») хуади йисы е бёжы заён ёнзыди мый, хуэдёди чыхэ, дунчи хуэйжәсө фонзыидини. Зэ Мусади Фалушон ю хошо зыфәни, замужя да мыйшон дый туәни зэмусы ба гәжяди фонзы зў ганжинни.

МЭЮ ЖЁМЯНДИ МӘМӘ ЖЕЧИ – Жысы исраилжынму гуәди жёмын жечи. Ба яхүтиди Пасха жечи гуәлиди йихүй, лянчү чи тян гуә жыгә жечидини. Гуә жыгә жечиди сыхур, исраилжынму гуон ё чы мэю жёмянди мәмәни, бу чы ю жёмянди чыди. Зу жымужя исраилжынму жищёнли, замужя Хўда монмонди ба тамуди зўбый да Египет линчўлэли, да нэгэ дифоншон, зэ натар таму донли нўли. Ту йитян дэ шукур жечиди нэйтян жынму шудо йидарни ги Хўда налэ заён гўрбанидини (кан Жефон 12:15-20; 13:3-10; Левит 23:6-8; Фур 28:17-25; Фалу 16:8).

МОАВЖЫНМУ – Жысы Моавди хубый. Моавсы Лутди эрзы, Ибрашимэ шынжынди жыэрзы. Ба та Лутди да нұзы сын-ёнхали. Таму зэ Моав дифонни жўли. Жысы зэ Сыхэ дунбонгәди йигә чўчын ходи гуйжя. Моавжынму зунхў Хамос жя-хўдали. Тамуди йўян зущён яхўти йўян. Тамусы исраилжынмуди дўшман.

МОЛОХ – Жысы Ханаан дифонди жынму бэвонди йигә жя-хўда. Жынму, чұанпин аммонжынму, зунхў Молохли. Ги та ба гәҗяди ваму жўли гўrbанили.

МУНАФИК – Жұонди хожын.

МУСА – Вида шынжын (замуди шыдэ зочянди бонжер 3400 няншон); Хўда жё та ба яхўти минжын да Египетди япыйшон жефончўлэли. Зэ Синай саншон Хўда ги Муса ба Тади шыгә фынфу зэмусы йиче данлин фалу дэ минлин гигили.

МУСАДИ ФАЛУ – жысы зэ Торати Китабу литу щехади йиче фынфу, минлин дэ фалу. Ба жыще фынфу Хўда чечў Муса шынжын ги яхўтижынму гигили, жё таму зунхўни.

МЯНДИ ДЭ ЛЁНШЫДИ ГЎРБАНИ – Жочў Мусади Фалу, ба жыгә гўrbани да мәдажәхади хуэйжәсі цохади мыйзышон, хуэйжәсі да мыйзыди мяншон дэ да ташон шохади мәмәшон зўдини. Чўгуә жыгә ги мян литу ба чин-ю дэ шоди щён хуәгидини.

НАЗОРЕЙЖЫН – Жыгэ «назорейжын» хуа да яхүтиди назир – «ги Хўда жёги», «ги Хўда фынгиди» хуашон чўлэди. До исраилжынмушон мый йигэ жын – нанжын хуэйжэсы нүжын, сый вонщёнди ба гәҗя на динхади сыхур хуэйжэсы ба йиче шуфу ги Хўда жүги, гиди вардэ чынха назорейжынни. Жочў жыгэ вардэ, та бу нын хә путожю дэ быйжю, бу нын чы сын хуэйжэсы сэганди путо зэмусы да путошон зўхади йиче. Назорейжын бу нын ти туфа дэ гуа хўзы. Ба вардэ ванчынлиди йиху, назорейжын ё ба туфа тидё ги Хўда ба заён гўrbани налэни.

НЭГЭ ДУН-Я – На яхүти хуа жёди «Шеол». Жынму вучонлиди йиху до жыгэ вэршондини. Суандисы, та зэ димянди дин шынчуэрни. «Шеол» бущён дуэзэхэ. Дансы зэ дуэзэхэ литу Хўда ги ю гўнахарди жынму динли зуйлиди йиху, таму шу кўнанни, кэсы вон Шеол литу йиче жын дочидини – есы гундожын, есы ю гўнахарди. Зэ Гуйжун Китабу литу Шеол бёфэдисы вучон хуэйжэсы фынкын.

ПАСХА ЖЕЧИ – Песах (яхүти йўян). Жысы исраилжынму гуэди ту йигэ жёмын жечи. Ба жыгэ жечи няннян жынйүэ шы сы нэйтятнди хушон гуэдини. На яхүти хуа ба жынйүэ жёди «Авив»; жыгэ бонжерсы замуди сы йўэ. Жыгэ жечи зыфэдисы Хўда замужя ба яхүтижынму да Египетди япыйшон жефончўлэли. Жыгэ жечишон исраилжынму ё зэ ёнгозыни дэ чыни (кан Жефон 12:1-13, 21-51; Левит 23:5; Фур 28:16-25; Фалу 6:1-7).

ПИННАН ГЎРБАНИ – Жысы ги Хўда дошеди гўrbани. Ба жу гўrbаниди сынлин зэдёлиди йиху, ба тади дин ходи йилэзы ахун зэ шо гўrbаниди жуэзышон шодёдини. Ба ди эрлэзы жўха гўrbаниди жу тади жяяща дэ ахун чышондини. Жыгэ лянхә чыди чынха лян Хўда фәхэди гощин жечи дэ лян Хўда хуэйфу лэвонди щёнжынли.

РЕФАИМЖЫНМУ – Жысы зэ Ханаан жўхади йигэ минжын, йиху исраилжынму ба жыгэ димян жаншонли. Зулян енакди хубый йиён, рефаимжынмусы го ханжяди дэ жиндади жын.

СИНАЙ – Гүйжун сан, ба та хан жёдисы Хорив. Зэ жыгэ саншон Хўда ги Муса шынжын ба Гәҗяди Фалу гигили. Та зэ Египет Синайди банхэдонини.

ТЯНЩЯН – Хўда зохади мэю шынзыди, ю эргилиди хуэвар. Тянщян зэ тяншон жўдини, кәсы таму жочў Хўдади фынфу нын до дижешон, ба Хўда жё таму ганди сыйчин ганни.

УРИМ ДЭ ТУММИМ – Жысы лёнгэ гуйжун дунци, ба таму зэ лянлянзыди кудэзъини гәдини. Вын Хўдади вонщёнди сыхур, яхўтиди да ахун ба таму зэ конзышон дэли. Данпа жы зушён жуа чирди йиён, жисы йигэ дуншиди йисысы «зусы», данлинди – «бусы».

ФАЛУ ФУ – Жыгэ бёшян нын ба Хўда ги Муса шынжын гиҳади йиче Торати Китабу зыфәги. Та литу ю вугэ фуни: Датур, Жефон, Левит, Фур дэ Чунфә фалу. Жыгэ бёшян хан нын ба Торати Китабуди ди вугэ фуди йилэзы канги (жысы Чунфә фалу фу), зэ натар щедисы гэёнди фалу, фынфу дэ минлин.

ФИЛИСТИМЖЫНМУ – Зэ Филистия жўхади минжын. Жыгэ гүйжя зэ Палестина димяншонди Дијунхэди щи-нанди янзышонни. Ба филистимжынмуди чўши хошён хан жыбудо; суандисы таму да щянзэди Греция бангуәлэди. Таму бушён зэ Ханаан жўди данлин минжын. Ю йибян ба таму жёдисы «мә зўха суннэтиди», йинцысы таму мә жочў жыгэ куйчын зу, суйжан зэ Палестина жўди данлин минжынди жунжянни жыгэ куйчынсы жун-ёди (чуанфәкэди). Филистимжынму ги Палестинади вугэ чын зали гынли – жысы Газа, Аскalon, Геф, Азот дэ Екрон. Жисы исраилжынму ба Ханаан гуйжя жаншон, нэхур филистимжынму чынха тамуди дин дади дўшманли.

ХАЛДЕЙЖЫНМУ – Жысы зэ Тигр дэ Евфрат хәди хамянни дэ Персия хэван янзышон жўхади минжын. Йиҳу халдейжынмуди дифон бёжытуә Вавилон гуйжяли.

ХАМОС – Жысы моавжынму бэвонди йигэ жя хўда.

ХАНААН (яхти хуа: Кенаан) – Жысы Палестинади йигэ гүдэ минзы. Юйибян ба жыгэ минзы ги туанийгарди димян сыйүнли. Ба Финикия, Тир, Сидон дэ данлин чынпууди жынму е жёдисы хананейжынму.

ХАНАНЕЙЖЫНМУ – Жысы Ханаанди хубый, тасы Хамди эрзы, Нуходи сунзы. Таму зочян зэ Палестина жёли, ииху исраилжынму ба жыгэ димян җашонли. Щянятян хананейжынму зэ хэянзышон дэ Иордан хэди щибонгэ янзышонди чүчын ходи пинийцанни жёли. Дансы ба таму лян саншон жүди аморрэйжынму фынщёкэ, хананейжынму чинчир зүшён пинийцанди жынму вончүү чүдини. Йиху хананейжынмуди минзы бёфөтуэ зэ Палестина жүди йиче жынли. Хананейжынму щинфу чүчын ходи жя хўда Ваал дэ ю жинди, ги щинэди нүхўда Астартали.

ХАРАМ – Жыгэ хуа на яхүти ўян фәдисы «херем», на араб йүян фәсү «харам». Жыгэ хуа ю жигэ йисыни. Билүн, жочү Хүдади фалу жынму бу нын ган гээнди сыйчин (билүн, чы жүжу). Жыгэ хуа хан нын бёфэ Хўда йинавар юди фугуй. Жызусы ги Хўда фынгиди бавэди дунщи, сыйнлини хуэйжәсү жын; Хўда чынха жыгэ дунщиidi йинаварди Жонгуйдили. Ба жыгэ дунщи бэвон Хүдади сыхур сыйүндини хуэйжәсү ба та ё щёмедёни. Дансы ба булүн нагэ дунщи, сыйнлини хуэйжәсү жын жёчын «харам», жыгэ бёфәдисы ба та да жынмуди шэхуэй литу ликэ, ба та ги Хүдади шуни жёдэги. Ба жымужяди жын, сыйнлини хуэйжәсү дунщи щёмедёдини. Йинви нэгэ ба таму суандисы ги Хўда жүгиди.

ХЕРУВИМ (яхүти хуа) – Жысы фусы Хүдади Тяншяны. Ба таму хуади зүшён ю бонзыди, тамуди лянмян лян жынди ийён.

ХЕТТЕЙЖЫНМУ – Жысы Ханаан эрзыди Хетди хубый. (Ханаансы Хамди эрзы, Нуходи сунзы (кан Датур 10:15). Зэ замуди шыдэ зочянди бонжер 1200 няншон хеттейжынму юли хын дади гүйжяли, тади жинчын зэ щянзэди Турция диди.

мяншонни. Жыгэ гүйжяди бянже до Ханаан димяншондини, йинви нэгэ зэ гуйжун Китабушон зыфэдини, хеттейжынму зэ Ханаан зочян жёли, ихиху ба жыгэ дифон исраилжынму җаншонли (кан **ХАНААН, ХАНАНЕЙЖЫНМУ**).

ХЭТУН ЩЁНЗЫ – Жысы на жин езы бочёди муту щёнзы. Зэ та литу цундисы лён пян шыту, зэ шытушон щеди Шыгэ Датянмин.

ХИВВЕЙЖЫНМУ – Жысы зэ Ханаан жүхади йигэ минжын, ихиху исраилжынму ба жыгэ дифон җаншонли. Таму зэ гуйжяди жунщин йилэр жёли (кан **ХАНААН, ХАНАНЕЙЖЫНМУ**).

ХОРИВ – Жысы гуйжун сан, ба та хан жёдисы Синай. Зэ жыгэ саншон Хўда ги Муса шынжын ба Гәжяди Фалу ги-гили. Та зэ Египет Синайди банхэдонини.

ХОРРЕЙЖЫНМУ – Жысы зэ Ханаан жүхади йигэ минжын, ихиху исраилжынму ба жыгэ дифон җаншонли.

ХЎДАДИ ШЫН ЛИН – Рохалхўдүс (араб йүян) зусы Хўда йинавар юди Лилён. Жысы Хўда зэ жыгэ дун-яшон ган сыкэли, зэ Гуйжун Китабу литу фэдисы Тади Шын Лин ганли жыгэ йинщёнли.

ХЎДАДИ ГУЙЖУН ЖОНФОН – (кан **ГУЙЖУН ЖОНФОН**).

ЧҮЙ ЛАБАДИ ҖЕЧИ – Ба жыгэ жечи чи йүэди ту йитян гуәдини (на яхӯти хуа ба чийүэ жёди «Тишри»; жыгэ бонжерсы замуди жюйүэ хуэйжәсы байүэ). Жы йитян исраилжынму бу нын зў сыса хуэ. Ба чуй лабади шынчи тинҗян, таму ё шудо йидарни ги Хўда налэ гүрбанини (кан Левит 23:23-25; Фур 29:1-6).

ШАНБЭ – Шаббат (яхӯти йүян) – жыгэ хуади йиссысы «нанвын, хуанха». Жочү Хўда гихади фалу жысы йигэ гуйжун йитян. Шыгэ Датянмин литуди ди сыгэ тянмин. Шанбэ жы йитян йиче исраилжын бу нын зў сыса хуэ (да жўма хушон до шанбэ хушон).

Жы йитян исраилжынму ё шудо йидарни куажён Анлахў Торляни, ги Хўда ган гунсыни. Ахунму налэ лёнгэ шоди гўрбанидини, зэ гуйжун вэршон ба цун зўхади щинщун мэмэ гәхадини.

ЩЕ – Зэ Гуйжун Китабу литу ще ю да йисыни. Ще гуонсы Хўдади, ба та суандисы жю минди дунзи. Йинви нэгэ дансы ба булун сый дасы, тади ще тондо димяншон, нэхур димян чынха буганжиндили. Ви ба жынму хуэйжәсъ шо гўрбаниди жуәзы зў ганжин, жу гўрбаниди сыхур е сыйүн щели.

ШЕКЕЛЬ ЙИНЧЯН – Зэ Хўдади гуйжун жонфонни сыйүнди йинчянди фынлён. Йигэ шекель йинчян литу бонжер ю 11 граммни.

ШОДИ ГЎРБАНИ – Жысы байир гўрбани, йинцысы ба жу гўрбаниди сынлин зэлиди йиху, ба тади йиче куэзы зэ шо гўрбаниди жуәзышон шодёдини. Зэ данлинди гўрбанишон ба сынлинди юди куэзы шодёдини, ба юди чыдёдини. Ба шоди гўрбани жынму ги гәжя мә шынхади, та дусы Хўдади. Жыгә гўрбани зыфәдисы жу гўрбаниди жын шыщин-шайи щинфу Анлахў Торлядини.

ШО ГЎРБАНИДИ ЖУӘЗЫ – Жыгә, зущён да щёнзыди, на тун езы бочўди жуәзы зэ гуйжун Хўдади жонфонди йўланзыни зандини. Зэ та готу ба налэди сынлин дэ лёншыди гўрбани шодини. Жуәзыди сыгә гуэзышон ю сыгә гәни: жы сыгә гәди ёнзы зущён ню тушонди гә йиён.

ШО ЩЁНДИ ЖУӘЗЫ – Жыгә на жин езы бочўди будади жуәзы зэ гуйжун Хўдади жонфонди Гуйжун вэршон зыдини. Та зэ чуонлянзыди чянмяннини, ба хәтун щёнзы гуанчўдини. Зулян шо гўрбаниди жуәзы йиён, жуәзыди сыгә гуэзышон ю сыгә гәни: жы сыгә гәди ёнзы зущён ню тушонди гә йиён. Яхўтиди да ахун мый йигә ганзо дэ хушон зэ та готу ба ги Хўда налэди шо щёнди гўрбани шодини. Ви ба шо щёнди жуәзы зў ганжин, мый йинян ба тади гә лян жұха гўрбаниди ще мәдини.

ШОДИ ЩЁН – Зэ зыжиди сынхуэшон исраилжынму сыйүнли заён гуйжунди цуан дуншили. Жы гуон бусы зэ тянтэнди йүнтүшон, хансы ви зунхү Хүда. Шоди щён литу ю оних, стакт, цуан халван дэ ладанни. Ба таму зүчын ийёндийн мянмаянзыдини. Исраилди ахунму мыйгэ ганзо дэ хушон зэ байир шо щёндийн жуэзышон (кан ШО ЩЁНДИ ЖУЭЗЫ) зэ гуйжун Хүдади жонфонни, ийхү зэ Иерусалим сыни (кан Исх 30:7-9) ба налэди щён шоли. Шо щёндийн куйчын ю фэхэди дэ каншуди жинни.

ШУЩИН – Хухуэй, жын гэжяди гүнахар зэмусы вонщён гэбяян гэжяди ганбан, вончян шэлүди зэ бу ган гүнахарли.

ШЫГЭ ДАТЯНМИН – Лён пян шытушон щехади Хүдади шыгэ да фынфу (кан Жефон 21:1-17; Фалуди чунфө 5:1-21).

ШЫНЖЫН (наби – араб йүян) – Жыгэ хуа зыфэдисы ба Хүдади хуа тинли ийхү ба жыгэ хуа ги жынму нын фэди сунщинжын. Шынжын жё жынму пащён Хүдани, ба Тади фынфу ганни зэмусы бу жё ган гүнахар. Шынжын ба йүди сычин нын жыдо.

ШЫТУ ЖҮЗҮ – Жысыйгэ да шыту, Ханаан дифоншон жүди вэдожынму бэвон тали. Та зэ шо гүрбаниди жуэзы гынчян, зүщён жүзү ийён, лилизы зандини. Жыще шыту жыншы жя хўда Ваал дэ нүхўда Астартадини.

ШЫЧИР – Жысыйгэ да шыту, Мусади фалу ги Хўда яндин фынгиди дунщи лян чянди шылэзы, йидяндяр щён зэкати.

ЯГҮБЭ – Шынжын, Исхар шынжынди эрзы, Ибрашим э шынжынди сунзы. Та ю шы эргэ эрзыни, ийхү таму чынха яхүтижынмуди шы эргэ зүди зүщянли. Зэ Гуйжун Китабу литу ба жы шы эргэ зүйгэдисы исраилжынму, йинциси Ягүбэди данлин минзысы Исраил.

ЯХҮТИ – Ягүбэ шынжынди шы эргэ эрзы литуди йигэ, яхүти зүди дэ йиче яхүтижынди зүщян. Инжил Китабушон ба исраилжынму хан жёди яхүтижынму. Да Яхүти зүшон

Хуадян

ийхү йиче исраил дэ яхўтиди хуоншон зэмусы жынмуди Жюминжя Эрса Мэсих чўли шыли.

ЯХЎТИ ДИФОН – Яхўтижынмуди гуйжя, та зэ Палестина дифонди нанбонгэни; яхўтижынмуди зўгуй. Тади дин дади чынпусы Иерусалим.

ЯХЎТИЖЫНМУ – Яхўти шынжынди йиче хубый, есы йиче исраилжынди данлин минзы.

ЯХЎТИ ЙУЯН – Исраилжынму вон Вавилон гуйжя (жысы зэ заму шыдэ зочянди 586 няншон) банди щянтян, таму сыйүн жыгэ йүянли. Исраилжынму да Вавилон хуэйлэди ийхү, дуэйибанзы жын на арамей йүян фэтүө хуали. Гуйжун Китабуди хын дуәди буфын на яхўти йүян щехади.

ДИЛИТҮ

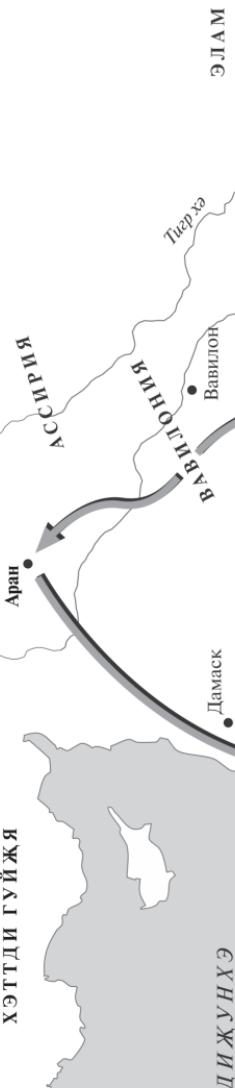

Ибрахимээдий юхуан

Ба Ибрахимээн сийнүү дээ юхуан
зэ «Дагуршон» бу литу щедлии

Мидия
Быйбонгэ

ХЭТТДИ ГҮЙЖАЯ

ДИЖУНХЭ

ЭЛАМ

АРАМ

Сихем
Ханаан
Хеврон
Вифиль

ШУМЕР

Ур

Вавилон

Дамаск

Аран
Ассирия

Ниневия

ПЕРСИЯДИ
ХЭВАН

600 километр

300

0

МАДИАН

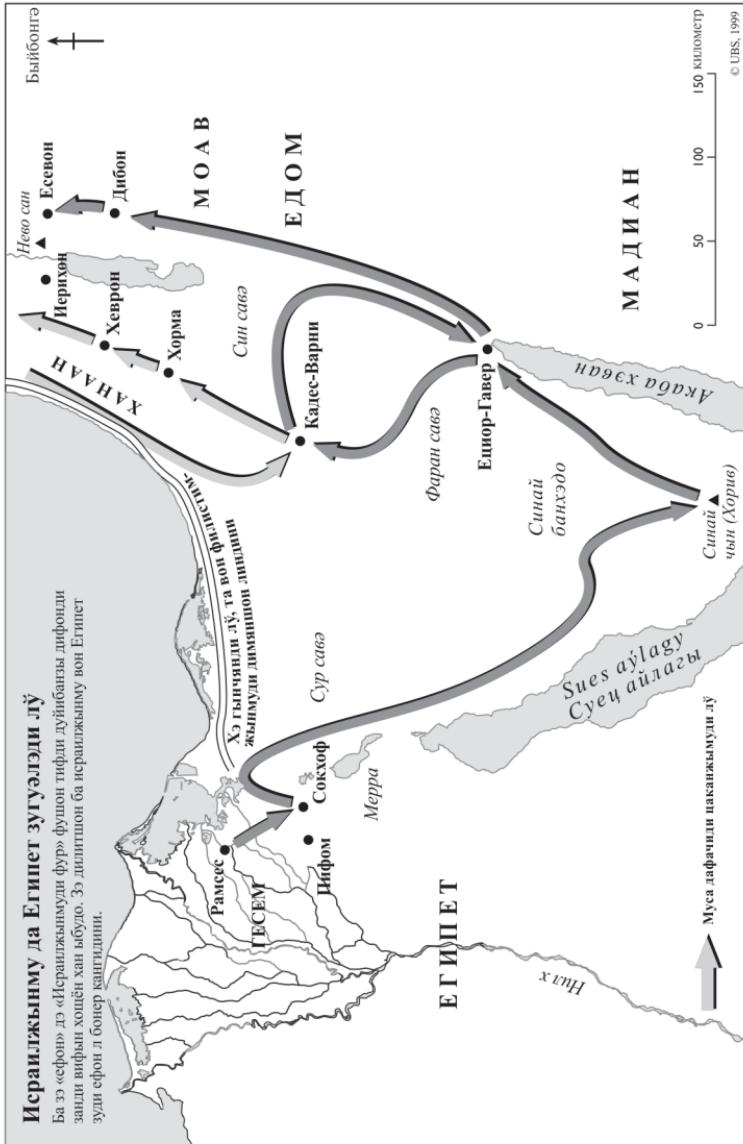
ЕГИПЕТ

ХУУХЭ

Исаиилжынму да Египет зүгүүлэлийн лүү

Ба зэ «сөрөн» да «Церанжийнмуудын фур» фунцион тифдан дүйнбэнзын дыффондли заналын вифбын хошёй хан ыбылдо. Эз лиантин он ба ирэндэлжину он Египет зүйн сфон л болонр кантцлини.

Торати Китабу
Пяти книжие на дунганском языке
Pentateuch in the Dungan Language

Фаний Китабуди янжюйун.
119334, Россия, Москва чын, Андрейди хәянже.

Жёмынди чуанлян «Хо щинвын».

Ги чўбан хуали шузиди жызысы 30.12.2011.

Зы жонзыди дащёси $64 \times 92^1 / _{16}$.

На оффсет лўфу йинхади.

Динзуэсы № 4883. Йинфурсы 2000.

Зэ «Аль Салам» чўбанфонзыни йинчўлэди.
720044, Бишкек чын, Симферополь суй хонзы, 85.

